KAZIM TAŞKENT KLASİK YAPITLAR DİZİSİ

Christopher Marlowe

BÜTÜN OYUNLARI

Çeviren : M. Hamit Çalışkan

YKY

İngiliz oyun yazarı Christopher Marlowe'un (1564-1593) yaşamı ve yapıtları, Hıristiyanlık üzerine özgür bir düşünceden kaynaklanan sert eleştirilerinin açık bir göstergesidir; öyle ki Shakespeare'in çağdaşı olan ve ona "yol açan" Marlowe, bu yüzden tehlikeyle iç içe yaşamış ve esrarengiz bir cinayete kurban gitmiştir.

Büyük karakterlerin, tehlike dolu tutkularıyla birlikte tespiti, İngiliz edebiyatına Marlowe'la girmiştir.

Marlowe, karakterlerinin dünya egemenliğini elde etmeye yönelik sınır tanımaz çabalarından (*Büyük Timur*, *II. Edward*, *Kartaca Kraliçesi Dido*) Rönesans hümanistlerinin bilgiyi ele geçirme hırslarına (*Doktor Faustus*); para ve mülk arzusunu ilk ve tek amaç sayan kişilerin (*Malta Yahudisi*) bütün sınırları devirip geçen ve tüm bağlarını koparmış bireyselliklerine dek, bireysel eylem-tarihsel süreç bağlantısını tartışmasız ustalığıyla bugüne taşımıştır.

Christopher Marlowe
BÜTÜN OYUNLARI

KÂZIM TAŞKENT KLASİK YAPITLAR DİZİSİ

Christopher Marlowe

BÜTÜN OYUNLARI

Çeviren:
M. Hamit Çalışkan

YKY
İSTANBUL

Yapı Kredi Yayınları - 724
Kâzım Taşkent
Klasik Yapıtlar Dizisi - 25

Bütün Oyunları / Christopher Marlowe
Çeviren: M. Hamit Çalışkan
Redaksiyon: Engin Uzmen

Kitap Editörü: Işık Şimşek
Düzelti: Korkut Tankuter

Kapak Tasarımı: Mehmet Ulusel

Baskı: Üç-Er Ofset
Yüzyıl Mah. Massit 5. Cad. No: 15 Bağcılar/İstanbul

1. Baskı: İstanbul, Ağustos 1996
2. Baskı: İstanbul, Haziran 2006
ISBN 975-363-490-0

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2006
Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 285 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23

İçindekiler

Sunuş • 7
Kartaca Kraliçesi Dido • 25
II. Edward • 103
Doktor Faustus • 239
Maltalı Zengin Yahudi • 365
Paris Katliamı • 493
Büyük Timur • 561
Büyük Timur II. Bölüm • 659

CHRISTOPHER MARLOWE: YAŞAMI VE YAPITLARI

Dinsel açıdan İngiltere'de çok önemli bir yere sahip olan katedral kenti Canterbury'nin 1560'lı yıllarda 3500-4000'i bulan nüfusunu oldukça çok sayıda etnik grup oluşturmaktaydı. VIII. Henry'nin 1534 yılında Katoliklikten ayrılarak İngiltere Kilisesini kurması üzerine İngiltere, Avrupa'daki Katoliklerin baskısından kaçanların sığındıkları bir ülke haline gelmişti. Bu nedenle kentte İskoçya, İrlanda ve Galler bölgesinden gelen göçmenlerin yanı sıra, 1540'larda Avrupa'dan kaçan İtalyan, İspanyol, Fransız, Hollandalı ve Belçikalı Protestan azınlıklar da yaşamaktaydı. Avrupalı Protestanların İngiltere'ye sığınmaları 16. yüzyılın ikinci yarısında da sürdü ve Canterbury'ye asıl büyük göç dalgası 1572'den sonra geldi, 1590'larda ise kent, bir kez daha, Fransız ve Hollandalılardan oluşan kalabalık bir göçmen grubunun hücumuna uğradı. Önemli bir yerleşim merkezi durumuna gelmeye başlayan ama sefaletin ve pisliğin kol gezdiği bu karanlık ve iç karartıcı kent, yüzyılın ikinci yarısında veba salgınlarına boyun eğdi. 1563, 1565, 1575 ve 1593'te baş gösteren bu salgın hastalığa bireylerinden bir ya da birkaçını kurban vermeyen aile yok gibiydi.

İşte Christopher Marlowe, 1564 yılında, John ve Katherine Marlowe çiftinin çocuğu olarak böyle bir kentte, böyle bir dünyaya gözlerini açar. Christopher, Marlowe çiftinin dokuz çocuğundan ikincisidir; sekiz kardeşinden dördü on beş yaşına gelmeden ölür. Bu kadar çok

kardeşi olması, Marlowe'un ayakkabıcılık yapan babasının hali vakti yerinde bir kişi olduğunu düşündürmektedir. Baba Marlowe hakkında bilinenler, kavgacı ve küfürbaz kişiliği ile sınırlı kalmaktadır.

Çocukluğunu Canterbury'de, yakınlarının ve tanıdıklarının veba salgını yüzünden birer birer ölmelerine tanıklık ederek geçiren Christopher Marlowe, 14 yaşında, 1541 yılında VIII. Henry tarafından kurulan ve Canterbury Katedrali'ne bağlanan King's School'da öğrenimine başlar. Bir Anglikan okulu olan King's School'da gördüğü temel eğitimden sonra, 1580 yılında, Matthew Parker bursu alarak Cambridge Üniversitesi'ne bağlı Corpus Christi College'a din öğrenimi yapmak üzere girer. Üç yıl için verilen bu bursun bitiminde tekrar burs için başvuran Marlowe'un isteği kabul edilir ve burs üç yıl daha uzatılır. 1583 yılında mezun olan Christopher Marlowe'un, aynı yıl master öğrencisi olarak Cambridge'te geçirdiği süre hakkındaki bilgiler yetersizdir ancak üniversite kayıtlarına göre, Marlowe uzun süreler Cambridge'ten ayrı kalmış, derslere sağlıklı bir biçimde devam etmemiştir. Marlowe'un, ilk oyunu olduğu kabul edilen *Kartaca Kraliçesi Dido*'yu Cambridge yıllarında yazdığı sanılmaktadır.

Marlowe 1587 yılında artık Londra'da yaşamakta ve üniversite yıllarında amatör olarak ilgilenmeye başladığı oyun yazarlığını profesyonel olarak yürütmektedir. 1587 yılının sonuna doğru, ilk ciddi tiyatro denemesi sayılabilecek iki bölümlük *Timurlenk* sahneye konulur. Aynı yıl master derecesini almak üzere Cambridge Üniversitesi'ne başvurduğunda okul yönetimi, düzensiz bir öğrencilik geçiren Marlowe'a derecesini vermek istemez. Üniversitenin bu isteksizliği üzerine, Marlowe'un üniversiteye Privy Council (Kraliçe'nin Özel Danışma Kurulu) tarafından yazılmış bir mektup sunması karşısında çaresiz kalan idareciler Marlowe'a master derecesini vermeyi kabul etmek zorunda kalırlar. Marlowe'un, majesteleri Kraliçe'ye özel hizmetlerde bulunduğu, ülkenin yararı için çalışan bir kişinin çalışmalarından haberdar olmayan kimselerin onu karalamasının doğru olmadığını belirten mektup beklenen etkiyi göstermiştir. Bu gelişmeler, resmi yazışmalarda ilk kez adı geçen Marlowe'un, öğrencilik yıllarında Rheims'a gidip, buraya yerleşen İngiliz Katolik öğrenciler arasında İngiltere hükümeti adına casusluk yaptığını düşündürmektedir. Güvenlikten sorumlu bakan Francis Walshingham'ın kardeşinin evinde kalan ve Kraliçe'ye ve ülkesine iyi hizmetlerde bulunduğu söylenen Marlowe'un

bu etkinlikleri hakkında herhangi bir resmi belge bulunmaması, hükümetin Marlowe'a gizli görevler verdiği inancını pekiştirmektedir.

Marlowe hakkında bilinenlerin tümü başka kişiler tarafından yazılan yeminli ifadelerden ve mahkeme kayıtlarından çıkmaktadır. Hakkında yazılanlara göre, Marlowe karanlık kişilerle düşüp kalkan, meyhanelerden ve kötü şöhretli evlerden çıkmayan, küfürlü konuşmalardan hoşlanan ve kavgacı bir kişiliğe sahip olan biridir. Resmi belgelerden, Marlowe'un dört kez kavgaya karıştığı anlaşılmaktadır. 1589 yılında yer alan birinci kavgada, Marlowe ve arkadaşı Thomas Watson ile William Bradley arasında bir borç yüzünden çıkan tartışma yüzünden Watson, Bradley'yi öldürür. Cinayet sonrası Marlowe tutuklanır ama bir süre sonra serbest bırakılır. 1592 yılının Mayıs ayında Marlowe'un başı, zabıtalarla yaptığı bir kavga yüzünden tekrar belaya girer ve kısa bir süre için tutuklanır. Aynı yılın eylül ayında, Marlowe bu kez, William Corkine adında birine bıçak ve sopayla saldırır. Olay mahkemeye yansır ama daha sonra tarafların anlaşması üzerine dava düşer.

1591 yılında, yasadışı işlerle uğraşan Richard Baines, Marlowe'u Hollanda'da kalpazanlık yapmakla suçlar. Baines, Marlowe'un bir kuyumcu ile işbirliği yaparak sahte para bastığını ileri sürmektedir ama Flushing kenti valisi, paranın basımında farklı bir maden kullanıldığı ve paranın sahte olduğu bir bakışta anlaşıldığı için bu suçlamaya katılmaz. Marlowe'un Hollanda'da ne yaptığı ve Baines ile arkadaşlığının derecesi pek bilinmemekle birlikte, yine bir gizli görevle, İngiliz hükümeti tarafından buraya gönderildiği sanılmaktadır.

Marlowe'un adının geçtiği ifadeler göz önünde bulundurularak yazar hakkında derlenen bilgilerin kesinkes doğru olduğu yargısına varmak hatalıdır. Ancak, ateş olmayan yerden duman çıkmayacağını düşünerek aleyhindeki söylentilerin hiç değilse bir bölümünün doğru olduğu varsayılabilir. Bu durumda ortaya, kavgacı ruhlu, içkiyi seven, insanların inançlarını hiçe sayan, üniversitede ilahiyat okumuş, gizli servis üyesi bir oyun yazarı portresi çıkmaktadır.

Ancak Marlowe'a yöneltilen suçlamalar, kavgacı kişiliği yüzünden neden olduğu olaylarla sınırlı değildir. Mahkemelere çıkmaktan ve tutuklamalardan bir türlü kurtulamayan, bu yüzden de çoğu kişinin saldırısına hedef olan Marlowe, tanrıtanımaz kişiliğiyle çoğu kimse tarafından itici, hatta çekinilmesi gereken biri olarak kabul edilir. Onun

bu kötü şöhreti, eski dostlarının, kendilerini temize çıkarmak için zaman zaman, nedensiz de olsa, Marlowe'u suçlamalarına yol açar. *The Spanish Tragedy*'nin yazarı Kyd'in tutumu bu kara çalma kampanyasının çarpıcı bir örneğidir. 1593 yılında, hükümet Londra'da, Hollandalı göçmenlere saldırılarda bulunarak huzursuzluk çıkardıklarından kuşkulanılanların evlerinin aranmasını ister. Bu emir üzerine evinde bulunan din aleyhtarı bir yazı yüzünden Kyd, 12 Mayıs'ta tutuklanır ve işkence altında ifadesi alınır. Kyd, ifadesinde bu yazının yaklaşık iki yıl önce, 1591'de aynı odayı paylaştığı Marlowe'a ait olduğunu belirtir. Bunun üzerine 18 Mayıs 1593 yılında ifade vermek üzere Marlowe'a bir çağrı çıkarılır. Ancak, Marlowe ifadesini vermeden, 30 Mayıs'ta, bir meyhanede çıkan kavgada öldürülür.

Bu ilginç olayın gerçekleştiği dönemde meydana gelen bir başka olayda Marlowe hakkında edinilen bilgilerin sonuncusu ve belki de en önemlisi kayıtlara geçer. Marlowe'un öldürülmesinden iki gün sonra, Richard Baines verdiği ifadede onun bir dinsiz olduğunu ve tüm kutsal şeylere saldırıda bulunduğunu belirtmektedir. Bu ifadeye göre, Marlowe,

1. Musa'nın bir şarlatan olduğunu, Sir Walter Raleigh'in adamlarından Heriots'un bile daha fazlasını yapabileceğini,
2. Dinin insanları korkutmak için yaratıldığını,
3. Katoliklikte törenler çok daha fazla olduğu ve ayinler, org çalarak, şarkılar söyleyerek ve kafalar traş edilerek yönetildiği için dünyada iyi bir din ve tanrı varsa, onun da Katoliklik ve Katoliklerin tanrısı olduğunu; tüm Protestanların ikiyüzlü olduklarını,
4. Yeni bir din yaratmak için çok iyi yollar bildiğini; İncil'in çok kötü bir biçimde yazıldığını,
5. Tütünden ve oğlanlardan hoşlanmayanların aptal olduğunu,
6. Kendisinin de İngiltere Kraliçesi gibi para basma yetkisi bulunduğunu,
7. Kilisedeki törenlerin tütün içerek yönetilmesinin daha iyi olacağını söylemektedir.

Baines aynı zamanda, Chomley adında birinin, Marlowe tarafından dinsiz yapıldığını ve Marlowe'un, gördüğü herkese insanların umacı ve gulyabanilerden korkmamaları gerektiğini söylediğini ifadesinde belirtmektedir.

Marlowe, 30 Mayıs 1593 tarihinde, Ingram Frizer, Nicholas Skeres ve Robert Poley ile Deptford'da Elinor Bull adlı bir kadının işletti-

ği bir evde sabah saat 10'da buluşur. Konuşup yemek yerler, yemekten sonra dışarı çıkıp bahçede gezerler. Akşam saat altıda tekrar yemeğe otururlar. Bu dört kişinin gün boyu konuşmaları gizli bir iş üzerinde olduklarını düşündürmektedir. Yemekten sonra, Marlowe odada bulunan yatağa uzanır ve daha sonra Frizer ile arasında hesabı kimin ödeyeceği konusunda bir tartışma başlar. Yataktan fırlayan Marlowe, sırtı kendisine dönük oturan Frizer'in bıçağını kapar ve bıçağın ucundan tutarak kabzasıyla Frizer'in kafasına birkaç kez vurur. Frizer de kendini korumak için Marlowe'un elini tutar, geri iter ve bıçak Marlowe'un sağ gözünün üstüne saplanır. Marlowe'un kafasında beş santim derinliğinde, iki santim genişliğinde bir yara açılır. Görgü tanıklarının verdiği ifadeye göre, Marlowe son nefesini verene kadar küfürler eder, lanetler okur.

Marlowe'un fırtınalı ve kısa yaşamında yazdığı yedi oyunun yazılış tarihleri kesin değildir. İki ciltlik *Timurlenk* oyunlarını 1587-88; *Doktor Faustus*'u 1590; *Malta Yahudisi*'ni 1590; *II. Edward*'ı 1592; *Paris Katliamı*'nı 1590 yıllarında; *Kartaca Kraliçesi Dido*'yu 1587 öncesi yazdığı sanılmaktadır. Marlowe aynı zamanda Ovidius ve Lucanus'tan çeviriler yapmış, yazın yaşamının son döneminde ise "Hero and Leander" başlıklı bir şiir ve "The Passionate Shepherd to His Love"ı yazmaya başlamış ama bitirememiştir.

Daha çok oyun yazarlığı ile tanınan Marlowe, oyunlarında açık ölçü (blank verse) kullanarak gelişmekte olan İngiliz Tiyatrosunda yepyeni bir çığır açmıştır. "Iambic pentameter" denilen, birbirini izleyen bir vurgusuz bir vurgulu on heceden oluşan uyaksız dizeler, Marlowe ve onu izleyen oyun yazarlarının İngiliz dilinin engin olanaklarından sonuna kadar yararlanmalarına olanak tanır. Marlowe bu teknik yenilikle de yetinmeyerek oyunlarında geleneksel tiyatronun dar kalıplarını kırmayı amaçlamış ve başarılı olmuştur. On altıncı yüzyılın ortalarına doğru kurulan İngiliz Kilisesinin koyduğu yasakla yavaş yavaş ortadan kalkmaya başlayan "kilise oyunları" ve "cycle"ların yerini alan "interlude"lar (ara oyunları) ve "morality"ler (ibret oyunları) yazarların kendilerini her açıdan geliştirmeye, yenilikler uygulamaya çalıştıkları birer deneme tahtası olmuştu. Marlowe, "ibret oyunları"nda kullanılan basit ve tekdüze olay örgüsünde değişiklikler yapmakla kalmayıp alt-olay örgülerinin yardımıyla oyunlarının çok boyutlu olmasını sağlar.

Oyunlarında "5-perde" kuralını uygulayan Marlowe aynı zamanda yeni ve çekici tipler yaratma uğraşını da sürdürüyordu. Dolayısıyla, Marlowe'un kısa yaşamına sığdırdığı birbirinden ilginç yedi oyunuyla yeni yeni parlamaya başlayan İngiliz tiyatrosuna getirdiği yenilikler arasında karakter betimlemeleri önemli bir yer tutar. Konuşması olmayanlar hariç 198 karakterle, Marlowe, en çok oyun kişisi yaratan yazar unvanını elinde bulundurmaktadır. Ne var ki, savaşçıdan âşığa, bilim adamından yükselme tutkusuyla yanıp tutuşan politikacıya kadar çok geniş bir yelpazede yer alan bu oyun kişileri, "ibret oyunları"ndaki tiplemelerin etkisinden bir türlü kurtulamamış, bir Hamlet, bir Macbeth, bir Lear ya da bir Coriolanus'un çapına ulaşamamışlardır. Marlowe'un oyunlarına temalar egemendir; karakterler görüşlerin, inançların sözcülüğünü yapar, tutkularıyla yaşar, tutkuları uğruna ölürler. Gelişmezler, kişiliklerinde değişme olmaz, düz bir çizgi üzerinde yürürler ve başladıkları yerde bitirirler oyunları.

Marlowe'un karakterleri tutkulu, kararlı, her türlü duyguyu en yoğun biçimde yaşayan yiğit kişilerdir. Bir dünya imparatorluğu kurmaya kararlı Timur; Yahudilerin sevilmediği bir adada dünyanın en zengin kişisi olmayı kafasına koymuş olan Barabas; Kartaca'da geçici bir süre konaklamak zorunda kalan, bir imparatorluk kurmak gibi ağır bir görevi üstlenmiş Aeneas'a delicesine tutulan Dido; siyasal güç uğruna ülkesi Fransa'yı ikiye bölmekten çekinmeyen Guise; sevdiği insan uğruna ülkesini karmaşanın kucağına atmaktan çekinmeyen Edward; aldığı eşsiz üniversite eğitimine karşın, bilgi karşılığında ruhunu şeytana satan Faustus. Ölümlüleri yok edici yoğunluktaki tutkulara sahip bu kişiler, bu özellikleriyle büyür, devleşir izleyiciyi/okuru büyüler, oyunun sonunda yaşamlarını noktalarken geride kendilerine hayran olan bir kitle bırakırlar.

Marlowe'un her oyunu Londra'da yankılar uyandırmış, hemen hepsi yazarın bağlı bulunduğu Admiral's Men kumpanyasına büyük ticari kazanç sağlamış ve tekrar tekrar sahneye konulmuştur. Erken yaşta ölmemiş olsaydı, yaşdaşı Shakespeare ile boy ölçüşebilecek yetenekte bir oyun yazarı olduğunu kanıtlayabilirdi diyen eleştirmenler azımsanmayacak sayıdadır. Farklı özellikleri benliğinde toplayan, 16. yüzyıl insanı için son derece önemli olan dinsel konulara kuşkucu, hatta alaycı bir tavırla yaklaşan Marlowe, kişilerin toplum için yaşayıp ölmelerinin gerektiğinin düşünüldüğü bir dönemde, birey bilinci ge-

lişmiş, bu yüzden de toplumda yalnız kalmaya yazgılı, aykırı bir kişi olarak yaşamış ve ölmüştür.

16. yüzyıl İngiliz tiyatrosuna damgasını vuran Marlowe'u daha iyi tanıyabilmek için yazarın oyunlarını tek tek ele almak yararlı olacaktır.

Kartaca Kraliçesi Dido

Marlowe ilk oyunu *Kartaca Kraliçesi Dido*'yu yazarken Vergilius'un Aeneas destanından yararlanmıştır. Ancak, yazarın destana aşırı derecede sadık kaldığını söylemek olası değildir. Troya'nın yağmalanması Marlowe tarafından kanlı sahnelerle renklendirilir; oyunun başında yer alan Jupiter ve Ganymedes arasındaki cilveleşme sahnesi de Marlowe'un düşgücünün bir eseridir.

Marlowe, ironik bir etki yaratmak amacıyla, oyunu bu çarpıcı sahneyle başlatır. Tanrıların tanrısı Jupiter, işini gücünü bırakmış, şarap sunucusu ile oynaşmaktadır. Kızkardeşi Juno ile karı-koca ilişkisi içinde olan tanrı Jupiter aynı zamanda genç ve yakışıklı bir genci armağanlarla baştan çıkarmaya çalışmaktadır. Evrenin efendisi tanrılar çarpık cinsel ilişkiler içindedirler. Jupiter'in karısı ve kızkardeşi Juno, şirret bir kadındır ve kıskandığı için küçük bir çocuğu öldürmeye karar vermiştir. Tanrıların habercisi Mercury ise görevini unutmuş, bir kenarda uyumaktadır. Birinci sahne, evreni yöneten tanrılar arasında giderilmesi güç anlaşmazlıklar bulunduğu ve bu durumun yeryüzündekileri olumsuz bir şekilde etkileyeceğinin kaçınılmaz olduğunu izleyiciye göstermektedir.

Tanrılar katındaki ihtiras, yeryüzündeki ilişkilerde de önemli bir rol oynamakta ve bireyleri mantıkdışı (aşkları karşılıksız kalanların kendilerini ateşe atmaları gibi) davranışlara itmektedir. Jupiter tarafından Roma'yı kurmakla görevlendirilen Aeneas, Troya'nın yerle bir edilmesi bir karabasan gibi üzerine çökmüş, çaresizlik içinde kıvranan, dostlarına ve annesi Venüs'e tümüyle bağımlı bir kişi durumuna indirgenmiştir. Yunanlılar tarafından yağmalanan Troya'dan kaçarken kendisinden yardım isteyen üç kadını (Creusa, Kassandra ve Polyxena) kaderleriyle başbaşa bırakan Aeneas'ın tek başına hiçbir şey başaramayacağı düşüncesi baskındır. Troya'da yaşadıklarından ders almayan Aeneas, Dido ile olan ilişkisinde de dürüst davranmaz. Kendisini

delicesine seven Dido'dan tanrısal görevini neden sakladığı bir türlü anlaşılmaz.

Dido ise, oyun başlamadan önce, zamanının çoğunu kendisine uygun bir eş aramakla geçirmiştir; çünkü, Dido, sorumlu bir Kraliçe olarak, Kartaca'nın geleceğini güvenceye almak istemekte, bu yüzden de, evleneceği kişiyi titizlikle seçmeye çalışmaktadır. Ne var ki, tanrıların müdahalesi sonucu kendisi ve Kartaca için hiç de uygun olmayan Aeneas'a gönlünü kaptırır. Görülen odur ki, Dido'nun yaşamı da, benzer bir şekilde, tanrılar tarafından keyfi bir tutumla yönlendirilmektedir. Venüs, torunu Ascanius'un yerine Cupid'i koyarak, Dido'yu aşkla zehirler; böylelikle de, başta Dido olmak üzere tüm Kartaca, kaçınılmaz sona doğru yavaş yavaş ilerlemeye başlar.

Marlowe, politik göndermelerle yüklü oyununu Dido'nun şiirsel güzellikteki aşk hikâyesinin üzerine kurmuştur. Bu yüzden, oyunun büyük bir bölümünde sevgi teması egemendir. Jupiter'in çarpık ilişkileri ve Dido'nun karşılıksız aşkı, Anna ve Iarbas'ın, karşılık bulamayan aşkları ile desteklenmektedir. Yaşlı Dadı'nın aşka susamışlığını anlattığı hem komik hem de acıklı sahne, bu duygunun elinde bireylerin birer kukla olduklarını bir kez daha gösterir. Aşk tanrısı Cupid'in bile yozlaşmasında büyük payı bulunan aşk, birleştirici, bütünleştirici ve sağaltıcı özelliklerinden yoksun bırakılmış, yok edici bir kimliğe bürünmüştür. Aeneas'a duyduğu aşk yüzünden canına kıyan Dido'yu, Iarbas ve Anna'nın izlemesi aşkın yıkıcı gücünü bir kez daha vurgular. Dolayısıyla Dido'yu, tanrısal bir görev üstlenmiş Aeneas'ı yolundan alıkoymaya çalışan bir baştan çıkarıcı olarak görmek de aynı derecede olanaksızdır. Kesin olan tek şey, bireylerin, geleceklerini tayin edemedikleri, kendilerinden üstün güçlerin aldıkları keyfi kararları uygulamak için yollandıkları bir dünyada yaşıyor olmalarıdır.

II. Edward

II. Edward, neden olduğu sorunlarla başa çıkamayan ve kendi sonunu hazırlayan zayıf karakterli ama temelde iyi bir kralı anlatan tarihsel bir oyundur. Söz konusu kişi bir kral olunca, başgösteren olaylar kaçınılmaz olarak politik nitelik kazanır. Kralın zayıflığı bir iç savaşa yol açar ve ülke yavaş yavaş uçurumun eşiğine gelir. Marlowe'un İngiliz tarihinden esinlenerek yazdığı bu oyun, İngiltere kralı II. Ed-

ward'ın 1307 yılında tahta çıkışıyla başlar ve Roger Mortimer'in 1330 yılında idam edilmesine kadar geçen süre içinde meydana gelen olayları anlatır. Ancak yazar olayların yaklaşık bir yıllık bir süreyi kapsadığı izlenimine kapılır. Dolayısıyla gerçek olayların kronolojisinde sapmalar ve yanlışlıklar bulunmaktadır.

Marlowe, oyununda birbirlerine tümüyle karşıt iki kişiyi, Edward ve Mortimer'i buluşturur. Edward ne kadar zayıf ama erdemliyse Mortimer de o kadar güçlü ama erdemden yoksundur. Edward düşerken, Mortimer yükselmektedir. Başta kocasını seven, evliliğini kurtarmak için çabalayan Kraliçe Isabella da değişir; oyunun sonuna doğru, ülkesini düşünmeyen, Mortimer'le yasak bir ilişki içine giren ve kocasını ortadan kaldırmak için girişimlerde bulunan bir kişi olur.

II. Edward'ın kendi çıkarı için her türlü kötülüğü yapmaya hazır Mortimer'i ile *Paris Katliamı*'nın Guise'i arasında büyük benzerlikler vardır. Başlangıçta ülkesinin çıkarlarını korumaya çalışan Mortimer, daha sonraları, salt kendi çıkarı için çalışan bir Makyaveliste dönüşür, kazandığı başarılarla ters orantılı olarak kişiliği bozulur ve oyunun sonunda izleyicinin tüm sevgisini ve desteğini yitirir. Mortimer'in yükselişi ve düşüşü Marlowe'un dünya görüşü hakkında ipuçları vermektedir. Marlowe'a göre Tanrı, insanlara yön veren, onların geleceklerini belirleyen yüce bir varlık değildir. İnsan kendi kendisinin efendisidir ve her davranışından kendisi sorumludur. Başarı ve başarısızlık insanın olaylarla başa çıkabilme yeteneğine bağlıdır.

Bu inancını *Timurlenk* oyunlarında açıkça belli eden Marlowe, II. Edward'ı hiçbir zaman Tanrının yeryüzündeki temsilcisi olarak sunmaz. Edward'ın ağzından kutsal haklara sahip olduğuna dair herhangi bir sözcük çıkmaz. Oysa, Marlowe'un yaşadığı Elizabeth döneminin en önemli öğretilerinden biri, kralın Tanrı tarafından atandığıdır. Dolayısıyla, kralın gücünü Tanrıdan almadığını, Tanrıya karşı sorumlu olmadığını, halkına karşı görevlerini yerine getirmezse Tanrı tarafından değil kendisine karşı çıkanlar tarafından cezalandırılacağını söylemektedir Marlowe. Bu durumda da, kralın neredeyse Timur gibi insanüstü biri olması gerekmektedir.

Kralın böylesi özelliklerle donanmış olması beklenirken II. Edward'ın zayıf karakterli bir kral olması onu yok olmaya yazgılı, trajik bir karakter yapar. Güçlü olması, soyluları küstürmeden dizginleyebilmesi, kendisine karşı çıkanları susturabilmesi beklenen Edward bun-

lardan hiçbirini yapamaz. Yine de, kendini ülkenin mutlak hâkimi olarak görür; Gaveston'a hak etmediği unvanları ve arazileri vermekte bir sakınca görmez. Kişisel zevklerini ülkenin çıkarları üzerinde gören Edward'ın yönetici olmaktan hoşlandığını söylemek mümkün değildir. Eşcinsel arzularını bastırmaktansa İngiltere'nin yok olmasını yeğler. Oysa, mutlak egemenlik isteyen bir kralın yönetmeyi gerçekten istemesi ve her türlü muhalefete karşı koyma kararlılığında olması gerekmektedir.

Bir kralın unutmaması gereken iki önemli nokta, yöneticinin adaletten şaşmaması gerektiği ve soylularla halkın küçümsenmemesi gereken siyasi güçler olduklarıdır. Edward'ın eşcinsel eğilimleri Rönesans döneminde pek de önemsenmeyen siyasi bir ahlaksızlık olarak kabul edilebilir. Ancak adaletten uzaklaşması, kendi dışındaki siyasi güçleri önemsememesi, düşüşünü hazırlayan başlıca etkenlerdir.

Marlowe, dizginlenemez ihtiraslarının pençesindeki Isabella ve Mortimer'i ülkede patlak veren sorunların ana kaynağı olarak gösterirken, II. Edward'ın zayıflıklarına anlayışla yaklaşır. Yazarın Edward'a yaklaşımında belki cılız bir ayıplama duyulmaktadır ama bu tutum, Edward'ın bir insan olarak çektiği inanılmaz acılar nedeniyle son perdede tümüyle yok olur.

Doktor Faustus

İngiliz tiyatrosunun ilk gerçek, dramatik ve trajik karakteri olan Doktor Faustus, Marlowe'un diğer oyunlarındaki karakterler gibi, kendini aşma arzusunun tutsağıdır. Bir bilim adamı olarak ulaştığı düzeyden memnun olmayan Faustus, bilgisini artırma çabası ile, Rönesans ruhunu yansıtır. Faustus için fakir bir ailenin çocuğu olmak üniversite eğitimi önünde bir engel değildir. Aldığı eğitim onu araştıran, sorgulayan, en temel gerçekleri bile kabul etmede isteksiz, kuşkucu bir bilim adamı yapmıştır. Bu özellikleriyle seçkin bir bilim adamıdır.

Faustus'un, oyunun açılış sahnesinde, sahnede tek başına yaptığı konuşma, yıllardır kafasında oluşturduğu düşüncelerin yankılanmasıdır. Değişik disiplinleri tek tek incelediğinde hiçbirisinin doyurucu nitelikler taşımadığını görür. Vazgeçilmez kabul ettiği bilimlerin kendisine pek bir şey kazandırmadığını görür: "Yine de sen sadece Faustus'sun, bir insansın." Faustus'un insandan daha üstün bir varlık olma-

yı istemesi ama oyunun sonunda insandan daha aşağılık bir yaratık olarak karşımıza çıkması oyunun temel özelliği olan ironiyi gözler önüne serer. O, insan aklının alabileceği her şeyi öğrenmek istediği için kendisini yüce bir tanrı yapacak büyü kitaplarına ilgi gösterir ve lanetlenir.

Oyun, bir bilim adamının, yirmi dört yıllık bilgi ve zevk uğruna ruhunu şeytana satmasını anlatır. Mefistofeles'in sağlayacağı maddi olanaklar Faustus'un gözlerini kamaştırır; Valdes ve Cornelius ile büyünün kendisine sağlayacağı zenginliği ve şanı tartışır; Mefistofeles'ten yirmi dört yıl boyunca şehvetini doyurmasını ister. Büyünün yardımıyla inanılmaz zenginliklerle dolu bambaşka bir dünyaya girer.

Faustus anlaşmayı imzalar imzalamaz lanetlenir. Anlaşmanın ilk maddesinde Faustus'un "hem biçim hem de özde ruh" olacağı belirtilmektedir. "Şeytan" anlamını içeren "ruh" sözcüğü Faustus'un lanetlenmekten kaçamayacağının göstergesidir. Tanrı katından kovulan meleklerin pişmanlık duyma yetisinden yoksun olmaları, dolayısıyla affedilmelerinin olanaksızlığı, onları sonsuz mutluluktan yoksun bırakmaktadır. Ancak Faustus anlaşmayı imzalamakla kendisini cehenneme mahkûm etmemiştir, geriye dönüş olanağı vardır; aynı düşüncede olan İyi Melek, Faustus'un pişmanlık duyması durumunda, Tanrı tarafından affedileceğini söyler. Ne var ki, Faustus'un Tanrıdan uzaklaşmakla işlediği günah, onun kendisine sunulan merhameti kabullenmesini olanaksız hale getirmektedir. Tek gereken, pişmanlık duymasıdır ama Faustus bunu başaramaz.

İmzaladığı anlaşma sonucunda her şeyi yapabileceğini düşünen Faustus'un düş kırıklığına uğraması uzun sürmez. Mefistofeles'i büyüsünün gücüyle dünyaya çağırabildiğini düşünürken, onun kendi isteğiyle geldiğini öğrenmesi Faustus'un gururunu kırıcı bir gelişmedir. Bu aydınlanma ile başlayarak, Faustus giderek Şeytan'la yaptığı pazarlığın anlamsızlığının ve lanetlenmekten kaçınamayacağının farkına varır. Faustus gibi bilge bir kişinin insanı küçümseyerek "yüce bir tanrı" olmak istemesine neden olan gurur, onu umutsuzluğa, günahların en büyüğüne sürükler; çünkü umutsuzluk, kişinin, Tanrının bağışlayıcılığına inanmadığının göstergesidir.

Faustus'un yirmi dört yıl boyunca yaptıkları, oyunun trajik boyutunda önemli bir değişikliğe yol açmaz. Ancak birbiri ardına gelen ve Faustus'un yaptığı çeşitli büyülerin yer aldığı sahneler sayesinde *Mal-*

ta Yahudisi'nde bolca bulunan farsın boyutları *Doktor Faustus*'da daha da artar. Bu büyüler kahramanın bir hiç uğruna ruhunu Şeytan'a sattığını gösterme amacına hizmet etmektedir.

Sahnede iki kez karşımıza çıkan Troyalı Helen oyunda önemli bir role sahiptir. Nasıl ki, Yunan ve Troya orduları yıllar boyunca Helen için savaşır, Helen uğruna Troya yerle bir edilir, Faustus da, ruhunu şeytana sattıktan sonra, Helen'i elde etmeyi hayatının en önemli sorunu haline getirir.

Oyun, başladığı yerde, Faustus'un çalışma odasında sona erer. Gerçi Faustus son sahnede, Yaşlı Adam'ın konuşmasından sonra, bağışlanmaya çok yaklaşır ama kendisine sunulan bu son fırsatı değerlendiremez ve lanetlenerek ölür.

Marlowe, daha fazla bilgi edinme isteği sonuçsuz kalan, kendini kabul ettirme çabasında başarılı olamayan Faustus'a anlayışla yaklaşır. Ama aynı zamanda, Faustus'un edinmek istediği bilgilerle donanmış olan, ama buna rağmen, Tanrının lütfundan yoksun kaldığı için cehennem azabı çeken Mefistofeles'e de benzeri duygular beslemektedir.

Malta Yahudisi

Marlowe'un, 1589-90 yıllarında yazdığı varsayılan *Malta Yahudisi*'nde Barabas'ı yiğit ve erdemli bir kahraman değil de gözünü para ve intikam hırsı bürümüş, kötülüğü simgeleyen bir kişi olarak düşündüğü açıktır. Barabas gerçek bir Makyavelist'tir; tüm davranışlarını bu düşünce yönlendirir. Ne var ki, Makyavelist düşünceyi benimseyen sadece Barabas değildir; Malta hükümeti ve Fransisken ve Dominiken keşişleri şahsında din ve siyaset kurumları da aynı tutum içindedir.

Oyundaki yönlendirici güç paradır. Birinci perdenin başlangıcında paralarını sayan ve bundan büyük mutluluk duyan Barabas, Türklere olan vergi borcunu Maltalı Yahudilerden sağlamaya çalışan Malta hükümeti, Malta'ya vergilerini tahsil etmeye gelen Türkler, fahişe Bellamira, Pilia-Borza ve Ithamore hep bu gücün peşinde koşarlar. Para tutkusu, aynı zamanda, ülkenin siyasetini de belirler. Adada yaşayan herkese eşit davranması beklenen Maltalı yöneticiler, Türkler tarafından vergiye bağlanan adayı kurtarmanın yolunu Yahudilerin mallarına el koymada bulurlar. Ve bu adaletsiz davranış oyunun çatısını oluşturur.

Bu açıdan bakıldığında *Malta Yahudisi* ile *II. Edward* arasında büyük benzerlikler görülür. Nasıl ki, Edward'ın Gaveston'ı yoktan var etmeye çalışması soyluların tepkisini çekmiştir, Maltalı yöneticilerin haksız tutumu da Barabas'ı çileden çıkarır ve tek başına Malta yönetimine savaş açmaya karar vermesine neden olur. Başvuracağı, hakkını arayacağı kurumlara güveni kalmamıştır Barabas'ın. Dolayısıyla adalet sistemini çalıştırmayı kendisi üstlenir. Bu onun ilk ama pek önemsenemeyecek suçudur. Ne var ki gözü dönmüş bir biçimde, ayrım gözetmeden intikam alması affedilemez bir suçtur ve cezalandırılması gerekir.

Anlaşılan Marlowe da aynı kanıdadır ki, Barabas'ı çizerken onun aykırı özelliklerini abartır, komikleştirir. Yazar, oyun boyunca, Barabas'ı insan altı bir yaratık durumuna indirgeyerek neredeyse başlangıçta uğradığı haksızlığı unutturur. Barabas'ın, kızı Abigail'e âşık olan Mathias ve Lodowick'i birbirlerine düşürmesi; Abigail'i ve manastırdaki tüm rahibeleri zehirleyerek öldürmesi; esir pazarından satın aldığı Ithamore'la birlikte, yaptıkları kötülükleri ballandıra ballandıra konuşmaları; kendisinden para sızdırmaya çalışan Bellamira ve Pilia-Borza'nın mektuplarını okurken duyduğu kızgınlığı dile getiriş biçimi; Türk'lerin yardımıyla Malta'yı ele geçirmesi ve daha sonra da onları ateşe atarak yok etme planı oyunu bir farsa dönüştürür.

Marlowe, bir trajedi kahramanı olabilecek potansiyeli bulunan Barabas'ın bu özelliğine oyunun başında az da olsa değinir. Barabas izleyiciye ırkının nasıl horlandığını, türlü haksızlıklara katlanmak zorunda kaldığını anlatır. Ancak yazar, daha sonra, Barabas'ı bir birey olarak ele alma ve onu Yahudi ırkından ayrı tutma yolunu seçer; çünkü, onun yeğlediği, bir tutkunun esiri olan bir karakter yaratmaktır. Para tutkusu yüce bir amaca hizmet etmediği için de Marlowe'a, Barabas'ı aşağılık bir kişi olarak çizme olanağını verir.

Paris Katliamı

1572 yılının 24 Ağustosunda, St. Bartholemew gününde, yaklaşık 30.000 Huguenot'nun, Catherine de Medicis'nin emri üzerine, Katolikler tarafından katledilmesini, Navarre Kralı Henry Bourbon ve Margaret Valois'in evlenmesini ve Henry'nin Fransa Kralı olmasını anlatan *Paris Katliamı*'nda yer alan olaylar tümüyle politiktir. Katolik

Kilisesine karşı büyük bir tepkinin duyulduğu İngiltere'de yazılan böyle bir oyun, doğal olarak, beğeniyle karşılanmış ve dinsel konulu yapıtların sıkı bir sansürden geçirildiği bir dönemde (1590'lı yıllarda) oynanmasında bir sakınca görülmemiştir. Oldukça fazla sayıdaki kısa konuşma ve sahnenin varlığı, oyunun, gerçek metnin kısaltılmış versiyonu olduğunu düşündürmektedir. Belki de bu yüzden *Paris Katliamı* eleştirmenler tarafından Marlowe'un en başarısız yapıtı olarak nitelenir. Aynı görüşü paylaşmayan eleştirmenler ise oyunun oldukça güçlü bir dramatik yapıya sahip olduğunu ve sahnede çok başarılı bir biçimde sahnelenebileceğini savunmaktadırlar.

Oyun, açıkça Protestanlığı savunmakta, Katolikliği, Papalığı ve Papa'ya bağlı olan tüm ülkeleri yermektedir. Bir Protestan olan Navarre kralı Henry ile Fransa Kralı'nın kızkardeşi Margaret'in evliliği ile açılan oyunun birinci sahnesi ülkedeki dinsel çatışmaların sona erdiği inancıyla kapanır. Ne var ki, ikinci sahnede karşımıza çıkan Guise, Fransa'daki karışıklıkların sürmesi için çalışacağını çünkü ancak böylesi ortamlarda isteklerini gerçekleştirebileceğini uzun bir konuşmayla izleyiciye anlatır. Ona göre, kötülük, karmaşa ortamında yeşerir; barış ortamı kötülerin varlıklarını sürdürmelerini engeller. Fransa Kralı IX. Charles'ın annesi Catherine de Medicis de Guise'in görüşünü paylaşmakla kalmayıp onu her koşulda desteklemeye kararlıdır. Bu iki etkin kişinin dayanışması Fransa'yı bir kan gölüne çevirmeye yeter. Guise ve Catherine de Medicis'nin "Din elden gidiyor" haykırışları politik güçlerini arttırma çabalarına güzel bir kılıf oluşturur. Dinde reform rüzgârlarını durdurmaya çalışan bağnaz Katoliklerden ve Papa ve Papalığa bağlı ülkelerden sağlanan iç ve dış destekle Fransa'daki Protestanların kıyımı başarıyla gerçekleştirilir.

Marlowe, Dük de Guise gibi bir karakter yaratarak, vermek istediği dinsel mesajın yanı sıra, 16. yüzyıl İngilteresi'nde çok olumsuz bir üne sahip olan İtalyan düşünürü Makyavel'in öğretilerini benimsemiş bir kahramanın yükselişini ve düşüşünü anlatmaya çalışmaktadır. Hedefine ulaşmak için her şeyi ve herkesi basamak olarak kullanmaya kararlı olan Guise, Marlowe'un yükselme arzusuyla tutuşan karakterleri başarıyla yaratabildiğinin güzel bir örneğidir.

Timurlenk

Marlowe'un bu iki bölümlük oyunu, *Kartaca Kraliçesi Dido*'dan hemen sonra, Cambridge'te öğrenimine devam ederken yazdığı ve Birinci Bölüm'ün ilk kez 1587 yılının yazında sahnelendiği düşünülmektedir. Birinci Bölüm'ün sahnede kazandığı inanılmaz başarı Marlowe'u hemen İkinci Bölüm'ü yazmaya iter. İkinci Bölüm'ün Prolog'unda, Birinci Bölüm'ün sahnede kazandığı başarı üzerine yazarın oyunun devamını yazmaya karar verdiği açıklanır. İki bölümün bir bütün oluşturup oluşturmadığı *Timurlenk* oyunlarının nasıl yorumlandığına bağlıdır. Eğer Timur fetih arzusuyla yanan zalim bir kişi olarak kabul edilirse, taptığı tanrılar tarafından cezalandırıldığı İkinci Bölüm, bir gerekliliktir. Ancak, Birinci Bölüm'ün sonunda, Timur, Şam'ı ele geçirerek ve Zenocrate'la evlenerek, yükselişinin doruğuna ulaşmıştır; bu da Birinci Bölüm'ün kendi başına bir bütün oluşturduğunun göstergesidir, görüşünü savunmak da olasıdır. Dolayısıyla, İkinci Bölüm'ün Timur'un ölümle sonuçlanan düşüşünü anlattığını ve Marlowe'un, sadece Birinci Bölüm beğenildiği için İkinci Bölüm'ü yazdığı ileri sürülebilir. Hangi görüş baskın çıkarsa çıksın yadsınmaz gerçek, İkinci Bölüm'ün Birinci'nin başarısını yakalayamadığıdır. İkinci Bölüm'de, Birinci Bölüm'ün bütünlüğü olmadığı gibi yapısal bir bozukluk da söz konusudur; birbirinden bağımsız olaylar arka arkaya sıralanmıştır.

Oyunun kahramanı Timur'u, insanları ve yeryüzündeki kötülükleri cezalandırmak için Tanrı tarafından yollanan bir kişi olarak görmek yaygın bir yaklaşımdır. Bu görüşte olanlar, Timur'un önemsiz başarılar elde ettiğini ve arkasından Tanrı tarafından cezalandırıldığını ileri sürerler. Bir başka görüşe göre ise Timur, Hıristiyan Avrupa'yı İslamiyete karşı koruyan, güzel olan her şeye âşık bir pagandır; oyunda, ölüm öncesi günah bilinci ve pişmanlık duygusu, kısacası, Hıristiyanlık öğretileri bulunmadığından, yeryüzünde yer alan olaylarda Tanrının parmağını aramak anlamsızdır.

Timur karşımıza basit bir çoban olarak çıkar. Ancak, bu basit çobanın en önemli özelliği, kral olmayı aklına koymuş bir kişi olmasıdır. Çoban kılığındaki Timur dünyanın diğer krallarından çok farklı yapıda bir kişidir. Onlar bozuk sistemin baskıcı kralları; Timur ise, özgürlüğüne bağlı bir kahramandır. Genç çoban, aynı zamanda, bir görüşte âşık olduğu Zenocrate'ı, İran Şahı'nın tacından üstün tuttuğunu söyleyen bir romantiktir. Timur'un bir başka özelliği, kendisini bastırmaya

gelen İran kuvvetlerinin başındaki Theridamas'a yönelttiği sözlerde ortaya çıkar: İnsanları derinden etkileyebilecek biçimde güzel konuşma yeteneğine sahiptir. Timur bu şaşkınlık verici özellikleriyle dünyaya egemen olmaya layık bir kişidir kuşkusuz; ancak, bununla da yetinmeyerek, kederini zincire vurduğunu, Zeus'la boy ölçüşebileceğini söyleyerek kendisini yarı-tanrı konumuna yükseltir. Timur kazandığı başarılarla kendisi hakkındaki düşüncelerinde yanılmadığını kanıtlar. Sadece kendisi değil, dostları da bu başarılardan pay alarak seferlerini dünyanın korku ve hayranlıkla izlediği krallar olurlar.

Bastırılamayan öfke ve acımasızlık Timur'un sürekli vurgulanan diğer iki özelliğidir: Savaşı kaybeden Bayezid bir kafese kapatılır, Timur'un ayaklarını basması için kullandığı tabure olur, kılıca saplanan et parçalarıyla beslenmek zorunda bırakılır ve bu duruma daha fazla katlanamayacağı için başını kapatıldığı kafesin demirlerine çarparak kendini öldürür. Timur'un acımasızlığı bununla da kalmaz; tanınan süre içinde teslim olmayan Şamlıları, önce kentteki bakireleri arkasından da kentteki herkesi öldürerek cezalandırır. Marlowe, Timur'un acımasızlığı üzerinde çok durmaktadır çünkü bu özelliğin yeterince vurgulanmaması durumunda kahramanının portresi eksik kalacaktır.

Birinci Bölüm'de Timur'un karşısına üç kral (Mycetes, Cosroe ve Bayezid) ve bir kent (Şam) çıkar. Yeteneksiz, yetersiz, korkak bir kral olan Mycetes, Timur'la yapacağı savaş öncesi tacını saklamaya çalışarak oldukça komik bir görünüm çizer. Mycetes'in savaşı icat eden güçlere lanet okuması ve kendini övmesi izleyicinin savaş taraftarı olan Timur'a sempati beslemesine yol açar.

Cosroe, Mycetes'i aldatıp tahtı ele geçirmekle, içinde yaşadığı dünyanın gereklerini bilen ve yerine getiren bir insan olduğunu sanır. Ancak, Timur karşısına dikilince yanıldığını anlar. Timur'un planı o kadar ince ve kendisine ihaneti o kadar mantık dışıdır ki, Cosroe başına gelenlere inanamaz.

Timur'un üçüncü rakibi Bayezid de büyük bir imparatorluğa egemen, gururlu ve zalim bir kraldır. O, buyruklar yağdıran, kendine güvenen, düşmanlarını aşağılayan bir kral olarak Mycetes ve Cosroe'den çok daha etkileyicidir ve bu haliyle Timur'u anımsatır. O da öfkesini dile getirir; Timur'u esir aldığında onu sarayına hapsettirip, komutanlarını sultanının arabasına koşacağını söyler. Timur ile Bayezid arasındaki savaşın umulanın tersine çok kısa sürmesi, onun gibi güçlü bir

kralın bile Tanrıları alt etmeyi kafasına koymuş Timur karşısında bir çocuktan farksız olduğunun işaretidir. Timur sadece diğer krallardan daha öfkeli, daha acımasız, daha gururlu ve daha güçlü değil, onlardan tümüyle değişik bir kişidir.

Kentleri yerle bir eden, masum insanları gözünü kırpmadan öldüren Timur'un bir diğer özelliği Zenocrate'la olan ilişkisinde ortaya çıkar. Zenocrate, Timur'un sevme kapasitesi yüksek bir insan olduğunu ortaya çıkarır. Bu ilişki onu zayıf bir kişi yapmaz; Timur hiçbir zaman Zenocrate'ın etkisi altına girmez, Şam'a zarar vermemesini isteyen Zenocrate'ın bu isteğine boyun eğmek üzereyken kendini toparlar; hatta, böylesine kadınsı düşüncelere kapıldığı için kendisini azarlar. Çünkü ona göre, güzellik yiğitliğin hizmetindedir.

Zenocrate canlı bir karakter olarak çizilmemiştir; ancak, Timur'la olan ilişkisi, Timur'u ve oyunu anlamamıza yardım eder. Başlangıçta Timur'un basit bir çoban olduğunu düşünürken, çok geçmeden Usumcasane, Techelles ve Theridamas gibi o da Timur'un olağanüstü bir kişi olduğunu anlar. Timur'un askerlikten başka bir şeyden anlamayan acımasız bir insan olduğunu söyleyen Agydas'a karşı çıkar; Bayezid'in karısı Zabina ile, Timur adına söz düellosuna girer; Timur'a Şamlılara acıması için yalvarır ama isteği kabul edilmeyince Timur'a duyduğu sevgisi azalmaz; Bayezid ile Zabina'nın cesetlerini görünce tanrılardan Timur'u affetmelerini diler.

Birinci Bölüm'de Timur'un karşısına çıkan dördüncü rakip bir insan değil, bir kenttir. Timur'un kuvvetlerine teslim olmayı reddeden Şam kentini, beklenen korkunç sondan kurtarmaya çalışan Bakirelerin ve Zenocrate'ın yalvarmaları etkisiz kalır. Bu olay, Timur'un kararlılığının sarsılmayacağını ve verdiği buyrukları asla değiştirmeyeceğini göstermesi açısından büyük öneme sahiptir. Timur'un Şam kentinde yaşayanların tümünü cezalandırması ama Zenocrate'ın babasını affetmesiyle, merhamet duygusu, bir ölçüde bile olsa, oyuna egemen olur. Zenocrate ve hatta babası mutludurlar ve Birinci Bölüm olumlu duygularla sona erer.

Birinci Bölüm ile İkinci Bölüm karşılaştırıldığında, her iki bölümde yer alan olaylar arasında çarpıcı benzerlikler olduğu görülmektir. İkinci Bölüm'de, Timur'un karşısında yine krallar vardır; Babil kenti kuşatılır; esir alınan krallar savaş arabalarına koşulur. Timur acımasızlığıyla ortalığı yine kan gölüne çevirir; hatta savaşa katılmadığı için oğ-

lunu bile kendi elleriyle öldürür. Timur, İkinci Bölüm'ün başında Türk Sultanı Orcanes'e karşı zafer kazandıktan sonra, ikinci perdenin sonunda, ilk kez yenilgiyi tadar. Ölüm, çok sevdiği karısı Zenocrate'ı elinden alır. Öfkeli Timur, tanrılara meydan okur; intikamını alabilmek için bir kenti yakar; karısının resmini çadırının üzerine astırır; Zenocrate'ı altın bir tabuta koyar ama gömülmesine izin vermez, her gittiği yere götürür. Sonunda ölümün kaçınılmazlığını Timur da görür ve çaresizlik içinde bu güce karşı koymanın anlamsızlığından söz eder. Artık ölmeye hazırdır. Sakin bir şekilde kaderine razı olur; oğlu Amyras'ı kendi elleriyle tahta çıkarır ve ölür. Oyun, kendini yoktan var eden bir insanın dostları tarafından övgüyle ölüme yollanmasıyla sona erer.

M. Hamit Çalışkan

KARTACA KRALİÇESİ DIDO'NUN TRAJEDİSİ*

* Kaynak alınan kitap: Christopher Marlowe, *The Complete Plays*, Penguin Books, 1984.

KİŞİLER

JUPITER
GANYMEDES
MERCURY ya da HERMES
CUPİDO
JUNO
VENÜS
AENEAS
ASKANİOS, *Aeneas'ın oğlu*
ACHATES, *Troyalı bir lord*
ILIONEUS, *Troyalı bir lord*
CLOANTHUS, *Troyalı bir lord*
SERGESTUS, *Troyalı bir lord*

TROYALILAR
IARBAS, *Kartaca'ya komşu ülkenin kralı*

KARTACALI BEYLER
DIDO, *Kartaca Kraliçesi*
ANNA, *Dido'nun kızkardeşi*
DADI

I. PERDE

I. SAHNE

Perde açılır. JUPITER *kucağına oturttuğu* GANYMEDES *ile oynaşmakta,* MERCURY[1] *de yere uzanmış uyumaktadır.*

JUPITER

Haydi, canım Ganymedes[2] , oynaş benimle.
Bırak Juno[3] ne derse desin, seni seviyorum.

GANYMEDES

Senin değersiz sevginden daha iyisine layığım,
Beni onun amansız tokatlarından koruyamıyorsun!
Bugün kadehlerinizi doldurduktan sonra,
Sizler içkinizi içerken, ben orada saygıyla dururken,
İçki döktüm diye, öyle bir tokat attı ki,
Kulaklarımdan kan geldi.

JUPITER

Ne, nasıl cüret edermiş dövmeye, düşlerimin aşkını?
Satürn[4] aşkına ve dünyayı titreten,
Üç kez salladığımda depremlere neden olan

[1] Zeus'un habercisi, Yunan mitolojisinde adı Hermes olarak geçer.
[2] Ölümlülerin en güzeli sayılan Ganymedes, Dardanos soyundan, Troya kral ailesindendir. Tanrı Jupiter (Zeus), Ganymedes'e aşık olup onu kaçırır ve tanrılar sofrasında şarap sunucusu yapar.
[3] Hera, Zeus'un karısı.
[4] İtalya'nın en eski tanrılarından biri. Daha sonra Yunan Kronos'uyla (Zeus'un babası) bir tutuldu.

Saçım üzerine yemin ederim ki,
Sana bir kez daha kızarsa,
Bir zamanlar Herakles'e zararı dokunduğu için yaptığım gibi
Ellerini ve ayaklarını altın iplerle bağlayıp
Onu bir kuyrukluyıldız gibi dünya ile gökyüzü arasında
sallandırırım.

GANYMEDES

Bu güzel olayın gerçekleştiğini bir görebilsem,
Helen'in kardeşiyle[5] bir olup nasıl da gülerim,
Tanrıları da getiririm, bu olağanüstü olaya baksınlar diye!
Canım Jupiter[6], bir kez olsun gözünü doyurduysam,
Ya da kartal kanatların arasındayken güzel göründüysem gözüne,
Ölümsüz güzelliğimi bu lütufla süslersen,
Ömrümü senin parlak kollarında geçiririm.

JUPITER

Tatlı çocuk, sen ne istedin de yapmadım?
Yüzün gözlerime öyle tatlar yolluyor ki,
Bu ateş saçan ışınları nefesimle dışarı gönderip,
Senin kıvılcımlar saçan ışınlarınla yüceldiğim anlarda
Gecenin atlarını ürkütüp kaçırdım çoğu kez.
Otur kucağıma, için rahat olsun,
Kibirli Kader'e hükmet, Zaman'ın ipliğini kes.
Tüm tanrılar emrinde,
Dünya ve gökyüzü de oyun alanın değil mi senin?
Seni güldürmek için Vulcanus[7] dans edecek,
Dokuz kızım[8] türkü söyleyecek sana, mutsuz olduğunda;
Juno'nun kuşundan, onun gururu olan benekli tüyü koparacağım
Yelpaze yapıp yüzünü serinletmek için;
Venüs'ün[9] kuğuları gümüş renkli tüylerini dökecekler
Yatağında uykularını daha tatlı uyuman için.
Hermes[10] bir daha göstermez dünyaya kanatlarını
Canın onun tüylerini çekerse.
İşte böyle yolarım tüylerini.

[5] Castor ya da Pollux.
[6] Zeus.
[7] Yunan tanrısı Hephaistos'la bir tutulan eski Roma tanrısı.
[8] Esin perileri.
[9] Yunan tanrıçası Afrodit'le bir tutulan Roma tanrıçası. Aeneas'ın annesidir.
[10] Zeus'un habercisi. Roma Mitolojisinde adı Mercury olarak geçer.

(HERMES *'in kanatlarından bir tüy koparır.)*
Yeter ki, 'Rengi hoşuma gidiyor' de.
Küçük sevgilim, tüt şu gerdanlığı,
(Gerdanlığı verir.)
Juno evlendiğimiz gün takmıştı bunu.
Tak bunu boynuna, benim canım sevgilim;
Süsle kollarını ve omuzlarını çaldığım bu mücevherle.

GANYMEDES
Kulağıma bir küpe isterim,
Şapkama takmak için de güzel bir iğne;
Sonra, seninle yüz kez kucaklaşırım.

JUPITER
Ganymedes, sevgilim olursan sahip olacaksın bunlara.
(*İçeri* VENÜS *girer.*)

VENÜS
Evet, çok güzel, sen oturup oynaş burada,
Cilveleş şu kadın kılıklı oğlanla,
Benim Aeneas'ım denizlerde dolaşırken,
Her dalga onun için ölüm demekken.
Juno, hain Juno,
Boreas'ın[11] atlarının gökyüzünde çektiği arabasına kurulmuş,
Hebe'ye[12] göksel arabasını
Bulutların rüzgârlı ülkesine yöneltmesini söyledi;
Burada fırtınalarla sarılı,
Binlerce korkunç ruh tarafından korunan Aeolus'u[13]
bulup
Ona bize zarar vermesi için yalvardı,
Oğlumu bütün adamlarıyla birlikte boğmasını istedi;
Bunun üzerine rüzgârlar kırdılar tunçtan kapıları
Ve tüm Aeolia[14] silaha sarıldı.
Zavallı Troya şimdi de deniz üzerinde yok edilecek.
Neptün'ün[15] dalgaları hiddetli birer savaş gemisi oldu;

[11] Kuzey rüzgârı. Poyraz.
[12] Zeus'la Hera'nın kızları. Görevi tanrılara içki sunmaktır. Daha sonra bu görev Ganymedes'e verilir.
[13] Rüzgârların bekçisi.
[14] Aeolus'un ülkesi.
[15] Deniz tanrısı. Yunan mitolojisinde adı Poseidon'dur.

Epeios'un[16] atı Etna yanardağına dönüştü,
Hazır bekliyor tahta duvarlarını yıkmaya;
Ve Aeolus, Agamemnon'un amansız askerlerini çağırdığı gibi
çağırıyor dalgaları yağmaya.
Bak, gece nasıl da yolunu kesiyor günün
Ulysses'in Dolon'a[17] yaptığı gibi!
Ah, ah! Rhesus'un[18] atları gibi gafil avlanan yıldızları
Karanlık götürmekte Astraeus'un[19] çadırlarından.
Seni kurtarmak için ne yapabilirim, sevgili oğlum?
Dalgalar kristal dünyamızı tehdit ederken,
Proteus[20] dağlar kadar yüksek dalgalar oluşturarak
Yakında onunla gökyüzünde oynamaya niyetleniyor.
Yalancı Jupiter, sen erdemi böyle mi ödüllendirirsin?
Dindarlık kaderin elinden kurtulamıyor mu?
Madem din hiçbir çare bulamıyor
Öyleyse öl, masum Aeneas.

JUPITER

Cytherea,[21] dert etme, için rahat olsun,
Yollara düşen Aeneas'ının yargısı değişmeyecek.
Kısa bir süre sonra yorgun bedenini dinlendirebilecek
Ona uzun süre önce söz verdiğim güzel surlar ardında.
Ama önce güzel şansı kanla tomurcuklanmalı
Turnus'un[22] kentinin efendisi olmadan;
Ya da bugüne kadar
Tanrıçanın çatılan kaşlarını gülümsemeye zorlamadan.
Rutul'larla üç kış savaşacak
Sonunda onlara kılıcıyla boyun eğdirecek;
Tam üç yaz harcayacak
Bu barbarları boyunduruk altına alabilmek için.
Bunu başarınca, uzun zaman ezilen zavallı Troya
Kaldıracak kafasını küllerinden,
Daha önce ölüyken bir kez daha yükselecek.
Parlaklıkta güneşle yarışan,

[16] Troya'nın ele geçirilmesinde büyük rol oynayan tahta atı yapan kişi.
[17] Ulysses tarafından yakalanıp öldürülen Troyalı casus.
[18] Trakyalı bir kral.
[19] Yıldızların babası.
[20] Deniz ihtiyarı Proteus'un görevi Poseidon'un balıklarına bekçilik etmektir. Denizle ilgili her şeyi bilir.
[21] Venüs.
[22] Rutul'ların Kralı. Aeneas İtalya'ya gelince onunla çarpışır ve onu öldürür.

Güzelliğin eseri, parlak Askanios[23]
Dünyayı taşıyan Atlas'ın inleyerek sırtladığı
Yıldızlı kuleler arasına tahtını kuracak.
İmparatorluğunun sınırlarını gökyüzü oluşturacak;
Sabah, gözlerini onun şöhretiyle beslemek için
Doğmaya çalışacak aceleyle
Onun adının kazılı olduğu mavi kapılardan.
Mars'ın çocuklarından bir prenses rahibenin doğurduğu,
Büyük bir şeref kazanacak olan ikiz çocuklar
Çabalarıyla Troya'yı ölümsüzleştirene kadar
Roma'nın kraliyet asası
Üç yüzyıl yiğit Hektor'un çocuklarının elinde kalacak.

VENÜS

Bu umut veren sözlerine nasıl inanayım
Deniz ve kum, gemilerini kuşatmışken;
Phoebus,[24] Styx[25] gölündeymiş gibi
Saçlarını Tyrhene[26] denizinin sularında kirletmekten
kaçınırken?

JUPITER

Hemen çaresine bakarım onun.
Hermes, uyan! Koş hemen Neptün'ün ülkesine.
Rüzgâr tanrısı kaderle çarpışıyor,
Bizim kral soyumuzdan gelen birini kuşatıyor orada.
Ona, kibirli bir biçimde kandaşımızı tehdit eden
Fırtınalarını başka yöne çevirmesini,
Vulcan'ın sağlam tuncuyla zincirlemesini emrettiğimi söyle.
(HERMES *çıkar.*)
Venüs, hoşçakal, oğlun korumamız altında olacak.
Haydi Ganymedes, şu işle ilgilenelim.
(JUPITER *ve* GANYMEDES *çıkarlar.*)

VENÜS

Azgın denizler, yatıştırın kabaran yüzünüzü,
Kur yapın Aeneas'a sakin gülümsemenizle.
Gurur duyardınız bu güzel yükü taşıdığınız için

[23] Aeneas ile Kreusa'nın oğlu.
[24] Güneş.
[25] Yeraltı ırmağı.
[26] Korsika, Sardunya ve Sicilya adaları ile İtalya arasındaki denize verilen ad.

Cehennemde oluşan bulutlarla dolu gökyüzü
Onun görkemli yüzünü sizlerden saklamasaydı.
Okeanos, senin kasıklarının ürünü olan,
Senin köpüren hayalarından vücut bulan;
Benim hatırım için acı ona.
Biliyorum, Triton'un[27] Troya'yla işi bitti;
Bu yüzden, onun çektiklerini görünce acıyacak,
Çağıracak Thetis[28] ve Cymothoe'yi,[29]
Onu bu zor durumdan kurtarmaları için.
(*İçeri* AENEAS, ASKANİOS, ACHATES *ve diğerleri girer.*)
Yoksa, oğlumun kıyıya çıktığını mı görüyorum?
Venüs, nasıl da kavuştun huzura,
Gözlerin aradıkları sevinç kaynağını bulunca!
Yüce Jupiter, hep saygı duyulsun sana
Dar zamanda bu dostça yardımın için!
Bu çalılıkta kılık değiştirip bekleyeceğim,
Aeneas kendini yakarışlarla tüketip
Acılarını yere göğe anlatırken.

AENEAS
Acıların çocukları, yoldaşlarım,
Priamos'un kötü kaderi bizi denizde takip etti;
Helen'in kaçırılması hâlâ başımıza bela.
Ne kadar çok tehlikeler atlattık!
Uluyan Skyllaları,[30] ses veren kayaları,[31]
Kyklopların[32] mağaralarını, korkunç Cerania'nın[33] yurdunu
Geçmek zorunda kaldık, yaşıyoruz hâlâ;
Umudunuzu yitirmeyin, Kader hâlâ dostumuz.
Bergama'nın büyük bir gururla övündüğü
Güzel günler geri gelebilir.

27 Poseidon ile Amphitrite'nin oğlu.
28 Deniz ihtiyarı Nereus'la Doris'ten doğma elli Nereus kızının en ünlüsü. Peleus'la evlenir.
29 Akhilleus'un annesi.
30 Skylla, Kharybdis'le birlikte, Odysseia'da sözü geçen deniz canavarlarının en korkuncudur. On iki ayağı, altı boynu, her boynun üzerinde korkunç bir kafa, her kafada üç sıra diş vardır. Mağaranın kovuğunda beline kadar gömülüdür, başlarını korkunç uçurumdan uzatıp yunusbalıklarını, köpekbalıklarını, oradan geçen gemilerdeki insanları gövdeye indirir.
31 Birbirlerine çok yakın olan bu kayalara Kharybdis denir. Üzerinde koca bir incir ağacı vardır ve bu ağacın altından suları yutar günde üç kez. Suları yuttuğu sırada oraya gidenler yok olmaktan kurtulamazlarmış.
32 Kykloplar, tek gözlü devlerdir.
33 Yunanistan'ın batı kıyısında, Epeiros'taki Ceraunian dağları.

ACHATES

Troya'nın yiğit prensi, sen bizim tek tanrımızsın.
Erdemlerinle bizi sıkıntılardan kurtarıyor,
Güzel günlerin geleceği umudumuzu arttırıyorsun.
Bir güldün mü gökyüzünde bulut kalmaz,
Bakışlarındır yaratan gece ile gündüzü.
Şimdi çok büyük acılar içinde olsak,
Fırtınanın etkilerini hâlâ üzerimizden atamamış olsak bile
Yine de yaşlı güneş dökecek saçlarını
Eski sıcaklığımızı yaşamamız için.
Ormanda yaşayan her hayvan yavrusunu gönderecek
Yemeğimiz olsun diye.

ASKANİOS

Baba, babacığım, bayılıyorum, yiyecek verin bana.

AENEAS

Ah, canım yavrum, biraz sabretmen gerek,
Öldürdüğümüz hayvanın etini kızartmak için ateş gerek!
Soylu Achates, çıra kutusunu uzat
Ki, ateş yakalım hem ısınmak
Hem de bu kıyıda bulduğumuz yiyecekleri kızartmak için.

VENÜS

(kendi kendine)

Zorunluluk ne garip yetenekler çıkartıyor ortaya;
Sevgili Aeneas'ım, ne kadar da yakındasın!

AENEAS

Dur, al şu mumu ve gidip ateş yak.
Şu koruluğun yakınlarında yemeğini pişirebileceğin
Yeterince yaprak ve rüzgârın sürüklediği dal bulacaksın.
Askanios, git de kurut kendini,
Bu arada ben de Achates'imle çevrede dolaşayım,
Öğrenmek için rüzgâr bizi nerelere getirmiş,
İnsan mı yoksa hayvan mı yaşar buralarda.

(ASKANİOS *ve diğerleri çıkar.*)

ACHATES

Hava güzel, toprak çok uygun

Kentin ve halkın gereksinimlerini karşılamaya;
Buna rağmen, çok şaşırtıcı
Toprakta hiç ayak izi görememek.

VENÜS
(kendi kendine)
Şimdi rolümü oynamanın tam zamanı–
Hey, genç adam! Buraya gelirken
Kızkardeşlerimden herhangi birini gördün mü,
Belinde bir sadak asılı,
Benekli leopar postuna bürünmüş?

AENEAS
Ne öyle birini gördüm ne de duydum.
Görünüşü bir ölümlünün görünüşüne
Konuşması da insan konuşmasına benzemeyen
Güzel kız, adın ne?
Gözümüzü aldatan bir tanrıçasın sen;
Güzelliğini gölgeliyorsun, ödünç aldığın bu kılıkla.
Ama ister güneşin parlak kızkardeşi
İster kız oğlan kız Diana'nın perilerinden biri ol,
Mutlu bir biçimde yaşa, memnuniyetinin doruğunda
Acılarımızı bir iyilikle hafiflet:
Söyle bize, havasını soluduğumuz bu ülke neresi,
Ne deniyor fırtınanın bizi fırlattığı bu yere?
Söyle, ah söyle biz bilmeyen insanlara!
O zaman bu elim süt beyaz kurbanları
Dağlar gibi yığacak sunaklarına ve çatırdatacak onları

VENÜS
Yabancı, böyle onurlandırılma sevdalısı değilim.
Turenli[34] bakireler yay ve sadaklarını
Böyle gösterişsiz bir biçimde kuşanırlar her zaman;
Mor giysiler giyerler,
Çayırlarda daha rahat koşabilsinler,
Koca dişli yabandomuzunu rahatça yakalayabilsinler diye.
Adını bilmediğin bu yere
Zengin ve güçlü Pön Krallığı derler.
Agenor'un görkemli kentinin yakınlarında,

[34] Fenikyeli.

Güney Libya'nın başkentidir burası
Ve Sidonyalı Kraliçe Dido hüküm sürer burada.
Bana bu soruları soran sen kimsin?
Nereden geliyor, nereye gidiyorsun?

AENEAS

Ben Troyalıyım. Aeneas'dır adım.
Savaş yüzünden ülkemden ayrıldım,
İtalya'ya gitmek için yelken açtım.
Kutsal soyum asa taşıyan Jupiter'den gelir
Yirmi dört Frigya gemisiyle aştım denizleri,
Annem Venüs'ün yol gösterdiği yolculuğu yaptım.
Fakat gemilerden sadece yedi tanesi demir attı;
Onlar da o kadar harap durumda ki,
Her dalgayla yana yatıyorlar,
Hepsinin yükleri indirildiğinden
İçlerindeki deniz suyunun ağırlığıyla batmadan durabiliyorlar.
Ama zavallı ve aciz ben, Tanrı da bilir ya, kimsenin beni tanımadığı
Bu Libya çöllerinde yol alıyorum,
Sürgün edildim hem Asya'dan hem Avrupa'dan,
Sığınacağım bir çatı yok gökyüzünden başka.

VENÜS

Kim olursan ol, Kader seninle birlikte,
Seni bu dost ülkeye yolladığına göre.
Tanrı aşkına kımıldayın; hemen saraya gidin,
Dido gülücüklerle karşılayacak sizleri.
Battığını sandığınız gemilerinize gelince,
Fırtınada biri bile yok olmadı,
Sapasağlam ulaştılar buraya, uzakta değiller.
Artık sizi kaderinizle başbaşa bırakıyorum,
Yolculuğunuzda size iyi şanslar diliyorum.
(Çıkar.)

AENEAS

Achates, bu giden benim annem.
Yürüyüşünden tanıdım onu.
Dur sevgili Venüs, kaçma oğlundan!
Zalim, beni böyle terk mi edeceksin,

Gözlerimi aldatacak mısın bu ormanda?
Neden el ele tutuşup konuşmuyoruz,
Birbirimize çektiklerimizi anlatmıyoruz daha içten sözcüklerle?
Ama gittin, beni bıraktın tek başıma
Gökyüzünü dinmeyen inlemelerimle bıktırayım diye.
(Çıkarlar.)

II. SAHNE

(*İçeri* IARBAS, ILIONEUS, CLOANTHUS, SERGESTUS *ve diğerleri girer.*)

ILIONEUS
Gelin Troyalılar, bu yiğit Lord'u takip edin,
Anlatın ona başınıza gelen felaketleri.

IARBAS
Kimsiniz, nesiniz, ne istiyorsunuz?

ILIONEUS
Rüzgârların kıskandığı Troyalı zavallılarız,
Güç durumdaki çaresiz insanların
İsteyeceği şeyler diliyoruz sizden, diz çökerek:
Kurtarın, lütfen kurtarın binlerce dalganın açtığı yaralardan
Yakınan gemilerimizi zalim alevlerden
Bağışlayın her bir kötülüğün kovaladığı canımızı!
Libyalı Tanrılarınıza küfretmeye
Ya da evlerinizdeki sunaklarınızı soymaya gelmedik;
Ellerimizle yağma yapmayı amaçlamak
Ne de silahla zarar verme niyetiyle zor kullanmak,
Silah kullanmayı düşünmeyen,
Başarı duygusunun azaldığı, zafer duygusunun kalmadığı
Düşüncelerimizden geçmiyor,
Yüreklerimizde umut beslememizi engelliyor.

IARBAS

Troyalılar söyleyin bana, yani gerçekten Troyalıysanız,
Boreas yelkenlerinizi parçalamadan önce
Dünyanın hangi bereketli köşesine doğru yola çıkmıştınız?

CLOANTHUS

Bizim Hesperia[35] dediğimiz bir yer var,
Eski bir uygarlık, savaşçılığıyla ünlü,
Güzel Ceres'in ekin zenginliğiyle bereketli;
Uzun süre barış içinde yöneten kralından dolayı,
Şimdi bu yere İtalya diyoruz.
İşte oraya yola çıktık,
Birdenbire kasvetli Orion[36] doğdu,
Gemilerimizi sığ sulara yöneltti;
Güney rüzgârı da tuzlu nefesiyle
Dağıttı hepsini tehlikeli kayalar arasında.
Ancak birkaçımız karaya kaçabildik oradan,
Geri kalanları, korkarım, dalgalar yuttu.

IARBAS

Yiğit savaşçılar, bırakın gereksiz korkuları,
Kartaca darda olanlara yardım eder.

SERGESTUS

Evet, ama vahşiler gemilerimize saldırıyor,
Kıyıya çıkmamıza izin vermiyor.
Kalabalık gruplar halinde sahile geliyor,
Toprağa ayak basmamızı engelliyorlar.

IARBAS

Onların sizleri rahatsız etmemesini sağlayacağım;
Adamlarınız ve siz sarayımızda ziyafete geleceksiniz,
Tüm Troyalılar safalar getirdiniz bize,
Jupiter'in, köylü Baucis'in evine getirdiği gibi.
Haydi, gelin benimle, sizi Kraliçe'me götüreceğim,
Sözlerimi destekleyecektir yapacağı daha başka iyiliklerle.

[35] İtalya'nın eski adı.
[36] Tanrı Poseidon'un oğlu. Artemis tarafından yollanan bir akrep topuğundan sokunca ölür. Artemis akrebi bir burç, Orion'u da gökte bir yıldız haline getirir. Orion yıldızının bu nedenle akrep burcundan hep kaçtığı söylenir.

SERGESTUS

Teşekkürler, soylu Lordum,
Hiç ummadığımız bu konukseverlikten dolayı;
Aeneas'ı bir daha görebilsek
O zaman bu iyiliklerinizin karşılığını
Söze dökebildiğimizden çok daha fazlasıyla verebiliriz.

(Çıkarlar.)

II. PERDE

I. SAHNE

(*İçeri* AENEAS, ACHATES, ASKANİOS *ve diğerleri girer.*)

AENEAS

Şimdi neredeyim ben? Şunlar Kartaca'nın surları olmalı.

ACHATES

Sevgili Aeneas'ım niye böyle şaşkın şaşkın duruyor?

AENEAS

Ah, Achates'im, oğulları öldü diye
Ağlaya ağlaya yaşamına son veren,
Üzüntüyle kuruyup taşa dönüşen
Thebaili Niobe'de[37]
Benim yüreğimdeki gibi güçlü duygular yoktur!
Burada Priamos var diye, şuradaki kent Troya,
Şu İda Dağı,
Bu Xanthus Irmağı[38] olmalı diyorum,
Olmadığını görünce kahroluyorum.

ACHATES

Achates de böyle bir ruh hali içinde

[37] Thebai Kralı Amphion'la evlenmiş ve ondan bir düzine çocuğu olmuştur. Ama Apollon ve Artemis kıskançlıktan Niobe'nin çocuklarının tümünü öldürürler. Çocuklarının ölümüne ağlamaktan bitkin düşen Niobe taş kesilir.

[38] Küçük Menderes.

Elimde olmadan dizlerimin üstüne düşüyorum,
Elini öpüyorum. Ah, Hecuba[39] nerede?
Hep şurada otururdu; ama hiçbir şey yok burada
Havadan başka, bu da sadece bir kaya.

AENEAS

Yine de bu kaya Aeneas'ı ağlatıyor!
Yakarışlarım Pygmalion'unkiler[40] gibi
Ona can verebilse ve onun yönetiminde
Yeniden Troya'ya yelken açıp intikamımızı alabilsek
Priamos'tan geriye hiçbir şey kalmadığı için
Çalıp oynayan taş yürekli Yunanlılardan!
Hayır, Priamos yaşıyor, işte şurada!
Haydi, haydi gemilere! Kovalayın iğrenç Yunanlıları.

ACHATES

Aeneas ne demek istiyor?

AENEAS

Achates, gözlerim bunun sadece bir kaya olduğunu söylüyor
Ama ben Priamos olduğunu düşünmekten kendimi alamıyorum.
Ama acılı yüreğim, iç çekip hayır deyince,
Fırlayıp dışarı Priamos'a can vermek istiyor.
Keşke ben ölseydim de sen yaşasaydın!
Achates bak, Kral Priamos elini sallıyor!
Yaşıyor; Troya yenilmedi!

ACHATES

Aeneas, böyle olmasını isteyen yüreğin
Gözlerini yanıltıyor; Priamos öldü.

AENEAS

Ah, Troya yağmalandı, Priamos öldü!
Zavallı Aeneas neden yaşasın öyleyse?

[39] Priamos'un karısı.

[40] Kadınlardan nefret eden Kıbrıslı heykeltraş. Yaptığı kadın heykeline âşık olur. Venüs'ten, yaptığı heykel kadar güzel bir kadın çıkarmasını diler karşısına. Eve dönüp heykeline bakar ve onu dudaklarından öper. Heykel bu öpücükle canlanır. Pygmalion, daha sonra Galatea adını alan bu kadınla evlenir ve Paphos adında bir çocukları olur.

ASKANİOS
Sevgili babacığım, ağlamayı bırak, bu Priamos değil,
Olsaydı bana gülümserdi.

ACHATES
Aeneas bak, kent halkı geliyor.
Bırak yakınmayı, kaygılarımız onları güldürebilir.
(İçeri CLOANTHUS, SERGESTUS, ILIONEUS *ve diğerleri girer.)*

AENEAS
Bu kentin lordları ya da adlarınızın önündeki unvanlarınız neyse,
Merhamet edin, lütfen söyleyin bize,
Bu güzel kentte kimler yaşar,
Nasıl insanlardır onlar, kimdir onları yöneten?
Bizler bu kıyıya çıkmak zorunda kalan yabancılarız;
Nasıl bir ülkede bulunduğumuzu bilmiyoruz.

ILIONEUS
Aeneas'ın sesini duyuyorum ama göremiyorum onu;
Bu insanlardan hiçbiri komutanımız olamaz.

ACHATES
Bu soylu kişi, Ilioneus gibi konuşuyor;
Ama Ilioneus böyle giyinmez ki.

SERGESTUS
Sen Achates'sin ya da düş görüyorum.

ACHATES
Aeneas, bak işte Sergestus ya da hayaleti!

ILIONEUS
Ona Aeneas dedi, haydi ayaklarını öpelim.

CLOANTHUS
O bizim komutanımız; Askanios, bak!

SERGESTUS
Çok yaşasın Aeneas ve Askanios!

AENEAS
Achates, sen konuş, ben sevinçten konuşamıyorum.

ACHATES
Ilioneus, hâlâ yaşıyorsun ha!

ILIONEUS
Achates'i gördüğüm ana şükürler olsun!

CLOANTHUS
Aeneas sadık dostlarından niye uzak duruyor?

AENEAS
Sergestus, Ilioneus ve sizler,
Sizleri görmek beni şaşırttı. Ah, hangi kader
Soylu dostlarımı bu kötü duruma soktu?
Ah, söyleyin bana, öğrenmek istiyorum!

ILIONEUS
Sevgili Aeneas, bunlar Kartaca surları;
Burada Kraliçe Dido hüküm sürüyor.
Troya adını duyunca bizleri konuk etti,
Giydiğimiz bu değerli giysileri verdi.
Sık sık sordu kimin hizmetinde olduğumuzu,
Ona adını söylediğimizde üzüntüden ağladı,
Denizin gemilerini yuttuğunu düşünerek.
Şimdi, seni görünce nasıl da sevinecek!

SERGESTUS
Bak, hizmetkârlar salona giriyorlar.
Yemekler getiriyorlar. Dido uzakta olamaz.

ILIONEUS
Bakın, işte geliyor! Aeneas, ona iyi bak.

AENEAS
Onu görüyorum ama o beni görmüyor.
(*İçeri* DIDO, ANNA, IARBAS *ve adamları girer.*)

DIDO
İnsana böyle bakan yabancı, kimsin sen?

AENEAS
Bir zamanlar Troyalıydım, haşmetli Kraliçe
Ama Troya artık yok, nereliyim demem gerek?

ILIONEUS
Soylu Dido, bu bizim komutanımız, savaşçı Aeneas.

DIDO
Savaşçı Aeneas böyle aşağılık giysiler giyiniyor ha!
Sichaeus'un[41] giysilerini getirin.
(*Bir* HİZMETKÂR *dışarı çıkar ve giysilerle döner.*
AENEAS *onları giyer.*)
Yiğit prens, Kartaca'ya ve bana hoşgeldin.
İkimiz de mutluyuz Aeneas konuğumuz diye.
Otur şu koltuğa ve bir kraliçeyle yemek ye.
Aeneas yine de Aeneas'tır
Irus'un[42] giydiği çulları giyse bile.

AENEAS
Huzuru olmayan birine göre değil bu koltuk.
Majesteleri, lütfen bırakın Aeneas size katılmasın,
Parlak bir soydan geliyorum ama talihim öyle değil,
Bir kraliçeye eşlik edemeyecek kadar sönük.

DIDO
Talihin soyundan daha parlak olabilir.
Otur Aeneas, otur Dido'nun yerine;
Eğer düşündüğüm gibi, bu da oğlunsa,
O da buraya otursun. Keyfine bak güzel çocuk.

AENEAS
Bu yere yakışmıyorum; ah, affedin beni!

DIDO
Ben böyle istiyorum Aeneas, için rahat olsun.

[41] Dido'nun ölen kocası.
[42] Ulysses ile kavga eden bir dilenci.

ASKANİOS
Bayan, benim annem olun.

DIDO
Olacağım tatlı çocuk. Aeneas, rahat edin.
Şansınızın açılmasına, yıldızınızın parlamasına içiyorum.
(İçer.)

AENEAS
Tüm alçakgönüllülüğümle size teşekkür ederim.

DIDO
Kim olduğunu unutma, kendin gibi konuş,
Alçakgönüllülük uşaklara yaraşır.

AENEAS
Kim Aeneas kadar sefil olabilir ki?

DIDO
Seni mutlu yapmak Dido'nun elinde
Bu yüzden, hiç de sefil olmadığına emin ol.

AENEAS
Ah Priamos, ah Troya, ah Hecuba!

DIDO
Senden rica edebilir miyim tüm ayrıntılarıyla,
Doğru bir şekilde, Troya'nın nasıl düştüğünü?
Çünkü Troya'nın fethedilmesiyle ilgili birçok söylenti var
Hiçbiri birbirini tutmuyor.
Kimilerine göre Antenor[43] ihanet etmiş,
Kimilerine göre Sinon;[44]

[43] Troyalı ihtiyar, Priamos'un arkadaşı ve danışmanı. Troya savaşından önce kaçırılan Helene'yi geri almak için elçi gönderilen Ulysses ile Menelaos'u evinde nasıl konukladığı anlatılır. Antenor, savaşı tatlıya bağlamaktan, Helene'yi geri vermekten yanadır. Menelaos'la Paris arasındaki teke tek çarpışmada yargıçlık eder. Bazı efsanelerde Antenor vatanını satan bir hain olarak görünür. Tahta atın şehre alınmasına, Palladion'un çalınmasına yardım ettiği söylenir.

[44] Yunanlıların Troya'dan çekilirken bıraktıkları casustur. Troyalıları aldatıp tahta atı içeriye almalarını sağlamak için bir sürü yalan uydurur. Tahta atın Ulysses'in Palladion'u çalmasına karşılık tanrıça Athena'ya bir sunu olarak Yunanlılar tarafından bırakıldığını söyleyip, bu atın içeriye alınması için surlarda bir gedik açılması gerektiği konusunda Troyalıları kandırır. Gece de, Troyalılar kurtuluş şerefine şölen yapıp bol bol yedikten, içtikten sonra, uyudukları bir sırada Bozcaada'dan geri dönen Yunan ordularına kapıları açtığı gibi atın içindeki Yunanlı savaşçıları da dışarı çıkarır.

Ama hepsi sonunda Troya'nın düştüğünü,
Priamos'un öldüğünü söylüyorlar; ama nasıl, hiç bilinmiyor.

AENEAS
Dido acıklı bir öykünün anlatılmasını istiyor;
Bu olayın anıları, donuk Ölüm'ün taş gürzü gibi
Acı çeken ruhumdan duygularımı ezerek çıkartıyor,
Aeneas'ı Dido'nun ayakları dibine yıkıyor.

DIDO
Ne, Aeneas savunmak için yiğitçe savaştığı
Troya'yı anımsayınca bayılıyor mu?
Bana bak ve konuş.

AENEAS
Öyleyse konuş Aeneas, Akhilleus'un dili gibi,
Dido ve siz Kartacalı Lordlar, dinleyin beni;
Ancak her gün yapılan katliamlara ve kavgalara alışkın
Myrmidon'ların[45] katı kulaklarıyla;
Yoksa, acıklı öyküm sizleri derinden etkileyebilir.
On yıllık savaştan bıkan Yunanlı askerler,
'Gemilerimize binelim, Troya yenilmez,
Niçin gitmiyoruz?' diye bağırmaya başladı,
Bu haykırışlar Atreusoğlunu dehşete düşürdü;
Komutanları kraliyet çadırına çağırdı;
Biz Troyalıların onlarda açtığı yaraları gördü;
Adamlarının sayısının ne kadar azaldığını fark etti;
Geri kalanlar zayıf ve umutsuz,
Kampın toplanmasını istediler.
Böylece hepsi bölükler halinde, Tenedos'a[46] gittiler;
Oraya vardıklarında, Ulysses kıyıda onlara
Baldan tatlı sözlerle geri dönmelerini söyledi;
Onları ikna etmek için konuşmasını sürdürürken,
Rüzgârla kabaran dev gibi dalgalar karaya vuruyordu,
Gökyüzü fırtına bulutlarıyla kararmıştı.
Sonra tanrıların onların kalmalarını istediklerini ileri sürdü,
Troya'nın ele geçirileceği kehanetinde bulundu;
Arkasından hain Sinon'u,

[45] Akhilleus ve babası Peleus'un yönettikleri Tesalya boyundan olanlara verilen ad.
[46] Bozcaada.

O kurnazı, o yalancıyı, Hermes'in kavalından yapılan
tatlı diliyle
Yüz uyanık gözü uyutan adamı çağırdı.
Epeios atı yaptıktan sonra
Ulysses, onu, başına kurban töreni çelenkleri yerleştirerek
Kadersiz kentimize yolladı.
Elleri arkasından bağlanmış, gözlerini,
Ölmek isteyenler gibi gökyüzüne dikmiş,
Xanthus kıyısında çamurlarda yuvarlanırken
Bizim Phrygialı[47] çobanlar bulup kente,
Priamos'un sarayına getirdiler;
Orada, o kadar acıklı davranışlarda bulundu,
Pişman bakışlarla baktı, öyle etkili yeminler etti ki,
Yaşlı adam etkilendi,
Onu öptü, kucakladı ve bağlarını çözdü.
Sonra– Ah Dido, affet beni!

DIDO

Hayır, burada bırakma, her şeyi anlat bana.

AENEAS

Ah, o alçak kölenin akıl çelen sözleri yüzünden
Priamos, Epeios'un çam ağaçlarından yapılan atının
Minerva'nın[48] öfkesini dindirecek bir adak olduğuna
inandı!
Atın boş karnında bir mızrak kıran
Laokoon'u[49] cezalandırmak için
İki kanatlı yılanlar tarafından sokularak öldürüldüğünü
düşündü.
Dehşete kapılıp bizlere
Atı saygıyla Troya'ya sokmamızı emretti,
Bu talihsiz görevde ben de yer aldım.

[47] Firigya.
[48] Tanrıça Athena'nın Latince adı.
[49] Troyalı Antenor'un oğlu, Apollon tapınağının rahibi. Tanrının heykeli önünde karısıyla sevişiği için günah işlemiş ve Apollon'un öfkesini üstüne çekmiştir. Yunanlılar tahta atı Troya önünde bırakıp Bozcaada'nın arkasına saklandıklarında Troyalılar tanrı Poseidon'a şükretmek için ona bir kurban kesme görevini Laokoon'a verirler. Ama denizden çıkan iki dev yılan Laokoon ve iki oğlunu öldürür. Troyalılar Laokoon'un günahını bilmediklerinden olayı şöyle yorumlarlar: Apollon'un rahibi kapı önüne bırakılan tahta heykelin şehir içine alınmasına karşı gelmiş, kargısıyla atın karnına vurmuş, oyuk olduğu sonucuna varmıştı. Bu yüzden Laokoon ve oğulları cezalandırılmıştır. Heykel tanrıların bir armağanıdır ve şehre alınmalıdır.

Bu eller yardım etti atı kapıya çekmeye,
O kadar büyüktü ki, kapıdan içeri girmiyordu–
Ah, keşke hiç girmeseydi; Troya düşmezdi!
Ama geç kalmak istemeyen Priamos,
Bin koçbaşının bile parçalayamayacağı
Surlarda büyük bir gedik açtırdı,
Böylece içeri girdi bu ölümcül alet.
Lanetli ayaklarının dibinde, neşeyle,
Şölen verdik kendimize,
Bazılarımız şarapla sarhoş olduk, bazılarımız derin bir uykuya daldık.
Bunu gören Sinon, Yunanlı casusları,
Haber vermeleri için hemen Tenedos'a, kampa yolladı.
Sonra atın karnını açtı ve birden atın içinden,
Mızrağını yere saplayan Neoptolemus[50] fırladı.
Arkasından bin Yunanlı daha;
Korkunç suratlarında parlayan söndürülemez ateş
Daha sonra Asya'nın gururunu[51] yaktı.
Bu arada ordu surların önüne gelmişti,
Gedikten içeri girip caddelerde ilerlediler,
Burada, diğerleriyle buluşup, 'Öldür, öldür!' diye bağırdılar.
Bu kargaşalı bağırışlardan korkarak uyandım,
Kuleden bakınca da gördüm
Bebeklerin ana babalarının kanlarında yüzdüğünü;
Başsız vücutlar yığılmıştı öbek öbek;
Yarı ölü bakireler altın sarısı saçlarından sürüklenip
Fırlatılıyorlardı çember biçiminde dizilmiş mızrakların üstüne;
Yaşlılar, böğürlerine sokulmuş kılıçlarla,
Diz çökmüş Yunanlı gençlerden merhamet dileniyorlardı,
Onlar da ellerindeki gürzle yaşlıların beyinlerini parçalıyorlardı.
Zırhımı kuşandım, kılıcımı çektim.
Aşağı inmek üzereyken,
Külrengi bir surat, sülfür mavisi gözlerle,
Kolları omuzlarından kopmuş, göğsü yara içinde
Hektor'un hayaleti geldi.
Bunu görünce ağlamaya başladım;
Ayaklarına bağlı sırımla

[50] Akhilleus'un oğlu. Diğer adı Pyrrhus. Akhilleus öldükten sonra Troya şehrinin ancak oğlu Pyrrhus savaşa katılırsa düşeceği üstüne bir fal çıkmış ve elçiler gönderilip getirtilmiştir.
[51] Troya.

Akhilleus'un atı onu Yunan ordusu saflarında zaferle
sürüklemişti.
'Aeneas, kaç!' diye bağırıyordu,
'Troya yanıyor, Yunanlılar kenti ele geçirdi!'

DIDO
Ah Hektor, kim adını duyar da ağlamaz?

AENEAS
Yine de fırladım, canımı düşünmeden
Daldım ortalarına ve bu kılıçla
Birçoğunun yabani ruhunu cehenneme yolladım.
Sonunda Pyrrhus geldi, azgın ve öfkeli,
Zırhından kan damlıyordu,
Mızrağının ucuna Priamos'un en küçük oğlunun kafası
geçirilmişti;
Ardından Myrmidon'lar geldiler,
Katil pençelerinde güzel Troya'yı ateşe verdikleri meşalelerle;
Hepsi başıma üşüştü ve 'Bu, o!' diye bağırıştılar.

DIDO
Ah, zavallı Aeneas, nasıl kurtuldu ellerinden?

AENEAS
Hayatımdan kaygı duyan annem Venüs,
Kurtardı beni onların alçak ağlarından ve iplerinden;
Böylece azgın Pyrrhus'un öfkesinden kurtuldum.
Arkasından o, Kral'ın sarayına koştu,
Priamos'u Jupiter sunağının önünde buldu.
Kurumuş incecik boynuna Hecuba sarılmıştı,
El ele tutuşmuş bağırlarını dövüyorlardı, yere çöktüklerinde,
Pyrrhus hemen kılıcını kaldırdı
Megaera'nın gözleriyle baktı suratlarına;
Her bakışında binlerce ölüm tehdidi vardı.
Yaşlı Kral titreyen bir sesle şöyle seslendi ona:
'Akhilleus'un oğlu, kim olduğumu aklına getir,
Elli oğulun babasıydım ama hepsi öldürüldü;
Kaderimin efendisiydim ama kaderim ters döndü;
Bu kentin kralıydım ama şimdi ateşe verildi Troyam;
Artık ne baba, ne efendi, ne de Kralım,

Ama en zavallı durumdaki insanlar bile yaşamak istemez mi?
Yüce Neoptolemus, bağışla canımı!'
Hiç etkilenmeden, gözyaşları karşısında gülerek,
Bu kasap, Priamos'un elleri daha hâlâ havadayken,
Bastı göğsüne ve kesti ellerini.

DIDO
Ah, Aeneas, bitir artık! Daha fazla dinleyemeyeceğim.

AENEAS
Bunun üzerine çılgına dönen Kraliçe atladı yüzüne,
Gözkapaklarına geçirdiği tırnakları
Kocasının yaşamını biraz olsun uzattı.
Sonunda askerler çektiler onu ayaklarından,
Savurdular havaya bağırta bağırta;
Bu haykırışı duyan yaralı Kral
Akhilleus'un oğlunu tutmak için kaldırdı zayıf kollarını,
Unutmuştu gücünün ve ellerinin olmadığını.
Ama buna aldırmayan Pyrrhus, savurdu kılıcını,
İndirmesiyle de Kral aldığı yarayla yere düştü.
Yaşlı Priamos'un karnını deşti çenesine kadar.
Priamos son nefesini verirken,
Jupiter'in mermer heykeli kaşlarını çattı,
Sanki bu alçakça işi yaptığı için Pyrrhus'a kızmış gibi.
Ama o korkmadı, babasının sancağını aldı,
Daldırdı yaşlı Kral'ın buz gibi soğuk kanına,
Bir fatih gibi koştu caddelerde;
Doğranmış insanların cesetlerinden yürüyemiyordu,
Bu yüzden dayandı kılıcına, taş gibi hiç kımıldamadan
Zengin Troya'yı yakan alevleri izledi.
Bu arada, ben babamı sırtıma almıştım;
Bu küçük çocuk da kucağımdaydı;
Sevgili karım güzel Creusa'nın elinden tutmuştum.
İşte o zaman, sen Achates, kılıcınla yol açtın;
Ama Yunanlılar kıskıvrak kuşatmıştı bizi.
Ah, orada karımı yitirdim!
Erkekler gibi çarpışmasaydık bu öyküyü anlatamazdım.
Ama erkeklik yetmiyor; kaçmak zorunda kaldık,
Gemilerimize giderken, biliyorsun,
Kassandra'nın caddelerde sürüklendiğini gördük;

Diana'nın tapınağında zorla sahip olmuştu ona Ajax,
Ağlamaktan yüzü şişmiş, saçı darmadağındı.
Gemimize götürmek için kucağıma aldım;
Ama birden Yunanlılar bizi kovalamaya başladı;
Ah, ben de onu bırakmak zorunda kaldım!
Daha sonra gemilerimize ulaştık, bizler güvertedeyken
Polyxena,[52] 'Aeneas, dur!' diye bağırdı,
'Yunanlılar beni kovalıyor, durun, beni de alın!'
Sesini duyunca hemen denize atladım,
Sırtıma alıp gemiye çıkarmak istiyordum onu
Çünkü bütün gemilerimiz denize açılmıştı;
Ben yüzerken, o kıyıda bekliyordu
Ama zalim Myrmidon'lar saldırdılar ona
Va daha sonra Pyrrhus tarafından öldürüldü.

DIDO
Üzüntüden eriyip öleceğim; Aeneas, yeter.

ANNA
Ah, yaşlı Hecuba'ya ne oldu?

IARBAS
Aeneas gemiye nasıl döndü?

DIDO
Bu savaşa neden olan Helen nasıl kaçtı?

AENEAS
Achates, sen anlat; keder beni çok yordu.

ACHATES
Kraliçe'ye ne oldu görmedik,
Onu tutsak alıp Yunanistan'a götürdüklerini duyduk.
Aeneas'a gelince, o yüzerek geri döndü hemen;
Helen, Paris öldükten sonra
Sevgilisi Deiphobos'a[53] ihanet etti,
Böylece de Menelaos ile barıştı.

[52] Priamos'un en küçük kızı.
[53] Priamos'la Hecuba'nın oğlu. Bazı efsanelerde Paris öldükten sonra, onun, Helen için, kardeşi Helenos'la yarışmaya girdiği ve yarışı kazanıp Helen'le evlendiği söylenir.

DIDO

Ah, insanları ayartan bu şırfıntı keşke hiç doğmasaydı!
Troyalı, acıklı öykün beni üzdü.
Haydi bir güzel eğlence düşünelim
Bana bu üzücü şeyleri unutturacak.

(Bir başka kapıdan CUPİDO *ile içeri giren* VENÜS *kolundan tuttuğu için içerde kalan* ASKANİOS *hariç herkes çıkar.)*

VENÜS

Güzel çocuk, sen Dido'nun nedimesiyle kal;
Sana badem şekeri vereceğim, şeker vereceğim,
Gümüş bir kemer, altın bir kese vereceğim,
Bu genç prens de, oyun arkadaşın olacak.

ASKANİOS

Sen Kraliçe Dido'nun oğlu musun?

CUPİDO

Evet, bu güzel yayı da annem verdi bana.

VENÜS

Dido tatlı Askanios'a da
Böyle yay, böyle sadak ve böyle altın oklar verecek.
Dido'nun hatırı için seni kollarıma alıyorum,
Şu parlak tüyleri de şapkana takayım.
Şekerlerini kucağımda ye, sana ninni söyleyeceğim.

(Ninni söyler.)

Mışıl mışıl uyuyor; bu korulukta
Şu yeşil çalılar arasında yatıracağım Askanios'u;
Hoş kokulu menekşeler, utangaç yanaklı güller,
Mor sümbüller serpeceğim üstüne.
Şu süt beyaz güvercinler nöbet tutacak başında,
Kim ona zarar vermek isterse
Hemen Cytherea'nın avcuna uçacaklar.
Cupido, şimdi Askanios'un kılığına gir,
Dido'ya git; seni Askanios sanıp
Kucağına oturtacak ve seninle oynayacak.
O zaman beyaz göğsüne bu okun ucuyla dokun
Ki, Aeneas'a sırılsıklam âşık olsun;
Bu yüzden hasar görmüş gemilerini onartsın,

Askerlerine yiyecek, ona değerli armağanlar versin.
O da, sonunda, İtalya'ya yola çıksın
Ya da Kartaca'da otursun, krallık tahtında.

CUPİDO

Peki, güzel anneciğim, rolümü öyle oynayacağım ki,
Her dokunuşumla Kraliçe Dido'nun kalbi yaralanacak.
(Çıkar.)

VENÜS

Uyu sevgili torunum, şu serin gölgede kal,
Şu ırmakların şırıltısını, hayvanların kükremesini,
Esen yelin ıslığını, şu yaprakların hışırtısını duymadan.
Hiç ses çıkmayacak; hiçbir şey uykundan
uyandıramayacak seni,
Ben geri gelene ve seni buradan götürene dek.
(Çıkar.)

III. PERDE

I. SAHNE

(İçeri ASKANİOS *kılığında* CUPİDO *girer.)*

CUPİDO

Cupido şimdi, Kartaca Kraliçesi'nin,
Kardeşine âşık olmasını sağla:
Şu altın oku yeninin içine iyice sakla ki,
Senin Venüs'ün oğlu olduğunu anlamasın.
Başımı yavaşça okşamaya başladığında
Göğsüne dokunup fethedeceğim onu.

(*İçeri* DIDO, ANNA *ve* IARBAS *girer.*)

IARBAS

Güzel Dido, senin için daha ne kadar sararıp solacağım?
Beni sevmen yetmiyor bana,
Arzuladığım şeye sahip olmalıyım,
Lafta kalan aşk çocuklar içindir.

DIDO

Iarbas, bil ki, benimle evlenmek isteyenler arasında–
Senden yüce bir sürü kral olmasına karşın–
En büyük ilgiyi sana gösterdim;
Korkarım, Dido'nun Iarbas'la çok sıkı olması
Hafiflik olarak düşünüldü.

Ama, tanrılar şahidimdir ki,
Dido asla kösnül duygular beslememiştir yüreğinde.

IARBAS
Ama ben Dido'yu istiyorum.

DIDO
Korkma Iarbas, Dido senin olabilir.

ANNA
Kardeşim bak, Aeneas'ın küçük oğlu,
Eteğinle oynayıp sarılıyor sana.

CUPİDO
Hayır, Dido beni kucağına almıyor,
Ben onun çocuğu olmayacağım, o beni sevmiyor.

DIDO
Tatlı çocuk, ağlama; Dido'nun oğlu olacaksın,
Kucağıma otur ve bir şarkı söyle bana.
(CUPİDO *şarkı söyler.*)
Yeter çocuğum, şimdi de biraz konuşalım.
Söyle bana, bu güzel şarkıyı kimden öğrendin?

CUPİDO
Yengem Helen öğretti, Troya'dayken.

DIDO
Askanios gülerken ne kadar da güzel!

CUPİDO
Dido boynuna sarılmama izin verecek mi?

DIDO
Evet kerata, öpmene de izin verecek.

CUPİDO
Bana ne vereceksin?
Şu yelpazeyi istiyorum.

DIDO
Al Askanios, baban için al.

IARBAS
Haydi Dido, bırak Askanios'u; gel yürüyelim.

DIDO
Sen git. Askanios burada kalacak.

IARBAS
Zalim Kraliçe, bana olan sevgin bu kadar mı?

DIDO
Iarbas dur, seninle geliyorum!

CUPİDO
Annem giderse, ben de onu izlerim.

DIDO
Niye burada bekliyorsun? Sen benim sevgilim değilsin.

IARBAS
Görüyorsun Dido seni terk ediyor, öl artık Iarbas!

DIDO
Hayır Iarbas, yaşa. Ne yaptın ki,
Benim sevgilim değilsin, dedirtecek bana?
Hayır, bir şeyler yaptın – Git, dedim!
Git Kartaca'dan, gözüm görmesin seni.

IARBAS
Zengin Gaetulia'nın Kralı değil miyim ben?

DIDO
Iarbas, affet beni, bekle biraz.

CUPİDO
Anne buraya bak.

DIDO

Neden zengin Gaetulia'dan söz ediyorsun bana?
Ben Libya Kraliçesi değil miyim? Öyleyse git.

IARBAS

Sevgilim istiyor diye gidiyorum,
Ama dünyaları verseler Kartaca'dan ayrılmam.

DIDO

Iarbas!

IARBAS

Dido beni geri mi çağırıyor?

DIDO

Hayır; bir daha beni asla görmemeni istiyorum senden.

IARBAS

O zaman iki gözümü de oy, ya da öldür beni.
(Çıkar.)

ANNA

Dido, Iarbas'tan gitmesini neden istedi?

DIDO

Çünkü iğrenç suratı göz zevkimi bozuyor,
Ayrıca kalbimde bir başka sevgili gömülü.
Ah, Anna, aşkın ne kadar güzel olduğunu bir bilsen
Hemen bırakırsın tek başına yaşamayı.

ANNA

(Kendi kendine)

Zavallı ben. Aşk acısını çok iyi bilirim.
Ah Iarbas, beni bir sevebilse!

DIDO

Aeneas yakışıklı değil mi?

ANNA

Evet, Iarbas da çirkin mi çirkin.

DIDO
Çok güzel konuşmuyor mu?

ANNA
Evet. Iarbas da çok kaba, tam bir köylü.

DIDO
Iarbas'tan söz etme; sevgili Anna'cığım, söyle,
Aeneas, Dido'nun sevgisine layık değil mi?

ANNA
Ah kardeşim, dünya kraliçesi bile olsan
Aeneas senin aşkına layık!
O kadar yakışıklı biri ki, nereye gitse
İnsanlar onun yüzünü görmeye koşuyorlar.

DIDO
Söyle onlara, benden başkası ona bakamayacak,
Aşağılık bakışlarıyla sevgilimin yüzünü kirletmesinler diye.
Anna, canım kardeşim, ona git,
Yoksa bu güzel duygularla eriyip yok olacağım.

ANNA
Kardeşim, yoksa Iarbas'ın sevgisini karşılıksız mı bırakıyorsun?

DIDO
Bu iğrenç adı yine mi duymak zorundayım?
Koş Aeneas'a, yoksa ben koşacağım ona.
(ANNA *çıkar.*)

CUPID
Babama zarar vermeyeceksin buraya gelince.

DIDO
Hayır, senin için babanı çok seveceğim.
Ah, şu ana kadar
Aeneas'ın yakışıklı olduğunu düşünmeyen aptal Dido!
Ama şimdi, bu dikkatsizliği affettirmek için
Aeneas'ın altın saçından kendime bilezik yapacağım;
Parlak gözleri aynam olacak,

Dudakları da sunak ve ben de sunacağım
Denizdeki kumlar kadar sayısız öpücük;
Müzik yerine onun konuşmasını dinleyeceğim,
Yüzü okuyacağım tek kitap olacak;
Sen de, Aeneas, Dido'nun hazinesi olacaksın,
Yirmi bin Hindistan'ın zenginliğinden daha fazlasını
Saklayacağım senin güzel yüreğinde.
Ah, işte geliyor! Aşk, ah aşk, yardım et Dido'ya,
Düşüncelerinin izin verdiğinden daha iffetli olsun diye;
Yoksa dünya şaşırıp kalacak haline.

(İçeri AENEAS, ACHATES, SERGESTUS, ILIONEUS *ve* CLOANTHUS *girer.)*

Achates, Kartaca efendini memnun etti mi?

ACHATES

Bunu size Aeneas söyleyecek, majesteleri.

DIDO

Aeneas burada mısın?

AENEAS

Anladığım kadarıyla, majesteleri beni çağırtmış.

DIDO

Hayır, ama madem buradasın söyle bana
Dido seni en çok nasıl memnun edebilir?

AENEAS

Dido'nun ellerinden o kadar çok şey aldım ki,
Daha fazlasını yüzüm kızarmadan isteyemem.
Ancak, Afrika Kraliçesi, gemilerimin donanımı yok,
Tüm yelkenlerim rüzgârdan paramparça,
Küreklerim kırık, halat takımları kayıp,
Gemilerim parçalandı, kayaya çarpıp kıyıya oturarak.
Harap donanmamda ne dümen var, ne demir,
Azgın rüzgâr yıktı seren direklerimizi.
Dido bu zavallı durumumuza çare bulursa
Hayatımızın kurtarıcısı kabul edeceğiz onu.

DIDO

Aeneas, gemilerin onarılacak
Benimle kalman,
Achates'in İtalya'ya tek başına gitmesine izin vermen
koşuluyla.
Sana, hoş kokulu ağaçlara sarılı altın halat takımları,
İçinde dalgaların neşeyle oynaşacağı,
Bir sürü delikli fildişi kürekler veririm;
Kristal kayalardan çapaların olacak,
Yitirirsen, dalgaların üzerinde parlasın diye.
Şişen yelkenlerini asacağın serenler içi boş gümüş direklerden yapılacak;
Yelkenlerin en ince kumaştan dokunacak,
Troya'nın düşüşü değil, Troya savaşı işlenecek üzerlerine;
Safra niyetine boşalt Dido'nun hazinesini,
Dilediğini al; ama, Aeneas'ı burada bırak.
Achates, öyle güzel giyisilerin olacak ki,
Su perileri gemilerinin etrafını saracak,
Şarkılar söyleyip kur yapacaklar sana oynak
deniz kızları;
Apollon'un boynuna sarılan Thetis'ten daha fazla,[54]
Daha değerli övgüler yağdıracaklar sana;
Yeter ki, Aeneas benimle kalsın.

AENEAS

Dido neden Aeneas'ın kalmasını istiyor?

DIDO

Sınırlarımızdaki düşmanlarımla savaşması için.
Aeneas, Dido'nun âşık olduğunu sanma;
Erkekler gönlümü fethedebilecek olsaydı,
Aeneas gelmeden evlenmiş olurdum.
Bak, benimle evlenmek isteyenlerin resimlerine.
Hepsi de son derece yakışıklı değil mi?

ACHATES

Bu adamı Troya'da görmüştüm, Troya yıkılmadan önce.

[54] Güneş tanrısı Apollon denize gömülürken Thetis sarılır ona.

SERGESTUS
Ben de bunu Yunanistan'da gördüm, Paris Helen'i kaçırdığında.

ILIONEUS
Bu adamla ben Olimpiyat oyunlarındaydık.

SERGESTUS
Bu yüzü tanıyorum; İranlı biri o.
Birlikte Aetolia'ya[55] gitmiştik.

CLOANTHUS
Yanılmıyorsam ben de bu adamla
Atina'da bir kez tartıştım.

DIDO
Aeneas, konuş; tanımıyor musun hiçbirini?

AENEAS
Hayır madam, ama Kral'a benziyor hepsi de.

DIDO
Bunların hepsi ve yüzlerini görmediğim niceleri
Benimle evlenmek için çok ısrar ettiler.
Kimisi şahsen geldi, kimisi elçiler yolladı,
Ama kimse elde edemedi beni. Hiçbirine bağlı değilim;
Ama, Tanrı biliyor, bir tanesine kapıldım.
Bir hatipti kendisi ve sözlerle beni elde edebileceğini sandı;
Ama başarılı olamadı.
Bu da bir Ispartalı soyluydu, gururlu ve ateşli;
Ama deli doluluğu hoşuma gitmedi.
Bu da Alcion, bir müzisyen.
Ama iyi çalamıyordu, yolladım onun için;
Şu da Teselya'nın zengin kralı;
Ama yeterince altınım var, bu yüzden, savdım başımdan;
Bu da, Meleager'in oğlu, savaşçı bir prens;
Ama silahlar benim genç yaşıma uymaz.
Diğerleri tüm dünyanın çok iyi tanıdığı kişiler.

[55] Kuzey-batı Yunanistan'da bir kent.

Ama tanrı ve sevdiğim adam üzerine yemin ederim ki,
Onlar nefretten ne kadar uzaksa, ben de o kadar
uzaktım sevgiden.

AENEAS

Ah, ne mutlu olacak Dido'nun seveceği kişi!

DIDO

Öyleyse, asla söyleme zavallı biri olduğunu;
Çünkü, hiç belli olmaz, sevgilim sen olursun.
Ancak böbürlenme çünkü seni sevmiyorum–
Nefret de etmiyorum – Ah, eğer konuşursam
Kendimi ele vereceğim! Aeneas, gel.
Gidip ormanda avlanalım.
Ama senin hatırın için değil–
Çünkü sen yalnızca bir kişisin–
Achates ve dostları için.
(Çıkarlar.)

II. SAHNE

(ASKANİOS *uyumaktadır. İçeri* JUNO *girer.*)

JUNO

Aeneas'ın nefret ettiğim lanetli yumurcağı şurada uyuyor;
Yalancı Kader'in kolladığı
Furia'nın varisi, Fata'ların gözbebeği,
Öfkemi tüketecek bu çirkin yumurcak,
Bu da benim gibi bir tanrıçayı utançla lekeleyecek.
Ama artık başka bir yol izleyeceğim,
Zamanın sonsuz kaydını yok edeceğim.
Troya ona ikinci umut diyemeyecek artık.
Ne de Venüs övünecek onun gençliğiyle;
Çünkü, tanrılara rağmen, onu burada öldüreceğim,
Çıkıp giden canı kokuşmuşluğu arttıracak.
Paris, söyle, şimdi Altın Top Venüs'ün mü olacak?
İntikam, söyle, Venüs'ün Askanios'u ölecek mi?
Ah, hayır! Tanrı bilir, fırsatçı değilim ben,

Ne de iki kat kârlı çıkacağım fırsatları bırakabilirim!
Ah, basit biriyim ben, kötülük etmek geçmez aklımdan,
Kinci değilim düşmanlarımı üzecek kadar!
Ama şehvet düşkünü Jupiter ve onun gayri meşru çocuğu
Çıkacak karmaşayla görecekler ki,
Rhamnus'un[56] tek hâkimi Juno'dur.

(*İçeri* VENÜS *girer*.)

VENÜS

Ne demek oluyor bu? Güvercinlerim geldi,
Sevgili Askanios'umun güzel hayatını tehdit eden
Yakınlardaki bir tehlikeyi haber verdiler.
Juno, ölümcül düşmanım, ne arıyorsun burada?
Defol yaşlı cadı! Rahatsız etme beni.

JUNO

Utan Venüs, utan, bu nedensiz, öfke dolu sözlerin
Böylesine güzel bir ağzı kirlettiği için!
İkimiz de tanrıların soyundan gelmiyor muyuz?
Tanrılarla yemek yemiyor muyuz iki kızkardeş olarak?
Öyleyse neden nefret arasına girsin
Akrabalık ve dostluğun birleştirdiği kişilerin?

VENÜS

Defol iğrenç cadı! Çocuğumu öldürecektin
Güvercinlerim niyetini bana bildirmeseydi.
Hele bir çocuğuma dokunmaya kalk, senin o gözlerini oyup
Kuşlara atarım, kendilerine ziyafet çeksinler diye.

JUNO

Yani, onu uyurken öldürmek isteyen
Yılanlardan, ejderlerden korumak isteyen bana
Böyle mi teşekkür ediyorsun?
Aslında oğlunu hiç sevmesem de,
Hebe'ye rağmen terfi ettirilen
Troyalı Ganymedes'e duyduğum kin,
Ve Paris'in göksel topla ilgili kararı yüzünden
Karada ve denizde bir sürü bela sardıysam başına;

[56] Nemesis (İntikam Tanrıçası) Tapınağı'nın bulunduğu kent.

Tüm rüzgârları onu mahvetmek amacıyla topladıysam;
Doğayı, onu rahatsız etsin diye zorladıysam, ne olmuş?
Ama şimdi, çektiği acılara üzülüyorum,
Ona bu haksızlıkları hiç yapmamış olmayı diliyorum.
O kadar karşı konulamaz dostu varken
Kaderle savaşmanın anlamsız olduğunu düşündüm.
Bu nedenle zaman içinde görüşlerim değişti,
Eskiden kıskançlık yetişen yere sevgi ektim.

VENÜS

Jupiter'in kızkardeşi, eğer sevgin,
Yeminler ederek söylediğin gibiyse,
İkimiz de, birer dost olarak, aynı kaderi paylaşacağız.
Cupido yayını kucağına bırakacak senin,
Bir asayla değiştirecek altın oklarını;
Sevgi ve alçakgönüllülük bir arada dostça bulunacak,
Güzel tavuskuşların yanına tüneyecek benim güvercinlerimin.
Aeneas'ımı sev, canının çektiği her şey senin olsun;
Gün, gece, kuğularım, sevdiğim şeyler senin olsun.

JUNO

Bu sözler müzikten de güzel geliyor kulağıma,
Ruhumu mutlulukla dolduruyor.
Venüs, güzel Venüs, senin o güzel elinden
Güzel armağanlar almaya layık mıyım?
Ama daha kolay görebilmen için
Bu dostluğa ne denli değer verdiğimi,
Dinle, senin sevgine karşılık yapacağım
Sonsuz dostluk anlaşması önerimi.
Bildiğin gibi, oğlun Dido'nun yanında kalıyor,
Sarayda el üstünde tutuluyor.
Dido da zamanının tümünü onunla geçiriyor,
Ondan başka hiçbir şey konuşamıyor.
Öyleyse, bir deniz kazasıyla bir araya gelen bu kişiler
Neden birleştirmesinler yaşamlarını evlilikle,
Neden Kartaca'ya yüce krallar yetiştirmesinler?
Venüs, birbirlerini bu kadar çok seven bu ikisini evlendirelim,
Birleşen güçlerimiz mutluluğu zincirleyecektir tahtlarına.

VENÜS

Bu anlaşma koşulları hoşuma gitti;
Ancak, çok korkuyorum oğlum asla kabul etmeyecek diye.
Onun savaşçı ruhu denizde,
Lavinia kıyılarına yolluyor ışığını.

JUNO

Güzel aşk tanrıçası, bu kuşkulardan kurtaracağım seni,
Bu saçma düşünceleri kafandan çıkarmanın yolunu bulacağım.
Bugün ava çıkacaklar, şu surların yakınındaki ormanda.
Avlanmanın tam ortasında
Bulutlardan yağmur yağdıracağım;
Sylvanus'un yurdunu sele boğacağım.
Kraliçe'yle bir mağarada beraber olacaklar,
Duygularını birbirlerine aktaracaklar.
Konuşma sona erince yürekleri mühürlenecek,
Şimdi yapmayı istediğimiz konuda.

VENÜS

Kardeşim, görüyorum ki, benim kurnazlıklarımı biliyorsun,
Bu kez senin dediğin gibi olsun.
Ama bu arada Askanios benim korumam altında olacak;
Onu, kollarımın arasında İda'ya götüreceğim
Ve Adonis'in mor örtüsüne yatıracağım.
(Çıkarlar.)

III. SAHNE

(*İçeri* DIDO, AENEAS, ANNA, IARBAS, ACHATES, ASKANİOS *kılığında* CUPID *ve adamlar girer.*)

DIDO

Aeneas, seninle birlikte ava giderek,
Aklına başka bir şey gelmesin;
Yalnızca onurlandırıyorum seni.
Bir kenara bıraktım kraliçelik giysilerimi,
Onların parıltılı görkemini Diana'nın kıyafeti[57] veriyor;

[57] Avcı giysileri.

Şimdi herkes hazır avlanmaya,
Orman büyük, avımız da bol.
Yakışıklı Troyalı biraz tut altın yayımı
Ben sadağımı belime bağlarken.
Lordlar, siz önden gidin; başbaşa konuşmalıyız ikimiz.

IARBAS
(kendi kendine)
Acımasız! Iarbas'ı böyle nasıl yaralayabilir?
Bir yabancının onun lütfuna nail olduğunu görmektense ölürüm.
'İkimiz başbaşa konuşacağız' da ne demek oluyor?

DIDO
Iarbas ne arıyor burada diğerlerinden uzakta?
Sen bize eşlik etmeden de gidebilirdik.

AENEAS
Belki, sevgi ve görev bilinci
Sen istemesen de gelmeye itmiştir onu.

IARBAS
Troyalı, yoksa rahatsız mı ediyorum seni?
Rahatsız mı ediyor seni, senden üstün olanların
Bu kadar yakında olması?

DIDO
Gaetulialı, bu da ne demek? Yürekli misin
Bizimle boy ölçüşecek kadar?
Köylü! Git de kendine kendin gibi bir dost bul,
Sevdiğim kişilere karışma.
Aeneas, aldırış etme söylediği şeylere
Böylece ne yapacağını bilemez.

IARBAS
Sevgi kadınlara haksızlık yapma ayrıcalığı veriyor.
Ama Dido dışında, en yiğit erkek bile
Bana bu aşağılayıcı sözlerle sataşsaydı
Ya kanını içerdim onun
Ya da canımı verirdim düelloda.

DIDO

Avcılar, neden başka yerlerde kurmuyorsunuz tuzaklarınızı?
Neden kovalamıyorsunuz çevik ayaklı geyikleri
yuvalarından?

ANNA

Kardeşim, Askanios'un görkemine bak;
Nasıl da yiğitçe tutuyor mızrağı elinde!

DIDO

Küçük yavrum, demek o kadar isteklisin?

CUPID

Evet anneciğim, bir gün büyüyüp erkek olacağım,
Başka silahları da ustalıkla kullanacağım.
Şimdilik bu oyuncak silahlar, savaşımı sürdürmeme yardımcı olacak;
Bir aslanın dişleri arasında kıracağım onu.

DIDO

Ne, sen aslanla karşılaşmaktan korkmaz mısın?

CUPID

Hatta, ne yaparsa yapsın, ona meydan bile okurum.

ANNA

Nasıl da babası gibi konuşuyor!

AENEAS

Bir görebilsem zengin Thebai'yi yağmaladığını,
Yunanlı kralların kafasını mızrağına geçirdiğini;
O zaman, ölüp Ankhises'in mezarına girmeyi,
Beni yetiştiren insanı onurlandırmayı isterim.

IARBAS

(Kendi kendine)

Ben de senin gemilerinle uzaklaştığını görsem,
Neptün'ün korkunç dalgalarının tepesinde yelken açmış;
O zaman, ölüp güzel Dido'nun kollarında
Beni böyle kovalayanı aşağılamak isterdim.

AENEAS

Yürekli dostum Achates, bu ormanı biliyor musun?

ACHATES

Yanılmıyorsam, karaya ilk ayak bastığında,
Açlıktan kırılan askerlerini
Ölümden kurtaran geyiği burada avlamıştın.
Şurada da güzel Venüs'le karşılaşmıştık;
Bir bakire gibi yayını ve sadağını sırtına asmıştı.

AENEAS

Ah, bu can sıkıcı işler kulağa şimdi nasıl da hoş geliyor,
Sona ermiş olmaları düşüncelerimi nasıl da şenlendiriyor!
Kim katlanmaz böyle bir zahmete
Kış günlerinde anlatacağı bol masalı olsun diye?

DIDO

Aeneas, bırak bu düşünceleri, haydi gidelim,
Kimimiz dağlara, kimimiz ovaya,
Sen vadiye, sen de (*IARBAS'a*) eve.

(IARBAS *hariç herkes çıkar.*)

IARBAS

Bir Frigyalının, bir denizcinin
Soylu bir insana yeğlenmesi,
İşte bu, bende ölümcül bir yara açan.
Ah aşk! Ah nefret! Ah zalim kadınların yürekleri,
Değişkenlikte ayı taklit ediyorlar,
Gezegenler gibi seviyorlar oraya buraya gitmeyi!
Ne yapacağım, böyle horlanan ben?
İntikamımı Aeneas'tan mı yoksa Dido'dan mı alayım?
Dido'dan mı? Aptal adam, bu tanrılarla savaşmaya,
Bir ok atınca on bin oka hedef olmaya benzer.
Kıskançlığının hedefi bu Troyalının ölmesi olacak,
Dökülen kanı seni barıştıracak mutlulukla,
Tatlı arzularınla aşkı sarhoş edecek.
Ama ona çok değer veren Dido,
Ölecektir onun ölüm haberiyle.
Ancak zaman unutturur ona üzüntüsünü,
Yeni sevgiler filizlendirir gönlünde.

Ah Tanrım, çevir Kader'in elini
Mutlu olacağım o güzel güne
Ve sonra – ne olacak sonra? Iarbas sevecek;
Şimdi de seviyor ama kazanamıyor.
Kazanan, sana acı çektiren rakibin;
Yükselmesi durmayacak, öldürülmedikçe.
(Çıkar.)

IV. SAHNE

(*Fırtına.* AENEAS *ve* DIDO *mağaraya değişik anlarda girerler.*)

DIDO
Aeneas!

AENEAS
Dido!

DIDO
Söyle bana canım sevgilim, bu mağarayı nasıl buldun?

AENEAS
Şans eseri sevgili Kraliçem. Mars'la Venüs'ün karşılaşmaları[58] gibi.

DIDO
Onlar bir ağın içindeydiler, biz ise serbestiz;
Ama yine de özgür değilim – Ah, keşke özgür olabilsem!

AENEAS
Niye? Ölümlülerin ulaşabileceği bir şey olup da
Dido'nun arzuladığı ama elde edemediği ne olabilir?

DIDO
İstemektense ölmeyi yeğleyeceğim
Ama ölmeden önce de sahip olmayı arzuladığım bir şey.

[58] Vulcanus tarafından bir ağın içine hapsedilirler.

AENEAS
Aeneas'ın başaracağı bir şey değil mi?

DIDO
Hayır, gözleri dēlip geçtiği halde Aeneas başaramaz.

AENEAS
Yoksa Iarbas, bir konuda Dido'yu öfkelendirdi mi?
Dido onu öldürüp intikam mı almak istiyor?

DIDO
Seni öfkelendirdiği için beni öfkelendirmenin dışında bir şey yapmadı.

AENEAS
Öyleyse gözlerini kusurlarından alamadığın
Kim, bu kadar zalim olabilir?

DIDO
Nereye gitsem gördüğüm adam;
Güzel yüzü Paian[59] gibi ateş saçıyor,
Işınlarını Flora'nın yatağına her gönderişinde.
Cupido kılığına girmiş Prometheus[60] o,
Ben de onun yakan kollarında yok olmalıyım.
Aeneas, ah Aeneas, söndür şu alevleri!

AENEAS
Kraliçemi rahatsız eden ne? Hasta mı düştü yoksa?

DIDO
Hayır sevgilim, hasta değilim; ama gizlemeliyim
Açıklamanın bana yarar sağlamayacağı işkenceyi.
Ama hayır, konuşacağım – hayır, susacağım.
Ne kadar utanılacak bir şey olursa olsun
Üzüntümün nedenini açıklayacağım.
Aeneas, sensin nedeni – ne dedim ben?
Bir şey dedim; ama, neydi unuttum.

[59] Hekimlik Tanrısı (Asklepion).
[60] Titanların soyundandır. İnsanlara ateşi getirir.

AENEAS

Güzel Dido bu anlamsız konuşmayla ne demek istiyor?

DIDO

Hiçbir şey, sadece Aeneas beni sevmiyor.

AENEAS

Aeneas'ın düşünceleri tırmanmaya cesaret edemez
Kralların bile ulaşamadığı Dido'nun yüreği kadar yükseklere.

DIDO

Altın tacı benim arzularımı dengeleyecek
Senin gibi bir kral görmemiştim daha önce.
Şimdi ise, ilgileneceğim şeyi bulduğuma göre,
Benden çok şöhreti seven kişinin peşindeyim;
Kartaca Kraliçesi'nin uğruna öldüğü kişi yerine
Sirenlerin[61] gözüne hoş görünmeyi yeğlerim.

AENEAS

Eğer siz majesteleri, hiçbir övgüye layık olmayan
Benim gibi bir zavallıyla ilgileniyorsanız,
İşte, bu elle veriyorum size yüreğimi;
And içiyorum tüm konukseverlik tanrıları,
Gökyüzü, yeryüzü ve yakışıklı kardeşimin yayı,
Paphos,[62] Capys,[63] göz alıcı annemin doğduğu mor deniz
Ve beni Yunanlılardan kurtaran şu kılıcım üzerine
Şu yeni yapılmış surları terk etmeyeceğime;
Dido, Juno'nun kentinde yaşayıp hüküm sürdüğü sürece
Ondan başkasını sevip âşık olmayacağıma!

DIDO

Ruhumu hüküm sürdüğü yerden alıp getiren,
Neşeyle dans etmeme neden olan bu duyduklarım
Delia müziğinden başka nedir ki?
Küçümsemeyi sevgiye dönüştüren,
İyiliksever bir fırtına yollayan sevgili bulutlar!

[61] Kadın gövdeli, kuş kanatlı ve güzel sesli yaratıklar. Güzel sesleriyle insanları ayartma ve onları yollarından alıkoyma yetenekleri vardır.
[62] Kıbrıs'ta bir yer. Afrodit burada dalgalardan doğar.
[63] Ankhises'in babası.

Yiğit sevgilim, kollarımın arasında kur İtalya'nı,
Tacım, ve ülkem emrine amade.
Aeneas demesinler sana, Sichaeus olsun adın.
Ankhises'in oğlu değil, Kartaca Kralı ol.
Dur, al şu mücevherleri sevgilinin elinden.
(Mücevher verir.)
Şu altın bilezikler, şu evlilik yüzüğü,
Kocam bunlarla kur yapmıştı bana henüz genç bir kızken ben.
Sen de Libya Kralı ol verdiğim armağanlarla.
(Mağaraya girerler.)

IV. PERDE

I. SAHNE

(*İçeri*, ACHATES, ASKANİOS *kılığında* CUPIDO, IARBAS *ve* ANNA *girer.*)

ACHATES

Bugüne değin böyle ani bir fırtınayı
Ya da bulutsuz bir gökyüzünün birden karardığını
kim görmüştür?

IARBAS

Galiba, canı istediğinde onları çağırabilen,
Dünyayı bulutlarla kaplamak istediğinde
Kara fırtınanın ortasına dalabilen
Kötü bir cadı yaşıyor burada.

ANNA

Ben böyle bir şey görmedim hayatım boyunca:
Hem dolu yağdı, hem kar, hem de şimşekler çaktı
aynı anda.

ACHATES

Galiba şeytanın şenlik günüydü,
Gökyüzündeki bu karmaşaya bakılırsa.
Fırtına o kadar şiddetliydi ki,

Hiç kuşku yok, Apollon'un ekseni[64] kırıldı
Ya da yaşlı Atlas'ın omzu çıktı.

IARBAS
Kraliçe'yi nerede bıraktın bütün bu karmaşada?

ASKANİOS
Savaşçı babam nerede, söyler misin?

ANNA
Bakın, ikisi de mağaradan çıkıyorlar.

IARBAS
Mağaradan mı çıkıyorlar? Cennet katlanabilir mi bu manzaraya?
Iarbas, lanetler yağdır bunlar günah içinde yüzerken
Cezalandırmayan, yıldırımları Typhon'un[65] mağarasında uyuyan Jupiter'e.
Doğa, neden beni zehirli bir yaratık olarak yaratmadın?
Sipsivri iğnemle çakardım ikisini de toprağa
Bu karanlık mağarada oynaşırlarken.
(AENEAS *ve* DIDO *mağaradan çıkarlar.*)

AENEAS
Hava açıldı, güney rüzgârı duruldu.
Haydi Dido, hemen kente gidelim
Hazır asık suratlı Aeolus[66] kaş çatmayı bırakmışken.

DIDO
Achates, Askanios merhaba.

AENEAS
Güzel Anna, yağmurdan nasıl kurtuldun?

ANNA
Diğerleri gibi ormana kaçtım.

[64] Güneşin ekseni.
[65] Etna Yanardağı. Burada Jupiter'in yıldırımlarının yapıldığına inanılırdı.
[66] Kasırga.

DIDO

Iarbas, sen neredeydin bu sırada?

IARBAS

Aeneas'la birlikte o rezil mağarada değildim.

DIDO

Görüyorum ki, Aeneas'ı kafandan atamıyorsun,
Kısa bir süre sonra o engeli koyacağım önüne,
Düşüncelerini dolduran o umutları sona erdirsin diye.
(Çıkarlar.)

II. SAHNE

(İçeri IARBAS *girer. Adak sunmaktadır.)*

IARBAS

Gelin uşaklar, gelin, adağı getirin
Ki, kaşları çatık Jupiter'i yatıştırabileyim;
Sunakları boş kalınca sıkıntılarımız arttı.
(HİZMETKÂRLAR *adağı getirir ve çıkarlar.*)
Bulutların yüce efendisi,
Mutluluk ve tüm eğlenceli düşüncelerin babası,
Göksel yaratıklar birbirleriyle savaşırken
Ürkütücü eliyle gökyüzüne çeki düzen veren ölümsüz Jupiter!
Duy, duy, ah lütfen duy, uğursuz yankıları gökyüzünü çınlatan,
Bütün ormanı 'Elissa'[67] diye inleten Iarbas'ın yakarışlarını.
Yardımcı olmamızı istediğin kadın,
Ülkemiz sınırları içinde yaşarken,
Bir kent kurmak için bir postluk yer istedi;[68]
Biz de, paylaştık onunla hem tepeleri, hem toprağı,
Bol miktarda verdiği tüm meyveleri;
O ise bir kenara iterek sevgimizi ve evlilik törelerimizi
Teslim ediyor güzelliğini bir yabancının yatağına.

[67] Dido'nun adlarından biri.

[68] Dido ve adamları Libya'ya vardıklarında, bu ülkenin yerlileri tarafından oldukça iyi karşılanırlar ve bir öküzün pöstekisine sığacak kadar toprak seçip oraya yerleşebileceklerini söylerler. Bu öneri kabul edilince, Dido bir öküz derisini ince şeritler halinde keser ve bu şeritle oldukça büyük bir toprak parçasını çevreler. İşte bu toprak parçasına Kartaca Kenti kurulur.

Onu utanca boğar boğmaz kaçıp gidecek.
Şimdi eğer sen her zaman acıma duygusu ve sevgiyle dolu,
Merhametli ve güçlü bir Tanrı'ysan,
Düzelt bu haksızlıkları, gemilerine yolla,
İltifat dolu bakışlarıyla bana acı çektiren kişiyi.
(*İçeri* ANNA *girer.*)

ANNA
Iarbas, o da ne! Kendini duaya kaptırmışsın.

IARBAS
Evet Anna. Benden istediğin bir şey mi var?

ANNA
Hayır, o kadar önemli bir şey değil,
Daha sonraya bırakılabilir.
Ama benimle paylaşırsan
Seni alıkoyan ibadetin nedenini
Bu iyiliğin için sana borçlu olurum.

IARBAS
Anna, beni kızkardeşinin sevgisinden yoksun bırakmaya,
İçten olmayan bakışlarla onun yüreğini fethetmeye çalışan
Bir Troyalıya beddua ediyorum.

ANNA
Ah zavallı Kral, boşuna kazanmaya çalışıyorsun
Çektiğin acılardan zevk alan kişiyi!
Dinle beni, seven yüreğiyle sana daha fazla rahatlık veren,
Bir başka sevgili bul kendine.

IARBAS
Sevginin filizlenmeyeceği bir şey üzerine çevrili gözlerim.
Ah, bırak, bırak beni,
Çektiğim çilelerin sayısını tutan
Sessiz düşüncelerimle başbaşa;
Ya onun duygusuz yüreğini etkileyeceğim
Ya da kör edeceğim gözlerimi döktüğüm
gözyaşlarıyla,
Üzüntümün dalgaları durulmadan önce!

ANNA

Ölümü arzulayan bir ruh durumundaki
Iarbas'ı terk etmeyeceğim, sevdiğim adam o.
Bırak Dido'yu! Anna olsun türkün,
Sana cennetten daha çok hayranlık duyan Anna.

IARBAS

Arzularımın önüne set çeken
Böylesine iğrenç bir değişime katlanamam.
Hizmetkârlar, şu boş kapları götürün,
Nereye gitsem huzurumu bozan
Şu kandıran gözlerden kaçacağım.
(*Çıkar.* HİZMETKÂRLAR *girer, kapları alıp çıkarlar.*)

ANNA

Iarbas, dur! Sevgili Iarbas, dur!
Sana sunacağım balım var.
Taş yürekli, beni dinlemeye tenezzül etmiyor musun?
Yine de, ağlayarak geleceğim peşinden,
Dökeceğim yoluna yolduğum saçlarımı.
(Çıkar.)

III. SAHNE

(*İçeri* AENEAS *girer.*)

AENEAS

Kartaca, dost evsahibim, hoşçakal!
Kader çağırıyor beni deniz kıyısında.
Bu gece Hermes göründü bana düşümde;
Bereketli İtalya'ya çağırdı beni.
Jupiter böyle istiyor, annem böyle istiyor;
Fenikelim izin versin, o zaman gideceğim.
İzin versin vermesin, Aeneas gitmeli;
Sarayın verdiği rahatlıkla tıkanan parlak kaderi
Engeller şöhretin ölümsüz evine yükselmesini;
Ne de o, parlak Onur'un göz kamaştırıcı salonunda
yemek yiyebilir,

Neptün'ün cam ovalarını sürene,
Dorukları görünmeyen dağlarında yol açana kadar.
Achates, buraya gel! Sergestus, Ilioneus,
Cloanthus, haydi çabuk! Aeneas çağırıyor.
(*İçeri* ACHATES, CLOANTHUS, SERGESTUS *ve* ILIONEUS *girer.*)

ACHATES
Efendimiz ne istiyor, niçin çağırdı bizleri?

AENEAS
Yiğit dostlarım, uyku geceyi henüz kucaklamışken,
Yatağımı kuşatan düşler,
Soyluluğun kalmaktan nefret edeceği,
Aşağılık Aeneas'tan başka kimsenin katlanamayacağı
Bu adı sanı duyulmamış ülkeden ayrılmamı emretti bana.
Gemilere, gemilere!
Bütün gün oynak rüzgârların huzurlarında beklediği,
Birer uşak gibi denizde peşlerinden koştuğu
Fata'lar gemilere binmemizi,
Kara renkli gemilerimizle denizi yarmamızı istiyor.
Ama Dido gözlerini çapa gibi atıyor,
Gemilerimin limandan çıkmasını engelliyor.
'Geri dön, geri dön', diye uzaklardan bağırdığını duyuyorum,
'Yapıştırayım vücudumu dudaklarına,
Çabalayan dillerle birbirimize bağlanıp
Tek vücut halinde, birlikte yelken açalım İtalya'ya'.

ACHATES
Ağzına alma o baştan çıkarıcı kadının adını,
Tüm geleceği gören yıldızlarını izle.
Bir savaşçının yaşayacağı yaşam değil bu,
Rahatlık askerin gücünü tüketir;
Ayartıcı gözlerin oynak hareketleri
Savaşa koşullanmış aklımızı kadınlaştırır.

ILIONEUS
Kendimize bir kent kuralım,
Sevgi dolu bakışlar için zaman yitirmeyelim burada.
Dido yaşlı Priamos'u mezarından kaldırıp

Yunanlıların yaktığı kenti yeniden mi kuracak?
Hayır, hayır; umrunda değil batıyor muyuz yüzüyor muyuz,
Yeter ki, Aeneas'ı kollarına alsın.

CLOANTHUS
İtalya'ya soylu dostlar, İtalya'ya!
Bir dakika daha durmayacağız burada.

AENEAS
Troyalılar, gemilere, ardınızdan geliyorum.
(AENEAS *hariç herkes çıkar.*)
Gitmeyi istiyorum ama güzellik beni geri çağırıyor;
Onu böyle bırakmak, bir kez bile elveda dememek
Aşk yasalarına karşı gelmek demek.
Ama ayrılan dostların kıyıda yaptıkları gibi,
Teşekkür etsem ona
Gümüş renkli kollarıyla bana sarılacak,
İnci gibi gözyaşları dökerek 'Aeneas, gitme, kal!' diyecek.
İşte o zaman söyleyeceği her sözcükte bir taç olacak,
Her cümlesi bir öpücükle noktalanacak.
Bu kadınsı ısrarlara karşı koyamayabilirim.
Açıl denize, Aeneas! Git, bul İtalya'yı!
(Çıkar.)

IV. SAHNE

(*İçeri* DIDO *ve* ANNA *girer.*)

DIDO
Ah, Anna, deniz kıyısına koş!
Aeneas'ın adamları gemilere biniyor diyorlar,
Onlarla birlikte gizlice kaçıyor olabilir.
Haydi durma bir şeyler söylemek için; koş, Anna koş!
(ANNA *çıkar.*)
Ah, aptal Troyalılar buradan kaçıp,
Niyetlerini Dido'nun anlamayacağını sanıyorlar!
Achates'e hazineler dolusu altın verirdim,
Ilioneus'a da kauçuk ve Libya baharatı,

Askerlere zengin işlemeli ceketler,
Rüzgârı kontrol etmek için de
Yaşarken, Sichaeus'a Kirke'nin verdiği gümüş düdükler;
Onlar bir kraliçenin ödüllerine layık değiller.
İşte geliyorlar; onları azarlamak için ne yapmalıyım?
(*İçeri tekrar* ANNA *girer. Yanında* AENEAS, ACHATES, CLOANTHUS, ILIONEUS, SERGESTUS *ve* KARTACALI LORDLAR *vardır.*)

ANNA
Koşmak gerekiyordu. Yoksa, Aeneas gitmiş olacaktı;
Yelkenler fora edilmiş, o da gemiye çıkmıştı.

DIDO
Bana olan sevgin bu kadar mı?

AENEAS
Ah, soylu Dido, izin ver konuşayım!
Achates'e hoşçakal demeye gitmiştim.

DIDO
Niye bana hoşçakal demedin, Achates?

ACHATES
Çünkü siz majestelerinin beni burada alıkoyacağınızdan korktum.

DIDO
Seni bu korkudan kurtarayım, yeniden bin gemiye;
Emrediyorum sana, açıl denize, durma burada.

ACHATES
Öyleyse izin ver, Aeneas da bizimle gelsin.

DIDO
Sen gemiye bin; Aeneas kalmak istiyor.

AENEAS
Deniz kabardı, rüzgâr denizden esiyor.

DIDO

Ah, yalancı Aeneas! Deniz şimdi kabardı;
Ama sen gemideyken deniz sakindi yeterince,
Sen ve Achates yelken açıp gitmeyi planlıyordunuz.

AENEAS

Benim biricik oğlum Kartaca Kraliçesi'nin elinde değil mi?
Dido, benim gidip onu burada bırakacağımı mı sanıyor?

DIDO

Aeneas, affet; unutmuştum
Küçük Askanios'un dün gece benimle yattığını.
Aşk beni kıskanç yaptı ama kendimi affettirmek istiyorum:
Giy Libya tacını.
(AENEAS'*a tacını ve asasını verir.*)
Benim yerime elinde tut Pön asasını ve hükmet.
Beni de cezalandır Aeneas bu suçumdan ötürü.

AENEAS

Bu öpücük olacak güzel Dido'nun cezası.

DIDO

Ah, taç nasıl da yakışıyor Aeneas'ın başına!
Burada kal Aeneas ve yönet kral olarak.

AENEAS

Bu tacı giymek ve bu altın asayı elimde tutmak
Ne büyük bir aptallık olur benim için!
Taç değil, çelikten bir miğfer,
Asa değil, bir kılıç yakışır Aeneas'a.

DIDO

Ah, hep sende kalsın onlar, doyurayım gözlerimi ben de!
Aeneas ölümsüz Jupiter'e benzedi şimdi.
Ona şarap sunacak Ganymedes nerede?
Hani her istediğini koşup getiren Mercury?
On bin Cupido uçsun gökyüzünde,
Yelpazelesinler Aeneas'ın güzel yüzünü!
Kaçmak istediğinde gökyüzünde olan bulutlar nerede şimdi?
Kimse görmeden eğlenirdik sen ve ben!

Mutluluğumuzu kıskanan gökyüzü sararmış.
Biz fısıldaşırken yıldızlar inecek yeryüzüne,
Sevgi dolu konuşmalarımızı dinlemek için.

AENEAS

Ah Dido, hayatlarımızı kurtaran kadın,
Terk edersem seni eğer, ölüm olsun cezam!
Kabarın öfkeli denizler! Kaşları çatılsın tutarsız inatçı Kader'in!
Esin rüzgârlar! Tehdit edin kayaları ve kumsalları!
Aeneas'ın aradığı liman burada!
Bakalım şimdi hangi fırtına tehdit edecek beni.

DIDO

Tüm dünya gelse alamaz seni kollarımdan.
Artık Aeneas denizlerdeki küçük su damlacıkları
Kadar çok Mağripliye emir verecek;
Şimdi de, sevgilimi sınamak için,
Güzel kardeşim Anna, götür sevgilimi buradan,
Binip kısrağıma dolaşsın
Pön caddelerinde Dido'nun kocası olarak.
Söyle muhafızlarıma, Moritanya yapımı mızraklarıyla
O, krallarıymış gibi, refakat etsinler ona.

ANNA

Ya halk bundan hoşlanmazsa?

DIDO

Muhafızlarıma öldürmelerini emret,
Dido'nun buyurduğu şeylerden hoşlanmayanları.
Adi köylüler benim yaptıklarımı nasıl eleştirir?
Yiyeceklerini sağladıkları toprak benim,
Soludukları hava, su, ateş,
Sahip oldukları her şey, toprakları, malları, canları, benim;
Ve ben, tüm bunların tanrıçası, buyuruyorum,
Aeneas Kartaca Kralı olarak at sürecek diye.

ACHATES

Aeneas öyle bir soydan geliyor ki,
Libya kadar büyük bir krallığa layık.

AENEAS

Evet, eğer Kader Tanrıçaları yalan söylemiyorlarsa,
Bir o kadar da zengin bir ülkede hüküm süreceğim.

DIDO

Başka ülkeden söz etme; bu topraklar senin,
Dido senin, bu yüzden sana efendi diyeceğim.
Kardeşim, dediğimi yap; önden git;
Ben de kuleden sevgilimi izleyeceğim.

AENEAS

O zaman Priamos'un soyu burada benimle çoğalacak.
Sen ve ben Achates, intikamını almak için
Troya'nın, Priamos'un, elli oğlunun,
Akrabalarımızın yaşamlarının ve binlerce suçsuz insanın,
Bir orduyla yürüyeceğiz iğrenç Yunanlıların üstüne,
Başlarına yıkacağız güzel Lakedaimon'u.[69]

(DIDO *ve* KARTACALI LORDLAR *dışında herkes çıkar.*)

DIDO

Bir fatih gibi konuşmuyor mu Aeneas?
Ah, onu buraya getiren kutlu fırtınalar!
Ah, gemilerinin oturduğu mutlu kumsal!
Bundan böyle Kartaca'nın tanrıları sizler olacaksınız.
Ama sevgimi bırakıp,
İtalya denilen yabancı bir ülkeye gitmek isteyebilir.
Ah, keşke rüzgârları altın bir top içerisinde
Tutabilecek büyüye sahip olsaydım.
Ya da Tyrhene denizi kollarım arasında olsaydı da
Göğsümde deniz kazasına uğrasaydı
Her yelken açmaya çalıştığında!
Ona engel olmalıyım; yalvarmak işe yaramayacak–
Git, dadıya küçük Askanios'u alıp,
Onu köydeki evine götürmesini söyle.
Aeneas, oğlu olmadan gitmez.
Ama, yine de gider diye korkuyorum,
Getirin küreklerini, halatlarını ve yelkenlerini.

(BİRİNCİ LORD *çıkar.*)

Peki, gemilerini batırsam? Ah, çok kızar!

[69] Isparta.

Ben acıdan öleceğime o kızsın daha iyi.
Onu kızgın görmeye dayanamam.
Düşman orduları ele geçirmeye çalıştı bu kenti,
Dinsiz hainler and içti beni öldürmeye;
Korkmadım hiçbirinden; sadece Aeneas'ın kızması
Zavallı Dido'nun yüreğini dehşete düşürüyor.
Ne havada uçuşan kanlı mızraklar
İmparatorluğumun yıkılacağını haber veriyor,
Ne de alev alev yanan kuyrukluyıldızlar
Ölümle tehdit ediyor Dido'yu.
Aeneas'ın kızması benim yaşamımı sona erdirir.
Eğer beni bırakmazsa, asla ölmem;
Çünkü bakışlarında sonsuzluğu görüyorum;
Ve bir öpücükle beni ölümsüz yapacak, o.
(İçeri halat takımları vb. taşıyan HİZMETKÂRLAR *ile*
BİRİNCİ LORD *girer.*)

BİRİNCİ LORD
Dadınız küçük Askanios'la gitti,
Bunlar da Aeneas'ın halatları, kürekleri ve yelkenleri.

DIDO
Bana rağmen rüzgârla anlaşma yapan,
Aeneas'ı buradan götürecek yelkenler bunlar mı?
Yatak odama asacağım sizleri,
Elinizden geliyorsa sarayımı götürün İtalya'ya.
Pencereyi açacağım, içeri rüzgâr girsin
Ve bir kez daha yaşamıma,
Zavallı Kartaca Kraliçesi'nin yaşamına kasdetsin diye.
Sen gitsen bile o hep Kartaca'da kalacak;
İsterse yüzsün denizlerin üstünde zengin Kartaca
Yeter ki, alabileyim Aeneas'ı kollarıma.
Kartaca ovalarında yetişen,
Dalgalarla boğuşacak, kraliçelerini Troyalı konuğundan
Yoksun bırakacak ağaç bu mu?
Ah lanetli ağaç, aklın ya da duyguların olsaydı
Aeneas'ın sevgisine ne kadar değer verdiğimi görerek,
Tayfaların elinden kaçar,
Bana Aeneas'ın gitmek istediğini söylerdin!
Yine de sizleri suçlamıyorum; sizler sadece birer ağaçsınız.

Ozanlarımızın nympha[70] dedikleri su,
Niye izin verdi göğsüne dokunmanıza?
Neden çekilmedi geri, sevgilimin orada olduğunu bildiği halde?
Su sadece bir elemandır, nympha değildir.
Neden Aeneas'ı kaçıyor diye suçlayayım?
Ah Dido, onu suçlama ama kır küreklerini!
İşte bunlardı onu yola çıkaran.
Şu halatlar kadar aşağılık bir şey yok,
Yüreğime acı yığınaya cüret eden.
Bu yelkenleri serene çeken sizler değil miydiniz?
Neden kopmadınız yelkenleri suya düşürerek?
Bu yüzden Dido sizlere düğüm üstüne düğüm atacak,
Sizleri de elleriyle parça parça kesecek.
Artık miçoları cezalandırmak için kullansınlar sizleri;
Kartaca Kraliçesi'ni bir daha kızdıramayacaksınız.
Artık benim şalımı assın direklere,
Baksın yelken olarak kullanılabilir mi diye.
Halat yerine dostlarına armağan ettiğim altın zincirleri alsın;
Ellerini kullansın kürek yerine de.
İtalya'ya da yüzerek gitsin. Saklayacağım bunları.
Haydi, getirin hepsini içeri.

(Çıkarlar.)

V. SAHNE

(*İçeri* DADI *ve* ASKANİOS *kılığında* CUPİDO *girer.*)

DADI
Lord Askanios, benimle gelmelisin.

CUPİDO
Nereye gitmem gerekiyor? Annemle kalacağım.

DADI
Hayır, benimle evime geleceksin,
İçinde bir sürü erik, badem,

[70] Kırlarda, sularda, ormanlarda yaşayan doğal ve tanrısal varlıkların dişi olanlarına verilen ad.

Armut, olgun incir, hurma, dut,
Elma ve portakal ağaçları bulunan bir bahçem var.
Balla dolu bahçedeki arı kovanları,
Misk gülü ve binlerce çeşit çiçek var.
Ortasında da gümüş gibi bir ırmak akıyor,
İçinde kırmızı solungaçlı balıkların sıçradığını,
Bembeyaz kuğuların, bir sürü güzel su kuşunun yüzdüğünü göreceksin.
Şimdi söyle bana Askanios, gelecek misin?

CUPİDO
Haydi, haydi gidelim. Evin buradan ne kadar uzakta?

DADI
Hemen şurada çocuk; birazdan oraya varacağız.

CUPİDO
Dadı, yoruldum; beni kucağına alır mısın?

DADI
Alırım ama benimle kalır, bana anne dersen.

CUPİDO
Beni seveceksen, derim.

DADI
Bu çocuğun büyüyüp adam olduğunu görebilsem!
Ne de güzel gülüyor! Haydi oradan, kerata!
Büyüyünce tam bir damızlık olacaksın.
Dido ne derse desin, henüz yaşlanmadım;
Artık bir dul olarak yaşamayacağım, gencim ben;
Bir koca bulacağım, ya da bir sevgili.

CUPİDO
Bir koca mı? Hem de dişlerin yokken!

DADI
Ah, böyle aptalca düşünceler de ne oluyor?
Aşk saçmadır, bir oyuncak – Ah, kutsal aşk!
Eğer dünyada cennet varsa, aşktır o,
Özellikle benim yaşımda kadınlarda–

Ayıp, utan, utan! Niye aşkı düşünüyorsun?
Senin yaşındakilere aşk değil mezar yakışır–
Mezar mı! İyi ama yüz yaşına kadar yaşarım belki.
Seksen yaş, genç kız yaşı; aşk tatlıdır–
Damarlarım kuru, kaslarım buruş buruş;
Yakında ölecek olan ben, neden aşkı düşünüyorum?

CUPİDO

Dadı gel.

DADI

Beni baştan çıkarmaya gelirse, başarılı olacak;
Ona hayır demekle nasıl da aptallık ettim!
(Çıkarlar.)

V. PERDE

I. SAHNE

(*İçeri* AENEAS *girer. Elinde bir kâğıt, kentin planını çıkarmaktadır. Yanında* ACHATES, SERGESTUS, CLOANTHUS *ve* ILIONEUS *vardır.*)

AENEAS

Sevinin dostlarım! Artık yolculuğumuz sona erdi;
Aeneas daha görkemli bir Troya kuracak
Zalim Atreusoğullarının yok ettiğinden.
Kartaca artık küçük surlarıyla övünmeyecek;
Çünkü daha güzel surlarla süsleyeceğim onu;
Kristal bir giysi giydireceğim ona
Gün hep sürsün diye.
Altın Hindistan'dan Ganj'ı getireceğim,
Zengin sularıyla kulelerin önünde beklesin,
Kentin etrafını üç kez çevrelesin diye;
Mısır'dan zengin kokular getirecek güneş; ve ışınları,
Bacaklarını Hybla[71] balıyla dolduran çalışkan arılar gibi,
Buraya boşaltacaklar hoş kokuları,
Kokularını ekecekler güzel kırlarımıza.

ACHATES

Bu güzel kentin eni ve boyu ne olacak?

[71] Sicilya'da balıyla ünlü bir dağ ve kent.

AENEAS
Dört bin adımdan fazla olmayacak.

ILIONEUS
Peki adı ne olacak? Eskisi gibi, Troya mı?

AENEAS
Buna henüz karar vermedim.

CLOANTHUS
Senin adını verelim ona, Aenea diyelim.

SERGESTUS
Hayır, küçük oğlunun adını verelim, Ascania diyelim.

AENEAS
Hayır, Ankhises denmesini istiyorum. Yaşlı babamın adı.
(*İçeri* HERMES *ve* ASKANİOS *girer.*)

HERMES
Aeneas, dur; Jupiter'in habercisi sana dur diyor.

AENEAS
Kimi görüyorum? Jupiter'in kanatlı habercisi!
Hoşgeldin Kartaca'da yeni kurulan kente.

HERMES
Kuzen, neden İtalya'yı kafandan tamamen silmiş
Burada kentler kuruyor,
Kraliçe'nin ülkesini güzelleştiriyorsun?
Kendi işin hiç mi hiç gelmiyor aklına.
Neden böyle ihanet ediyorsun,
Oğlunun güzel geleceğine?
Tanrıların tanrısı yolladı beni, göklerin en yüksek katından,
Şu öfkeli mesajı duyurmak için kulaklarına:
Aptal adam, nasıl bir krallık kuracağını umuyorsun burada?
Hangi düşüncelerle uyukluyorsun Libya kıyılarında?
Tüm şan şeref terk ettiyse seni,
Bu tür girişimleri övmekten hoşlanmıyorsan bile,

Anımsa Askanios'la ilgili kehaneti,[72]
Küçük Julius'un[73] bin yıldan fazla hüküm süreceğini;
Uyurken İda'dan getirdim onu,
Cupido'yu da götürdüm Kıbrıs adasına.

AENEAS

Annemdi, Kraliçe'yi aldatan,
Benim de kardeşimi oğlum sanımama neden olan.
Her gün Cupido'yu kollarında tutarsan Dido,
Hiç şaşırmamak gerek âşık olmana.
Hoşgeldin tatlı çocuk, nerelerdeydin bunca zamandır?

ASKANİOS

Kraliçe Dido'nun nedimesiyle şeker yiyordum,
Onca zaman hep kucağında salladı beni.

AENEAS

Sergestus, götür onu buradan gemilerimize;
Dido görüp rehin almasın diye.
(SERGESTUS, ASKANİOS *ile çıkar.*)

HERMES

Zamanını bu küçük çocuk için harcayıp
Getirdiğim emre kulak asmıyor musun?
Söylüyorum sana, hemen İtalya'ya gitmen gerek;
Ya da öfkeli Jupiter'in gazabına katlanacaksın.
(Çıkar.)

AENEAS

Nasıl açılırım azgın denize
Yelkenleri ve halatları olmayan gemilerimle?
Yoksa tanrılar benim, Deukalion[74] gibi,
Dalgalar nereye götürürse oraya gitmemi mi istiyorlar?
Dido gemilerimi onarttı, yeni gemiler verdi
Ama küreklerimi, direklerimi aldı.
Gemilerde ne yelken var ne de dümen.
(*İçeri* IARBAS *girer.*)

[72] Aeneas'ın soyunun Askanios'la başlayarak üç yüzyıl hüküm süreceği kehaneti.
[73] Askanios'a Troya'da verilen ad.
[74] Yunan mitolojisinde tufandan tek kurtulanlar Deukalion ve karısıdır.

IARBAS

Aeneas, hayrola! Niye üzgün görünüyorsun?

AENEAS

Iarbas, ne yapacağımı bilemiyorum;
Jupiter sırtıma öyle zorlu bir görev yükledi ki,
Ne yetenekle ne de zekâyla başarılabilir,
Aklıma da hiçbir çözüm gelmiyor.

IARBAS

Nedir bu görev? Lütfen söyle bana.

AENEAS

Hemen İtalya'ya yelken açmamı istiyor;
Ama gemilerimin takımları eksik,
Adamlarımın da donanımı yetersiz.

IARBAS

Hepsi buysa, gülümsesin asık suratın;
Çünkü gereken her şeyi ben vereceğim sana.
Adamlarından birkaçı benimle gelsin,
Ne gerekiyorsa hepsini alsınlar.

AENEAS

Sevgili Iarbas, bu dostça yardımların için teşekkürler.
Achates ve diğerleri seninle gelecek;
Ben de bu iyiliğe şükredeceğim, burada kalıp.
(AENEAS *dışında herkes çıkar.*)
Zaman geçirmeden Lavinia kıyılarına gideceğim,
Yeni temeller üzerine eski Troya'yı kuracağım.
Tanrılar tanığım olun, gökyüzü, yeryüzü, tanığım olun,
Ölümsüz Jupiter'in emirleri olmasa
Libya topraklarını bırakıp gitmeyi hiç istemediğime!
(*İçeri* DIDO *girer.*)

DIDO

(Kendi kendine)

Korkarım Aeneas'ın küçük oğlunun,
Achates tarafından, Troya donanmasına götürüldüğünü
gördüm.

Eğer öyleyse, babasının niyeti kaçmak demektir–
İşte kendisi de şurada; Dido çalıştır kafanı.
(AENEAS'*a*) Aeneas, adamların neden gemilere biniyor?
Gemilerinin donanımı yeniden mi yapıldı?
Neden limandan ayrılmış yola çıkmaya hazır bekliyorlar?
Affet bunları sorduğum için ama aşk sorduruyor.

AENEAS

Nedenini söyleyince, affet beni!
Aeneas sevgilisine yalan söylemeyecek.
Buradan ayrılmam gerek; bugün çevik ayaklı Mercury,
Ben kent surlarını yükseltmek için çalışırken
Bana göründü; babası Jupiter tarafından yollanmıştı.
Onun adına beni sert bir dille eleştirdi,
Burada vakit geçirdiğim, İtalya'yı unuttuğum için.

DIDO

Ama, Aeneas yine de sevgilisini terk etmeyecek.

AENEAS

Ölümsüz Jupiter buyruk yolladı bana
Bu kentten ayrılıp İtalya'ya gitmem için;
Bu yüzden, zorunluyum gitmeye.

DIDO

Bu sözler Aeneas'ın yüreğinden gelmiyor.

AENEAS

Yüreğimden gelmiyor çünkü gitmeyi hiç istemiyorum.
Ama burada da kalamam. Dido, hoşçakal!

DIDO

Hoşçakal mı! Dido'nun aşkının karşılığı bu mu?
Troyalılar sevgililerini böyle mi terk ederler?
Dido hoş kalır, Aeneas kalırsa;
Ölürüm eğer Aeneas'ım hoşçakal derse.

AENEAS

Öyleyse bırak gideyim, hoşçakal demeyeyim.

DIDO

'Bırak gideyim; hoşçakal, buradan gitmeliyim!
Bu sözler Dido'nun zavallı ruhu için birer zehir.
Ah, Aeneas'ım gibi, sevgilim gibi konuş!
Neden denize bakıyorsun?
Bir zamanlar Dido'nun güzelliği
Zincirlerdi gözlerini Dido'nun üzerine.
Beni ilk gördüğün zamandan daha mı az güzelim?
Ah Aeneas, eğer öyleyse; sana üzüldüğüm içindir!
Kartaca'da, Kraliçe'nle kalacağını söyle,
O zaman Dido'nun güzelliği geri gelecektir.
Aeneas söyle, nasıl ayrılırsın buradan?
Dido'yu öpecek misin? Ah, dudakların
Yemin etmişti Dido'yla kalacağına!
Elini tutabilir misin Dido'nun?
Ellerimiz sevgi yeminlerine imza atmıştı;
Öyleyse acımasız Aeneas, nasıl
'Öyleyse bırak gideyim, hoşçakal demeyeyim' dersin?

AENEAS

Ah, Kartaca Kraliçesi, çirkin mi çirkin olsaydın
Aeneas yine de severdi seni!
Ancak, tanrıların isteğine karşı gelemez.

DIDO

Tanrılar mı? Hangi Tanrı benim ölmemi istiyor?
Jupiter'i kızdıracak ne yaptım ki, Aeneas'ı kollarımdan alıyor?
Ah, hayır, tanrılar, âşıkların işine karışmazlar.
Aeneas istiyor, Aeneas'ın buradan gitmesini,
Perişan Dido da, ağlamaktan şişmiş gözlerle
Evlilik yeminlerimizi hatırlatıyor,
Aeneas'ın onunla kalmasını istiyor.
Si bene quid de te merui, fuit aut tibi quidquam
Dulce meum, miserere domus labentis, et istam,
Oro, si quis adhuc precibus locus, exue mentem.[75]

[75] Eğer bana iyi davranmanı gerektirecek bir şeyler yapmışsam
Ya da benim herhangi bir şeyimi sevdiysen
Acı, yıkılan ocağıma ve yalvarırım vazgeç kararından
Eğer yakarışlar etkili olacaksa.

AENEAS

Desine meque tuis incendere teque querelis;
Italiam non sponte sequor.[76]

DIDO

Unuttun mu, kaç komşu ülkenin kralı
Silaha sarıldı, seni sevgilim olarak seçtiğim için?
Kartacalılar nasıl da isyan ettiler,
Iarbas nasıl da küplere bindi.
Tüm dünya bana ikinci Helen diyor
Bir yabancının güzelliğine kapıldığım için.
Kartaca yerle bir edilsin güzel Troya gibi,
İkinci Helen desinler bana da,
Yeter ki Paris gibi sadık ol!
Senden bir oğul doğursaydım acım daha az olurdu,
Aeneas'ı görürdüm onun yüzüne bakınca.
Eğer şimdi gidersen arkanda ne bırakırsın,
Azalmaktansa artan acılarım dışında?

AENEAS

Sevgilim nefesini boşuna tüketiyorsun,
Sözcüklerin yararı olsaydı ikna olurdum.

DIDO

Dido'nun sözlerinden etkilenmeyecek misin?
Dönek adam, annen bir tanrıça değildi
Ne de Dardanos[77] senin atandı;
Sen Kafkasyalı İskitlerin soyundansın,
Hyrcania kaplanları emzirmiş seni.
Ah, Dido, bu kadar suskun kalman ne aptallık!
Libya kıyılarına çıkmadın mı bir kazazede olarak?
Dido'ya gelmedin mi basit bir balıkçı gibi?
Gemilerini onarmadım mı, seni Kral,
Perişan dostlarını birer soylu yapmadım mı?
Ah, sürünerek sahilden gelen,
Benim de acıdığım için koynuma aldığım yılan,

[76] Yakarışlarınla beni ve kendini tutuşturmayı bırak;
İtalya'ya kendi isteğimle gitmiyorum.

[77] Zeus'un Elektra'dan olan oğlu Dardanos, Çanakkale'de kendi adını taşıyan bir şehir kurar ve daha sonra tüm bölgenin kralı olur. Dardanos böylece Troya kral soyunun atası olur.

Şimdi beni öldürecek misin zehirli iğnenle?
Tıslayacak mısın Dido'ya, seni kurtardığı için?
Haydi, haydi acıma; İtalya'ya git.
Umarım, aşkın yapmamı engellediği şeyi,
Kayalar ve girdaplar yapar
Ve yok olur gidersin dalgalar arasında;
Zavallı Dido bunlara bırakıyor öcünün alınması işini.
Evet hain! Dalgalar seni fırlatacak,
Sahtekâr Achates'le toprağa ilk ayak bastığın yere.
Gerçekleşirse bu, gömerim seni,
Ağlarım cansız bedenleriniz üzerinde;
Ne sen ne o bana hiç acımadığınız halde.
Niçin yüzüme bakıyorsun öyle? Eğer kalacaksan
Atıl kollarıma, kollarım açık;
Kalmayacaksan dön arkanı, ben de sana dönerim
Hoşçakal demeye yüreğin elverse bile,
Benim seni durduracak gücüm yok.

(AENEAS *çıkar.*)

Gitti mi?
Evet ama geri gelecek. Gidemez.
Bana böyle davranmayacak kadar çok seviyor beni;
Ama yüzüme bakarken merhamete gelmeyen,
Ben olmazsam asla değiştirmez kararını.
Şu anda sahile varmıştır;
Bakın denizciler elini tutmaya çalışıyor
Ama o geri çekiliyor; şimdi de beni anımsıyor,
Hemen geri dönüyor. Hoşgeldin sevgilim, hoşgeldin!
Peki ama, nerede Aeneas? Ah, gitti, gitti!

(*İçeri* ANNA *girer.*)

ANNA

Kardeşim neden böyle kendini paralayıp ağlıyor?

DIDO

Ah, Anna, Aeneas'ım gemisine bindi,
Beni terk edip, İtalya'ya yelken açacak!
Sen gidince yanına, geri gelmişti bir keresinde;
Geri getirirsen onu, Kraliçe yaparım seni,
Ben de onunla yaşarım dünyadan elimi eteğimi
çekerek.

ANNA
Zalim Aeneas!

DIDO
Zalim deme ona kardeşim; iyi şeyler söyle hakkında,
Denizkızı gözleriyle bak ona.
Söyle ona, vatanı Troya'yı yakmak için
Yemin etmedim asla Aulis körfezinde.
Binlerce gemi yollamadım surların önüne,
Ne de ona sadakatsizlik ettim.
Anna, tatlı bir dille geri gelmesini rica et ondan.
Tek dileğim şu: Birkaç gün daha kalsın ki,
Sabırla katlanmayı öğreneyim;
Böyle birden çekip giderse ölürüm.
Koş, Anna koş, vakit harcama burada.

ANNA
Gidiyorum güzel kardeşim, tanrılar başarılı
kılsın beni!
(*Çıkar. İçeri* DADI *girer.*)

DADI
Ah, Dido, küçük oğlun Askanios yok oldu!
Dün gece benim yanımda yattı,
Sabah baktım yanımdan alıp götürmüşler,
Sanırım periler kandırdı beni.

DIDO
Ah, lanetli cadı, yalancı, sahtekâr kadın,
Beni öldürüyorsun bu acımasız, korkunç öykünle!
Küçük bir armağan karşılığında gitmesine izin verdin,
Ben de yoksun kaldım oğlumdan.
Hemen götürün şunu zindana.
(*İçeri* HİZMETKÂRLAR *girer.*)
Hemcinslerine ihanet ettin sen, lanetli büyücü!

DADI
İhanetle ne demek istediğinizi anlamıyorum,
Ben de hepiniz gibi dürüst biriyim.

DIDO

Götürün şunu! Konuşmasına izin vermeyin.
(DADI, HİZMETKÂRLAR *'la dışarı çıkar.*)
Kardeşim geliyor. Üzgün bakışları hoşuma gitmedi.
(ANNA *tekrar girer.*)

ANNA

Ben oraya varmadan Aeneas gemiye çıkmıştı.
Beni görünce hemen yelkenleri fora etti;
Ama ben 'Aeneas, yalancı Aeneas, dur!' diye bağırdım.
Elini sallamaya başladı, elini havada tutunca,
Söylediklerimi duymak istediğini sandım.
Daha sonra denize açılmaya başladılar.
Bunu görünce ben, 'Aeneas, dur!
Dido, güzel Dido, Aeneas'ın kalmasını istiyor!' diye bağırdım.
Gözyaşlarım, yalvarmalarım biraz olsun yumuşatamadı
Onun taş gibi yüreğini.
Sonra acıyla saçımı başımı yolmaya başladım;
Bunu hepsi gördü ama o bana bakmıyordu.
Üzüntümü hafifletmesi,
Biraz durup ne söylemek istediğimi duyması için ona yalvardılar;
Ama o güverteden indi ve yelken açıp gittiler.

DIDO

Ah, Anna, Anna, onun peşinden gideceğim!

ANNA

Senin tüm donanmanı aldı, nasıl gidersin?

DIDO

İkarus gibi, balmumundan kanat yapacağım kendime,
Gemilerinin üstünde güneşe doğru uçacağım,
Kanatlar erisin de kollarına düşeyim diye.
Ya da dalgalara yalvaracağım,
Triton'un kızı[78] gibi ona yüzebileyim diye.
Ah, Anna, Arion'un[79] arpını bul bana,

[78] Megara Kralı Nisus'un kızı Scylla'dan bahsediyor olabilir. Bu kızın da Triton ile hiçbir ilgisi yok. Ama deniz canavarı olan diğer Sycl la zaman zaman Triton'un kızı olarak gösterilir.

[79] Lesbos'da yaşayan, çalgısı dokunaklı, dili tatlı bir ozan. Yolculuk için bindiği geminin tayfalarının kendisini denize atıp paralarını almak istediklerini duyunca sazını çalmaya başlamış. Bu dokunaklı müziği duyan yunuslar geminin etrafına toplanmışlar ve Arion bir tanesinin sırtına binip canını kurtarmış.

Bir yunus çağırayım kıyıya onunla,
Ve sırtına binip sevgilime gideyim!
Bak, kardeşim bak! İşte yakışıklı Aeneas'ın gemileri!
Bak, bak dalgalar onu gökyüzüne kaldırıyor,
Şimdi de denizin içine gömülüyor gövdeleri
Ah kardeşim, kardeşim, yok et kayaları!
Gemilerini parçalayacaklar. Ah Proteus, Neptün, Jupiter,
Kurtarın Aeneas'ı, kurtarın, Dido'nun biricik aşkını!
İşte, çıktı kıyıya sağsalim, yaralanmadan.
Ama bak Achates tekrar denize açılmasını söylüyor,
Bütün gemiciler de sevinç çığlıkları atıyorlar.
Ama o beni anımsayıp, geri çekiliyor
Bak işte geliyor! Hoşgeldin, hoşgeldin sevgilim!

ANNA

Ah, kardeşim, bırak bu saçma hayalleri!
Canım kardeşim, dur, unutma kim olduğunu.

DIDO

Dido'yum ben, eğer yanılmıyorsam;
Bir kaçağın ardından böyle ağlamam mı gerekiyor?
Yelken açıp gitsin diye mi gemiler yaptım ona?
Beni ona ancak bir gemi götürür,
Bütün gemilerimi de o aldı. Ne yapacağım,
Bu düşüncesizliğim yüzünden, öfkeyle ölmekten başka?
Evet, kendi kendimin katili olmalıyım.
Hayır, ben katil değilim; ama hemen şimdi olacağım.
Anna, mutlu ol; bir yol buldum,
Beni bu delice düşüncelerden kurtaracak:
Buraya pek uzak olmayan bir yerde,
Büyüleriyle ünlü bir kadın yaşar, Hesperid'lerin kızıdır.
Aeneas'ın geride bıraktığı, aklımı çelen yadigârları, yakmamı istedi.
Anna, git uşaklara ateş getirmelerini söyle.

(ANNA *çıkar*. IARBAS *girer*.)

IARBAS

Dido, kendisinin ve Kartaca'nın onurunu lekeleyen
Bir yabancının ardından daha ne kadar ağlayacak?

Daha ne kadar acıyla tüketeceğim günlerimi,
Sevdiğim kadından bir ödül bile almadan?
(*İçeri ellerinde odun ve ateşle* HİZMETKÂRLAR *girer.*)

DIDO

Iarbas, Aeneas'tan söz etme. Bırak gitsin!
Yardım et bana bir ateş yakayım,
Bu yabancının bıraktığı her şeyi yok edecek.
Özel bir adak adıyorum,
Karşılıksız aşk uğruna eriyip yok olan aklımı sağaltmak için.

IARBAS

Peki, Dido daha sonra aşkıma karşılık verecek mi?

DIDO

Evet, Iarbas, evet, bu iş bittikten sonra
Dünyada senden başka sevgilim olmayacak.
(Ateş yakarlar.)
Şimdi yalnız bırak beni, kimseyi yaklaştırma buraya.
(IARBAS *ve* HİZMETKÂRLAR *çıkar.*)
Dido, yak kendini ondan kalan eşyalarla,
Ünü tüm dünyaya yayılsın Aeneas'ın
Yalan yere yemin edip bir kraliçenin ölmesine neden
olduğu için.
Şuraya koyayım o karanlık mağarada çıkardığı,
Bana sadık kalacağına dair üzerine yemin ettiği kılıcı;
Önce sen yanacaksın; senin suçun onunkinden kötü.
Şuraya da kıyıya ilk çıktığında
Ona verdiğim giyisileri koyayım; sizler de yok olun.
Bu mektuplar, şiirler, yalan yeminler dolu belgeler,
Hepsi kül olacak bu güzel ateşte.
Ve şimdi de yıldızlı gökyüzüne hükmeden,
Her şeye dilediğiniz düzeni veren siz tanrılar;
Hainler İtalya'ya varsa bile,
Asla rahat yüzü görmemelerini sağlayın;
Benim küllerimden bir fatih doğsun,
Kraliçe'ye yapılan bu ihanetin intikamını almak için
Aeneas'ın topraklarını kılıcıyla talan etsin!
Bu ülkeyle onun ülkesi arasında barış asla hüküm sürmesin.

Litora litoribus contraria, fluctibus undas
Imprecor, arma armis; pugnent ipsique nepotes![80]
Yalancı Aeneas, yaşa! Dürüst Dido ölüyor;
Sic, sic juvat ire sub umbras.[81]
(*Kendini alevlere atar. İçeri* ANNA *girer.*)

ANNA
Ah, imdat, Iarbas! Dido kendini yaktı,
Ateşin içine atlayarak! Ah, zavallı ben!
(*İçeri koşarak* IARBAS *girer.*)

IARBAS
Lanetli Iarbas, öl,
Ruhunu için için kemiren acının kefaretini ödemek için!
Dido sana geliyorum, Ah, Aeneas!
(Kendini öldürür.)

ANNA
Gözyaşlarımın, ağıtlarımın bana ne yararı dokunur?
Dido öldü!
Iarbas canına kıydı, Iarbas, canım sevgilim!
Ah, sevgili Iarbas, Anna'nın tek mutluluk kaynağı!
Hangi ölümcül Kader kıskanıyor beni böyle ki,
Iarbas'ın kendini öldürdüğünü gösteriyor bana?
Şimdi, Anna seni onurlandıracak kendini öldürerek,
Kanını kanınla birleştirerek. Bunu yapacağım
Ki, tanrılar ve insanlar ölümüme acısınlar,
Ağıtlar yaksınlar, cansız, soluk almayan bedenlerimiz başında.
Sevgili Iarbas, bekle! Sana geliyorum.
(Kendini öldürür.)

[80] Dilerim Tanrıdan, çarpışır kıyı kıyıyla, dalga dalgayla,
[81] Savaşırlar birbirleriyle ve çocuklarıyla.
Kendi seçimim, karanlığa gömülmek.

İNGİLTERE KRALI II. EDWARD'IN ÇALKANTILI HÜKÜMRANLIĞI VE HÜZÜNLÜ ÖLÜMÜ İLE MAĞRUR MORTIMER'İN ACIKLI DÜŞÜŞÜ*

AYNI ZAMANDA KRAL II. EDWARD'IN GÖZDESİ YÜCE CORNWALL BEYİ PIERCE GAVESTON'IN YAŞAMI VE ÖLÜMÜ. SOYLU PEMBROKE BEYİ'NİN HİZMETKÂRLARI TARAFINDAN HALKA OYNANDIĞI GİBİ.

HOLBORNE KANALI YAKINLARINDA LEVHASINDA TOP RESMİ BULUNMAYAN MEYHANENİN YAKININDA OTURAN WILLIAM JONES TARAFINDAN RICHARD BRADOCKE İÇİN LONDRA'DA BASILMIŞTIR. 1598.

* Kaynak Alınan Kitap: Christopher Marlowe, *Edward II.*, Oxford University Press. 1967.

KİŞİLER

KRAL İKİNCİ EDWARD
PRENS EDWARD, *oğlu. Daha sonra,* KRAL ÜÇÜNCÜ EDWARD.
KENT BEYİ EDMUND, *Kral İkinci Edward'ın erkek kardeşi.*
PIERCE DE GAVESTON, *Cornwall Beyi.*
WARWICK BEYİ GUY
LANCASTER BEYİ THOMAS
AYMER DE VALENCE, *Pembroke Beyi.*
EDMUND FITZALAN, *Arundel Beyi.*
LEICESTER BEYİ HENRY, *Lancaster Beyi'nin erkek kardeşi.*
SIR THOMAS BERKELEY
CHIRK'lü ROGER MORTIMER *(Yaşlı Mortimer).*
WIGMORE'lu ROGER MORTIMER *(Genç Mortimer), yeğeni.*
HUGH LE DESPENSER *(Baba Spencer).*
HUGH LE DESPENSER *(Oğul Spencer), oğlu.*
ROBERT WINCHELSEY, *Canterbury Başpiskoposu (Piskopos).*
WALTER LANGTON, *Coventry Piskoposu.*
JOHN STRATFORD, *Winchester Piskoposu.*
ROBERT BALDOCK
HENRY DE BEAUMONT
SIR WILLIAM TRUSSEL
THOMAS GURNEY
SIR JOHN MALTRAVERS *(Matrevis).*
LIGHTBORN
HAINAULT'lu SIR JOHN
LEVUNE
RICE AP HOWELL

NEATH PİSKOPOSU
KRALİÇE ISABELLA, *Fransa Kralı'nın kızı.*
LADY MARGARET DE CLARE, *Kral'ın yeğeni, Gloucester Beyi'nin kızı ve Gaveston'ın karısı.*
ÜÇ YOKSUL ADAM
ORAKÇI
HABERCİ
SİLAHŞÖR
Lordlar, Leydiler, Hizmetkârlar, Ulaklar, Askerler, Keşişler.

I. PERDE

I. SAHNE

(Londra'da, Saray yakınlarında bir sokak)

(*İçeri,* KRAL'*ın yolladığı mektubu okumakta olan* GAVESTON *girer.*)

GAVESTON

'Babam, öldü; gel Gaveston,
Paylaş krallığı en sevgili dostunla.'
Ah, içimi mutlulukla dolduran sözler!
Gaveston için daha büyük mutluluk ne olabilir,
Yaşamak ve bir kralın gözdesi olmaktan başka?
Sevgili prens, geliyorum; bunlar, senin bu aşk dolu dizelerin,
Fransa'dan buraya yüzdürür de beni
Soluğu kesilen Leander[1] gibi kumsala serilirim;
Yeter ki, sen gülümseyip beni kollarına al.
Sürgüne gönderilen gözlerime Londra,
Cennete henüz gelmiş bir ruha cennetin göründüğü gibi
görünüyor.
Kenti ya da halkını sevdiğim için değil,
Çok sevdiğim birini, Kral'ı barındırdığı için.
Dünyayla hep kavgalı olayım;
Yeter ki, göğsünde öleyim onun.
Güneşin gece gündüz aydınlattığı
Kutuplarda yaşayanlar, yıldızların ışığını niye sevsinler ki?
Elveda, soyluların önünde aşağılık bir biçimde eğilmeler.

[1] Leander, kendisini sevgilisinden ayıran Çanakkale Boğazı'nı yüzerek geçer.

Kral'dan başkasına bükülmeyecek dizlerim.
Halka gelince, onlar kıvılcımlarıdır
Üzerine kül atılmış yoksulluk ateşinin.[2]
Tanti;[3] önce, dudaklarıma konan ve uçanları
Yelleyerek canlandırmaya çalışsam daha iyi.
O da ne, bunlar da kim?
(*İçeri* ÜÇ YOKSUL ADAM *girer.*)

YOKSULLAR
Siz efendimizin hizmetine girmek istiyoruz.

GAVESTON
Ne yapabilirsin sen?

BİRİNCİ ADAM
Ata binerim.

GAVESTON
Ama benim atım yok. Sen kimsin?

İKİNCİ ADAM
Bir gezgin.

GAVESTON
Bir bakalım; ben yemek zamanı masada otururken sen yanımda durur yalanlar anlatırsın. Eğer sohbetinden hoşlanırsam, seni hizmetime alırım. Sen kimsin?

ÜÇÜNCÜ ADAM
İskoçlara karşı savaşmış bir asker.

GAVESTON
Senin gibiler için yoksullar evi var;
Ben kimseyle savaşmıyorum; bu nedenle gidin bayım.

ÜÇÜNCÜ ADAM
Elveda, askerleri yoksullar evi ile ödüllendirmek isteyen senin
Ölümün bir askerin elinden olsun.

[2] Elizabeth döneminde, evkadınları, bütün gece yanan ateşin üzerine, sabaha kadar yanmasını sağlamak için kül atarlardı.
[3] Boşver onları.

GAVESTON
(Kendi kendine)
İyi, iyi. Göğsümü deleceğini düşünerek tüylerini fırlatan,
Kirpi olduğunu sanan bir kazınki[4] kadar
Onun bu sözlerinin üzerimdeki etkisi.
Ancak zor değil insanlarla güzel güzel konuşmak;
Hoş şeyler söyleyip umutlandıracağım onları–
Biliyorsunuz, Fransa'dan yeni geldim.
Ancak, henüz efendim Kral'ı göremedim,
Şansım yaver giderse hepinizi hizmetime alırım.

HEPSİ
Efendimize teşekkür ederiz.

GAVESTON
Biraz işim var. Beni yalnız bırakın.

HEPSİ
Saray yakınlarında bekleyeceğiz.
(Çıkarlar.)

GAVESTON
Bekleyin. Bu adamlar bana göre değil.
Uçarı ozanlar, eğlence düşkünü insanlar,
Tele dokunuşlarıyla uysal Kral'ı
Canımın istediği yere çekebileceğim müzisyenler gerek bana;
Müzik ve şiirden keyif alır;
Bu yüzden, akşamları maskeli balolar,
Tatlı konuşmalar, komediler, eğlendirici gösteriler
düzenleyeceğim;
Gündüzleri de, o etrafta dolaşırken,
Uşaklarım orman perileri gibi giyinecek;
Kırlarda otlanan satir[5] kılığındaki adamların
Keçi ayaklarıyla garip köy dansları yapacaklar.
Bazen, yüzerken suları saçlarıyla yaldızlayan,
Çıplak kollarına inci bilezikler takmış,
Nazik ellerinde bir zeytin dalıyla,

[4] Pliny'e göre, 'kirpi, sivri uçlu dikenlerle kaplıdır ve derisini gerdiğinde, onları fırlatır.' (*Plinies Historie.* VIII. XXXV, s.215)
[5] Yarı insan, yarı keçi bir yaratık. Şehvet düşkünü erkek anlamında da kullanılmaktadır.

Vücudunun, insanların görmekten hoşlandıkları bölgelerini
kapatan,
Diana kılığındaki güzel bir oğlan[6]
Bir kaynakta yıkanacak; ve hemen orada,
Ağaçların arasından Acteon[7] gibi gözetleyen biri
Öfkeli tanrıça tarafından
Ceylan şekline sokulunca koşmaya başlayacak,
Havlayan tazılar tarafından yakalanacak ve ölmüş gibi yapacak.
Efendim majestelerinin hoşuna en çok böyle şeyler gider.
İşte Kral ve soylular
Parlamentodan geliyorlar, bir kenarda durayım.
(*İçeri* KRAL, LANCASTER, YAŞLI MORTIMER, GENÇ MORTIMER, KENT *Beyi* EDMUND,[8] WARWICK Beyi GUY *ve diğerleri girer.*)

EDWARD
Lancaster.

LANCASTER
Lordum?

GAVESTON
(Kendi kendine)
Şu Lancaster Beyi'nden nefret ediyorum.

EDWARD
Bana bu izni vermeyecek misiniz?
(Kendi kendine) Onlara rağmen istediğimi yapacağım;
Bana karşı çıkan bu iki Mortimer de görecekler günlerini.

YAŞLI MORTIMER
Efendimiz, bizi seviyorsanız Gaveston'dan nefret edin.

[6] O dönemde, kadın rollerine genç erkekler çıkardı. Ancak, Gaveston, seks ve sadizm karışımı bir eğlence düzenleyerek eşcinsel eğilimli Kral'ı eğlendirmeyi düşünmektedir.

[7] Irmakta yıkanan Tanrıça Diana'yı gözetlerken yakalanan avcı Acteon'u Tanrıça, ceylan kılığına sokar ve arkasından da Acteon, kendi tazıları tarafından yakalanarak parçalanır. Acteon ve tazıları, Edward ve baronlarını simgelemektedir.

[8] Kent Beyi, Kral II. Edward'ın üvey kardeşiydi ve ondan on yedi yaş küçüktü. Ancak oyun içinde Kent'in bu kadar küçük olduğu belli olmamaktadır.

GAVESTON
(Kendi kendine)
Alçak Mortimer, onun ölümü olacağım.

GENÇ MORTIMER
Buradaki amcam, bu bey ve ben,
Ölüm döşeğindeyken babanıza yemin ettik,
Onun bu ülkeye asla dönmeyeceğine.
Efendim, bilin ki, yeminimi bozmaktansa
Düşmanlarınıza çekilmesi gereken bu kılıcının
Siz ihtiyaç duyduğunuzda kınında uyumasını yeğlerim;
Sancağınızın altında da kim isterse yürüsün
Çünkü Mortimer zırhını duvara asacak.

GAVESTON
(Kendi kendine)
Mort Dieu![9]

EDWARD
Mortimer, bu sözlerinden dolayı pişman edeceğim seni.
Yakışıyor mu sana Kralına karşı çıkmak?
Kaş mı çatıyorsun buna, gözü yükseklerde Lancaster?
Bu kılıç düzeltecek alnındaki kırışıklıkları,
Kaskatı kesilen bu dizleri koparacak.
Gaveston'a kavuşacağım, sizler de öğreneceksiniz
Kralınıza karşı çıkmanın ne kadar tehlikeli olduğunu.

GAVESTON
Çok güzel Ned.[10]

LANCASTER
Efendimiz, o aşağılık ve ne idüğü belirsiz Gaveston yüzünden
Sizi doğal olarak seven ve onurlandıran
Beylerinizi neden böyle kızdırıyorsunuz?
Lancaster'den başka dört beyliğim daha var:
Derby, Salisbury, Lincoln, Leicester;
Gaveston'ın bu ülkeye gelmesindense
Askerlerime maaşlarını ödemek için satarım onları.
Bu yüzden, eğer gelirse, derhal kovun onu.

[9] Bu Fransızca küfür, Gaveston'ın yabancı biri olduğunu vurgulamakta.
[10] Edmund'un kısaltılmış şekli.

KENT

Baronlar, beyler, kibiriniz karşısında dilim tutuldu;
Ama şimdi konuşacağım,
Hem de, umarım, kimsenin itiraz edemeyeceği bir biçimde.
Anımsıyorum, babam hayattayken,
Çok öfkelenen Kuzeyli Bey Percy,
Kral'ın huzurunda Mowbery'ye meydan okumuştu.
Eğer majesteleri onu sevmiyor olsaydı,
Bu yüzden kellesini kaybedebilirdi.
Ama bakışları ile Percy'nin korkusuz ruhunu yatıştırdı;
Mowbery ile barıştı.[11]
Ama sizler, Kral'ın yüzüne karşı meydan okuyorsunuz.
Kardeşim, cezalandır onları. Direklerin tepesinde anlatsın
Kelleleri, dillerinin yaptığı saygısızlığı.[12]

WARWICK

Bizim kafalarımız!

EDWARD

Evet, sizinkiler; onun için izin vermenizi istiyorum.

WARWICK

Dizginle öfkeni soylu Mortimer.

GENÇ MORTIMER

Yapamam, yapmayacağım da; konuşmalıyım.
Kuzen, umarım ellerimiz kafalarımızı korur,
Bizi tehdit etmene neden olan kişininkini de koparırlar.
Gel amca, terk edelim şu akıl hastası Kral'ı;
Bundan böyle çıplak kılıçlarımızla konuşalım.

YAŞLI MORTIMER

Wiltshire'da kafalarımızı koruyacak kadar insan var.[13]

WARWICK

Tüm Warwickshire da, benim için, onu destekleyecek.

[11] Bu olaylar gerçekte olmamıştır.
[12] Hainlerin kesilen kafaları başkalarına ders olsun diye direğe asılırdı.
[13] Gerçekte, Mortimerler'in Wiltshire ile ilgileri yoktu. Yaşlı Mortimer Chirk'lü, Genç Mortimer Wigmore'lu idi.

LANCASTER

Gaveston'ın kuzeyde de birçok dostu var.
Hoşça kalın efendimiz; ya fikrinizi değiştirirsiniz
Ya da hazır olun görmeye oturduğunuz tahtın kan içinde yüzdüğünü,
Alçak sevgilinizin yardakçı kafasının
Sizin şehvet düşkünü kafanıza fırlatıldığını.
(Soylular çıkar.)

EDWARD

Bu küstah tehditlere katlanamam.
Ben Kral değil miyim? Nasıl karşı çıkarlar bana?
Kardeşim, dalgalansın sancağım savaş meydanında;
Göstereceğim günlerini, şu baronlarla beylere,
Ya ölürüm ya da yaşarım Gaveston'la.

GAVESTON

Ah, efendimden daha fazla gizleyemem kendimi.
(Öne çıkar.)

EDWARD

Ne! Gaveston, hoşgeldin! Elimi öpme,
Benim yaptığım gibi, sen de beni kucakla Gaveston.
Neden diz çöküyorsun? Bilmiyor musun kim olduğumu?
Dostunum ben senim, öteki Gaveston'ım!
Herakles bile daha fazla ağıt yakmadı Hylas[14] için
Sen sürgüne gönderilince benim sana yaktığım kadar.

GAVESTON

Buradan ayrıldığımdan beri, cehennemdeki hiçbir ruh
Zavallı Gaveston'dan daha fazla acı çekmemiştir.

EDWARD

Biliyorum. Kardeşim, evine hoşgeldin, de dostuma.
Artık bırak, hain Mortimerler birleşsinler bana karşı
O kibirli Lancaster Beyi ile.
İstediğime, mutluluk kaynağıma kavuştum;
Dilerim, deniz kaplar ülkemi

[14] Hylas: Herakles'in gönül verdiği yakışıklı genç. Hylas, Herakles'le Argonautlar seferine katılır. Mysia bölgesinde karaya çıktıklarında Herakles kırılmış küreği için bir ağaç keserken, Hylas su bulmak için ormana dalar ve kaybolur.

Seni buradan götürecek gemiyi yüzdürmesindense!
Seni Başmabeyinci,
Ülkenin ve benim Genel Sekreterim,
Cornwall Beyi ve Man Kralı[15] ilan ediyorum.

GAVESTON
Efendim, bu unvanlar değerimden çok fazla.

KENT
Kardeşim, bu unvanların en küçüğü,
Gaveston'dan daha soylu birine bile yeter.

EDWARD
Kardeşim, sus, bu sözlere katlanamam.
Sevgili dostum, senin değerin, armağanlarımdan çok fazla;
Dengelemek için de al kalbimi.
Bu unvanlar yüzünden seni kıskanırlarsa,
Daha da veririm sana, salt seni onurlandırmak için
Edward katlanıyor krallık yapmaya.
Öldürüleceğinden mi korkuyorsun? Muhafızın olacak.
Altın mı lazım? Hazineme git.
Sevilmek ve korkulmak mı istiyorsun? Al mührümü.
İster affet, ister ceza ver, bizim adımıza buyur
Aklından ne geçiyorsa, canın ne çekiyorsa.

GAVESTON
Sizin sevginize sahip olmak bana yeter;
Ona sahipken, yüce hissediyorum kendimi,
Savaş arabasının peşinden gelen tutsak krallarla
Roma caddelerinde ilerleyen Sezar gibi.
(COVENTRY PİSKOPOS'*u girer.*)

EDWARD
Coventry Hazretleri böyle hızlı hızlı nereye gidiyor?

COVENTRY PİSKOPOSU
Babanızın cenaze törenine.
O alçak Gaveston geri mi döndü?

[15] 1829 yılına kadar, İngiltere ya da İskoçya'ya bağlı olmakla birlikte, Man Adası yöneticilerinin bazı hükümranlık hakları vardı ve onlara Kral denirdi.

EDWARD
Evet rahip; sürgüne gönderilmesine neden olan
Senden öcünü almak için de yaşıyor.

GAVESTON
Doğru, kılığına saygı duymasaydım
Buradan öteye bir adım bile atamazdın.

COVENTRY PİSKOPOSU
Yapmam gerekenden başka bir şey yapmadım.
Gaveston, eğer aklını başına toplamadıysan,
O zaman yaptığım gibi, şimdi de
Parlamentoyu sana karşı harekete geçiririm,
Geri dönersin Fransa'ya.

GAVESTON
Siz saygıdeğer beyefendi, affedin beni.[16]

EDWARD
Al kafasından altın tacını, yırt giysilerini,
Yeniden vaftiz et kanalda.

KENT
Ah kardeşim, zor kullanmayın ona karşı
Çünkü Papa'ya şikâyet eder.

GAVESTON
İsterse cehenneme şikâyet etsin;
Sürgüne gönderilmemin öcünü alacağım ondan.

EDWARD
Hayır, bağışla hayatını ama el koy mallarına;
Piskopos sen ol, kiraları sen topla,
Rahiplik etsin sana.
Onu sana veriyorum. Al, dilediğini yap ona.

GAVESTON
Hapse atılacak ve ölecek zincire bağlı olarak.

[16] Gaveston alaycı konuşmaktadır.

EDWARD
Evet, Kale'ye, Fleet'e,[17] nereye istersen oraya.

COVENTRY PİSKOPOSU
Bu yaptıklarınız yüzünden lanetlesin Tanrı sizleri.

EDWARD
Kim var orada? Götürün şu rahibi Kale'ye.

COVENTRY PİSKOPOSU
Doğru, doğru![18]
(PİSKOPOS *Muhafızlarla çıkar.*)

EDWARD
Gaveston, sen de bu arada git,
El koy evine ve mallarına;
Haydi, izle beni, muhafızlarını vereceğim sana
Bunu yapmaları ve seni sağ salim getirmeleri için.

GAVESTON
Bir rahip ne yapsın bu kadar güzel bir evi?
Hapishane daha çok yakışacaktır bu saygıdeğer din adamına.
(Çıkarlar.)

II. SAHNE
(Saray yakınları)

(*Bir taraftan her iki* MORTIMER, *öteki taraftan da* WARWICK *ve* LANCASTER *girer.*)

WARWICK
Doğru, Piskopos Kale'ye hapsedildi;
Malı da canı da Gaveston'a verildi.

[17] Fleet hapishanesi 11. yüzyılda açılmıştır ve genellikle hırsızlık suçu işleyenler buraya kapatılırdı.
[18] Piskoposun bu sözleri alaycıdır. Kral'ın kullandığı 'götürmek' sözcüğünün diğer anlamı (çalmak) üzerinde kelime oyunu yapmakta, Kral ve Gaveston'ın mallarını çaldıklarını ima etmektedir.

LANCASTER
Ne! Kilise'ye de mi zorbalık edecekler?
Ah, kötü Kral, lanetli Gaveston!
Adımlarıyla kirlettikleri bu toprak
Ya onlara, ya bana zamansız mezar olacak.

GENÇ MORTIMER
O rezil Fransız kendini kollasın,
Göğsü kılıç geçirmez olmadıkça ölecek.

YAŞLI MORTIMER
Hayrola, Lancaster Beyi neden surat asıyor?

GENÇ MORTIMER
Warwick Beyi Guy neden hoşnutsuz?

LANCASTER
O alçak Gaveston'a Bey unvanı verildi.

YAŞLI MORTIMER
Bey mi!

WARWICK
Evet, dahası Başmabeyinci,
Genel Sekreter ve Man Kralı da.

YAŞLI MORTIMER
Buna katlanamayız, katlanmayacağız da.

GENÇ MORTIMER
Neden hemen gidip asker toplamıyoruz?

LANCASTER
Her sözün başında 'Cornwall Hazretleri,'
Konuştuğu, şapkasıyla selamladığı,
Bir gülümseyiş fırlattığı herkes seviniyor.
Kral'la kolkola yürüyor, işte şöyle–
Hayır, dahası, muhafızlar beyefendinin emrinde bekliyor,
Tüm saray da ona yağ çekmeye başladı.

WARWICK
Kral'ın omzuna işte böyle yaslanarak
Geçenlere başını sallıyor, burun kıvırıyor, gülümsüyor.

YAŞLI MORTIMER
Bu köleye öfkelenen hiç kimse yok mu?

LANCASTER
Herkes ona kızıyor ama kimse tek söz söylemeye cesaret edemiyor.

GENÇ MORTIMER
Ah, bu onların aşağılık olduklarını gösterir Lancaster.
Tüm beyler ve baronlar benim gibi düşünse,
Kral'ın göğsünden söker alır,
Sarayın kapısına asardık
Küstahlık ve kibir zehiriyle şişip,
Ülkenin ve bizim mahvımıza neden olacak o köylüyü.
(CANTERBURY PİSKOPOSU[19] *bir Hizmetkârla konuşarak girer.*)

WARWICK
İşte Canterbury Piskoposu geliyor.

LANCASTER
Yüzünden öfkeli olduğu anlaşılıyor.

CANTERBURY PİSKOPOSU
Önce kutsal giyisileri parçalandı,
Sonra ona saldırdılar,
Arkasından hapse attılar ve mallarına el konuldu;
Bunu Papa'ya bildir; haydi, atla atına.
(Hizmetkâr çıkar.)

LANCASTER
Lordum, Kral'a karşı silaha mı sarılacaksınız?

CANTERBURY PİSKOPOSU
Ne gerek var? Tanrı sarılır silaha,
Kilise'ye saldırıldığında.

[19] Canterbury Başpiskoposu olması gerekirken, Marlowe'un bu hatayı neden yaptığı anlaşılamamaktadır.

GENÇ MORTIMER
Öyleyse, Kral'ın beyleri olan bizlere katılıyor musunuz
Şu Gaveston'ı sürmek ya da kafasını kesmek için?

CANTERBURY PİSKOPOSU
Tabii Lordum; çünkü beni yakından ilgilendiriyor;
Coventry Piskoposluğu ona verildi.
(KRALİÇE *girer.*)

GENÇ MORTIMER
Majesteleri, böyle hızlı hızlı nereye yürüyorsunuz?

KRALİÇE
Ormana, soylu Mortimer,
Acı ve üzüntü içinde yaşamaya;
Çünkü artık efendim Kral yüzüme bakmıyor,
Gaveston'a duyduğu sevgiyle kaybetmiş kendini.
Yanaklarını okşuyor onun, boynuna sarılıyor,
Yüzüne gülümsüyor, kulağına bir şeyler fısıldıyor;
Ben yanına gidince de suratını asıyor;
Sanki, 'Yanımda Gaveston var, git nereye istersen,' der gibi.

YAŞLI MORTIMER
Böyle büyülenmiş olması garip değil mi?

GENÇ MORTIMER
Madam, saraya dönün,
O sinsi, baştan çıkarıcı Fransız'ı süreceğiz buradan,
Ya da öleceğiz; ama o gün gelmeden önce de
Kral tacını kaybedecek; çünkü, öcümüzü tamamen alabilecek
Gücümüz ve cesaretimiz var.

CANTERBURY PİSKOPOSU
Ancak, kılıç çekmeyin Kral'a.

LANCASTER
Çekmeyeceğiz, ama Gaveston'ı buradan göndereceğiz.

WARWICK
Bunun yolu da savaştan geçer; yoksa asla gitmez buradan.

KRALİÇE
Öyleyse bırakın gitmesin; çünkü kocamın,
Halk ayaklanmasıyla devrilmesindense
Ben hüzün içinde yaşamaya katlanır,
Sevgilisiyle oynaşmasına izin veririm.

CANTERBURY PİSKOPOSU
Lordlarım, bu işi çözümlemek için dinleyin beni:
Bizler ve onun diğer danışmanları
Bir toplantı yapalım ve ortak bir karar
İmzalayıp, mühürleyerek onu sürelim.

LANCASTER
Bizim alacağımız kararı Kral bozar.

GENÇ MORTIMER
İşte o zaman, yasal olarak, ona isyan edebiliriz.

WARWICK
Lordum, söyleyin, bu toplantı nerede yapılacak?

CANTERBURY PİSKOPOSU
New Temple'da.[20]

GENÇ MORTIMER
Kabul.

CANTERBURY PİSKOPOSU
Sizlerden rica ediyorum, bu arada
Lambeth'e gidelim ve orada benimle kalın.

LANCASTER
Haydi öyleyse, gidelim.

GENÇ MORTIMER
Madam, hoşça kalın.

[20] Knights Templar'ın, 14. yüzyılda dağıtılmalarından önce, İngiltere'deki karargâhı. Holborn'daki 'eski' Temple'dan ayırmak için 'Yeni' denmekteydi.

KRALİÇE
Hoşça kal, soylu Mortimer. Rica ediyorum,
Benim hatırım için Kral'a karşı asker toplamayın.

GENÇ MORTİMER
Konuşmak işe yararsa toplamam; yoksa, zorunluyum.
(Farklı yönlerden çıkarlar.)

III. SAHNE

(*İçeri* GAVESTON *ve* KENT BEYİ *girer.*)

GAVESTON
Edmund, bir eşeğin taşıyabileceğinden daha fazla beyliğe sahip olan,
Yüce Lancaster Beyi,
Her iki Mortimer –o iki iyi insan–
O yüreklere korku salan şövalye Warwick Beyi Guy ile
Lambeth'e gittiler; bırak orada kalsınlar.
(Çıkarlar.)

IV. SAHNE[21]

(*İçeri* LANCASTER, WARWICK, PEMBROKE, YAŞLI MORTIMER, GENÇ MORTIMER *ve* CANTERBURY PİSKOPOSU *girerler.*)

LANCASTER
İşte, Gaveston'ı sürgüne gönderen belge;
Sayın Lord, lütfen imzanızı atar mısınız?

CANTERBURY PİSKOPOSU
Verin kâğıdı bana.

[21] Gaveston'ın sürülmesini, geri çağırılmasını, yaklaşık iki yıllık bir süreyi anlatan bu sahnenin nerede geçtiğini söylemek olası değildir.

LANCASTER
Çabuk Lordum, çabuk; imzamı atmaya can atıyorum.

WARWICK
Bense onun buradan sürüldüğünü görmeyi daha çok istiyorum.

GENÇ MORTIMER
O alçak köylüden yüz çevirmezse,
Mortimer adı Kral'ı korkudan titretecek.
(*İçeri* KRAL, GAVESTON *ve* KENT *girer.*)

EDWARD
Ne! Gaveston bana bu kadar yakın diye kızgın mısınız?
Biz öyle istiyoruz, öyle olacak.

LANCASTER
Majesteleri, onu yanınızdan ayırmamakla iyi yapıyorsunuz;
Çünkü, yeni bey başka hiçbir yerde güvencede değil.

YAŞLI MORTIMER
Hangi soylu bu manzaraya katlanabilir?
Quam male conveniunt![22]
Bakın, köylü nasıl da aşağılarcasına bakıyor.

PEMBROKE
Aslan yaltaklanır mı yerde sürünen karıncalara!

WARWICK
Şerefsiz köle, Phaeton gibi
Atlarını sürmeye kalkıyor Güneş'in.[23]

GENÇ MORTIMER
Sonları yakın çünkü askerleri az.
Aşağılanmaya, bize tepeden bakılmasına izin veremeyiz.

EDWARD
Yakalayın şu hain Mortimer'i.

[22] Ne kadar kötü bir birliktelik!
[23] Kibirli Phaeton, babası Güneş tanrısı Helios'tan, Güneş'i çeken arabayı kullanması için izin ister. Ancak atlara hâkim olamaz ve yeryüzüne yaklaşmaya başlar. Bunun üzerine tanrıların tanrısı Zeus, fırlattığı bir yıldırımla Phaeton'u öldürür.

YAŞLI MORTIMER
Yakalayın şu hain Gaveston'ı.
(Kılıçlarını çekerler.)

KENT
Kralınıza olan sorumluluğunuz bu mu?

WARWICK
Biz sorumluluklarımızı biliyoruz; o da soylularına karşı sorumluluklarını bilsin.
(GAVESTON'*ı yakalarlar.*)

EDWARD
Nereye götüreceksiniz onu? Durun, yoksa ölürsünüz.

YAŞLI MORTIMER
Bizler hain değiliz, tehdit etme bizi.

GAVESTON
Hayır Lordum, tehdit etmeyin; gösterin günlerini onlara.
Ben Kral olsaydım–

GENÇ MORTIMER
Seni alçak, nasıl söz edersin kral olmaktan,
Daha doğuştan bir beyefendi bile değilken.

EDWARD
O bir köylü bile olsa, gözdem olduğu için,
En yücenizin bile onun önünde eğilmesini sağlarım.

LANCASTER
Lordum, bizi böyle aşağılayamazsınız.
Götürün, diyorum, şu iğrenç Gaveston'ı.

YAŞLI MORTIMER
Onu savunan Kent Beyi'ni de.
(*Hizmetkârlar* KENT *ve* GAVESTON'*ı götürür.*)

EDWARD
Öyleyse, Kralınıza karşı da zor kullanın!

Gel Mortimer, otur Edward'ın tahtına;
Warwick ve Lancaster, giyin ikiniz de tacımı,
Hangi kralın emirlerine böyle karşı gelinmiştir?

LANCASTER
Öyleyse, bizi ve ülkeyi daha iyi yönetmeyi öğrenin.

GENÇ MORTIMER
Gerçekleştirdiğimiz şeyin değişmemesi için kanımızı dökmekten çekinmeyiz.

WARWICK
Bu yeni yetmenin gururuna katlanabileceğimizi mi sandınız?

EDWARD
Öfke ve gazap konuşmamı engelliyor.

CANTERBURY PİSKOPOSU
Neden öfkelisiniz? Sakin olun efendim;
Bakın, görün neler yapmış biz danışmanlarınız.
(EDWARD'*a* GAVESTON'*ın sürgün belgesini verir.*)

GENÇ MORTIMER
Lordlarım, kararlı olalım hepimiz;
Ya elde edelim isteklerimizi ya da yitirelim canlarımızı.

EDWARD
Bunun için mi toplandınız mağrur ve cüretkâr soylular?
Bu ada okyanusta yüzüp
Kimselerin uğramadığı Hindistan'a gider
Ama sevgili Gaveston'ım benden ayrılamaz.

CANTERBURY PİSKOPOSU
Biliyorsunuz ki, ben Papa'nın elçisiyim;
Papalığa olan bağlılığınız nedeniyle,
Bizim yaptığımız gibi, sürülmesini onaylayın.

GENÇ MORTIMER
Aforoz et, kabul etmezse.
O zaman, onu tahttan indirip yeni bir kral seçeriz.

EDWARD

Evet, lafı çıkardı ağzından; yine de pes etmeyeceğim.
Aforoz edin beni, tahttan indirin, yapabileceğinizin en kötüsünü yapın.

LANCASTER

Öyleyse, beklemeyin Lordum, hemen aforoz edin onu.

CANTERBURY PİSKOPOSU

Piskopos'a nasıl kötü davranıldığını anımsayın.
Ya buna neden olan o kişiyi kovun;
Ya da ben, bu soyluları derhal
Size olan bağlılıklarından affederim.

EDWARD

(Kendi kendine)

Tehdit etmenin yararı yok. Alttan almalıyım.
Papa'nın elçisinin isteğini yerine getirmek gerek.

(Yüksek sesle)

Lordum, siz Genel Sekreter olacaksınız,
Sen Lancaster, donanmamızın amirali,
Genç Mortimer ve amcası da bey olacaklar;
Sen de Lord Warwick, Valimiz olacaksın Kuzey'de,
Sen de Galler bölgesinde. Bu sizleri tatmin etmezse,
Bölün ülkeyi birkaç krallığa
Ve eşit olarak paylaşın aranızda–
Yeter ki, bana bir köşe bırakın
Sevgili Gaveston'ımla oynaşmak için.

CANTERBURY PİSKOPOSU

Hiçbir şey bizi geri döndüremez, kararlıyız.

LANCASTER

Haydi, haydi imzala.

GENÇ MORTIMER

Tüm dünyanın nefret ettiği birini niye seviyorsunuz ki?

EDWARD

Çünkü beni tüm dünyadan daha fazla seviyor.

Ah, acımasız ve vahşi insanlardan başka kimse
Gaveston'ımın mahvını istemez;
Siz soylu doğanlar ona acımalısınız.

WARWICK
Kral doğan siz onu silkeleyip atmalısınız.
Utanın da, imzanızı atın ve gönderin o köylüyü buradan.

YAŞLI MORTIMER
Siz de ısrar edin, Lordum.

CANTERBURY PİSKOPOSU
Onu ülkeden sürmeye razı mısınız?

EDWARD
Görüyorum ki zorunluyum, dolayısıyla razıyım;
Mürekkep yerine gözyaşlarımla atacağım imzamı.
(İmzalar.)

GENÇ MORTIMER
Kral gözdesine sevdalı.

EDWARD
İmzaladım; şimdi de kop, lanetli el.

LANCASTER
Bana verin onu; duyuracağım sokaklarda.

GENÇ MORTIMER
Hemen buradan gönderilmesini sağlayacağım.

CANTERBURY PİSKOPOSU
Gönlüm rahat artık.

WARWICK
Benimki de.

PEMBROKE
Halka iyi bir haber olacak bu.

YAŞLI MORTIMER

Olsa da olmasa da, burada kalamayacak artık.

(Soylular çıkar.)

EDWARD

Sevdiğimi kovmak için nasıl da koşuyorlar;
Benim iyiliğime olsaydı kıpırdamazlardı.
Niçin kul olsun Kral bir rahibe?
Böyle hükmeden hizmetkârlar yaratan kibirli Roma;
Hıristiyanlığa düşman kiliselerini parıl parıl aydınlatan,
Kör inan ürünü mum ışıkları için
Senin o kokuşmuş binalarını ateşe vereceğim,
Papalık kalelerine zorla öptüreceğim toprağı;
Tiber'i yatağından taşıracağım doğranmış rahiplerle,
Yükselecek kıyıları onların mezarlarıyla.
Kiliseye böyle destek veren soylu beylere gelince,
Eğer ben kralsam, yaşamayacak bir tanesi bile.[24]

(*İçeri* GAVESTON *girer.*)

GAVESTON

Lordum, sürüldüğümün ve ülkeden gitmem gerektiğinin
Her yerde fısıldandığını duyuyorum.

EDWARD

Doğru sevgili Gaveston – Ah, keşke yanlış olsaydı!
Papa'nın elçisi böyle istiyor;
Gitmek zorundasın buradan, yoksa tahttan indirileceğim.
Artık onlardan öc almak için hüküm süreceğim;
Bu yüzden, sevgili dostum, sabırla katlan.
Nerede yaşarsan yaşa, sana yeterince altın yollayacağım;
Bu ayrılık fazla uzun sürmeyecek; eğer sürerse,
Ben geleceğim sana; sevgim asla azalmayacak.

GAVESTON

Bir üzüntü cehennemine mi dönüşecekti tüm umutlarım?

[24] Edward'ın Katolik Kilisesi (Roma) hakkında söylediği bu sözler anakronistiktir. Ancak, Elizabeth dönemi seyircisinin kuşkusuz hoşuna gitmiştir.

EDWARD

Parçalama yüreğimi, bu sert sözlerinle.
Sen bu ülkeden, ben ise kendimden sürüldüm.

GAVESTON

Zavallı Gaveston'ı üzen buradan gitmek değil,
Onu üzen, sevgi dolu bakışlarıyla
Gaveston'ı mutlu kılan sizden ayrılmak zorunda kalmaktır;
Çünkü o, mutluluğu başka hiçbir yerde aramıyor.

EDWARD

Benim zavallı ruhuma acı çektiren de,
İstesem de istemesem de gitmek zorunda olman.
İrlanda'ya Vali ol, yönet benim adıma;
Kal orada kader seni evine çağırana kadar.
İşte, al resmimi, ben de seninkini takayım.[25]
Ah, seni de bunun gibi burada alıkoyabilseydim
Ne de mutlu olurdum; ama şimdi çok mutsuzum.

GAVESTON

Bir kralın böyle hissetmesi ne acı!

EDWARD

Gitmeyeceksin buradan, seni saklayacağım Gaveston.

GAVESTON

Beni bulurlar, o zaman daha çok üzülürüm.

EDWARD

Birbirimize söylediğimiz sevgi sözcükleri üzüntümüzü daha da arttırıyor;
Onun için, konuşmadan kucaklaşıp ayrılalım.
Gaveston, dur – senden böyle ayrılamam.

GAVESTON

Efendimiz her bakış için bir damla gözyaşı akıtıyor.
Biliyorsunuz gitmek zorundayım, onun için deşmeyin yaramı.

[25] Edward, Gaveston'a, içinde kendi resmi bulunan bir madalyon verir. Gaveston'ın verdiği madalyonu da boynuna takar.

EDWARD
Zaman daraldı, yakında gitmen gerekiyor,
Bu yüzden, izin ver; doyasıya bakayım sana.
Haydi gel sevgili dostum, seni uğurlayayım.

GAVESTON
Beyler kızar.

EDWARD
Onların kızmasına aldırmıyorum; haydi gidelim;
Ah, keşke gittiğimiz gibi dönebilsek.
(*İçeri* KRALİÇE ISABELLA *girer.*)

KRALİÇE
Efendim nereye gidiyor?

EDWARD
Yaltaklanma bana Fransız fahişesi; defol git.

KRALİÇE
Kime yaltaklanayım kocamdan başka?

GAVESTON
Mortimer'e; soysuz Kraliçe, sen onunla–
Daha başka bir şey söylemiyorum....
Efendim, gerisini siz düşünün.

KRALİÇE
Gaveston, böyle konuşarak bana haksızlık ediyorsun;
Kocamı baştan çıkarman,
Onun arzularına pezevenklik etmen yetmiyor mu ki,
Onurumla ilgili kuşkular yaratıyorsun böyle?

GAVESTON
Böyle bir amacım yoktu; majesteleri, affınızı dilerim.

EDWARD
O Mortimer'le çok sıkı fıkısın;
Gaveston da senin yüzünden sürüldü.
Beylerle aramı bulmanı istiyorum,
Yoksa benimle aran asla düzelmeyecek.

KRALİÇE
Majesteleri, bunun elimde olmadığını biliyorsunuz.

EDWARD
Öyleyse git, dokunma bana; gel Gaveston.

KRALİÇE
Alçak, sensin efendimi benden çalan.

GAVESTON
Madam, sizsiniz efendimi benden çalan.

EDWARD
Konuşma onunla; bırak eriyip gitsin üzüntüden.

KRALİÇE
Efendim, ne yaptım da hak ettim ben bu sözleri?
Bakın, Isabella'nın akıttığı gözyaşlarına,
Bakın, sizin için inleyip parçalanan yüreğime.
Efendim, görün nasıl değerlisiniz zavallı Isabel için.

EDWARD
Tanrı da Gaveston'ın benim için ne kadar değerli olduğunu görsün.
Oturup ağla; çünkü Gaveston'ım geri çağırılana kadar
Emin ol ki, gözüme görünmeyeceksin.
(EDWARD *ve* GAVESTON *çıkarlar.*)

KRALİÇE
Ah, zavallı, perişan Kraliçe!
Gemiye binip güzel Fransa'dan ayrıldığımda,
Dalgalar üzerinde yürüyen büyüleyici Kirke[26]
Şeklimi değiştirseydi keşke;
Ya da zehirle dolu olsaydı Hymen'in[27] kadehi
Evlendiğimiz gün; ya da boynuma dolanan o kollar
Boğsaydı beni de, görmeseydim
Efendim Kral'ın beni böyle terk ettiğini.

[26] Ovid, büyücü Kirke'nin, rakibi Skilla'yı büyülemek için denizin suları üzerinde yürüdüğünü anlatır. (*Metamorphoses*, xiv. 48)
[27] Evlilik tanrısı.

Öfkeden çılgına dönmüş Hera[28] gibi dolduracağım dünyayı,
İç çekişlerimin ve haykırışlarımın uğultusuyla.
Zeus bile tutkun değildi Ganymedes'ye
Onun lanetli Gaveston'a tutkun olduğu kadar.
Ama bu, onun öfkesini daha da arttıracak;
Ona yalvarmalıyım, onunla tatlı dille konuşmalıyım,
Gaveston'ın eve geri gelmesi için aracı olmalıyım.
Yine de, hep Gaveston'ı sevecek;
Mutsuz bir kişi olarak yaşayacağım sonsuza değin.
(*İçeri* WARWICK, LANCASTER, PEMBROKE, YAŞLI MORTIMER *ve* GENÇ MORTIMER *girer.*)

LANCASTER
Bakın, Fransa Kralı'nın kızkardeşi
Oturmuş ellerini ovuşturuyor, bağrını dövüyor.

WARWICK
Korkarım, Kral ona kötü davranmış.

PEMBROKE
Taş yüreklidir böyle bir azizeyi yaralayan.

GENÇ MORTIMER
Biliyorum, Gaveston yüzünden ağlıyor o.

YAŞLI MORTIMER
Niye? Gaveston gitti.

GENÇ MORTIMER
Majesteleri nasıllar?

KRALİÇE
Ah, Mortimer! Artık Kral nefretini kustu;
İtiraf etti beni sevmediğini.

GENÇ MORTIMER
Öyleyse, ağlamayı bırakın madam; siz de onu sevmeyin.

[28] Zeus, ölümlü bir gence tutulup onu cennete kaçırınca, ihmal edilen Hera ağlayıp sızlar ve son derece öfkelenir.

KRALİÇE
Hayır, sevmemektense bin kez ölmeyi yeğlerim.
Ama boşuna seviyorum ben; o, beni asla sevmeyecek.

LANCASTER
Endişelenmeyin madam; sevgilisi gitti,
Kısa sürede kaybolacaktır kösnül duyguları.

KRALİÇE
Asla, asla Lancaster!
Onu geri çağırmanız için hepinize yalvarmamı istedi benden.
Efendim bunu istiyor, ben de yapmalıyım.
Yoksa majestelerinin huzuruna çıkamayacağım.

LANCASTER
Onu geri çağırmak mı! Madam, o gelemez geri
Deniz boğulmuş cesedini atınadıkça karaya.

WARWICK
Bu kadar güzel bir manzarayı görmek için de
Atını çatlatana kadar sürmeyecek kimse yok aramızda.

MENÇ MORTIMER
Madam, onu geri çağırmamızı mı istiyorsunuz?

KRALİÇE
Evet Mortimer; çünkü, o geri gelene kadar
Saraya girmemi yasakladı öfkeli Kral.
Eğer beni seviyor, değer veriyorsan bana,
Benim adıma konuş bu beylerle.

GENÇ MORTIMER
Ne! Benim Gaveston için ricacı olmamı mı istiyorsunuz?

YAŞLI MORTIMER
Onun için kim ricada bulunursa bulunsun kararımı
değiştirmem.

LANCASTER
Ben de Lordum; vazgeçirin Kraliçe'yi.

KRALİÇE
Ah, Lancaster, izin ver, vazgeçirsin Kral'ı.
Çünkü, ben de istemiyorum Gaveston'ın dönmesini.

WARWICK
Öyleyse, onun için ricada bulunmayın, bırakın gitsin köylü.

KRALİÇE
Ben kendim için ricada bulunuyorum, onun için değil.

PEMBROKE
Yararı yok, onun için, bırakın yalvarmayı.

GENÇ MORTIMER
Güzel Kraliçe, bırakın,
Yakalandığında kendisini ölü sanana saldıran balığı–
Şu anda, umarım, İrlanda Denizi'nde yol alan Gaveston'ı,
O aşağılık torpil balığını kastediyorum.

KRALİÇE
Sevgili Mortimer, gel otur yanıma biraz,
Sana öyle önemli nedenler göstereceğim ki
Sürgünden hemen geri çağırılması için atacaksın imzanı.

GENÇ MORTIMER
Bu olanaksız; yine de anlatın.

KRALİÇE
Pekâlâ– ama kimse duymamalı bizi.
(KRALİÇE *ve* GENÇ MORTIMER *bir köşeye çekilirler.*)

LANCASTER
Lordlarım, Kraliçe, Mortimer'in aklını çelse bile
Kararınızdan dönmeyip beni destekleyecek misiniz?

YAŞLI MORTIMER
Yeğenimi karşıma alamam.

PEMBROKE
Korkma, Kraliçe onu fikrinden döndüremez.

WARWICK
Döndüremez mi? Bak, nasıl da içten yalvarıyor.

LANCASTER
Ama, Mortimer'in soğuk bakışları nasıl da hayır diyor.

WARWICK
Kraliçe gülümsüyor! Yemin ederim ki, fikrini değiştirdi!

LANCASTER
Mortimer'le dostluğumu bozarım, Kraliçe'nin istediğini yapmaktansa.

GENÇ MORTIMER
Peki, zorunlu olarak böyle olması gerekiyor.
(Öne gelir.)
Lordlarım, umarım kuşku duymuyorsunuzdur
Alçak Gaveston'dan nefret ettiğime.
Onun geri çağırılması için ricada bulunmamın nedeni,
Onun değil bizim çıkarlarımız için–
Hayır, ülkenin ve Kral'ın çıkarları içindir.

LANCASTER
Utan Mortimer, onursuzlukla lekeleme kendini!
Onu sürgüne yollamak doğru idiyse
Nasıl doğru olabilir geri çağırmak?
Böyle savlar beyazı kara, geceyi gündüz yapar.

GENÇ MORTIMER
Lord Lancaster, bunu dikkate alın...

LANCASTER
Birbirleriyle çelişen şeyler asla doğru olamaz.

KRALİÇE
Sayın Lordum, yine de dinleyin ileri süreceği nedenleri.

WARWICK
Söyleyeceği her şey boşuna. Kararlıyız.

GENÇ MORTIMER
Gaveston'ın ölmesini istemez misiniz?

PEMBROKE
Keşke.

GENÇ MORTIMER
Öyleyse Lordum, izin verin konuşayım.

YAŞLI MORTIMER
Yeğenim, işi laf kalabalıklığına getirme.

GENÇ MORTIMER
Bu istediğim şey, Kral'ı yola getirme,
Ülkemiz için iyi olanı yapma arzusundan kaynaklanıyor.
Bilmiyor musunuz, Gaveston'ın sahip olduğu yığınla altınla,
İrlanda'da, en güçlümüzün bile karşısına dikilecek
Dostlar satın alabileceğini?
Orada yaşadığı ve sevildiği sürece
Onu alaşağı etmemiz zor.

WARWICK
Lord Lancaster, duydunuz mu bunu?

GENÇ MORTIMER
Ama, o burada olsa, nefret edilen bir kişi olduğu için,
Ne kolay ayartılır bir aşağılık köle,
Beyefendiyi bir hançerle selamlaması için;
Kimse de katili suçlamaz;
Tersine, bu yürekli girişimi nedeniyle över onu herkes.
Adı da tarih kitaplarına geçer,
Ülkeyi böyle bir beladan kurtardığı için.

PEMBROKE
Doğru konuşuyor.

LANCASTER
Evet; ama neden yapılmadı bu daha önce?

GENÇ MORTIMER
Çünkü, Lordlarım, düşünülmemişti.
Dahası da var – Onu sürgüne göndermenin
Sonra da ülkeye geri çağırmanın bizim elimizde olduğunu anlaması,
Gururunun yelkenlerini suya indirmesine,
En küçük beyi bile kızdırmaktan çekinmesine yol açacaktır.

YAŞLI MORTIMER
Ya dediğin gibi olmazsa yeğenim?

GENÇ MORTIMER
O zaman haklı bir neden bulur, silaha sarılırız.
Çünkü, hangi nedenle olursa olsun
Kral'a karşı gelmek ihanettir.
O zaman, bizim Lord Cornwall gibi,
Bir gecede büyüyen,
İnatla biz soylulara karşı çıkan mantarlara katlanamayan
Ama babasının hatırı için Kral'ı destekleyen,
Halkı da yanımıza alırız.
Halk ile soylular birleşince de,
Kral bile Gaveston'ı koruyamaz.
Biz de, en güçlü kalesinden çeker alırız onu.
Lordlarım, eğer böyle davranmayı savsaklarsam,
Söyleyin, benim de Gaveston kadar aşağılık bir uşak olduğumu.

LANCASTER
Bu koşulla Lancaster kabul ediyor.

WARWICK
Pembroke ve ben de.

YAŞLI MORTIMER
Ben de.

GENÇ MORTIMER
Beni çok mutlu ettiniz;
Mortimer emrinizde olacak hep.

KRALİÇE
Eğer Isabel bu lütfunuzu unutursa,
Terk edin onu, yaşasın yapayalnız.
Bakın, efendim Kral, tam zamanında
Cornwall Beyi'ni uğurlamaktan dönüyor.
Bu haber onu çok mutlu edecek.
Ama beni ettiği kadar değil;
Onu, onun Gaveston'ı sevdiğinden daha çok seviyorum.
Gaveston'ı sevdiğinin yarısı kadar sevseydi beni,
Üç kat daha mutlu olurdum.
(KRAL EDWARD *yanında* BEAUMONT *ile girer. Yas tutmaktadır.*)

EDWARD
Gitti, gittiği için de böyle yas tutuyorum.
Bugüne kadar keder etkilememişti beni
Sevgili Gaveston'ımın yokluğunun etkilediği kadar.
Krallığımın geliri onu geri getirecek olsaydı,
Severek verirdim tümünü düşmanlarına
Ve kârlı sayardım kendimi bu kadar sevgili bir dost satın aldığım için.

KRALİÇE
Dinleyin, nasıl da yakınıyor sevgilisinin ardından.

EDWARD
Yüreğim sanki bir örs,
Üzüntü de Kiklopların[29] çekiçleri gibi iniyor üzerine;
Çıkan gürültü başımı döndürüyor,
Beni çılgına çeviriyor Gaveston'ım için;
Ah, keşke, birkaç kansız Furia[30] cehennemden yükselseydi de
Krallık asamla öldürseydiler beni,
Gaveston'ımdan ayrılmak zorunda bırakıldığımda!

LANCASTER
Diablo! Ne denir böyle duyguya?

KRALİÇE
Yüce efendim, size haber getirdim.

[29] Kikloplar, Vulcan'ın Etna Yanardağı'ndaki yardımcılarıydı.
[30] İntikam alan, ceza veren tanrıçalar.

EDWARD
Mortimer'inle konuştuğun haberini mi?

KRALİÇE
Gaveston'ın geri çağırılacağı haberini Lordum.

EDWARD
Geri çağırılacağı mı! Bu haber gerçek olamayacak kadar güzel.

KRALİÇE
Gerçek olduğunu öğrendiğinizde beni sevecek misiniz?

EDWARD
Neler yapmaz ki, Edward, eğer gerçekse.

KRALİÇE
Gaveston için, Isabel için değil.

EDWARD
Senin için güzel Kraliçe, eğer Gaveston'ı seversen.
Asacağım boynuna altın bir dil,[31]
Dil döküp kabul ettirdiğin için.

KRALİÇE
Lordum, bunlardan başka[32] mücevher takmayın boynuma;
Ne de bu zengin hazineden[33] alabileceğimden
Daha fazla servet verin bana.
(EDWARD'ı *öper.*)
Ah, nasıl da canlandırıyor bir öpücük zavallı Isabel'i.

EDWARD
Bir daha kabul et elimi;
Bu bizim ikinci evliliğimiz olsun.

KRALİÇE
Ve birincisinden daha mutlu olsun.
Sevgili efendim, sizden lütufkâr bir bakış bekleyen,

[31] Dil şeklinde bir mücevher.
[32] Edward'ın kolları.
[33] Edward'ın dudakları.

Diz çöküp siz majestelerini selamlayan
Bu soylulara hoş bir şeyler söyleyin.

EDWARD
Yiğit Lancaster, kucakla Kralını;
Kötü buharların güneşte yok oldukları gibi,
Nefret de yok olsun Kralının gülümseyişiyle;
Yaşa benimle dostum olarak.

LANCASTER
Bu selamlama mutlulukla doldurdu yüreğimi.

EDWARD
Başdanışmanım Warwick olacak,
Bu gümüş renkli saçlar daha çok süsleyecek sarayımı
Süslü ipeklerden, pahalı işlemelerden.
Azarla beni, sevgili Warwick, yoldan çıkarsam eğer.

WARWICK
Majesteleri, alın canımı, size karşı çıkarsam eğer.

EDWARD
Törenlerde ve halk arasındaki gösterilerde,
Kılıcı Pembroke taşıyacak Kral'ın önünde.[34]

PEMBROKE
Bu kılıçla da sizin için savaşacak Pembroke.

EDWARD
Ama neden bir kenarda duruyor Mortimer?
Sen de kraliyet donanmamızın amirali ol;
Eğer bu yüce makamı beğenmezsen,
Seni ordunun başkomutanı ilan edeyim.

GENÇ MORTIMER
Lordum, düşmanlarınızı öyle sindireceğim ki,
İngiltere huzura kavuşacak, siz güvencede olacaksınız.

[34] Tüm resmi törenlerde, Kral'ın önünde taşınan, onun gücünü simgeleyen kılıç.

EDWARD

Sana gelince, Chirke Beyi Mortimer,
Savaşlarda gösterdiğin büyük başarılar
Sıradan ödüllerden, küçük unvanlardan daha fazlasını
hak etmekte;
Komutanı ol İskoçlara saldırmak için hazır bekleyen ordunun.

YAŞLI MORTIMER

Majesteleri, beni son derece onurlandırdınız;
Çünkü kişiliğime en uygun şey savaşmaktır.

KRALİÇE

İşte, İngiltere Kralı şimdi zengin ve güçlü;
Çünkü, ünlü beyleri seviyor onu.

EDWARD

Evet Isabel; yüreğim hiç bu kadar hafif olmamıştı.
Sekreter, Gaveston için çıkardığımız fermanımızı götür
İrlanda'ya; Beaumont, uç,
İris kadar ya da Zeus'un Mercurius'si kadar hızlı.[35]

BEAUMONT

Başüstüne majesteleri.
(Çıkar.)

EDWARD

Lord Mortimer, sizi görevinizle başbaşa bırakıyoruz.
Biz de içeri gidip, krallara layık bir şölen verelim.
Dostumuz Cornwall Beyi'nin gelişi şerefine
Bir turnuva düzenleyeceğiz.
Böylece evliliği gerçekleşmiş olacak.
Biliyorsunuz, kuzenimizle,[36]
Gloucester Beyi'nin vârisiyle nişanlamıştım onu.

LANCASTER

Bu haberi duymuştuk, Lordum.

[35] Iris ve Mercurius: Hera ve Zeus'un habercileri.

[36] Lady Margaret de Clare. Tarihçiler, Margaret de Clare ile Gaveston'ın evlendikleri yıl üzerinde görüş birliğine varamamaktadırlar. Holinshed, Gaveston'ın İrlanda'ya sürülmesinden önce, 1307 yılında evlendiğini söylerken, Stowe, bu evliliğin 1309 yılında, Gaveston'ın sürgün cezası kaldırıldığında gerçekleştiğini söylemektedir.

EDWARD
O gün, onun için olmasa bile,
Turnuvada meydan okuyan kişi benim hatırım için
Hiçbir masraftan kaçınmasın; sevginizi ödüllendireceğiz.

WARWICK
Majestelerinin bu ve diğer tüm buyrukları yerine getirilecektir.

EDWARD
Teşekkürler sevgili Warwick. Haydi, gidip eğlenelim.
(MORTIMER'*ler hariç hepsi çıkar.*)

YAŞLI MORTIMER
Yeğenim, ben İskoçya'ya gitmeliyim; sen burada kalıyorsun.
Kral'a karşı çıkmayı bırak artık.
Görüyorsun, yumuşak ve sakin bir kişiliği var;
Tüm benliğiyle de Gaveston'a tutkun olduğundan
Bırak dilediğini yapsın, engellemeyle karşılaşmadan.
En büyük kralların bile sevgilileri vardı:
Büyük İskender, Hephaestion'u severdi;
Herakles gözyaşı döktü Hylas için;
Haşin Akhilleus, Patroclus uğruna sararıp soldu.
Sadece krallar değil, bilgeler de sevdi:
Romalı Tully, Octavius'a âşıktı,
Büyük Sokrates de delidolu Alkibiades'e.
Öyleyse, bırak da bize dileyebileceğimiz her şeyi vaat eden
Esneklikteki genç Kral,
Özgürce eğlensin o kibirli, sersem beyle;
Çünkü, yaşı ilerleyip olgunlaşınca bu tür saçmalıklardan
kurtulacaktır.

GENÇ MORTIMER
Amca, onun eğlence düşkünü olması beni üzmüyor.
Beni öfkelendiren, soylulukla alakası olmayan bir kişinin,
Majestelerinin sayesinde böyle küstahlaşması,
Askerler paralarını alamadıkları için isyan ederken
Onun ülkenin hazinesini çarçur etmesi.
Bir beyin geliri, sırtındaki giysinin değeri;
Peşinde, giydikleri göz kamaştırıcı giysilerle,
İnsana, şekil değiştiren Tanrı Proteus'un

Yeryüzüne geldiğini düşündürten yabancı serserilerle,
Midas gibi kurumlanarak dolaşıyor sarayda.
Onun kadar kıyafet meraklısı bir adam daha görmedim,
Kısa, kapişonlu, incilerle bezenmiş bir İtalyan pelerini giyiyor,
Toskana'dan getirdiği şapkasındaki mücevher
Çok daha değerli Krallık tacından.
İnsanlar aşağıda yürürken, Kral ve o
Pencereden bakıp, bizim gibilere gülüyorlar,
Adamlarımızla dalga geçiyor, kılığımızla alay ediyorlar.
Amca, beni kızdıran işte bunlar.

YAŞLI MORTIMER
Ama yeğenim, görüyorsun ki, Kral artık değişti.

GENÇ MORTIMER
Öyleyse ben de değiştim, ona hizmet etmek için yaşayacağım.
Ama, bir kılıcım, bir elim, bir yüreğim olduğu sürece,
Öyle bir yeni yetmeye katlanmayacağım.
Düşüncelerimi biliyorsun artık. Haydi amca, gidelim.
(Çıkarlar.)

II. PERDE

I. SAHNE

(Gloucester Beyi'nin malikânesinde bir salon)

(*İçeri* OĞUL SPENCER *ve* BALDOCK *girer.*)

BALDOCK

Spencer, efendimiz Gloucester Beyi öldüğüne göre,
Hangi soylunun hizmetine girmeyi düşünüyorsun?

OĞUL SPENCER

Ne Mortimer'in ne de onun tarafında olanlardan birininkine;
Çünkü, Kral ve Mortimer düşmanlar birbirlerine.
Baldock, sana öğüt vereyim: Kavgacı bir beyin
Kendine pek yararı dokunmaz, bizlere ise hiç.
Ancak Kral'ın gözdesi olan bir kişi,
Tek bir sözle önemli yerlere getirebilir bizi, biz hayattayken.
Bonkör Cornwall Beyi'nin güzel kaderine bağladı
Spencer umutlarını.

BALDOCK

Onun uşağı olmayı mı düşünüyorsun?

OĞUL SPENCER

Hayır, onun yoldaşı olmayı; çünkü, beni pek sever.
Bir zamanlar beni Kral'a tavsiye etmek istemişti.

BALDOCK
Ama sürüldü o; pek umut yok ondan.

OĞUL SPENCER
Evet ama bir süre için. Baldock, sen sonuca bak.
Dostlarımdan biri, bana gizlice
Onun sürgün cezasının kaldırıldığını, geri çağırıldığını söyledi.
Biraz önce de saraydan bir ulak geldi
Kral'ın hanımımıza yolladığı mektuplarla.
Hanımım okurken gülümsüyordu; bu da bende
Mektubun sevgilisi Gaveston hakkında olduğu düşüncesini uyandırdı.

BALDOCK
Doğrudur; çünkü, o sürgüne yollandığından beri
Hanımımız ne ortalıkta dolaşıyor, ne kimseye görünüyor.
Ama ben, nişanın bozulduğunu,
Sürgün cezasının hanımımızın fikrini değiştirdiğini sanıyordum.

OĞUL SPENCER
Hanımımızın sevgisinde bir azalma yok.
Hayatım üzerine bahse girerim ki, Gaveston'la evlenecek.

BALDOCK
Öyleyse, ben de, küçüklüğünden beri ona öğretmenlik yaptığım için
Hanımımız sayesinde yüksek mevkilere gelmeyi umayım.

OĞUL SPENCER
Baldock, bilim adamlığını bir kenara bırakıp,
Bir beyefendi gibi yükselmeyi öğrenmelisin o zaman.
Kara bir cüppe, küçük bir boyunbağı,
Şayak astarlı kadife kapişonlu bir pelerinle,
Gün boyu çiçek koklayarak,
Elinde mendil tutarak,
Masanın bir köşesinde uzun bir yemek duası okuyarak,
Bir soylunun önünde eğilerek,
Gözlerini kapayıp, başını öne eğerek,
'Emirleriniz başım üzerine' diyerek

Büyük insanların gözüne gireceğini sanma.[37]
Gururlu, cesur, tatlı dilli ve kararlı olmalısın–
Arada sırada da, gerektiğinde, indirmelisin hançeri.

BALDOCK
Spencer, bilirsin ki, ben böyle şekilselliklerden hoşlanmam;
İkiyüzlülük yapmak istediğimde başvururum onlara.
Eski efendim hayattayken öylesine titizdi ki,
Düğmelerime karışır, iğne başı kadar büyük oldukları halde,
Onların çok büyük olduklarını söyleyip beni azarlardı.
Yeteri kadar ahlaksız
Ve her türlü alçaklığı yapabilecek nitelikte olduğum halde.
Kılık kıyafette bir rahibe çevirdi beni.
Ben, şöyle bir mürekkep yalamışlar gibi
Propterea quod,[38] demeden söze başlamayanlardan değilim.

OĞUL SPENCER
Ama *quandoquidem*[39] diyen kişilerin
Özel yetenekleri vardır güzel konuşma konusunda.

BALDOCK
Dalga geçmeyi bırak – hanımefendi geliyor.
(LADY MARGARET DE CLARE *girer.*)

LADY MARGARET
Sürgüne gönderildiğinde duyduğum üzüntü
Eve dönerken duyduğum mutluluk kadar fazla değildi.
Bu mektup sevgili Gaveston'ımdan geliyor.
(Mektubu okur.)
Sevgilim, özür dilemene ne gerek var?
Biliyorum, ziyaretime gelemezdin.
'Öleceğimi bile bilsem senden uzun zaman ayrı kalamam.'
Bu sözler efendimin tüm sevgisini gösteriyor.
'Terk edersem seni, ölüm kavrasın yüreğimi.'
Koyayım seni Gaveston'ın uyuyacağı yere.

[37] Akademik yaşamda başarılı olamayıp, bir soylunun evinde çocukların öğretmeni olarak çalışan fakir üniversite mezunlarının portresi.
[38] Çünkü. Genellikle nesirde kullanılan bir sözcük.
[39] Çünkü. Genellikle şiirde kullanılır.

(Mektubu göğsüne sokar.)

Şimdi gelelim efendim Kral'ın yolladığı mektuba.

(Diğer mektubu okur.)

Hemen saraya gitmemi,
Gaveston'ımı karşılamamı istiyor benden!
Niye bekliyorum, o, evlilik günümden söz ederken?
Kim var orada? Baldock?
Arabamı hazırlat, yola çıkmam gerekiyor.

BALDOCK

Emredersiniz, madam.

(Çıkar.)

LADY MARGARET

Hemen git, park girişinde bekle beni.
Spencer, sen dur, eşlik et bana;
Çünkü anlatacak çok güzel haberlerim var sana.
Cornwall Beyi geri dönüyor,
Bizimle aynı zamanda sarayda olacak.

OĞUL SPENCER

Kral'ın onu ülkeye geri getirteceğini biliyordum.

LADY MARGARET

Eğer her şey umduğum gibi giderse,
Hizmetlerini anımsayacağım Spencer.

OĞUL SPENCER

Teşekkür ederim efendim.

LADY MARGARET

Haydi, yolu göster. Orada olmaya can atıyorum.

(Çıkarlar.)

II. SAHNE

(Tynemouth Kalesi) [40]

(*İçeri* EDWARD, KRALİÇE, LANCASTER, GENÇ MORTIMER, WARWICK, PEMBROKE, KENT *ve Hizmetkârlar girer.*)

EDWARD

Rüzgâr uygun, niye gecikti merak ediyorum.
Korkarım bir deniz kazasına kurban gitti.

KRALİÇE

Bak Lancaster, ne kadar da heyecanlı;
Sevgilisinden başka bir şey düşünmüyor.

LANCASTER

Efendimiz–

EDWARD

Ne var, nedir? Gaveston mı geldi?

GENÇ MORTIMER

Gaveston diyor başka bir şey demiyor![41]
Majesteleri ne demek istiyor?
Düşünmeniz gereken çok daha önemli şeyler var;
Fransa Kralı Normandiya'ya girdi.

EDWARD

Önemli değil; ne zaman istersek püskürtürüz onu.
Söyle bana Mortimer,
Emrettiğimiz görkemli turnuvada
Kullanacağın kalkanın üzerinde nasıl bir şekil olacak?

GENÇ MORTIMER

Sıradan bir şey efendimiz; anlatmaya değmez.

EDWARD

Rica ediyorum anlat.

[40] Gaveston, 1309 yılında, İrlanda'dadaki sürgünden çağırıldıktan sonra, bir kez daha, 1311 yılında sürgüne gönderilir. Bu kez Hollanda'ya gider ve aynı yıl geri döner. Marlowe ikinci sürgüne değinmemekte, iki sürgünü birleştirmektedir.

[41] Tarih kitapları böyle bir olaydan söz etmemektedir.

GENÇ MORTIMER

Madem o kadar istiyorsunuz; şöyle:
Dalları her yanı kaplamış yüce bir sedir ağacı var;
En tepesine muhteşem kartallar tünemiş;
Ağacın gövdesinde de,
Yukarı tırmanan, en yüksekteki dala ulaşan bir tırtıl var.
Kalkanın üzerideki düstur da *Aeque tandem.*[42]

EDWARD

Peki seninki nasıl, Lord Lancaster?

LANCASTER

Efendim, Mortimer'inkinden daha karışık:
Pliny'nin söylediğine göre,[43] uçan bir balık varmış,
Diğer tüm balıklar da ondan ölesiye nefret edermiş;
Kovalandığı için de uçarmış.
Ancak, havalanır havalanmaz alıcı bir kuş belirir,
Onu yakalarmış. Efendim, işte bu kuşun resmi var kalkanımın üzerinde.
Düstur da şöyle: *Undique mors est.*[44]

EDWARD

Mağrur Mortimer! Saygısız Lancaster!
Efendinize duyduğunuz sevgi bu mu?
Bu mu barışınızın meyvesi?
Konuşurken dostluk gösterisinde bulunup
Kalkanlarınızda kinci duygularınızı sergilersiniz ha!
Kardeşim Cornwall Beyi'ne[45]
İftira atmaktan başka ne denir buna?

KRALİÇE

Sevgili kocacığım, sakin olun; hepsi sizi sever.

EDWARD

Beni sevmez, Gaveston'ımdan nefret eden.
O sedir ağacı benim; o kadar fazla sallamayın beni.
Sizler de kartallarsınız.

[42] Sonunda eşitiz.
[43] Pliny böyle bir balıktan söz etmemektedir.
[44] Her tarafta ölüm var.
[45] Edward, Gaveston'ı çok sevdiği için ona 'Kardeşim' demektedir.

Ne kadar yükseklerde uçarsanız uçun
Sizleri aşağı çekecek ipler var elimde.
O tırtıl da *Aeque tandem* diye haykıracak
İngiltere'deki en yüce soylunun yüzüne.
Onu uçan bir balığa benzetseniz,
Uçsa da yüzse de ölümle tehdit etseniz bile,
Ne denizdeki en büyük canavar,
Ne de en kötü harpy[46] yok edebilecek onu.

GENÇ MORTIMER
Yokluğunda ona böyle değer verirse eğer,
Neler yapmaz ki geldiğinde!

LANCASTER
Göreceğiz; bak, işte Lord Hazretleri geliyor.
(GAVESTON *girer.*)

EDWARD
Gaveston'ım!
Tynemouth'a hoşgeldin! Hoşgeldin dostuna!
Yokluğun üzdü, eritip bitirdi beni.
Güzel Danae[47] tunç kuleye kapatıldığında
Âşıkları onu daha fazla arzulamış, öfkeden kudurmuşlardı.
Bana da aynı şey oldu. Ama şimdi seni görmekle
Duyduğum sevinç
Sen buradan ayrılırken hıçkıran yüreğimin
Duyduğu acı ve üzüntüden çok daha fazla.

GAVESTON
Sevgili efendim, Kralım, sözlerinizle duygularıma tercüman oldunuz;
Ancak mutluluğumu ifade edecek birkaç sözcük kaldı bana:
Kış aylarının ısıran öfkesiyle perişan çoban
Sevinemez renkli ilkbaharı gördüğünde,
Benim siz majestelerini gördüğüm zaman sevindiğim kadar.

[46] Harpy'ler, Homeros'ta fırtınaları simgeler. Daha sonraları kadın yüzlü, yaygın kanatlı, sivri pençeli bir çeşit yırtıcı kuş olarak düşünülmüştür.

[47] Danae, kimsenin giremeyeceği tunç bir kuleye hapsedilmişti. Zeus, altın yağmuru kılığına girerek engeli aşar ve Danae'ye ulaşır.

EDWARD
Hiçbiriniz Gaveston'ımı selamlamayacak mı?

LANCASTER
Selamlamak mı? Evet! Hoşgeldiniz Lord Başmabeyinci.

GENÇ MORTIMER
Hoşgeldiniz, Cornwall Beyi.

WARWICK
Hoşgeldiniz, Man Adası Valisi.

PEMBROKE
Hoşgeldiniz, Genel Sekreter.

KENT
Kardeşim, duyuyor musun şunları?

EDWARD
Beyler ve baronlar bana hâlâ böyle davranıyor ha!

GAVESTON
Efendim, bu hakaretlere katlanamam.

KRALİÇE
Ah, zavallı ben, tekrar kavgaya başladılar.

EDWARD
Sen de tık ağızlarına; arkanda olacağım.

GAVESTON
Soyluluklarıyla övünen siz aşağılık beyler,
Buraya gelip, yüksekleri hedefleyen,
Sizin gibilere şöyle bir bakmayı düşünecek kadar
Alçalmayan Gaveston'la alay edeceğinize,
Gidip oturun evlerinizde ve yiyin kiracılarınızın etini.

LANCASTER
Ama sana şunu yapmayı aşağılık olarak kabul etmiyorum.
(Kılıcını çeker.)

EDWARD
İhanet, ihanet! Nerede hain?

PEMBROKE
Burada, burada!

EDWARD
Götürün Gaveston'ı buradan, öldürecekler onu.

GAVESTON
Canınla ödeyeceksin bu aşağılık rezaleti.

GENÇ MORTIMER
Alçak, kaçırmazsam, hedefim senin hayatın.
(GAVESTON'*ı yaralar.*)

KRALİÇE
Ah, öfkeli Mortimer, ne yaptın?

GENÇ MORTIMER
Ölse de hesabını veremeyeceğim bir şey değil.
(GAVESTON, *Hizmetkârlarla çıkar.*)

EDWARD
Hayır, ölmese bile hesabını veremezsiniz bunun.
İkiniz de bu başkaldırının cezasını pahalıya ödeyeceksiniz.
Gidin huzurumdan! Bir daha gelmeyin saraya.

GENÇ MORTIMER
Gaveston yüzünden saray bana yasaklanamaz.

LANCASTER
Kulaklarından tutup idam kütüğüne götüreceğiz onu.

EDWARD
Siz kendi kellelerinizi koruyun; onunki yeterince güvencede.

WARWICK
Ona böyle arka çıkacak olursanız, siz de kendi tacınızı kollayın.

KENT
Warwick, bu sözler yaşına hiç yakışmıyor.

EDWARD
Bana karşı çıkmak için hepsi anlaşmış.
Ama, ölmez yaşarsam, çiğneyeceğim
Mağrur bakışlarla beni çiğnemek isteyenlerin kafalarını.
Gel Edmund, gidip asker toplayalım;
Bu baronların gururunu ancak savaş kırar.
(KRAL, KRALİÇE *ve* KENT *çıkarlar.*)

WARWICK
Kral çok öfkelendi, şatolarımıza gidelim.

GENÇ MORTIMER
Öfkelenirse öfkelensin, yok olsun gazabında.

LANCASTER
Kuzen, artık onunla anlaşma olanağı yok.
Silah zoruyla bize boyun eğdirmek istiyor;
Bu yüzden, haydi, hep birlikte yemin edelim
Öldürene kadar Gaveston'ın peşini bırakmayacağımıza.

GENÇ MORTIMER
Tanrı huzurunda yemin ederim ki, o alçak sefil yaşamayacak.

WARWICK
Kanını içeceğim onun, ya da bu uğurda öleceğim.

PEMBROKE
Pembroke da aynı yemini ediyor.

LANCASTER
Lancaster de.
Şimdi de, elçilerimizi yollayıp Kral'a meydan okuyalım,
İnsanlara, onu tahttan indireceklerine yemin ettirelim.
(Bir Haberci girer.)

GENÇ MORTIMER
Mektup mu? Nereden?

HABERCİ
İskoçya'dan Lordum.

LANCASTER
Ne olmuş, kuzen? Dostlarımız nasıllarmış?

GENÇ MORTIMER
(Mektubu okur)
İskoçlar amcamı esir almış.[48]

LANCASTER
Onun fidyesini vereceğiz, dostum; gülsün yüzün.

GENÇ MORTIMER
Fidyesini beş bin altın olarak belirlemişler.
Madem Kral'ın savaşında esir alındı,
Kral'dan başka kim ödemeli parayı?
Ben Kral'a gideceğim.

LANCASTER
Git, kuzen; ben de sana eşlik ederim.

WARWICK
Bu arada, Lord Pembroke ve ben
Newcastle'a gidip asker toplayacağız.

GENÇ MORTIMER
Toplayın, biz de arkanızdan geleceğiz.

LANCASTER
Kararlı olun, ağzınızı sıkı tutun.

WARWICK
Hiç merak etme.
(GENÇ MORTIMER *ve* LANCASTER *hariç herkes çıkar.*)

[48] Kaynaklar bunu doğrulamamaktadır. Edward, Yaşlı Mortimer'i, İskoçlara karşı savaşması için yollamamıştır. Ancak, böyle yapmakla, Marlowe, Mortimer'in, Kral'a karşı ayaklanma gerekçesini sağlamlaştırmaktadır.

GENÇ MORTIMER
Kuzen, eğer onun fidyesini ödemezse,
Bugüne kadar hiçbir kulun yapmadığı gibi
Gürleyeceğim Kral'ın kulağının dibinde.

LANCASTER
Kabul; ben de bana düşeni yaparım. Hey! Kim var orada?
(Bir Muhafız girer.)

GENÇ MORTIMER
Böyle bir muhafız çok işe yarar.

LANCASTER
Yolu göster.

MUHAFIZ
Lordlarım nereye gitmek istiyor?

GENÇ MORTIMER
Kral'dan başka nereye olabilir?

MUHAFIZ
Majesteleri kimseyi görmek istemiyor.

LANCASTER
Olabilir ama biz onunla konuşmak istiyoruz.

MUHAFIZ
İçeri giremezsiniz Lordum.

GENÇ MORTIMER
Giremez miyiz?
(EDWARD *ve* KENT *girerler.*)

EDWARD
Ne oluyor? Bu gürültü de ne? Kim var orada? Siz misiniz?

GENÇ MORTIMER
Hayır, durun efendim. Size haber getirdim.
İskoçlar amcamı esir aldılar.

EDWARD
Öyleyse fidyesini öde.

LANCASTER
Sizin savaşınızda esir alındı. Fidyeyi siz ödemelisiniz.

GENÇ MORTIMER
Fidyeyi siz ödeyeceksiniz, yoksa–

KENT
Mortimer, Kral'ı mı tehdit ediyorsun yoksa!

EDWARD
Kesin sesinizi; Kraliyet Mührünü basacağız
Ülkede onun için fidye toplanması için.[49]

LANCASTER
Bunu sana sevgilin Gaveston öğretti.

GENÇ MORTIMER
Efendim, Mortimerler o kadar yoksul değil;
Topraklarını satarlarsa, sizi öfkelendirecek kadar asker
toplayabilirler.
Biz asla dilenmeyiz, şunun gibi ricalara başvururuz.
(Elini kılıcına atar.)

EDWARD
Hep böyle bela mı olacaksınız başıma?

GENÇ MORTIMER
Şimdi burada yalnız olduğuna göre düşüncelerimi
söyleyeceğim.

LANCASTER
Ben de; ondan sonra da efendim, hoşça kalın diyeceğim.

GENÇ MORTIMER
Bu saçma turnuvalar, maskeli balolar, edepsiz âlemler,

[49] Para toplayanların dilenci diye yakalanmamaları için Kraliyet Mührü bulunan bir belge bulundurmaları zorunluydu.

Gaveston'a verilen pahalı armağanlar
Hazineni tamtakır bıraktı, seni zayıflattı,
Yakınan halkın dayanma gücünü kırdı.

LANCASTER
Göreceksin nasıl isyan edecekler, tahttan indirileceksin;
Fransa'daki askerlerin püskürtüldü,
Sakat ve yoksul, kapıların önüne uzanmış inliyorlar.
Barbar O'Neill, İrlanda'daki topraklarını
Bir sürü İrlandalı askerle doldurdu, kimse bir şey yapamıyor;
İskoçlar York surlarına dayandı,
Karşı koymayla karşılaşmaksızın götürüyorlar zengin
ganimetleri.

GENÇ MORTIMER
Mağrur Danimarkalı egemen oldu dar boğazlara,[50]
Senin donanman ise donanımsız limanlarda bekliyor.

LANCASTER
Var mı sana elçi gönderen bir kral?

GENÇ MORTIMER
Var mı yardakçılardan başka seni seven?

LANCASTER
Sevgili Kraliçen, Valois'in tek kızkardeşi,
Kendisini terk ettiğinden yakınıyor.

GENÇ MORTIMER
Sarayın çırılçıplak, yoksun kaldı
Dünyaya bir kralın görkemini gösterenlerden–
Gönülden sevmen gereken soyluları kastediyorum.
Caddelerde aleyhinde bildiriler dolaşmakta,
Türküler, şiirler düzülmekte tahttan indirilmen için.

LANCASTER
Evlerin yakıldığını, karılarının ve çocuklarının
Öldürüldüğünü gören Kuzey sınırında yaşayanlar,

[50] Bunu doğrulayan bir belge yoktur.

Oraya buraya koşuşturup, sana ve Gaveston'a lanet yağdırıyorlar.

GENÇ MORTIMER

Savaş meydanında sancağını ne zaman dalgalandırdın?
Sadece bir kez! O zaman da, askerlerin zırhlarla değil,
Oyuncular gibi, süslü kıyafetlerle ilerledi;
Sen de altına boğulmuş, etrafa gülerek,
Kadınların armağanlarını taktığın
Süslü miğferini sallayarak sürdün atını.

LANCASTER

Ve alay eden İskoçlar
İngiltere'yi utanca boğan şu şarkıyı düzdüler:
İngiliz kızları ağlaşın ölesiye,
Bannocksbourne'da yitirdiğiniz sevgililerinize
Hey ho, hey ho.
Öyle kolay mı sandı İngiltere Kralı
Çabucak yenmeyi İskoçya'yı?
Hey ho, hey ho.

GENÇ MORTIMER

Wigmore[51] elden çıkacak, amcamı kurtarmak için.

LANCASTER

Onu elden çıkarınca da, daha fazlasını alacağız kılıçlarımızla.
Kızdıysan eğer, cezalandır elinden geliyorsa;
Bundan sonra sancaklarımız dalgalanırken göreceksin bizi.
(Soylular çıkar.)

EDWARD

Öfkeden parçalanacak kabaran yüreğim!
Ne kadar çok geldiler bu beyler üstüme;
Kuvvetleri çok fazla diye öc almaya da cesaret edemiyorum.
Peki, bu horozların ötüşleri
Korkutacak mı bir aslanı? Edward, aç pençelerini,
Gidersin kanları öfkenin açlığını.
Eğer acımasız olur, zorbalık yaparsam suçlusu onlar;
İş işten geçmiş olacak pişman olduklarında.

[51] Mortimer, amcasını kurtarmak için şatosunu satacağını söylüyor.

KENT

Efendim, görüyorum, Gaveston'a duyduğunuz sevgi
Ülkenin ve sizin yıkımınız olacak;
Çünkü öfkeli soylular savaş tehdidinde bulunuyorlar.
Bu yüzden, kardeşim, gönder onu sürgüne, sonsuza dek.

EDWARD

Sen benim Gaveston'ımın düşmanı mısın?

KENT

Evet; daha önce onu koruduğum için de pişmanım.

EDWARD

Defol, hain; git, Mortimer'le birlikte sızlan.

KENT

Öyle yapacağım, Gaveston'la sızlanmaktansa.

EDWARD

Gözüm görmesin seni, bir daha rahatsız etme beni.

KENT

Kendi kardeşini böyle kovarsan
Soylu beylerini aşağılamana şaşmamalı.
(Çıkar.)

EDWARD

Defol!
Zavallı Gaveston, benden başka dostun yok senin.
Ellerinden geleni yapsınlar; burada, Tynemouth'da yaşayacağız birlikte.
Onunla surların ardında yürüyebildikten sonra
Niye aldırayım ki, beylerin etrafımızı sarmalarına?
İşte, tüm bu kavgaların nedeni olan kadın geliyor.

(*İçeri* KRALİÇE *ve üç leydi* (MARGARET DE CLARE *ve iki nedimesi*), BALDOCK, OĞUL SPENCER *ve* GAVESTON *girer.*)

KRALİÇE
Efendimiz, beylerin ayaklandıkları söyleniyor.

EDWARD
Evet, aynı şekilde, senin de onu sevdiğin söyleniyor.

KRALİÇE
İşte, hep bir neden yokken kuşkulanıyorsunuz benden.

LADY MARGARET
Sevgili amcacığım, Kraliçe'yle daha nazik konuşun.

GAVESTON
Efendimiz, ikiyüzlülük yapın, tatlı dille konuşun onunla.

EDWARD
Özür dilerim, tatlım; kaybettim kendimi.

KRALİÇE
Isabel, özürünüzü hemen kabul etti.

EDWARD
Genç Mortimer o kadar cüretkârlaştı ki,
Yüzüme karşı, beni içsavaşla tehdit etti.

GAVESTON
Neden onu Kale'ye hapsetmiyorsunuz?

EDWARD
Korkuyorum çünkü halk onu çok seviyor.

GAVESTON
Öyleyse sessiz sadasız ortadan kaldırırız onu.

EDWARD
Ah, keşke Lancaster ve o, birbirlerinin şerefine
Zehir dolu birer kadeh kaldırsalar.
Şimdi boşver onları. Söyle bunlar da kim?

LADY MARGARET
Babam hayattayken onun uşağı olan iki kişi.
Acaba majesteleri, onları hizmetlerine alırlar mı?

EDWARD
Söyle bana nerede doğdun? Nedir arman?

BALDOCK
Adım, Baldock; Oxford'luyum;[52]
Beyefendiliğim oradan, armamdan değil.

EDWARD
Baldock, öyle olman benim için daha iyi;
Bana hizmet et, hiçbir şeyden yoksun kalmamanı sağlarım.

BALDOCK
Majesteleri, içten teşekkürlerimi sunarım.

EDWARD
Gaveston, şunu tanıyor musun?

GAVESTON
Evet, efendimiz.
Adı, Spencer; iyi bir aileden.
Benim için kabul edin size hizmet etmesini;
Böyle liyakatli biri az bulunur.

EDWARD
Spencer, bana hizmet et; onun hatırı için,
Kısa zamanda sana daha başka unvanlar bahşedeceğim.

OĞUL SPENCER
Siz majestelerinin lütfuna erişmekten
Daha büyük unvan verilemez bana.

EDWARD
Kuzen, bugün senin düğün günün olacak.
Gaveston, seni kuzenimizle,

[52] Baldock, Oxford Üniversitesi mezunu olduğunu, kendisine bu yüzden beyefendi dendiğini, doğuştan soylu olmadığını söylemekte.

Geçenlerde ölen Gloucester Beyi'nin tek vârisiyle
evlendirmekle,
Tarafımızdan ne kadar çok sevildiğini anla.

GAVESTON
Efendimiz, biliyorum, çoğu kızacak bana.
Ama benim için ne sevgisi ne nefreti önemli onların.

EDWARD
İnatçı baronlar ne yapacağımı söyleyemez bana;
Elinden tuttuklarım yükselecekler toplumda.
Haydi, gidelim. Düğün sona erdiğinde de
Asilerle ve onların işbirlikçileriyle ilgileniriz.
(Herkes çıkar.)

III. SAHNE
(Tynemouth)

(LANCASTER, GENÇ MORTIMER, WARWICK, PEMBROKE *ve* KENT *girer.*)

KENT
Lordlarım, anavatanımıza duyduğum sevgi nedeniyle,
Kral'ı bırakıp size katılmaya geldim.
Sizin davanızda ve ülkenin yararına
Canımı tehlikeye ilk ben atacağım.

LANCASTER
Korkarım, bizi destekliyormuş gibi görünüp,
Arkadan vurmak için yollandın buraya.

WARWICK
O, senin kardeşin– bu yüzden, en kötüye hazırlıklı olmalıyız,
Başkaldırını kuşkuyla karşılamalıyız.

KENT
Onurum dürüstlüğümün rehinesi olsun,
Eğer bu da yetmezse, elveda Lordlarım.

GENÇ MORTIMER
Edmund, dur.
Hiçbir Plantagenet yalan söylememiştir. İnanıyoruz sana.

PEMBROKE
İyi ama, onu şimdi terk etmenin nedeni ne?

KENT
Lancaster Beyi'ne anlattım.

LANCASTER
Beni ikna etti. Lordlarım, şunu bilin ki,
Gaveston gizlice geldi
Ve burada, Tynemouth'da, Kral'la oynaşıyor.
Haydi, askerlerimizle surlara tırmanıp
Gafil avlayalım onları.

GENÇ MORTIMER
Önce ben saldıracağım.

WARWICK
Ben de seni takip edeceğim.

GENÇ MORTIMER
Mortimer adını aldığımız
O Ölü Denizin çöllerinde dalgalanan
Atalarımın eski sancağını[53]
Şu kalenin surlarına dikeceğim.
Çalınsın davullar! Kaldırın onları eğlencelerinden;
Gümbür gümbür çalın Gaveston'ın ölüm çanını.

LANCASTER
Kimse Kral'a zarar vermeye vardırmasın işi.
Ama bağışlamayın Gaveston'ı ve dostlarını.
(Çıkarlar.)

[53] Mortimer, bu adı, atalarının haçlı seferi düzenledikleri Filistin'deki Ölü Deniz'den aldıklarını söylemekte. Ancak, gerçekte bu ad, bir Norman köyü olan Mortemer'den gelmekte.

IV. SAHNE

(Tynemouth Kalesi)

(İçeri KRAL, OĞUL SPENCER; *onlar konuşurlarken de* GAVESTON, KRALİÇE *ve* MARGARET DE CLARE *girer.*)

EDWARD
Ah, Spencer, söyle bana, nerede Gaveston?

OĞUL SPENCER
Majesteleri, korkarım öldürüldü.

EDWARD
Hayır, işte geliyor! Artık isterlerse yağmalayıp öldürsünler.
Kaçın Lordlarım, kaçın; beyler Kale'yi ele geçirdi.
Gemiye binip Scarborough'ya gidin;
Spencer'la ben karadan geleceğiz.

GAVESTON
Ah, efendim, durun; size zarar vermezler.

EDWARD
Onlara güvenmiyorum Gaveston. Git!

GAVESTON
Elveda, Lordum.

EDWARD
Elveda, bayan.

LADY MARGARET
Elveda, sevgili amcacığım, bir daha buluşana kadar.

EDWARD
Elveda, sevgili Gaveston, elveda kuzinimiz.

KRALİÇE
Kraliçenize, zavallı Isabel'e elveda yok mu?

EDWARD
Var, var; sevgilin Mortimer'in hatırı için.
(ISABELLA *hariç hepsi çıkar.*)

KRALİÇE
Tanrı tanığımdır ki, sizden başkasını sevmiyorum.
İşte böyle, kaçıp gidiyor kollarımdan.
Ah, bir kavrayabilse kollarım bu adayı da,
Çekebilsem onu istediğim yere;
Ya da gözlerimden dökülen bu gözyaşlarında
Onun taş yüreğini yumuşatacak güç olsa da,
Ona sahip olduğumda bir daha asla ayrılmasak.
(LANCASTER, WARWICK *ve* GENÇ MORTIMER *girer.*
İçeriden boru sesleri gelir.)

LANCASTER
Nasıl kaçtı, merak ediyorum.

GENÇ MORTIMER
Bu da kim? Kraliçe!

KRALİÇE
Evet Mortimer,
İç çekişleri, sararıp solan yüreğini kavuran,
Bedeni, sürekli yas tutmaktan mahvolan zavallı Kraliçe.
Bu eller yorgun düştü,
Efendimi, Gaveston'ın, alçak Gaveston'ın yanından çekmeye çalışmaktan;
Ama her şey boşuna; onunla ne zaman tatlı tatlı konuşmaya başlasam
Arkasını dönüyor ve sevgilisine gülümsüyor.

GENÇ MORTIMER
Ağlamayı bırakın, söyleyin bize, Kral nerede?

KRALİÇE
Kral'dan ne istiyorsunuz? Aradığınız o mu?

LANCASTER
Hayır madam, o lanetli Gaveston.
Uzak kalsın Lancaster'in aklından

Kralına karşı zor kullanma düşüncesi.
Tek istediğimiz ülkeyi Gaveston'dan kurtarmak;
Söyleyin bize, nerede; ölecek o.

KRALİÇE
Gemiyle Scarborough'ya gitti.
Hemen giderseniz peşinden kaçamaz;
Kral onunla değil; yanındakiler de az.

WARWICK
Sevgili Lancaster, zaman yitirmeyelim, yola çıkalım.

GENÇ MORTIMER
Nasıl oldu da Kral'dan ayrıldı?

KRALİÇE
Farklı iki yöne giden ordunuz bölününce
Gücü azalacak; böylece, yakınlarda toplamayı düşündüğü
Orduyla sizleri kolayca bastırabilmeyi umuyor.
Bu yüzden hemen yola çıkın.

GENÇ MORTIMER
Irmakta bir Hollanda teknesi var;
Haydi, hepimiz binip takip edelim onu vakit geçirmeden.

LANCASTER
Onu buradan götüren rüzgâr bizim yelkenlerimizi de şişirecek.
Haydi, haydi, güverteye; yol sadece bir saat çekecek.

GENÇ MORTIMER
Madam, siz burada Kale'de bekleyin.

KRALİÇE
Hayır Mortimer, ben efendim Kral'a gideceğim.

GENÇ MORTIMER
Hayır, bizimle Scarborough'ya gelirseniz daha iyi olur.

KRALİÇE
Biliyorsun Kral çok kuşkucu;
Seninle konuştuğumu bile duysa

Onurumu tehlikeye atmış olurum;
Bu yüzden, sevgili Mortimer, sen git.

GENÇ MORTIMER
Madam, kalıp size yanıt veremiyorum;
Ama lütfen layık olduğu gibi düşünün Mortimer'i.
(ISABELLA *hariç hepsi çıkar.*)

KRALİÇE
Sevgili Mortimer, o kadar şeye layıksın ki sen,
Isabel sonsuza değin yaşayabilir seninle.
Beni sevsin diye boşuna eline baktım
Gözleri Gaveston'dan başka kimseleri görmeyen Edward'ın.
Ama, son bir kez daha yalvaracağım ona;
Eğer soğuk davranır, aldırmazsa sözlerime
Oğlum ve ben Fransa'ya gideceğiz,
Kardeşim Kral'a şikâyet edeceğiz
Gaveston'ın beni, onun sevgisinden nasıl yoksun bıraktığını.
Yine de umuyorum üzüntülerimin sona ereceğini,
Gaveston'ın bu kutlu günde öldürüleceğini.
(Çıkar.)

V. SAHNE
(Kırsal alan)[54]

GAVESTON girer. Kovalanmaktadır.

GAVESTON
Mağrur Lordlar, kaçtım elinizden,
Tehditlerinizden, savaş çığlıklarınızdan ve ölesiye
kovalamalarınızdan.
Kral Edward'ın gözlerinden koparıldığı halde,
Yaşıyor Piers Gaveston, yaralanmadı,
Soluk alıyor ve Kralınıza karşı isyancı toplama çabanıza karşın,
Kral Hazretleri'ni bir kez daha göreceğini umuyor.
(LANCASTER, WARWICK, PEMBROKE, GENÇ MORTIMER *ve Askerler girer.*)

[54] Bu yerin neresi olduğunu söylemek güç; çünkü Gaveston, Scarborough'da yakalanır. Pembroke'un evi ise, Oxfordshire'da, Deddington'dadır.

WARWICK
Askerler, yakalayın! Alın silahlarını.

GENÇ MORTIMER
Ülkede huzursuzluk çıkaran, Kralını ayartan, bu savaşların nedeni olan,
Kibirli yardakçı, teslim ol!
Askerlerin onurunu lekeleyeceğimden korkmasam,
Seni kılıcımın ucuna takar, kanında yüzdürürdüm.

LANCASTER
Canavar insan,
O Yunanlı şırfıntı gibi[55] onca yiğit şövalyeyi
Silahlandırıp kanlı savaşlara gönderdin sen!
Sefil adam, ölümden başka gelecek arama kendine.
Seni koruyacak Kral Edward yok burada.

WARWICK
Lancaster, neden konuşuyorsun bu rezille?
Askerler, götürün onu buradan – yoksa benim kılıcım koparacak
Onun kellesini. Gaveston, kısa bir açıklama
Sana yeter: Ülkemiz için
Seni burada idam edeceğiz.
Bir ağaca asın onu!

GAVESTON
Lordum–

WARWICK
Askerler, götürün onu.
Kral'ın gözdesi olduğun için
Layık olduğun gibi onurlandırılacaksın tarafımızdan.

GAVESTON
Lordlarım, hepinize teşekkürler;
Anladığıma göre,
Ya kafam kesilecek ya da asılacağım.
İkisi de ölüm.

[55] Troyalı Helen.

(ARUNDEL *Beyi girer.*)

LANCASTER
Hayrola, Lord Arundel!

ARUNDEL
Lordlarım, Kralınız adına selamlıyorum hepinizi.

WARWICK
Arundel, habere gel.

ARUNDEL
Gaveston'ı yakaladığınızı duyan majesteleri,
Benim ağzımdan yalvarıyor size,
Ölmeden önce, onu bir kez daha görmek için;
Çünkü, Kral, onun öldürüleceğini bildiğini söylüyor.
Eğer majestelerini memnun ederseniz
İyiliğinizi hiçbir zaman unutmayacak.

WARWICK
Bu da ne demek?

GAVESTON
Şanlı Edward,
Nasıl da hayat verdi adın, zavallı Gaveston'a.

WARWICK
Hayır, gerekmez.
Arundel, Kral'ı başka konularda
Memnun edeceğiz; bu konuda bizi bağışlasın.
Askerler, götürün onu.

GAVESTON
Lord Warwick, şimdi arttırmaz mı bu gecikmeler umutlarımı?
Lordlarım, biliyorum, hedefiniz bu can;
Yine de kabul edin Kral Edward'ın isteğini.

GENÇ MORTIMER
Sen mi söyleyeceksin,
Ne yapmamız gerektiğini? Askerler, götürün şunu!

Kral'ı şöyle memnun edeceğiz:
Sen götüreceksin onun kafasını Kral'a;
Gözyaşlarını ona aksın çünkü Gaveston'dan geriye
Ya kafası kalacak ya da cansız bedeni.

LANCASTER
Bedeni olmasın, yoksa bugüne kadar kazandığından
Daha çok harcar onu gömmeye.

ARUNDEL
Lordlarım, bu, majestelerinin ricası;
Onunla sadece konuşup, geri yollayacağına
Krallık onuru üzerine yemin ediyor.

WARWICK
Söyleyebilir misin ne zaman? Hayır, Arundel;
Biliyoruz ki, ülke yönetimini bir kenara bırakan,
Gaveston yüzünden, soyluları böyle davranmaya zorlayan kişi,
Bir kez ona kavuştu mu,
Onu alıkoymak için her sözü unutur.

ARUNDEL
Lordlarım, eğer Kral'ın Gaveston'ı geri göndereceğine
inanmıyorsanız,
O dönene kadar beni rehin alın.

GENÇ MORTIMER
Bunu önermen onurlu bir davranış;
Ancak soylu bir beyefendisin sen;
Bir hırsız yerine dürüst bir insanı öldürmekle
Sana karşı haksızlık yapmak istemiyoruz.

GAVESTON
Mortimer, ne demek istiyorsun sen? Alçaklığı da geçti bu.

GENÇ MORTIMER
Defol, aşağılık uşak; Kral'ın şanını çaldın sen;
Git dostlarınla, arkadaşlarınla tartış.

PEMBROKE
Lord Mortimer ve siz hepiniz, Lordlarım,
Şu Gaveston'ı yollamak konusunda
Kral'ın ricasını yerine getirmekle ilgili olarak;
Ölmeden önce, majesteleri onu görmeyi çok arzuladığından,
Şerefim üzerine söz verip
Ben üstleniyorum onu götürmeyi ve geri getirmeyi.
Tek bir koşulla: Siz, Lord Arundel
Benimle geleceksiniz.

WARWICK
Pembroke, ne istiyorsun?
Daha fazla kan dökülmesini mi? Yetmiyor mu
O'nu esir almamız? Şimdi O'nu bırakıp,
Daha sonra, 'Ah, bir bilseydim' mi diyeceğiz?

PEMBROKE
Lordlarım, sizleri çok zorlamayacağım,
Ancak, malıkûmu Pembroke'a emanet ederseniz,
Yemin ederim ki, onu geri getireceğim.

ARUNDEL
Lord Lancaster, ne diyorsunuz buna?

LANCASTER
Diyorum ki– Pembroke'un sözüne güvenip onu yollayalım.

PEMBROKE
Ya siz, Lord Mortimer?

GENÇ MORTIMER
Siz ne diyorsunuz Lord Warwick?

WARWICK
Dilediğinizi yapın, sonunun ne olacağını biliyorum.

PEMBROKE
Öyleyse, verin onu bana.

GAVESTON
Sevgili majesteleri, geliyorum sizi görmeye,
Ölmeden önce.

WARWICK
(Kendi kendine)
Belki de, gidemezsin;
Eğer Warwick'in aklı ve kurnazlığı baskın
çıkarsa.

GENÇ MORTIMER
Lord Pembroke, onu size teslim ediyoruz;
Verdiğiniz şeref sözü uyarınca da, geri getirin onu.
Çalınsın borular, yola çıkıyoruz!
(PEMBROKE, ARUNDEL, GAVESTON *ve* PEMBROKE'*un adamı olan dört asker hariç diğerleri çıkar.*)

PEMBROKE
Lordum, benimle gelin;
Evim yakınlarda ama yol üstünde değil;
Adamlarımız yola devam etsinler.
Bayım, bizim gibi güzel karıları olanlar
Bu kadar yakına gelip, dudaklarının tadına bakmazlarsa olmaz.

ARUNDEL
Çok güzel konuştunuz, Lord Pembroke.
Sizde, bir prensi bile çekecek mıknatıs gücü var.

PEMBROKE
İşte böyle, Lordum. Gel buraya James.
Gaveston'ı sana teslim ediyorum;
Bu gece onun muhafızı ol;
Yarın seni bu görevden affederiz. Haydi, git.

GAVESTON
Talihsiz Gaveston, şimdi nereye gidiyorsun?
(PEMBROKE*'un hizmetkârlarıyla çıkarlar.*)

PEMBROKE
Lordum, birazdan Cobham'a varacağız.
(Çıkarlar.)

III. PERDE

I. SAHNE

(Deddington yakınlarında kırsal alan)

(*İçeri, yas tutan* GAVESTON, JAMES *ve* PEMBROKE *Beyi'nin adamları girer.*)

GAVESTON

Ah, hain Warwick, nasıl da ihanet ettin dostuna!

JAMES

Görüyorum ki, bu askerler sizi öldürmek istiyorlar.

GAVESTON

Silahsız düşüp yere utanç içinde öleceğim.
Ah, noktalanmalı mı hayatım
Tüm mutluluğumun kaynağı olan bu günde?
Erkekseniz eğer, koşun Kral'a.
(WARWICK *ve Askerleri girer.*)

WARWICK

Lord Pembroke'un adamları,
Daha fazla karşı koymayın; Gaveston'ı ele geçireceğim.

JAMES

Efendim, onurunuzu lekeliyor,
Soylu arkadaşınıza, efendimize, kötülük ediyorsunuz.

WARWICK

Hayır James, ülkem için çalışıyorum.
Askerler, gidip tutuklayın alçağı; haydi,
Çabucak bitireceğiz işi. Dostum, efendine selamlarımı götür,
Fırsatı iyi değerlendirdiğimi söyle.
Haydi, ruhun sohbet etsin Kral Edward'la.

GAVESTON

Hain bey, Kral'ı göremeyecek miyim?

WARWICK

Belki, cennetin kralını, başka kralı değil. Gidelim!
(WARWICK *ve adamları* GAVESTON *ile çıkarlar.* JAMES *ve diğerleri sahnede kalır.*)

JAMES

Gelin dostlar, karşı koymamız işe yaramadı.
Hemen gidip efendimize haber verelim.
(Çıkarlar.)

II. SAHNE

(Boroughbridge)[56]

(KRAL EDWARD, OĞUL SPENCER *ve* BALDOCK *davul ve boru eşliğinde girer.*)

EDWARD

Baronlardan, arkadaşım, sevgili Gaveston ile ilgili
Bir haber almayı çok istiyorum.
Ah Spencer, ülkemin tüm zenginliği bile
Onun fidyesini ödeyemez; ah, kurtuluş yok, ölecek.
Genç Mortimer'in kinini biliyorum;
Biliyorum, Warwick acımasız;
Lancaster de amansız; asla göremeyeceğim
bir daha
Sevgili Piers'ımı, Gaveston'ımı.
Baronlar gururlarıyla bana hükmediyorlar.

[56] Bu sahnede 13 yılın olayları anlatılır.

OĞUL SPENCER

Ben, İspanya Prensesi güzel Eleanor
Ve yüce Edward Longshanks'in oğlu,
İngiltere hükümdarı Kral Edward olsaydım,
Katlanır mıydım bu hakaretlere, bu öfkeye?
İzin verir miydim bu baronların, kendi topraklarımda,
Kendi ülkemde bana böyle meydan okumalarına?
Efendim, bağışlayın böyle konuştuğum için.
Sizde olsaydı babanızın yiğitliği,
Önem verseydiniz adınızın onuruna,
İzin vermezdiniz beylerinizin,
Siz majestelerine böyle karşı çıkmasına.
Vurun kellelerini, vaaz versinler direklerin tepesinde;
Hiç kuşkusuz, diğer insanlara öyle ders verirler ki,
Herkes bunların vaazlarından çok yararlanır,
Yasal krallarına itaat etmeyi öğrenir.

EDWARD

Doğru, sevgili Spencer, çok yumuşak davrandık,
Sevgiyle yaklaştık onlara; ama şimdi çektik kılıcımızı;
Ve eğer bana Gaveston'ımı yollamazlarsa,
Kafalarında keskinleştireceğiz kılıcımızı, dikeceğiz kellelerini direklere.

BALDOCK

Bu azametli karar,
Sanki siz majesteleri hâlâ bir okul çocuğuymuşsunuz
Ve bir çocuk gibi korkutulup yönetilmeniz gerekiyormuş gibi
Size dayattıkları isteklerine karşı çıkmanız,
Siz majestelerine yakışıyor.

(OĞUL SPENCER*'in yaşlı babası* HUGH SPENCER *elinde asası, askerlerle birlikte girer.*)

BABA SPENCER

Hükümdarım, barışta muzaffer, savaşta şanslı
Soylu Edward çok yaşa.

EDWARD

Yaşlı adam, hoşgeldin. Edward'a yardıma mı geldin?
Öyleyse, söyle Kralına, nereden geliyorsun, kimsin.

BABA SPENCER

Kral Edward'ın egemenlik haklarını korumaya yeminli,
Ok, mızrak, balta, kargı ve kalkanlarla donanmış
Tam dört yüz askerle geldim siz majestelerine.
Adım Hugh Spencer, şurada duran Spencer'in babasıyım;
Onun şahsında bizlere yaptığınız iyilikler,
Bizi, siz majestelerine sonsuza değin borçlu kılmakta.

EDWARD

Senin baban ha, Spencer?

OĞUL SPENCER

Evet majesteleri,
Efendim, yaptığınız iyiliklere karşılık olarak,
Atıyor canını siz majestelerinin ayaklarının dibine.

EDWARD

Yaşlı adam, hoşgeldin on bin kez.
Spencer, bu sevgin, Kralına bağlılığın
Soylu bir kafa ve yüreğe sahip olduğunu gösteriyor;
Spencer,[57] seni Wiltshire Beyi yapıyorum,
Her gün de, lütuflarımızla zenginleştireceğiz seni
Parıldayacaksın güneş ışığı gibi.
Dahası, sevgimizi daha iyi gösterebilmek için,
Lord Bruce'un sattığını duyduğumuz topraklarını,
Mortimerlerin arazilerini
Baronların verdiğinden daha fazla vererek
Satın alabilmen için sana altın vereceğiz.
Spencer, hiç çekinme, yatır hepsini.
Askerler, para dağıtılacak. Hepiniz hoşgeldiniz.

OĞUL SPENCER

Lordum, Kraliçe geliyor.

(KRALİÇE, OĞLU *ve* LEVUNE *adlı bir Fransız girer.*)

EDWARD

Madam, ne haberler var?

[57] Oğul Spencer. Gerçekte, Oğul Spencer Wiltshire Beyi yapılamamıştı. Baba Spencer, 1322 yılında Winchester Beyi yapılmıştı. Marlowe'un zamanında, Winchester Markisinin en büyük oğlunun unvanı Wiltshire'dı.

KRALİÇE

Onur kıran mutsuz haberler, Lordum:
Sadık ve güvenilir dostumuz Levune,
Yazılı ve sözlü olarak bildirdi bizlere
Kardeşimiz, Fransa Kralı Valois'nın,
Siz majesteleri, vergilerinizi ihmal ettiğiniz için
Normandiya'yı[58] ele geçirdiğini.
Mektuplar bunlar, işte bu da haberci.

EDWARD

Hoşgeldin Levune. Sib,[59] eğer hepsi buysa,
Valois ve ben, çok geçmez yeniden dost oluruz.
Ama Gaveston'ım – seni bir daha göremeyecek miyim?
Bir daha bakamayacak mıyım yüzüne?
Madam, seni ve küçük oğlunu görevlendiriyoruz,
Bu konuyla ilgili olarak;
Gidip Fransa Kralı ile görüşeceksin,
Oğlum, Kral'ın karşısında güzel davran,
Azametle sun mesajını.

PRENS

Benim gibi genç bir prensin sırtına
Kaldıramayacağı kadar önemli sorumluluklar yıkmadıkça
Korkmayın majesteleri babacığım; Atlas'ın sırtında taşıdığı
Gökyüzünün koca direkleri
Bana verdiğiniz görevden daha güvencede değil.

KRALİÇE

Ah yavrum, senin bu parlak zekâna bakıyorum da
korkuyorum,
Yeryüzünde uzun yıllar yaşayamayacaksın diye.

EDWARD

Madam, oğlunuzla birlikte, süratle gemiye binmenizi istiyoruz;
Elimizden gelen en hızlı biçimde
Levune'u da sizin arkanızdan yollayacağız.
Beyler arasından size eşlik etmelerini istediklerinizi seçin;
Selametle gidin; bizi de ülkemizdeki savaşla bırakın.

[58] Gerçekte, Valois, Normandiya'da değil, Akitanya'da bazı kaleleri ve kentleri ele geçirmişti.
[59] Isabella'nın kısaltılmışı.

KRALİÇE
Kulların krallarıyla çarpıştığı korkunç savaşlar:
Bir an önce sona erdirsin onları tanrı. Efendim, izninizi istiyorum
Fransa'ya yolculuk hazırlıkları yapmak için.
(KRALİÇE *ve* PRENS *çıkar.* ARUNDEL *girer.*)

EDWARD
Lord Arundel, yalnız mı geldiniz?

ARUNDEL
Evet sevgili efendim; çünkü Gaveston öldü.

EDWARD
Ah, hainler! Dostumu öldürdüler ha!
Söyle bana Arundel, sen gitmeden önce mi öldürülmüş?
Yoksa gördün mü dostumun nasıl öldürüldüğünü?

ARUNDEL
İkisi de değil, efendim; çünkü etrafını saran
Silahlı düşman ona saldırdığında
Siz majestelerinin mektubunu okudum hepsine;
Gaveston'ı istedim onlardan, daha doğrusu yalvardım,
Onu siz majestelerine götürüp geri getireceğime
Şerefim üzerine yemin ettiğimi söyledim.

EDWARD
Söyle bana, asiler bunu kabul etmediler mi?

OĞUL SPENCER
Küstah hainler!

EDWARD
Evet Spencer, hain hepsi de.

ARUNDEL
Başlangıçta ricalara kulak asmıyorlardı.
Warwick Beyi dinlemeyi bile kabul etmedi;
Mortimer'i güçlükle ikna ettim dinlemeye;
En az Pembroke ve Lancaster konuştular.

Ona karşılık beni rehin almayı kesinlikle reddettiklerinde,
Pembroke Beyi, yumuşak bir tavırla şöyle dedi:
'Lordlarım, madem Kralımız onu istiyor
Ve geri göndereceğine söz veriyor,
Onu buradan götürüp
Tekrar size teslim edeceğime söz veriyorum.'

EDWARD
Peki, nasıl oluyor da gelmedi?

OĞUL SPENCER
Bir ihanet ya da alçaklık yüzünden gelememiştir.

ARUNDEL
Warwick Beyi onu yolda yakaladı.
Pembroke onu adamlarına teslim etmiş,
Mahkûmun güvencede olduğunu düşünüp evine gitmişti.
Ama Pembroke geri dönmeden
Yolda pusuya yatan Warwick onu ölüme götürdü;
Bir hendekte kesti kafasını ve dönüp ordusuna katıldı.

OĞUL SPENCER
Çok zalimce, kesinlikle savaş kurallarına aykırı.

EDWARD
Ah, konuşsam mı yoksa iç çekip ölsem mi!

OĞUL SPENCER
Efendimiz, bu baronlardan alacağınız intikamı
Kılıcınıza bırakın; yüreklendirin adamlarınızı;
Dostlarınızı öldürenleri cezalandırmadan bırakmasınlar.
Edward, dalgalandır sancağını savaş alanında,
Elinde ateşle yürü saklandıkları kovuklara.
(EDWARD *diz çöker.*)

EDWARD
Hepimizin anası olan yeryüzü üzerine,
Gökyüzü ve gökte dolaşan tüm yıldızlar üzerine,
Sağ kolum, babamın kılıcı
Ve tacımın tüm onuru üzerine yemin ederim ki,

Sahip olduğum şatolar, kaleler, kentler ve burçların sayısı kadar
Kelle ve can alacağım onun uğruna.
Hain Warwick! Hain Mortimer!
Ben İngiltere Kralı'ysam eğer,
Sizin başsız gövdelerinizi, bedenlerinizi
Yüzdüreceğim kan gölü içinde,
Doya doya kan içesiniz diye.
Krallık sancağını da yıkayacağım aynı gölde,
Ki, kızıl sancağım unutturmasın bana
Gaveston'ımı öldüren siz alçakların
Lanet olası hain evlatlarından
Öc almam gerektiğini.
Bu onurlu ve güven gerektiren yere,
Seni Spencer, sevgili Spencer, seni atıyorum.
İçinde bulunduğumuz döneme ve düşmanlarımıza karşın
Salt sana duyduğumuz sevgimiz yüzünden,
Seni Gloucester Beyi ve[60] Başmabeyinci yapıyorum.

OĞUL SPENCER

Lordum, baronların yolladığı bir haberci
Huzurunuza kabul edilmeyi bekliyor.

EDWARD

Gelsin yanımıza.

(Baronların yolladığı Haberci sancağıyla girer.)

HABERCİ

Çok yaşa Kral Edward, İngiltere'nin yasal efendisi.

EDWARD

Ama ben biliyorum, seni buraya yollayanlar bunu istemiyor.
Mortimer ve suç ortakları yolladı seni–
Hiç görülmemiştir böyle alçak bir asiler güruhu.
Neyse, söyle mesajını.

HABERCİ

Silaha sarılan baronlar, benim aracılığımla,
Majestelerine uzun bir yaşam ve mutluluk diliyorlar.

[60] Spencer, Gloucester Beyi Gilbert de Clare'in kızkardeşi ile evli olduğundan ona Gloucester Beyi denmektedir.

Siz efendimize açıkça şunu söylememi istediler:
Kan dökülmeden bu acının çaresini bulmak istiyorsanız,
Zararlı etkisiyle soylu asmayı öldüren
Ve çürümüş bir dala benzeyen bu Spencer'i kovun yanınızdan;
Bu asmanın altın yaprakları soylu başınızı kuşatıyor
Ve tacınızın parlaklığı onun gibi iğrenç türedileri sönükleştiriyor.
Böyle diyorlar ve içtenlikle tavsiye ediyorlar siz efendimizin
Erdeme ve soyluluğa önem vermenizi,
Eski hizmetkârlarınızın değerini bilmenizi,
Sahtekâr yardakçıları silkeleyip atmanızı.
Bunu kabul ederseniz eğer, onurlarını ve canlarını
Siz majestelerine adayacaklar.

OĞUL SPENCER
Ah alçaklar, hep mi sergileyecekler kibirlerini?

EDWARD
Defol! Cevap bekleme, git buradan.
Asiler! Onlar mı belirleyecek majestelerinin
Eğlencelerini, zevklerini, dostlarını?
Dur. Gitmeden önce, gör nasıl kovuyorum
(SPENCER'*i kucaklar.*)
Spencer'i yanımdan. Şimdi git efendilerinin yanına;
Söyle onlara, Gaveston'ı öldürdükleri için
Boylarının ölçüsünü almaya geleceğim.
Haydi git, git buradan.
Edward, ateş ve kılıçla geliyor arkandan.
(Haberci çıkar.)
Lordum, bu asilerin nasıl şişindiklerini gördünüz mü?
Askerler, asil yürekliler, koruyun efendinizin hakkını;
Çünkü şimdi, evet şimdi yola çıkıyoruz
Onlara boyun eğdirmek için. Gidelim!
(Çıkarlar.)

III. SAHNE
(Boroughbridge)

(Borular çalınır. Büyük bir savaş olur. Kaçışmalar. KRAL, BABA SPENCER, OĞUL SPENCER *ve* KRAL*'ı destekleyen Soylular girer.)*

EDWARD
Neden geri çekilme borusu çalıyoruz? Lordlarım, saldırın üstlerine!
Bugün, kılıcımla öcümü yağdıracağım
Silaha sarılmış, Krallarına karşı gelen
O mağrur asilerin başlarına.

OĞUL SPENCER
Kuşku duymuyorum Lordum, haklının galip geleceğinden.

BABA SPENCER
Efendimiz, fena olmaz iki taraf için de
Biraz soluklanmak; ter ve tozla
Neredeyse boğulan adamlarımız,
Yorgunluktan bayılmak üzereler.
Bu duraksamayla askerlerle atlar dinlenecek.

OĞUL SPENCER
İşte asiler geliyor.
(GENÇ MORTIMER, LANCASTER, KENT, WARWICK, PEMBROKE *ve diğerleri girer.*)

GENÇ MORTIMER
Bak Lancaster, işte Edward,
Yardakçılarının arasında.

LANCASTER
Orada kalsın,
Onlarla olan dostluğunu pahalıya ödeyene kadar.

WARWICK
Ödeyecek de; yoksa Warwick'in kılıcı boşuna inmiş demektir.

EDWARD
Asiler, korkup çekilme borusu mu çalıyorsunuz?

GENÇ MORTIMER
Hayır, Edward, hayır. Senin yardakçıların korkup kaçan.

LANCASTER
Hain oldukları için sana ihanet edecekler;
İyisi mi vakit varken terket onları.

OĞUL SPENCER
Asi Lancaster, asıl hain sensin.

PEMBROKE
Defol, alçak yeni yetme; soylulara meydan mı okuyorsun?

BABA SPENCER
Yasal kralınıza karşı silaha sarılmak, adam toplamak
Sizce soylu bir girişim, onurlu bir davranış, değil mi?

EDWARD
Bu yüzden yakında düşecek kelleleri,
Öfkeli Krallarının gazabını yatıştıracak.

GENÇ MORTIMER
Yani Edward, sonuna kadar savaşıp
Kılıcını kullarının kanlarıyla yıkamayı mı yeğliyorsun,
İğrenç dostlarını yanından kovmaktansa?

EDWARD
Evet, hainler! Bana böyle karşı konulmasına katlanmaktansa
Koca taş yığınlarına çeviririm güzelim İngiliz kentlerini,
Çift sürdürürüm saray kapılarımın önünde.

WARWICK
Çaresizlik içinde verilmiş, doğa yasalarına aykırı bir karar.
Çalın savaş borusunu! Korusun Aziz George,[61]
İngiltere'yi ve baronların haklarını.

[61] İngiltere'nin koruyucu azizi. Ancak St. George, III. Edward zamanına kadar İngiltere'nin koruyucu azizi ilan edilmemişti.

EDWARD
Korusun Aziz George, İngiltere'yi ve Kral Edward'ın haklarını.
(*Gruplar farklı yönlerden çıkarlar. Borular çalınır.* EDWARD, SPENCER*'ler*, BALDOCK *ve* LEVUNE *esir aldıkları* KENT, WARWICK, LANCASTER *ve* MORTIMER *'le girerler.*)

EDWARD
Evet, küstah Lordlar, evet; savaşın cilvesi değil,
Davanın haklılığı kırdı gururlarınızı.
Yanılmıyorsam, sizler asarsınız insanları,
Ama bizler yüceltiriz onları.
Hainler! Bana karşı geldiğiniz,
Ruhunun ruhumla kaynaştığını çok iyi bildiğiniz
En sevgili arkadaşımı öldürdüğünüz için,
Hepinizden intikamımı alma zamanı geldi.
Sevgili Piers Gaveston, benim canım dostum–
Ah asiler, alçaklar, onu siz öldürdünüz!

KENT
Kardeşim, seni ve ülkeni düşündükleri için
O yardakçıyı uzaklaştırdılar yanından.

EDWARD
Lordum, yeterince konuştunuz, gidin huzurumuzdan.
(KENT *çıkar.*)
Lanet olası alçaklar!
Habercimizi size yollayıp,
Onun canının bağışlanıp bize gönderilmesini istediğimizde,
Hem de Pembroke onu geri getirmeye söz vermişken,
Sen küstah Warwick, bizim iyiliğimiz için mi
Zavallı Piers'ı savaş kurallarını hiçe sayarak öldürdün?
Öfkede diğerlerini yaya bıraktığın için,
Kellen diğerlerine tepeden bakacak.

WARWICK
Zorba Kral, senin tehditlerine, bağırıp çağırmana aldırmıyorum.
Verebileceğin ceza sadece vücudumadır.

LANCASTER
Daha iyidir ölmek,
Böylesi bir kralın emrinde utançla yaşamaktansa.

EDWARD
Lord Winchester, götürün şunları;
Size teslim ediyorum asilerin azgın elebaşlarını,
Warwick ve Lancaster'i – vurun boyunlarını.
Haydi!

WARWICK
Elveda boş dünya.

LANCASTER
Sevgili Mortimer, hoşça kal.
(WARWICK *ve* LANCASTER, BABA SPENCER'*le çıkarlar.*)

GENÇ MORTIMER
İngiltere, soylularına nasıl kötü davranılıyor,
Gör de inle bu acıyla; bak, nasıl sakat bırakılıyorsun.

EDWARD
Götürün şu mağrur Mortimer'i Kale'ye;
Elinizden kaçırmadan hapsedin oraya.
Diğerlerine gelince, hemen idam edin onları da.
Gidin.

GENÇ MORTIMER
Mortimer! Kaba taş duvarlar
Hapsedebilir mi göklere ulaşmaya çalışan ruhumu?
Hayır, Edward; İngiltere'nin başının belası, olamaz;
Mortimer'in umutları kaderinde yazılanların çok fazlasını
hedeflemekte.
(Muhafızlarla çıkar.)

EDWARD
Çalınsın davullar ve borular! Dostlarım, gelin benimle;
Bugün tacını yeniden giydi Edward.
(OĞUL SPENCER, LEVUNE *ve* BALDOCK *hariç herkes çıkar.*)

OĞUL SPENCER

Levune, sana duyduğumuz güvene bağlı
Kral Edward'ın ülkesinin huzuru.
Bu yüzden, hemen git ve ver bu hazineyi Fransız Beyleri'ne;
Zeus'un, Danae'ye, altın yağmuru sayesinde
Ulaşmasına izin veren muhafızlara olduğu gibi,
Onlar da hazineyle büyülensinler ki,
Şu sıralarda Fransa'da dost edinmeye çalışan
Kraliçe Isabel'e yardım ederek,
Onun küçük oğluyla denizi aşıp
Babasının ülkesine ayak basmasını sağlamasınlar.

LEVUNE

Bu baronlarla kurnaz Kraliçe'nin uzun süredir
Amaçladığı bu muydu?

BALDOCK

Evet. Ancak Levune, sen de gördün,
Baronların hepsi koyacaklar kellelerini kütüğe.
Cellat engel olacak yapmak istediklere şeye.

LEVUNE

Lordlarım, hiç kuşkunuz olmasın;
İngiliz altınıyla Fransız beylerini öyle tavlayacağım ki,
Isabel boş yere yalvarmış olacak,
Gözyaşları karşısında Fransa yumuşamayacak.

OĞUL SPENCER

Öyleyse, hemen Fransa'ya git.
Haydi Levune, anlat onlara Kral Edward'ın savaşlarını ve zaferini.

(Herkes çıkar.)

IV. PERDE

I. SAHNE

(Londra Kalesi yakınlarında bir yer)

(KENT *girer.*)

KENT

Elverişli rüzgârlar esiyor Fransa'ya doğru; es, güzel rüzgâr,
Edmund İngiltere'nin iyiliği için oraya gidene dek.
Doğa, ülkem için yol ver bana.
Bir kardeş– hayır, dostlarının kasabı o–
Mağrur Edward, beni huzurundan kovdun ha!
Ben de Fransa'ya gider, haksızlığa uğrayan Kraliçe'yi yüreklendirir,
Edward'ın ahlak düşkünlüğünü anlatırım.
Kötü Kral! Soyluları öldürüyor,
Dalkavukları el üstünde tutuyorsun!
Mortimer, o mutlu kaçış anını bekliyorum;
Yüce gece, karanlık gece, yardımcı ol ona girişiminde.

(GENÇ MORTIMER *kılık değiştirmiş olarak girer.*)

GENÇ MORTIMER

Hey! Kim var orada?
Siz misiniz Lordum?

KENT

Mortimer, benim.
Uyku ilacı etkisini gösterdi mi?

GENÇ MORTIMER
Gösterdi Lordum; tüm gardiyanlar uyuyor;
Şükran borçluyum onlara, sorun yaratmadan geçmeme izin verdikleri için.
Fransa'ya gidecek gemiyi ayarladınız mı?

KENT
Merak etme.
(Çıkarlar.)

II. SAHNE
(Fransa sarayı)

(KRALİÇE *ve* OĞLU *girer.*)

KRALİÇE
Ah yavrum, Fransa'daki tüm dostlarımız yüzüstü bıraktı bizi.
Buradaki beyler acımasız, Kral'da merhamet yok.
Ne yapacağız?

PRENS
Anne, İngiltere'ye dön,
Babamı memnun etmeye çalış; yüzünü şeytan görsün
Dayımın Fransa'daki tüm dostlarının.
İnan bana, kısa sürede majestelerinin kalbini kazanacağım.
Bin Spencer'den çok sever beni.

KRALİÇE
Ah yavrum, yanılıyorsun, hiç olmazsa bu konuda,
Birbirimizle yeniden uyum içinde yaşayacağımızı düşünmekle.
Hayır, hayır, çok uyumsuzuz biz. Acımasız
Valois!
Kadersiz Isabel, Fransa yüz çevirince;
Nereye, ah, nereye yöneltmelisin adımlarını?
(SIR JOHN HAINAULT *girer.*)

SIR JOHN
Madam, nasılsınız?

KRALİÇE
Ah, sevgili Sir John Hainault,
Hiç bu kadar mutsuz, bu kadar üzgün olmamıştım.

SIR JOHN
Sevgili madam, Kral'ın size yardım etmediğini duydum;
Ama, üzülmeyin madam, soylu kafalar umutsuzluğu yener.
Majesteleri, benimle Hainault'a gelip
Bir fırsat çıkana kadar oğlunuzla orada kalır mısınız?
Lordum, siz ne dersiniz, dostlarınıza katılıp
Bizimle kadere meydan okur musunuz?

PRENS
Annem kabul ediyorsa ben de ederim.
Ne İngiltere Kralı ne de Fransa sarayı
Ayırabilecek beni sevgili annemin yanından
Mızrakla dövüşebileceğim yaşa gelene kadar;
İşte o zaman, kendini beğenmiş Spencer'in kellesini
koparacağım.

SIR JOHN
İyi konuştunuz, Lordum.

KRALİÇE
Ah, sevgili oğlum, nasıl da üzülüyorum uğradığın
haksızlıklara.
Yine de geleceğin için umutluyum, benim canım,
mutluluk kaynağım.
Ah, sevgili Sir John, Avrupa'nın öte ucuna,
Don Nehrinin kıyılarına bile giderim seninle;
Hainault'a gideceğiz; marki[62] soylu bir beyefendi;
İnanıyorum, Lord Hazretleri bizi hoş karşılayacak.
Bu gelenler de kim?
(KENT *ve* GENÇ MORTIMER *girer.*)

KENT
Madam, uzun bir ömür diliyorum size.
Daha mutlu yaşayın İngiltere'deki dostlarınızdan.

[62] Sir John'un kardeşi, Hainault Kontu.

KRALİÇE

Lord Edmund ve Lord Mortimer, yaşıyorsunuz ha!
Hoşgeldiniz Fransa'ya! Lordum, buraya gelen haberler
Öldüğünüz ya da ölmek üzere olduğunuz yolundaydı.

GENÇ MORTIMER

Leydim, son söylediğiniz daha doğruydu.
Ancak daha iyi bir kadere layık olan Mortimer,
Londra Kale'sindeki esaretini sona erdirdi,
Sancağınızı dalgalandırmak için yaşıyor, sayın Lordum.

PRENS

Ne demek istiyorsun! Kral babam yaşarken mi?
Hayır, Lord Mortimer; ben bunu yapamam

KRALİÇE

Yapamaz mısın oğlum! Niçin? Keşke tek sorunumuz bu olsa.
Sevgili Lordlar, Fransa'da dostumuz yok bizim.

GENÇ MORTIMER

Soylu dostlarınızdan Monsieur le Grand
Buraya vardığımızda her şeyi anlattı bize–
Soyluların ne kadar katı, Kral'ın ne kadar merhametsiz olduğunu.
Ama madam, silahların olmadığı yerde, adı bile okunmaz hakkın.
Warwick, Lancaster ve bizim tarafımızı tutan birçok dost öldürüldü;
Ama yine de, hâlâ dostlarımız var İngiltere'de.
Majesteleri, emin olun ki, sevinçten şapkalarını fırlatıp
Alkışlayacaklardır bizleri, düşmanlarımızın karşısına dikilmeye
Hazır olduğumuzu gördüklerinde.

KENT

Keşke her şey yoluna girse, Edward kendini düzeltse de
İngiltere'nin onuru kurtulsa, barış ve huzur gelse.

GENÇ MORTIMER

Lordum, bu ancak kılıç zoruyla sağlanabilir;
Kral asla vazgeçmeyecektir dalkavuklarından.

SIR JOHN

Lordlarım, madem duyarsız Fransa Kralı,
Üzüntülü kızkardeşine, İngiltere Kraliçesi'ne,
Askeri yardımda bulunmayı reddediyor,
Onunla birlikte Hainault'a gidin;
Hiç kuşkunuz olmasın, kısa sürede,
Yardım, para, asker ve dostlar bulup
İngiltere Kralı'na meydan okuyacağımıza.
Genç prens, ne düşünüyorsunuz bu oyun hakkında?

PRENS

Bence, Kral Edward hepimizden hızlı koşacak.

KRALİÇE

Hayır oğlum, olamaz; hem de gözlerini korkutmamalısın
Sana yardıma bu kadar hazır dostlarının.

KENT

Sir John Hainault, lütfen affedin bizi.
Acılı Kraliçemizi rahatlatmaya çalışmanız
Hepimizi size minnettar kılmakta.

KRALİÇE

Evet, sevgili kardeşim. Sir John,
Göklerin tanrısı bu güzel planınızı başarılı kılsın.

GENÇ MORTIMER

Görüyorum ki, bize askeri yardıma hazır bu soylu beyefendi
Bizim için güvenli bir liman olmak için doğmuş.
Sir John Hainault, şunu bilin ki,
Zor durumdaki İngiltere Kraliçesi ve soyluları
Sayenizde kurtulup esenliğe kavuştular.

SIR JOHN

Madam, gidelim; Lordum, siz de gelin benimle
Ki, görsün İngiliz soyluları Hainault'un konukseverliğini.
(Çıkarlar.)

III. SAHNE

(Londra. Saray)

(KRAL, ARUNDEL, SPENCER'*lar ve diğerleri girer*.)

EDWARD

Böylelikle, birçok yıkıcı savaş tehdidinden sonra,
İngiltere Kralı Edward ve dostları muzaffer oldu.
Edward hiçbir engelle karşılaşmadan yönetsin ülkeyi
dostlarıyla.
Lord Gloucester, haberi duydunuz mu?

OĞUL SPENCER

Ne haberi, Lordum?

EDWARD

Ne haberi olacak!
Ülkenin her yanında insanların idam edildiği haberini, tabii ki.
Lord Arundel, liste sizde, değil mi?

ARUNDEL

Kale komutanından aldım listeyi efendim.

EDWARD

Lütfen, göster bize. Bakalım kimler varmış.
Spencer, oku.
(OĞUL SPENCER *adları okur*.)
Demek bunlar; bir ay önce havlıyorlardı
Ama artık ne havlayabilirler ne de ısırabilirler.
Baylar, şimdi gelelim Fransa'dan gelen
haberlere:
Gloucester, anlaşılan Fransız beyler
İngiliz altınını o kadar çok seviyorlar ki,
Isabel oradan yardım bulamadı.
Ne kaldı? Lordum, duyurdunuz mu
Mortimer'i getirene ödül verileceğini?

OĞUL SPENCER

Duyurduk Lordum; eğer İngiltere'deyse
Hiç kuşkum yok, çok geçmeden yakalanır.

EDWARD

Eğer mi diyorsun? Spencer, adım kadar eminim
O, şu anda İngiltere'de; liman komutanlarımız
Krallarının buyruğunu umursamazlık edemezler.

(Bir Haberci girer.)

Ne var? Ne haberler getirdin? Kimden geliyor bu haber?

HABERCİ

Efendimiz, Fransa'daki Levune'dan
Lord Gloucester'a haber ve mektup var.

EDWARD

Oku.

(OĞUL SPENCER *mektubu okur.*)

OĞUL SPENCER

Lord Hazretleri, sizden aldığım emir uyarınca Fransız Kralı ve beyleriyle görüştüm ve Kraliçe'nin mutsuz ve huzursuz bir biçimde oradan ayrılmasını sağladım. Nereye, diye soracak olursanız, markinin kardeşi Sir John Hainault ile Hollanda'ya. Onlarla birlikte Lord Edmund ve Lord Mortimer de gitti. Yanlarında sizin ülkeden bazıları daha vardı. Güvenilir kaynaklara göre, İngiltere'de, Kral Edward'ın umduğundan çok daha kısa bir süre içinde, onunla savaşmak niyetindeler. Tüm önemli haberler bu kadar.

Her zaman hizmetinizde olan
Levune.

EDWARD

Ah alçaklar. O Mortimer kaçtı ha!
Edmund da onunla birlik oldu ha!
Sir John Hainault da başrolde ha!
Madam, siz ve oğlunuz tanrı adına hoş geldiniz.
İngiltere çok güzel karşılayacak sizi ve o çapulcu sürünüzü.
Parlak Phoebus, paslı demir arabasındaki karanlık gece,
Yalvarıyorum size, dört nala sürün atlarınızı
Zamanı kısaltmanız için;
Ki, görebileyim bu hainlerle savaş alanında karşılaşacağımız
O heyecanla beklenen günü.
Ah, hiçbir şey üzmüyor beni,

Onların kötülükleriyle oğlumun yoldan çıkmasına üzüldüğüm kadar.
Haydi dostlar, Bristol'a gidelim, savunmamızı orada yapalım.
Siz rüzgârlar, onları buradan götürmekle kötülük yapmıştınız;
Ama şimdi iyilik yapın buraya getirerek.
(Çıkarlar.)

IV. SAHNE

(Orwell, Harwich yakınlarında bir yer)

(KRALİÇE, PRENS, KENT, GENÇ MORTIMER *ve* SIR JOHN *girer.*)

KRALİÇE
Beyler, sevgili dostlarımız ve yurttaşlarımız,
Hepiniz hoşgeldiniz İngiltere'ye; elverişli rüzgârlarla
Ayrıldık Hollanda'daki sevgili dostlarımızdan,
Yurdumuzdaki dostlarla hesaplaşmak için.
Çok üzücü bir durum gücün güçle kapışması,
İç savaşlarda, kılıç ve mızrakla akrabaların, yurttaşların
Başkalarını öldürürken kendilerini öldürmeleri;
Bağırlarının kendi silahlarıyla deşilmesi.
Ama elden ne gelir?
Tüm bu yıkımın nedeni, ülkelerini iyi yönetemeyen krallar.
Edward, bu kralların içinde,
Şehvet düşkünlüğünle ülkeni yıkıma mahkûm etmede,
Kanalları, dökülen kanla taşırmada sen teksin.
Kendi halkının koruyucusu olman gerekirken
Sen–

GENÇ MORTIMER
Hayır madam, eğer bir savaşçı iseniz,
Bu kadar duygusal konuşmalar yapmamalısınız.
Lordlar, madem Tanrı'nın izniyle buraya geldik,
Bu Prens'in haklı davası uğruna silahlanmış olarak,
Ülkemiz adına yemin edelim,
Ona sevgi, saygı ve istekle bağlı olacağımıza.
Edward'ın bizlere, Kraliçesi'ne ve ülkesine

Açık açık yaptığı kötülüklere ve haksızlıklara gelince,
Geldik kılıcımızla onları ortadan kaldırmaya.
İngiltere Kraliçesi barış içinde geri alsın mevkilerini ve unvanlarını,
Bizler de, uzaklaştıralım Kral'ın yanından
İngiliz hazinesini tamtakır bırakan dalkavukları.

SIR JOHN
Lordum, çalınsın borular, ilerleyelim hep birlikte;
Yoksa, Edward kendisine yaltaklanmaya geldiğimizi sanacak.

KENT
Keşke ona yapılan en büyük dalkavukluk böyle olsaydı.
(Çıkarlar.)

V. SAHNE

(Bristol yakınları)

(KRAL, BALDOCK, OĞUL SPENCER *girer. Kaçmaktadırlar.*)

OĞUL SPENCER
Kaçın efendim, kaçın! Kraliçe'nin kuvvetleri çok üstün;
Onun dostları çoğalırken sizinkiler azalıyor.
İrlanda'ya gidip soluklanalım orada.

EDWARD
Ne, ben kaçmak, Mortimerler'i arkamda
Muzaffer bırakmak için mi doğdum?
Atımı verin bana, takviye birlikler bulalım,
Bu şan şeref yatağında ölüp ün salalım.

BALDOCK
Ah, hayır Lordum; zamanı değil böyle Kral'a yakışır bir kararın;
Kaçalım, kovalıyorlar bizi.
(*Çıkarlar.* KENT *tek başına elinde kılıç kalkanla girer.*)

KENT
Bu yöne kaçtı ama çok geç kaldım.

Ah Edward, yüreğim kan ağlıyor senin için.
Dik başlı hain Mortimer, neden kovalıyorsun
Yasal kralını, efendini, kılıcınla?
Aşağılık adam, peki, sen niye tüm bağlarını unutup
Silah çektin kardeşine, Kralına?
Tanrım, bu doğal olmayan isyanı cezalandırma yetkisi senin;
Yağdır lanetli kafama intikam sağanakları.
Edward, bu Mortimer senin canını almak istiyor;
Öyleyse kaç ondan! Hayır Edmund, yatıştır bu öfkeyi;
Olduğundan farklı görün, yoksa öleceksin;
Çünkü öpüşüyor Mortimer'le Isabel ihanet planları yaparken;
Ama sevgi dolu bir ifade var Isabel'in yüzünde.
Lanet olsun hem ölüm hem nefret doğuran sevgiye!
Edmund git, Bristol ihanet içinde Longshanks'in soyuna.
Kuşkulanmasınlar diye tek başına dolaşma;
Mağrur Mortimer gözetliyor seni gezintiye çıkmışken bile.

(*İçeri* KRALİÇE, GENÇ MORTIMER, *genç* PRENS *ve* SİR JOHN HAINAULT *girer.*)

KRALİÇE

Haktan yana savaşanları ve öfkesinden korkanları
Kralların tanrısı başarılı kılar savaşlarda;
Başarılı çıktığımız için muharebeden,
Şükranlarımızı sunuyoruz cennetin yüce mimarına ve sizlere.
Soylu Lordlarım, daha fazla ilerlemeden
Burada, sevgili oğlumuzu,
Ona duyduğumuz sevgi ve bağlılık nedeniyle,
Ülkenin Koruyucu'su ilan ediyoruz;
Kader de babasını bu denli talihsiz kıldığı için
Lordlarım, benim sevgili Lordlarım,
Onunla ilgili olarak sağduyunuza en uygun geleni yapın.

KENT

Madam, izninizle sorabilir miyim
Tahtından düşünce Edward'a ne yapacağınızı?

PRENS

Sevgili amcacığım, söyleyin hangi Edward'ı kastediyorsunuz?

KENT
Babanı, yeğenim; ona Kral demeye cesaret edemiyorum.

GENÇ MORTIMER
Lord Kent, bu sorulara ne gerek var?
Bu, ne Kraliçe'nin ne de bizim elimizde.
Halk ve parlamento nasıl isterse
Öyle davranılacak kardeşine.
(Kraliçe'ye)
Madam, Edmund'un pişmanlık duyması hoşuma gitmiyor.
Vakit geçirmeden onun çaresine baksak iyi olacak.

KRALİÇE
Lordum, Bristol Belediye Başkanı niyetimizi biliyor mu?

GENÇ MORTIMER
Evet madam; savaş alanından kaçanlar
Öyle kolay kolay kurtulamazlar.

KRALİÇE
Baldock Kral'la birlik;
Ne iyi bir saray kâtibi, değil mi Lordum?

SIR JOHN
Baba oğul Spencer'lar da Kral'la birlikler.

KENT
Bu Edward ülkenin mahvına neden oluyor.
(*İçeri* RICE ap HOWELL *ve Bristol Valisi girer. Yanlarında* BABA SPENCER *vardır.*)

RICE ap HOWELL
Tanrı, Kraliçe Isabel ve onun soylu oğlunu korusun!
Madam, Bristol halkı ve Belediye Başkanı,
Size olan sevgi ve bağlılıklarını göstermek için,
Size getirmemi istediler şu vatan haini Spencer'i,
Yasa tanımaz Romalı Catiline gibi
İngiltere hazinesiyle keyif çatan,
Eğlence düşkünü Spencer'in babasını.

KRALİÇE
Hepinize teşekkür ediyoruz.

GENÇ MORTIMER
Sizin bu bağlılığınızı krallara yaraşır bir biçimde
ödüllendirmek gerek.
Peki ama, Kral ve öteki Spencer nereye kaçtı?

RICE ap HOWELL
Gloucester Beyi unvanı verilen oğul Spencer
Ve tatlı dilli, üniversite mezunu Baldock, Kral'la birlikte
Gemiye binip İrlanda'ya gittiler az önce.

GENÇ MORTIMER
Fırtına, geri getir ya da batır onları!
Eminim oradan da kovulurlar.

PRENS
Daha göremeyecek miyim Kral babamı?

KENT
(Kendi kendine)
Kadersiz Edward, kovuldu İngiltere'den.

SIR JOHN
Madam, başka yapılacak ne var? Neden böyle dalgınsınız?

KRALİÇE
Kocamın şanssızlığına üzülüyorum;
Ah, ne yazık ki, ülkeme bağlılığım beni bu savaşa itti.

GENÇ MORTIMER
Madam, üzülmeyi ve yakınmayı bırakın artık.
Kral ülkesine ve kendisine kötülük etti;
Biz de elimizden geldiği kadar düzeltmeliyiz ülkeyi.
Bu arada, götürün şu asiyi idam kütüğüne.
Bey olman kellenin kurtulmasını sağlayamıyor.[63]

[63] Bey olduğu için Spencer asılarak idam edilmeyecek, kafası kesilecektir.

BABA SPENCER
Kralına karşı savaşan asidir;
Edward için savaşanlar Kral'a karşı savaşmadılar.

GENÇ MORTIMER
Götürün şunu, zırvalıyor.

(BABA SPENCER *muhafızlarla çıkar.*)
Sen, Rice ap Howell,
Bölgende etkili bir kişi olduğun için
Bu kaçak asilerin peşinden giderek
Majesteleri Kraliçe'ye iyi hizmetlerde bulunacaksın.
Madam, bu arada, biz de düşünmeliyiz
Yakalandıklarında, Baldock, Spencer ve işbirlikçilerinin
Nasıl bir sonla karşılaşacaklarını.
(Çıkarlar.)

VI. SAHNE
(Neath Manastırı)

(*İçeri Başrahip, Keşişler,* EDWARD, OĞUL SPENCER *ve* BALDOCK *girer.*)

BAŞRAHİP
Efendim, hiç endişelenmeyin, korkmayın;
Sizin ve seçkin dostlarınızın,
Burada bizimle kuşkudan
Ve sizi kovalayanların alçakça saldırılarından,
Bu fırtınalı dönemin getirdiği tehlikelerden uzak,
Güven içinde saklanmanız için
Keturn olacağız, çok dikkatli davranacağız.

EDWARD
Peder, yüzünde ihanet barınmıyor senin.
Sen de bir kral olsaydın,
Yüreğin derinden yaralansaydı çektiğim acılarla,
Durumuma merhamet duymadan edemezdin.
Bir zamanlar, ben de güçlü ve göz kamaştırıcı biriydim;
Görkemliydim, gurur duyardım zenginliklerimle ve

adamlarımla.
Egemenlik ve saltanatın, sağlığında ya da öldüğünde
Acınacak bir duruma düşürmediği kimse var mıdır?
Gel Spencer, gel Baldock, gelin, oturun yanıma.
Bizim ünlü üniversitelerimizde
Eflatun ve Aristo'nun felsefeleri hakkında
Neler öğrendiniz, gösterin bakalım.
Peder, felsefe yaparak yaşamak tıpkı cennette yaşamak gibidir.
Ah, keşke ben de yaşamımı sükûnet içinde sürdürebilsem!
Ne var ki, peşimizdeler bizim; dostlarım,
Peşindeler sizin canlarınızın, benim de onurumun.
Yine de iyi yürekli keşişler, hazine, altın ya da para için
Ele vermeyin bizi ve dostlarımızı.

KEŞİŞLER
Bizden başka kimse bilmezse nerede saklandığınızı,
Kaygılanmasına gerek yok majestelerinin.

OĞUL SPENCER
Tek bir canlı bile bilmiyor;
Ama aşağıda bir otlakta gördüğüm donuk suratlı bir adamdan kuşkulanıyorum.
Efendim, arkamızdan uzun uzun baktı;
Zaten biliyorum, tüm ülke silaha sarıldı,
Ölümcül bir nefretle bizi öldürmek için kovalıyorlar.

BALDOCK
Gemiyle İrlanda'ya giderken,
Ters rüzgârlar ve korkunç fırtınalar zavallı bizleri kıyıya attı;
Mortimer ve adamlarının korkusundan tir tir titriyoruz burada.

EDWARD
Mortimer mi! Kim adını anıyor Mortimer'in?
Kim yaralıyor beni, Mortimer diyerek,
O kana susamış adamdan söz ederek?
Sevgili peder, koyuyorum türlü dertlerle dolu kafamı kucağına.
Ah keşke bir daha açılmasa bu gözler,
Bir daha kalkmasa bu düşen kafa,
Bir daha canlanmasa bu ölen yürek.

OĞUL SPENCER

Efendimiz, kaldırın kafanızı. Baldock, iyiye alamet değil
Bu uyuşukluk. Burada bile ihanete uğradık!

(*Ellerinde oraklarla* RICE ap HOWELL, *bir Orakçı ve* LEICESTER *Beyi girer.*)

ORAKÇI

Yemin ederim ki, aradığınız adamlar bunlar.

RICE ap HOWELL

Tamam dostum. Efendim, rica ediyorum, kısa kesin;
Yaptığımız şeyin karşılığında iyi bir ödül alacağız.

LEICESTER

Kraliçe'nin ödülü; Mortimer sağladı bunu.
Yiğit Mortimer Kraliçe'ye neler yaptırmaz ki!
Ah, bakın nerede saklanmış,
Canını almak isteyenlerin ellerinden kurtulacağını sanarak.
Quem dies vidit veniens superbum,
Hunc dies vidit fugiens iacentem,[64] sözü ne kadar da doğru.
Leicester, bırak bu kadar duygusal olmayı.
Sadece adlarınızla sesleniyorum size: Spencer ve
Baldock,
Sizleri vatana ihanet suçuyla tutukluyorum.
Unvanlarınızdan dem vurmayın,[65] teslim olun;
Kraliçe Isabel adına yapıyorum bunu.
Efendim, neden böyle üzgünsünüz?

EDWARD

Yeryüzündeki mutluluğumun son günü!
Tüm felaketlerin toplandığı gün! Ah yıldızlarım!
Neden bir krala sert bakıyorsunuz, acımadan?
Yani, şimdi Leicester, Isabel adına,
Canımı almaya, beni dostlarımdan ayırmaya mı gelmiş?
İşte dostum, deş şu inip kalkan göğsümü,
Al yüreğimi, yeter ki dostlarım kurtulsun.

[64] Sabah karşımıza çıkan yüce ve önemli kişi
Şimdi, akşam vakti, yıkılmış yere, önemsiz biri gibi yatmakta.

[65] Resmi tutuklamalarda, tutuklanan kişinin adı, soyadı ve unvanları okunurdu.

RICE ap HOWELL
Götürün hepsini.

OĞUL SPENCER
Majesteleriyle vedalaşmamıza izin ver;
Senin gibi birine bu yakışır.

BAŞRAHİP
Bu sahne karşısında yüreğim acıyla parçalanıyor;
Bir kral nasıl katlanır böyle sözlere, kaba emirlere!

EDWARD
Spencer, ah sevgili Spencer; böyle mi ayrılmalıydık
birbirimizden?

OĞUL SPENCER
Evet efendim; böyle istiyor öfkeli cennet.

EDWARD
Hayır. Böyle isteyen, cehennem ve zalim Mortimer.
Sevgi dolu cennetin bununla ilgisi yok.

BALDOCK
Efendim, sızlanıp öfkelenmek boşuna.
Saygıyla siz majestelerinden izin istiyoruz;
Kader zarlarımız atıldı. Korkarım sizinki de.

EDWARD
Yeryüzünde asla ama belki cennette buluşuruz.
Leicester söyle, ne olacak bize?

LEICESTER
Majesteleri, Kenilworth'e gitmek zorundasınız.

EDWARD
Zorunda mı! Kralların gitmek zorunda olması biraz zor.

LEICESTER
Majesteleri şurada bir tahtırevan
Emrinizi bekliyor; karanlık da çökmeye başladı.

RICE ap HOWELL

Haydi gidelim. Vakit geçirip karanlığa kalmayalım.

EDWARD

Tahtırevan mı getirdiniz? Bir tabuta koyup,
Götürün beni cehennemin kapısına.
Pluto[66] ölüm çanımı çalsın,
Cadılar ulusun Charon'un[67] kıyısında ben öldüm diye.
Edward'ın bunlardan, bunlarla şunlardan[68] başka dostu yok.
Bunlar da bir zorbanın kılıcı altında can vermeye mahkûm.

RICE ap HOWELL

Efendim, gidelim; bunları fazla düşünmeyin;
Çünkü bir kafa boyu kısaltacağız onları.

EDWARD

Ne yapalım, olacak olması gereken; ayrılmak zorundayız.
Sevgili Spencer, sevgili Baldock, ayrılmak zorundayız.
Defolun, sahte çaputlar,[69] acılarım sahte değil.
Peder, elveda. Leicester, beni bekliyorsun,
Ben de gitmek zorundayım. Elveda yaşam, elveda dostlarım.
(EDWARD *ve* LEICESTER *çıkarlar.*)

OĞUL SPENCER

Ah, gitti! Ah, soylu Edward gitti, ayrıldı buradan ha!
Göremeyecek mi bizleri bir daha?
Gökyüzü yırtıl; ateş,[70] terket yörüngeni,
Yeryüzü, eriyip havaya karış, efendim gitti!
Ah, gitti, gitti, asla dönmemek üzere.

BALDOCK

Spencer, görüyorum ki, ruhlarımız buradan uçup gitti;
Yoksun kaldık bize can veren güneş ışığından.
Dostum, yeni bir yaşama hazırlan;
Gözlerini, yüreğini, ellerini cennetin ölümsüz

66 Yeraltı ve ölüm tanrısı.
67 Styx Irmağının kıyısında bekleyen ölüleri kayığına alan Charon'un onları ölüler ülkesine götürdüğüne inanılırdı.
68 Keşişler, Baldock ve Spencer.
69 Edward, kovalayanlardan kaçmak için keşiş kılığına girmiştir.
70 Bazı gökbilimciler bir ateş küresinin (coelum igneum) bulunduğuna inanırmış.

tahtına çevir.
Gülümseyerek öde doğaya borcunu.
Tüm öğrendiklerimizi bir cümlede toplayabiliriz:
Sevgili Spencer, hepimiz yaşıyoruz ölmek için.
Spencer, her yaşayan ölür, her yükselen düşer.

RICE ap HOWELL
Haydi, haydi; ait olduğun yere gelene kadar sakla vaazlarını. Sizler ve sizin gibiler İngiltere'yi mahvettiniz. Saygıdeğer beyler yola çıkmaya hazırlar mı?

ORAKÇI
Umarım Lord Hazretleri beni unutmaz.

RICE ap HOWELL
Unutmak mı dostum? Daha neler! Gel benimle kente.
(Çıkarlar.)

V. PERDE

I. SAHNE

(Kenilworth Kalesi)

(*İçeri* KRAL, LEICESTER, WINCHESTER PİSKOPOSU *ve* TRUSSEL *girer.*)

LEICESTER

Sayın efendim, sakin olun; bırakın yakınmayı.
Kenilworth şatosunun sarayınız olduğunu,
Zorunluluktan ya da öyle gerektiği için değil de,
Canınız istediği için bir süreliğine buraya geldiğinizi düşünün.

EDWARD

Leicester, güzel sözler beni rahatlatacak olsaydı,
Sözlerin çoktan unuttururdu bana acılarımı;
Çünkü sen her zaman nazik ve sevecen olmuşsundur.
Sıradan kişilerin çektikleri üzüntüler hemen geçer,
Ancak krallarınki geçmez; ormanda vurulan geyik
Koşar yaralara iyi gelen bir bitkiye;
Ama hayvanların kralı aslan yaralandığında,
Yırtar, parçalar yarasını öfkeli pençesiyle;
Aşağılık toprağın kanını içmesini
İçine sindiremediğinden de, havaya sıçrar.
Bana da aynısı olmakta,
Korku nedir bilmeyen ruhumu bastırmak istiyorlar;
İhtiraslı Mortimer'le beni böyle bir hapishaneye kapatan,

İnsanlık dışı şeyler yapan o Kraliçe, sahtekâr Isabel.
Ruhumu öyle korkunç duygular dolduruyor ki,
Öfke ve nefret kanatlarıyla
Sık sık cennete yükseliyorum,
İkisini de tanrılara şikâyet etmek için.
Ancak, Kral olduğum aklıma gelince
Mortimer ve Isabel'in yaptıkları kötülükler için
İntikam almam gerektiğini düşünüyorum:
Ama egemenlik elden gitmişse bir kral nedir ki,
Güneşli bir günde kusursuz bir gölgeden başka?
Kral unvanını taşıyan benim ama ülkeyi yöneten beylerim;
Tacı ben giyiyorum ama beni yöneten onlar–
Mortimer ve bana ihanet eden,
Evlilik yatağımı zina ile lekeleyen Kraliçem.
Ben ise, kapatıldım bu tasa mağarasına;
Hemen yanı başımda üzüntü bekliyor,
Acıklı yakarışlarla düştüğüm bu garip duruma
İçin için kan ağlayan yüreğime eşlik etmek için.
Söyle bana, tacımdan vaz mı geçeyim,
Zorba Mortimer Kral olsun diye?

WINCHESTER PİSKOPOSU
Majesteleri yanılıyorlar; İngiltere'nin iyiliği için,
Prens Edward'ın hakkı için istiyoruz tacı.

EDWARD
Hayır, Mortimer için, Edward'ın başına geçirmek için değil;
Çünkü o, etrafını saran kurtların,
Anında hayatına son verecekleri bir kuzu.
Ama mağrur Mortimer bu tacı giyerse,
Tanrılar dönüştürsün onu söndürülemez bir ateş topuna[71]
Ya da Tisiphone'nin yılanlı çelengi gibi[72]
Süslesin lanet olası alnını.
Yeter ki, İngiltere'nin asması[73] yok olmasın,
Edward ölse bile yaşasın Edward'ın adı.

[71] Medea, İason'un uğruna kendini terk ettiği Kreusa'ya altın bir taç verir. Kreusa tacı kafasına koyduğunda, taç alev alev yanmaya başlar ve bir türlü söndürülemez.
[72] Furia'lardan bir tanesi olan Tisiphone'nin başında saç yerine yılan vardır.
[73] İngiltere tacında çilek yaprakları vardır ancak Marlowe yanlışlıkla asma yaprakları demektedir onlara.

LEICESTER

Efendim, niye zamanınızı böyle boşa harcıyorsunuz?
Sizden yanıt bekliyorlar. Tacınızı bırakacak mısınız?

EDWARD

Ah Leicester, bir düşün nasıl güçlükle katlanabilirim
Hiç neden yokken tacımı ve ülkemi kaybetmeye,
Mutluluğumu bir dağ gibi tehdit eden
Mağrur Mortimer'e hakkımı terk etmeye;
Bu dayanılmaz acılarla öldürüyorlar ruhumu.
Ancak boyun eğmeliyim tanrının isteklerine.
İşte, al tacımı, onunla birlikte Edward'ın canını da.
İngiltere'de aynı anda iki kral hüküm süremez.
Ama, dur biraz; akşama kadar Kral kalayım
Ki, şu parıldayan taca bakabileyim.
Gözlerim onu son bir kez görsün,
Kafam onunla son bir kez onurlansın
Ve ikisi birden bıraksın arzulanan haklarını.
Göksel güneş, parla sonsuza dek;
Asla izin verme sessiz gecenin bu ülkeyi kaplamasına.
Hep orada durun gökyüzünün bekçileri;
Her zaman, her mevsim kımıldamadan durun
Ki, Edward güzel İngiltere'nin Kralı olarak kalabilsin
hep.
Ama gündüzün parlak ışıkları hızla yok oluyor,
Ben de artık bırakmalıyım arzulanan tacımı.
İnsanlıktan uzak, kaplan sütü emmiş yaratıklar,
Neden istiyorsunuz Kralınızın devrilmesini?
Tacımı ve suçsuz canımı demek istiyorum.
Görün canavarlar, görün; tacımı tekrar giyiyorum!
Ne! Yoksa Kralınızın öfkesinden korkmuyor musunuz?
Zavallı Edward, bir deliymişsin gibi davranıyorlar sana.
Artık eskisi gibi kaş çatmana aldırmıyorlar;
Yeni bir kral arıyorlar.
Bu da, kafamı garip, umutsuz duygularla dolduruyor,
Bu duygular ise sonsuz işkencelerle yok ediliyorlar.
Bu işkencede teselli bulamıyorum,
Ağırlığını kafamda hissettiğim taçtan başka hiçbir şeyde.
Bu yüzden, izin ver biraz daha giyeyim onu.

TRUSSEL

Efendim, Parlamento hemen haber bekliyor;
Onun için söyleyin: Bırakıyor musunuz, bırakmıyor musunuz?
(KRAL *öfkelenir.*)

EDWARD

Bırakmayacağım, yaşadığım sürece–
Hainler, defolun; Mortimer'le birlik olun.
Seçin, numaralar çevirin, tahta çıkarın, ne isterseniz yapın.
Bu ihaneti onlar ve siz kanınızla ödeyeceksiniz.

WINCHESTER PİSKOPOSU

Bu yanıtı götüreceğiz, hoşça kalın.

LEICESTER

Efendim, geri çağırın onları, alttan alın onlarla konuşurken.
Çünkü, giderlerse, Prens taht üzerindeki hakkını kaybedecek.

EDWARD

Sen çağır onları; benim konuşacak gücüm yok.

LEICESTER

Lordum, Kral tahtı bırakmaya razı.

WINCHESTER PİSKOPOSU

Değilse, kendisi bilir.

EDWARD

Ah, keşke bilebilsem! Ama hem gökyüzü hem de yeryüzü
Elele vermişler beni perişan etmek için. İşte, al tacımı.
Alıyor musun? Hayır benim masum ellerim
Bu kadar ağır bir suç işlemeyecekler.
Aranızda kanıma en çok susamış kimse,
Kim kral katili olarak adlandırılmak istiyorsa
O alsın. Ne! Etkilendiniz mi? Bana acıyor musunuz?
Öyleyse çağırın insafa gelmeyen Mortimer'i
Ve çeliğe dönüşen gözlerinden,
Gözyaşı yerine ateş fışkıran Isabel'i.
Hayır, durun; onları görmektense,
Alın, alın.
(Tacı verir.)

Cennetin güzel Tanrısı.
Şimdi bu geçici görkemden nefret etmeme neden ol,
Çıkart beni gökyüzündeki tahta.
Ölüm, gel; kapa gözlerimi parmaklarınla;
Yok eğer yaşayacaksam, unuttur bana kendimi.

WINCHESTER PİSKOPOSU
Efendim–

EDWARD
Bana efendim deme! Defol – gözüm görmesin seni!
Ah, bağışla beni; aklımı başımdan aldı keder.
O Mortimer'in oğluma vasi olmasına izin vermeyin;
Daha güvenliklidir bir kaplanın ağzı
Onun kucaklamasından. Bunu Kraliçe'ye götürün.
(PİSKOPOS'*a bir mendil verir.*)
Gözyaşlarımla ıslattım, iç çekişlerimle kuruttum.
Eğer bunu görünce duygulanmazsa
Geri getirin ve kanımla ıslatın onu.
Sevgilerimi iletin oğluma; söyleyin ona
Ülkeyi benden daha iyi yönetmesini. Nerede hata yaptım
Çok fazla merhametli olmaktan başka?

TRUSSEL
İzninizi istiyoruz, saygıyla.
(TRUSSEL *ve* PİSKOPOS *çıkarlar.*)

EDWARD
Elveda. Biliyorum, bundan sonra getirecekleri haber
Benim öldürüleceğim olacak; ben de sevinçle karşılayacağım
bu haberi;
Ölüm mutluluktur acı içindeki insanlar için.

LEICESTER
Bir başka haberci! Getirdiği haber ne acaba?
(BERKELEY *girer.*)

EDWARD
Beklediğim haberi getirdi. Gel Berkeley, gel.
Ver mesajını çıplak göğsüme.

BERKELEY

Efendim, düşünmeyin soylu bir kişinin içinde
Bu kadar alçakça bir düşünce bulunabileceğini.
Siz majestelerine hizmet etmek, görevini yerine getirmek,
Sizi düşmanlarınızdan kurtarmak için
Canını verir Berkeley.

LEICESTER

(Mektubu okur.)

Efendim, Kraliçe'nin meclisi
Görevimden istifa etmemi istiyor.

EDWARD

Peki, şimdi kim olacak gardiyanım? Siz mi, Lordum?

BERKELEY

Evet, soylu majesteleri; böyle buyuruldu.

EDWARD

(Mektubu alır.)

Mortimer'den geliyor, adı yazıyor burada.

(Mektubu yırtar.)

Benim yüreğimi parçalayanın adını parçalayayım!
Bu zavallı intikamla biraz olsun rahatladı kafam;
Umarım bu kâğıt gibi parçalanır kolları bacakları.
Duy beni ölümsüz Jupiter, yerine getir arzumu.

BERKELEY

Majesteleri, derhal benimle Berkeley'e gelmeniz gerekiyor.

EDWARD

Nereye istersen giderim; her yer birbirinin aynı;
Her toprak uygun gömülmeye.

LEICESTER

Lordum, elinizden geldiğince iyi davranın ona.

BERKELEY

Ona nasıl davranırsam aynısı gelsin başıma.

EDWARD
Düşmanlarım halime acıdı,
Onun için götürüyorlar beni buradan.

BERKELEY
Majesteleri, Berkeley'in acımasız davranacağını mı düşünüyor?

EDWARD
Bilmiyorum; ancak şu kadarından eminim:
Ölüm her şeyin sonudur, ben de sadece bir kez ölebilirim.
Elveda Leicester.

LEICESTER
Henüz değil, Lordum; size yol boyunca eşlik edeceğim.
(Çıkarlar.)

II. SAHNE

(Londra. Saray.)

(İçeri GENÇ MORTIMER *ve* KRALİÇE ISABEL *girer.)*

GENÇ MORTIMER
Güzel Isabel, artık arzularımızı gerçekleştirdik.
Ahmak Kral'ı baştan çıkaran kibirli insanlar
Saygılarını sundular yüksek darağaçlarına,
Kendisi de esir düştü.
Dediklerimi yaparsan, birlikte yönetiriz ülkeyi.
Ne olursa olsun çocukça korkulara kapılma;
Çünkü şimdi yaşlı bir kurdu kulaklarından tutuyoruz,
Eğer elimizden kurtulursa ikimize de saldırır,
Acıtır canımızı, biz onun canını acıttık diye.
Bu yüzden madam,
Oğlunuzu elden geldiğince çabuk tahta çıkarmamız,
Benim de ona Vasi ilan edilmem gerektiğinin
Bizim için çok önemli olduğunu unutmayın.
Fermanların altında Kralının imzasının bulunması
Daha etkilidir, hem de yararımıza olur.

KRALİÇE
Sevgili Mortimer, Isabel'in canı,
Emin ol seni çok sevdiğime.
Bu yüzden de gözüm kadar değer verdiğim
Prens güvencede olduğu sürece
Canın nasıl istiyorsa öyle davran babasına,
Ben de severek kabul edeceğim.

GENÇ MORTIMER
Önce onun tahttan indirildiği haberini duymak istiyorum;
Sonra da bırak, onunla tek başıma ilgileneyim.
(Haberci girer.)
Mektuplar nereden?

HABERCİ
Kenilworth'den, Lordum.

KRALİÇE
Efendimiz Kral nasıllar?

HABERCİ
Sağlığı yerinde madam ama derin düşünceler içinde.

KRALİÇE
Ah, zavallı adam! Keşke onun üzüntüsünü hafifletebilsem.
(*Elinde taçla* WINCHESTER PİSKOPOSU *girer.*)
Teşekkürler sevgili Winchester. *(Haberci'ye)* Bayım, siz çıkın.
(Haberci çıkar.)

WINCHESTER PİSKOPOSU
Kral, kendi rızasıyla tacını bıraktı.

KRALİÇE
Ah, güzel haber! Oğlum Prens'i çağırın.

WINCHESTER PİSKOPOSU
Dahası, bu mektup mühürlenmeden önce,
Lord Berkeley geldi; Kral şu anda Kenilworth'den ayrılmıştır.
Bu arada, kardeşini kurtarmak için
Edmund'un bir plan yaptığını duyduk; hepsi bu.

Lord Berkeley, kendinden önceki görevli
Leicester kadar üzülüyor Kral'a.

KRALİÇE
Öyleyse bir başkası olsun onun gardiyanı.

GENÇ MORTIMER
Bana bırakın – işte kraliyet mühürü.
(WINCHESTER PİSKOPOSU *çıkar.*)
Kim var orada? Çağır buraya, Gurney ve Matrevis'i!
Kalın kafalı Edmund'un planlarını bozmak için
Berkeley görevden alınacak, Kral başka yere götürülecek,
Bizden başka kimse bilmeyecek bulunduğu yeri.

KRALİÇE
Ama Mortimer, o yaşadığı sürece
Ne biz güvencedeyiz, ne de oğlum.

GENÇ MORTIMER
Söyle, hemen öldürülsün mü?

KRALİÇE
Keşke öldürülse, yeter ki, benim elimden olmasın.
(MATREVIS *ve* GURNEY *girer.*)

GENÇ MORTIMER
Tamam!
Matrevis, hemen Lord Berkeley'e
Bizim ağzımızdan bir mektup yaz.
Kral'ı Gurney'le sana teslim etsin;
Mektubu yazınca imzamızı atacağız.

MATREVIS
Emredersiniz, efendim.

GENÇ MORTIMER
Gurney!

GURNEY
Buyrun, efendim.

GENÇ MORTIMER
Artık kader çarkını dilediği gibi çeviren
Mortimer'in hizmetinde yükselmeyi arzuluyorsan,
Kral'ı mutsuz etmek için elinden geleni yap,
Ne hoş bir söz söyle ona ne de gülümse.

GURNEY
Söz veriyorum Lordum.

GENÇ MORTIMER
En önemlisi de şu:
Edmund'un, Kral'ı kurtarmak amacıyla
Planlar yaptığını duyduğumuz için
Akşamları Kral'ı oradan oraya götür,
Kenilworth'e getir, tekrar Berkeley'e götür onu.
Ha, bu arada, onu daha fazla öfkelendirmek için
Ters davran ona; ağlamaya kalkarsa
Asla ve asla hiç kimse onu rahatlatmaya çalışmasın;
Tersine, acı sözlerle üzüntüsünü arttırın.

MATREVIS
Kaygılanmayın Lordum, emrettiğiniz gibi yapacağız.

GENÇ MORTIMER
Haydi, gidin şimdi; hemen yola çıkın.

KRALİÇE
Nereye götürüyorsun bu mektubu? Efendim Kralıma mı?
Majestelerine saygılarımı ilet,
Söyle ona, onun üzüntüsünü hafifletmek, onu kurtarmak için
Çok uğraştım ama boşuna.
Şunu da götür, sevgimin göstergesi olarak.
(Bir yüzük verir.)

MATREVIS
Emredersiniz madam.
(MATREVIS *ve* GURNEY *çıkar. Sahnede yalnız* ISABEL *ve* GENÇ MORTIMER *kalır. Daha sonra içeri genç* PRENS *ve* KENT *beyi konuşarak girerler.*)

GENÇ MORTIMER
Çok iyi rol yaptın, hep böyle yap sevgili Kraliçem.
İşte genç Prens geliyor, yanında Kent Beyi var.

KRALİÇE
Çocuğun kulağına bir şeyler fısıldıyor.

GENÇ MORTIMER
Eğer Prens'e böyle rahatlıkla ulaşabiliyorsa
Planlarımız ve tuzaklarımız çok kalmaz suya düşer.

KRALİÇE
Edmund'a dostça davran, sanki her şey yolundaymış gibi.

GENÇ MORTIMER
Soylu Lord Kent nasıllar?

KENT
İyiyim, sevgili Mortimer. Siz nasılsınız majesteleri?

KRALİÇE
İyiyim – bir de efendim, kardeşiniz serbest bırakılsa.

KENT
Tahtı kendi isteğiyle bıraktığını duydum.

KRALİÇE
Çok üzüldüm.

GENÇ MORTIMER
Ben de.

KENT
(Kendi kendine)
Ah, yalan söylüyorlar.

KRALİÇE
Sevgili oğlum, gel buraya; seninle konuşmalıyım.

GENÇ MORTIMER
Onun amcası ve tahtın ondan sonraki vârisi olarak
Prens'in vasisi mi olmak istiyorsunuz?

KENT
Hayır Lordum, Prens'e kim vasilik edebilir,
Ona can veren kişiden, demek istediğim, Kraliçe'den başka?

PRENS
Amca, ısrar etme tahta çıkmam için;
Babam Kral kalsın. Ben daha çok gencim.

KRALİÇE
Kabul etmelisin, majesteleri böyle istiyor.

PRENS
İzin verin, önce onu göreyim, sonra kabul ederim.

KENT
Evet, öyle yap sevgili yeğenim.

KRALİÇE
Kardeşim, biliyorsun bu olanaksız.

PRENS
Niye? Öldü mü?

KRALİÇE
Hayır. Tanrı korusun!

KENT
Keşke bu sözleriniz yürekten geliyor olsa.

GENÇ MORTIMER
Dönek Edmund, onun hapsedilmesine sen de neden oldun,
Şimdi de onun tarafını mı tutuyorsun?

KENT
İşleri düzeltmek için şimdi daha çok nedenim var.

GENÇ MORTIMER
(Kraliçe Isabella'ya)
Diyorum sana, uygun değil böyle hain birinin
Prens'in bu kadar yakınında olması.
Efendim, bu adam kardeşi Kral'a ihanet etti,
Bu yüzden güvenmeyin ona.

PRENS
Ama şimdi pişman olduğunu söylüyor, üzülüyor yaptıklarına.

KRALİÇE
Evladım, gel benimle ve bu soylu Lord'la.

PRENS
Seninle giderim ama Mortimer'le gitmem.

GENÇ MORTIMER
Nedenmiş küçük bey? Mortimer'i küçümsüyor musun?
Öyleyse ben de seni zorla götürürüm.

PRENS
Kent amca, yardım et! Mortimer bana kötülük yapacak!

KRALİÇE
Kardeşim Edmund, karşı koyma; biz onun yakınlarıyız.
Isabel, Kent Beyi'nden daha yakındır ona.

KENT
Kardeşim, Edward benim korumam altında, verin onu bana.

KRALİÇE
Edward benim oğlum ve benimle kalacak.

KENT
(Kendi kendine)
Mortimer bana yaptığı kötülüğün cezasını çekecek.
Hemen Kenilworth Şatosu'na gidiyorum;
Yaşlı Edward'ı[74] düşmanlarının elinden kurtaracağım,
Senden ve Mortimer'den intikam alsın diye.
(Çıkarlar.)

[74] Öldüğünde Edward kırk üç yaşındaydı.

III. SAHNE

(Kenilworth Kalesi yakınları)

(*İçeri* MATREVIS *ve* GURNEY, KRAL *ve Askerlerle girer.*)

MATREVIS

Efendim, o kadar üzülmeyin, dostunuzuz biz.
İnsanlar acı çekmeye mahkûmdur;
Artık gidelim, vakit geçirirsek hayatlarımızı tehlikeye atmış oluruz.

EDWARD

Dostlar, nereye gidecek şimdi talihsiz Edward?
Lanet olası Mortimer neden dinlenmeme izin vermiyor?
Tüm uçan yaratıkların nefret ettiği,
Gece kuşu gibi oradan oraya dolaşmam mı gerekiyor?[75]
Ne zaman dinecek Mortimer'in öfkesi?
Yüreği ne zaman doyacak kana?
Eğer benimki yetiyorsa, hemen yarın göğsümü,
Verin yüreğimi Isabel'le ona.
Ele geçirmek istedikleri tek şey o.

GURNEY

Hayır efendim; Kraliçe,
Siz majestelerini korumamız için emir verdi.
Öfkeniz üzüntünüzün artmasına neden oluyor.

EDWARD

Acılarımı arttıran bana böyle davranılması.
Bu pis koku bütün duyularımı rahatsız ederken
Daha ne kadar yaşayabilirim?
İngiltere Kralı bir zindana kapatıldı,
Yiyeceksiz bırakılarak açlığa mahkûm edildi.
Tek yediğim, neredeyse göğsümü parçalayan
Yürek dağlayan hıçkırıklar.
İşte böyle yaşıyor yaşlı Edward, kimse teselli etmiyor.
Çoğu kişi acıyor ama yine de, böyle ölmek zorunda.
Sevgili dostlar, lütfen biraz su verin,
Susuzluğumu gidereyim,
Yıkanıp traş olayım.

[75] Gündüz uçan kuşların baykuştan nefret ettiğine inanılırmış.

MATREVIS

Al sana lağım suyu, bize verilen emir bu.
Otur, siz majestelerinin berberi biz olacağız.

EDWARD

Hainler, defolun! Niyetiniz beni öldürmek mi?
Yoksa Kralınızı lağım suyuyla mı boğacaksınız?

GURNEY

Hayır, sadece yüzünü yıkayıp sakalını traş edeceğiz,
Seni tanıyıp kurtarmasınlar diye.

MATREVIS

Niye karşı koyuyorsun? Boşuna uğraşıyorsun.

EDWARD

Çalıkuşu aslana karşı koyabilir
Ama boş yere; ben de, işte böyle boşuna uğraşıyorum,
Bir zorbadan merhamet görmek için.
(Kral'ı lağım suyuyla yıkar ve sakalını traş ederler.)
Zavallı perişan ruhumu saran acıları bilen ölümsüz güçler,
Ah, çevirin gözlerinizi hepiniz,
Efendilerine, majestelerine, İngiltere Kralı'na
Kötülük yapmaya cüret eden şu insanlara.
Ah Gaveston, senin yüzünden bana kötü davranıyorlar!
Benim yüzümden, hem sen hem de Spencer'ler öldürüldü.
Ben de sizler için katlanacağım binlerce kötülüğe.
Spencer'lerin ruhları, nereye uçtularsa,
Oradan iyilik diliyorlar bana; öyleyse, susup öleceğim onlar için.

MATREVIS

Onlarınkiyle senin ruhun arasında sürtüşme olmayacak.
Haydi, haydi gidelim; söndürün meşaleleri;
Kenilworth'e karanlıkta gireceğiz.
(KENT *girer.*)

GURNEY

O da ne? Bu gelen de kim?

MATREVIS
Kral'ı iyi koru; gelen Kent Beyi.

EDWARD
Ah, sevgili kardeşim, kurtar beni.

MATREVIS
Birbirlerinden uzak tut onları! Sok içeri Kral'ı.

KENT
Askerler, ona sadece tek bir söz söylememe izin verın.

GURNEY
Saldırdığı için tutuklayın beyi.

KENT
İndirin silahlarınızı! Hainler, teslim edin Kral'ı.

MATREVIS
Edmund, sen teslim ol, yoksa, öleceksin.

KENT
Alçaklar, neden çullandınız üstüme böyle?

GURNEY
Bağlayın ve öylece götürün onu saraya.

KENT
Buradan başka nerede olabilir saray? İşte Kral da burada.
Ben de onunla görüşmek istiyorum. Neden engelliyorsunuz beni?

MATREVIS
Lord Mortimer neredeyse saray da orada;
Beyefendi, siz de oraya gideceksiniz. Haydi, uğurlar ola.
(MATREVIS *ve* GURNEY, KRAL*'la çıkarlar. Sahnede* KENT *ve Askerler kalır.*)

KENT
Ah, ne zavallı bir ülkedir
Soyluları sarayda oturan, Kralları zindana kapatılan!

ASKER
Niye bekliyoruz? Haydi baylar, saraya.

KENT
Tamam, madem kardeşimi kurtaramıyorum,
Nereye istiyorsanız oraya götürün beni, hatta ölüme bile.
(Çıkarlar.)

IV. SAHNE
(Londra. Saray.)

(GENÇ MORTIMER *tek başına girer.*)

GENÇ MORTIMER
Kral ölmeli, yoksa Mortimer tepe taklak düşecek.
Artık halk ona acımaya başladı;
Dahası, Edward'ın ölümüne neden olan kişi,
Prens büyüyüp yönetime geçince cezasını ödeyecek kesinlikle.
Bu yüzden kurnazca yapacağım bu işi.
Bir dostumuzun yazdığı bu mektup,
Aslında Kral'ın öldürülmesini söylüyor
Ama canının bağışlanmasını istiyor:
'Edwardum occidere nolite timere, bonum est';
'Kral'ı öldürmekten çekinmeyin, onun ölmesi gerekiyor.'
Ama şöyle okuyunca çıkan anlam farklı:
'Edwardum occidere nolite, timere bonum est';
'Kral'ı öldürmeyin, en kötü felaketten korkmak gerekir.'
Noktalamasız olarak, böylece gidecek bu mektup;
Kral öldükten sonra mektup ele geçerse,
Matrevis ve diğerleri suçlu bulunacak.
Kral'ın öldürülmesini sağlayan bizler ise suçlanmayacağız.
Bu mektubu götürecek ve işi gerçekleştirecek
Haberci şu odada saklanmış bekliyor.
Üzerinde bulunan gizli bir işaret sayesinde
Cinayeti işlediğinde o da öldürülecek.
Lightborn, buraya gel.

(LIGHTBORN *girer.*)
Hâlâ kararlı mısın?

LIGHTBORN
Daha neler Lordum – şimdi çok daha kararlıyım.

GENÇ MORTIMER
Nasıl yapacağını düşündün mü?

LIGHTBORN
Evet, evet; kimseler de anlamayacak nasıl öldüğünü.

GENÇ MORTIMER
Ama onun bakışlarını görünce yumuşayabilirsin Lightborn.

LIGHTBORN
Yumuşamak mı! Hah, ha! Zor yumuşarım ben.

GENÇ MORTIMER
Öyleyse güzelce hallet bu işi, kimseye de sezdirme.

LIGHTBORN
Nasıl yapacağımı söylemeniz gerekmez.
İlk kez adam öldürmüyorum.
Napoli'de öğrendim çiçeklerin nasıl zehirlendiğini;
Boğazlarına sokulan ısırgan otuyla insanların nasıl
boğulduğunu;
Nefes borusunu bir iğneyle delmesini;
Ya da insan uyurken bir tüy alıp
Kulaklarına biraz barut üflemesini
Veya ağzını açıp boğazından aşağı cıva dökmesini.
Ama bunlardan çok daha güzel bir yöntemim var.

GENÇ MORTIMER
Nedir?

LIGHTBORN
Bağışlayın, söyleyemem; kimse bilmemeli yöntemlerimi.

GENÇ MORTIMER
Önemli değil nasıl yaptığın; yeter ki anlaşılmasın.
Bunu Gurney ve Matrevis'e ver.
(Bir mektup verir.)
Her on milde at değiştir.
Şunu da al.
(Bir yüzük verir.)
Git, bir daha da beni görme.

LIGHTBORN
Görmeyeyim mi?

GENÇ MORTIMER
Görme.
Edward'ın öldürüldüğü haberini getirmeden.

LIGHTBORN
Hemen getireceğim o haberi. Hoşça kalın Lordum.
(LIGHTBORN *çıkar.*)

GENÇ MORTIMER
Prens'i ben yönetiyorum, Kraliçe'ye ben buyuruyorum.
En kibirli beyler bile,
Yerlere kadar eğilerek selamlıyor ben geçerken.
İmzalıyor, iptal ediyor, canım ne isterse onu yapıyorum.
Beni sevmekten çok korkuyorlar benden; bırak korksunlar.
Kaşlarımı çattığımda korkudan sararıyor tüm saray.
Bakışları bir okul çocuğu için kamçı olan
Aristarchus gibi bakıyorum Prens'e.[76]
Naib'liği bana verdiler,
Arzuladığım şeyi yapmam için ricalarda bulundular.
Meclis toplandığında, ciddi bir tavırla,
Sıkılgan bir püriten gibi[77]
Uygun olmadığımı söyledim,
Onus quam gravissimum[78] diyerek;
Ama dostlarım beni susturdular;

[76] Antik çağda yaşayan, sertliğiyle ünlü bir öğretmen.
[77] Püriten sözcüğü Marlowe zamanında yeni türetilmişti ve hemen her zaman ikiyüzlü anlamına gelirdi.
[78] Çok ağır bir yük.

Ben de onların deyimiyle *suscepi provinciam*;[79]
Sonuç olarak artık Naib'im ben.
Her şeyi sağlama bağladım; Kraliçe ve Mortimer
Ülkeyi ve Kral'ı yönetecek; bizi ise hiç kimse.
Düşmanlarımın başına bela olacağım, dostlarımı yüksek yerlere getireceğim;
Canımın istediği emri vereceğim. Kim karşı çıkabilir?
Maior sum quam cui possit fortuna nocere.[80]
Bugünün taç giyme günü olması
Ben ve Kraliçe Isabel'i memnun ediyor.
Borular çalınıyor; gidip yerimi almalıyım.

(*Genç* KRAL, CANTERBURY PİSKOPOSU, SİLAHŞÖR, *Soylular ve* KRALİÇE *girer.*)

CANTERBURY PİSKOPOSU
Kral Edward, İngiltere Kralı,
İrlanda'nın efendisi, çok yaşa Tanrı'nın lütfuyla.

SİLAHŞÖR
İster Hıristiyan, ister kâfir, Türk ya da Yahudi,
Her kim Edward'ın gerçek Kral olmadığını ileri sürer
Ve sözlerini kılıcıyla savunmak isterse,
Onunla çarpışacak silahşör benim.

GENÇ MORTIMER
Kimse çıkmadı. Çalınsın borular.

KRAL III. EDWARD
Silahşör, şerefine.
(Şerefe içer ve Silahşör'e kadehi verir.)

KRALİÇE
Lord Mortimer, siz de yanınıza alın onu.
(*Askerler ve tutuklu* KENT *Beyi girerler.*)

GENÇ MORTIMER
Kılıç ve mızraklar arasında getirilen bu hain de kim?

[79] Bu görevi üstlendim.
[80] O kadar yüceyim ki, Kader bile bana zarar veremez.

ASKER
Kent Beyi Edmund.

KRAL III. EDWARD
Ne yaptı?

ASKER
Kral'ı Kenilworth'e götürürken
Zorla elimizden almak istedi onu.

GENÇ MORTIMER
Edmund, onu kurtarmaya kalkıştın mı? Konuş!

KENT
Evet Mortimer. O, bizim Kralımız;
Sen ise bu Prens'i taç giymeye zorluyorsun.

GENÇ MORTIMER
Vurun kellesini! Savaş kuralları uygulanacak ona.

KENT
Kellemi vurmak mı! Alçak hain, meydan okuyorum sana.

KRAL III. EDWARD
Lordum, o benim amcam ve yaşayacak.

GENÇ MORTIMER
Lordum, o sizin düşmanınız ve ölecek.

KENT
Alçaklar, durun!

KRAL III. EDWARD
Sevgili anneciğim, eğer ben onu bağışlayamıyorsam,
Naib'ten onun hayatının bağışlanmasını dileyin.

KRALİÇE
Oğlum, sus; tek bir söz söylemeye cesaretim yok.

KRAL III. EDWARD
Benim de; ama yine de buyurmam gerektiğini düşünüyorum.
Ama madem buyuramıyorum, rica edeceğim.
Lordum, eğer amcamın yaşamasına izin verirseniz
Yaşım gelip yönetimi ele alınca, borcumu öderim.

GENÇ MORTIMER
Siz majestelerinin ve ülkenin iyiliği için bu.
Kaç kez emredeceğim size, onu buradan götürün diye?

KENT
Kral sen misin? Senin buyruğunla mı öleceğim?

GENÇ MORTIMER
Benim buyruğumla. Bir kez daha söylüyorum, götürün şunu.

KENT
İzin verin, kalıp konuşayım. Gitmeyeceğim.
Kral olan ya kardeşim, ya da onun oğlu;
İkisi de Edmund'un kanını dökmek istemiyor.
Öyleyse nereye götürüyorsunuz beni askerler?
(*Askerler kafasını kesmek için* KENT'*i götürürler.*)

KRAL III. EDWARD
Eğer amcam böyle öldürülecekse,
Onun[81] yanında nasıl güvencede olurum ki?

KRALİÇE
Korkma sevgili oğlum, ben seni düşmanlarından korurum.
Edmund'un yaşamasına izin verilseydi,
Seni öldürmek isteyecekti.
Gel oğlum, gidip parkta avlanalım.

KRAL III. EDWARD
Amcam Edmund da bizimle gelecek mi?

KRALİÇE
O bir hain; düşünme onu. Gel.
(Çıkarlar.)

[81] Mortimer'in.

V. SAHNE
(Berkeley Kalesi)

(MATREVIS *ve* GURNEY *girer.*)

MATREVIS
Gurney, çok şaşıyorum, Kral nasıl oluyor da ölmüyor
Şatonun tüm kanalizasyonunun aktığı,
İçinde diz boyu su olan mahzende.
Buradan sürekli yükselen nemli hava,
Bırak el üstünde büyüyen bir kralı,
Kimi olsa öldürmeye yeter.

GURNEY
Ben de şaşıyorum Matrevis; dün gece
Ona yiyecek atmak için kapıyı şöyle bir açtığımda
Kokudan neredeyse boğuluyordum.

MATREVIS
Ona çektirdiğimiz acılardan daha fazlasına dayanabilen
Güçlü bir bedeni var;
Onun için biraz da aklına saldıralım.

GURNEY
Getir onu buraya da, kızdırayım.

MATREVIS
Bir dakika – bu da kim?
(LIGHTBORN *girer.*)

LIGHTBORN
Efendim Naib sizleri selamlıyor.
(Mektubu verir.)

GURNEY
Bu da ne? Nasıl yorumlayacağımı bilemedim.

MATREVIS
Gurney, bilinçli olarak noktalama işareti konulmamış;
'Edwardum occidere nolite timere'–
Söylemek istediği bu.

LIGHTBORN
Bu nişanı tanıdınız mı? Kral'ı bana vermelisiniz.

MATREVIS
Evet; biraz bekle, hemen cevap vereceğiz sana.
(GURNEY'*e*) Bu alçak Kral'ı öldürmek için yollanmış.

GURNEY
Bunu anlamıştım.

MATREVIS
Cinayeti işledikten sonra da,
Hizmetlerine karşılık, bak nasıl ödüllendirilecekmiş:
Pereat iste.[82] Kral'ı ver ona.
Başka? İşte anahtarlar, zindan da burası.
Lord Hazretleri'nin emrettiği gibi yap.

LIGHTBORN
Ne yapmam gerektiğini biliyorum; siz gidin –
Ama çok uzağa değil, yardımınız gerekecek bana.
Yan odada bir ateş yakın,
Bana da bir şiş getirin, kor gibi olsun.

MATREVIS
Tamam.

GURNEY
Başka bir şey gerekiyor mu?

LIGHTBORN
Başka mı? Bir masa ve kuştüyü döşek.

GURNEY
Hepsi bu mu?

LIGHTBORN
Evet, evet. Sizlere seslendiğimde içeri getirin.

[82] Onu (Lightborn'u) öldürün.

MATREVIS
Hiç merak etme.

GURNEY
Al sana, zindana girmek için bir ışık.
(MATREVIS *ve* GURNEY *çıkar.*)

LIGHTBORN
Şimdi halledelim şu işi; bugüne kadar kimse
Bu Kral gibi böylesine güzel bir biçimde hallèdilmedi.
Pöf! Amma da pis kokuyor burası.
(*Arkadaki perde çekilir ve zindandaki* EDWARD *görülür.*)

EDWARD
Kim var orada? Bu ışık da ne? Niye geldin?

LIGHTBORN
Sizi rahatlatmak, size güzel haberler vermek için.

EDWARD
Bakışların zavallı Edward'a hiç de huzur vermiyor.
Alçak, biliyorum, beni öldürmeye geldin.

LIGHTBORN
Sizi öldürmek mi, sayın majesteleri?
Size zarar vermek aklımdan bile geçmiyor.
Beni Kraliçe yolladı, size nasıl davranıldığını göreyim diye;
Çünkü çok üzülüyor içinde bulunduğunuz bu acıklı duruma.
Kim gözyaşı dökmeden durabilir
Bir kralı böyle acınacak bir durumda görür de?

EDWARD
Daha şimdiden mi ağlıyorsun? Biraz dinle beni,
Ondan sonra da yüreğin, Gurney'inki ya da Matrevis'inki gibi
Kafkaslarda bile yontulmuş olsa,
Daha öykümü bitirmeden eriyecektir.
Beni kapattıkları bu zindana,
Şatonun tüm pisliği akıyor.

LIGHTBORN
Ah, alçaklar!

EDWARD
Su ve pisliğin içinde yaşıyorum
On gündür; uyumayayım diye de
Birisi sürekli davul çalıyor.
Kral olduğum halde bana sadece ekmek ve su veriyorlar!
Dolayısıyla, uykusuzluktan ve gıdasızlıktan
Beynim bulandı, bedenim uyuştu;
Kollarım bacaklarım hissetmiyor.
Ah, keşke tüm damarlarımdaki kan aksa
Yırtık pırtık giyisilerimden akan şu su gibi!
Söyle Kraliçe Isabel'e, ben böyle görünmüyordum
Onun uğruna, Fransa'da turnuvaya katıldığımda,
Cleremont Dükünü atından alaşağı ettiğimde.

LIGHTBORN
Ah, daha fazla konuşmayın, efendim; sözleriniz yüreğimi parçalıyor.
Yatın şu yatağa ve dinlenin biraz.

EDWARD
Senin bu bakışlarında ölümden başka bir şey olamaz.
Alnında ölümümün yazılı olduğunu görüyorum.
Ama dur biraz! İndirme kanlı elini,
İzin ver inerken göreyim darbeyi
Ki, ölmek üzereyken
Aklım Tanrı düşüncesiyle dopdolu olsun.

LIGHTBORN
Majesteleri benden niye kuşkulanıyorsunuz?

EDWARD
Peki, sen beni niye aldatıyorsun?

LIGHTBORN
Bu eller asla lekelenmemiştir masumların kanıyla,
Ne de şimdi lekelenecekler bir kralınkiyle.

EDWARD

Böyle düşündüğüm için bağışla beni.
Tek bir mücevherim kaldı; onu da sen al.
Hâlâ korkuyorum ama bilmiyorum nedenini;
Tüm eklemlerim titriyor sana verirken onu.
Ah, eğer beni öldürmekse niyetin,
Bu armağan değiştirsin fikrini, kurtarsın ruhunu.
Unutma ben bir Kralım – Ah, bu unvanı duyunca
Cehennem azabı çekiyorum! Nerede tacım?
Gitti, gitti; ben de hâlâ yaşıyorum ha!

LIGHTBORN

Efendim, çok uykusuzsunuz; uzanıp dinlenin.

EDWARD

Beni uyutmayan üzüntü olmasa uyurum;
Çünkü on gündür kapanmadı bu göz kapakları.
Artık konuşurken kapanıyorlar;
Ama korkudan tekrar açılıyorlar. Ah, neden burada oturuyorsun?

LIGHTBORN

Efendim, bana güvenmiyorsanız giderim.

EDWARD

Hayır, hayır; amacın beni öldürmekse eğer
Geri gelirsin tekrar; onun için, gitme, kal.
(Uyur.)

LIGHTBORN

Uyuyor.

EDWARD
(Uyanır.)

Ah, öldürme beni! Dur, ah dur biraz.

LIGHTBORN

Ne oldu efendim?

EDWARD
Bir fısıltı geliyor kulağıma;
Uyursam asla uyanmayacağımı söylüyor.
İşte bu korku böyle titrememe neden oluyor;
Onun için, söyle bana, neden geldin buraya?

LIGHTBORN
Senin canını almaya. Matrevis, gel!
(MATREVIS *girer.*)

EDWARD
Karşı koyamayacak kadar zayıf ve halsizim;
Sevgili Tanrım, yardım et bana, kabul et ruhumu.

LIGHTBORN
Hemen masayı getirin.
(MATREVIS, GURNEY*'le birlikte masa ve şişi getirir.*)

EDWARD
Ah, bağışlayın canımı – ya da hemen öldürün beni.

LIGHTBORN
Evet, öyle; koyun masayı ve üzerine çıkıp zıplayın –
Çok fazla değil, yoksa vücudunda iz kalır.
(EDWARD*'ın üzerinde zıplarlar. Kral acıyla bağırır ve ölür.*)

MATREVIS
Korkarım bu çığlık tüm kenti ayağa kaldıracak.
Onun için hemen atlara binip kaçalım.

LIGHTBORN
Baylar söyleyin, çok güzel halledilmedi mi?

GURNEY
Evet, olağanüstüydü; al işte ödülünü.
(GURNEY, LIGHTBORN*'u hançerler.*)
Gel, cesedi hendeğe atalım;
Kral'ın cesedini de efendimiz Mortimer'e götürelim.
Gidelim!
(Çıkarlar.)

VI. SAHNE

(Londra. Saray)

(GENÇ MORTIMER *ve* MATREVIS *girer.*)

GENÇ MORTIMER
Tamam mı Matrevis, katil de öldü mü?

MATREVIS
Evet, sayın Lordum. Ama keşke yapmasaydık.

GENÇ MORTIMER
Matrevis, pişmanlık duymaya başlarsan
Senin celladın da ben olurum. Onun için seç,
Ya bu olayı kimseye söylemezsin
Ya da Mortimer'in elinde can verirsin.

MATREVIS
Efendim, Gurney kaçtı; ve korkarım,
İkimizi de ele verecek; onun için izin verin ben de kaçayım.

GENÇ MORTIMER
Cehennemin dibine git!

MATREVIS
Lord Hazretleri'ne teşekkür ederim.
(Çıkar.)

GENÇ MORTIMER
Ben ise, dimdik duruyorum Jupiter'in koca ağacı[83] gibi;
Benimle karşılaştırıldığında diğerleri çalı çırpı.
Titriyor hepsi adımı duyunca – ben ise korkmuyorum
kimseden.
Bakalım kim beni Kral'ı öldürmekle suçlamaya cesaret edecek.
(KRALİÇE *girer.*)

KRALİÇE
Ah Mortimer, oğlum Kral

[83] Meşe ağacı.

Babasının öldürüldüğü, onu bizim öldürdüğümüz haberini almış.

GENÇ MORTIMER
Ne olmuş biz öldürdüysek? Kral daha bir çocuk.

KRALİÇE
Evet, evet; ama saçını yoluyor, ellerini ovuşturuyor,
Her ikimizden de öcünü alacağına yemin ediyor.
Meclis odasına gitti
Soylulardan yardım istemek için.
Ah, ah! Bak işte geliyor, soylular da yanında.
Mortimer, işte şimdi başlıyor felaketimiz.
(KRAL III. EDWARD *soylularla girer.*)

1. BEY
Efendimiz, korkmayın; unutmayın siz bir kralsınız.

KRAL III. EDWARD
Alçak!

GENÇ MORTIMER
Bu da ne demek efendimiz?

KRAL III. EDWARD
Senin sözlerinden korktuğumu sanma.
Senin hainliğin yüzünden babam öldürüldü.
Sen de öleceksin; Onun yürek parçalayan tabutu
üstüne de
Senin iğrenç, lanetli kafan konulacak,
Senin yüzünden onun soylu bedeninin
Vaktinden önce mezara girdiğine
Dünya tanık olsun diye.

KRALİÇE
Ağlama sevgili oğlum.

KRAL III. EDWARD
Ağlama deme bana; o benim babamdı.
Benim sevdiğimin yarısı kadar sevseydin onu,

Bu kadar sakin kalmazdın ölümü karşısında.
Ama sen, korkarım, Mortimer'le birlik oldun.

2. BEY
Neden efendimiz Kral'la konuşmuyorsun?

GENÇ MORTIMER
Kendime hakaret sayıyorum bu suçlamaları;
Onu benim öldürdüğümü söylemeye kim cüret ediyor?

KRAL III. EDWARD
Hain, sevgili babam konuşuyor benim ağzımdan,
Kısaca diyor ki, onu öldüren sensin.

GENÇ MORTIMER
Majestelerinin bundan başka kanıtı yok mu?

KRAL III. EDWARD
Var, eğer bu Mortimer'in el yazısıysa.
(Mektubu gösterir.)

GENÇ MORTIMER
Alçak Gurney, beni de kendini de ele verdi.

KRALİÇE
Ben de bundan korkuyordum; cinayet saklanamaz.

GENÇ MORTIMER
Benim el yazım. Ne anlam çıkarıyorsun bundan?

KRAL III. EDWARD
Oraya bir katil yolladığın anlamını.

GENÇ MORTIMER
Ne katili? Göster bakalım yolladığım adamı.

KRAL III. EDWARD
Ah, Mortimer, çok iyi biliyorsun ki, öldürüldü o.
Sen de öldürüleceksin. Niye burada duruyor bu adam hâlâ?
Bir kızağa koyup götürün onu;[84]

[84] Kraliçe Viktorya dönemine kadar, hainler bir kızağa konulup idam edilecekleri yere kadar caddelerde çekilerek götürülürlermiş.

İdam edin, parça parça edin;
Ama kafasını derhal bana getirin.

KRALİÇE
Sevgili oğlum, benim hatırım için acı Mortimer'e.

GENÇ MORTIMER
Yalvarmayın madam; ben ölmeyi yeğlerim.
Pasaklı bir çocuğa canımı bağışlasın diye yalvarmaktansa.

KRAL III. EDWARD
Götürün şu haini, şu katili.

GENÇ MORTIMER
Alçak Kader, şimdi anladım,
Çarkında bir nokta var, insanlar oraya ulaştıklarında
Tepetaklak aşağı düşüyorlar; ben de o noktaya ulaştım,
Daha yukarıya çıkılamayacağını da gördüm.
Öyleyse neden üzüleyim düşüşüme?
Elveda, güzel Kraliçe. Mortimer için ağlama,
Dünyaya aldırmıyor o; bir gezgin gibi
Bilinmeyen elleri keşfetmeye gidiyor.

KRAL III. EDWARD
Ne! Daha götürmediniz mi haini!
(GENÇ MORTIMER, 1. BEY *'le çıkar.*)

KRALİÇE
Sana ben can verdim,
Dökme soylu Mortimer'in kanını.

KRAL III. EDWARD
Babamın kanını döktüğünü gösteriyor bu;
Yoksa Mortimer için yalvarmazdın.

KRALİÇE
Ben mi onun kanını dökmüşüm? Hayır!

KRAL III. EDWARD
Evet madam, sen – böyle diyorlar.

KRALİÇE
Bu dedikodular doğru değil; seni sevdiği için
Zavallı Isabel hakkında bu haberi yayıyorlar.

KRAL III. EDWARD
Annemin bu kadar kötü olabileceğini sanmıyorum.

3. BEY
Efendimiz, korkarım doğru olduğu kanıtlanacak.

KRAL III. EDWARD
Anne, babamı öldürdüğünden kuşkulanılıyor;
Bu yüzden konuyu araştırana kadar
Kale'ye kapatıyoruz seni.
Suçlu bulunursan, oğlun olsam bile
Sana acıyacağımı, yumuşak davranacağımı sanma.

KRALİÇE
Hayır, ölümüme gidiyorum ben; çok yaşamışım demektir,
Oğlum ömrümü kısaltmayı düşünüyorsa.

KRAL III. EDWARD
Götürün onu – sözleri ağlattı beni,
Biraz daha konuşursa ona acımaya başlayacağım.

KRALİÇE
Sevgili efendim için yas tutamayacak mıyım,
Diğerleri gibi onu mezarına uğurlamayacak mıyım?

2. BEY
Hayır madam; Kral buradan götürülmenizi emretti.

KRALİÇE
Beni unuttu! Durun, ben onun annesiyim.

3. BEY
Yararı yok; onun için gidelim, sayın madam.

KRALİÇE

Öyleyse, gel sevgili ölüm; kurtar beni bu acıdan.

(*Muhafızlarla çıkar.* 1. BEY, GENÇ MORTIMER *'in kellesiyle girer.*)

1. BEY

Efendimiz, işte Mortimer'in kellesi.

KRAL III. EDWARD

Babamın tabutunu getirin, üstünde duracak bu baş;
Bana da yas kıyafetlerimi getirin.

(Hizmetkârlar çıkar.)

Lanetli kafa,
Şimdi olduğu gibi, eskiden de sözümü geçirebilseydim sana,
Bu canavarca ihaneti gerçekleştiremezdin.
İşte tabut geliyor; Lordlarım, yas tutun benimle.

(Hizmetkârlar tabut ve yas kıyafetiyle girer.)

Sevgili babacığım, senin cinayete kurban giden ruhuna
Bu alçak hainin kellesini sunuyorum.
Gözlerimden dökülen bu gözyaşları da,
Tanık olsun acıma ve masumiyetime.

(Çıkarlar.)

DOKTOR FAUSTUS*

Yazılış tarihi bilinmeyen *Doktor Faustus,* ilk kez, Marlowe öldürüldükten sonra Admiral's Men Kumpanyası tarafından sahneye konulmuştur. Kumpanya, oyunun basılması durumunda telif haklarından yoksun kalacağı için, 1604'e kadar oyunu bastırmaz. 'A Metni' diye tanınan bu edisyon, 1609 ve 1611 yıllarında iki baskı daha yapar. 1616 yılında basılan ve 'A Metni'nden çok büyük farklılıklar gösteren edisyona 'B Metni' adı verilmiştir. 1619 yılında basılan 'B2 Metni'nin kapak sayfasında, oyuna yeni eklerin yapıldığı belirtilmektedir. Dolayısıyla, *Doktor Faustus*'un, büyük farklılıklar içeren, üç edisyonu bulunmaktadır. Bu değişikliklerin açıklaması (özgün metnin değişen çağın zevklerine uymadığı; baş aktör Edward Alleyn'in Kumpanya'dan ayrılacağı için bu değişikliklerin gerektiği v.b.) ancak varsayımlara dayanmaktadır. Ancak, 1606 yılında onaylanan Küfür Yasası nedeniyle özgün metinden küfürler çıkarılmıştır. Örnek: Son sahnede İsa'nın kanı görülmez; yine son sahnede Faustus, Tanrı'ya değil, gökyüzüne bakar.

Bu çeviride, Roma Gill'in redakte ettiği ve New Mermaids (1989) serisi tarafından yayımlanan 'A Metni' ana metin olarak alınmış, 'B' ve 'B2' metinlerinin farklılık gösteren sahneleri Ekler'de verilmiştir.

Kaynak Alınan Kitap: ChristopherMarlowe, Dr. Faustus, 2nd Edition, A&C Black, 1989.

KİŞİLER

KORO
DOKTOR JOHN FAUSTUS
WAGNER, *Faustus'un hizmetkârı, bir öğrenci.*
VALDES, *Faustus'un dostu, büyücü.*
CORNELIUS, *Faustus'un dostu, büyücü.*
ÜÇ ÜNİVERSİTELİ

MELEK
ŞEYTAN
MEFİSTOFELES
LUCIFER
BELZEBUB
YAŞLI ADAM

SOYTARI
ROBIN, *bir handa seyis*
RAFE, *bir handa seyis*
MEYHANECİ
AT CAMBAZI

PAPA
KARDİNAL LORRAINE

İMPARATOR V. CHARLES
ŞÖVALYE
DÜK VANHOLT
DÜŞES VANHOLT

YEDİ GÜNAH:
GURUR
İHTİRAS
ÖFKE
KISKANÇLIK
OBURLUK
TEMBELLİK
ŞEHVET
BÜYÜK İSKENDER
TROYALI HELEN

HİZMETKÂRLAR
KEŞİŞLER
ŞEYTANLAR

PROLOG

(*İçeri* KORO[1] *girer.*)

KORO

Şimdi ne Mars'ın[2] Kartacalılarla birlik olduğu
Thrasimennus[3] ovalarında ilerliyoruz,
Ne de saltanatların yıkıldığı saraylarda
Oynaşıp, gönül eğlendiriyoruz;
Ozanımız niyetli değil göksel koşuğunu
Küstah ve cüretkâr girişimlerin görkemiyle de yüceltmeye.
Baylar, sahneye koyacağımız, sadece,
Faustus'un başına gelen iyi ve kötü şeyler.
Sabredenlerden, sonra bizi alkışlamalarını istiyoruz.[4]
Faustus'un çocukluğunu anlatmakla başlıyoruz:
Anası babası yoksuldu,
Almanya'da, Rhodes[5] denen bir kentte doğdu;
Büyüyünce Wittenberg'e[6] gitti,
Burada akrabaları baktı ona.
İlahiyat öğreniminden o kadar çabuk yararlandı,
Verimli bilim bahçesinde o kadar çabuk ilerledi ki,
Kısa sürede doktor unvanıyla onurlandırıldı;
Göksel din konusunda tartışmaktan
En çok zevk alanları bile geçti.
Ta ki, bilgiyle şişmiş, kendinden emin bir insan olunca,
Balmumundan kanatları[7] onu ulaşamayacağı yüksekliklere götürüp,
Kanatlarını eriten gökler onu aşağı fırlatana kadar.

[1] Marlowe, sahneleri birbirine bağlamak için, daha sonra Wagner'le özdeşleşen bir kişi kullanır. Oyundaki Koro, Ahlak Oyunlarındaki 'Doktor' ya da 'sunucu' özelliğini taşımaktadır.
[2] Savaş tanrısı.
[3] Anibal, M.Ö. 217 yılında, İtalya'da, Thrasimennus Gölü (Lago di Perugia) yakınlarında, Romalı Konsül Flaminius yönetimindeki bir orduyu yenmiştir.
[4] Oyunu sonuna kadar izleyip oyun hakkında bir yargıya varanların kendilerini beğeneceklerini söylüyor.
[5] Roda.
[6] Hamlet ve Luther'in üniversitesi olan Wittenberg kuşkuculuğun beşiğiydi.
[7] Yunan mitolojisinde, kendine balmumundan kanatlar yapan Icarus, göklere yükselip uçmaya başlar, kendini alamayıp güneşe çok yaklaşınca kanatları erir ve yere düşer. Icarus, Rönesans Avrupasında, gurur ve kendini bilmezlikle özdeşleşmiştir.

Çünkü şeytansal bir uğraşa kapılmış,
Öğrenimin altın armağanlarıyla daha da kabararak
İlgilenmeye başlamıştı lanet olası büyücülükle.
Hiçbir şey büyü kadar tatlı değil onun için,
Sonsuz mutluluğa[8] bile yeğliyor onu.
İşte, adam bu, çalışma odasında oturuyor.[9]
(Çıkar)

I. SAHNE

(FAUSTUS *Çalışma odasına girer.*)

FAUSTUS

Faustus, karar ver öğreneceğin şeye,
Başla uzmanlaşmak istediğin derinlikleri ölçmeye.
Üniversiteden mezun oldun ama sadece görünürde ilahiyatçı ol;
Ama her bilim dalının amacını iyice öğren;
Aristo'nun yapıtlarıyla yaşa ve onlarla öl.
Ah güzel *Analitik*,[10] beni büyülüyorsun:
Bene disserere est finis logices.
İyi tartışmak mantığın tek amacı mı?
Bu bilim daha büyük mucizeler sunmuyor mu?
Öyleyse okuma bir daha, sen bu amaca zaten ulaştın;
Daha yüce bir konu yaraşır Faustus'un zekâsına.
Vedalaş *On kai me on'la*,[11] buraya gel, Galenus:
Ubi desinit philosophus, ibi incipit medicus,[12] diyor.
Faustus, hekim ol, yığ altınları üst üste;
Ebedileştir adını, bulduğun muhteşem bir ilaçla.
Summum bonum medicinae sanitas:
Tıbbın amacı bedenimizi sağlıklı kılmaktır.
Faustus, sen ulaşmadın mı bu amaca?

8 Ölümünden sonra yaşam umudu.
9 Koro'nun bu sözleri üzerine perde çekilir ve çalışma odasında çalışan Faustus görülür.
10 Aristo, Avrupa üniversitelerinde on üçüncü yüzyıldan başlayarak etkin olmuştur. Ancak Marlowe'un yaşadığı dönemlerde Petrus Ramus etkisini hissettirmeye başlamıştır. *Analitik*, Aristo'nun, bir tezin kanıtlanması üzerine yazdığı iki yapıta verilen addır.
11 Varlık ve yokluk.
12 Filozofun bıraktığı yerden hekim devam eder.

Ağzından çıkan her söz Hipokrates'in[13] sözü sayılmadı mı?
Sayesinde koca kentlerin vebadan kurtulduğu,
Binlerce umarsız hastalığın iyileştiği
Reçetelerin birer anıt gibi asılı değil mi?
Yine de sen sadece Faustus'sun, bir insansın.
İnsanlara sonsuz yaşam
Ya da ölenlere yeniden can verebiliyor musun?
İşte o zaman bu meslek övgüye değerdir.
Hoşçakal tıp! Justinian nerede?
Si una eademque res legatur duobus,
Alter rem alter valorem rei...[14]
Al sana işe yaramaz miras hukukundan bir dava:
Exhereditare filium non potest pater nisi...[15]
İşte Enstitü'nün[16] ve evrensel hukuğun konuları bunlar.
Maddiyattan başka derdi olmayan
Paragözlere yaraşır bu bilim!
Benim için çok aşağılık, çok yetersiz.
Hepsini inceledim, en iyisi ilahiyat.
Jeronimus'un İncil'i![17] Faustus, iyi bak ona.
Stipendium peccati mors est. Ne! *Stipendium,...*
Günahın bedeli ölümdür mü? Bu çok ağır.
Si peccasse negamus, fallimur, et nulla est in nobis veritas.
Hiç günahımız yok dersek,
Kendimizi kandırmışız, dürüst değiliz demektir.
Öyleyse günah işlememiz kaçınılmazdır;
O zaman da öleceğiz,
Evet, hem de sonsuza dek.
Ne biçim bir öğreti dersin buna? *Che sara, sara.*
Ne olacaksa olur! İlahiyat elveda!
Büyücülerin metafizik
Ve büyü kitapları ne de görkemli!
Çizgiler, daireler, şekiller, harfler, işaretler!
Evet, Faustus'un en çok arzuladığı şeyler bunlar.
Ah, bu alanda durmaksızın çalışanları,

[13] Hipokrates'in *Aphorismes* adlı kitabı devrin en ünlü tıp kitabıydı.
[14] Eğer iki kişiye aynı şey miras kalmışsa, biri o şeyi, diğeri o şeyin parasını almalıdır.
[15] Baba oğlunu mirastan yoksun bırakamaz; yalnız...
[16] M.S. altıncı yüzyılda yaşayan Roma imparatoru Justinianus tüm Roma Hukukunu *Corpus Juris* başlıklı yapıtıyla yeniden düzenlemiştir. Bu yapıtın ilk bölümü olan *Institutiones* hukuk öğrencileri için bir el kitabı olarak hazırlanmıştır.
[17] Jeronimus'un İncili: Vulgate. Jeronimus, İncil'i Latince'ye çevirmiştir.

Ne büyük bir kazanç, zevk,
Egemenlik, onur ve sonsuz güç beklemekte!
Evrenin sessiz[18] kutupları arasında
Hareket eden her şey emrimde olacak.
İmparatorlara, krallara sadece kendi ülkelerinde baş eğerler;
Ne rüzgâr oluşturabilir, ne de bulutları dağıtabilir onlar.
Ama bu alanda[19] başarılı olanlar
İnsan aklının sınırlarına kadar ulaşabilirler.
İyi bir büyücü yüce bir tanrıdır.
Evet Faustus, eğit aklını, sen de bir tanrı ol.
(WAGNER *girer.*)
Wagner, en sevgili arkadaşlarım
Alman Valdes ve Cornelius'a selamlarımı götür;
Gelip beni görmelerini rica et onlardan.

WAGNER
Peki, efendim.
(WAGNER *çıkar.*)

FAUSTUS
Ne kadar çok çalışsam da, onlarla görüşmemin
Tüm çabalarımdan çok yararı dokunacak bana.
(MELEK *ve* ŞEYTAN *girer.*)

MELEK
Ah Faustus, bırak o lanetli kitabı elinden,
Bakma ona, yoksa ruhunu kandırıp
Tanrının tüm gazabını başına yağdırır.
Oku, Kutsal Kitabı oku; bunu okursan günaha girersin.

ŞEYTAN
Faustus, devam et, doğanın tüm hazinesini içeren
Bu güzel sanatı çalışmaya.
Gökteki Jupiter[20] gibi, sen de,
Bu öğelerin[21] efendisi, yeryüzünün hâkimi ol.
(Çıkarlar.)

[18] Hareket etmedikleri için sessiz.
[19] Büyüde.
[20] Hıristiyan tanrısına atıfta bulunurken, çoktanrılı dinlerin tanrıları sıklıkla kullanılmaktadır.
[21] Dört öğe: Toprak, hava, su ve ateş.

FAUSTUS

Nasıl da sarhoş etti beni bu düşünce!
Ne dilersem bana getirmelerini emredecek miyim cinlere?
Aklımdaki soruların yanıtını verecekler mi bana?
Yüreklilik gerektiren isteklerimi yerine getirecekler mi?
Altın getirsinler diye Hindistan'a uçmalarını,
Değerli inciler bulsunlar diye okyanusu[22] taramalarını,
Güzel meyveler, krallara layık yiyecekler için de
Yeni keşfedilmiş dünyanın her bir köşesini
Taramalarını isteyeceğim onlardan.
Bana bilmediğim felsefeleri öğretmelerini,
Tüm kralların sırlarını anlatmalarını isteyeceğim onlardan.
Almanya'nın çevresine tunç duvar ördürteceğim onlara;
Güzel Wittenberg'in etrafını deli akan Ren ile
çevreleyecekler.[23]
Üniversite'deki derslikleri ipekle doldurtacağım onlara,
Şık mı şık giyinecek tüm öğrenciler.[24]
Getirdikleri para ile asker toplayıp,
Parma Prensi'ni[25] kovacağım topraklarımızdan,
Tek hâkimi olarak hüküm süreceğim ülkemizde.
Bana köle olan cinlerime,
Antwerp Köprüsü'nü mahveden yanan gemiden
Daha garip makinalar, aletler yaptırtacağım saldırılar için.
Haydi Alman Valdes ve Cornelius, gelin;
Mutlu edin beni engin bilgilerinizle.

(VALDES *ve* CORNELIUS *girer.*)

Valdes, sevgili Valdes, Cornelius,
Sonunda aklımı çeldi sözleriniz:
Sihirbazlık ve büyü sanatıyla ilgilenmeye karar verdim;
Ama sadece söylediklerinizden değil,
Yalnızca büyücülük sanatıyla ilgilenen düşgücüm de
Başka hiçbir şey düşünmeme izin vermiyor.
Felsefeyi iğrenç ve anlaşılması güç buluyorum.
Hukuk da tıp da aklı kıt olanlar için.
İlahiyat ise, üçünden de aşağılık,

[22] En değerli inciler Hint Okyanusu'ndan elde edilirmiş.
[23] Aslında, Wittenberg kentinin ortasından Elbe Irmağı geçmektedir.
[24] Marlowe'un yaşadığı dönemlerde üniversite öğrencilerinden ciddi kıyafetlerle dolaşmaları istenirdi.
[25] 1579-1592 yılları arasında Hollanda valiliği yapan İspanyol generali. Scheldt Irmağı üzerine 1589 yılında yaptırdığı köprü, Antwerp kuşatmasında, yanan bir geminin üzerine yollanmasıyla yanarak yok olmuştu.

Kötü, dayatmacı, iğrenç ve berbat.
Büyüdür benim aklımı başımdan alan, büyü.
Onun için sevgili dostlarım, yardımcı olun bu girişimimde bana.
Ki, zekice tartışmalarla Alman Kilisesi'nin rahiplerini şaşırtan
Sevgili Musaeus[26] cehenneme indiğinde başına toplanan cinler gibi,
Wittenberg'in gururu olan gençlerin
Akın akın tartışmalarımı dinlemeye gelmelerine neden olan ben de,
Hayaletleri sayesinde tüm Avrupa'nın hayranlığını kazanan Agrippa[27] kadar yetenekli olayım.

VALDES

Faustus, bu kitaplar, senin aklın ve bizim deneyimimiz sayesinde
Tüm uluslar bizi aziz ilan edecekler.
Amerikan kızılderilileri nasıl İspanyol efendilerine hizmet ediyorlarsa
Her öğenin cini üçümüze de öyle hizmet edecek.
Biz isteyince aslanlar gibi koruyacaklar bizi;
Yanımızda yürüyecekler, mızraklı Alman süvarileri
Ya da Lapland devleri şeklinde.
Bazen de kadın ya da genç kız şekline girecekler;
Aşk Kraliçesi'nin beyaz göğüslerinden
Daha güzel olacak havadan farkı olmayan yüzleri.
Koca kalyonlar getirecekler Venedik'ten,
Amerika'dan da, yaşlı Philip'in hazinesini
Yıl be yıl dolduran altın postu.[28]
Eğer bilge Faustus vazgeçmezse kararından.

FAUSTUS

Valdes, sen nasıl kararlıysan yaşamaya
Ben de kesin kes kararlıyım bu konuda,
Onun için karşı çıkma.

[26] Vergilius, bu efsanevi ozanın yeraltı dünyasına indiğinde, etrafının rahiplerin ve ozanların ruhlarıyla çevrelendiğini anlatır.
[27] Sihirbaz ve büyücü Henry Cornelius Agrippa von Nettesheim (1486-1535) ruh çağırma becerisiyle ünlüydü.
[28] Zenginliği Argonautların aradıkları altın post ile bir tutulan Amerika, İspanya Kralı Philip'e her yıl vergi öderdi.

CORNELIUS

Büyü ile gerçekleştirilecek mucizeler
Yemin ettirecek sana başka bir şeyle uğraşmamaya.
Astrolojide uzman olan,
Birkaç dil bilen,[29] madenlerden anlayan,
Büyü yapmak için gerekli her şeye sahip demektir.
Bu yüzden Faustus, hiç kuşku duyma çok ünlü olacağına,
Bu sanattaki ustalığın nedeniyle,
Delphi Tapınağı'nı ziyaret edenlerden daha çok ziyaretçin olacağına.
Cinler bana denizleri kurutup,
Tüm batık gemilerdeki hazineleri getirebileceklerini,
Hatta atalarımızın toprağın altına sakladıkları
Zenginlikleri bulabileceklerini söylüyorlar.
Öyleyse söyle bana Faustus,
Başka neye gereksinmemiz olacak?

FAUSTUS

Hiçbir şeye Cornelius! Ah, ruhumu şenlendirdi bu!
Haydi, birkaç sihirbazlık öğretin de,
Şöyle sık bir koruya gidip
Bu güzelliklerin hepsine kavuşayım.

VALDES

Öyleyse, hemen kimsenin bulunmadığı bir koruya git,
Bilge Bacon[30] ile Abanus'un[31] kitaplarını,
Yahudilerin Mezmurlar'ını ve İncil'i yanında götür;[32]
Daha başka gereken şeyleri
Konuşmamız bitmeden sana söyleriz.

CORNELIUS

Valdes, önce ona bu sanatta kullanılan sözcükleri öğret;
Arkasından, diğer tüm ritüelleri öğrenip
Bilgisini tek başına sınayabilir Faustus.

[29] Ruhlarla haberleşmek isteyenlerin Yunanca ve İbranice bilmeleri gerektiğine inanılırdı. Ancak, asıl ruhlarla haberleşme dili Latinceydi.

[30] Greene'in oyunu *Friar Bacon and Friar Bacon*'ın kahramanı olan Roger Bacon (1214-94), Oxford'lu bir filozoftu ve kara büyüyle uğraştığı söylenirdi.

[31] Pietro d'Abano (1250-1316) olduğu sanılmaktadır. İtalyan hümanisti ve hekimi olan d'Abano'nun aynı zamanda bir sihirbaz olduğu söylenirdi.

[32] Ruhlarla görüşmek için Faustus'a bazı Mezmurlar (özellikle 22.ve 51.) ve Yeni Ahit'te Aziz Yuanna'nın İncilinin başlangıcı gerekmektedir.

VALDES
İlk olarak, temel bilgileri vereceğim sana;
Daha sonra benden bile usta olacaksın.

FAUSTUS
Öyleyse gelin, benimle yemek yiyin; yemekten sonra
Konuyu en ince ayrıntısına kadar görüşürüz.
Çünkü yatmadan önce neler yapabileceğimi görmek istiyorum.
Bu yüzden, öleceğimi bilsem bile bu gece büyü yapacağım.
(Çıkarlar.)

II. SAHNE

(*İki* ÜNİVERSİTELİ *girer.*)

1. ÜNİVERSİTELİ
Faustus'a ne oldu merak ediyorum; *sic probo*[33] diyerek çın çın çınlatırdı üniversiteyi.

2. ÜNİVERSİTELİ
Birazdan öğreniriz; bak, işte adamı geliyor.
(WAGNER *girer.*)

1. ÜNİVERSİTELİ
Hey dostum, efendin nerede?

WAGNER
Tanrı bilir.

2. ÜNİVERSİTELİ
Niye, sen bilmiyor musun?

WAGNER
Biliyorum. 'Tanrı bilir' demek, 'Ben bilmiyorum' demek değil ki.

[33] İşte böylece kanıtlıyorum.

1. ÜNİVERSİTELİ
Hadi oradan, bırak dalga geçmeyi; söyle bize, efendin nerede.

WAGNER
Doktora öğrencisi olmanız bunu anlamanız gerektiğini göstermez; bu nedenle hatanızı kabul edin ve dikkat edin.

2. ÜNİVERSİTELİ
Niye, bildiğini söylememiş miydin?

WAGNER
Tanığınız var mı?

1. ÜNİVERSİTELİ
Evet bayım, ben duydum.

WAGNER
Bozacının tanığı şıracı.

2. ÜNİVERSİTELİ
Yani, söylemeyeceksin.

WAGNER
Hayır bayım, söyleyeceğim; ama kalın kafalı olmasaydınız böyle bir soru asla sormazdınız bana. *Corpus naturale* [34] olduğu için *mobile* [35] değil mi o? Öyleyse neden bana böyle bir soru soruyorsunuz? Ama ağırkanlı, zor kızan, şehvet düşkünü (aşk demek istiyorum) biri olmasam idam sehpasına[36] on metreden fazla zor yaklaşırdınız. Yine de bir dahaki mahkemede asılacağınızdan kuşku duymuyorum. İşte, sizi böylece alt ettikten sonra, bir Püriten tavrı takınıp şöyle konuşmaya başlayacağım.[37] Gerçekten, sevgili kardeşlerim, efendim, Valdes ve Cornelius'la yemek yiyor; konuşabilse, bu şarap da siz beyefendilere aynı şeyi söyler. Tanrı sizleri korusun, kollasın, kol kanat gersin sizlere, benim sevgili kardeşlerim, benim sevgili kardeşlerim.

(Çıkar.)

[34] Doğal bir yaratık.
[35] Hareket yeteneği var.
[36] Yemek odası.
[37] Wagner, Püritenlerin aşırı derecede nazik konuşmalarını taklit etmeye başlar.

1. ÜNİVERSİTELİ
Korkarım Faustus, bütün dünyada kötü bir şöhrete sahip olan bu ikisinin uzman olduğu o lanet olası sanata kaptırmış kendini.

2. ÜNİVERSİTELİ
Tanımadığım bir yabancı bile olsaydı onun adına üzülürdüm. Hadi, gidip Rektör'e haber verelim, bakalım öğütleriyle onu yola getirebilecek mi?

1. ÜNİVERSİTELİ
Olur, ama korkarım, hiçbir şey onu yola getiremez.

2. ÜNİVERSİTELİ
Yine de elimizden geleni yapalım.
(Çıkarlar.)

III. SAHNE

(FAUSTUS *büyü yapmak için içeri girer.*)

FAUSTUS
Şimdi yeryüzünün kasvetli gölgesi,[38]
Islak Orion'u görme arzusuyla,
Antarktika'dan gökyüzüne sıçramakta,[39]
Gökyüzünü kara soluğuyla karartmakta şimdi.
Faustus, başla büyünü yapmaya,
Dualar edip, adaklar adadığın şeytanların
Emirlerine uyup uymadıklarına bak.
Şu dairenin içine Yehova'nın adını
Tersten ve düzden yazdım;
Azizlerin adlarının kısaltmalarını,
Göklerdeki her cismin şeklini,
Gezegenlerin ve burçların sembollerini de koydum;
Cinlerin ortaya çıkmasını bunlarla sağlayacağım.[40]

[38] Gece.
[39] Marlowe, karanlığın güney yarıküreden bastırdığını düşünmekte.
[40] Büyücü büyüsüne başlamadan önce yere bir daire çizer ve dairenin içine çeşitli şekiller çizerdi ve dairenin içinde kaldığı ve daire de bozulmadığı sürece hiçbir kötü ruhun ona zarar veremeyeceğine inanılırdı.

Öyleyse, korkma Faustus, kararlı ol;
Dene büyünün kâdir olduğu her şeyi.
Sint mihi dei acherontis propitii. Valeat numen triplex Jehovae! Ignei, aerii, terreni, aquatici spiritus salvete! Orientis princeps, Belzebub inferni ardentis monarcha, et Demogorgon, propitiamus vos, ut appareat et surgat Mephastophilis. Quid tu moraris? Per Jehovam, Gehennam, et consecratam aquam quam nunc spargo; signumque crucis quod nunc facio; et per vota nostra, ipse nunc surgat nobis dicatus Mephastophilis.[41]

(*Bir* ŞEYTAN *girer.*)

Emrediyorum sana, git ve değiştir görüntünü;
Bana uşak olamayacak kadar çirkinsin.
Git, yaşlı bir Fransisken rahibi olarak gel,
Bir şeytana en çok böyle bir kutsal kılık yaraşır.

(ŞEYTAN *çıkar.*)

Dualarımın etkili olduğunu görüyorum!
Kim istemez bu sanatta yetkin olmayı?
Şu Mefistofeles ne de uysal,
Söz dinler ve alçakgönüllü!
İşte böyledir büyünün, sihirli sözcüklerin gücü.
Faustus, artık sen sihirbazların şahısın,
Yüce Mefistofeles'e söz geçirebiliyorsun.
Quin redis, Mephastophilis, fratris imagine![42]

(MEFİSTOFELES *girer.*)

MEFİSTOFELES
Faustus, ne yapmamı istiyorsun benden?

FAUSTUS
Hayatım boyunca yanımdan ayrılmamanı,
İster ayı yörüngesinden çıkarmak,
İster dünyayı okyanusun suları altında bırakmak olsun,
Faustus ne emrederse yerine getirmeni istiyorum.

[41] Yanımda olsun Acheron'un tanrıları. Yok olsun Yehova'nın ruhu. Hoşgeldiniz ateş, hava, su ve toprağın ruhları. Ah, Doğunun hükümdarı, yanan cehennemin efendisi, Belzebub ve Demogorgon, size yalvarıyoruz Mefistofeles'in ortaya çıkıp yükselmesi için. Ne bekliyorsunuz? Yehova, Gehenna, şu serptiğim kutsal su, şu yaptığım haç işareti ve yeminlerimiz adına, göstersin kendini Mefistofeles ve boyun eğsin emirlerimize.

[42] Mefistofeles, neden bir rahip kılığında gelmiyorsun?

MEFİSTOFELES
Ben yüce Lucifer'in hizmetindeyim,
Onun rızası olmaksızın senin emrine giremem;
Bizler onun buyurduğundan fazlasını yapamayız.

FAUSTUS
Bana görünmeni o emretmedi mi sana?

MEFİSTOFELES
Hayır, kendi arzumla geldim buraya.

FAUSTUS
Sihirli sözlerim getirmedi mi seni buraya? Konuş!

MEFİSTOFELES
Evet ama sadece *per accidens.*[43]
Birisinin Tanrı adını boş yere ağzına aldığını,
Kutsal kitabı ve kurtarıcısı İsa'yı yadsıdığını duyarsak
Uçar geliriz onun yüce ruhunu elde etmek umuduyla.
Kendisini lanetlenme tehlikesiyle karşı karşıya bırakan
Yöntemlere başvurmadıkça gelmeyiz.
Onun için, en kestirme yoldan büyü yapmanın yolu,
Açık açık Üçleme'yi[44] yadsımak,
Cehennemin hükümdarına yürekten dua etmektir.

FAUSTUS
Faustus da böyle yaptı zaten ve inanıyor yürekten
Belzebub'dan başka tanrı olmadığına.
Kendini ona adıyor Faustus.
Lanetlenme düşüncesi onu korkutmuyor.
Cehennemle cennetin farkı yok onun için;
Onun ruhu eski filozoflarla[45] birlikte.
Ama bir yana bırakalım, insanların ruhu gibi önemsiz şeyleri;
Söyle bana, kimdir efendin Lucifer?

[43] Dolaylı olarak.
[44] Baba (Tanrı), Oğul (İsa), Kutsal Ruh.
[45] Ölümden sonra günahkârların cezalandırıldığı bir dünya olduğu düşüncesine inanmayan Hıristiyanlık öncesi filozoflar.

MEFİSTOFELES
Tüm cinlerin hükümdarı ve efendisi.

FAUSTUS
Lucifer de bir zamanlar melek değil miydi?

MEFİSTOFELES
Evet Faustus, Tanrı da çok severdi onu.

FAUSTUS
Peki, nasıl oluyor da şeytanların hükümdarı oluyor?

MEFİSTOFELES
Kibiri ve küstahlığı yüzünden
Tanrı onu cennetten attı.

FAUSTUS
Peki, Lucifer'le yaşayan sizler kimsiniz?

MEFİSTOFELES
Lucifer'le birlikte gözden düşen,
Tanrımıza karşı Lucifer'le birlikte ayaklanan,
Lucifer'le birlikte sonsuza değin lanetlenen bahtsız
ruhlarız.

FAUSTUS
Cezanızı nerede çekiyorsunuz?

MEFİSTOFELES
Cehennemde.

FAUSTUS
Nasıl oluyor da cehennemde değilsin şimdi?

MEFİSTOFELES
Burası da cehennem, çıkmış değilim oradan.
Sanıyor musun ki, Tanrı'nın yüzünü gören,
Cennetin sonsuz zevklerinden tadan ben,
Bu sonsuz mutluluktan yoksun kaldığım için

On bin cehennem azabı çekmiyorum?[46]
Ah Faustus, titreyen ruhuma dehşet salan
Bu anlamsız soruları bırak.

FAUSTUS

Ne! Yüce Mefistofeles cennetin zevklerinden yoksun kaldı diye
Bu kadar çok mu üzülüyor?
Faustus'tan öğren erkekçe yiğitliği,
Bir daha da asla elde edemeyeceğin zevkleri önemseme.
Faustus'un Tanrı'yı inkâr ederek
Kendisini sonsuz ölüme mahkûm ettiğini gördün;
Eğer Faustus'a yirmi dört yıl süre verir,
Zevk-ü sefa içinde yaşamasını sağlar,
Ne istersem bana vermen,
Öğrenmek istediğim her şeyi söylemen,
Düşmanlarımı öldürmen, dostlarıma yardım etmen,
Her arzumu yerine getirmen için
Seni bana uşak yaparsa
Ruhumu kendisine sunacağım.
Git, geri dön yüce Lucifer'e,
Geceyarısı da çalışma odama gel
Bildir bana efendin ne diyor.

MEFİSTOFELES

Peki, Faustus.
(Çıkar.)

FAUSTUS

Gökteki yıldızlar kadar çok ruhum olsaydı,
Verirdim hepsini de Mefistofeles'e.
Onun sayesinde dünyanın hükümdarı olacağım,
Okyanusu ordularımla geçmek için
Gökyüzüne bir köprü kuracağım.[47]
Afrika kıyılarını çevreleyen dağları birleştirip
İspanya'nın bir parçası yapacağım o toprakları;[48]
Her ikisini de krallığımın bir parçası haline getireceğim.

[46] Caxton, cehennemin sadece bir yer değil aynı zamanda da bir ruh durumu olduğunu söyler.
[47] Faustus, gemileriyle bir köprü kurarak Çanakkale Boğazı'nı geçen Kserkses'e öykünmekte.
[48] Cebelitarık Boğazı'nın her iki yakasındaki dağlar birleştirilirse iki kıta birleşecektir.

İmparator ve Alman prensleri
Benim iznimle yaşayacaklar.
İstediğimi elde ettiğime göre,
Mefistofeles geri gelene kadar
Enine boyuna düşüneyim bu sanatı.
(Çıkar.)

IV. SAHNE

(WAGNER *ve* SOYTARI *girer.*)

WAGNER
Hey çocuk, buraya gel!

SOYTARI
Ne, çocuk mu! Şuna bak, çocukmuş! Eminim benim gibi keçi sakallı çok çocuk görmüşsündür sen. Çocukmuş, hah!

WAGNER
Dostum, söyle bakalım, gelirin var mı senin?

SOYTARI
Var; giderim de var, gördüğün gibi.[49]

WAGNER
Vah zavallı sefil; bak, fakirlik nasıl da alay ediyor
çıplaklığıyla!
Bu rezil işsiz, o kadar da aç ki, eminim, çiğ de olsa,
Bir kuzu buduna ruhunu şeytana satar.

SOYTARI
Ne! Çiğ de olsa bir kuzu buduna ruhumu mu satar mışım?
Hayır sevgili dostum, Meryem Ana üzerine yemin ederim ki, bu kadar ağır bir bedel ödeyeceksem, budun iyi kızarmış ve soslanmış olmasını isterim.

[49] Soytarı üzerinden parça parça dökülen elbiselerini göstermektedir.

WAGNER
Benim uşağım olur musun? Sana *Qui mihi discipulus* [50] gibi davranırım.

SOYTARI
Ne? Şiir söyleyerek mi?

WAGNER
Hayır dostum, altın ve gümüş işlemeli ipekler ve bit tozuyla.

SOYTARI
Vay vay, bit tozu ha! Babandan sana bundan başka şey kalmadığını biliyordum zaten. Seni ondan yoksun bırakmayı hiç istemem doğrusu.

WAGNER
Dostum, bit tozu diyorum.

SOYTARI
Haa, anladım, bit tozu! Senin uşağın olursam eğer, ben de bitleneceğim demektir.

WAGNER
Uşağım olsan da olmasan da bitleneceksin. Dostum, şimdi bırak dalga geçmeyi de, yedi yıllığına uşağım ol hemen, yoksa üstündeki tüm bitleri cine çeviririm, seni paramparça ederler.

SOYTARI
Dinle beni; boş yere uğraşma, cin çarpmışa döndürdüler beni zaten. Kahretsin, sanki etim ve kanım için para ödemişler gibi keyif çatıyorlar üzerimde.

WAGNER
Dostum, dinle beni, al şu guldenleri.

SOYTARI
Gülden mi? O da kim?

[50] 'Öğrencim olan sen.' Bir öğretmen olan William Lily'nin Latince şiirinin açılış dizesi. Marlowe döneminde yaşayan hemen herkesin bu şiiri bilmesi beklenir.

WAGNER
Bilmiyor musun? Fransız altını.

SOYTARI
Valla, sadece adı var Fransız altınının; İngiliz meteliğinden farkı yok onun![51] Ne yapacağım ben bunlarla?

WAGNER
Şimdi dostum, şeytan nerede ve ne zaman isterse gelip seni alacak; artık bir saatin kaldı.

SOYTARI
Hayır, hayır, al güldenlerini.

WAGNER
Valla almam.

SOYTARI
Valla billa alacaksın.

WAGNER
Tanıksınız,[52] altınları ona verdim.

SOYTARI
Tanıksınız, ben de sana geri verdim onları.

WAGNER
Eh, öyleyse ben de iki cin çağırırım seni hemen buradan götürmeleri için. Baliol, Belcher!

SOYTARI
Gelirse gelsin senin Baliol'la Belcher; ben de öyle bir dayak atarım ki onlara, şeytan olduklarından beri hiç böyle dayak yememişlerdir! Diyelim ki, bir tanesini öldürdüm onlardan, ne der insanlar? 'Şuradaki bol pantolonlu yakışıklı adamı görüyor musun? İşte şeytanı o öldürdü!' derler. Sonra da bütün mahalle 'Şeytan öldüren' der bana.

[51] O dönemde Fransız altınının sahtesi çok yaygınmış.
[52] Wagner, izleyicilere seslenmekte ve onları oyunun içine çekmektedir.

(*İki* ŞEYTAN *girer.* SOYTARI *bağırarak oraya buraya koşar.*)

WAGNER
Baliol, Belcher, gidin!
(ŞEYTANLAR *çıkar.*)

SOYTARI
Gittiler mi? Kahrolasıcalar! Upuzun tırnakları vardı. Biri erkek biri dişiydi. Onları nasıl ayıracağını öğreteyim sana: Erkek şeytanların boynuzları olur, bütün dişi şeytanlar da keçi ayaklıdır.

WAGNER
Dostum, beni takip et.

SOYTARI
Dinle beni, uşağın olursam, Banyo ile Balkon'u çağırmasını öğretir misin bana?

WAGNER
Sana istediğin kılığa girmesini öğretirim; köpek, kedi, fare, sıçan ya da herhangi bir kılığa.

SOYTARI
Ne! Bir Hıristiyan'ı köpek, kedi, fare ya da sıçana dönüştürmek ha! Hayır, bayım hayır, eğer beni bir başka şekle dönüştürecek–sen küçük, cici, zıp zıp zıplayan bir pire yap ki, kâh buraya, kâh oraya, her yere girebileyim. Ah, o güzel dilberlerin bacak aralarını gıdıklarım! Valla, içlerine girerim onların.

WAGNER
Haydi dostum, gel.

SOYTARI
Wagner, dinle beni...

WAGNER
Baliol, Belcher!

SOYTARI
Aman Tanrım! Efendim, yalvarırım uyut Banyo'yla Balkon'u.

WAGNER

Rezil, bana Efendi Wagner de; sol gözünü, çaprazdan, sağ topuğumdan ayırma. *Quasi vestigias nostras insistere* olsun.[53]

(Çıkar)

SOYTARI

Aman tanrım, yine yarım yamalak Felemenkçesiyle konuşmaya başladı! Neyse, ardından gidip ona uşaklık edeyim. Elden ne gelir?

(Çıkar)

V. SAHNE

(FAUSTUS *çalışma odasına girer.*)

FAUSTUS

Faustus, artık kesin kes lanetlendin;
Ruhunun kurtulması mümkün değil.
Öyleyse Tanrı'yı ve cenneti düşünmenin ne yararı var?
Bırak böyle aptalca düşünceleri ve umutsuzluğu.
Tanrıdan umudunu kes, Belzebub'a güven.
Artık geri dönme. Hayır Faustus, kararlı ol.
Neden durabiliyorsun? Kulağıma bir ses geliyor:
'Vazgeç bu büyüden, tekrar Tanrı'ya dön!' diyor.
Evet, Faustus tekrar Tanrı'ya dönecek.
Tanrı'ya mı? O seni sevmiyor.
Senin inandığın Tanrı nefsindir,
Tüm benliğinle bağlısın Belzebub'a.
Onun adına bir mihrap, bir de kilise dikeceğim,
Yeni doğmuş bebeklerin ılık kanını sunacağım.

(MELEK *ve* ŞEYTAN *girer.*)

MELEK

Sevgili Faustus, bırak bu iğrenç sanatı.

FAUSTUS

Pişmanlık, dua, tövbe. Nedir ki, bunlar?

[53] Ayak izlerime basacak gibi.

MELEK
Onlar sayesinde cennete ulaşabilirsin.

ŞEYTAN
İnananları çılgına çeviren, deli saçması yanılsamalardır.

MELEK
Sevgili Faustus, düşün cenneti, cennette bulunan şeyleri.

ŞEYTAN
Hayır Faustus, şan şerefi düşün, zenginliği düşün.
(Çıkarlar)

FAUSTUS
Zenginlik!
Mefistofeles bana yardım edince
Emden vilayetinin[54] valisi ben olacağım.
Faustus, hangi tanrı sana zarar verebilir? Güvencedesin,
Artık korkmana gerek yok. Gel Mefistofeles,
Güzel haberler getir yüce Lucifer'den.
Geceyarısı olmadı mı? Gel Mefistofeles,
Veni, veni, Mephastophile.
(MEFİSTOFELES *girer*)
Söyle bana, efendin Lucifer ne diyor?

MEFİSTOFELES
Hizmetimi ruhuyla satın alırsa
Yaşadığı sürece Faustus'un hizmetkârı
olacağımı.

FAUSTUS
Faustus ruhunu çoktan gözden çıkardı.

MEFİSTOFELES
Ama Faustus, ruhunu resmen vermelisin,
Kanınla bir senet imzalamalısın;
Çünkü yüce Lucifer bu teminatı istiyor,
Vermezsen, cehenneme geri döneceğim.

[54] Ems Irmağı ağzındaki liman kenti. O dönemlerde İngiltere ile çok büyük bir ticareti varmış.

FAUSTUS
Dur Mefistofeles, söyle bana,
Ruhum efendinin ne işine yarayacak?

MEFİSTOFELES
Ülkesini genişletecek.

FAUSTUS
Bu yüzden mi bizi ayartmaya çalışıyor?

MEFİSTOFELES
Solamen miseris socios habuisse doloris.[55]

FAUSTUS
Başkalarına acı çektiren sizler de acı çekiyor musunuz?

MEFİSTOFELES
İnsanların ruhlarının çektikleri acılar kadar.
Söyle bana Faustus, ruhunu verecek misin bana?
O zaman kölen olup hizmet edeceğim,
Düşünebileceğinden fazlasını vereceğim sana.

FAUSTUS
Evet Mefistofeles, ruhumu veriyorum sana.

MEFİSTOFELES
Öyleyse korkmadan kolunu kes,
Ve ruhunu ada ki, o gün geldiğinde
Yüce Lucifer ruhunun kendisinin olduğunu söylesin.
Ve sen de, yüce Lucifer kadar yüce olasın.

FAUSTUS
İşte Mefistofeles, sana duyduğum sevgiyle
Kolumu yaralıyorum ve kendi kanımı akıtarak,
Ruhumun, sonsuz gecenin efendisi ve başkomutanı
Yüce Lucifer'in olduğunu tasdik ediyorum.
Bak, işte kolumdan kan damlıyor;
Dileğimin yerine gelmesi için uygun bir adak olarak kabul et onu.

[55] Başkalarının acı çektiğini görmeleri acı çekenlere teselli verir.

MEFİSTOFELES
Ama Faustus, bunu bir senet haline getirmelisin.

FAUSTUS
Peki, öyle yapayım; Mefistofeles,
Kanım donuyor, yazamıyorum.

MEFİSTOFELES
Bir ateş getireyim, ısınınca hemen akar.
(Çıkar.)

FAUSTUS
Kanımın donması ne anlama geliyor acaba?
Senedi imzalamamı istemiyor mu?
Neden akmıyor? Aksa da gene yazsam.
'Faustus ruhunu sana veriyor' Ah, işte burada durdu!
Neden vermeyecek mişsin! Ruh senin ruhun değil mi?
Öyleyse yeniden yaz: 'Faustus ruhunu sana veriyor.'
(MEFİSTOFELES *bir mangal ateşle girer.*)

MEFİSTOFELES
Al sana ateş; haydi Faustus, kolunun üstüne tut.

FAUSTUS
İşte, kan tekrar akmaya başladı;
Artık hemen bitiririm bu işi.

MEFİSTOFELES
Ah, neler yapmam, onun ruhunu elde etmek için!

FAUSTUS
Consummatum est,[56] senet yazıldı.
Faustus ruhunu Lucifer'e sattı.
Peki, kolumdaki bu yazı da ne?
Homo, fuge.[57] Nereye kaçayım?
Eğer Tanrı'ya gidersen seni cehenneme atar;
Gözlerim yanılıyor; burada yazı yok.

[56] Bitti. Bu, aynı zamanda İsa'nın son sözleridir.
[57] İnsanoğlu, kaç.

İşte açıkça görüyorum, şurada yazıyor:
Homo, fuge! Ama Faustus kaçmayacak.

MEFİSTOFELES
Onu eğlendirmek için bir şeyler getireyim.
(MEFİSTOFELES *çıkar ve* ŞEYTANLAR*'la tekrar girer.* ŞEYTANLAR, FAUSTUS*'a taçlar ve değerli elbiseler verirler, dans ederler ve çıkarlar.*)

FAUSTUS
Mefistofeles, söyle, bu gösterinin amacı ne?

MEFİSTOFELES
Hiçbir amacı yok Faustus, seni eğlendirmek,
Büyünün nelere kadir olduğunu göstermekten başka.

FAUSTUS
Canım istediğinde ben de cin çağırabilir miyim?

MEFİSTOFELES
Evet Faustus; hatta bunlardan da büyük şeyler yapabilirsin.

FAUSTUS
Öyleyse, bin ruh vermeye değer!
Mefistofeles, şu kâğıdı al,
Ruhumun ve bedenimin senedi.
Ama koşulum var,
Anlaştığımız her şeyi yapacaksın.

MEFİSTOFELES
Faustus, verdiğim tüm sözleri yerine getireceğime
Cehennem ve Lucifer üzerine yemin ederim.

FAUSTUS
Okuyayım da dinle. Aşağıdaki koşullara göre:
Bir, Faustus, hem biçim hem de özde ruh olacak.
İki, Mefistofeles, Faustus'un uşağı olacak, ona hizmet edecek.
Üç, Faustus ne isterse, Mefistofeles yapacak ya da getirecek.
Dört, Mefistofeles, Faustus'un odasında ve evinde görünmez olacak.
Son olarak, yukarıda adı geçen John Faustus'a her zaman onun dile-

diği kılıkta görünecek. Ben, Wittenberg'li doktor John Faustus, bu koşullarla hem bedenimi hem ruhumu, Doğunun Hükümdarı Lucifer'e ve onun elçisi Mefistofeles'e veriyorum. Yirmi dört yıllık süre sona erdiğinde, yukarıda yazılı olan koşullar ihlal edilmemişse, onlara, John Faustus'un bedenini, ruhunu, etini, kanını veya mallarını, her nerede iseler oraya götürme yetkisi veriyorum.

John Faustus

MEFİSTOFELES
Söyle Faustus, bu senin senedin mi?

FAUSTUS
Evet, al; şeytan hayrını göstersin sana onun.

MEFİSTOFELES
Faustus, şimdi ne istiyorsan sor.

FAUSTUS
Önce sana cehennem hakkında sorular soracağım.
Söyle, insanların cehennem dedikleri yer nerede?

MEFİSTOFELES
Cennetin altında.

FAUSTUS
Tamam da, tam olarak nerede?

MEFİSTOFELES
Bu öğelerin[58] tam ortasında,
Sonsuza değin yaşayıp işkence çektiğimiz yerde.
Cehennemin sınırları yoktur; belli bir yer değildir orası.
Çünkü biz neredeysek cehennem oradadır;
Cehennem neredeyse biz de hep orada olmak zorundayız.
Kısacası, tüm dünya yok olduğunda,
Tüm yaratıklar arındığında,
Cennet olmayan her yer cehennem olacak.

[58] Ayın altındaki, ateş, hava, toprak ve su'dan oluşan dünyanın tam ortasında.

FAUSTUS

Haydi canım sen de, bence cehennem sadece bir masal.

MEFİSTOFELES

Peki, sen öyle düşün, yaşayınca fikrini değiştirirsin.

FAUSTUS

Niçin? O zaman gelince Faustus'un cehenneme gideceğini mi düşünüyorsun?

MEFİSTOFELES

Tabii, zorunlu olarak;
İşte, ruhunu Lucifer'e verdiğini gösteren senet burada.

FAUSTUS

Evet, bedenimi de verdim; peki, ne olmuş yani?
Sen, Faustus'un, bu hayat sona erince acı çekeceğini
Düşünecek kadar aptal olduğunu mu sanıyorsun?
Hah, bunlar boş şeyler, kocakarı masalları.

MEFİSTOFELES

Faustus, ben bunun tersini kanıtlayan bir örneğim;
Ben lanetlendim ve şu anda da cehennemdeyim.

FAUSTUS

Ne, şu anda cehennemde misin? Hayır; eğer burası cehennemse, severek lanetlenmeye hazırım! Böyle yürüyüp, tartışarak.... Neyse, bunları bırakalım şimdi; evleneceğim bir kadın bul bana, Almanya'nın en güzel kızını; çünkü kanım kaynıyor, oynaşmak istiyorum, aşka susadım, kadınsız yaşayamam ben.

MEFİSTOFELES

Ne! Kadın mı! Faustus, rica ederim kadın lafı etme.

FAUSTUS

Hayır, sevgili Mefistofeles, bir kadın getir bana;
kadın istiyorum.

MEFİSTOFELES

Pekâlâ; bir tane bulacağım sana; otur şurada ben gelene kadar.
Bir kadın getireceğim sana şeytan hakkı için.

(Çıkar ve kadın kılığına girmiş bir ŞEYTAN'*la girer. Fişekler patlatmaktadır.)*

MEFİSTOFELES

Söyle Faustus, sevdin mi karını?

FAUSTUS

Lanet olsun onun gibi ateşli bir orospuya!

MEFİSTOFELES

Faustus, evlilik önemsiz bir törendir;
Beni seviyorsan eğer, evliliği düşünme bir daha.
Sana en güzel fahişeleri bulacağım,
Her sabah yatağına getireceğim onları.
İster Penelope kadar iffetli[59]
İster Saba Melikesi kadar akıllı[60]
Ya da gözden düşmeden önceki Lucifer kadar parlak olsun,
Gözlerini en çok okşayana yüreğin sahip olacak.
Dur; şu kitabı al, iyice oku;
Bu dizeleri tekrarlarsan altın elde edersin.
Yere şu daireyi çizersen
Hortumlar, fırtınalar, şimşekler ve gök gürültüleri yaratırsın.
Şunu inanarak üç kez kendi kendine söyle,
Dilediğin her şeyi yapmaya hazır,
Zırhlı askerler çıkar ortaya.

FAUSTUS

Teşekkürler Mefistofeles, yine de, tüm büyüleri, sihirli sözcükleri içeren, canım istediğinde cin çağırmamı sağlayacak bir kitabım olmasını yeğlerim.

MEFİSTOFELES

Al, hepsi bu kitapta var.
(Kitapta gösterir.)

[59] Odisseus'un karısı Penelope, kocasına sadakatiyle ünlüdür.
[60] Saba Melikesi, Sultan Süleyman'a zor sorular sorarak akıllı bir kadın olduğunu gösterir.

FAUSTUS

Şimdi de gökyüzündeki tüm gezegenlerin hareketlerini ve özelliklerini gösteren bir kitap istiyorum.

MEFİSTOFELES

Onlar da var.

(Kitapta gösterir.)

FAUSTUS

Yeryüzünde yetişen tüm bitkileri, otları ve ağaçları gösteren bir kitap daha ver, başka bir şey istemeyeceğim.

MEFİSTOFELES

Onlar da var.

FAUSTUS

Yanılıyorsun!

MEFİSTOFELES

Hayır, doğru söylüyorum.

(Kitapta gösterir.)

FAUSTUS

Gökleri görünce pişman olup,
Sana lanet ediyorum alçak Mefistofeles;
Çünkü beni oradaki zevklerden sen yoksun bıraktın.

MEFİSTOFELES

Niye Faustus? Sen cennetin çok muhteşem bir yer olduğunu mu sanıyorsun?
Emin ol, ne senin
Ne de yeryüzünde yaşayan herhangi bir kimsenin yarısı kadar bile güzel değil.

FAUSTUS

Bunu nasıl kanıtlayabilirsin?

MEFİSTOFELES

Cennet insan için yaratıldığı için insanoğlu daha muhteşemdir.

FAUSTUS

İnsan için yaratıldıysa benim için yaratılmış demektir.
Büyücülükten vazgeçip tövbekâr olacağım.
(MELEK *ve* ŞEYTAN *girer.*)

MELEK

Faustus, tövbe et; Tanrı seni hâlâ bağışlayabilir.

ŞEYTAN

Sen bir cinsin, Tanrı seni bağışlamaz.

FAUSTUS

Bir cin olduğumu kim fısıldıyor kulağıma?
Şeytan bile olsam Tanrı beni bağışlar.
Evet, tövbekâr olursam, Tanrı bağışlayacaktır beni.

ŞEYTAN

Evet ama Faustus asla tövbekâr olmayacak.
(MELEK *ve* ŞEYTAN *çıkar.*)

FAUSTUS

Yüreğim o kadar taşlaştı ki, pişman olduğumu
söyleyemiyorum!
Kurtuluş, inanç ya da cennet der demez
Kulaklarımda yankılanan korkunç gürültüler
'Faustus, sen lanetlendin' diyor bana; sonra da kılıçlar,
bıçaklar,
Zehirler, silahlar, ipler, zehirli çelikler
Konuluyor önüme kendimi öldürmem için.
Tatlı zevkler derin umutsuzluğumu yok etmese
Çoktan öldürürdüm kendimi.
Ben sağlamadım mı kör Homeros'un
İskender'in[61] aşkını, Oinone'nin ölümünü[62] anlatmasını?
Güzel arpının akılları baştan alan sesiyle[63]
Thebai'nin surlarını inşa eden,
Şarkı söylemedi mi bana Mefistofeles'le birlikte?

[61] Priamos'un oğlu Paris'e Homeros'un verdiği ad.
[62] Paris, Helen ile karşılaşmadan önce Oinone'ye âşık olur. Troya savaşında yaralanan Paris, Oinone'nin ayakları dibinde ölür. Genç kadın da canına kıyar.
[63] Amphion'un arpını duyan taşlar o kadar etkilenirler ki, canlanıp Thebai'nin surlarını oluştururlar.

Öyleyse neden öleyim ya da sefil bir insan gibi umutsuzluğa düşeyim?
Kararımı verdim! Faustus asla tövbe etmeyecek.
Haydi Mefistofeles, yeniden tartışalım,
Tanrısal astrolojiyi konuşalım;[64]
Söyle bana, ayın ötesinde çok göksel cisim var mı?
Tüm bu göksel cisimler, merkezdeki yeryüzünde olduğu gibi,
Tek bir küre mi oluşturuyor?

MEFİSTOFELES

Faustus, küreler de öğeler gibidir;[65]
Biri diğerinin içindedir.
Hepsi de tek bir eksen etrafında döner, Faustus;
Eksenin son bulduğu yere de dünyanın kutbu denir;
Satürn, Mars ve Jupiter de gezegendirler.

FAUSTUS

Söyle, tüm gezegenlerin tek bir hareketi mi var? Hem *situ* hem de *tempore*[66] midirler?

MEFİSTOFELES

Hepsi de dünyanın kutupları üzerinde doğudan batıya doğru yirmi dört saatte dönerler. Ancak burçların kutuplarında hareketleri değişiktir.

FAUSTUS

Hıh! Bu basit şeyleri Wagner bile bilir!
Mefistofeles'in daha büyük marifeti yok mu?
Kim bilmez gezegenlerin iki türlü hareketi olduğunu?
Birincisi bir tam günde tamamlanır. İkincisi de şöyledir:

64 Batlamyus'un sistemine göre, evren iç içe geçmiş kürelerden oluşmaktaydı ve en ortada da dünya bulunmaktaydı. Dünyadan sonra ayın küresi ve onun ötesinde de altı gezegenin (Merkür, Venus, Güneş, Mars, Jupiter ve Satürn) küreleri bulunmaktaydı. Sekizincisi, Gök kubbe (firmament) ya da hareket etmeyen yıldızların küresiydi. Marlowe, dokuz küre olduğunu kabul ederek, bu sekizinci küreyi, her şeyi hareket ettiren 'ilk hareket eden' (Primium Mobile) ile bir tutmuştur. Bu durumda dokuzuncu küre hareketsiz gök 'tanrı katı' (the empyreal orb) olmaktadır.

65 Faustus, ayın ötesindeki kürelerin sayısı hakkında bilgi ister ve bir top oluşturup oluşturmadıklarını sorar. Mefistofeles, dört öğenin birbirlerini çevreledikleri gibi (toprak suyla, su havayla, hava ateşle çevrili) her kürenin de bir sonraki küreyle çevrelendiğini söyler. Hepsi de tek bir eksen etrafında dönmektedir.

66 Tüm gezegenler, aynı hızla, aynı yöne doğru mu hareket ederler? Mefistofeles, bu soruya gezegenlerin iki hareketi olduğunu söyleyerek yanıt verir: Bir tekerleğin üzerindeki sineğin tekerleğin döndüğü yönün ters istikametinde yürümesi gibi.

Satürn'ünki otuz; Jupiter'inki on iki; Mars'ınki dört; Güneş, Venus ve Merkür'ünki bir yılda; ayınki ise, yirmi sekiz günde tamamlanır. Halı, bunları üniversiteye yeni girenlere öğretirler. Söyle bakalım, her kürenin bir meleği ya da *intelligentia*'sı[67] var mı?

MEFİSTOFELES
Evet, var.

FAUSTUS
Kaç yıldız ya da küre var?[68]

MEFİSTOFELES
Dokuz: Yedi gezegen, gök kubbe ve tanrı katı.[69]

FAUSTUS
Peki, şu soruma yanıt ver: Neden birleşme, uzaklaşma, yaklaşma, tutulma her yıl aynı tarihte olmuyor da, bu süreler bazı yıllar daha fazla, bazı yıllar daha az oluyor?

MEFİSTOFELES
Per inaequalem motum respectu totius.[70]

FAUSTUS
Tamam, sorumun yanıtını aldım. Söyle dünyayı kim yarattı?

MEFİSTOFELES
Söylemem.

FAUSTUS
Sevgili Mefistofeles, söyle.

MEFİSTOFELES
Kızdırma beni, söylemeyeceğim.

67 Eflatun'un ileri sürdüğü ve ortaçağda geliştirilen kurama göre, her gezegen, ortak adı 'intelligentia' olan tanrısal bir ruh tarafından yönetilmektedir.
68 Faustus ilk sorusunu yineler.
69 Aristo sekiz olduğunu söyler ama Kilise Babaları buna 'tanrı katı'nı (empyreal heavens) da eklemişlerdir. Tanrı katı, hareket etmez ve çok parlak, delip geçen bir ışık saçar.
70 Bütüne göre düzensiz olan hareketlerinden dolayı.

FAUSTUS
Alçak, her şeyi söyleyeceğin anlaşmada yazmıyor mu?

MEFİSTOFELES
Evet, ama kraliyetimize ters düşmeyen şeyleri, bu düşüyor.
Faustus, sen cehennemi düşün; çünkü lanetlendin sen.

FAUSTUS
Faustus, dünyayı yaratan Tanrı'yı düşün.

MEFİSTOFELES
Unutma bunu.
(Çıkar.)

FAUSTUS
Peki, lanet olası ruh, defol git çirkin cehenneme.
Sensin Faustus'un acıyla kıvranan ruhunun lanetlenmesine neden olan.
Çok geç değil mi artık?
(MELEK *ve* ŞEYTAN *girer.*)

ŞEYTAN
Çok geç.

MELEK
Asla geç değildir; yeter ki Faustus tövbe etsin.

ŞEYTAN
Tövbe edersen şeytanlar seni parçalar.

MELEK
Tövbe et; senin kılına bile dokunamazlar.
(ŞEYTAN *ve* MELEK *çıkar.*)

FAUSTUS
Ah İsa, Kurtarıcım benim,
Umudunu yitirmiş Faustus'un acı çeken ruhunu kurtar.
(LUCIFER, BELZEBUB *ve* MEFİSTOFELES *girer.*)

LUCIFER

İsa ruhunu kurtaramaz; çünkü o doğrudur.
Benden başka kimse söz sahibi değil ruhun üzerinde.

FAUSTUS

Ah, böyle korkunç görünen sen, kimsin?

LUCIFER

Ben Lucifer'im. Bu da cehennemin diğer efendisi.

FAUSTUS

Ah Faustus, ruhunu almaya gelmişler!

LUCIFER

Bizi kızdırdığını söylemeye geldik sana.
Sözünde durmayarak İsa'nın adını alıyorsun ağzına;
Tanrı'yı düşünmemelisin; şeytanı düşün;
Anasını düşün şeytanın.

FAUSTUS

Bir daha yapmam; bağışlayın beni;
Faustus gözlerini cennete bir daha çevirmeyeceğine,
Tanrı'nın adını asla anmayacağına, ona asla yakarmayacağına yemin ediyor.
Kutsal Kitaplarını yakacağım, rahiplerini öldüreceğim,
Kiliselerini cinlerime yıktıracağım.

LUCIFER

Böyle yaparsan biz de seni memnun ederiz Faustus; seni biraz eğlendirmek için cehennemden geldik. Otur ve gerçek biçimleriyle görünecek Yedi Ölümcül Günahı izle.

FAUSTUS

Yaratıldığı ilk gün Adem'in cennetten aldığı zevk kadar zevk verecek bu gösteri bana.

LUCIFER

Ağzına alma Cennet ve Yaradılış sözcüklerini; sadece şu gösteriyi izle. Şeytanın adından başka söz alma ağzına. İçeri gelin.

(YEDİ ÖLÜMCÜL GÜNAH *girer.*)
Faustus, ne olduklarını ve huylarını sor onlara.

FAUSTUS
Birincisi, nesin sen?

GURUR
Ben gururum. Anam babam var demeyi hakaret sayarım kendime. Ovidius'un piresi gibiyimdir ben. Her kovuğuna girerim yosmaların; bazen bir peruka olur konarım başına ya da bir tüy yelpaze olur öperim dudaklarını. Daha neler neler yaparım! Pöf, bu koku da ne! Bir kelime daha etmem yerleri parfümlemez, halı sermezseniz.

FAUSTUS
İkinci, sen nesin?

AÇGÖZLÜLÜK
Açgözlülüktür benim adım. Eski bir deri kese içinde yaşlı bir cimri dünyaya getirdi beni. Dileklerim yerine getirilecek olsa, buranın, içindeki tüm insanlarla altına dönüştürülmesini isterdim; kilitlerdim hepinizi güzelim kasama. Ah benim güzel altınlarım!

FAUSTUS
Üçüncü, sen nesin?

ÖFKE
Ben Öfke'yim. Ne anam ne de babam var. Daha yarım saatlik bile olmamışken bir aslanın ağzından fırladım, o zamandan beri de, şu kılıçlarla dünyada, bir o yana bir bu yana koşturuyorum. Kavga edecek kimse bulamayınca da kendimi yaralıyorum. Cehennemde doğdum ben... Dikkat edin, içinizden biriniz babam olabilirsiniz.[71]

FAUSTUS
Sen kimsin, dördüncü?

[71] Öfke, izleyicilere hitap etmektedir.

KISKANÇLIK

Adım Kıskançlık. Bir baca temizleyicisiyle istiridye satan bir kadından olmayım. Okuma bilmem; onun için de tüm kitapların yakılmasını isterim. Zayıflarım, başkalarının yediğini görünce. Ah, keşke bir kıtlık kasıp kavursa dünyayı, herkes ölse de, ben tek başıma yaşasam; işte o zaman görürsün nasıl şişmanlarım! Ne! Sen otururken ben ayakta mı duracağım? İn aşağı, alçak.

FAUSTUS

Defol, kıskanç kerata! Beşinci, sen nesin?

OBURLUK

Kim? Ben mi, bayım? Benim adım Oburluk. Anam babam öldü benim; bıraktıkları miras da kıt kanaat yetişiyor: Günde ancak otuz öğün yemek yiyip, on kez de atıştırabiliyorum; zar zor yetiyor bana. Ailem de soyludur ha; büyükbabam domuz pastırması, büyükannem de bir fıçı kırmızı şaraptı. Vaftiz babalarım ise, Peter Tuzlu Ringa ve Martin Salamura Et'ti. Ah, ya vaftiz anam! Şen şakrak bir kadındı! Köyde kentte herkes severdi onu. Adı, Bayan Margery Mart Birası'ydı.[72] Faustus, öğrendiğine göre soyumu sopumu, davet edecek misin beni akşam yemeğine?

FAUSTUS

Hayır, seni asılmış görmeyi yeğlerim. Yiyip bitirirsin tüm yiyeceklerimi.

OBURLUK

Öyleyse şeytan alsın canını.

FAUSTUS

Oburluk, asıl sen geber. Altıncı, sen nesin?

TEMBELLİK

Tembellik'tir adım. Güneşli bir kıyıda dünyaya gelmişim; o zamandan beri de orada yatıyorum...Beni buraya getirmekle büyük kötülük yaptınız bana. İzin ver Oburluk ve Şehvet geri taşısınlar beni oraya. Dünyaları verseniz bile tek bir söz daha söylemeyeceğim.

[72] Mart ayında yapılan ve iki yıl bekletilen bir çeşit bira.

FAUSTUS
Bayan Yosma, yedinci ve sonuncu, sen nesin?

ŞEHVET
Kim? Ben mi, bayım? İki parmak çiğ eti, bir kangal kurutulmuş morinaya yeğlerim ben.[73] Adımın ilk harfi de Şehvet'le başlar.

LUCIFER
Defolun! Cehenneme, cehenneme!
(YEDİ ÖLÜMCÜL GÜNAH *çıkar.*)
Söyle Faustus, beğendin mi?

FAUSTUS
Ah, canıma can kattılar.

LUCIFER
Faustus, bunlar da birşey mi! Cehennemde daha neler neler var.

FAUSTUS
Ah, bir cehennemi görüp geri gelebilsem, nasıl da mutlu olurdum o zaman!

LUCIFER
Göreceksin; geceyarısı seni aldıracağım. Bu arada, al şu kitabı, iyice okuyup öğrenirsen, dilediğin şekle sokabilirsin kendini.

FAUSTUS
Çok teşekkürler yüce Lucifer; gözüm gibi bakacağım ona.

LUCIFER
Hoşça kal Faustus; aklından çıkarma şeytanı.

FAUSTUS
Hoşça kal yüce Lucifer; gel Mefistofeles.
(Çıkarlar)

[73] Cinsel iktidarsızlığa atıf.

VI. SAHNE

(Seyis ROBIN elinde bir kitapla girer.)

ROBIN

Oh, bu çok muhteşem bir şey! Doktor Faustus'un büyü kitaplarından birini çaldım. Kendim için birkaç daire bulacağım. Sonra da bizim mahalledeki bütün genç kızları, canım istediğinde, önümde çırılçıplak dans ettireceğim; böylece de bugüne kadar elledığimden ya da gördüğümden daha fazlasını görmüş olacağım.

(RAFE, ROBIN'*e seslenerek girer.*)

RAFE

Robin, rica ederim gel; atını almak için bekleyen bir beyefendi var; eşyalarının da silinip temizlenmesini istiyor. Bu yüzden hanımımı o kadar azarladı ki, o da seni bulmam için beni yolladı. Haydi, lütfen gel.

ROBIN

Yaklaşma, yaklaşma; yoksa havaya uçarsın ya da kolun bacağın kopar Rafe. Yaklaşma; çünkü çok tehlikeli bir şey yapıyorum.

RAFE

Haydi söyle, ne yapıyorsun o kitapla? Sen okuma bilmezsin ki!

ROBIN

Bilirim. Efendimin kafasında neler var, hanımım özel odasında neler yapıyor, bunlar anlaşılınca bilip bilmediğimi görürler. Hanımım beni beklemek zorunda, yoksa büyüm bozulur.

RAFE

Robin, bu ne kitabı?

ROBIN

Ne kitabı mı? Bu kükürtlü şeytanın icad ettiği en dayanılmaz kitap.[74]

[74] Robin 'eşi benzeri bulunmaz' (incomparable) demek isterken 'dayanılmaz' (intolerable) demektedir.

RAFE

Onunla sihirbazlık yapabilir misin?

ROBIN

Onunla şu saydıklarımın hepsini kolayca yapabilirim. Bir kere, Avrupa'da, herhangi bir meyhanede, parasız şarap içirip seni sarhoş edebilirim; sihirbazlıklarımdan biri bu.

RAFE

Bizim başrahip, 'Bu hiçbir şey' diyor.

ROBIN

Doğru, Rafe! Ama dahası da var; eğer bizim mutfakta çalışan Nan Spit'te gözün varsa, istediğin kadar, geceyarısında bile, ondan yararlanabilirsin.

RAFE

Ah Robin, bu çok güzel! Nan Spit benim olacak, hem de ne istersem yapabilecek miyim ona? Bu koşulla, senin şeytanı, hayatı boyunca, beş para almadan arpayla beslerim.

ROBIN

Kabul, sevgili Rafe; haydi, gidip şu elimizdeki çamurlu çizmeleri temizleyelim; sonra da şeytan adına büyü yaparız.

(Çıkarlar.)

II. KORO

(WAGNER *tek başına girer.*)

WAGNER

Zeus'un uçsuz bucaksız göğündeki kitaba kazılı
Astronomiyle ilgili sırları öğrenmek için
Bilge Faustus, boyunduruğa vurulmuş ejderlerin güçlü
boyunlarıyla çektikleri
Ateş gibi parlak bir arabaya binip,
Olympos'un tepesine tırmandı.
Şimdi de evreni tanımaya gitti.
Sanırım, Papa'yı ve sarayını görmek,
Bugüne kadar hep büyük törenlerle kutlanan
Aziz Petrus yortusuna[75] katılmak için
Önce Roma'ya uğrayacak.

(WAGNER *çıkar.*)

VII. SAHNE

(FAUSTUS *ve* MEFİSTOFELES *girerler.*)

FAUSTUS

Sevgili Mefistofeles, hiçbir fatihin ele geçiremeyeceği
Rüzgârlı dağlarla, kayalarla ve derin su hendekleriyle çevrili,
Görkemli Trier kentinden[76] geçmekten büyük haz duyduk.
Arkasından, Paris'ten ayrılıp, Fransa'yı boydan boya aşarak,
Kıyıları zengin üzüm bağlarıyla kaplı Ren Nehrine,
Main Irmağının döküldüğünü gördük.
Sonra, insanın gözünü alan güzel binaları,
En iyi tuğlayla döşeli, kenti dört eşit parçaya bölen
Dümdüz caddeleri bulunan Napoli'ye,
Zengin Kampanya'ya gittik.[77]
Orada, bilge Maro'nun altın mezarını,[78]

75 29 Haziran'da kutlanan yortu.
76 Batı Almanya'da Treve kenti.
77 Napoli, Kampanya bölgesi içinde bulunmaktadır.
78 Vergilius'un (Publius Vergilius Maro) büyücü olduğuna ve yer altında bir tünel açtığına inanıldığını gösteren efsane.

Bir gecede kayaların içinden açtığı,
Bir İngiliz mili uzunluğundaki yolu gördük.
Oradan, Venedik'e, Padua'ya ve diğer kentlere gittik;
Venedik'in ortasında koca bir tapınak yükseliyor,[79]
Yüksek tepesiyle yıldızları tehdit ediyordu.
İşte böyle değerlendirdi Faustus zamanını.
Şimdi söyle bana, bu geldiğimiz yer neresi?
Sana daha önce emrettiğim gibi,
Roma surlarının içine mi getirdin beni?

MEFİSTOFELES

Evet, Faustus; bir yerde kalmamız gerektiği için de Papa'nın özel dairesini tuttum.

FAUSTUS

Umarım, Papa Hazretleri bizi hoş karşılar.

MEFİSTOFELES

Hah, dert etme dostum, yiyeceğini yer keyfimize bakarız.
Şimdi de Faustus'um, Roma'da hoşuna gidecek neler var öğreteyim:
Bu kent yedi tepe üzerine kuruludur,
Tepeler kentin temelini desteklemektedir.
Tam ortadan Tiber Irmağı akar,
Kıvrılan kıyıları kenti ikiye böler;
Üzerinde de Roma'nın her tarafına geçit veren
Dört görkemli köprü bulunur.
Ponte Angelo adı verilen köprünün üstünde[80]
Çok sağlam bir kale vardır.
Bu kalenin içinde, bir tam yıldaki gün sayısı kadar
Oymalı, devasa toplar bulunur;
Zafer taklarının yanında, Jül Sezar'ın Afrika'dan getirdiği
Yüksek dikilitaşlar durmaktadır.[81]

FAUSTUS

Cehennemdeki Styx, Acheron

[79] Venedik'teki Aziz Markos Kilisesi.
[80] Ponte Angelo, İmparator Hadrian tarafından M.S. 135 yılında yaptırılmıştır. Hadrian'ın anıt mezarı, köprünün üstünde değil tam karşısındadır.
[81] Saint Peter Kilisesi önünde duran dikilitaşlar, Sezar tarafından değil, İmparator Caligula tarafından Mısır'dan getirilmiştir.

Ve hiç sönmeyen ateş gölü Phlegethon Krallıkları adına yemin ederim ki,
Muhteşem Roma'yı ve anıtları
Görmeye yanıp tutuşuyorum.
Haydi gel, gidelim.

MEFİSTOFELES
Hayır Faustus, bekle. Papa'yı görmeyi,
Aziz Petrus yortusuna katılmayı,
Yaptıkları *summum bonum* [82] göbek büyütmek olan
Bir sürü kel kafalı papazı izlemeyi
Yeğleyeceğini biliyorum.

FAUSTUS
Valla, biraz eğlenmeyi,
Aptallıklarıyla alay etmeyi isterim.
Onun için büyü yap bana da görünmez olayım, Roma'da kaldığım sürece kimseye görünmeden istediğimi yapayım.
(MEFİSTOFELES, FAUSTUS'*a büyü yapar.*)

MEFİSTOFELES
Faustus, artık dilediğini yapabilirsin, kimse seni göremez.
(*Borular çalınır*, PAPA ve KARDİNAL LORRAINE *ziyafet salonuna girerler.* KEŞİŞLER *hazır beklemektedir.*)

PAPA
Kardinal Lorraine, lütfen buyrun.

FAUSTUS
Yumulun; şeytan alsın canınızı bir lokma bırakırsanız.

PAPA
O da ne! Kim konuşuyor? Rahipler etrafa bakın.

I. KEŞİŞ
Papa Hazretleri burada kimse yok.

[82] En büyük iyilik. Skolastik felsefede tanrıyı tanımlamak için kullanılır.

PAPA

Lordum, Milan Piskoposunun yolladığı şu leziz yemekten buyrun.

FAUSTUS

Teşekkürler, bayım.

(Yiyeceği kapar.)

PAPA

O da ne! Kim kaptı yemeği elimden? Bakın etrafa. Lordum, bu yemeği de Floransa Kardinali yolladı.

FAUSTUS

Doğru mu söylüyorsun? Ben alayım.

(Yemeği kapar.)

PAPA

Gene mi! Lordum, şerefinize içiyorum.

FAUSTUS

Ben kaldıracağım şerefe.

(Kadehi kapar.)

LORRAINE

Papa Hazretleri, sizden lütuf dilenmek için araftan yeni kaçmış bir ruhtur belki de.

PAPA

Olabilir; rahipler, bu ruhun öfkesini dindirmek için bir ölüm ayini düzenleyin. Lordum, haydi biz devam edelim yemeğimize.

(PAPA *istavroz çıkarır.*)

FAUSTUS

Ne! İstavroz mu çıkarıyorsun! Beni dinlersen bu numarayı bırak.

(PAPA *bir istavroz daha çıkarır.*)

FAUSTUS

Bir daha çıkardı; üçüncü kez çıkarma! Seni uyarıyorum.

(PAPA *bir istavroz daha çıkarır. Bunun üzerine* FAUSTUS *bir tokat atar. Herkes kaçışır.)*

FAUSTUS

Söyle Mefistofeles, ne yapacağız?

MEFİSTOFELES

Bilmiyorum; çan, kitap ve mumla lanetleneceğiz herhalde.

FAUSTUS

Ne! Çan, kitap, mum; mum, kitap, çanla ha;
Düzden ve tersten Faustus'u cehenneme gönderecekler.[83]
Birazdan bir domuzun homurdandığını,
Bir buzağının böğürdüğünü, bir eşeğin anırdığını duyacaksın;
Çünkü bugün Aziz Petrus yortusu.

(*Bütün* KEŞİŞLER *ölüm ayini yapmak için girerler.*)

I. KEŞİŞ

Gelin kardeşlerim, imanla işimize koyulalım.

(İlahi söylerler.)

Lanet olsun, masadan Papa Hazretleri'nin yemeğini çalana.
Maledicat Dominus.[84]
Lanet olsun, Rahip Sandelo'nun kafasına şaplak atana.
Maledicat Dominus.
Lanet olsun, ayinimizi bozana.
Maledicat Dominus.
Lanet olsun, Papa Hazretleri'nin şarabını alana.
Maledicat Dominus.
Et omnes sancti. Amen.[85]

(FAUSTUS *ve* MEFİSTOFELES, KEŞİŞLER'*i döver, ortalarına fişek atarlar. Çıkarlar.*)

[83] Afaroz mahkemesi sona erince, çan çalınır, İncil kapatılır, mum söndürülürdü.
[84] Tanrı onu lanetlesin.
[85] Ve tüm azizler. Amin.

VIII. SAHNE

(ROBIN *ve* RAFE *gümüş bir kupayla girerler.*)

ROBIN

Gel Rafe, dememiş miydim sana Doktor Faustus'un kitabı işimize çok yarayacak diye? *Ecce signum!*[86] Bak işte şurada seyisler için çok kârlı bir şey var: Büyü devam ettiği sürece atlarımız saman yemeyecekler.

(MEYHANECİ *girer.*)

RAFE

Robin bak, meyhaneci geliyor.

ROBIN

Hişşt. Ona öyle bir oyun oynayacağım ki! Meyhaneci, sanıyorum her şeyi ödedim; Tanrı seninle olsun. Gel, Rafe.

MEYHANECİ

Bayım, bir dakika. Gitmeden önce bir kupa parası da ödemeniz gerek.

ROBIN

Kupa mı! Rafe! Kupa parası ha! Sen kim oluyorsun? Senin gibilere...[87] Kupa parası ha! Ara üstümü.

MEYHANECİ

Bayım, zaten izninizle öyle yapacağım.

(ROBIN'*in üstünü arar.*)

ROBIN

Şimdi ne diyorsun?

MEYHANECİ

Şimdi arkadaşınıza bir şey diyeceğim; siz, bayım!

RAFE

Ben mi, bayım! Ben mi? İstediğiniz kadar arayın. Bayım,

[86] İşte kanıtı.

[87] Burada aktör ağzına gelenleri söyler.

dürüst insanları doğruyu söyledikleri için itham etmekten utanmıyor musunuz?

(RAFE *'in üstünü arar.*)

MEYHANECİ

Bu kupa ikinizden birinin üstünde.

ROBIN

Meyhaneci, yalan söylüyorsun önümde. Dürüst insanları suçlamak neymiş göstereceğim sana. (RAFE *'ye*) Kenarda dur. (MEYHANECİ *'ye*) Senin canına okuyacağım... kenarda dursan iyi olur... Belzebub adına sana emrediyorum... Rafe, kupaya dikkat et!

MEYHANECİ

Ne demek istiyorsun be adam?

ROBIN

Şimdi söyleyeceğim ne demek istediğimi: (*Okur*) *Sanctobulorum Periphrasticon*...hayır, meyhaneci seni gıdıklayacağım...Rafe, kupaya dikkat et... *Polypragmos Belseborams framanto pacostiphos tostis Mephastophilis*...[88]

(MEFİSTOFELES *girer, arkalarında fişek patlatır. Oraya buraya koşuştururlar.*)

MEYHANECİ

Ah, *nomine Domine!*[89] Robin, ne yapmak istiyorsun? Sende kupa falan yok.

RAFE

Peccatum peccatorum![90] Sayın meyhaneci, işte senin kupa.

ROBIN

Misericordia pro nobis![91] Ne yapacağım şimdi? Canım şeytan, bağışla beni. Bir daha kütüphanenden kitap çalmayacağım.

(MEFİSTOFELES *tekrar girer.*)

[88] Robin, okuma yazma bilmediğinden kafadan atmaktadır. Amacı, kendilerini şeytandan korumaktır.
[89] Tanrı adına.
[90] Günahların günahı.
[91] Bize acı.

MEFİSTOFELES

Alçaklar, yok olun. Bu yaptıklarınız yüzünden biriniz maymuna, öbürünüz ayıya, üçüncünüz de eşeğe dönüşeceksiniz.

(MEYHANECİ *çıkar.*)

Kara bakışları önünde yüce kralların
Büyük bir korkuyla diz çöktükleri,
Mihraplarında binlerce ruh yatan
Cehennemin hükümdarı,
Bu alçakların büyüleri canımı çok sıktı!
Ta, İstanbul'dan geldim buraya,
Sırf şu lanet olası kölelerin keyfi için.

ROBIN

Ne! İstanbul'dan mı? Amma da uzun bir yolculuk yapmışsın! Şu meteliği koy kesene, yemek yersin; artık git buradan.

MEFİSTOFELES

Alçaklar, bu terbiyesizliğin için seni bir maymuna, seni de bir köpeğe dönüştürürüm şimdi. Defolun!

(Çıkar.)

ROBIN

Ne! Maymun mu? İşte bu çok güzel; ne de güzel oynarım çocuklarla. Bol bol fındık fıstık verirler, elma verirler bana.

RAFE

Ben de köpek olacağım.

ROBIN

Valla, hiç çıkmaz kafan çorba kazanından.

(Çıkarlar.)

III. KORO

(KORO [WAGNER] *girer.*)

KORO

Faustus en güzel şeyleri, kralların saraylarını
Büyük bir beğeniyle gördükten sonra
Yolculuğunu sona erdirdi ve yurduna döndü;
Onun yolculuğuna üzüntüyle katlananlar
–Demek istediğim, arkadaşları ve en yakın dostları–
Salimen dönüşünü coşkuyla karşıladılar.
Faustus'un başından geçenleri,
Yerdeki ve gökteki yolculuğunu konuşurlarken,
Astroloji ile ilgili sorular sordular.
Faustus bu soruları öyle bilgelikle yanıtladı ki,
Hepsi hayran kaldı, şaşırdılar zekâsı karşısında.
Artık ünü tüm dünyaya yayılmıştı;
Ona hayran olanlar arasında
İmparator V. Carolus[92] da vardı.
Şu anda Faustus onun sarayında,
Soylularla birlikte bir şölene katılıyor.
Yeteneklerini kanıtlamak için neler yaptığını anlatmayacağım,
Gözlerinizle göreceksiniz.

(Çıkar.)

IX. SAHNE

(İMPARATOR, FAUSTUS *ve bir* ŞÖVALYE, *hizmetkârlarla girer.*)

İMPARATOR

Doktor Faustus, kara büyü hakkındaki bilgilerinle ilgili çok ilginç şeyler duydum. Ülkemde, hatta tüm dünyada hiç kimsenin büyücülükte seninle boy ölçüşemeyeceğini söylüyorlar. Diyorlar ki, senin bir cinin varmış, onun yardımıyla ne istersen yapabilirmişsin! Senden ricam şu: Yeteneğini kanıtla bana, gözlerim tanık olsun kulaklarımın duyduğu şeylere. İşte burada, impara-

[92] V.Charles (1519-56). Sarayı Innsbruck'taydı.

torluk tacım üzerine sana yemin ediyorum ki, ne yaparsan yap asla suçlanmayacaksın, bir zarar gelmeyecek sana.

ŞÖVALYE
(Kendi kendine)
Büyücüye de çok benziyor, ha!

FAUSTUS
İmparator Hazretleri, insanların yaydıkları söylentilerde söylendiği kadar büyük şeyler yaptığıma inanmıyorum; hele siz majesteleri imparatorun huzurunda yapılmaya değer şeyler hiç değiller; yine de size olan sevgim ve saygımdan ötürü siz majesteleri ne emrederseniz yapmaya hazırım.

İMPARATOR
Doktor Faustus, öyleyse kulak ver diyeceklerime: Geçenlerde tek başıma odamda otururken, atalarımın başarılarıyla ilgili çeşitli düşünceler geldi aklıma. Nasıl bir yiğitlikle bunca savaşları kazandıkları, nasıl böyle zenginlikler elde ettikleri, nasıl onca krallığa boyun eğdirdikleri, onların yerine tahta geçen bizim, ya da bizden sonra tahtımıza çıkacakların bu denli ün ve güce, korkarım, asla ulaşamayacağımız yolunda düşünceler. Bu hükümdarların arasında, dünyada saygınlıkta en önde gelen Büyük İskender de var.
Görkemli başarılarının parlaklığı
Etrafa saçtığı ışıklarla dünyayı aydınlatıyor;
Ne zaman ondan söz edildiğini duysam,
Bu adamı hiç görmemiş olmam yüreğimi sızlatıyor.
İşte bu yüzden, sen, büyün sayesinde,
Bu adamı, bu ünlü fatihi
Yeraltında gömülü olduğu mezarından kaldırabilir,
Onunla birlikte güzel sevgilisini[93]
Gerçek sıfatları, davranışları
Ve yaşadıkları zaman giydikleri kıyafetlerle getirebilirsen
Hem arzularımı yerine getirmiş,
Hem de hayatım boyunca seni övme fırsatı vermiş olursun bana.

[93] Büyük bir olasılıkla, İskender'in karısı Roxana.

FAUSTUS

Soylu efendim, cinimin gücü ve bilgisi dahilinde yapabileceğim her şeyi yapmaya, arzularınızı yerine getirmeye hazırım.

ŞÖVALYE

(Kendi kendine)

Bu da hiçbir şey demek.

FAUSTUS

Ama majesteleri, beni affedin, uzun süre önce ölmüş ve toprak olmuş bu iki hükümdarı gerçek bedenleriyle size göstermek yeteneklerim dahilinde değil.

ŞÖVALYE

(Kendi kendine)

Evet, sayın doktor, gerçeği itiraf edince, tanrının lütfuna nail oluyorsun.

FAUSTUS

Ama İskender ve sevgilisine tıpatıp benzeyen cinler, yaşadıkları zamanki en güzel halleriyle, en parlak durumlarıyla gelecek majestelerinin karşısına ve hiç kuşkum yok sizi yeterince memnun edecekler.

İMPARATOR

Haydi, üstat doktor, hemen onları göster bana.

ŞÖVALYE

Üstat doktor, duydunuz mu? Hemen majesteleri imparatorun huzuruna getirin İskender ve sevgilisini!

FAUSTUS

Nasıl yani bayım?

ŞÖVALYE

Valla bu, Diana'nın beni bir geyiğe dönüştürdüğü kadar doğru.[94]

[94] Tanrıça Diana ve su perilerini ırmakta yıkanırken gözetleyen Acteon, tanrıça tarafından bir geyiğe dönüştürülür ve Diana'nın av köpekleri geyiği parçalar.

FAUSTUS

Hayır bayım; ancak, Acteon ölünce boynuzlarını size bırakmış! Mefistofeles, git!

(MEFİSTOFELES *çıkar*)

ŞÖVALYE

Eğer büyüye başlayacaksan ben gidiyorum.

(ŞÖVALYE *çıkar*)

FAUSTUS

İşime karıştığın için seninle yakında görüşeceğim. Saygıdeğer efendimiz, işte buradalar.

(MEFİSTOFELES, İSKENDER *ve* SEVGİLİSİ'*yle girer.*)

İMPARATOR

Üstat doktor, bu bayanın boynunda bir siğil ya da ben gibi bir şey olduğunu duymuştum; nasıl öğrenebilirim doğru olup olmadığını?

FAUSTUS

Majesteleri çekinmeden gidip görebilir.

(İMPARATOR *kadının boynunu inceler.*)

İMPARATOR

Bunlar cin olamaz, ölmüş olan iki hükümdarın gerçek bedenleri kesinlikle.

(İSKENDER *ve* SEVGİLİSİ *çıkar.*)

FAUSTUS

Acaba majesteleri benimle biraz önce dalga geçen şövalyeyi çağırtabilir mi?

İMPARATOR

Biriniz çağırın onu buraya.

(ŞÖVALYE *kafasında bir çift boynuzla girer*)

İMPARATOR

Hayrola, sayın şövalye? Senin bekâr olduğunu sanırdım ama şimdi görüyorum ki, seni boynuzlamakla kalmayıp onları kafana takan bir karın var senin! Elle kafanı.

ŞÖVALYE

Seni lanet olası alçak,
Koca bir kayanın içindeki mağarada
Dünyaya gelmiş pis köpek;
Bir beyefendiyle böyle dalga geçmeye nasıl cüret edersin?
Alçak, düzelt yaptığın şeyi.

FAUSTUS

O kadar acele etmeyin bayım, aceleye gerek yok. İmparatorla konuşurken beni nasıl kızdırdığınızı anımsadınız mı? Sanırım ödeştik.

İMPARATOR

Üstat doktor, ricamı kabul edip kurtarın onu; yeterince cezalandırıldı.

FAUSTUS

Majesteleri, huzurunuzda bana hakaret etmesinden çok sizi komik bir olayla eğlendirmek için Faustus bu terbiyesiz şövalyeyi cezalandırdı. Tek arzum buydu; onu boynuzlarından kurtarmaya hazırım. Şövalye bey, bundan böyle bilim adamları hakkında iyi konuşun. Mefistofeles, hemen çıkar boynuzlarını. Şimdi de majesteleri, görevimi tamamladığıma göre, izninizi istiyorum saygılarımla.

İMPARATOR

Hoşçakalın üstat doktor, ama gitmeden önce alın cömert ödülümüzü.

(İMPARATOR *hizmetkârlarla çıkar.*)

FAUSTUS

Mefistofeles, artık
Sessiz ve sakin adımlarla durmaksızın koşan,
Günlerimi ve yaşam ipliğimi kısaltan zaman,
Hayatımın son yıllarında ödeme yapmamı istiyor.
Bu yüzden sevgili Mefistofeles, hemen Wittenberg'e geri dönelim.

MEFİSTOFELES
At sırtında mı yoksa yürüyerek mi gitmek istersin?

FAUSTUS
Bu güzel ve hoş ovayı aşana kadar yürüyeceğim.

X. SAHNE

(AT CAMBAZI,[95] FAUSTUS ve MEFİSTOFELES*'in yanına gelir*)

AT CAMBAZI
Bütün gün üstat Fustian diye birini aradım; işte buldum onu! Üstat doktor, tanrı sizi korusun.

FAUSTUS
At cambazı, hoşgeldin.

AT CAMBAZI
Dinleyin beni, bayım; atınız için size kırk taler veririm.

FAUSTUS
O kadara satmam; elli verirsen al, götür.

AT CAMBAZI
Ah, bayım; başka param yok. Rica ederim siz aracı olun bana.

MEFİSTOFELES
Rica ederim, atı sat ona; dürüst bir adam. Karısı, çocuğu falan yok, onun için de masrafı çok.

FAUSTUS
Pekâlâ, ver parayı; uşağım atı sana teslim eder. Yalnız atı vermeden önce bir şey söylemeliyim: Hiçbir koşulda onu suya[96] sürme.

[95] At tüccarlarının dürüst olmadıklarına inanılırdı.
[96] Su, büyüyü bozacaktır.

AT CAMBAZI

Niye bayım, her yere gitmez mi?

FAUSTUS

Ah, tabii, her yere gider ama yine de suya sürme onu. Çitlerden, hendeklerden aşır, nereye istersen sür ama suya sürme.

AT CAMBAZI

Pekâlâ, bayım. Yaşasın, işim iş! Dünyaları verseler bile satmam onu! Küheylan olsaydı ne para kazanırdım ama! Sağrısı yılan balığınki gibi kaygan. Neyse, Tanrı sizinle olsun bayım; atı uşağınız teslim eder bana. Bayım, bir dakika, eğer atım hastalanırsa ve ben de size onun idrarını getirirsem, derdi neymiş bana söyler misiniz?

(AT CAMBAZI *çıkar*)

FAUSTUS

Alçak, defol! Beni at doktoru mu sandın?
Faustus, nesin sen ölmeye mahkûm bir adamdan başka?
Ölüm saatin sona yaklaşıyor.
Umutsuzluk ruhumu kaygı ile dolduruyor;
Sona erdir bu kaygıları sakin bir uykuyla.
Hıh, İsa hırsızla konuşmuştu çarmıhtayken.
Öyleyse, sen de dinlen Faustus, bu iç huzurla.

(*Sandalyesinde uyur.* AT CAMBAZI *sırılsıklam, bağırarak girer.*)

AT CAMBAZI

Ah, of, Doktor Fustian'mış ha! Doktor Lopus[97] bile böyle bir doktor değildi. Bir müshil verdi, temize havale etti kırk talerimi! Asla göremeyeceğim paralarımı. Ama ben eşeklik ettim; onu dinlemedim. Ah, suya sürmememi söylemişti. Ben ise, atımın, benim bilmemi istemediği çok ender rastlanan özelliklere sahip olduğunu sanıp, gözü pek bir delikanlı gibi, kentin öte tarafındaki derin göle sürdüm onu. Daha gölün ortasına bile gelmemiştim ki, atım yok oldu, ben de bir saman demetinin üstünde oturuyordum; neredeyse boğuluyordum! Ama şimdi, şu doktoru bulup kırk talerimi geri alacağım; yoksa ona pahalıya ödetirim. İşte, uşağı orada! Hey, hokuspokus, duyuyor musun beni? Efendin nerede?

[97] Kraliçe Elizabeth'in doktoru. Lopus, Şubat 1594'te ihanetle suçlanır ve asılır.

MEFİSTOFELES
Bayım, nedir istediğiniz? Onunla konuşamazsınız.

AT CAMBAZI
Ama ben konuşacağım.

MEFİSTOFELES
İyi de, uyuyor; başka zaman gel.

AT CAMBAZI
Onunla şimdi konuşacağım; yoksa gözlüklerini kırarım onun.

MEFİSTOFELES
Sekiz gecedir uyku yüzü görmedi diyorum sana.

AT CAMBAZI
Sekiz hafta uyku yüzü görmemiş olsa bile onunla konuşacağım.

MEFİSTOFELES
Bak, işte uyuyor.

AT CAMBAZI
Evet, ta kendisi; üstat doktor, Tanrı sizi korusun, üstat doktor, üstat doktor Fustian, kırk taler, bir demet samana kırk taler.

MEFİSTOFELES
Görüyorsun ki, seni duymuyor.

AT CAMBAZI
Hey, hey, hey.
(FAUSTUS'*un kulağının dibinde bağırır.*)
Uyanmıyor musun? Seni uyandırmadan bir yere gitmem.
(FAUSTUS'*un bacağını çeker. Bacak kopar.*)
Eyvah! Hapı yuttum! Ne yapacağım şimdi?

FAUSTUS
Ah bacağım, bacağım! Mefistofeles, yardım et! Polisleri çağır! Bacağım, bacağım!

MEFİSTOFELES
Alçak adam, komisere gidiyoruz.

AT CAMBAZI
Aman tanrım! Bayım, beni bırakırsanız kırk taler daha veririm.

MEFİSTOFELES
Hani nerede para?

AT CAMBAZI
Üzerimde para yok; ama hanıma gelirsen veririm.

MEFİSTOFELES
Yok ol!
(AT CAMBAZI *kaçar*)

FAUSTUS
Gitti mi? Yolu açık olsun. Faustus'un bacağı yerinde; at cambazı da, sanırım, bütün çabaları karşılığında bir demet saman alacak. Bu numara ona bir kırk talere daha patlayacak.
(WAGNER *girer*)
Wagner, merhaba, ne haberler var sende?

WAGNER
Efendim, Vanholt Dükü sizinle görüşmeyi diliyor.

FAUSTUS
Vanholt Dükü mü! Bu soylu beyefendiye sihirbazlığımı göstermede cimri davranmamalıyım. Gel Mefistofeles, haydi, Dük'e gidelim.
(Çıkarlar)

XI. SAHNE

(FAUSTUS ve MEFİSTOFELES *sahneye geri dönerler. Daha sonra* DÜK *ve* DÜŞES *girer.* DÜK *konuşmaya başlar.*)

DÜK

Üstat doktor, inanın bana bu eğlence çok hoşuma gitti.

FAUSTUS

Yüce efendim, bu kadar hoşunuza gitmesi beni sevindirdi. Ama madam, siz böyle şeylerden pek hoşlanmıyor olabilirsiniz. Duydum ki, hamile kadınların canı ender bulunan yiyecekler çekermiş. Madam, ne istersiniz? Söyleyin, hemen gelecek önünüze.

DÜŞES

Teşekkürler, üstat doktor; iyi niyetle beni memnun etmek istediğinizi gördüğüm için. Canımın çektiği şeyi sizden saklamayacağım. Şu anda aylardan Ocak, karakış; ama şimdi yaz olsaydı, bir tabak olgun üzümden başka bir şey istemezdim.

FAUSTUS

Madam, hiç de zor değil bu! Mefistofeles, hemen git!

(MEFİSTOFELES *çıkar*)

İstediğiniz bundan daha büyük bir şey bile olsaydı, yerine getirirdim sizi memnun etmek için.

(MEFİSTOFELES *üzümlerle girer*)

Buyrun madam, rica etsem, tadına baksanız.

DÜK

Üstat doktor, inanın bana, her şeyden çok bu şaşırttı beni! Karakışın ortasında, Ocak ayında olduğumuz halde nereden buldunuz bu üzümleri?

FAUSTUS

Majesteleri, dünyanın ortasından geçen hatla yıl ikiye ayrılmıştır; burada kışken, diğer yarıda, Hindistan'da, Yemen'de ve daha doğudaki ülkelerde yazdır; çok hızlı uçan cinim sayesinde, gördüğünüz gibi, üzümleri buraya getirdim. Beğendiniz mi madam? Güzel mi?

DÜŞES

Üstat doktor, inanın bana, bunlar hayatımda yediğim en güzel üzümler.

FAUSTUS

Beğendiğinize memnun oldum madam.

DÜK

Haydi madam, içeri gidelim, bu bilge insanı, size göstermiş olduğu büyük incelikten ötürü, ödüllendirmelisiniz.

DÜŞES

Zaten ben de öyle yapacağım; hayatım boyunca onun bu inceliğine borçlu kalacağım.

FAUSTUS

Majesteleri, size içtenlikle teşekkür ediyorum.

DÜK

Gelin üstat doktor, bizi takip edin ve ödülünüzü alın.

(Çıkarlar)

IV. KORO

(WAGNER *tek başına girer.*)

WAGNER

Sanırım, efendim yakında ölmeye hazırlanıyor;
Çünkü tüm eşyalarını bana verdi!
Yine de, düşünüyorum da, eceli gelmiş olsaydı,
Şu anda öğrencilerle yaptığı gibi,
Wagner'in hayatında hiç görmediği kadar
Mükellef bir masaya oturup atıştırmazdı;
Ziyafet vermez, içmez, eğlenmezdi hiç.
İşte bakın geliyorlar; şölen sona ermiş galiba.

(Çıkar.)

XII. SAHNE

(FAUSTUS, MEFİSTOFELES *ve iki-üç üniversite* ÖĞRENCİ*'si girer.*)

1. ÖĞRENCİ

Üstat Doktor Faustus, dünyanın en güzel kadınının kim olduğu konusunda yaptığımız tartışmadan sonra Yunanlı Helen'in, gelmiş geçmiş en güzel kadın olduğuna karar verdik. İşte bu yüzden, üstat doktor, tüm dünyanın şahaneliği yüzünden hayran olduğu bu eşsiz Yunanlı bayanı bize gösterme lütfunda bulunursanız size çok şey borçlu olacağız.

FAUSTUS

Baylar, dostluğunuzun içten olduğunu biliyorum;
Kendisini sevenlerin haklı isteklerini geri çevirmek
Faustus'un huyu değildir.
Paris'in onunla denizi aşıp,
Bu ganimeti zengin Dardania'ya[98] getirdiği zamanki
Görkemi ve güzelliği ile
Göreceksiniz bu eşsiz Yunanlı bayanı.

[98] Troya.

Susun, konuşmak tehlikelidir.
(*Müzik çalınır;* HELEN *sahneden geçer*)

2. ÖĞRENCİ
Görkemine tüm dünyanın hayran olduğu
Bu kadını övmeye aklım yetersiz kalıyor.

3. ÖĞRENCİ
Göksel güzelliği dillere destan
Böyle bir kraliçenin kaçırılmasına öfkelenen Yunanlıların
On yıl boyunca savaşmalarına şaşmamak gerek.

1. ÖĞRENCİ
Doğanın gurur duyduğu tek
Kusursuzluk anıtını gördüğümüze göre gidelim.
Bu muhteşem gösteri için
Mutlu ve kutlu olsun Faustus sonsuza dek.

FAUSTUS
Güle güle baylar, ben de aynı dileklerde bulunuyorum sizin için.
(ÖĞRENCİLER *çıkar;* YAŞLI *bir* ADAM *girer.*)

YAŞLI ADAM
Ah Doktor Faustus, keşke seni
Tanrısal dinlenmeye götürecek
O güzel yola, sonsuz hayat yoluna,
Adımlarını yönlendirmede başarılı olabilsem.
Yüreğin parçalansın, kanın dökülsün, gözyaşlarına karışsın;
İğrenç, nefret edilesi pisliğinden
Tövbe edip gözyaşı dök.
Bu pislikten gelen pis kokular,
İğrenç günahlarının korkunç suçlarıyla
Ruhunu öyle kokuşturmakta ki,
Sadece, kanını akıtarak suçunu temizleyecek olan
Sevgili kurtarıcının merhametinden başka
Hiçbir şey onu gideremez, Faustus.

FAUSTUS
Faustus, neredesin sen? Sefil, ne yaptın böyle!

Faustus, lanetlendin sen, lanetlendin; düş umutsuzluğa ve öl!
(MEFİSTOFELES *ona bir hançer verir.)*
Cehennem alacağını istiyor,
'Faustus, haydi, saatin geldi' diye gürlüyor;
Faustus sana borcunu ödemeye gelecek.

YAŞLI ADAM
Ah sevgili Faustus, dur, durdur çaresizlik içindeki adımlarını!
Başının üstünde bir meleğin uçtuğunu görüyorum;
Elinde içi Tanrı lütfuyla dolu bir şişe var,
Ruhuna boşaltmak istiyor onu!
Bu yüzden merhamet dilen, umutsuzluğa düşme.

FAUSTUS
Ah sevgili dostum, hissediyorum
Sözlerinin acı içindeki ruhumu rahatlattığını;
Günahlarımla biraz yalnız bırak beni,
Günahlarımı düşünmem için.

YAŞLI ADAM
Gidiyorum sevgili Faustus, ama üzgün bir biçimde;
Çünkü umudunu yitirmiş ruhunun mahvolacağından
korkuyorum.
(Çıkar.)

FAUSTUS
Faustus lanetlendin sen, hani nerede merhamet?
Tövbe ediyorum ama yine de umutsuzum.
Cehennem tanrının lütfuyla savaşıyor ruhumu fethetmek için!
Ölümün tuzağına düşmemek için ne yapmalıyım?

MEFİSTOFELES
Seni hain Faustus, tutukluyorum ruhunu
Yüce efendime karşı geldiğin için.
Dön geri, yoksa parça parça ederim bedenini.

FAUSTUS
Sevgili Mefistofeles, rica et efendinden,
Küstahlığımı bağışlasın.
Lucifer'e ettiğim yeminimi
Tekrarlayacağım kanımla.

MEFİSTOFELES
Öyleyse çabuk yap, içten bir yürekle,
Yoksa çok daha büyük bir tehlike bekliyor sadakatsizliğini.

FAUSTUS
Sevgili dostum, bizim cehennemde bulunan en acı işkencelerle
İşkence et, beni, senin Lucifer'den ayırmaya cüret eden
O alçak ihtiyara.

MEFİSTOFELES
Onun göğsü iman dolu, ruhuna dokunamam;
Ama elimden gelen her türlü acıyı çektiririm bedenine.
Ancak pek işe yarayacağını sanmıyorum.

FAUSTUS
Sevgili uşağım, izin verirsen bir ricam olacak senden
Yanıp tutuşan yüreğimin arzularını doyurmak için:
Geçenlerde gördüğüm göksel Helen
Sevgilim olsun benim;
Güzel kolları, beni yeminimden ayıran
Düşünceleri kafamdan silip atacak,
Lucifer'e verdiğim sözü tutmama neden olacaktır.

MEFİSTOFELES
Faustus, bu ve başka ne istersen
Göz açıp kapayıncaya kadar yerine getirilecek.
(HELEN *girer*)

FAUSTUS
Binlerce geminin denize açılmasına
İlium'un[99] göklere değen kulelerinin yanıp yıkılmasına
Demek bu yüz neden oldu!
Sevgili Helen, bir öpücükle ölümsüz kıl beni;
Dudakları ruhumu emiyor, bak, nerede uçuyor ruhum!
Haydi Helen, haydi; ruhumu geri ver bana.
Burada yaşayacağım ben; çünkü cennet bu dudaklarda.
Helen olmayan her şey de anlamsız!
(YAŞLI ADAM *girer*)
Paris olacağım ben, sana olan aşkım yüzünden

[99] Troya.

Yağmalanacak Troya yerine Wittenberg.
Çarpışacağım korkak Menelaus ile;
Tolgamın sorgucunda senin eşarbını taşıyacağım.
Evet, Akhilleus'u topuğundan yaralayacağım,
Ve geri döneceğim Helen'e, bir öpücük almak için.
Ah, akşam rüzgârından daha güzelsin sen,
Binlerce yıldızın güzelliğine bürünmüşsün;
Bahtsız Semele'ye göründüğünde
Alev alev yanan Jupiter'den daha parlaksın;[100]
Oynak Arethusa'nın mavi kollarındaki[101]
Gökyüzü hükümdarından daha hoşsun.
Başka kimse değil, sadece sen olacaksın sevgilim.
(FAUSTUS *ve* HELEN *çıkar*)

YAŞLI ADAM
Lanetli Faustus, sefil adam,
Cennetin lütfunu çıkarıp attın ruhundan,
Kaçıyorsun Tanrı'nın tahtından!
(ŞEYTANLAR *girer*)
Şeytan beni denemeye cüret ediyor;
Tanrı da sınayacak inancımı bu ateşte.
Alçak cehennem, inancım sana üstün gelecek!
İlhtiraslı şeytanlar, bakın gökler nasıl da gülümsüyor yenilginize,
Kahkahalar atıyor düştüğünüz duruma.
Defol cehennem, çünkü ben Tanrıma uçuyorum buradan.
(Çıkarlar)

[100] Ölümlülerin, Zeus'u tüm tanrısal görkemiyle görmeleri onlar için ölümcüldü; Semele de, Zeus'un parlaklığı karşısında yanarak ölür.

[101] Alpheus ırmağında yıkanmakla nehir tanrısını cinsel açıdan tahrik eden Arethusa, tanrı tarafından bir çeşmeye dönüştürülür.

XIII. SAHNE

(FAUSTUS, ÖĞRENCİLER'*le girer.*)

FAUSTUS
Ah baylar!

1. ÖĞRENCİ
Nedir Faustus'u üzen?

FAUSTUS
Ah sevgili oda arkadaşım, seninle kalsaydım sonsuza değin yaşardım; ama şimdi sonsuza değin ölüyorum. Bak, işte geliyor, değil mi?

2. ÖĞRENCİ
Faustus ne demek istiyor?

3. ÖĞRENCİ
Belki de çok yalnız kaldığı için bir hastalığa yakalandı.

1. ÖĞRENCİ
Eğer öyleyse, onu tedavi etmesi için bir hekim buluruz; dostum korkma, bu sadece hazımsızlık.

FAUSTUS
Hem bedeni, hem ruhu lanetleyen ölümcül günahın hazımsızlığı.

2. ÖĞRENCİ
Faustus, sen yine de gökyüzüne bak; unutma, Tanrı'nın merhameti sonsuzdur.

FAUSTUS
Ama Faustus'un suçu asla bağışlanamaz! Havva'yı ayartan yılan bile bağışlanabilir ama Faustus asla! Ah baylar, sabırla dinleyin beni; söyleyeceklerim sizleri korkuyla ürpertmesin. Yüreğim çarpıyor ve sızlıyor, burada otuz yıl okuduğumu düşündükçe. Ah, keşke hiç görmeseydim Wittenberg'i; hiç kitap okumasaydım – yarattığım harikalara tüm Wittenberg tanıktır, hatta tüm

dünya. Bu yüzden Faustus, Almanya'yı da dünyayı da yitirdi; cenneti de! Cenneti; Tanrı katını, kutsanmışların tahtını, mutluluk ülkesini; artık sonsuza değin cehennemde yaşamalıyım. Cehennemde; ah, sonsuza değin cehennemde! Sevgili dostlar, neler gelecek sonsuza değin cehennemde yaşayacak Faustus'un başına!

3. ÖĞRENCİ

Faustus, sen yine de Tanrı'ya yakar.

FAUSTUS

Faustus'un yadsıdığı Tanrı'ya mı? Faustus'un küfrettiği Tanrı'ya mı? Ah Tanrım – ağlamak istiyorum ama şeytan engel oluyor gözyaşlarının akmasına! Kanım, sen dökül gözyaşlarım yerine – evet, canım ve ruhum sizler akın! Ah, konuşmamı engelliyor! Ellerimi kaldırmak istiyorum ama görüyorsunuz tutuyorlar, tutuyorlar!

HEPSİ BİRDEN

Kim Faustus?

FAUSTUS

Lucifer ve Mefistofeles! Ah baylar, ben onlara ruhumu sattım büyücülüğüm karşılığında.

HEPSİ BİRDEN

Aman Tanrım olamaz!

FAUSTUS

Evet, Tanrı da olamaz dedi ama Faustus bunu yaptı. Yirmi dört yıl sürecek anlamsız eğlenceler karşılığında Faustus sonsuz mutluluğu ve huzuru yitirdi! Kendi kanımla bir senet imzaladım onlara, süre sona erdi, saat geldi, şimdi de beni almaya gelecek.

1. ÖĞRENCİ

Faustus, bize bunu niye daha önce söylemedin? Rahipler senin için dua ederdi.

FAUSTUS

Çok düşündüm bunu yapmayı; ancak Tanrı'nın adını ağzıma

alacak, bir kez olsun Tanrı'ya kulak verecek olursam ruhumu ve bedenimi cehenneme götürmekle tehdit etti şeytan beni. Şimdi de artık çok geç! Baylar, gidin, yoksa benimle yok olursunuz.

2. ÖĞRENCİ
Ah, Faustus'u kurtarmak için ne yapabiliriz?

3. ÖĞRENCİ
Tanrı bana güç verecektir. Faustus'la kalacağım.

1. ÖĞRENCİ
Tanrı'yı kızdırma sevgili dostum, yan odaya gidelim ve onun için dua edelim.

FAUSTUS
Evet, benim için dua edin, benim için dua edin; ne gürültü duyarsanız duyun içeri gelmeyin çünkü beni hiçbir şey kurtaramaz.

2. ÖĞRENCİ
Dua et; biz de edeceğiz, Tanrı sana merhamet etsin diye.

FAUSTUS
Elveda baylar. Yarına sağ çıkarsam sizi ziyaret ederim; yoksa Faustus cehenneme gitmiş demektir.

HEPSİ BİRDEN
Elveda Faustus.
(ÖĞRENCİLER *çıkar. Saat on biri vurur.*)

FAUSTUS
Ah Faustus,
Artık sadece bir saatin kaldı;
Sonra da sonsuza değin lanetleneceksin.
Kımıldamayın, göklerin hep hareket halindeki küreleri
Ki, zaman dursun, geceyarısı hiç gelmesin.
Güzel doğanın gözü, doğ, tekrar doğ;
Hep gündüz olsun, ya da bu saat,
Bir yıl, bir ay, bir hafta, bir tam gün olsun ki,
Faustus tövbe edip ruhunu kurtarsın.

O lente, lente currite noctis equi! [102]
Yıldızlar hâlâ hareket ediyor, zaman akıp gidiyor, saat çalacak,
Şeytan gelecek ve Faustus lanetlenecek.
Ah, sıçrayacağım Tanrıma! Kim beni aşağı çekiyor?
Bak, bak gökyüzünde İsa'nın kanı akıyor!
Tek bir damlası bile ruhumu kurtarabilir; yarım damlası,
ah İsa!
Ah, parçalama yüreğimi İsa'nın adını andığım için.
Yine de yakaracağım ona – Ah Lucifer, acı bana!
Kan nerede şimdi? Yok oldu.
Bak Tanrı elini uzatmış, kaşlarını çatmış öfkeyle!
Dağlar, tepeler, gelin, gelin yıkılın üstüme.
Saklayın beni Tanrı'nın korkunç öfkesinden.
Hayır mı! Hayır mı!
Öyleyse gömeyim kendimi toprağın içine;
Toprak, açıl! Hayır, kabul etmiyor beni.
Doğduğum zaman parıldayan,
Etkileriyle ölüm ve cehennemi bana veren yıldızlar,
Faustus'u dumanlı bir sis gibi,
Doğum sancıları çeken şuradaki bulutun içine çekin
Ki, gökyüzüne kustuğunuzda
Kollarım bacaklarım fırlasın dumanlı ağzınızdan
Böylece ruhum sadece cennete yükselebilsin.

(Saat çalar)

Ah, yarım saat geçti; birazdan hepsi geçecek.
Tanrım, ruhuma merhamet etmeyeceksen,
Kanıyla beni kurtaran İsa aşkı için
Bir son ver dinmeyen acılarıma.
İzin ver Faustus bin yıl,
Yüz bin yıl yaşasın cehennemde ama sonunda kurtulsun.
Ah, lanetlenmiş ruhlar için bir son yoktur!
Niye ruhsuz bir yaratık olarak doğmadın ki!
Niye ölümsüz senin ruhun?
Ah, Pisagor'un *metempsychosis'i* [103] doğru olsaydı,
Ruhum çıksaydı bedenimden, ben de dönüşseydim
Yabanıl bir hayvana.
Mutludur tüm hayvanlar; çünkü öldüklerinde
Ruhları hemen öğelerine ayrışır;

[102] Ah, gecenin atları, yavaş gidin, yavaş!
[103] Ruhların başka bedene geçtikleri kuramının Pisagor tarafından ileri sürüldüğü söylenir.

Ama benimki cehennemde sonsuza değin yaşayıp işkence çekecek.
Lanet olsun beni dünyaya getiren anamla babama.
Hayır Faustus, sen kendine lanet oku,
Seni cennetin mutluluğundan yoksun bırakan Lucifer'e lanet oku.

(Saat on ikiyi vurur)

Ah çalıyor, çalıyor! Bedenim, şimdi karış havaya;
Yoksa Lucifer gelip seni canlı canlı cehenneme götürecek.

(Gök gürler, şimşek çakar)

Ah, ruhum, küçük su damlacıklarına dönüş,
Düş okyanusa, asla bulunama.
Ah, Tanrım, Tanrım öyle kötü bakma bana!

(ŞEYTANLAR *girer*)

Engerekler, yılanlar, bırakın biraz daha nefes alayım!
Açma ağzını çirkin cehennem! Lucifer, gelme!
Yakacağım kitaplarımı – ah, Mefistofeles

(ŞEYTANLAR, FAUSTUS'*u götürür)*

EPİLOG

(KORO *girer*)

KORO

Dümdüz büyüyebilecek dal kırıldı;
Bir zamanlar bu bilge adamın içinde yeşeren
Apollon'un defne dalları kurudu.
Faustus gitti! Bakın cehenneme düşüşüne;
Bilge kişiler onun korkunç kaderinden ders alıp,
Yasak şeylere sadece uzaktan baksınlar;
Onların derinlikleri zeki insanları kandırır,
Tanrısal gücün izin verdiğinden daha fazlasını
denemelerine neden olur.

(Çıkar.)

Terminat hora diem, terminat author opus[104]

EKLER

4. SAHNE

(WAGNER *ve* SOYTARI *girer.*)

WAGNER

Hey çocuk, buraya gel.

SOYTARI

Çocuk? Bu bana hakarettir. Asıl sensin çocuk; eminim bir sürü sakallı çocuk görmüşsündür sen.

WAGNER

Dostum, senin hiç gelirin yok mu?

[104] Saat günü sona erdirdi, yazar da yapıtını.

SOYTARI

Var, giderim de var; gördüğünüz gibi, bayım.

WAGNER

Vah, zavallı sefil; bak, fakirlik nasıl da alay ediyor yoksulluğuyla. Bu herifin işsiz olduğunu biliyorum, çok da aç; eminim, çiğ de olsa, bir kuzu buduna ruhunu şeytana satar.

SOYTARI

Hiç de değil! Bu kadar pahalıya mal olacaksa, iyi kızarmış ve güzelce soslanmış olmasını isterim.

WAGNER

Dostum, uşağım olup bana hizmet eder misin?
Qui mihi discipulus gibi davranırım sana.

SOYTARI

Ne? Şiir söyleyerek mi?

WAGNER

Hayır sefil, altın ve gümüş işlemeli ipekler ve bit tozuyla.

SOYTARI

Bit tozu mu? Haşarat öldürmeye yarar o. Uşağın olursam ben de bitlenebilirim.

WAGNER

Uşağım olsan da olmasan da bitleneceksin; dostum, derhal yedi yıllığına hizmetime girmezsen üstündeki tüm bitleri cine çeviririm ve parçalatırım seni onlara.

SOYTARI

Yorulmana gerek yok bayım; çünkü, sanki yediklerinin içtiklerinin parasını ödemişler gibi benimle sıkı fıkılar.

WAGNER

Dostum, bırak soytarılığı da al şu güldenleri.

SOYTARI
Hay hay, bayım; teşekkürlerimi sunuyorum size.

WAGNER
Tamam; şeytan ne zaman ve nerede isterse seni alacak; artık bir saatin kaldı.

SOYTARI
İşte, al güldenlerini; istemiyorum onları.

WAGNER
Almam, emrime girdin sen! Hazırlan; hemen seni götürsünler diye şimdi iki şeytan çağıracağım. Banio, Belcher!

SOYTARI
Belcher mı? Belcher buraya gelirse onun anasını bellerim. Şeytandan korkmam ben.
(İKİ ŞEYTAN *girer*)

WAGNER
Hayrola dostum, şimdi razı mısın uşağım olmaya?

SOYTARI
Evet, sevgili Wagner; gönder şeytanlarını buradan.

WAGNER
Şeytanlar, gidin! Dostum, şimdi de beni takip et.

SOYTARI
Tamam efendim! Üstat, bana bu sihirbazlık mesleğini öğretir misin?

WAGNER
Öğretirim; sana köpek, kedi, fare, sıçan ya da istediğin her şekle girmesini öğreteceğim.

SOYTARI
Köpek, kedi, fare ya da sıçan mı? Wagner, bu çok güzel!

WAGNER

Alçak, bana Üstat Wagner de; dikkatle peşimden yürü: Sol gözünü, çaprazdan sağ topuğumdan ayırma ki, *'Quasi vestigias nostras insistere'* olasın.

SOYTARI

Peki efendim, size söz veririm.

6. SAHNE

(SOYTARI (ROBIN) *girer.*)

ROBIN

Hey Dick, ben dönene kadar şu atlara bakıver. Doktor Faustus'un büyücülük kitaplarından birini aldım; öyle bir eğleneceğiz ki.
(DICK *girer*)

DICK

Hey Robin, gelip atları yürütmen gerekiyor.

ROBIN

Ben ve atları yürütmek! Valla, hiç sevmiyorum bu işi! İlgilenmem gereken başka şeyler var. Bırak atlar kendi başlarına yürüsünler. *(Okur)* 'P-e-r: *Per*; s-e: *Se.* Haa, *per se.* O-n-u: *Onu;* Yorgan; hayır, organ! Uzak dur benden okuma yazma bilmeyen, cahil seyis.

DICK

Allah, allah; ne var elinde? Bir kitap! İyi ama sen tek bir kelime bile okuyamazsın ki.

ROBIN

Birazdan görürsün. Bana bak, daireden uzak dur; yoksa seni bir çırpıda hana gönderirim.

DICK

Yaparsın da. Şu saçmalığı bıraksan iyi olur; çünkü efendim bir gelirse buraya, sana iyi bir büyü yapar.

ROBIN

Efendim bana büyü mü yapar? Bana bak, eğer efendim buraya gelirse, kafasına öyle güzel iki boynuz takarım ki, hayatında görmemişsindir.

DICK

Senin takmana gerek yok çünkü hanımım takıyor zaten.

ROBIN

Evet, başka erkekler gibi biz de konunun derinine indik, konuşamamaya niyetli olsalar...

DICK

İnşallah belanı bulursun. Zaten hanımımın ardından boş yere dolaşmadığını biliyordum. Robin, rica ederim söyle bana, elindeki büyü kitabı mı?

ROBIN

Sen sadece ne istediğini söyle, hemen yaparım! Çırılçıplak dans etmek istiyorsan, çıkart elbiselerini, hemen yapayım büyümü. Ya da benimle meyhaneye gitmek istersen, sana içebildiğin kadar beyaz şarap, kırmızı şarap, Bordo şarabı, tatlı şarap, misket şarabı içiririm, hem de tek bir kuruş bile ödemeden.

DICK

Ah, çok güzel! Hemen yapalım bu işi, dilim damağım kupkuru.

ROBIN

Haydi öyleyse, gidelim.

(Çıkarlar.)

7. SAHNE

MEFİSTOFELES

Hayır Faustus'um, dur; biliyorum, Papa'yı görmek,
Bugün İtalya'da ve Roma'da
Papa'nın muhteşem zaferini kutlamak için
Düzenlenen büyük törenlere,
Aziz Petrus yortusuna katılmak istiyorsun.

FAUSTUS

Sevgili Mefistofeles, beni mutlu ediyorsun.
Henüz yeryüzündeyken, doyur beni
İnsanların hoşuna giden şeylere.
Yirmi dört yıllık özgürlüğümü
Zevk ve eğlence içinde geçireceğim;
Öyle ki, bu parlak beden varolduğu sürece
Faustus adı hayranlık uyandıracak en uzak diyarlarda bile.

MEFİSTOFELES

Çok iyi dedin Faustus; gel öyleyse, bekle yanımda;
Hemen şimdi buraya geldiklerini göreceksin.

FAUSTUS

Hayır dur, benim sevgili Mefistofeles'im.
Arzumu yerine getir, sonra gideriz.
Biliyorsun ki, sekiz gün içinde
Cenneti, dünyayı ve cehennemi gördük.
Ejderlerimiz o kadar yükseklerde uçtular ki,
Aşağı bakınca yeryüzü
Ancak elim kadar büyük görünüyordu.
Oradan dünyadaki hükümdarlıklara baktık;
Gözüme hoş görünen ne varsa orada gördüm.
Onun için, izin ver, bu gösteride ben de rol alayım;
Bu mağrur Papa da kim olduğunu görsün Faustus'un.

MEFİSTOFELES

Öyle olsun Faustus'um; ama biraz bekle,
Buraya doğru gelen tören alayına bak;
Sonra da büyünle ne yapmak istediğini düşün,
Papa'yı en çok nasıl kızdıracağını

Ya da bu töreni nasıl bozacağını planla.
Keşişleri ve rahipleri maymuna çevirip
Onun üç katlı tacı ile alay etmelerini sağlamayı;
Başrahiplerin kafalarına tespihle vurmayı;
Kardinallerin kafalarına koca boynuzlar takmayı;
Ya da aklına gelebilecek her türlü hinliği
Senin için gerçekleştireceğim Faustus; dinle, geliyorlar.
Bugün ünün tüm Roma'ya yayılacak.

(KARDİNALLER *ve Piskoposlar girer; bazılarının ellerinde haçlar, bazılarının ellerinde bayraklar vardır; keşişler ve rahipler ilahiler söylemektedir. Arkalarından* PAPA *ve Macar Kralı* RAYMOND *girer; yanlarında zincire vurulmuş* BRUNO *vardır.*)

PAPA
Getirin taburemizi.

RAYMOND
Saksonyalı Bruno, eğil;
Kutsal efendimiz sırtına basarak
Aziz Petrus'un tahtına, Papalık tahtına çıkacak.

BRUNO
Mağrur Lucifer, o taht bana ait;
Senin değil, Petrus'un önünde eğiliyorum.

PAPA
Benim ve Petrus'un önünde, yerlerde sürüneceksin,
Diz çökeceksin Papalık makamının azameti önünde.
Çalınsın borular, Aziz Petrus'un vârisi,
Bruno'nun sırtına basarak çıkıyor Aziz Petrus'un tahtına.
(Çıkarken borular çalınır.)
Pamuk gibi yumuşak ayaklarla yürüyen
Ama demir yumrukla insanları cezalandıran tanrılar gibi
Bizim de uyuyan öfkemiz uyanacak
Ve senin lanet olası çabalarını boşa çıkaracak.
Fransa ve Padua Kardinalleri,
Hemen gidin kutsal idare kurulumuza
Ve diğer Papalık kararlarının yanı sıra,
Seçim yapmaksızın, onay almaksızın
Papalık yönetimini ele geçirmeye kalkan bu kişi hakkında

Trent'te toplanan konseyin,
Kutsal kilise meclisinin onun hakkında verdiği karar
Neymiş, okuyup bize haber getirin.

1. KARDİNAL
Gidiyoruz, efendim.
(KARDİNAL*'ler çıkar*)

PAPA
Lord Raymond.

FAUSTUS
Sevgili Mefistofeles, hemen git, takip et
Kilise meclisine giden kardinalleri.
O batıl kitaplarını karıştırırlarken
Bir halsizlik, tembellik çöksün üstlerine;
Öyle derin bir uykuya dalsınlar ki,
Onların kılığına girip, sen ve ben
İmparatora meydan okuyan
Şu mağrur Papa'yla konuşalım;
Ve Papa'ya rağmen, Bruno'ya özgürlüğünü verelim,
Götürelim onu Almanya'ya.

MEFİSTOFELES
Gidiyorum Faustus.

FAUSTUS
Hemen hallet;
Papa, Faustus'un Roma'ya geldiği güne lanet edecek.
(FAUSTUS *ve* MEFİSTOFELES *çıkar*)

BRUNO
Papa Adrian, yasaları uygulayın;
Beni imparator seçmişti.

PAPA
Bunu yaptığı için İmparator'u azledeceğiz,
Lanetleyeceğiz onu imparator kabul edenleri;
Sen de, o da afaroz edileceksiniz.
Kilisenin tanıdığı haklardan yararlanamayacak,

Yanına yaklaşamayacaksınız dinadamlarının.
Yetkileri onu çok mağrur yapmış,
Başını bulutlardan uzatıyor,
Bir kule gibi tepeden bakıyor Kilise'ye.
Ama biz, alaşağı edeceğiz bu küstahı;
Bizden önceki Papa Alexander'ın yaptığı gibi,
Alman Frederick'in kafasını ezeceğiz;
Şu altın tümceyi ekleyeceğiz adımızın önüne:
Petrus'un vârisleri imparatorları ezmeli,
Korkunç engereğin sırtında tepinmeli,
Alaşağı etmeli aslanı ve ejderi,
Korkusuzca meydan okumalı öldürücü basiliske.
İşte böyle bastıracağız o mağrur hizipçiyi
Ve Papalık yetkisine dayanarak
Onu tahtından azledeceğiz.

BRUNO
Papa Julius yemin etmişti imparator Sigismond'a,
Kendisi ve kendisinden sonra gelecek Roma Papaları adına,
İmparatorları yasal efendileri olarak kabul edeceklerine.

PAPA
Papa Julius kilise törelerini hiçe saydı,
Bu yüzden onun hiçbir buyruğu geçerli değildir.
Dünyadaki tüm güç bize verilmemiş midir?
Dolayısıyla, istesek bile hata yapamayız.
Şu gümüş kemerin üzerindeki
Yedi altın mühüre bak;
Bizim Tanrı'dan aldığımız yedi gücü simgeliyor:
Bağlamayı, çözmeyi, kapatmayı,
Suçlamayı, yargılamayı, vazgeçmeyi, mühürlemeyi
Ya da canımız ne isterse yapabileceğimizi.
Öyleyse, o , sen ve tüm dünya önümüzde eğilecek;
Yoksa, hiç kuşkun olmasın korkunç lanetimizin
Cehennem acıları gibi ağır bir biçimde kafanıza ineceğinden.
(FAUSTUS *ve* MEFİSTOFELES, *Kardinal kılığıyla içeri girer*)

MEFİSTOFELES
Faustus, söyle bana, çok şık olmadık mı?

FAUSTUS

Olduk Mefistofeles, kutsal bir Papa'ya
Bugüne kadar bizim gibi iki kardinal hizmet etmemişti.
Onlar şimdi meclis odasında uyurlarken
Papa Hazretleri'ni selamlayalım.

RAYMOND

Bakın efendim, kardinaller döndüler.

PAPA

Mübarek pederler, hoşgeldiniz; hemen söyleyin,
Kutsal meclisimizin, Bruno ve İmparator'un
Devletimize ve Papalık makamına
Karşı giriştikleri hareketle ilgili olarak kararları nedir?

FAUSTUS

Roma Kilisesi'nin kutsal başkanı,
Rahipler ve dinadamları meclisinin
Oybirliği ile aldığı karar şudur:
Bruno ve Alman İmparatoru,
Kilise'nin huzurunu bozan
Sapkın ve küstah hizipçilerdir.
Eğer Bruno kendi rızasıyla,
Alman Prenslerinin baskısı olmaksızın,
Üç katlı tacı giymek
Ve sizi öldürerek Aziz Petrus'un tahtına çıkmak
istemişse,
Kilise meclisi kararına göre
Derhal sapkınlıktan suçlu bulunacak,
Bir odun yığınının üstünde yakılacaktır.

PAPA

Tamam, teslim alın onu,
Ve derhal Ponte Angelo'ya götürüp
En sağlam kuleye sımsıkı kapatın.
Yarın, mübarek kardinal dostlarımızla
Yapacağımız meclis toplantısında
Onun yaşayıp yaşamayacağına karar vereceğiz.
Üç katlı tacını da yanınıza alın,
Kilise hazinesine teslim edin.

Elinizi çabuk tutun sevgili Kardinal Hazretleri.
Kutsal dileklerim sizinle olsun.

MEFİSTOFELES
Vay, vay! Şeytan hiç daha önce böyle kutsanmamıştı.

FAUSTUS
Haydi sevgili Mefistofeles, gidelim!
Ne dertler açılacak kardinallerin başına bu yüzden.
(FAUSTUS *ve* MEFİSTOFELES *çıkar*)

PAPA
Hemen gidip bir şölen masası donatın da
Aziz Petrus yortusunu şereflendirelim,
Macar Kralı Raymond Hazretleri'yle
Kutlu zaferimize içelim.
(*Çıkarlar. Şölen masası donatılırken borular çalar; daha sonra* FAUSTUS *ve* MEFİSTOFELES *kendi kılıklarıyla girerler.*)

MEFİSTOFELES
Gel Faustus, hazırlan eğlenmeye;
Uykucu kardinaller düşünce kadar hızlı bir ata bindirilmiş,
Alplerin üzerinden aşarak zengin Almanya'ya giden,
Orada üzgün hükümdarını selamlayacak Bruno'ya
Cezasını bildirmek için gelmek üzereler.

FAUSTUS
Papa, uyuyarak Bruno'nun kaçmasına ve tacın yok olmasına
Neden olan Kardinallere lanet okuyacak.
Ancak şimdi sevgili Mefistofeles, Faustus yüreğini
şenlendirsin,
Onların aptallıklarıyla eğlensin diye
Bana büyü yap da
Hiç kimseye görünmeden dolaşabileyim,
Fark edilmeden canımın istediğini yapabileyim.

MEFİSTOFELES
Faustus, istediğin olacak; hemen şuraya diz çök;
Elimi başının üstüne koyarken,
Şu sihirli değnekle sana büyü yaparken,

Şu kemeri tak beline,
Görünmez ol buradaki herkese.
Yedi gezegen, karanlık gökyüzü,
Cehennem ve Furia'nın saçları,
Pluto'nun mavi ateşi, Hecate'nin ağacı,
Sihirli sözlerle kucaklasın seni,
Kimse göremesin bedenini.
Faustus, artık ne kadar mübarek olurlarsa olsunlar
Dilediğini yap, kimse seni görmeyecek.

FAUSTUS
Teşekkürler Mefistofeles; rahipler, denk atın ayağınızı;
Yoksa, Faustus kırar traşlanmış kafalarınızı.

MEFİSTOFELES
Faustus, sus; bak işte kardinaller geliyor.
(PAPA *ve tüm lordlar girer.* KARDİNAL*'ler bir kitapla girer*)

PAPA
Hoşgeldiniz, Kardinal Hazretleri; gelin, oturun.
Lord Raymond, buyrun; rahipler, emrimizi bekleyin,
Her şeyin bu kutsal yortuya yakışacak biçimde
Hazır olmasına özen gösterin.

1. KARDİNAL
Papa Hazretleri, lütfederseniz,
Bruno ve imparator ile ilgili olarak
Kutsal meclisimizin verdiği kararı okuyun.

PAPA
Buna ne gerek var? Ben size demedim mi,
Yarın mecliste toplanıp
Ona ne ceza vereceğimizi kararlaştıracağız diye?
Daha biraz önce haber getirmediniz mi,
Bruno ile lanetli imparatorun
Kutsal meclis tarafından
İğrenç sapkınlar, alçak hizipçiler olarak ilan edildiklerini?
Öyleyse niye bu kitabı okumamı istiyorsunuz?

1. KARDİNAL
Papa Hazretleri, yanılıyorsunuz; bize böyle bir emir vermediniz.

RAYMOND
İnkâr etmeyin, hepimiz tanığız;
Bruno ve onun değerli üç katlı tacı
Kilise hazinesine konulmak üzere
Sizlere teslim edilmişti.

TÜM KARDİNALLER
Kutsal Paulus üzerine, biz görmedik onları.

PAPA
Petrus üzerine yemin ederim ki, öleceksiniz
Hemen onları buraya getirmezseniz.
Atın şunları zindana, vurun ayaklarından zincire!
Hain kardinaller, bu iğrenç ihanetinizden dolayı
Lanetli ruhlarınız kapılsın cehennem azabına.

FAUSTUS
Eh, böylece güvende olurlar; şimdi de şölene katıl Faustus;
Papa'nın hiç böyle kafa bulan bir konuğu olmamıştı.

PAPA
Rheims Başpiskoposu, bizimle oturun.

PİSKOPOS
Papa Hazretleri'ne teşekkür ederim.

FAUSTUS
Tıkının; şeytan götürsün sizi bir kırıntı bile bırakırsanız.

PAPA
Bu konuşan da kim? Rahipler, etrafa bakın.
Lord Raymond, rica ederim buyrun; bu çok değerli
armağan için
Şükran borçluyum Milan Piskoposuna.

FAUSTUS
Teşekkür ederim efendim.

PAPA

O da ne! Kim kaptı yemeği elimden?
Alçaklar, neden konuşmuyorsunuz?
Sayın Başpiskopos Hazretleri, bu çok leziz yemeği
Fransa'dan bir kardinal yolladı bana.

FAUSTUS

Onu da alayım.

PAPA

Bize böyle ağır hakaretler yapan
Bu sapkınlar da kim? Şarap getirin bana.

FAUSTUS

Evet, rica ederim getirin; Faustus susadı.

PAPA

Lord Raymond, şerefinize içiyorum.

FAUSTUS

Majestelerine şerefe ben kaldıracağım.

PAPA

Şarabım da gitti! Salaklar, bakın etrafa,
Bulun bu alçaklığı yapan adamı;
Yoksa, yemin ederim, hepiniz öleceksiniz.
Lordlarım, rica ederim, sabrınız taşmasın
Bu belalı şölende.

PİSKOPOS

Papa Hazretleri, sizden affedilmeyi dilemek için araftan kaçan bir ruhtur belki de.

PAPA

Olabilir;
Onun için, bu belalı ruhun öfkesini yatıştırsın diye
Rahiplerimize bir ölüm ayini düzenlemelerini emredin.

FAUSTUS

O da ne! Her lokma yemek haçla mı baharatlandı?
Öyleyse al şunu.

PAPA

Ah, öldürüyorlar beni, lordlarım, yardım edin bana;
Gelip yardım edin, götürün beni buradan,
Bu yaptıkları için sonsuza değin lanetlensin bu ruh.
(PAPA *ve Hizmetkârlar çıkar*)

MEFİSTOFELES

Faustus, şimdi ne yapacaksın? İnan bana,
Lanetleneceksin çan, kitap ve mumla.

FAUSTUS

Çan, kitap, mum; mum, kitap, çan.
Düzden ve tersten Faustus'u cehenneme gönderecekler.
(KEŞİŞLER *ellerinde çan, kitap ve mum ölüm ayini için girerler*)

1. KEŞİŞ

Gelin kardeşlerim, imanla işimize koyulalım.
Lanet olsun, masadan Papa Hazretleri'nin yemeğini çalana.
Maledicat Dominus.
Lanet olsun Papa Hazretleri'nin suratına tokat atana.
Maledicat Dominus.
Lanet olsun, Rahip Sandelo'nun kafasına şaplak atana.
Maledicat Dominus.
Lanet olsun, kutsal ayinimizi bozana.
Maledicat Dominus.
Lanet olsun, Papa Hazretleri'nin şarabını alana.
Maledicat Dominus.
(FAUSTUS *ve* MEFİSTOFELES, KEŞİŞLER*'i döver, ortalarına maytap atarlar. Çıkarlar.*)

8. SAHNE

(SOYTARI (ROBIN) *ve* DICK *ellerinde bir kupayla girerler.*)

DICK

Hey Robin, biz senin şu şeytanı, bu kupayı çalmamıza bir bahane bulması için çağırsak iyi olur; baksana meyhanecinin çırağı peşimizi bırakmıyor.

ROBIN

Dert değil, bırak gelsin; bizi takip ederse ona öyle bir büyü yaparım ki, hayatında böyle bir büyü yapılmamıştır ona. Şu kupaya bir bakayım.

(MEYHANECİ *girer*)

DICK

Al. Bak, işte geliyor; haydi Robin, ya şimdi göster büyünü ya da hiç bir zaman gösterme.

MEYHANECİ

Demek buradasınız! Sizi bulduğuma sevindim, ne saygıdeğer baylarsınız öyle. Rica ederim söyleyin, meyhaneden çaldığınız kupa nerede?

ROBIN

Ne! Ne! Biz mi kupa çalmışız? Sözlerine dikkat et! Hiç benziyor muyuz kupa hırsızlarına?

MEYHANECİ

Hiç inkâr etmeyin; sizde olduğunu biliyorum; üstünüzü arayacağım.

ROBIN

Beni mi arayacaksın? Peki, hiç çekinme. Dick, kupayı al – haydi, haydi, üstümü ara, üstümü ara.

MEYHANECİ

Dostum, gel; şimdi de senin üstünü arayacağım.

DICK

Hay hay; ara, ara. Robin, kupayı al. Üstümü aramandan korkmuyorum. Senin kupana mı tenezzül edeceğiz?

MEYHANECİ

Kupanın sizde olmadığını söylemeyin; eminim ikinizden birinin üstünde.

ROBIN

İşte şimdi yalan söylüyorsun; arkamızda.

MEYHANECİ

Allah belanızı versin; hınzırlığınızdan aşırdığınızı biliyorum. Haydi, geri verin onu.

ROBIN

Tamam; söyleyebilir misin ne zaman? Dick, bir daire çiz bana ve arkamda dur; ve de hiç kımıldama canına değer veriyorsan Meyhaneci, şimdi alacaksın kupanı – Dick, tek kelime etme. *O per se o, demogorgon, Belcher ve Mefistofeles.*

(MEFİSTOFELES girer.)

MEFİSTOFELES

Cehennem ülkesinin hükümdarları,
Bu rezillerin büyüleri beni çok öfkelendirdi!
İstanbul'dan getirdiler bu alçak köleler beni,
Salt keyifleri için.

ROBIN

Bayım, Meryem ana hakkı için güzel bir yolculuk olmuş! Yemek için bir kuzu budu, kesene de bir metelik koyup geri gitmeye ne dersin?

DICK

Efendim, size yürekten yalvarıyorum; yemin ederim, sizi şaka olsun diye çağırmıştık.

MEFİSTOFELES

Bu alçaklığınızın cezasını vermek için,

Önce sen, çirkin bir şekle gir;
Yaptığın maymunluklar yüzünden maymun ol.

ROBIN
Ah, çok güzel; maymun ha! Efendim, rica ederim, onu bana verin de birkaç numara göstersin diye etrafta dolaştırayım.

MEFİSTOFELES
Alacaksın; sen de dönüş bir köpeğe ve sırtında taşı onu.
Haydi, yok olun.

ROBIN
Köpek mi? Çok güzel. Hizmetçiler çorba kazanlarına dikkat etsinler çünkü hemen mutfağa gidiyorum. Haydi Dick, gel.
(İki SOYTARI *çıkar)*

MEFİSTOFELES
Şimdi, hiç sönmeyen ateşin alevleriyle
Kanatlanıp uçacağım hemen
Faustus'uma, Türk Sultanı'nın sarayına.
(Çıkar.)

9. SAHNE

(MARTINO *ve* FREDERICK *karşılıklı kapılardan içeri girer*)

MARTINO
Hey, subaylar, baylar;
Hemen koşun imparatorun huzuruna.
Sevgili Frederick, hemen boşaltsınlar odaları;
Majesteleri salona geliyor.
Git, taht odası hazır mı bak.

FREDERICK
Kendimize papa seçtiğimiz,
Cin sırtında Roma'dan gelen Bruno nerede?
Papa Hazretleri imparatora eşlik etmeyecek mi?

MARTINO
Edecek; yanında da Alman sihirbaz,
Bilgin Faustus, ünlü Wittenberg'li,
Büyücülük sanatının dünyadaki en başarılı ismi var.
Yüce Carolus'a göstermek istiyor
Tüm yiğit atalarını tek tek.
İskender'i ve onun güzel sevgilisini de,
En güzel kıyafetleri ve savaşçı halleriyle
Majestelerinin huzuruna getirecek.

FREDERICK
Benvolio nerede?

MARTINO
Eminim derin bir uykudadır.
Dün gece, son derece nazik bir biçimde,
Bruno'nun şerefine kadeh kadeh Ren şarabı kaldırdı.
Bugün de tembel adam yataktan dışarı çıkmadı.

FREDERICK
Bak, bak - penceresi açık; seslenelim ona.

MARTINO
Hey, Benvolio!
(BENVOLIO *başında takkesi, düğmelerini ilikleyerek yukarıda belirir.*)

BENVOLIO
Sizi şeytan mı dürttü?

MARTINO
Dostum, yüksek sesle konuşma, şeytan duyar seni.
Baksana saraya Faustus geldi,
Emrinde bin tane cin bekliyor
Doktor ne isterse yerine getirmek için.

BENVOLIO
Ne olmuş yani?

MARTINO

Haydi, odandan çıkarsan görürsün
Bu sihirbazın, Papa ve majesteleri İmparator'un huzurunda,
Almanya'da, bugüne kadar görülmedik
Eşsiz büyüler yapacağını.

BENVOLIO

Papa daha bıkmadı mı sihirbazlıktan?
Daha geçenlerde şeytanın sırtındaydı,
Eğer onu bu kadar çok seviyorsa
Dilerim onunla tekrar Roma'ya uçarlar.

FREDERICK

Söyle, gelip bu eğlenceyi görecek misin?

BENVOLIO

Hayır.

MARTINO

Yoksa pencereden mi izleyeceksin?

BENVOLIO

Evet; eğer bu sırada uyuyakalmazsam.

MARTINO

İmparator yakınlarda, kara büyü ile
Ne gibi harikalar yaratılabileceğini görmeye geliyor.

BENVOLIO

İyi; siz İmparator'un huzuruna çıkın. Ben kafamı pencereden uzatmakla yetinirim - çünkü, derler ki, insan gece sarhoş olursa sabah şeytan ona zarar vermezmiş. Eğer bu doğruysa, ben de büyülüyüm, size garanti ederim, ona da sihirbaza da büyü yaparım.

(*Çekilir*)

(*Borular çalınır. Alman İmparatoru* CHARLES, BRUNO, SAXONYA DÜKÜ, FAUSTUS *ve* MEFİSTOFELES, FREDERICK, MARTINO *ve Hizmetkârların yanına gelirler.*)

İMPARATOR

Harika insan, ünlü büyücü,
Bilgelerin bilgesi Faustus, hoşgeldin sarayımıza.
Bu yaptığın şey, Bruno'yu kan düşmanımızdan kurtaran,
Etkili sihirli sözlerle
Tüm dünyaya boyun eğdirmekten
Çok daha ün kazandıracak sana.
Carolus sonsuza değin sevecek seni.
Kurtardığın Bruno sorun çıkmadan
Üç katlı taca sahip olup, her şeye karşın
Petrus'un tahtına çıkarsa
Ünün tüm İtalya'yı saracak,
Alman İmparatoru tarafından onurlandırılacaksın.

FAUSTUS

Majesteleri Carolus, bu güzel sözler
Yoksul Faustus'un tüm benliğiyle
Alman İmparatoru'nu sevip ona hizmet etmesine,
Canını kutsal Bruno'nun ayaklarının dibine atmasına neden olacak.
Bunun kanıtı olarak da, eğer majesteleri arzu ederlerse,
Hiç sönmeyen cehennemin fildişi kapılarını delmeye,
İnatçı Furia'ları mağaralarından çıkarıp
Siz efendimizin istediği her şeyi onlara
Büyüsünün kudretiyle yaptırmaya
Hazır bekliyor bu doktor.

BENVOLIO

Aman tanrım! Konuşması ne kadar da korkutucu! Yine de tüm bunlara rağmen inanmıyorum ona; Papa bir seyyar satıcıya ne kadar benziyorsa o da o kadar benziyor bir büyücüye.

İMPARATOR

Faustus, bize söz verdiğin gibi,
O ünlü fatihi, Büyük İskender'i ve sevgilisini
Gerçek sıfatları ve tüm görkemleriyle görmek,
Onların muhteşemliğine hayranlık duymak isteriz.

FAUSTUS

Majesteleri, onları hemen göreceksiniz.

Mefistofeles, git;
Ağırbaşlı bir müzik eşliğinde
Getir bu yüce İmparator'un önüne
Büyük İskender'i ve onun güzel sevgilisini.

MEFİSTOFELES
Peki Faustus.

BENVOLIO
Üstat doktor, sizin şeytanlar hemen gelmezlerse birazdan uykuya dalacağım. Kahretsin, bunca zamandır bir eşek gibi, ağzım açık şeytanın elçisine baktığım halde hiçbir şey göremediğim için öfkeden içim içimi yiyor.

FAUSTUS
Sanatım yarı yolda bırakmazsa beni,
Birazdan gösteririm sana gününü.
Efendim, siz majestelerini uyarmalıyım,
Cinlerim, İskender ve sevgilisini
Huzurunuza getirdiklerinde
Kral'a hiçbir soru sormamalı,
İçeri girip çıkmalarını sessizce izlemelisiniz.

İMPARATOR
Faustus, dilediğin gibi olsun; kabul ediyoruz.

BENVOLIO
Evet, evet; ben de kabul ediyorum. Eğer İskender'le sevgilisini, İmparator'un huzuruna getirebilirsen, ben de Acteon olup kendimi bir geyiğe dönüştüreceğim.

FAUSTUS
Ben de Diana olup hemen sana boynuz takacağım.
(*Borular çalınır. Bir kapıdan İmparator* İSKENDER, *diğer kapıdan* DARIUS *girer. Çarpışmaya başlarlar,* DARIUS *yere yıkılır.* İSKENDER *onu öldürür, tacını alır, dışarı çıkmak üzereyken sevgilisiyle karşılaşır. Sevgilisini kucaklar, Darius'un tacını onun başına koyar; geri gelir ve tahtından kalkıp onları kucaklamaya çalışan ama bunu gören* FAUSTUS *tarafından hemen durdurulan İmparator'u selamlar. Boru sesleri kesilir, müzik duyulur.*)

Soylu efendimiz, kendinizi kaybettiniz.
Bunlar sadece birer gölge; etten kemikten değiller.

İMPARATOR
Affet beni; bu ünlü imparatoru görünce
Kendimi öyle kaybettim ki,
Kollarımın arasına alıp kucaklamak istedim onu.
Ama Faustus, madem onlarla konuşamıyorum
Kendimi iyice tatmin etmek için senden şunu istiyorum:
Duydum ki, bu güzel kadının boynunda
Küçük bir siğil ya da ben varmış.
Bu söylentinin doğru olup olmadığını nasıl öğrenebilirim?

FAUSTUS
Majesteleri, çekinmeden gidip bakın.

İMPARATOR
Faustus, açıkça görüyorum!
Bana bunu göstermekle
Sanki bir ülke daha fethetmişim gibi memnun ettin beni.

FAUSTUS
Haydi, gidin.
(Gösteri yapanlar çıkar)
Yüce majesteleri bakın, bakın. Garip bir hayvan kafasını pencereden uzatmış.

İMPARATOR
Ah, ne muhteşem bir manzara! Saksonya Dükü, bakın,
Genç Benvolio'nun kafasına
İki koca boynuz takılmış.

SAKSONYA DÜKÜ
Uyuyor mu yoksa ölmüş mü?

FAUSTUS
Uyuyor efendim; ama düşünde boynuzlarını görmüyor.

İMPARATOR
Çok güzel bir şaka bu; seslenip uyandıralım onu.
Hey, Benvolio!

BENVOLIO
Lanet olsun hepinize; bırakın biraz daha uyuyayım.

İMPARATOR
Öyle bir kafayla bu kadar fazla uyumana şaşmıyorum.

SAKSONYA DÜKÜ
Benvolio, buraya bak; İmparator sesleniyor sana.

BENVOLIO
İmparator mu! Nerede? Kahretsin, kafam.

İMPARATOR
Boynuzlarının düşmemesi kafanı etkilemeyecek; çünkü, yeterince korunuyor olacak.

FAUSTUS
Hayrola bay şövalye; yoksa boynuzlarından mı asıldın? Bu çok korkunç.
Ayıp ayıp, sok kafanı içeri de tüm dünyayı şaşkına çevirme.

BENVOLIO
Kahretsin, Doktor, bu alçaklığı sen mi yaptın?

FAUSTUS
Öyle demeyin bayım; doktor yeteneksizdir;
Bu beylere gösterecek,
İmparator'un huzuruna
Yüce hükümdarı, cengâver İskender'i
Getirecek büyüsü, sihiri yoktur.
Faustus bunu yapabilirse
Yiğit Acteon kılığından bir geyiğe dönüşmeye razıydın.
İşte bu yüzden bayım - majestelerinin izniyle -
Başına bir av köpeği sürüsü salacağım,

Tabanlarını ne kadar yağlarsa yağlasın
Vücudunu köpeklerin kanlı dişlerinden kurtaramayacak.
Hey, Belimoth, Argiron, Asteroth!

BENVOLIO

Dur, dur! Galiba birazdan bir sürü cin peydahlayacak. Sayın efendim, lütfen benim adıma rica edin; kahretsin, bu işkencelere asla dayanamam ben.

İMPARATOR

Üstat doktor,
Boynuzlarını çıkarmanızı rica ediyorum;
Yeterince cezalandırıldı.

FAUSTUS

Majesteleri, bana hakaretlerinden çok, sizi komik bir olayla eğlendirmek için Faustus bu rezil şövalyeyi cezalandırdı. Tek arzum buydu; onun için boynuzlarını çıkarmaya hazırım. Mefistofeles, çıkar boynuzları; bayım, bundan böyle bilim adamları hakkında terbiyeli konuşun.

BENVOLIO

Senin hakkında terbiyeli konuşmak mı! Kahretsin, eğer bilim adamları dürüst insanların kafasına böyle boynuz takarlarsa, bir daha asla temiz suratlara, küçük yakalara[105] güvenmem. Eğer bunun intikamını almazsam, ağzı açık bir istiridyeye dönüşüp, tuzlu sudan başka bir şey içmeyeyim.

(Çıkar.)

İMPARATOR

Gel Faustus,
Bu muhteşem başarının karşılığı olarak
İmparator yaşadığı sürece Almanya'ya hükmet,
Yüce Carolus'un dostu olarak yaşa.

(Herkes çıkar)

(BENVOLIO, MARTINO, FREDERICK *ve Askerler girer)*

[105] Öğretmenlere.

MARTINO

Hayır sevgili Benvolio, bırak seni vazgeçirelim
Büyücüye karşı girişeceğin bu işten.

BENVOLIO

Defolun, benden bunu isteyen beni sevmiyor demektir.
Tüm uşaklar bana yapılanlarla dalga geçerken,
Türkülerinde bağıra çağıra
'Benvolio'nun kafasını bugün boynuzlar süsledi!' derken
Bu kadar büyük bir hakarete nasıl aldırmam?
Bu gözkapakları bir daha asla kapanmasın
Kılıcımla o sihirbazı gebertmeden.
Bu girişimde bana yardım edecekseniz
Çekin kılıçlarınızı ve kararlı olun.
Yoksa, gidin; Benvolio burada ölecek –
Ancak Faustus ölürse bu utançtan kurtulurum!

FREDERICK

Ne olursa olsun seninleyiz;
Buraya gelirse o doktoru öldüreceğiz.

BENVOLIO

Öyleyse sevgili Frederick, hemen koruya koş,
Uşaklarımızı ve adamlarımızı
Ağaçların arkasında pusuya yatır;
Biliyorum, büyücü yakınlarda;
Diz çöküp İmparator'un elini öptüğünü,
İzin isteyip büyük ödüllerle ayrıldığını gördüm;
Askerler, yiğitçe savaşın; eğer Faustus ölürse
Parasını siz alın, zaferi bizim olsun.

FREDERICK

Askerler, gelin; takip edin beni koruya.
Onu öldüren altın kazanacak, sonsuz sevgiyle ödüllenecek.
(FREDERICK, ASKERLER *'le çıkar*)

BENVOLIO

Kafam boynuzsuz daha hafif;
Ancak, yüreğim kafamdan daha ağır,
Can atıyor sihirbazın öldüğünü görmeye.

MARTINO
Biz nereye saklanalım Benvolio?

BENVOLIO
İlk saldırı için burada duralım.
Ah, o lanetli cehennem zebanisi bir gelse,
Hemen görürsünüz kendimi bu utançtan kurtardığımı.
(FREDERICK *girer*)

FREDERICK
Saklanın, saklanın; sihirbaz yakında,
Tek başına, cüppesini giymiş geliyor.
Hazır olun ve devirin yere o köylüyü.

BENVOLIO
O onur benim olacak; kılıcım, in hedefe!
Sana taktığı boynuzlara karşılık birazdan koparacağım başını.
(FAUSTUS *takma bir başla girer*)

MARTINO
İşte, bakın; geliyor.

BENVOLIO
Susun. Bu darbe her şeyi sona erdirecek!
Cehennem, al ruhunu; işte böyle devrilmeli gövdesi.

FAUSTUS
Ah!

FREDERICK
Üstat doktor, inliyor musunuz?

BENVOLIO
Yüreği parçalansın inleye inleye! Sevgili Frederick, bak;
İşte böyle sona erdiriyorum acılarını.

MARTINO
İstekle indirip kılıçlarınızı, koparın kafasını.

BENVOLIO
Şeytanın kafasını; cinler şimdi de gülsün.

FREDERICK
Büyüleriyle cehennem zebanilerinin asık yüzlü padişahını
Korkudan titreten, sapsarı yapan
O ciddi yüz, o korkunç bakış bu muydu?

MARTINO
İmparator'un önünde Benvolio'yu utanca boğan
lanet olası kafa bu muydu?

BENVOLIO
Evet, işte o kafa burada; vücut da şurada yatıyor.
Bir güzel ödüllendirildi alçaklıkları.

FREDERICK
Gelin, onun bu nefret edilesi adına
Daha fazla utancı nasıl ekleyebiliriz düşünelim.

BENVOLIO
Öncelikle, bana yaptığı hakaretlere karşılık olarak,
Başına koca boynuzlar çivileyeceğim ve sallandıracağım onları
Bana boynuz taktığı pencereden;
Ki, tüm dünya görsün haklı intikamımı aldığımı.

MARTINO
Sakalını ne yapalım?

BENVOLIO
Bir baca temizleyicisine satarız, size garanti veririm, on çalı süpürgesi eskitir.

FREDERICK
Gözlerini ne yapalım?

BENVOLIO
Oyalım gözlerini; dili soğuk almasın diye dudaklarını düğmeleriz onlarla.

MARTINO
Çok güzel bir karar! Baylar, onu parçaladıktan sonra vücudunu ne yapacağız?
(FAUSTUS *ayağa kalkar*)

BENVOLIO
Kahretsin, şeytan yine canlandı.

FREDERICK
Tanrı aşkına, ver kafasını ona.

FAUSTUS
Hayır, sizde kalsın. Faustus, sizinle ödeşmek için
Kafalarınızı, ellerinizi ve yüreklerinizi alacak.
Alçaklar, bilmiyor muydunuz
Yeryüzünde yirmi dört yıl yaşayacağımı?
Kılıçlarınızla beni kesmiş,
Etimi, kemiğimi lime lime doğramış olsaydınız bile
Yine de, anında ruhum geri gelirdi bana
Ve hiç yara almamış bir insan gibi soluk almaya devam ederdim.
Ama sizleri cezalandırmada niye gecikiyorum ki?
Asteroth, Belimoth, Mefistofeles.
(MEFİSTOFELES *ve diğer* ŞEYTANLAR *girer*)
Haydi, atın şu hainleri sırtlarınıza;
Tırmanın onlarla ta cennete kadar,
Oradan da fırlatın hepsini baş aşağı cehennemin dibine.
Hayır, durun; tüm dünya tanık olmalı çektikleri acılara;
Sonra da cehennem cezalandırır ihanetlerini.
Belimoth, şu sefili burdan götürüp
Bir çamur ve pislik deryasına at.
Sen de şu öbürünü al,
Dikenlerin, en sivri fundalıkların arasından ormana sürükle;
Bu arada benim sevgili Mefistofeles'im
Şu hainle yüksek bir kayanın tepesine uçsun;
Aşağı yuvarlanınca alçak adam kemiklerini kırsın,
Bana yapmak istedikleri gelsin başına.
Gidin, hemen emrimi yerine getirin.

FREDERICK
Sevgili Faustus, acı bize, bağışla canımızı.

FAUSTUS
Gidin.

FREDERICK
Şeytan emrediyorsa insan gitmek zorundadır.
(CİNLER, ŞÖVALYELER*'le çıkar. Pusuya yatan* ASKERLER *girer.*)

1. ASKER
Baylar, gelin, saldırıya hazır olun,
Elinizi çabuk tutup bu soylu beylere yardım edin.
Sihirbazla konuşmalarını duydum.

2. ASKER
İşte bakın, geliyor! Saldırın, öldürün sefili.

FAUSTUS
Bu da ne? Beni öldürmek için bir pusu!
Faustus, göster yeteneklerini; alçak köylüler, sıkı durun.
Bakın, bu ağaçlar ben emredince hareket ediyorlar,
Beni iğrenç ihanetlerinizden korumak için
Sizinle aramda engel oluşturuyorlar.
Bakın, sizin bu cılız saldırılarınızı savuşturmak için
Hızla bir ordu geliyor buraya.
(FAUSTUS *kapıya vurur, davul çalan bir* ŞEYTAN *girer; onun arkasından sancak taşıyan bir başkası ve silahlı birkaç şeytan daha girer. Arkalarından* MEFİSTOFELES *havai fişeklerle girer. Askerlere saldırırlar ve onları kovalarlar. Karşılıklı kapılardan* BENVOLIO, FREDERICK *ve* MARTINO, *yüzleri gözleri kan içinde, çamura ve pisliğe bulanmış olarak girerler. Hepsinin kafalarında boynuz vardır.*)

MARTINO
Hey, Benvolio!

BENVOLIO
Buradayım. Hey, Frederick!

FREDERICK
Ah, sevgili dostum, yardım et bana. Martino nerede?

MARTINO
Sevgili Frederick, buradayım –
Cinlerin topuklarından çekip içinde yüzdürdükleri
Çamur ve pislik deryasında yarı yarıya boğulmuş bir haldeyim.

FREDERICK
Martino, bak!
Benvolio'nun kafasında yine boynuz çıkmış!

MARTINO
Felaket! Benvolio, nasılsın?

BENVOLIO
Tanrım, koru beni; hep mi kovalanacağım?

MARTINO
Hayır dostum, korkma öldürecek gücümüz yok.

BENVOLIO
Dostlarımın şekli değişmiş. Ah, cehennemin gazabı,
Hepinizin kafasında boynuz var.

FREDERICK
Doğru söyledin,
Kendininkinde demek istiyorsun; elle kafanı.

BENVOLIO
Kahretsin, yine boynuz çıkmış!

MARTINO
Üzülme dostum hepimiz aynı durumdayız.

BENVOLIO
Hangi şeytan yardım ediyor bu lanet olası sihirbaza?
Başımıza gelen felaketler kat kat arttı.

FREDERICK
Utancımızı saklamak için ne yapabiliriz?

BENVOLIO

İntikam almak için peşinden gidersek
Bu koca boynuzlara bir de uzun eşek kulakları ekler,
Tüm dünyanın maskarası yapar bizi.

MARTINO

Sevgili Benvolio, ne yapalım öyleyse?

BENVOLIO

Şu ormanın kenarında bir şatom var.
Oraya gidip, şekillerimiz zamanla değişene kadar
Gözden ırak yaşayalım.
Madem utanç ünümüzü böyle lekeledi,
Utançla yaşamaktansa acıdan ölmeyi yeğleriz.
(Herkes çıkar)

10. SAHNE

(FAUSTUS, AT CAMBAZI ve MEFİSTOFELES *girer*)

AT CAMBAZI

Saygıdeğer beyefendi, sizden şu kırk taleri kabul etmenizi rica ediyorum.

FAUSTUS

Dostum, bu kadar az parayla böyle güzel bir at satın alamazsın. Onu satmaya ihtiyacım yok; ama beğendiysen ve on taler daha verirsen, al senin olsun; çünkü görüyorum ki, onu çok sevdin.

AT CAMBAZI

Efendim, sizden rica ediyorum bu parayı kabul edin; çok yoksul bir insanım ve son zamanlarda at ticaretinde çok para kaybettim; bu alış veriş kendimi toparlamama neden olacak.

FAUSTUS

Peki, teklifini kabul ediyorum; ver parayı bana. Dostum, sana söylemeliyim: Hiç korkma, atı çitlerden, hendeklerden aşır ama

hiçbir koşulda suya sürme onu. Duydun mu? Hiçbir koşulda suya sürme.

AT CAMBAZI

Suya sürmeyeyim mi? Niye, her yere gitmez mi?

FAUSTUS

Her yere gider ama yine de suya sürme; çitlerden, hendeklerden aşır, nereye istersen sür ama suya sürme. Git, seyise atı sana vermesini söyle ve dediklerimi unutma.

AT CAMBAZI

Size söz veriyorum bayım. Ah, şanslı günümdeyim!
Yaşasın işim iş.

(Çıkar.)

FAUSTUS

Faustus, nesin sen ölmeye mahkûm bir adamdan başka?
Ölüm saatin sona yaklaşıyor;
Umutsuzluk ruhumu kaygıyla dolduruyor;
Sona erdir bu kaygıları sakin bir uykuyla:
Hıh, İsa hırsızla konuşmuştu çarmıhtayken;
Öyleyse, sen de dinlen Faustus, bu inançla.

(*Uykuya dalar;* AT CAMBAZI *sırılsıklam girer*)

AT CAMBAZI

Bu doktor ne dolandırıcıymış! Gizli özellikleri bulunduğunu düşünerek atımı suya sürünce altımda birazcık samandan başka bir şey kalmadı; çok uğraştım boğulmamak için. Gidip uyandıracağım onu ve kırk talerimi geri alacağım. Hey, doktor efendi, rezil dolandırıcı; üstat doktor, uyan, kalk, geri ver paramı çünkü senin at bir demet samana dönüştü – üstat doktor.

(FAUSTUS *'un bacağını çeker*)

Eyvah, hapı yuttum; ne yapacağım şimdi? Bacağını kopardım.

FAUSTUS

Ah, imdat, imdat; bu alçak beni öldürmek istiyor.

AT CAMBAZI

Öldürmeye çalışsam da çalışmasam da artık tek bacağı var; ondan hızlı koşarım, bacağı da bir çukura atarım.

(Çıkar)

FAUSTUS

Durdurun onu, durdurun, durdurun – hah hah ha! Faustus'un bacağı yerinde; at cambazı da kırk taleriyle bir demet saman aldı.

(WAGNER girer)

Wagner, merhaba, ne haberler var sende?

WAGNER

Vanholt Dükü sizinle görüşmeyi rica ediyor ve yolculuk sırasında size eşlik etsinler diye gerekli malzemelerle birkaç adamını yolladı.

FAUSTUS

Vanholt Dükü soylu bir beyefendi; ona sihirbazlığımı göstermede cimri davranmamalıyım. Haydi, gel.

(Çıkarlar)

SAHNE 10 B

(Bu sahne, sadece B Metninde bulunmaktadır ve Wagner'in, Vanholt Dükünün davetini bildirmesinden sonra gelmektedir)

(SOYTARI (ROBIN), DICK, AT CAMBAZI *ve bir* ARABACI *girer*)

ARABACI

Buyrun sayın baylar, size Avrupa'nın en iyi birasını içireceğim. Hey, meyhaneci kadın, nerede şu yosmalar?

(MEYHANECİ KADIN *girer*)

MEYHANECİ KADIN

Hayrola, ne istiyorsun? Vay, eski müşterilerim, hoşgeldiniz.

ROBIN

Dostum Dick, neden hiç konuşmuyorum biliyor musun?

DICK
Hayır Robin, neden?

ROBIN
Veresiye defterinde on sekiz lira borcum görünüyor; ama tek söz etme, bakalım beni unutmuş mu?

MEYHANECİ KADIN
Hiç konuşmadan öylece duran bu adam da kim?
Vay, eski müşterim!

ROBIN
Ah, meyhaneci kadın, nasılsın?
Umarım benim hesap yerli yerindedir.

MEYHANECİ KADIN
Hiç kuşkun olmasın; çünkü anladığım kadarıyla onu temizlemeye hiç niyetin yok.

DICK
Meyhaneci kadın, baksana, bize bira getir.

MEYHANECİ KADIN
Hemen geliyor; hey, siz dışardakiler, buraya bakın!
(Çıkar)

DICK
Baylar, meyhaneci kadın gelene kadar ne yapacağız?

ARABACI
Bayım, bir büyücünün bana neler yaptığını anlatayım size.
Doktor Faustus diye birini tanıyor musunuz?

AT CAMBAZI
Evet, şeytan alsın canını! İşte onu tanıyan bir başka kişi daha; sana da mı büyü yaptı?

ARABACI
Ne yaptığını anlatayım: Geçen gün, bir araba samanla Wittenberg'e giderken karşıma çıktı; yiyebileceği kadar saman karşılı-

ğında kaç para istediğimi sordu. Biraz samanın ona yeteceğini düşünerek, üç kuruş verirse dilediği kadar alabileceğini söyledim. Bunun üzerine hemen parayı verdi ve yemeye başladı. İnanın bana, bütün samanımı bitirmeden kalkmadı.

HEPSİ BİRDEN

Vay canına, bir araba dolusu saman ha!

ROBIN

Evet, evet; sanırım o olabilir; ben de bir araba dolusu odun yiyen bir adam duymuştum.

AT CAMBAZI

Baylar, şimdi de bana ne biçim alçaklıklar yaptığını dinleyin: Dün ondan bir at satın almaya gitmiştim. Bir türlü kırk dolardan aza satmaya yanaşmadı. Ben de, atın çok iyi olduğunu, çitlerden, hendeklerden aşıp asla yorulmayacağını bildiğim için ona parayı verdim. Atı alınca, Doktor Fauster, atı istediğim kadar, gece gündüz dinlendirmeden sürebileceğimi ancak hiçbir koşulda suya sürmememi söyledi. Ben de, bilmemi istemediği bir özelliği olduğunu düşünerek atı koca bir ırmağa sürdüm. Tam ortaya geldiğimde atım yok oldu; ben ise bir saman demeti üzerinde oturuyordum.

HEPSİ BİRDEN

Ah doktor, muhteşem!

AT CAMBAZI

Ama ağzının payını ne güzel verdiğimi dinleyin: Evine gittim; uyuyordu. Kulağının dibinde bağırıp çağırmaya başladım ama ne yaptıysam uyanmadı. Bunun üzerine, ben de bacağından tuttum ve çekmeye başladım; bacağı kopana kadar da durmadım. Bacak şimdi benim evde, ahırda duruyor.

ROBIN

Yani şimdi doktorun tek bacağı mı var? Bu çok güzel, çünkü şeytanlarından biri beni maymuna çevirmişti.

ARABACI

Meyhaneci kadın, biraz daha içki.

ROBIN

Dinleyin, bir başka odaya geçip biraz daha içelim; sonra da gidip doktoru buluruz.

(Herkes çıkar)

11. SAHNE

(*Vanholt* DÜK'*ü* DÜŞES, FAUSTUS *ve* MEFİSTOFELES *girer*)

DÜK

Üstat doktor, bu güzel görüntüler için teşekkürler; gökyüzüne o şatoyu diktiğin için seni nasıl ödüllendirebilirim bilmiyorum. O manzara, beni dünyada hiçbir şeyin memnun edemeyeceği kadar memnun etti.

FAUSTUS

Efendim, Faustus'un gösterisinin siz majestelerini bu denli memnun etmesinin beni zaten yeterince ödüllendirdiğini düşünüyorum. Soylu madam, siz bunlardan pek hoşlanmamış olabilirsiniz. Bu nedenle, lütfen söyleyin bana, en çok arzu ettiğiniz şey nedir. Bu dünyada ne varsa isteyin; sizin olacaktır. Hamile kadınların canının az bulunur, güzel yiyecekler çektiğini duydum.

DÜŞES

Haklısınız, üstat doktor; madem bana karşı bu kadar naziksiniz, size canımın en fazla çektiği şeyi söyleyeyim: Şu anda aylardan Ocak, karakış; ama mevsimlerden yaz olsaydı, bir tabak olgun üzümden başka bir şey istemezdim.

FAUSTUS

Hiç sorun değil; Mefistofeles, hemen git!

(MEFİSTOFELES *çıkar*)

Madam, sizi memnun etmek için bundan daha fazlasını yaparım.

(MEFİSTOFELES *üzümlerle girer*)

Buyrun, tadına bakın, çok güzel olmalılar;

Çünkü, inanın bana, çok uzak bir diyardan getirildiler.

DÜK

Her şeyden çok bu şaşırttı beni; yılın bu zamanında, hiçbir ağaçta meyve yokken, nereden buldunuz bu olgun üzümleri?

FAUSTUS

Majesteleri, dünyanın ortasından geçen hatla yıl ikiye ayrılmıştır. Burada kışken, diğer yarıda, Hindistan'da, Yemen'de ve daha doğudaki diğer ülkelerde yazdır ve oralarda yılda iki kez meyve ürünü alınır. İşte oralardan, çok hızlı uçan cinim sayesinde, gördüğünüz gibi, bu üzümleri getirttim.

DÜŞES

İnanın bana, bunlar hayatımda yediğim en tatlı üzümler.

(SOYTARILAR [ROBIN, DICK, ARABACI, AT CAMBAZI] *kapıya vururlar*)

DÜK

(İçerden)

Kapıdaki bu saygısızlar da kim?
Gidip susturun şunları, açın kapıyı.
Sorun bakalım ne istiyorlarmış.

(*Tekrar kapıyı çalarlar*; FAUSTUS *'la konuşmak istediklerini söylerler.*)

HİZMETKÂR

(İçerden)

Baylar, nedir bu şamata?
Neden Dük'ü rahatsız ediyorsunuz?

DICK

Onunla işimiz yok; onun için bunu alsın o.[106]

HİZMETKÂR

Terbiyesiz serseriler, nasıl böyle küstah olmaya cesaret edebiliyorsunuz?

AT CAMBAZI

Bayım, hoş karşılanmayacak kadar küstah olabilecek bir zekâya sahibiz.

[106] Dick terbiyesiz bir el işareti yapar.

HİZMETKÂR
Belli oluyor. Lütfen gidip küstahlığınızı başka yerde yapın;
Dük'ü de rahatsız etmeyin.

DÜK
Ne istiyorlar?

HİZMETKÂR
Doktor Faustus'la konuşmak istediklerini söylüyorlar.

ARABACI
Evet, onunla konuşmak istiyoruz.

DÜK
Demek öyle bayım! Tutuklayın şu alçakları.

DICK
Bizi tutuklatmak mı! Gitsin babasını tutuklatsın bizi
tutuklatacağına.

FAUSTUS
Dük Hazretleri, rica ediyorum, bırakın gelsinler,
Çok güzel bir eğlence çıkar bize.

DÜK
Faustus, sana izin veriyorum dilediğini yap.

FAUSTUS
Teşekkürler majesteleri.
(ROBIN, DICK, ARABACI *ve* AT CAMBAZI *girer*)
Merhaba dostlar, nasılsınız?
Valla, çok kızgınsınız; şöyle yakına gelin
Affedilmenizi sağladım; hepiniz hoşgeldiniz.

ROBIN
Hayır bayım, paramızı alırsak hoşgelmiş olacağız; aldığımızın karşılığını da ödeyeceğiz. Hey, yarım düzine bira getirin buraya ve cehenneme gidin.

FAUSTUS

Dinle beni, nerede olduğunuzu biliyor musun?

ARABACI

Evet, tabii biliyorum, gökyüzünün altındayız.

HİZMETKÂR

Doğru da bay küstah, içinde bulunduğunuz yer neresi?

AT CAMBAZI

Haaa; burası içki içmeye uygun bir yer. Kahretsin, bira getirin bize; yoksa buradaki tüm fıçıları parçalarız ve beyninizi dağıtırız şişelerle.

FAUSTUS

O kadar öfkeli olmayın; gelin, size bira vereceğim.
Efendim, rica ediyorum, biraz izin verin bana,
Size ünümü kanıtlayayım, hoşunuza gidecektir.

DÜK

Tüm kalbimle sevgili doktor; keyfinize bakın,
Hizmetkârlarımız ve sarayımız emrinizde.

FAUSTUS

Majestelerine teşekkür ederim; bira getirin buraya.

AT CAMBAZI

Çok güzel; işte şimdi doktor konuşuyor – valla, bu söylediğin şey için senin tahta bacağın şerefine içerim.

FAUSTUS

Tahta bacağım mı? Ne demek istiyorsun?

ARABACI

Hah hah ha, Dick duyuyor musun? Bacağını unutmuş.

AT CAMBAZI

Evet, o bacağı fazla kullanmıyor.

FAUSTUS
Tabii ki, bir tahta bacağı fazla kullanmam.

ARABACI
Aman tanrım, siz beyefendinin eti ve kanı ne kadar da nazikmiş! At sattığın at cambazını anımsıyor musun?

FAUSTUS
Evet, birine at sattığımı anımsıyorum.

ARABACI
Peki, ona atı suya sürmemesini söylediğini anımsıyor musun?

FAUSTUS
Evet, çok iyi anımsıyorum.

ARABACI
Peki, bacağınla ilgili bir şey anımsıyor musun?

FAUSTUS
Valla hayır.

ARABACI
Öyleyse rica ederim reverans yapın.

FAUSTUS
(eğilir)
Teşekkür ederim, bayım.

ARABACI
Önemli değil; lütfen söyleyin.

FAUSTUS
Neyi?

ARABACI
Her iki ayağınız da size her gece yatakta eşlik ediyor mu?

FAUSTUS
Beni büyücü mü sanıyorsunuz da böyle sorular soruyorsunuz?

ARABACI
Hayır bayım, hiçbir şey sanmıyorum. Sadece bunu bilmek istiyorum.
(MEYHANECİ KADIN *içkilerle girer*)

FAUSTUS
Emin ol, eşlik ediyorlar.

ARABACI
Teşekkürler, tatmin oldum.

FAUSTUS
İyi de, niye bu soruları soruyorsunuz?

ARABACI
Hiç; ama bence tahtadan bir yatak arkadaşınız var.

AT CAMBAZI
Bayım, anımsamıyor musunuz, siz uyurken bacaklarınızdan birini çekip koparmıştım?

FAUSTUS
Ama şimdi uyanığım ve bacağım da sağlam; işte bayım, bakın.

HEPSİ BİRDEN
Aman tanrım! Doktorun üç bacağı mı varmış!

ARABACI
Bayım, anımsıyor musunuz, beni nasıl dolandırıp yemiştiniz bir araba dolusu –
(FAUSTUS *büyü yapıp konuşmasını engeller*)

DICK
Anımsıyor musunuz beni nasıl bir maymun –

AT CAMBAZI
Seni orospu çocuğu sihirbaz, anımsıyor musun beni nasıl dolandırmıştın –

ROBIN

Beni anımsıyor musun? Hokus pokus yapıp kurtulacağını mı sanmıştın? Anımsadın mı köpek –

(SOYTARILAR *çıkar*)

MEYHANECİ KADIN

İçkilerin parasını kim ödüyor – bana bak üstat doktor, müşterilerimi buradan gönderdin. Kim ödeyecek benim iç–

(MEYHANECİ KADIN *çıkar*)

DÜŞES

Efendim,
Bu bilge adama çok şey borçluyuz.

DÜK

Evet madam, ödeyeceğiz bunu
Tüm sevgimiz ve içtenliğimizle.
Onun bu eğlenceli büyüleri tüm üzüntülerimizi giderdi.

(Çıkarlar)

12. SAHNE

(*Gök gürülder, şimşek çakar.* ŞEYTANLAR *üstü kapalı tabaklarla girerler;* MEFİSTOFELES onları FAUSTUS*'un çalışma odasına götürür. Arkasından* WAGNER *girer.*)

WAGNER

Sanırım, efendim yakında öleceğini biliyor. Vasiyetini yaptı; servetini, evini, eşyalarını, altın tabaklarını ve bunların yanı sıra iki bin düka altınını bana bıraktı. Acaba ne yapmak istiyor? Eceli gelmiş olsaydı böylesine eğlenmezdi; şu anda öğrencilerle yemek yiyor, Wagner'in hayatında görmediği kadar mükellef bir masada! İşte bakın geliyorlar, şölen sona ermiş galiba.

(*Çıkar.* FAUSTUS, MEFİSTOFELES *ve iki-üç üniversite* ÖĞRENCİSİ *girer*)

1. ÖĞRENCİ

Üstat Doktor Faustus, dünyanın en güzel kadınının kim olduğu

konusunda yaptığımız tartışmadan sonra Yunanlı Helen'in, gelmiş geçmiş en güzel kadın olduğuna karar verdik. İşte bu yüzden, üstat doktor, tüm dünyanın şahaneliği yüzünden hayran olduğu bu eşsiz Yunanlı bayanı bize gösterme lütfunda bulunursanız size çok şey borçlu olacağız.

FAUSTUS

Baylar, dostluğunuzun içten olduğunu biliyorum;
Kendişini sevenlerin haklı isteklerini geri çevirmek
Faustus'un huyu değildir.
Paris'in onunla denizi aşıp,
Bu ganimeti zengin Dardania'ya getirdiği zamanki
Görkemi ve güzelliği ile
Göreceksiniz bu eşsiz Yunanlı bayanı.
Susun, konuşmak tehlikelidir.

(*Müzik çalınır.* MEFİSTOFELES, HELEN'*i içeri getirir.* HELEN *yukarıdan geçer.)*

2. ÖĞRENCİ

Hayranlık duyulan değeri yüzünden
Yunanistan'ın on yıl süren savaşlarda
Zavallı Troya'yı perişan etmesine neden olan güzel Helen
bu mu?

3. ÖĞRENCİ

Görkemine tüm dünyanın hayran olduğu
Bu kadını övmeye aklım yetersiz kalıyor.

I. ÖĞRENCİ

Doğanın bu gurur duyduğu eserini gördüğümüze göre
Artık gidebiliriz ; bu güzel gösteri için
Mutlu ve kutlu olsun Faustus sonsuza dek.

(ÖĞRENCİLER *çıkar*)

FAUSTUS

Güle güle baylar; ben de aynı dileklerde bulunuyorum
sizin için.

(YAŞLI ADAM *girer*)

YAŞLI ADAM

Ah sevgili Faustus, bırak ruhunu cehenneme götürecek,
Seni kurtuluştan yoksun bırakacak
Bu lanet olası sanatı, bu büyüyü.
İnsanlar gibi günah işledin;
Ancak şeytan gibi inatla sürdürme günah işlemeyi.
Günah işlemeyi alışkanlık haline getirip
Doğal bir parçan yapmazsan güzel bir ruha sahipsin.
Yoksa Faustus, pişmanlık duymak için çok geç olacak,
İşte o zaman cennetten kovulacaksın.
Hiçbir ölümlü, cehennemde çekilen acıları tarif edemez!
Bu söylediklerim sana sert ve kötü gelebilir;
Öyle olmasına izin verme sevgili oğlum;
Çünkü öfkeyle, kıskançlıkla değil, seni sevdiğim için,
Gelecekte çekeceğin acılara üzüldüğüm için
Söylüyorum bunları. Böyle tatlı sert azarlayarak
Vücudunu denetim altına alıp ruhunu kurtarmayı umuyorum.

FAUSTUS

Faustus, neredesin sen? Sefil, ne yaptın böyle?
Cehennem alacağını istiyor ve gürlüyor,
(MEFİSTOFELES *ona bir hançer verir*)
'Faustus, gel; saatin gelmek üzere' diye;
Faustus sana borcunu ödemeye gelecek.

YAŞLI ADAM

Ah sevgili Faustus, dur; durdur çaresizlik içindeki adımlarını.
Başının üstünde bir meleğin uçtuğunu görüyorum;
Elinde içi Tanrı lütfuyla dolu bir şişe var,
Ruhuna boşaltmak istiyor onu!
Bu yüzden, merhamet dilen, umutsuzluktan kaçın.

FAUSTUS

Ah dostum, sözlerinin acı içindeki ruhumu rahatlattığını hissediyorum;
Günahlarımı düşünmem için biraz yalnız bırak beni.

YAŞLI ADAM
Faustus, seni terk ediyorum ama yüreğim acı içinde,
Korkuyorum bahtsız ruhunun düşmanından.
(Çıkar)

FAUSTUS
Lanet olası Faustus, sefil, ne yaptın böyle?
Tövbe ediyorum ama yine de umutsuzum;
Cehennem tanrıyla savaşıyor ruhumu fethetmek için.
Ölümün tuzağına düşmemek için ne yapmalıyım?

MEFİSTOFELES
Seni hain Faustus, tutukluyorum ruhunu
Yüce efendine karşı geldiğin için.
Dön geri, yoksa parça parça ederim bedenini...

(Bu noktadan sonra her iki metin de aynıdır. Sadece, B Metni, Yaşlı Adam'ın son kez görünmesini ve konuşmasını içermemektedir.)

13. SAHNE

(*Gök gürler.* LUCIFER, BELZEBUB *ve* MEFİSTOFELES *girer*)

LUCIFER
Cehennemden geliyoruz bizler
Hükümdarlığımızdaki kullarımızı
Günahın, cehennemin kara oğulları olarak damgaladığı ruhları görmeye.
En başta da Faustus, sana geliyoruz;
Ruhunun başında nöbet tutacak
Sonsuz laneti getiriyoruz beraberimizde.
Zaman geldi, kaybedeceksin ruhunu.

MEFİSTOFELES
Bu karanlık gecede,
Bu odaya gelecek sefil Faustus.

BELZEBUB
Biz de burada bekleyeceğiz
Kendisini nasıl aşağılık bir duruma düşürdüğünü görmek için.

MEFİSTOFELES
Çaresiz bir çılgınlık içinde olacak.
Aptal dünyalı, yüreğinin kanı acıyla kuruyor şimdi;
Vicdanı öldürüyor onu, çılgın gibi çalışan beyni
Bir sürü işe yaramaz düşler yaratıyor
Şeytanı aşmak amacıyla. Ama her şey boşuna:
Eğlenceleri acıyla tatlandırmalı.
O ve uşağı Wagner yakındalar,
Faustus'un vasiyetini hazırlamış geliyorlar.
İşte bakın.
(FAUSTUS *ve* WAGNER *girer*)

FAUSTUS
Söyle Wagner, vasiyetimi okudun mu?
Beğendin mi?

WAGNER
Çok beğendim, efendim.
Tüm bağlılığımla sunuyorum size
Canımı ve sonsuza dek sürecek hizmetimi.
(ÖĞRENCİLER *girer*)

FAUSTUS
Çok teşekkürler Wagner. Baylar, hoşgeldiniz.

1. ÖĞRENCİ
Soylu Faustus, bakışların değişmiş gibi geliyor bana.

FAUSTUS
Ah baylar!

2. ÖĞRENCİ
Nedir Faustus'u üzen?

FAUSTUS

Ah, sevgili oda arkadaşım, seninle kalsaydım,
Sonsuza değin yaşardım ama şimdi, sonsuza değin ölüyorum.
Ah baylar, bakın, geliyor, değil mi?

1. ÖĞRENCİ

Ah sevgili Faustus'um, ne demek oluyor bu korku?

2. ÖĞRENCİ

Neşemiz üzüntüye mi dönüşecek?

3. ÖĞRENCİ

Çok yalnız kalmak ona yaramadı.

2. ÖĞRENCİ

Eğer öyleyse hekim buluruz, Faustus'u tedavi ettiririz.

3. ÖĞRENCİ

Bayım, sadece hazımsızlık, korkmayın.

FAUSTUS

Hem bedeni, hem ruhu lanetleyen ölümcül günahın hazımsızlığı.

3. ÖĞRENCİ

Faustus, sen yine de gökyüzüne bak; unutma, Tanrı'nın merhameti sonsuzdur.

FAUSTUS

Ama Faustus'un suçu asla bağışlanamaz! Havva'yı ayartan yılan bile bağışlanabilir ama Faustus asla! Ah baylar, sabırla dinleyin beni; söyleyeceklerim sizleri korkuyla ürpertmesin. Yüreğim çarpıyor ve sızlıyor, burada otuz yıl okuduğumu düşündükçe. Ah, keşke hiç görmeseydim Wittenberg'i; hiç kitap okumasaydım – yarattığım harikalara tüm Almanya tanıktır, hatta tüm dünya. Bu yüzden Faustus, Almanya'yı da, dünyayı da yitirdi; cenneti de! Cenneti; Tanrı katını, kutsanmışların tahtını, mutluluk ülkesini; artık sonsuza değin cehennemde yaşamalıyım. Cehennemde; ah, sonsuza değin cehennemde! Sevgili dostlar, neler gelecek sonsuza değin cehennemde yaşayacak olan Faustus'un başına!

3. ÖĞRENCİ

Faustus, sen yine de Tanrı'ya yakar.

FAUSTUS

Faustus'un yadsıdığı Tanrı'ya mı? Faustus'un küfrettiği Tanrı'ya mı? Ah Tanrım – ağlamak istiyorum ama şeytan engel oluyor gözyaşlarımın akmasına. Kanım, sen dökül gözyaşlarım yerine – evet, yaşamım ve ruhum sizler akın! Ah, konuşmamı engelliyor. Ellerimi kaldırmak istiyorum ama görüyorsunuz tutuyorlar, tutuyorlar!

HEPSİ BİRDEN

Kim Faustus?

FAUSTUS

Lucifer ve Mefistofeles!
Ah baylar, ben onlara ruhumu sattım, büyücülüğüm karşılığında.

HEPSİ BİRDEN

Aman Tanrım, olamaz!

FAUSTUS

Evet, Tanrı da olamaz dedi ama Faustus bunu yaptı. Yirmi dört yıl sürecek anlamsız eğlenceler karşılığında Faustus sonsuz mutluluğu ve huzuru yitirdi. Kendi kanımla bir senet imzaladım onlara, süre sona erdi, saat geldi, şimdi de beni almaya gelecekler.

1. ÖĞRENCİ

Faustus, bize bunu niye daha önce söylemedin? Rahipler senin için dua ederlerdi.

FAUSTUS

Çok düşündüm bunu yapmayı; ancak Tanrı'nın adını ağzıma alacak, bir kez olsun Tanrı'ya kulak verecek olursam ruhumu ve bedenimi cehenneme götürmekle tehdit etti şeytan beni. Şimdi de artık çok geç! Baylar, gidin, yoksa benimle yok olursunuz.

2. ÖĞRENCİ

Ah, Faustus'u kurtarmak için ne yapabiliriz?

FAUSTUS

Beni düşünmeyin, kaçıp kendinizi kurtarın.

3. ÖĞRENCİ

Tanrı bana güç verecektir; Faustus'la kalacağım.

1. ÖĞRENCİ

Tanrı'yı kızdırma sevgili dostum, yan odaya gidelim ve onun için dua edelim.

FAUSTUS

Evet, benim için dua edin, benim için dua edin; ne gürültü duyarsanız duyun içeri gelmeyin çünkü beni hiçbir şey kurtaramaz.

2. ÖĞRENCİ

Dua et; biz de edeceğiz, Tanrı sana merhamet etsin diye.

FAUSTUS

Elveda baylar. Yarına sağ çıkarsam sizi ziyaret ederim; yoksa Faustus cehenneme gitmiş demektir.

HEPSİ BİRDEN

Elveda Faustus.

(ÖĞRENCİLER *çıkar.*)

MEFİSTOFELES

Evet Faustus, artık cennetten umudun kalmadı;
Onun için umutsuzluğa kapıl, cehennemden başka şey düşünme.
Evin orası olacak, orada yaşayacaksın.

FAUSTUS

Ah, seni insan aldatan şeytan, senin tatlı sözlerindi
Beni sonsuz mutluluktan yoksun bırakan.

MEFİSTOFELES

Faustus, bunu kabul ediyorum, çok da mutluyum!
Yolun cennete giderken onu lanetleyen bendim;
Kutsal kitabı okumak için eline aldığında

Sayfaları çeviren, bakışlarını başka yere yönelten bendim.
Neden ağlıyorsun? Artık çok geç, düş umutsuzluğa, hoşça kal.
Dünyada gülmek isteyen aptallar cehennemde ağlarlar.
(Çıkar. Değişik kapılardan MELEK *ve* ŞEYTAN *girer)*

MELEK
Ah Faustus, bana kulak verseydin
Sonsuz sayıda mutluluk gelirdi peşinden.
Ama sen dünyayı sevdin.

ŞEYTAN
Bana kulak verdin;
Şimdi de cehennemin acılarını tatmalısın sonsuza değin.

MELEK
Ah, zenginliğin, eğlencenin, görkemin
Ne yararı var sana şimdi?

ŞEYTAN
Dünyada bolluk içindeyken cehennemde yokluğu
tatmaktan çok
Hiçbir şey seni daha fazla üzemez.
(Taht aşağı inerken müzik çalar)

MELEK
Ah, yitirdin göksel mutluluğu,
Anlatılamaz zevkleri, sonsuz mutluluğu.
Sevgili Tanrı'ya ulaşmaya çalışsaydın,
Cehennem de şeytan da etkili olamazdı üzerinde;
O yolda devam etmiş olsaydın, Faustus bak,
Şuradaki tahtta, pırıl pırıl parlayan azizler gibi,
Muhteşem bir görkem içinde oturur,
Cehennemi alt ederdin. Şansını yitirdin sen;
Zavallı ruh, artık meleğin terk edecek seni,
Cehennemin ağzı açık, hazır içine almaya seni.
(Çıkar. Cehennem belirir)

ŞEYTAN
Faustus, artık gözlerin dehşetle
O koca, sonsuz işkence evine baksın.

Zebaniler fırlatıyorlar yanan yabalarla
Lanetli ruhları. Orada bedenler kurşun içinde kaynıyor.
Kömürlerin üzerinde yanan ama hiç ölmeyen canlar var!
Şu hep yanan tahtta,
Çok fazla işkence gören ruhlar dinlenirler.
Lokma lokma ateşle beslenen şunlar ise,
Sadece güzel yiyecekleri seven
Yoksulların kapılarının önünde
Açlıktan öldüklerini görüp gülen oburlardı.
Bunlar daha hiçbir şey.
Çok daha korkunç binlerce işkence göreceksin.

FAUSTUS

Ah, bana işkence çektirecek kadar gördüm.

ŞEYTAN

Hayır, hissetmelisin bu işkenceleri; tadına bakmalısın hepsinin.
Zevkten hoşlanan zevk yüzünden düşmelidir cehenneme.
Faustus, bir süre için seni terk ediyorum;
Sonra da düşeceksin felakete.
(Çıkar. Saat on biri vurur)

FAUSTUS

Ah Faustus,
Artık sadece bir saatin kaldı;
Sonra da sonsuza değin lanetleneceksin.
Kımıldamayın, göklerin hep hareket halindeki küreleri
Ki, zaman dursun, geceyarısı hiç gelmesin.
Güzel doğanın gözü, doğ, tekrar doğ;
Hep gündüz olsun, ya da bu saat,
Bir yıl, bir ay, bir hafta, bir gün olsun ki,
Faustus tövbe edip ruhunu kurtarsın.
O lente lente currite noctis equi! [107]
Yıldızlar hâlâ hareket ediyor, zaman akıp gidiyor, saat çalacak.
Şeytan gelecek ve Faustus lanetlenecek.
Ah, sıçrayacağım gökyüzüne! Kim beni aşağı çekiyor?
Tek bir damla kan ruhumu kurtarabilir; yarım damla, ah İsa,
Parçalama yüreğimi İsa'nın adını andığım için.

[107] Ah, gecenin atları, yavaş gidin, yavaş!

Yine de yakaracağım ona – Ah Lucifer, acı bana!
Nerede şimdi? Gitti.
İşte, tehdit eden bir kol, çatık bir kaş çıktı ortaya.
Dağlar, tepeler, gelin, gelin yıkılın üstüme.
Saklayın beni korkunç öfkesinden Tanrı'nın.
Hayır mı! Öyleyse gömeyim kendimi toprağın içine;
Toprak, açıl! Hayır, kabul etmiyor beni.
Doğduğum zaman parıldayan,
Etkileriyle ölümü ve cehennemi bana veren yıldızlar,
Faustus'u dumanlı bir sis gibi,
Doğum sancıları çeken şuradaki bulutun içine çekin
Ki, gökyüzüne kustuğunuzda
Kollarım bacaklarım fırlasın dumanlı ağzınızdan
Ve yükselsin ruhum cennete.

(Saat çalar)

Ah, yarım saat geçti; birazdan hepsi geçecek.
Ah, ruhum işlediğim günahların acısını çekmeliyse,
Bir son ver dinmeyen acılarıma!
İzin ver Faustus bin yıl,
Yüz bin yıl yaşasın cehennemde ama sonunda kurtulsun.
Lanetlenmiş ruhlar için bir son yoktur.
Niye ruhsuz bir yaratık olarak doğmadın ki!
Niye ölümsüz senin ruhun?
Ah, Pisagor'un *metempsychosis'i*[108] doğru olsaydı,
Ruhum çıksaydı bedenimden, ben de dönüşseydim
Yabanıl bir hayvana.
Mutludur tüm hayvanlar; çünkü öldüklerinde
Ruhları hemen öğelerine ayrışır;
Ama benimki cehennemde sonsuza değin yaşayıp işkence çekecek.
Lanet olsun beni dünyaya getiren anamla babama.
Hayır Faustus, sen kendine lanet oku,
Seni cennetin mutluluğundan yoksun bırakan
Lucifer'e lanet oku.

(Saat on ikiyi vurur)

Ah çalıyor, çalıyor! Bedenim, şimdi karış havaya;
Yoksa Lucifer gelip seni canlı canlı cehenneme götürecek.

[108] Ruhların başka bedene geçtikleri kuramının Pisagor tarafından ileri sürüldüğü söylenir.

Ah, ruhum, küçük su damlacıklarına dönüş,
Düş okyanusa, asla bulunama.
(*Gök gürler.* ŞEYTANLAR *girer*)
Tanrım, merhamet et bana, öyle kötü bakma bana;
Engerekler, yılanlar, bırakın biraz daha nefes alayım!
Açma ağzını çirkin cehennem! Lucifer, gelme!
Yakacağım kitaplarımı – ah, Mefistofeles!
(Çıkarlar.)

(Son konuşma ile Epilog arasına konulmuş bir sahne)

SAHNE 13+

(ÖĞRENCİLER *girer*)

1. ÖĞRENCİ
Baylar gelin, gidip Faustus'a bakalım;
Dünya yaratıldığından bu yana
Böyle korkunç bir gece görülmemiştir;
Böyle korkunç çığlıklar ve haykırışlar duyulmamıştır!
Dua edelim Tanrı'ya, doktor tehlikeden kurtulsun diye.

2. ÖĞRENCİ
Ah Tanrım, yardım et bize! Bakın, işte Faustus'un kolu bacağı;
Ölümün eli paramparça etmiş onu.

3. ÖĞRENCİ
Onu böyle parçalayanlar Faustus'un hizmet ettiği şeytanlar!
Saat on ikiyle bir arasında,
Faustus'un bağırıp yardım istediğini duyduğumu sandım.
Tam o sırada ev, bu lanet olası şeytanların korkusundan
Alev alev yanıyormuş gibi geldi bana.

2. ÖĞRENCİ

Baylar, Faustus'un sonunu düşünen,
Her Hıristiyan'ın kalbi sızlıyor;
Ancak o bir bilim adamıydı,
Almanya'daki okullarımızda hayranlık duyulurdu engin bilgisine;
Onun için, paramparça olmuş bedenini
Hak ettiği bir cenaze töreniyle gömelim.
Tüm öğrenciler, siyah yas kıyafetleriyle
Başında beklesinler cenazesinin.

(Çıkarlar.)

MAJESTELERİ'NİN COCK-PIT'DE OYNAYAN HİZMETKÂRLARI TARAFINDAN MAJESTELERİ'NİN WHITE-HALL'DAKİ TİYATROSUNDA KRAL VE KRALİÇE'NİN ÖNÜNDE OYNANAN MALTALI ZENGİN YAHUDİNİN ÜNLÜ TRAJEDİSİ*

CHRISTOPHER MARLOWE TARAFINDAN YAZILMIŞTIR

LONDRA
J.B. tarafından Nicholas Vavafour için basılmıştır ve Kilise yakınında Inner Temple'daki kırtasiyeci dükkânında satılacaktır. 1633.

* Kaynak alınan kitap: Christopher Marlowe, *The Jew of Malta*, University of Nebraska Press, 1964.

Gray's Inn'deki[1] Değerli Dostum Bay Thomas Hammon'a

Bay Marlo[2] gibi değerli bir yazar tarafından yazılan, Yahudi rolü Bay Allin[3] gibi eşsiz bir oyuncu tarafından oynanan bu oyun, uzun zaman geçtikten sonra bir kez daha sahneye konuldu. Burada bulunan Prologlar ve Epiloglarla Sarayda[4] sundum, Cock-Pit'e[5] önerdim; ve şimdi baskıya girerken de, uzun süredir tanıdığım beyefendiler ve dostlar arasında, cehaleti sizden daha iyi eleştirecek ya da hak edene hakkını sizin gibi verebilecek biri bulunmadığından, size ithaf ettiğim bir mektupla süslemeden basılmasını istemedim. Efendim, bazı yapıtlarımda nazik himayelerinizi benden esirgememe lütfunu gösterdiniz. Umarım, bu yapıt da, size sunan ve üzerinde tartışmasız büyük bir etkisi olan ben olduğum için, aynı lütuftan yoksun kalmaz. Size sunabileceğim daha güzel bir Yeni Yıl armağanı yoktu. Bu yüzden, hiç azalmayacak minnettarlığımın bir devamı olarak kabul edin bunu. Bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da,

Tuissimus,[6]
THO. HEYWOOD

SARAYDA OKUNAN PROLOG

Sayın Kraliçemiz, yüce efendimiz, burada büyük bir gururla
(Bugünlerde moda olan diğer oyunların yanı sıra)
Bu oyunu sunuyoruz. Çok yıllar önce yazılmış,
O dönemde, bir benzeri bulunmadığı söylenilmiş.
Affınızı diliyoruz içtenlikle;
Anlattığımız zengin ve ünlü Yahudi'nin öyküsüyle.
Malta'da yaşamıştı. Göreceğiniz gibi,
Tüm girişimlerinde her zaman tam bir Makyavelistti.

[1] Tüm yargıçların ve avukatların üyesi bulunduğu dört dernekten biri.
[2] Christopher Marlowe.
[3] Edward Alleyn (1566-1626). Aktörlük yaşamı 1583-1605 yılları arasındadır.
[4] Whitehall'daki Kraliyet sarayı.
[5] Drury Lane'de bir tiyatro. 1617 yılında açılmıştır. Phoenix Tiyatrosu olarak da bilinir.
[6] Tümüyle sizinim.

Bu onun kişiliği; bu kadar çok yargılandıktan sonra,
Sizin soylu kulaklarınız tarafından duyulacak sonunda.
İzleyerek onurlandırırsanız onu,
Ünlendirirsiniz kalemi, taçlandırırsınız oyunu.

EPİLOG

Yüce majesteleri, usandırdık sizi korkarız;
Günahtan daha az sayılmaz
Engin sabrınızı taşırmak.
Öyle yaptıysak eğer, affınızı diliyoruz yerlere kapanarak.
Bozduysa göz zevkinizi oyun, tırmaladıysa kulaklarınızı,
Biz sadece oynarız başkalarının yazdıklarını.

COCK-PIT'TE OKUNAN PROLOG

Bilmiyoruz bu sahnede nasıl karşılanır oyunumuz.
Ama zamanın en iyi ozanı [7]
Vücut vermişti, yaratmıştı Malta Yahudisi'ni.
Oynamıştı Yahudi'yi en iyi aktörü de.[8]
Hero and Leander'le kazanmıştı unutulmaz başarıyı.
Timurlenk'le, *Yahudi*'yle,
Daha başka birçoklarıyla kazandı eşsiz sıfatını;
Kimseye haksızlık yapmadan
Kılık değiştirmede Proteus,[9]
Oyunculukta Roscius'la[10] aynı sınıfa koyabiliriz onu.
Tıpkı öyle konuşabiliyor, tıpkı öyle kılıktan kılığa giriyor.
Çekememezlik sayılmamalı

[7] Christopher Marlowe.
[8] Edward Alleyn. Alleyn, Marlowe'un ilk büyük başarısı *Timurlenk*'te başrolü oynamıştı.
[9] Biçimini dilediğince değiştirebilen bir deniz tanrısı.
[10] Ünlü Romalı komedyan Quintus Roscius Gallus. M.Ö. 62 yılında öldüğü sanılmaktadır.

Bugün, bizim Yahudi'yi oynayanla[11] aynı kefeye koymak onu.
Alçakgönüllü biri olduğundan,
Amacı, onunla yarışmak, onu aşmak değil.
Tek isteği (bunu da bazı arkadaşlarının ısrarı üzerine yapıyor),
Burada bulunanlar tersini söylemezse,
Elinden gelenin en iyisini yapmak, rolünü oynamak.

EPİLOG

Heykeltraşlıkta Pygmalion,[12] resim sanatında Apelles[13] ile yarışılırsa,
Sonuç utanç olacaktır büyük bir olasılıkla.
Oyuncumuz böyle yapmadı,
Sadece oynamayı amaçladı; daha iyi oynamaya çalışmadı.
Sanılmasın ki, bugün bir yarışma sunuldu,
Paralar yatırıldı, bahse tutuşuldu.
Yüreğinde kabaran tek arzusu,
Duymak sizden (benim kanalımla) oyunun iyi olduğunu.

[11] Richard Perkins. Zamanın en ünlü aktörlerinden biri. Oyunculuk kariyeri 1602-1635 yılları arasındadır.
[12] Ünlü Yunanlı heykeltraş.
[13] Yunanlı ressam.

KİŞİLER

MAKYAVELLI, *Prolog*
BARABAS, *Yahudi*
FERNEZE, *Malta valisi*
SELİM CALYMATH, TÜRK SULTANI*'nın oğlu*
LODOWICK, *Ferneze'nin oğlu. Abigail'e âşık.*
MATHIAS, *bir beyefendi. Abigail'e âşık.*
MARTIN DEL BOSCO, *İspanyol amirali*
JACOMO, *keşiş*
BERNARDINE, *keşiş*
ITHAMORE, *Türk köle*
PILIA-BORZA, *bir kabadayı*, BELLAMIRA*'nın dostu*
İKİ TÜCCAR
ÜÇ YAHUDİ
ŞÖVALYELER, PAŞALAR, SUBAYLAR, MUHAFIZ, KÖLELER,
HABERCİ *ve* MARANGOZLAR
KATHARINE, MATHIAS*'ın annesi*
ABIGAIL, BARABAS*'ın kızı*
BELLAMIRA, *bir fahişe*
BAŞRAHİBE
RAHİBE

PROLOG

(Makyavelli girer.)

MAKYAVELLI

Belki herkes Makyavelli'nin öldüğünü sanıyor;
Oysa, ruhu Alplerin ötesine uçmuştu.
Şimdi, Guise[14] öldüğü için, Fransa'dan geldi,
Bu ülkeyi görmeye, dostlarıyla eğlenmeye.
Kimilerine adım iğrenç gelebilir;
Ama beni sevenler, korusunlar beni onların dillerinden.
Söylesinler onlara Makyavelli olduğumu;
Değer vermediğimi insanlara, dolayısıyla da, söylediklerine.
Hayranlık duyarlar bana, benden en çok nefret edenler.
Açık açık kitaplarım aleyhinde konuşan kimileri
Yine de okur beni, ele geçirmek için Papalık tahtım.
Ama beni bir tarafa attıklarında,
Zehirler onları yükseklere tırmanmaya çalışan müridlerim.
Çocuk oyuncağı sayarım dini ben;
Cehaletten başka günah tanımam.
Uçan kuşlar eski cinayetleri mi anlatırmış?
Utanıyorum böylesi saçmalıklar duymaktan.
Çoğu kimse taç üzerinde hakkı olduğunu söyler;
Sezar'ın imparatorlukta nasıl bir hakkı vardı?
Eskiden kralları yaratan güçtü; kesindi yasalar,
Draco'nunkiler[15] gibi kanla yazıldıkları zamanlar.
İşte oradan geliyor, sağlam yapılan bir kale
Mektuplardan[16] daha güçlüdür, sözü.
Phalaris[17] bu deyişi benimsemiş olsaydı,
Tunçtan bir boğanın içinde
Böğürerek anlatmazdı önemli kişilerin kıskançlıklarını.
Zavallı küçük akıllılar,

[14] Üçüncü Guise Dükü, Henri de Lorraine (1550-1588). Fransız katolik devlet adamı. 24 Ağustos 1572 yılında gerçekleştirilen St. Bartholomew katliamını düzenlemiştir. Bu yüzden İngiliz protestanları ondan nefret ederler. Guise, 23 Aralık 1588 yılında öldürülmüştür.

[15] Atinalı yasa koyucu. Koyduğu acımasız yasalarla ünlenmiştir.

[16] *Letters of Phalaris*'e (*Phalaris'in Mektupları*) atıfta bulunmaktadır. Makyavelli, gücün, kültürden daha önemli olduğunu söylemektedir.

[17] Sicilyalı Tiran (M.Ö. 570-554). Düşmanlarını boğa biçimindeki bir ocakta yakardı. Söylentiye göre, çıkan bir isyanda, bu ocağın içine atılarak yakılmıştır. Makyavelli, Phalaris, bu isyanı bastırmaya hazırlıklı olmalıydı, demektedir.

Acımasınlar, öykünsünler bana!
İyi de neler diyorum ben? Ben gelmedim
İngiltere'ye ders vermeye.
Amacım, benim yöntemlerimle elde ettiği paralarla
Keselerinin tıka basa dolu olduğunu görünce
Yüzü gülen bir Yahudi'nin trajedisini sunmak.
Sizlerden istediğim sadece şu:
Ona hak ettiği değeri verin,
Eleştirmeyin onu bana benzediği için.
(Çıkar.)

I. PERDE

I. SAHNE

(BARABAS[18] *muhasebe odasına girer. Önünde yığınlarla altın vardır.*[19])

BARABAS

Demek o kadardan bu kadar gelir elde edildi.[20]
İran'a giden gemilerimin üçte biri
Seferlerini tamamladılar ve paralarının tamamını aldılar.
İspanya'dan gelen yağlarımı, Yunanistan'dan gelen şaraplarımı
Satın alan Samnit'lerle[21] Uz'ların[22]
Ödedikleri iğrenç gümüş liralara gelince,
Onları da şuraya koydum.
Hah! Ne sıkıntı bu süprüntüyü saymak!
Satın aldıkları şeyler karşılığında
Altın külçelerle ödeme yapan Arap'lar çok yaşasın.
Böylece, insan, bir günde kolayca
Sayabiliyor ona yaşam boyu yetecek parayı.
Eli kuruş yüzü görmemiş parasız bir uşak
Bu kadar parayla mucizeler yaratır.
Oysa, çelik kuşaklı kasaları tıka basa dolu olan,

[18] İsa'nın yerine serbest bırakılan Yahudi tutuklunun adı da Barabas'tı.
[19] İç sahnenin perdeleri açılır ve Barbaras görünür.
[20] Barbaras, sahneye girmeden önce başladığı konuşmasını sahneye girdikten sonra tamamlar. Konuşmanın ortasında başlayan başka hiçbir oyun yoktur.
[21] Güney İtalya'da yaşayanlara verilen ad. Sabine'lerin bir kolu olduklarına inanılır.
[22] Filistin yakınlarında bir yerleşim bölgesi. Belki de Marlowe, 'Samnit'ler ve 'Uz'lar derken, Akdeniz ve Orta Doğu'da yaşayanları kastediyordu.

Yaşamı boyunca para saymaktan yorgun düşmüş,
Parmaklarının ucu nasır bağlamış bir kişi,
Nefret eder böyle uğraşmaktan,
Bir altın için ölesiye ter dökmekten.
Hint madenlerinin tüccarlarını verin bana,
Hani, şu en değerli madenle ticaret yapan;
Ya da Doğu'daki dağlarda
Rahat rahat servetini toplayan,
Evine çakıl taşı büyüklüğünde inciler yığan,
Para ödemeden alıp, kiloyla satan zengin Mağrip'liyi.
İsterim kese kese, alev alev yanan opal, safir, ametist,
İnci, sert topaz, çimen yeşili zümrüt,
Güzel yakutlar, parıldayan elmaslar,
Az bulunan paha biçilmez taşlar.
Hakkıyla değer biçilirse,
Bu kalitedeki bir kıratlık taş,
Dar zamanlarında yardımcı olabilir
Yüce kralları esaretten kurtarmaya.
Burası servetimin bulunduğu ambar.
Bence sağduyu sahibi insanlar
Alışverişlerini parayla yapmamalı
Ki, servetleri arttığında,
Küçük bir yere sonsuz zenginlikler sığdırabilsinler.
Bakalım rüzgâr nereden esiyor?
Benim yalıçapkınının gagası[23] hangi yönü gösteriyor?
Doğuyu mu? Evet. Görüyor musunuz nasıl duruyor
rüzgâr gülüm?
Güneydoğu. Öyleyse, umarım, Mısır
Ve civar adalara yolladığım gemilerim
Nil'in kıvrılan kıyılarına ulaşmıştır;
Baharat ve ipek yüklü kalyonlarım
Şimdi, İskenderiye'den yelken açmış,
Kayıyordur Akdeniz'de, Girit sahillerinden Malta'ya.
Bu gelen de kim? Selam.

(*İçeri bir* TÜCCAR *girer.*)

TÜCCAR

Barabas, gemilerin selametle girdiler
Malta limanına. Tüm tüccarlar,

[23] Ölü bir yalıçapkınının gagasının rüzgârın estiği yöne döndüğüne inanılırdı.

Tüm mallarıyla sağ salim geldiler;
Beni de yolladılar sana, öğrenmek için
Onları gümrükten geçirmeye gidip gitmeyeceğini.

BARABAS
Gemiler selametle geldiler, değerli mallarla mı yüklüler dedin?

TÜCCAR
Evet.

BARABAS
Öyleyse git, söyle onlara karaya çıksınlar,
Konşimentolarını da yanlarına alsınlar.
Sanırım gümrükteki forsumuz
İş görecek, sanki ben oradaymışım gibi.
Yükü taşımak için,
Altmış deve, otuz katır ve yirmi araba gönder.
Peki, ama sen benim kaptanım değil misin?
Yetmiyor mu kredin bunu yapmaya?

TÜCCAR
Sadece gümrük vergisi
Kentteki tüm tüccarların varlığından daha fazla tutuyor.
Dolayısıyla da, benim kredimi çok aşıyor efendim.

BARABAS
Be adam, git söyle onlara seni Malta Yahudisinin yolladığını.
Hah, içlerinde Barabas'ı tanımayan var mı ki?

TÜCCAR
Gidiyorum.

BARABAS
Başkaları da gelmiş galiba[24]
Efendi, gemilerimden hangisinin kaptanısın sen?

TÜCCAR
Esperanza'nın, efendim.

[24] Bu sözleri Barbaras kendi kendine söyler. Daha sonraki sözleri gitmek üzere olan tüccara sorar. Böylelikle, çok sayıda gemisi olduğunu okura/izleyiciye hissettirir.

BARABAS

Peki, görmedin mi İskenderiye'deki kalyonumu?
Mısır'dan yola çıktığında Kahire'den,
Nil'in denize karıştığı yerde,
Irmağın hemen ağzındaki Kahire'den
Ya da İskenderiye'den geçmen gerek mutlaka.

TÜCCAR

Ne gördüm onları, ne de soruşturdum.
Ama nasıl olup da
O kadar küçük bir gemiyi böylesine uzaklara yollayıp,
Bu kadar değerli şeylerle yükleme yürekliliğini
gösterebildiğinizi
Bazı tayfalarımızın hayretler içinde konuştuğunu duyduk.

BARABAS

Hah! Ne de çok anlarlar ya! Ben kalyonu tanıyorum,
Sağlam olduğunu da biliyorum.
Artık git, git işinin başına, boşalt gemini.
Adamıma da söyle, konşimentoyu getirsin.
(TÜCCAR *çıkar.*)
Hâlâ şu kalyonu merak ediyorum.
(*İçeri* İKİNCİ TÜCCAR *girer.*)

İKİNCİ TÜCCAR

Barabas, İskenderiye'den gelen kalyonun
Malta limanına demirledi.
Zenginliklerle dolu; tıka basa yüklü,
İran ipeklileri, altın ve değerli incilerle.

BARABAS

Nasıl oldu da Mısır'dan yola çıkan
Diğer gemilerle birlikte gelmediniz?

İKİNCİ TÜCCAR

Onları görmedik, efendim.

BARABAS

Belki de Girit sahillerine uğradılar.
Yağ ya da başka bir şey almak için.

Diğer gemilerin yardımı olmaksızın,
Tek başına buralara gelmen hata.

İKİNCİ TÜCCAR
Efendim, bize bir İspanyol donanması eşlik etti.
Türklerin kadırgalarını kovalıyorlardı;
Hiçbir zaman bir fersahtan fazla uzaklaşmadılar yanımızdan.

BARABAS
Tamam, Sicilya'ya gidiyorlardı.
Neyse, gidip tüccarlara ve adamlarıma
Hemen karaya çıkmalarını söyle ve yükün boşaltılmasına
nezaret et.

İKİNCİ TÜCCAR
Gidiyorum.
(Çıkar.)

BARABAS
İşte böyle akıyor servetimiz karadan ve denizden;
İşte böyle her yönden geliyor zenginlikler.
Bunlar, Yahudilere söz verilen nimetler;
Bunlardı yaşlı İbrahim'in mutluluk kaynağı.
Daha ne yapabilir Tanrı yeryüzündeki insanlar için
Kucaklarına bolluk yağdırmaktan başka?
Onlar için yeryüzünün karnını yarıp,
Mallarını elverişli rüzgârlarla taşısınlar diye
Denizi, rüzgârı vermedi mi emirlerine?
Mutlu olduğum için benden nefret etmeyen kim var?
Zenginliği dışında, başka bir şey için saygı gören var mı şimdi?
Böyle nefret edilen bir Yahudi olmayı yeğlerim,
Acınan, yoksul bir Hıristiyan olmaktansa.
Onların inançlarının meyve vermeyeceğini görebiliyorum
Dinlerine hiç uygun düşmeyen
Kötülük, yalancılık ve aşırı gururdan başka.
Belki içlerinde vicdan sahibi, şanssız biri vardır;
Ama vicdanı yüzünden yoksulluk içinde yaşıyordur.
Bizim dağılmış bir ırk olduğumuzu söylerler;
Bilemiyorum ama bizler,
İnançlarıyla övünen o insanlardan

Daha fazla zenginlik getirdik bir araya.
Ünlü Yunanlı Yahudi, Kirriah Jairim var,
Bairseth'de Obed, Portekiz'de Nones,
Malta'da ben, İtalya'da birkaç kişi,
Fransa'da bir sürü var; hepimiz de zenginiz.
Hem de en zengin Hıristiyandan çok daha zenginiz.
Kabul etmeliyim ki, kral olmaya gelmedik dünyaya.
Bizim suçumuz değil bu, ama ne yazık ki, sayıca azız.
Taç ise, ya babadan kalır
Ya da zorla alınır; çok duydum,
Şiddete dayanmayan şeylerin kalıcı olamayacağını.
Egemenliğe bu kadar susamış Hıristiyanları kral yap,
Yeter ki, bize barışsever bir yönetim ver.
Hiçbir sorumluluğum yok, ne de çok sayıda çocuğum;
Yalnızca bir kızım var,
Agamemnon'un İphigenia'yı sevdiği kadar sevdiğim.[25]
Tüm varlığım onun. Bu gelen de kim?

(*İçeri* ÜÇ YAHUDİ *girer.*)

BİRİNCİ YAHUDİ

Hah, hiç ihtiyattan yaptıklarını söyleme bana.

İKİNCİ YAHUDİ

Öyleyse, Barabas'a gidelim;
Çünkü bu konularda en iyi aklı o verir.
İşte geliyor.

BARABAS

Hayrola soydaşlarım?
Niye sürüler halinde geldiniz bana?[26]
Yahudilerin başına bir felaket mi geldi?

BİRİNCİ YAHUDİ

Barabas, Türkiye'den
Bir donanma geldi; limanımıza demirledi.
Yöneticilerimiz bugün meclis binasında toplandılar,
Onları ve getirdikleri haberi dinlemek için.

[25] Agamemnon, Tanrıça Diana rüzgâr estirsin de kendisi Troya'ya yelken açabilsin diye kızı İphigenia'yı kurban eder.
[26] İronik bir tepki değil. Bu üç Yahudi Malta'daki tüm Yahudileri simgelemekte.

BARABAS

Gelirlerse gelsinler, yeter ki savaşmaya gelmesinler.
Ya da savaşsınlar ama galip gelen biz olalım.
(Kendi kendine)
Hayır, savaşsınlar, fethetsinler, herkesi öldürsünler;
Tek bana, kızıma ve servetime dokunmasınlar.

BİRİNCİ YAHUDİ

Bir anlaşma imzalamak için olsaydı
Böyle, savaşa hazır gelmezlerdi.

İKİNCİ YAHUDİ

Korkarım, gelişleri bize zarar verecek.

BARABAS

Aptallar, ne olmuş sayıları çoksa!
Barış içinde olanlar, barış anlaşmasına niye gerek duysunlar?
Türkler ve Maltalılar arasında barış var.
Hayır, hayır, bu işin içinde bir iş var.

BİRİNCİ YAHUDİ

Barabas, onlar buraya ya barış ya da savaş için geldiler.

BARABAS

Belki, ikisi için de değil;
Belki, sadece Adriyatik Denizi'nden geçip,
Fethetmek için birkaç kez saldırdıkları
Ama bir türlü ele geçiremedikleri Venedik'e gidiyorlar.

ÜÇÜNCÜ YAHUDİ

Çok akıllıca söyledin, bu yüzden gelmişlerdir.

İKİNCİ YAHUDİ

İyi ama mecliste bir toplantı var;
Malta'daki tüm Yahudilerin de orada bulunması zorunlu.

BARABAS

Hımm, Malta'daki tüm Yahudiler'in orada bulunması zorunlu ha?
Anlaşıldı, öyleyse herkes hazırlansın,

Formalite gereği orada bulunsun.
Eğer bizi ilgilendiren bir şeyler olursa,
Hiç korkmayın ben bakarım çaresine *(kendi kendine)* başımın.[27]

BİRİNCİ YAHUDİ

Bakacağını biliyorum, haydi kardeşlerim, gidelim.

İKİNCİ YAHUDİ

Haydi gidelim; hoşça kal iyi yürekli Barabas.

BARABAS

Pekâlâ gidin. Uğurlar olsun Zaareth, uğurlar olsun Temainte,
(YAHUDİLER *çıkar.*)
Şimdi de Barabas, çöz bakalım bu gizemi.
Topla kafanı, çalıştır aklını;
Bu aptallar konuyu kesinlikle yanlış anlıyorlar.
Malta uzun süredir vergi ödüyor Türklere;
Korkarım, Türkler bu vergiyi,
Kurnazca bir politikayla öyle arttırdılar ki,
Malta'nın tüm zenginliği ödemeye yetmeyecek.
Belki de şimdi bunu fırsat bilip
Kente el koymayı düşünüyorlar. Evet, amaçları bu.
Olaylar nasıl gelişirse gelişsin, bir şeyi garantiye alacağım;
Olabilecek en kötü şeyi engellemeye çalışacağım,
Benim olanı özenle koruyacağım.
Ego mihimet sum semper proximus.[28]
Boşver girsinler, kenti alsınlar.
(Çıkar.)

[27] Yahudiler, Barabas'ın son söylediği 'başımın' sözcüğünü duymadıklarından, kendilerini de kapsayan iyi bir şeyler söylediğini düşünürler.
[28] Ben kendimin en iyi arkadaşıyım.

II. SAHNE

(MALTA *Valisi*, ŞÖVALYELER *ve* SUBAYLAR, *Türk* PAŞALARI*'nı ve* CALYMATH*'ı karşılarlar.*)

VALİ

Paşalar, bizden istediğiniz nedir?

PAŞA

Malta Şövalyeleri, bizler Akdeniz'de bulunan
Rodos, Kıbrıs, Girit ve diğer adalardan geliyoruz-

VALİ

Kıbrıs'tan, Girit'ten ve diğer adalardan
Bize, Malta'ya ne? Bizden ne istiyorsunuz?

CALYMATH

On yıllık vergi borcunuzu.

VALİ

Ah, Lordum, rakam çok büyük.
Umarım majesteleri durumumuzu göz önünde bulundurur.

CALYMATH

Sayın vali, keşke elimde olsaydı
Size yardımcı olmak; ama dava, babamın davası;
Ben karışmamalıyım; hayır, karışma cesaretini gösteremem.

VALİ

Öyleyse, yüce Selim-Calymath, bize biraz izin ver.

CALYMATH

Hepiniz kenara çekilin, bırakın şövalyeler konuyu görüşsünler.
Kalyonlarımıza da haber yollayın, yelken açmaya hazır
beklesinler
Sanırız, burada fazla zaman yitirmeyeceğiz.
Evet Vali, kararınız nedir?

VALİ

Şu: Geçmiş on yılın vergisini istiyorsunuz;
Koşulunuz çok ağır olduğundan
Maltalılardan bu parayı toplayabilmemiz için
Bize süre tanımanızı istiyoruz.

PAŞA

Bu, bizim yetkimiz dışında.

CALYMATH

Callapine, biraz saygılı ol!
Bakalım ne kadar süre istiyorlar, belki çok değildir.
Krallara daha çok yaraşır barışçı yolla elde etmek,
Zora başvurarak koşul dayatmaktan.
Vali, ne kadar süre istiyorsunuz?

VALİ

Sadece bir ay.

CALYMATH

Bir ay süre veriyoruz ama sözünüzü tutun.
Kalyonlarımızla tekrar denize açılıp,
Size tanıdığımız sürenin dolmasını bekleyeceğiz.
Para için de habercimizi yollayacağız.
Hoşça kalın, yüce Vali ve Malta'nın yiğit şövalyeleri.
(CALYMATH *ve* PAŞALAR *çıkar.*)

VALİ

Calymath, talih sizinle olsun.
Biri gidip, Maltalı Yahudileri buraya çağırsın.
Bugün, buraya çağırılmadı mı onlar?

SUBAY

Çağırıldılar, efendim. İşte geliyorlar.
(BARABAS *ve* ÜÇ YAHUDİ *girerler.*)

BİRİNCİ ŞÖVALYE

Onlara ne diyeceğinizi kararlaştırdınız mı?

VALİ

Evet, kenara çekilin. Yahudiler, yakına gelin.
Türk sultanı, oğlu

Büyük Selim-Calymath'ı buraya yolladı,
Bizden geçmiş on yıllık vergi borcumuzu almak için.
Şimdi, bilin ki, bu konu bizi çok derinden ilgilendiriyor[29]–

BARABAS
Öyleyse, soylu efendim, barışı sonsuza dek sürdürebilmek için,
Siz majestelerinin, onlara bu parayı vermeniz yerinde olacaktır.

VALİ
Barabas, bir dakika; dahası var.
On yıllık verginin ne kadar tuttuğunu hesapladık;
Ancak, hazinemizi tamtakır bırakan savaşlar nedeniyle
Bu parayı tamamlayamıyoruz.
Bu nedenle de sizlerin yardımını istiyoruz.[30]

BARABAS
Ah efendim, bizler asker değiliz;
Hem bu kadar yüce bir hükümdara karşı bizim yardımımız
ne olabilir ki?

BİRİNCİ ŞÖVALYE
Yahudi, sizlerin asker olmadığınızı biliyoruz.
Sen tüccarsın, paralı birisin;
Barabas, istediğimiz paran senin.

BARABAS
Param mı, efendim?

VALİ
Senin ve diğerlerinin.
Kısacası, bu parayı aranızda toplayın.

BİRİNCİ YAHUDİ
Ah efendim. Çoğumuz yoksuluz!

VALİ
Öyleyse zenginler yoksulların payını ödesinler.

[29] Barabas, Vali'nin sözünü keserek, Hıristiyanların parayı ödemelerinin yerinde olacağını söylüyor.
[30] Barabas, bilerek Vali'nin sözlerini yanlış yorumluyor. Sanki Vali askeri yardım istiyormuş gibi davranıyor.

BARABAS

Borcunuzu ödemek için yabancılardan para mı alacaksınız?

İKİNCİ ŞÖVALYE

Servet edinmek için yabancılar bizden izin mi aldılar?
Onun için bizimle birlikte katkıda bulunmalılar.

BARABAS

Nasıl? Eşit oranda mı?[31]

VALİ

Hayır Yahudi; kâfirler gibi.[32]
Tanrı katında lanetli olan sizlerin[33]
Nefret edilesi varlığınıza katlandığımız için
Başımıza bu vergiler ve felaketler geldi;
Bu yüzden, şu kararı verdik:
Buyruğumuzdaki maddeleri oku.

SUBAY

(Okur)

Bir, Türklere ödenecek verginin tümü Yahudiler arasında toplanacaktır. Her biri servetinin yarısını verecektir.

BARABAS

Ne? Servetinin yarısını mı?
Umarım benimkini kasdetmiyorsunuz.

VALİ

Okumaya devam et.

SUBAY

(Okur)

İki, vermeyi reddeden derhal Hıristiyan olacaktır.

BARABAS

Ne! Hıristiyan mı! Al başına belayı!

[31] Yahudilerin daha az katkıda bulunmaları gerektiğini ima etmekte.
[32] Yahudilerin daha fazla katkıda bulunmaları gerektiğini söylemekte.
[33] İsa'nın Yahudiler yüzünden çarmıha gerilmesi, Yahudileri, Hıristiyanlara göre, Tanrı tarafından lanetlemiştir.

SUBAY
(Okur)
Son olarak, bunu da reddeden kişi, tüm servetini
kaybedecektir.

ÜÇ YAHUDİ BİRDEN
Efendim, servetimizin yarısını vereceğiz.

BARABAS
Sizi rezil alçaklar, Yahudi değilsiniz siz!
Böyle aşağılık bir biçimde boyun eğip,
Mallarınızı onlara mı bırakıyorsunuz?

VALİ
Ne o, Barabas? Hıristiyan mı olmak istiyorsun?

BARABAS
Hayır, Vali. Ben dinimi değiştirmeyeceğim.

VALİ
Öyleyse, servetinin yarısını ver.

BARABAS
Bu kurnazlığınızla ne yaptığınızın farkında mısınız?
Servetimin yarısı bir kentin servetine eşittir.
Vali, o kadar kolay elde edilmedi bu para.
Ne de o kadar kolay vazgeçerim ondan.

VALİ
Bayım, ceza olarak, servetinin yarısını vermeni buyuruyoruz.
Ya verirsin ya da her şeyine el koyarız.
(VALİ'*nin bir işaretiyle* SUBAYLAR *çıkar.*)

BARABAS
Corpo di Dio;[34] durun yarısını vereceğim;
Yeter ki, kardeşlerime yapılan uygulama bana da yapılsın.

VALİ
Hayır, Yahudi; sen koşullara karşı çıktın,
Artık geri dönüş yok.

[34] Tanrı'nın vücudu.

BARABAS
Yani servetimi çalacak mısınız?
Dininizin temel ilkesi hırsızlık mı?

VALİ
Hayır, Yahudi; yığınlarla insanı felaketten kurtarmak için
Yalnızca senin servetini alıyoruz.
Halkın iyiliği için bir kişinin yoksul bırakılması,
Tek bir kişi için birçok insanın mahvolmasından daha iyidir.
Yine de Barabas, seni sürmeyeceğiz.
Malta'da, servetini edindiğin bu yerde, yaşa;
Başarabilirsen de yine kazan.

BARABAS
Hıristiyanlar, neyi nasıl arttırabilirim?
Hiçbir şey elde edilmez olmayan şeyden.

BİRİNCİ ŞÖVALYE
Başlangıçta hiçbir şeyden küçük bir zenginliğe ulaştın;
Küçükten fazlaya, fazladan da en çoğa.
Irkının laneti tüm korkunçluğuyla yağdıysa başına,
Seni, herkes tarafından horlanan yoksul biri yaptıysa,
Bizim suçumuz değil, senin doğuştan gelen günahın bu.

BARABAS
Ne? Haksızlıklarınızı savunmak için din kitabınıza atıfta mı bulunuyorsunuz?
Malımdan yoksun bırakmayın beni vaazlarınızla.
Yahudilerin bazıları kötüdür, Hıristiyanların ise tümü.
Diyelim ki, soyundan geldiğim atalarımın hepsi
İşledikleri günah yüzünden lanetlenmişlerdir,
Peki, ben, onların günahlarıyla mı yargılanacağım?
Dürüst iş gören kişi yaşamalıdır,
Öyle olmadığımı hanginiz ileri sürebilirsiniz?

VALİ
Ayıp, sefil Barabas;
Neler yaptığını bilmiyormuşuz gibi
Kendini haklı çıkarmaya çalışman utandırmıyor mu seni?
Dürüstlüğüne güveniyorsan,

Sabırlı ol, zenginliğin artacaktır.
Aşırı zenginliktir, açgözlülüğün nedeni;
Açgözlülük de, ah, korkunç bir günahtır o.

BARABAS

Evet ama, hırsızlık daha kötüdür; öyleyse, benden almayın
Çünkü hırsızlıktır bu; beni böyle soyarsanız eğer,
Daha çok çalıp çırpmak zorunda kalırım.

BİRİNCİ ŞÖVALYE

Yüce Vali, dinlemeyin haykırışlarını.
Manastıra dönüştürün konağını,
Yuva olsun evi, dindar rahibelere.
(SUBAYLAR *girer.*)

VALİ

Öyle olacak. Subaylar, yaptınız mı?

SUBAY

Evet efendim. El koyduk Barabas'ın
Malta'daki tüm servetten daha fazla tutan
Malına mülküne. Diğerlerinin mallarının da yarısına el koyduk.

VALİ

Şimdi işin geri kalanını halledelim.

BARABAS

Pekâlâ efendim, söyleyin, tatmin oldunuz mu?
Malımı, paramı, servetimi,
Gemilerimi, depolarımı, bana mutluluk veren her şeyi aldınız.
Her şeyi aldığınıza göre, daha başka bir şey isteyemezsiniz benden;
İnsafa gelmeyen taş yürekleriniz
İçinizdeki tüm acıma duygusunu bastırıp
Sizleri canımı almaya yöneltmedikçe.

VALİ

Hayır Barabas, elimizi kana bulamak
Bize ve dinimize yakışmaz.

BARABAS

Bence, yoksul insanların canını almak,
Onların sefaletlerinin nedeni olmaktan daha iyidir.
Servetimi, tüm emeğimi,
Yaşlılığımda bana rahatlık sağlayacak şeyi,
Çocuklarımın umudunu aldınız.
Bu yüzden, kötülükler arasında farklılıklar bulunduğunu söylemeyin.

VALİ

Barabas, için rahat olsun, sana adil davranıldı.

BARABAS

Senin büyük adaletin bana büyük haksızlık ediyor.
Şeytan adına alıyorsunuz servetimi benden.

VALİ

Haydi, gidip şu mallardan
Türklere ödenecek vergi parasını sağlayalım.

BİRİNCİ ŞÖVALYE

Bu işi halletmek gerek.
Eğer gününde ödemezsek anlaşmayı bozmuş oluruz;
Bu da aptalca bir politika olur.

(BARABAS *ve* YAHUDİLER *dışında herkes çıkar.*)

BARABAS

Politika![35] Onların mesleğidir bu;
Söyledikleri gibi de aptallık değil.
Tanrım, başlarına sal onların
Mısır'daki gibi belaları, göksel lanetini,
Kuraklık felaketini ve tüm insanların nefretini.
Burada, dizlerimin üstüne çökmüş, lanetler yağdırıyorum yere vurarak.
Acıklı durumumda bana böyle davrananların ruhları
Sonsuz acılar içinde kıvransın,
Cehennemin korkunç işkencelerine tutulsun diye.

[35] Son konuşmacının son sözlerine ironik bir tepki.

BİRİNCİ YAHUDİ

Sevgili Barabas, yine de sabırlı ol.

BARABAS

Ah, zavallı kardeşlerim, bugünleri de mi görecektiniz!
Ağıtlarım karşısında etkilenmeden nasıl duruyorsunuz?
Uğradığım haksızlıkları düşünüp neden ağlamıyorsunuz?
Neden eriyip gitmiyorum, neden ölmüyorum bu acılar
karşısında?

BİRİNCİ YAHUDİ

Barabas, biz de katlanamıyoruz
Bu konuda bize acımasızca davranılmasına.
Biliyorsun, bizim de malımızın mülkümüzün yarısını aldılar.

BARABAS

Neden zorlamalarına boyun eğdiniz?
Sizler çoktunuz; ben ise, tek bir kişi;
Sadece benim her şeyimi aldılar.

BİRİNCİ YAHUDİ

Kardeşim Barabas, sen yine de Eyüp'ü anımsa.

BARABAS

Niye Eyüp'ten söz ediyorsun bana?
Onun serveti hakkında şöyle yazılmıştı:
Yedi bin koyunu, üç bin devesi,
Çifte koştuğu iki yüz öküzü ve beş yüz
Dişi katırı vardı. Ancak, bunların her birine
İyi bir fiyat biçilse,
Benim evimde, kalyonumda,
Daha yeni Mısır'dan gelen diğer gemilerimde,
Onu ve hayvanlarını satın alacak,
Geri kalanla da yaşamama yetecek param vardı.
İşte bu yüzden, o değil de ben, zavallı Barabas,
O güne, o ölümcül doğum günüme lanet ediyorum.
Bundan böyle, karanlığın bulutlarının bedenimi kaplayacağı,
Bu aşırı üzüntüyü gözlerimden saklayacak
Sonsuz bir gece diliyorum;
Çünkü, burada sadece ben uğraştım sahip olmaya

Boşa geçen aylara ve zaman kaybına,
Acı dolu geceler benim kısmetim oldu.

İKİNCİ YAHUDİ
Sevgili Barabas, sabırlı ol.

BARABAS
Rica ediyorum, beni sabrımla baş başa bırakın.
Asla servet sahibi olmayan sizler memnunsunuz yokluktan;
Ama bir savaş alanında düşmanlarının ortasında bulunan,
Askerlerinin öldürüldüğünü, kendisinin silahsız bırakıldığını gören,
Hiçbir kurtuluş yolu bulamayan bir kişiye,
En azından, ağıt yakması için izin verin.
Evet, bırakın, bu beklenmedik felakete üzüleyim;
Aşırı keder beni böyle konuşturuyor.
Uğranılan büyük kötülükler öyle hemen unutulmuyor.

BİRİNCİ YAHUDİ
Haydi, bırakalım onu bu öfkeli haliyle,
Sözlerimiz çılgınlığını arttıracak sadece.

İKİNCİ YAHUDİ
Haydi öyleyse; ama inanın bana çok acı veriyor
Bir insanı bu kadar üzüntülü görmek.
Hoşça kal Barabas.
(YAHUDİLER *çıkar.*)

BARABAS
Evet, hoşça kalın.
Bakın, şu sefil kölelerin aptallığına;
Zavallılar, beyinleri olmadığından,
Yağmurla eriyip gidecek
Bir kil topağı sanıyorlar beni.
Hayır, Barabas daha iyi bir kadere layıktır;
Bugünden başka hiçbir şeye önem vermeyen,
Sıradan insanlarınkinden daha iyi bir kalıptan oluşturulmuştur.
O, her zaman geleceği düşünür,
İleride olabilecekleri ince bir şekilde hesaplar;
Çünkü başa her an bir kötülük gelebilir.
Benim güzel Abigail'im nereye gidiyor?

(*İçeri* YAHUDİ'*nin kızı* ABIGAIL *girer.*)
Ah, nedir benim sevgili kızımı üzen?
Ne? Kızım, küçük bir kayıp için üzülme.
Babanın sana yetecek kadar serveti var.

ABIGAIL
Kendisi için değil, yaşlı Barabas için,
Baba, senin için yakınıyor Abigail.
Ama bu yararsız gözyaşlarını akıtmamayı öğreneceğim;
Acılarımın dürtüsüyle
Vahşi çığlıklar atarak koşacağım meclis binasına,
Hepsini suçlayacağım orada;
Yüreklerini parçalayacağım saçlarımı yolarak,
Babama yapılan haksızlıklar düzeltilene dek.

BARABAS
Hayır Abigail, iş işten geçmişse
Hiçbir şey çığlıklarla düzeltilemez.
Sesini çıkarma kızım; sabır rahatlık verir;
Şu anda şansımız yaver gitmiyor
Ancak, zamanla elimize bir olanak geçebilir.
Ayrıca kızım, beni aptal sanma
Senin ve benim geleceğimizi garantiye almadan
Onca servetten kolayca vazgeçecek kadar.
Olabilecek en kötü şeyi düşünerek,
On bin altın, kocaman inciler ve bunların yanı sıra,
Değerli mücevherler ve sayısız taş sakladım,
Başımıza bunlar gelmeden.

ABIGAIL
Nereye babacığım?

BARABAS
Evime kızım.

ABIGAIL
O zaman Barabas onları asla göremeyecek;
Çünkü evine ve malına mülküne el koydular.

BARABAS

Ancak, inanıyorum ki, bir kez daha
İzin verecekler evime girmeme.

ABIGAIL

Bunu yapmayabilirler;
Çünkü Vali, ben evden çıkarken rahibeleri yerleştiriyordu;
Niyetleri, evi, kendilerinden başkasının giremeyeceği
Bir manastıra dönüştürmek.
Hiçbir erkek oraya giremez.

BARABAS

Altınlarım, altınlarım, tüm servetim gitti.
Ey, taraf tutan tanrılar, bu felaketi hak ettim mi ben?
Uğursuz yıldızlar, engelleyecek misiniz beni böyle,
Yoksullukla çaresiz bırakarak?
Çaresizliğe katlanamadığımı bildiğiniz için de,
Beni, kendimi asacak,
Havaya karışıp, arkamda bir iz bırakmadan
Yok olacak kadar çılgın mı sanıyorsunuz?
Hayır, yaşayacağım; bu yaşamımdan da nefret etmiyorum.
Madem beni bu okyanusa
Boğulmam ya da yüzmem için bırakıyor,
Beni başımın çaresine bakmaya itiyorsunuz,
Duygularımı canlandıracağım, uyandıracağım kendimi.
Kızım, buldum: Bu Hıristiyanların
Beni içine attıkları felaketi görüyorsun.
Dediklerimi yap; çünkü çaresizlikte
Her türlü kurnazlığa başvurmalıyız.

ABIGAIL

Baba, bize böylesi haksızlıklar yapanlara
Zarar vermek için
Abigail neler yapmaz ki!

BARABAS

Çok doğru;
Peki öyleyse, evimi bir manastıra dönüştürdüklerini,
Bazı rahibeleri yerleştirdiklerini söyledin.

ABIGAIL
Evet.

BARABAS
Öyleyse Abigail, başrahibeden
Manastıra kabul edilmeyi istemelisin.

ABIGAIL
Ne, rahibe olarak mı?

BARABAS
Evet kızım,
Çünkü din engel olur kötülüklerden kuşkulanılmasına.

ABIGAIL
Evet, ama baba, benden kuşkulanırlar orada.

BARABAS
Bırak kuşkulansınlar; ancak sen,
Öyle dikkatli davran ki, dindarlığına versinler.
Onlara iyi davran, dostça konuş;
Manastıra kabul edilene dek,
Sanki günahların çok fazlaymış gibi görün.

ABIGAIL
Baba, sahtekârlık yapmış olurum.

BARABAS
Hişşt.
Önce dürüst görünüp sonra sahtekârlık yapacağına.
Dürüst olmayıp dürüst görün.
Dinini değiştirmiş gibi görünmek,
Fark edilmeyen ikiyüzlülükten daha iyidir.

ABIGAIL
Peki baba, diyelim ki, kabul edildim.
Sonra ne olacak?

BARABAS
Sonra şunlar olacak:

Üst kattaki odanın döşemelerinin altına
Senin için biriktirdiğim altın ve mücevherleri sakladım.
İşte geliyorlar; kurnaz ol Abigail.

ABIGAIL
Öyleyse benimle gel baba.

BARABAS
Hayır, Abigail,
Beni görmeleri doğru olmaz.
Çünkü kararın yüzünden, sana kızmış gibi davranacağım.
Kurnaz ol kızım; altınlarımı almam gerek.
(*İçeri* İKİ KEŞİŞ, BAŞRAHİBE *ve* RAHİBE *girer.*)

BİRİNCİ KEŞİŞ
Hemşireler, neredeyse geldik yeni manastıra.

BAŞRAHİBE
Çok iyi; çünkü görülmekten hoşlanmayız.
Bazılarımız otuz yıldır ilk kez
Halk içinde bu kadar fazla dolaştı.

BİRİNCİ KEŞİŞ
Ama bayan, bu ev
Ve bu yeni manastırın suyu
Çok hoşunuza gidecek.

BAŞRAHİBE
Olabilir; bu gelen de kim?

ABIGAIL
Sayın başrahibe, şu mutlu bakirenin kılavuzu,[36]
Acıyın, acılar içinde kıvranan bu genç kıza.

BAŞRAHİBE
Kızım, sen kimsin?

ABIGAIL
Umutsuz kızıyım bahtsız bir Yahudi'nin,

[36] Başrahibenin yanındaki rahibeyi kasdetmekte.

Malta Yahudisi'nin, zavallı Barabas'ın;
Artık bir manastıra dönüştürülen
Büyük bir evin sahibiydi bir zamanlar.

BAŞRAHİBE
Kızım söyle, nedir bizden istediğin?

ABIGAIL
Babamın çektiği acıların,
Günahtan ya da inançsızlığımızdan kaynaklandığından
korktuğumdan
Manastırınızda bir rahibe adayı olarak
Pişmanlık içinde yaşamımı sürdürmek,
Çırpınan ruhumun kefaretini ödemek istiyorum.

BİRİNCİ KEŞİŞ
Kardeşim, hiç kuşku yok, bu sözler içten geliyor.

İKİNCİ KEŞİŞ
Evet, hem de etkileyici bir ruhtan, kardeşim;
Haydi gel, kabul edilmesi için ricada bulunalım.

BAŞRAHİBE
Kızım, seni rahibeliğe kabul ediyoruz.

ABIGAIL
Önce izin verin, bir rahibe adayı olarak, yalnız yaşamıma
Katı kurallarınıza göre biçim vermesini öğreneyim;
Her zaman uyuduğum yerde yaşamama izin verin.
Hiç kuşkum yok ki, kutsal kurallarınızdan,
Çalışkanlığımla çok yararlanacağım.

BARABAS
(Kendi kendine)
Umarım tüm sakladıklarımın değeri kadar.

BAŞRAHİBE
Haydi kızım, izle bizi.[37]

[37] Bu sırada Barabas ortaya çıkar.

BARABAS
Abigail, o da ne?
Bu lanet olası Hıristiyanlarla ne yapıyorsun?

BİRİNCİ KEŞİŞ
Ona engel olma, seni inançsız adam;
Artık dünya için bir ölü o.

BARABAS
Ne, ölü mü!

BİRİNCİ KEŞİŞ
Rahibeliğe kabul edildi.

BARABAS
Lanetli evlat, babanın utancısın sen,
Ne yapıyorsun bu nefretlik şeytanlar arasında?
Baban olarak emrediyorum sana,
Bu şeytanları ve onların lanetli sapkınlıklarını terk etmen için.

ABIGAIL
Baba, affet beni...[38]

BARABAS
(Kızının kulağına fısıldar)
Hayır Abigail, dön geri,
Düşün mücevherleri ve altınları;
Üzerindeki tahtadaki işaret şöyle–[39]
(Yüksek sesle)
Lanetli, defol, görmesin babanın gözü seni.

BİRİNCİ KEŞİŞ
Barabas, sen inanmıyorsun,
Çektiğin acıları göremiyorsun;
Ancak, bırak kızın daha fazla kör kalmasın.

BARABAS
Kör mü? Keşiş, aldırmıyorum senin sözlerine

[38] Abigail, babasına doğru koşar. Onun bu hareketi babasına, kulağına bir şeyler fısıldaması fırsatını tanır.
[39] Haç işareti yapar.

(Kızına)
Üzerindeki tahtada † işareti var.
(Yüksek sesle)
Onu öyle görmektense ölmeyi yeğlerim.
Beni acılarımla başbaşa mı bırakacaksın?
Kandırılmış kızım *(Kızına)* Git, unutma–
(Yüksek sesle)
Bu kadar çabuk kandırılmak Yahudilere yakışıyor mu?
(Kızına)
Yarın erkenden kapıda olacağım–
(Yüksek sesle)
Hayır, gelme bana. Lanetlenmek istiyorsan
Unut beni, görmeye gelme, git buradan.
(Kızına)
Hoşça kal. Unutma, yarın sabah–
(Yüksek sesle)
Git buradan sefil, git.
(*Sahnenin bir yanından* BARABAS *diğer yanından* KEŞİŞLER, BAŞRAHİBE, RAHİBE *ve* ABIGAIL *çıkar. İçeri* MATHIAS *girer.*)

MATHIAS
Bu da kim? Zengin Yahudi'nin güzel kızı Abigail,
Rahibe olmuş! Babasının ani düşüşü
Onu bu hale getirdi, böyle davranmasına neden oldu.
Halı, dua etmekten yorgun düşmeye değil,
Bir aşk masalına konu olmaya daha layık o.
Geceyarısı bir ayine kalkmaktansa,
Bir sevgilinin şevkat dolu kolları arasında yattığı
Bir yatağa daha çok yakışır.
(*İçeri* LODOWICK *girer.*)

LODOWICK
Hayrola Don Mathias, düşünceli görünüyorsun.

MATHIAS
Soylu Lodowick, inan bana,
Kanımca, hayatımın en garip manzarasıyla karşılaştım.

LODOWICK
Rica ederim söyle, neydi?

MATHIAS
Daha yeni on dört yaşına girmiş güzel bir kız,
Cytherea'nın[40] ovasındaki en güzel çiçek,
Bereketli yeryüzünün zevklerinden koparılıp
Anlaşılmaz bir biçimde bir rahibeye dönüştürülmüş.

LODOWICK
Söyle, kim bu kız?

MATHIAS
Zengin Yahudi'nin kızı.

LODOWICK
Ne, şu mallarına el konulan Barabas'ın mı?
Kız o kadar güzel mi?

MATHIAS
Eşsiz bir güzel.
Onu görür görmez kaptırırsın yüreğini.
Sevgiye ya da acıma duygusuna karşı
İki kat tunç duvarla çevrilmiş bile olsa.

LODOWICK
Söylediğin kadar güzelse,
Gidip onu ziyaret etmek zamanı iyi değerlendirmek demek.
Ne dersin, gidelim mi?

MATHIAS
Gitmeliyim, gideceğim. Başka yolu yok.

LODOWICK
Ben de gideceğim, büyük bir engel çıkmazsa,
Gitmezsem olmaz.
Hoşça kal Mathias.

MATHIAS
Hoşça kal Lodowick.
(Çıkarlar.)

[40] Venüs.

II. PERDE

I. SAHNE

(*Elinde bir ışıkla içeri* BARABAS *girer.*)

BARABAS

Hasta adamın öte dünyaya biletini
Gagasında taşıyan, üzücü haberler getirip
Sessiz gecenin gölgesinde
Kara kanatlarından salgın hastalıklar silkeleyen kuzgun gibi,
Öfkeli ve acılı zavallı Barabas da koşuyor,
Ölümcül lanetlerle bu Hıristiyanlara doğru.
Tez ayaklı zamanın geçip giden zevkleri
Uçtu, çaresizlik içinde bıraktı beni.
Eski zenginliğim kalmadı,
Sadece bir anı artık; bir askerin
Kendisini rahatlatmayan yara izi gibi.
Ah, İsrailoğullarına ateşten bir sütunla yol gösterip,
Onları korkunç karanlıktan çıkaran sen,
Aydınlat önünü İbrahim'in çocuklarının.
Yol göster Abigail'in eline bu gece;
Ya da döndür gündüzü sonsuz karanlığa bundan sonra.
Uyku bağlayamaz uykusuz gözlerimi,
Ne de huzur bulur sıkıntılı düşüncelerim
Abigail'imden haber alana dek.

(*Yukarıda* ABIGAIL *görünür.*)

ABIGAIL

Ancak şimdi bulabildim bir fırsatını
Babamın sözünü ettiği tahtayı aramak için.
İşte burada, buldum kimseye görünmeden
Sakladığı altını, incileri, mücevheri.

BARABAS

Zengin olduğumda bana masallar anlatan,
Hazinemin saklandığı yerin üzerinde
Gece vakti uçuşan cinlerden perilerden söz eden
O yaşlı ninelerin sözlerini anımsıyorum.
Şimdi, onlardan biriymişim gibi hissediyorum kendimi;
Yaşadığım sürece, ruhumun tek umudu burada bulunacak,
Ölünce de ruhum burada dolaşacak.

ABIGAIL

Keşke açık olsaydı babamın bahtı
Onu bu güzel yere getirecek kadar.
Hayır, o kadar da güzel değil.
Birbirimizden ayrılırken beni sabah bekleyeceğini söyledi.
Güzel uyku, emret Morpheus'a[41] da,
Neredeyse babam, düş görsün,
Altın bir düş; sonra da birden uyandır onu,
Gelip bulduğum hazineyi alsın diye.

BARABAS

Bien para todos mi ganada no es:[42]
Böylesine üzgün üzgün oturmaktansa devam etmek daha iyi.
Ama dur, Doğu'da parıldayan şu yıldız da ne?
Yaşamımın yıldızı o, eğer Abigail'se.
Kim var orada?

ABIGAIL

Sen kimsin?

BARABAS

Abigail, sus, benim.

[41] Uyku tanrısı.
[42] Servetimi başkalarına vermek istemiyorum.

ABIGAIL
Öyleyse baba, al mutluluğunu.
(Aşağıya para keseleri atar.)

BARABAS
Buldun mu?

ABIGAIL
Al.
Buldun mu?
Daha var, daha, daha.

BARABAS
Ah kızım,
Altınım, hazinem, mutluluğum.
Ruhumun gücü, düşmanlarımın felaketi;
Mutluluğumun başlangıcı, hoşgeldin.
Ah, Abigail, Abigail, keşke sen de burada olsaydın,
Arzularımın tümü gerçekleşmiş olurdu o zaman.
Seni oradan kurtarmanın bir yolunu bulacağım;
Ah kızım, ah altın, ah güzellik, ah mutluluğum!
(Keselerini kucaklar.)

ABIGAIL
Baba, vakit geceyarısına yaklaşıyor,
Rahibelerin kalkma saati geldi.
Bu yüzden, kuşku uyandırmamak için ayrılalım.

BARABAS
Hoşça kal, mutluluğum; al parmaklarımdan
Ruhumun derinliklerinden yolladığım öpücüğü.
(ABIGAIL *çıkar.*)
Phoebus,[43] artık aç gözkapaklarını günün;
Kuzgun yerine uyandır tarlakuşunu
Ki, onunla dolaşabileyim havada,
Şarkı söyleyeyim şunların üzerinde,
Onun yavrularının üzerinde söylediği gibi.
Hermoso placer de los dineros.[44]
(Çıkar.)

[43] Güneş.
[44] Paranın güzel zevki.

II. SAHNE

(*İçeri* VALİ. MARTIN DEL BOSCO, ŞÖVALYELER *ve* SUBAYLAR *girer*.)

VALİ

Kaptan, söyle bize nereye gidiyorsun?
Limanımızda demirleyen gemin nereden geliyor?
İznimiz olmadan kıyıya neden çıktın?

BOSCO

Malta Valisi, amacım buraya gelmekti.
Gemim, Uçan Ejderha, bir İspanyol gemisi.
Ben de İspanyol'um, adım, Del Bosco,
Katolik Kral'ın amiraliyim.

BİRİNCİ ŞÖVALYE

Doğru, Lordum, bu yüzden iyi davranın ona.

BOSCO

Gemimizin yükü, Yunanlılar, Türkler ve Mağribiler.
Geçenlerde, Korsika kıyılarında,
Türk donanmasını sancağımızla selamlamadık diye
Ağır kalyonlarıyla bizi kovaladılar.
Ancak, birden rüzgâr çıktı,
Biz de rüzgâr yönünde ilerleyip yönümüzü değiştirdik,
Rahatça savaştık; kimisini ateşe verdik, çoğunu batırdık.
İçlerinden sadece bir tanesini ele geçirdik,
Kaptan öldü, geri kalanları kölemiz oldu;
İşte bunları Malta'da satmak istiyoruz.

VALİ

Martin Del Bosco, seni dinledim;
Hoşgeldiniz Malta'ya, safalar getirdiniz bizlere.
Ancak, bu Türkleri satmanıza izin veremeyiz,
Hayır, izin vermeye cesaret edemeyiz;
Nedeni de Türklerle aramızdaki anlaşma.

BİRİNCİ ŞÖVALYE

Del Bosco, bizi seviyorsan, değer veriyorsan bize,

Valimizi Türklere karşı gelmeye ikna et.
Yaptığımız bu anlaşmanın nedeni sadece altın umudu,
Türklerin istediği bu parayla savaş açabiliriz.

BOSCO
Malta Şövalyeleri Türklerle anlaşma mı imzalayacak!
Bu anlaşmayı, aşağılık bir biçimde altınla mı satın alacak?
Lordum unutmayın, bir zamanlar yaşadığınız
Hıristiyan adası Rodos'un yitirilmesi Avrupa'yı utanca boğdu.
Sizler de buraya yerleştirildiniz, Türklerle ölümüne
savaşmak için.

VALİ
Kaptan, bunu biliyoruz ama askerimiz az.

BOSCO
Calymath'ın istediği miktar ne kadar?

VALİ
Yüz bin altın.

BOSCO
Efendim Kral bu adanın sahibi,
Türkleri bir an önce buradan kovmak istiyor.
Bu yüzden, gelin dinleyin beni ve altını vermeyin.
Majestelerine yardım yollaması için yazacağım,
Sizleri özgür görene dek buradan ayrılmayacağım.

VALİ
Bu koşulla Türklerin satılmasına izin veriyoruz.
Subaylar, gidin ve onları halka teşhir edin.
(SUBAYLAR *çıkar.*)
Bosco, Malta ordusunun komutanı olacaksın,
Biz ve savaşçı şövalyelerimiz seni takip edeceğiz,
Bu barbar, inançsız Türklere karşı.

BOSCO
Böylece, senden önceki yöneticilerin izinden yürümüş
olacaksın.
Türklerin iğrenç kuvvetleri Rodos'u kuşattığında,

Kenti koruyanların sayısı azdı,
Yine de savaştılar canla başla. Tek bir kişi bile kurtulamadı
Kötü haberi Hıristiyan âlemine duyurmak için.

VALİ
Bizler de öyle savaşacağız; haydi, gidelim.
Kibirli, cüretkâr Calymath, altın yerine
Durnana ve ateşe sarılı gülleler yollayacağız.
Git istediğin yeri haraca bağla, bizler kararlıyız,
Kanla kazanılır onur, altınla değil.
(Çıkarlar.)

III. SAHNE

(*İçeri* SUBAYLAR *ve* KÖLELER *girer.*)

BİRİNCİ SUBAY
Pazar yeri burası; şurada dursunlar.
Satılmazlar diye korkmayın, hemen alıcı bulacaklar.

İKİNCİ SUBAY
Hepsinin sırtında fiyatı yazılı,
Her biri o paraya satılmalı, yoksa satılmayacaklar.
(İçeri BARABAS *girer.*)

İKİNCİ SUBAY
İşte Yahudi geliyor, mallarına el konulmasaydı
Hepsi için peşin para öderdi bize.

BARABAS
Domuz eti yiyen bu Hıristiyanlara,
Bu seçilmemişlere, sünnetsizlere,
Titus ve Vespasian[45] gibi bizi alt edene kadar
Hiç önemsenmeyen bu sefillere rağmen
Eski zenginliğime kavuştum.
Kızımın bir rahibe olacağını umdular,

[45] Kudüs, M.S.70 yılında Vespasian tarafından fethedildi. M.S.69 yılında Roma imparatoru olan Vespasian'ı, M.S.79 yılında imparator olan oğlu Titus takip etti.

Ama şu anda evde; ben de bir ev satın aldım,
Vali'ninki kadar büyük ve güzel.
Maltalılara rağmen orada yaşayacağım.
Ferneze ile el sıkıştık[46] ama ben onun yüreğini avuçlayacağım.
Evet, aynı zamanda oğlunun da, hem de kesinlikle.
Bir haksızlığı çabucak unutan
Levy kabilesinden[47] değilim ben.
Biz Yahudiler, canımız istediğinde köpek gibi yaltaklanırız.
Gülerken de ısırırız, bakışlarımız
Bir kuzununki gibi masum ve zararsızken.
Floransa'da öğrendim elimi öpmesini,
Çıplak ayaklı keşişler gibi yerlere eğilmeyi,
Bana köpek dediklerinde omuzlarımı silkmeyi,
Onları iskemleye oturmuş dilenirken,
Ya da bizim sinagogda toplandıklarını görmeyi,
Sadaka kutusu önüme geldiğinde
Para yerine içine tükürmeyi umarak.
İşte, geliyor Vali Don Lodowick'in oğlu,
İyi yürekli babası yüzünden sevdiğim kişi.

(*İçeri* LODOWICK *girer.*)

LODOWICK

Zengin Yahudi'nin buraya geldiğini duydum.
Onu bulup gözüne gireyim ki,
Abigail'i görebileyim;
Çünkü, Don Mathias onun güzel olduğunu söyledi bana.

BARABAS

(Kendi kendine)

Şimdi kanıtlayacağım güvercin değil bir yılan olduğumu;
Yani, bir aptaldan çok, kurnaz biri olduğumu.

LODOWICK

Yahudi ileride yürüyor, güzel Abigail için harekete geçeyim.

BARABAS

(Kendi kendine)

Tabii, tabii, kuşkusuz emrine amade o senin.

[46] Barabas'ın, Ferneze'den güvence aldığı anlamına geliyor.
[47] Levi kabilesi: Kaçakların barındıkları kentlere egemen olan kabile. Adam öldürenler, sığındıkları bu kentlerde cezalandırılma korkusu olmadan rahatça yaşarlardı.

LODOWICK
Barabas, biliyorsun, Vali'nin oğluyum ben.

BARABAS
Bayım, keşke babası da olsaydınız; size dileyeceğim tek kötülük bu. *(Kendi kendine)* Bu sefilin suratı yeni ütülenmiş domuz kafasına benziyor.[48]

LODOWICK
Barabas, nereye gidiyorsun?

BARABAS
Uzağa değil; bizde âdettir
Sizin gibi Hıristiyanlarla konuşurken
Yüzümüzü rüzgâra döneriz, kendimizi arındırmak için;
Çünkü biziz Tanrı'nın sevdiği ulus.

LODOWICK
Barabas, bana bir elmas verir misin?

BARABAS
Ah bayım, babanız aldı elmaslarımı;
Yine de işinize yarayacak bir elmasım kaldı.
(Kendi kendine)
Kızımdan söz ediyorum. Ancak sen ona sahip olamadan
Kurban ederim kızımı bir odun yığını üzerinde.
Bende ona verilecek kent zehiri[49] ve cüzzam var.

LODOWICK
Foyası[50] olmadan da parlıyor mu?

BARABAS
Sözünü ettiğim elmasın foyası hiç olmadı–[51]
(Kendi kendine)
Ama o dokunursa bozulacak-

48 Don Lodowick sakalını traş etmiştir.
49 Doyurucu açıklaması yok. Veba hastalığı olabilir.
50 Kuyumculukta, mücevherlerin görünümünü güçlendirmek için kullanılan ince metal yaprak. Bu sözcük, Barabas'a kelime oyunu yapma fırsatı vermektedir.
51 Hiçbir zaman kirletilmedi.

(Yüksek sesle)
Lord Lodowick, bu elmas parlak ve güzel.

LODOWICK
Kare mi, sivri mi, lütfen söyle.

BARABAS
Sivri, bayım; *(Kendi kendine)* ama sana göre değil.

LODOWICK
Öylesini daha çok severim.

BARABAS
Ben de.

LODOWICK
Geceleri nasıl parıldar?

BARABAS
Cynthia[52] sönük kalır onun yanında.
Gündüzden çok akşamları seveceksin onu.

LODOWICK
Fiyatı nedir?

BARABAS
(Kendi kendine)
Canın, varsa eğer. *(Yüksek sesle)* Ah Lordum,
Fiyat yüzünden kavga etmeyeceğiz; evime gelin.
Size vereceğim onu *(Kendi kendine)* nefretle.

LODOWICK
Hayır, Barabas, önce onu hak edeceğim.

BARABAS
Sayın bayım,
Onu almayı babanız hak etti,
Salt hayırseverlik ve Hıristiyanlara özgü merhametiyle
Bana dinsel saflık aşılamak istedi,

[52] Ay.

Sanki bir din hocası gibi
Ölümcül günahlarımı göstermek amacıyla;
Arzularımın tersine, karşı koyduğum halde,
Her şeyime el koydu ve kapı dışarı etti beni,
Evimi de rahibeler için manastıra dönüştürdü.

LODOWICK
Hiç kuşkusuz, ruhun bunun meyvelerini toplayacak.

BARABAS
Evet, ama Lordum, hasat zamanı uzakta.
Yine de biliyorum, o rahibeler ve keşişlerin,
Para karşılığı ettikleri dualar muhteşem.
(Kendi kendine)
Kesinlikle de kimseye bir yararı yok-
Boş oturmayıp hep hareket halinde olduklarını gördüğüm için de[53]
Zamanı gelince, kusursuz bir bütünlüğe ulaşarak
Meyvelerini toplayacaklarını düşünüyorum.

LODOWICK
Barabas, kutsal rahibelerimizi karalamaya çalışma.

BARABAS
Hayır, ben onu alev alev yanan bir istekle yapıyorum.
(Kendi kendine)
Yakında evi yakmayı umarak.
Gerçi sayıları giderek artıyor ama
Ben bu manastırın icabına bakacağım.
(Yüksek sesle)
Size sözünü ettiğim elmasa gelince, efendim,Evime gelin, fiyat konusunda anlaşmazlığa düşmeyiz kesinlikle;
Hatta soylu babanızın hatırı için bile.
(Kendi kendine)
Kesinkes senin öldüğünü göreceğim-
(Yüksek sesle)
Ama şimdi bir köle satın almaya gitmeliyim.

[53] Bu sözler ironik olarak alındığında, "sürekli çiftleşiyorlar, gebelik süresi sonunda meyvelerini toplayacaklar" anlamına gelmektedir.

LODOWICK
Barabas, ben de sana eşlik edeceğim.

BARABAS
Öyleyse gel, işte pazar yeri; bu kölenin fiyatı ne?
İki yüz altın mı? Türkler bu kadar ağır çekiyor mu?

BİRİNCİ SUBAY
Bayım, fiyatı bu.

BARABAS
Hırsızlık yapabiliyor diye mi bu kadar çok istiyorsun?
Belki de para kesesi çalmanın değişik bir yolunu biliyor.
Biliyorsa, üç yüz altın eder değeri.
Yeter ki, satın alındığında,
Bir daha hapse girmeyecek diye
Valilikten mühürlü garanti verilsin;
Çünkü hırsızlar için mahkeme günü önemlidir,
Pek azı temizlenmeden kurtulabilir oradan.[54]

LODOWICK
Bu Mağripliye iki yüz altın değer mi biçtin?

BİRİNCİ SUBAY
Evet, o kadar Lordum.

BARABAS
Şu Türk neden o Mağripliden daha pahalı?

BİRİNCİ SUBAY
Çünkü genç ve daha fazla yetenekleri var.

BARABAS
Ne, simyacı taşı mı var onda?[55] Varsa, kafamı kır onunla,
seni bağışlarım.

KÖLE
Hayır efendim, saç kesip, sakal traşı yaparım.

[54] Pek azı asılmaktan kurtulabilir.
[55] Madenleri altına dönüştürdüğü sanılan taşa verilen ad.

BARABAS
Bir bakalım, efendi, sen yaşlı değil misin?

KÖLE
Ah bayım, ben gencim.

BARABAS
Genç mi? Seni satın alacağım ve sıkı çalışırsan, Bayan Kibir'le[56] evlendireceğim.

KÖLE
Size hizmet edeceğim, efendim.

BARABAS
Oyun oynarsın. Traş ediyormuş gibi yapıp, mallarımı almak için boğazımı kesersin. Söyle bakalım, sağlığın iyi mi?

KÖLE
Evet, çok iyi.

BARABAS
Çok kötü. Yalnızca yemekten tasarruf etmek için bile olsa, hastalıklı bir köle almalıyım. Senin gibi şişman yanaklı birine günde on kilo et yetmez. Daha zayıf birine bakayım.

BİRİNCİ SUBAY
Bu daha zayıf, beğendiniz mi?

BARABAS
Nerede doğdun?

ITHAMORE
Trakya'da. Arabistan'da da büyüdüm.

BARABAS
Çok iyi, işime yararsın sen.
Yüz altın, satın alıyorum onu, işte para.

[56] Gençlik ve Bayan Kibir, 'ahlak oyunları' karakterleridir. İyi bir genç 'kibir'den uzak kalmalıdır, 'erdem' peşinde koşmalıdır.

BİRİNCİ SUBAY

Öyleyse ona mühürünüzü[57] vurun bayım ve götürün buradan.

BARABAS

(Kendi kendine)

Evet, ona dikkatli baksanız iyi olur;
Çünkü benim yardımımla onca alçaklığı yapacak kişi bu.
Bayım, hoşça kalın. Efendi, gel bakalım, sen benimsin.
Elmasa gelince, sizin olacak.
Bayım, rica ediyorum, evimde bir yabancı gibi davranmayın.
Varım yoğum, her şeyim emrinizde olacak.

(MATHIAS *ve* ANNESİ *girer.*)

MATHIAS

(Kendi kendine)

Acaba Yahudi ile Lodowick gizli gizli ne konuşuyorlar?
Korkarım, konu güzel Abigail.

BARABAS

Don Mathias geliyor, konuşmayı bırakalım;
Kızımı çok seviyor, kızım da ona değer verir.
Ancak, and içtim her ikisinin de umutlarını suya düşürmeye,
İntikamımı almaya *(Kendi kendine)* Vali'den.

(LODOWICK *çıkar.*)

ANNE

En iyisi bu Mağripli, değil mi? Oğlum konuşsana.

MATHIAS

Hayır anne, bu daha iyi, iyi bak ona.

BARABAS

Annenin yanında beni tanımıyormuş gibi davran,
Yakınlarda gerçekleşecek evlilikten kuşkulanmasın.
Onu eve götürünce bana gel.
Beni baban kabul et; oğlum, hoşça kal.

[57] 'Mark', hem 'mühür vurmak', hem de 'bakmak' anlamına geldiğinden, Barabas bir kelime oyunu yapacaktır.

MATHIAS
Don Lodowick seninle ne konuşuyordu?

BARABAS
Korkma dostum, elmaslardan konuştuk. Abigail'den değil.

ANNE
Mathias, söyle, Yahudi değil miydi o?

BARABAS
Makabiler[58] ile ilgili yazıya gelince,
O bende bayım, emrinize amade.

MATHIAS
Evet anne, onunla yaptığımız konuşma,
Ödünç almak istediğim bir iki kitapla ilgili.

ANNE
Konuşma onunla, cennetten kovuldu o.
Altınlarını aldın dostum, haydi gidelim.

MATHIAS
Yahudi efendi, kitabı unutma.

BARABAS
Unutmam bayım.
(MATHIAS ve ANNESİ *bir* KÖLE *ile çıkar.*)

BİRİNCİ SUBAY
İyi bir satış yaptık, haydi gidelim.
(SUBAYLAR *ve* KÖLELER *çıkar.*)

BARABAS
Bana adını söyle,
Ardından da ananı, babanı, durumunu, mesleğini anlat.

ITHAMORE
Doğrusu efendim, yoksul bir aileden geliyorum.
Adım Ithamore; mesleğim ise, siz ne isterseniz o.

[58] Tevrat'ın dışında kalan, ama Eski Ahit'in Hıristiyanlık öncesi dönemdeki Yunanca çevirisi Septuagint'in bazı yazmalarında yer verilen dört kitap.

BARABAS
Mesleğin yok mu? Sözlerime kulak ver.
İşine yarayacak şeyler öğreteceğim sana.
Öncelikle, şevkat, sevgi, boş umut,
Anlamsız korku gibi duygular barındırma içinde.
Hiçbir şeyden etkilenme, kimseye acıma,
Gülümse kendi kendine Hıristiyanlar inlerken.

ITHAMORE
Çok iyi efendim. Bunun için burnunuza tapıyorum.[59]

BARABAS
Bana gelince, geceleri dolaşırım etrafta,
Duvar diplerinde inleyen hasta insanları öldürürüm.
Bazen gider su kuyularını zehirlerim;
Arada sırada da, Hıristiyan hırsızları yüreklendirmek için
Biraz altın kaybetmekten çekinmem.
Yeter ki, balkonumda yürürken
Onları evimin önünden zincire vurulmuş geçerken görebileyim.
Gençken tıpla ilgilendim,
Öğrendiklerimi önce İtalyanlar üzerinde denemeye başladım.
Cenazelerle rahipleri zengin ettim;
Hiç durmadı zangoçun kolu,
Mezar kazmaktan, cenaze çanları çalmaktan.
Ondan sonra savaş araçları ürettim;
Fransa ile Almanya arasındaki savaşlarda
Beşinci Charles'a yardım ediyormuş gibi görünerek
Planlarımla dost düşman demeden insan öldürdüm.
Arkasından tefecilik yaptım,
Zor kullanarak, aldatarak, el koyarak,
Simsarlığa özgü numaralarla
Hapishaneleri bir yılda müflislerle doldurdum.
Yetimler yurdunu da kimsesiz çocuklarla.
Her ay birilerini çıldırttım.
Arada sırada, içlerinden biri,
Faizle kendisini nasıl çıkmaza soktuğumu yazdığı
Bir tomar kâğıdı göğsüne iğneleyip
Üzüntüden kendini astı.
Başlarına sardığım felaketlere karşın nasıl ödüllendirildiğime bak:

[59] Ithamore, Barabas'ın burnunun büyük olduğunu söylüyor.

Kenti satın alacak kadar çok param var.
Şimdi sen anlat, nasıl geçirdin zamanını.

ITHAMORE
Efendim,
Hıristiyan köylerini ateşe vererek,
Harem ağalarını, forsaları zincire vurarak.
Bir ara da bir handa seyislik yaptım;
Geceleri gizlice yolcuların odalarına girer, boğazlarını keserdim.
Bir keresinde, Kudüs'te,
Hacıların diz çöktüğü mermerin üstüne toz serptim;
Dizlerinde yaralar açıldı hepsinin.
Bu sakatların, koltuk değnekleriyle, topallaya topallaya eve,
Hıristiyan âlemine döndüklerini görünce zevkle kahkahalar attım.

BARABAS
Vay be, bu çok iyi.
Beni dostun kabul et; ikimiz de kötüyüz,
İkimiz de sünnetliyiz ve Hıristiyanlardan nefret ediyoruz.
Bana ihanet etmez, sıkı ağızlı olursan, çok altının olur.
Şöyle kenarda dur, Don Lodowick geliyor.
(*İçeri* LODOWICK *girer.*)

LODOWICK
Ah Barabas, merhaba;
Bana sözünü ettiğin elmas nerede?

BARABAS
Sizin için saklıyorum, bayım. Lütfen benimle içeri gelin.
Hey, Abigail, kapıyı aç diyorum.
(*İçeri* ABIGAIL *girer.*)

ABIGAIL
Baba, tam zamanında geldin.
Hürmüz'den[60] mektup var, haberci içerde bekliyor.

BARABAS
Mektupları ver; kızım, dinle beni:

[60] İran Körfezi'nde ünlü bir ticaret merkezi.

Elinden geleni yap, Vali'nin oğlu Lodowick'i memnun etmek için;
Yeter ki, bekâretini koru.
Ona bir (ABIGAIL'*e*) kâfir gibi davran,
Yalan söyle, onu sevdiğine yemin et,
İbrahim'in soyundan değil o.
(Yüksek sesle) Bayım, lütfen beni affedin, biraz işim var.
Abigail, benim için ona hoşgeldin de.

ABIGAIL
Baba, hem senin adına, hem kendi adıma hoşgeldi buraya.

BARABAS
Kızım, bir şey daha var,
(ABIGAIL'*e fısıldar*)
Öp onu, tatlı tatlı konuş onunla;
Kurnaz bir Yahudi gibi öyle entrikalar yap ki,
Dışarı çıkmadan önce birbirinizle nişanlanmış olun.

ABIGAIL
(BARABAS'*a*)
Ah, baba, ben Don Mathias'ı seviyorum.

BARABAS
(ABIGAIL'*e*)
Biliyorum; yine de onunla[61] seviş;
Böyle yap, yapmak zorundasın.
(Yüksek sesle)
Yemin ederim ki, bu, vekilimin el yazısı;
Haydi, sen git içeri. Ben hesapları gözden geçireceğim.
(ABIGAIL *ve* LODOWICK *çıkar.*)
Hesap tamam, Lodowick ölecek.
Vekilim, bana yüz fıçı şarap borcu olan
Bir tüccarın kaçtığı haberini yolluyor.
Şu kadar önemi yok benim için;[62] yeterince param var.
Artık Abigail'i öpmüştür;
Abigail de onu sevdiğini söylüyordur; o da Abigail'e.
Tanrı'nın Yahudiler için manna[63] yağdırdığı nasıl kesinse

[61] Lodowick'le.
[62] Parmağını şaklatır.
[63] Tanrı'nın İsrailoğullarına yolladığı ekmek.

Lodowick ve Don Mathias da kesinlikle ölecekler;
Son toplantıda en büyük düşmanım babasıydı.
(*İçeri* MATHIAS *girer.*)
Don Mathias nereye gidiyorsun? Dur bir dakika.

MATHIAS
Güzel sevgilim Abigail'den başka nereye giderim?

BARABAS
Biliyorsun, tanrı da şahidimdir ki, doğru söylüyorum;
Kızımın senin olmasını istiyorum.

MATHIAS
Evet Barabas, yoksa bana çok büyük haksızlık yapmış olacaksın.

BARABAS
Böyle bir şeyi düşünmekten tanrı korusun beni.
Ağladığım için affet; ama Vali'nin oğlu
Ben istesem de istemesem de Abigail'i alacak.
Mektuplar, bilezikler, mücevherler, yüzükler yolluyor ona.

MATHIAS
O da alıyor mu?

BARABAS
Abigail mi? Hayır Mathias, geri gönderiyor hepsini.
Lodowick geldiğinde odasına kapanıyor,
Yine de anahtar deliğinden kızımla konuşuyor,
O ise cama koşup, sen ne zaman gelip,
Lodowick'i kapı dışarı edeceksin diye bakıyor.

MATHIAS
Ah, hain Lodowick!

BARABAS
Daha biraz önce, ben eve gelirken yanımdan geçip içeri girdi;
Eminim şu anda Abigail'ledir.

MATHIAS
Oradan defedeceğim onu.

BARABAS
Tüm Malta'yı verseler bile olmaz; sok kılıcını kınına,
Eğer beni seviyorsan evimde kavga etmeyin;
Ancak, gizlice gir içeri ve onu görmemiş gibi davran.
Gitmeden önce onunla öyle bir konuşacağım ki,
Abigail'den ümidini kesecek.
Git, çünkü geliyorlar, onun için git.
(İçeri LODOWICK *ve* ABIGAIL *girer.)*

MATHIAS
Ne! El eleler, buna katlanamam.

BARABAS
Mathias, beni seviyorsan tek kelime etme.

MATHIAS
Pekâlâ, öyle olsun, başka sefere kalsın.
(Çıkar.)

LODOWICK
Barabas, dul kadının oğlu değil miydi o?

BARABAS
Evet. Ancak dikkat et, çünkü, seni öldürmeye and içti.

LODOWICK
Beni öldürmeye mi? Aklını mı yitirmiş bu aşağılık adam?

BARABAS
Hayır, hayır. Belki de korkuyor,
Senin düşünü bile kuramadığın o şeyin senin başına[64]
geleceğinden.
Şu kızım olacak, aptalın teki-

LODOWICK
Niye? Don Mathias'ı mı seviyor?

[64] Lodowick'in Abigail ile evlenecceğinden.

BARABAS
Gülüşüyle sana yanıt vermiyor mu?

ABIGAIL
(Kendi kendine)
Kalbim Mathias'a ait, arzum dışında gülümsüyorum.

LODOWICK
Barabas, biliyorsun uzun süredir kızını seviyorum.

BARABAS
O da seni seviyor; hem de küçüklüğünden beri.

LODOWICK
Artık duygularımı saklayamam.

BARABAS
Ne de ben sana duyduğum sevgiyi saklayabilirim.

LODOWICK
Bu senin elmasın, söyle bana, ona sahip olacak mıyım?

BARABAS
Kazan ve tak onu, henüz kirletilmedi.
Ah, biliyorum, siz saygıdeğer beyefendi küçümsersiniz
Bir Yahudi'nin kızıyla evlenmeyi.
Ancak, yine de üzerinde haç işareti,
Çevresinde de Hıristiyan deyişleri bulunan
Bir sürü altın vereceğim ona.

LODOWICK
Parana değil ona değer veriyorum;
Rızanı istiyorum senden.

BARABAS
Benim rızamı aldın ama yine de bir konuşayım onunla.
(ABIGAIL'e)
Kabil'in nesebinden olan,
Seder'i[65] hiç tatmayan, ne bizim Kenan ellerini,

[65] 'Fısıh' ya da 'Hamursuz' olarak da bilinen, İsrailoğullarının tutsaklıktan kurtuluşunu anmak amacıyla kutlanan bayramda yenilen yemeğe verilen ad.

Ne de bundan sonra gelecek mesihlerimizi
Görecek olan bu Yebusi,[66]
Şu nazik Lodowick-solucanını kastediyorum,
Aldatılmalı: Elini ona ver,
Ama sakla kalbini Don Mathias gelene kadar.

ABIGAIL
(BARABAS'a)
Ne! Lodowick'le mi nişanlanacağım?

BARABAS
(ABIGAIL'e)
Bir Hıristiyan'ı aldatmak günah değildir;
Çünkü onlar ilke edinmişlerdir
Sapkınlara verdikleri sözleri tutmamayı.
Ancak, Yahudi olmayan herkes sapkındır;
Bu sağlam bir mantık; bu yüzden kızım, korkma,
(LODOWICK'e)
Onu ikna ettim, kabul ediyor.

LODOWICK
Öyleyse sevgili Abigail, benimle evleneceğini söyle.

ABIGAIL
Madem babam böyle istiyor, başka bir şey gelmez elimden;
Ölümden başka hiçbir şey ayıramaz beni aşkımdan.[67]

LODOWICK
Ruhumun yanıp tutuştuğu şeye sahibim artık.

BARABAS
(Kendi kendine)
Ben değilim ama umuyorum olacağım!

ABIGAIL
(Kendi kendine)
Ah, zavallı Abigail, ne yaptın böyle?

[66] Davud'un fethettiği Kudüs kentinde yaşayanlara verilen ad.
[67] Abigail, sevgilim derken Mathias'ı kastetmektedir ancak Lodowick kendinden söz ettiğini sanır.

LODOWICK
Neden yüzünün rengi değişti birden?

ABIGAIL
Bilmiyorum; hoşça kal, gitmem gerek.

BARABAS
Durdur onu; ancak, bir kelime daha söylemesine izin verme.

LODOWICK
Birden sesi kesildi. Ne ani bir değişiklik bu!

BARABAS
Şaşırtmasın seni bu; Yahudilerde gelenektir:
Yeni nişanlanan genç kızlar biraz ağlamalıdırlar.
Sevgili Lodowick, daha fazla sıkma onun canını, haydi git.
Senin karın artık; sen de benim mirasçım olacaksın.

LODOWICK
Demek gelenek ha! Öyleyse içim rahat.
Güzel Abigail'in bana surat asmasındansa
Parlak gökyüzünün kararmasını,
Doğanın güzelliğinin boğucu bulutlarla yok olmasını isterim.
İşte alçak geliyor. Öcümü alacağım.
(*İçeri* MATHIAS *girer.*)

BARABAS
Sakin ol Lodowick,
Abigail'le aranı yaptım, bununla yetinmelisin.

LODOWICK
Peki, gitsin.
(Çıkar.)

BARABAS
Ben olmasaydım, kapıdan girerken hançerlenecektin;
Ancak daha fazla konuşmayalım bunun hakkında.
Burada tartışılmamalı, kılıçlar çekilmemeli.

MATHIAS
Barabas, izin ver, peşinden gideyim onun.

BARABAS
Hayır; eğer davranışlarınız yüzünden
Biri zarar görürse beni de sorumlu tutarlar.
Onunla bir daha karşılaştığında al öcünü.

MATHIAS
Bu yaptığı şey yüzünden yüreğini deşeceğim onun.

BARABAS
Öyle yap. Bak işte, Abigail'i sana veriyorum.

MATHIAS
Zavallı Mathias'a bundan daha büyük armağan olabilir mi?
Lodowick, beni bu kadar güzel bir sevgiliden yoksun mu bırakacak?
Canım bile daha değerli değil Abigail'den.

BARABAS
Aklıma kötü şeyler geliyor: Aşkınıza engel olmak için
Annene gitmiş olabilir, bu yüzden, git peşinden.

MATHIAS
Ne! Anneme mi gitti?

BARABAS
İstersen annen gelene kadar bekle.

MATHIAS
Bekleyemem. Annem gelirse üzüntüden ölür.
(Çıkar.)

ABIGAIL
Gözyaşlarım yüzünden onunla vedalaşamıyorum.
Baba, neden birbirlerine düşürdün ikisini?

BARABAS
Sana ne?

ABIGAIL
Barıştıracağım onları.

BARABAS
Barıştıracak mısın? Malta'da yeterince Yahudi yok mu ki,
Bir Hıristiyan'a yaktın abayı?

ABIGAIL
Ben Don Mathias'ı istiyorum, sevdiğim adam o.

BARABAS
Peki, ona kavuşacaksın. Kapat şunu içeri.

ITHAMORE
Tamam, onu içeri kapatacağım.
(ABIGAIL *'i içeri kapatır.*)

BARABAS
Ithamore, söyle bana, beğendin mi yaptıklarımı?

ITHAMORE
Vallahi efendim, böyle davranarak
Her ikisinin de yaşamını avucunuzun içine aldınız. Değil mi?

BARABAS
Doğru; ve plan çok kurnazca uygulanacak.

ITHAMORE
Ah efendim, benim de bu işte katkım olsun istiyorum.

BARABAS
Olacak. İşi yapacak olan sensin.
Şunu al ve hemen Mathias'a götür,
Lodowick'in yolladığını söyle.

ITHAMORE
Zehirli, değil mi?

BARABAS
Hayır, hayır, öyle de yapılabilirdi.
Bu, Lodowick'in ağzından bir düello daveti.

ITHAMORE
Korkmayın, yüreğini öyle tutuşturacağım ki,
Hemen ondan geldiğine inanacak.

BARABAS
Senin bu tez canlılığını beğeniyorum,
Ama kurnaz ol, aceleci davranma.

ITHAMORE
Bu işteki başarıma göre görev verin bana bundan sonra.

BARABAS
Haydi git.
(ITHAMORE *çıkar.*)
Şimdi Lodowick'e gideceğim,
Kurnaz bir şeytan gibi bir yalan uydurup
Birbirlerine düşüreceğim onları.

(Çıkar.)

III. PERDE

I. SAHNE

(*İçeri* FAHİŞE *girer.*)

FAHİŞE

Kent kuşatıldığından beri,[68] işlerim yavaşladı.
Öyle zamanlar vardı ki, tek bir gecede,
Yüz altın kazanırdık rahat rahat.
Ancak şimdi, istemesem de namuslu olmalıyım.
Biliyorum, hâlâ güzelim.
Venedik'ten tüccarlar, Padua'dan
Bilge beyefendiler, demek istediğim,
Eğitimli, cömert kişiler gelirdi hep.
Şimdi ise Pilia-Borza'dan başka kimse gelmiyor.
O da hiç ayrılmıyor evimden;
İşte geliyor.

(*İçeri* PILIA-BORZA *girer.*)

PILIA-BORZA

Hey dilber, aç avucunu, harcayabileceğin bir şey var burada.

(Bir kese gümüş gösterir.)

[68] Kent, Vali'nin Türklere meydan okuduğu III. Perde, V. Sahnede kuşatılır. Bazı eleştirmenler, oyunun orijinalinde, Fahişe'nin konuşmasının III. Perde, V. Sahneden sonra gelmesi gerektiğini söylemekteler.

FAHİŞE
Bunlar gümüş, gümüşten nefret ederim.

PILIA-BORZA
Peki, ama Yahudi'nin altınları var;
O altınlar benim olacak, ne olursa olsun.

FAHİŞE
Söyle bana, nereden buldun bunları?

PILIA-BORZA
Vallahi, bahçelerde, arka yollardan yürürken kafamı kaldırınca Yahudi'nin muhasebesini tuttuğu yeri gördüm; birkaç kese para vardı. Gece kancayla eve tırmandım, tam işime yarayan keseleri seçerken evin içinde bir gürültü duydum; onun üzerine sadece bunu aldım ve oradan kaçtım. Bak, Yahudi'nin adamı geliyor.
(İçeri ITHAMORE *girer.)*

FAHİŞE
Keseyi sakla.

PILIA-BORZA
Ona bakma, buradan gidelim. Hay allah, şu yüzünün haline bak, bizi hemen ele vereceksin.
(FAHİŞE *ve* PILIA-BORZA *çıkar.*)

ITHAMORE
Ah, hayatımda gördüğüm en güzel yüz bu!Giysilerinden bir fahişe olduğu anlaşılıyor;[69] Yahudi'nin yüz altınını verirdim onun gibi bir metresim olsun diye.
Verdim birbirlerini düelloya davet ettikleri mektupları
ikisine de;
Ne hoş, karşılaştıklarında düello edip ölecek ikisi de.
(Çıkar.)

[69] Elizabeth döneminde, fahişeler, genellikle bol giyisiler giyerlerdi.

II. SAHNE

(*İçeri* MATHIAS *girer.*)

MATHIAS

İşte burada tanık olacak Abigail,
Mathias'ın onu sevip sevmediğine.
(*İçeri* LODOWICK *girer. Mektup okumaktadır.*)

LODOWICK

Ne, nasıl böyle aşağılık şeyler yazmaya cüret eder o alçak!

MATHIAS

Alçak, Abigail'ime kur yapmaya cesaret edersin ha!

LODOWICK

Ettim, öcünü al yürekliysen.
(*Kavga ederler. Yukarıda* BARABAS *görünür.*)

BARABAS

Ne güzel kavga ediyorlar; ancak öldürücü darbeyi indirmedi ikisi de.
Haydi Lodowick, haydi Mathias, işte böyle.
(*Her ikisi de yere düşer.*)
İşte böylece, yürekli olduklarını kanıtladılar.

[SESLER] (*İçeriden*)

Ayırın onları, ayırın.

BARABAS

Evet, öldüklerine göre ayırın onları. Hoşça kalın, hoşça kalın.
(*Çıkar. İçeri* VALİ, MATHIAS'*ın* ANNESİ *ve yurttaşlar girer.*)

VALİ

Ne acıklı bir manzara bu! Lodowick'im öldürülmüş!
Bu kollar mezarın olacak senin.

ANNE

Bu kim? Oğlum Mathias, öldürülmüş!

VALİ

Ah Lodowick, seni Türkler öldürseydi
Alırdı öcünü zavallı Ferneze.

ANNE

Oğlun oğlumu öldürdü, onun öcünü alacağım.

VALİ

Bak Katherine, bak işte, bunlar oğlunun oğlumda açtığı yaralar.

ANNE

Ah, bırak beni üzmeyi, yeterince üzgünüm zaten.

VALİ

Ah, iç çekişlerim can veren nefese dönüşse keşke;
Keşke gözyaşlarım kan olsa da, tekrar yaşasa oğlum.

ANNE

Kim düşürdü onları birbirine?

VALİ

Bilmiyorum, beni en çok üzen de bu.

ANNE

Oğlum oğlunu severdi.

VALİ

Lodowick de onu severdi.

ANNE

Oğlumu öldüren silahı ver bana,
Kendimi öldüreceğim.

VALİ

Hayır madam, durun, o silah oğlumundu;
Asıl Ferneze ölmeli onunla.

ANNE

Dur, araştıralım ölümlerine neden olanları,
Alalım böylelikle öçlerini.

VALİ

Öyleyse, kaldırın onları, gömülsün
İkisi birden, taştan kutsal bir anıta;
Sunağına sunacağım
İç çekişlerimi, gözyaşlarımı her gün;
Dualarımla deleceğim umursamaz gökyüzünü,
Seven yürekleri zorla birbirinden ayıranları,
Acımıza neden olanları açıklayana kadar.
Gel Katherine, kaybımız eşit,
Üzüntüyü de eşit olarak paylaşalım.
(Cesetlerle çıkarlar.)

III. SAHNE

(*İçeri* ITHAMORE *girer.*)

ITHAMORE

Kimse böylesine kurnazca planlanan,
Böylesine kusursuz uygulanan alçaklık görmüş müdür hiç?
İkisi de kandırıldı, düpedüz oyuna getirildiler.
(*İçeri* ABIGAIL *girer.*)

ABIGAIL

Hayrola Ithamore, niye gülüyorsun öyle?

ITHAMORE

Ah, hanımım, hah, hah, ha!

ABIGAIL

Nedir derdin?

ITHAMORE

Ah, benim efendim!

ABIGAIL

Ne?

ITHAMORE

Ah, hanımım! Benim efendim, gelmiş geçmiş en yaman,
en ciddi, en ağzı sıkı, en kurnaz ve şişe burunlu efendi.

ABIGAIL

Be adam, söyle, neden babam hakkında böyle konuşuyorsun?

ITHAMORE

Ah, benim efendim çok güzel bir oyun oynadı.

ABIGAIL

Hangi konuda?

ITHAMORE

Niye? Bilmiyor musun?

ABIGAIL

Hayır.

ITHAMORE

Mathias ile Don Lodowick'in başına gelen felaketi
duymadın mı?

ABIGAIL

Hayır, ne oldu?

ITHAMORE

Şeytan bir düello daveti uydurdu, efendim yazdı, ben de önce
Lodowick'e ve *imprimis*[70] Mathias'a götürdüm.
Sonra da karşılaştılar ve masaldaki gibi
Sona erdirdiler birbirlerinin yaşamını acıklı bir biçimde.

ABIGAIL

Onların ölmesine babam mı neden oldu?

ITHAMORE

Adım Ithamore mu?

[70] Ithamore, Latince 'önce' anlamına gelen bu sözcüğü yanlış kullanmaktadır.

ABIGAIL
Evet.

ITHAMORE
Adım kadar eminim ki, baban yazdı, ben de götürdüm
düello çağrısını.

ABIGAIL
Pekâlâ, Ithamore, senden şunu istiyorum:
Yeni manastıra git,
St. Jaques keşişlerinden herhangi biriyle görüş,
Onlara, gelip benimle konuşmalarını rica ettiğimi söyle.

ITHAMORE
Hanımım, bir sorumu yanıtlamanı rica etsem?

ABIGAIL
Peki köle, nedir?

ITHAMORE
Kalpten gelen bir soru. Rahibeler ara sıra keşişlerle
oynaşmazlar mı?

ABIGAIL
Haydi oradan, terbiyesiz adam; bu muydu soracağın soru?
Haydi, git.

ITHAMORE
Gidiyorum hanımım, gidiyorum.
(Çıkar.)

ABIGAIL
Taş yürekli baba, acımasız Barabas,
Planlarının amacı, ikisine de yakınlık göstermemi,
Bu yakınlık yüzünden öldürülmelerini sağlamak mıydı?
Kabul, babası nedeniyle Lodowick'i sevmiyordun;
Ancak, Don Mathias sana bir kötülük yapmamıştı asla.
Korkunç bir intikam almaya kararlıydın
Çünkü Vali malını mülkünü almıştı elinden.
Öcünü onun oğlundan almaya,

Bunu da Mathias'ı kullanarak yapmaya karar verdin;
Mathias'ı kullanınca da beni öldürmüş oldun.
Görüyorum ki, bu dünyada sevgi,
Yahudilerde acıma duygusu, Türklerde inanç yok.
İşte, keşişle geliyor lanet Ithamore.
(*İçeri* ITHAMORE *ve* KEŞİŞ *girer.*)

KEŞİŞ
Virgo, salve.[71]

ITHAMORE
Ne! Eğilip, el etek mi öpüyorsun?

ABIGAIL
Hoşgeldiniz, sayın rahip. Ithamore, sen çık.
(ITHAMORE *çıkar.*)
Kutsal peder, size yalvarma cüretini gösteriyorum.

KEŞİŞ
Hangi konuda?

ABIGAIL
Rahibeliğe kabul edilmemi sağlamanız konusunda.

KEŞİŞ
Abigail, çok zaman geçmedi
Rahibeliğe kabulün için uğraşmamın üzerinden;
Ancak, sen bu kutsal yaşamdan hoşlanmadın o zaman.

ABIGAIL
O zaman kesin karar vermemiştim, kendimden emin değildim
Dünyadaki aptallıklara zincirle bağlıydım.
Ama şimdi, üzüntüyle satın alınan deneyim
Nesneler arasındaki farkı gösterdi bana.
Ah, günahkâr ruhum uzun süre dolaştı
Sonsuz yaşam veren iman güneşinden çok uzaklarda,
İnançsızlığın ölümcül labirentinde.

[71] Selam, bakire.

KEŞİŞ
Sana kim öğretti bunları?

ABIGAIL
Manastırın başrahibesi;
Onun şevkle öğrettiklerini benimsedim.
İşte bu yüzden Jacomo, izin ver katılayım,
Layık olmasam bile, rahibelerin arasına.

KEŞİŞ
Peki Abigail, ama bir daha fikir değiştirme
Çünkü bu ruhun için çok kötü olur.

ABIGAIL
Babamın hatasıydı o.

KEŞİŞ
Babanın mı? Nasıl?

ABIGAIL
Hayır; beni affedin. *(Kendi kendine)* Ah, Barabas.
Gerçi sana kötü şeyler yapmamı hak ettin,
Ama bu dudaklar seni ele vererek yaşamını tehlikeye atmayacak.

KEŞİŞ
Haydi, gidelim mi?

ABIGAIL
Emirlerinizi bekliyorum.
(Çıkarlar.)

IV. SAHNE

(*İçeri* BARABAS *girer. Bir mektup okumaktadır.*)

BARABAS

Ne? Abigail yine mi rahibe olmuş?
Yalancı, hain evlat! Babanı terk ettin ha!
Benden habersiz, benden izin almadan
Yeniden manastıra kapandın ha!
Bir de mektup yazıyor, tövbe etmemi istiyor.
Tövbe mi? *Spurca!*[72] Ne demek oluyor bu?
Korkarım biliyor parmağım bulunduğunu
Don Mathias ve Lodowick'in ölümlerinde.
Eğer öyleyse, bu işle ilgilenmenin zamanı geldi.
İnancı benimkinden farklılık gösteriyorsa,
Beni sevmediği inancına kapılırım kesinlikle;
Ya da sevse bile, yapılan bir şeyden hoşlanmadığı düşüncesine.
Bu gelen de kim?

(*İçeri* ITHAMORE *girer.*)

Ah, Ithamore, yanıma gel.
Gel yanıma gözbebeğim, gel efendisinin canı, yanıma gel;
Benim sadık hizmetkârım. Hayır, benim öteki benliğim.
Artık senden başka kimseden fayda yok bana;
Mutluluğum da bu umut üzerine kurulu.
Abigail'i ne zaman gördün?

ITHAMORE

Bugün.

BARABAS

Kiminle?

ITHAMORE

Bir keşişle.

BARABAS

Bir keşişle mi? Alçak yalancı, yaptı yapacağını.

[72] Pislik. Yani: benim için değeri yok tövbenin.

ITHAMORE
Neyi efendim?

BARABAS
Abigail'imi rahibe yaptı.

ITHAMORE
Yalan değil, çünkü beni keşişe o yollamıştı.

BARABAS
Ah, kara gün,
Yalancı, güvenilmez, kaypak Abigail!
Neyse, boşver. Ithamore, bundan böyle
Kızım beni asla utanca boğamayacak yaptıklarıyla.
Asla benden bir miras kalmayacak ona;
Hayır duamı alamayacak, kapımdan içeri giremeyecek;
Lanetim altında kalıp yok olacak,
Kardeşini öldüren Kabil'in Adem'in lanetiyle yok olduğu gibi.

ITHAMORE
Ah, efendim.

BARABAS
Ithamore, onun için yalvarma, öfkeliyim;
Tüm benliğimle nefret ediyorum ondan.
Bu isteğimi yerine getirmezsen
Benden nefret ettiğini düşüneceğim.

ITHAMORE
Kim? Ben mi efendim? Koşup çıkarım bir kayaya ve atarım kendimi balıklama denize. Sizin tatlı canınız için her şeyi yaparım.

BARABAS
Ah, sadık Ithamore; sen uşak değil, dostsun bana.
Seni, burada, tek vârisim ilan ediyorum,
Ben ölünce her şeyim senin olacak;
Hayattayken de kullan servetimin yarısını,
Ben harcıyormuşum gibi.
İşte anahtarlarım, yakında vereceğim onları sana.

Git, üst baş al kendine, hiçbir eksiğin kalmasın;
Sadece bil, böyle yapacağını.
Önce git, pirinç tenceresini,
Ocakta duran akşam yemeğimizi getir bana.

ITHAMORE
Hayatım üzerine bahse girerim ki, efendim acıkmış. Gidiyorum efendim.
(Çıkar.)

BARABAS
İşte böyle koşar her alçak servet peşinde,
Umutlarından başka yerde zengin olmasa bile.
Hişşşt.
(ITHAMORE *tencereyle girer.*)

ITHAMORE
İşte burada, efendim.

BARABAS
Çok iyi Ithamore. Ne, kepçeyi de mi getirdin?

ITHAMORE
Evet efendim. Atasözü der ki: Şeytanla yemek yiyene uzun kaşık gerekir. Ben de size bir kepçe getirdim.

BARABAS
Çok iyi Ithamore, artık ağzını sıkı tut.
Seni çok sevdiğim için
Abigail'in öldüğünü göreceksin
Ki, rahat rahat yaşayasın mirasçım olarak.

ITHAMORE
Efendim, yoksa onu, insana iyi gelen pirinç lapasıyla mı zehirleyeceksiniz? Onu semirtip, tombullaştırırsınız, şişmanlatırsınız farkında olmadan.

BARABAS
Evet. Ancak Ithamore, bunu görüyor musun?
Bu değerli tozu

Bir zamanlar Ancona'da[73] bir İtalyan'dan almıştım.
İnsanda kabızlık yapan, hastalandıran,
Zehirleyen bir etkisi vardır. Yine de kendini belli etmez,
Alındıktan sonraki kırk saat içinde.

ITHAMORE
Nasıl, efendim?

BARABAS
Şöyle Ithamore:
Bu gece Maltalılar için kutsal bir gece.
Aziz Jaques gecesi diyorlar adına.
Bu gecede, Maltalılar bağışlarını manastırlara götürürler.
Bunu diğer bağışlarla götür manastırın önüne koy.
Bağışların içeri alındığı karanlık bir giriş var;
Rahibeler ne bağışı getireni görürler
Ne de kimin yolladığını araştırırlar.

ITHAMORE
Niye?

BARABAS
Belki bir tür törendir bu.
Ithamore, bu kazanı oraya götürüp koymalısın.
Dur, önce baharatlayayım onu.

ITHAMORE
Lütfen yapın, ben de size yardım edeyim, efendim. Lütfen izin verin, önce tadına bakayım.

BARABAS
Bak. Ne diyorsun?

ITHAMORE
Vallahi efendim, bir kazan lapanın ziyan olmasına üzülüyorum.

BARABAS
Sus Ithamore, ziyan olması, olmamasından iyidir.

[73] İtalya'da, Portekiz Yahudilerinin sığındığı bir kıyı kenti.

Emin ol, bol bol lapa yiyeceksin.
Kesem, kasam ve ben seninim.

ITHAMORE
Efendim, gidiyorum.

BARABAS
Dur. Ithamore, önce karıştırayım onu;
Büyük İskender'in içince öldüğü içki gibi[74]
Ölümcül olsun Abigail için.
Babası Papa Hazretleri'ni zehirleyen Borgia'nın şarabı gibi[75]
Etkili olsun onun üzerinde.
Kısacası, Lerna'nın[76] zehiri, Hydra'nın[77] kanı,
Porsuk ağacının suyu,[78] Cocytus'un nefesi,[79]
Styx gölünün tüm zehirleri[80]
Cehennemden kopup,
Kusun zehirinizi bunun içine ve zehirleyin
Babasını bir şeytan gibi terk eden kızı.

ITHAMORE
Nasıl da kutsadı! Pirinç lapası hiç böyle soslanmış mıdır?
Ne yapacağım bununla?

BARABAS
Ah, sevgili Ithamore, git ve bırak onu;
Bırakır bırakmaz da gel
Çünkü senin için başka görevlerim var.

ITHAMORE
Bir ahır dolusu Hollanda kısrağını öldürecek kadar zehir var içinde. Toz olup,[81] götüreceğim onu rahibelere.

[74] Büyük İskender sıtmadan ölmüştür. Ancak, adamlarından Antipater'in sunduğu zehirli şarap yüzünden öldüğü de söylenir.
[75] Papa VI.Alexander, Cesare Borgia'nın babasıdır ve oğlunun kendisine yanlışlıkla verdiği zehirli şarabı içerek ölmüştür.
[76] Hydra'nın yaşadığı Argos yakınlarında, Lerna'yı zehirleyen bataklık.
[77] Herakles'in öldürdüğü, çok başlı canavar. Kanının zehirli olduğu söylenir.
[78] Porsukağacı zehirlidir.
[79] Hades'teki ırmaklardan bir tanesi. Cocytus'un nefesi: Irmaktan yayılan koku.
[80] Arcadia'da bir kuyu. Suyu çok soğuk ve çok zehirliymiş.
[81] 'Toz sözcüğünün, aynı zamanda, 'zehir'i çağrıştırdığı düşünülürse, Barabas'ın takip eden konuşması anlam kazanmaktadır.

BARABAS
At vebasını da ekle. Git.

ITHAMORE
Gittim.
Ücretimi öde bana çünkü görevimi tamamladım bile.
(Çıkar.)

BARABAS
Ithamore, sana ücretini fazlasıyla ödeyeceğim.
(Çıkar.)

V. SAHNE

(*İçeri* VALİ, MARTIN DEL BOSCO, ŞÖVALYELER *girer.*
Bir PAŞA *ile görüşürler.*)

VALİ
Hoşgeldiniz, yüce Paşa. Calymath nasıllar?
Hangi rüzgâr attı sizi Malta limanına?

PAŞA
Tüm dünyayı savuran rüzgâr,
Altın arzusu.

VALİ
Altın arzusu mu, yüce bayım?
Batı Hindistan'da bulunur o;
Malta'da altın madeni yoktur.

PAŞA
Siz Maltalılara şu haberi yolladı Calymath:
Daha önce vermiş olduğunuz sözü
Yerine getirmek için istediğiniz süre sona erdi.
Vergi borcunuzu alımam için de beni yolladı.

VALİ

Paşa, kısaca söylüyorum, bizden vergi alamayacaksınız,
Ne de dinsizler bizden kopardıklarıyla geçinecekler.
Öncelikle, kentin surlarını yerle bir edeceğiz,
Adayı harabeye çevirip kiliseleri yıkacağız,
Mallarımızı gemilerle Sicilya'ya gönderdikten sonra,
Yıkıcı denizin içeri girmesi için bir delik açacağız.
Ve savunmasız kıyıları döven dalgalar
Hücum ederek batıracaklar adayı.

PAŞA

Vali, madem anlaşmayı bozdunuz
Söz verdiğiniz vergiyi vermeyeceğinizi söyleyerek,
Söz etmeyin kentinizin surlarını yıkmaktan;
Bu kadar zahmete girmenize gerek yok
Çünkü Selim-Calymath'ın kendisi gelecek,
Tunç güllelerle yerle bir edecek kulelerinizi,
Viraneye çevirecek mağrur Malta'yı
Bu katlanılmaz haksızlığınızdan dolayı.
Hoşça kalın.

(Çıkar.)

VALİ

Güle güle.
Maltalı erkekler, sizler de tetikte olun,
Calymath'a bir hoşgeldin partisi düzenleyelim.
İndirin kale kapılarını, doldurun tunç toplarınızı,
Sarılın kendinizi korumak için silaha,
Yiğitçe karşı koyun onlara;
Bu yanıtla anlaşma bozuldu çünkü,
Artık hiçbir şey beklenemez savaştan başka,
Savaştan başka hiçbir şeyi sevinçle karşılamayız.

(Çıkarlar.)

VI. SAHNE

(İçeri İKİ KEŞİŞ *girer.)*

BİRİNCİ KEŞİŞ
Birader, ah birader. Tüm rahibeler hasta!
Hiçbir ilaç işe yaramıyor. Hepsi ölecek.

İKİNCİ KEŞİŞ
Başrahibe günah çıkarmak için beni çağırttı;
Ah, ne üzücü bir günah çıkarma olacak bu!

BİRİNCİ KEŞİŞ
Güzel Maria da beni çağırttı;
Kaldığı yere gidiyorum. Buralarda bir yerdeydi.
(*Çıkar. İçeri* ABIGAIL *girer.*)

İKİNCİ KEŞİŞ
Ne! Abigail'den başka hepsi öldü mü?

ABIGAIL
Ben de öleceğim çünkü ölümün yaklaştığını hissediyorum.
Benimle konuşan keşiş nerede?

İKİNCİ KEŞİŞ
Diğer rahibeleri görmeye gitti.

ABIGAIL
Onu çağırtmıştım ama siz burada olduğunuza göre
Siz çıkarın günahımı; öncelikle bilin ki,
Bu evde çok dindar bir biçimde, iffetli, inançlı,
İşlediğim günahlar yüzünden pişmanlık içinde yaşadım.
Ancak buraya gelmeden önce-

İKİNCİ KEŞİŞ
Ne olmuştu?

ABIGAIL
Tanrı'ya karşı çok büyük bir günah işledim;
Günahlarım yüzünden çaresizim;

En çok da bir günahım acı çektiriyor bana:
Mathias ve Don Lodowick'i tanır mıydınız?

İKİNCİ KEŞİŞ
Evet. Ne olmuş onlara?

ABIGAIL
Babam beni ikisiyle de nişanlamıştı.
Önce Don Lodowick'le; hiç sevemedim onu.
Sevdiğim erkek Mathias'tı.
Onun uğruna da rahibe oldum.

İKİNCİ KEŞİŞ
Demek öyle. Söyle, sonları nasıl oldu?

ABIGAIL
Aşkım yüzünden birbirlerinden nefret ettiler;
Babamın hazırladığı tuzakla da,
İşte burada uzun uzun anlatılıyor,
Her iki yiğit de öldü.
(KEŞİŞ'*e bir kâğıt verir.*)

İKİNCİ KEŞİŞ
Ah, ne korkunç bir alçaklık!

ABIGAIL
Huzur bulabilmek için de bunu size itiraf ediyorum.
Kimseye söylemeyin, yoksa babam ölür.

İKİNCİ KEŞİŞ
Bilirsin, günah çıkarma sırasında söylenenler başkalarına anlatılamaz;
Din yasaları buna izin vermez;
Bildiklerini açıklayan rahip,
Önce rahiplikten çıkarılır, mahkeme edilir,
Arkasından da ateşe atılır.

ABIGAIL
Ben de öyle duymuştum. Rica ediyorum kimseye söylemeyin.
Yüreğimi pençesine aldı ölüm. Ah, iyi yürekli keşiş,

Babamın dinini değiştirin ki, ruhu kurtulsun;
Benim de bir Hıristiyan olarak öldüğüme tanık olun.
(Ölür.)

İKİNCİ KEŞİŞ
Aynı zamanda da bir bakire olarak; en çok da bu üzüyor beni.
Ama şimdi Yahudi'ye gidip onu suçlamalıyım,
Benden korkmasını sağlamalıyım.
(BİRİNCİ KEŞİŞ *girer*)

BİRİNCİ KEŞİŞ
Ah birader, bütün rahibeler öldü; haydi, gömelim onları.

İKİNCİ KEŞİŞ
Önce şunu gömmeme yardım et, sonra benimle gel,
Birlikte Yahudi'yi suçlayalım.

BİRİNCİ KEŞİŞ
Niye? Ne yapmış ki?

İKİNCİ KEŞİŞ
Açıklamaya korktuğum bir şey.

BİRİNCİ KEŞİŞ
Ne? Bir çocuğu çarmıha mı germiş?

İKİNCİ KEŞİŞ
Hayır, daha kötü bir şey. Günah çıkarma seansında söylendi bana.
Bilirsin, açıklamanın cezası ölümdür.
Haydi, gidelim.
(Cesetle çıkarlar.)

IV. PERDE

I. SAHNE

(*İçeri* BARABAS *ve* ITHAMORE *girer. Dışarıdan çan sesleri gelir.*)

BARABAS

Bir Hıristiyanın öldüğünü bildiren çan sesinden
daha iyi müzik yoktur.
Rahibelerin ölüm haberini verirken ne de güzel çalıyor,
Daha önce kulağıma tenekecinin tencere sesi gibi gelen çanlar!
Korkuyordum zehir etkisini göstermez,
Gösterse de işe yaramaz diye.
Her yıl şişer[82] karınları ama yine de yaşarlar.
Şimdi ise hepsi öldü, bir tanesi bile canlı kalmadı.

ITHAMORE

Efendim, çok güzel oldu da, ya anlaşılırsa?

BARABAS

İkimiz de söylemezsek nasıl anlaşılır?

ITHAMORE

Benden kuşkulanmanıza gerek yok.

BARABAS

Boğazını keserim düşünsem.

[82] Rahibelerin ahlaksız olduklarını ve hep hamile kaldıklarını ima ediyor.

ITHAMORE
Haklı da olursunuz.
Şu yakınlarda büyük bir manastır var;
Sevgili efendim, izin verin tüm keşişleri zehirleyeyim.

BARABAS
Buna gerek kalmayacak; rahibeler öldüğüne göre
Onlar da üzüntüden ölecek.

ITHAMORE
Kızınızın ölümü size üzüntü vermiyor mu?

BARABAS
Hayır. Sadece çok fazla yaşadı diye üzülüyorum.
Yahudi doğdu, Hıristiyan oldu.
Catso, diavola! [83]
(*İçeri* İKİ KEŞİŞ *girer.*)

ITHAMORE
Efendim, bakın, bakın. İki dindar asalak geliyor.

BARABAS
Daha gelmeden kokularını aldım.

ITHAMORE
Koca burnunuza şükürler. Haydi gidelim buradan.

İKİNCİ KEŞİŞ
Alçak Yahudi, dur! Tövbe et, diyorum sana! Dur!

BİRİNCİ KEŞİŞ
Günah işledin, lanetlenmelisin bu yüzden.

BARABAS
Korkarım zehirli lapayı bizim yolladığımızı biliyorlar.

ITHAMORE
Ben de öyle düşünüyorum. Efendim, alttan alın bu yüzden.

[83] Bir küfür. 'Cazzo', İtalyanca 'penis', 'diavola' ise 'dişi şeytan' anlamına gelmektedir.

İKİNCİ KEŞİŞ
Barabas, senin–

BİRİNCİ KEŞİŞ
Evet, senin–

BARABAS
Doğru, param var. Ne olmuş varsa?

İKİNCİ KEŞİŞ
Sen bir–

BİRİNCİ KEŞİŞ
Evet, sen bir–

BARABAS
Ne gerek var tüm bunlara? Biliyorum, ben bir Yahudi'yim.

İKİNCİ KEŞİŞ
Kızın–

BİRİNCİ KEŞİŞ
Evet, kızın–

BARABAS
Ah, ondan söz etmeyin. Üzüntüden ölürüm yoksa.

İKİNCİ KEŞİŞ
Unutma ki–

BİRİNCİ KEŞİŞ
Evet, unutma ki-

BARABAS
Tefecilik yaptığımı söylemem gerek.

İKİNCİ KEŞİŞ
İşlediğin–

BARABAS
Zina mı? Ama başka bir ülkedeydi o.
Dahası, kadın da yaşamıyor artık.

İKİNCİ KEŞİŞ
Evet. Ama Barabas, unutma Mathias ve Don Lodowick'i.

BARABAS
Niye? Ne olmuş onlara?

İKİNCİ KEŞİŞ
Sahte bir düello çağrısı yüzünden kavga ettiklerini
söylemeyeceğim.

BARABAS
(ITHAMORE'*a*)
İtiraf etmiş. İkimiz de hapı yuttuk;
Can dostum, şimdi yapmacıklı davranmalıyım–
Ah, kutsal keşişler, günahlarımın yükü
Ruhuma baskı yapıyor, rica ediyorum, söyleyin bana,
Hıristiyan olmak için artık çok geç değil mi?
Çok koyu bir Yahudiydim ben.
Yoksullara karşı taş yürekli,
Para uğruna ruhunu satan, aç gözlü bir sefildim.
Yüzde yüz faiz alırdım;
Bugün servetim eşittir
Malta'daki tüm Yahudilerin servetine
Ama para nedir ki?
Ben bir Yahudiyim, bu yüzden de cehennemliğim.
Çile çekmek yarasaydı günahlarımın affedilmesine,
Kırbaçlardım kendimi ölene dek–

ITHAMORE
Ben de. Ama çile çekmek işe yaramayacak.

BARABAS
Oruç tutar, dua eder, kıl gömlek giyer,
Sürünerek dizlerimin üstünde, Kudüs'e giderdim.
Şarap mahzenlerim, buğday ambarlarım,
İlaç ve baharat dolu depolarım,

Altın külçe ve para dolu sandıklarım
Bunların yanı sıra, evimde, miktarını bilemediğim
Değerli ve yusyuvarlak incilerim var.
Daha dün bu limandan iki gemi ayrıldı,
Bu yolculuktan kazancım on bin altın olacak.
Floransa, Venedik, Antwerp, Londra, Seville,
Frankfurt, Lubeck, Moskova ve daha birçok yerde
Alacağım var. Bu kentlerin çoğundaki bankalarda
Büyük miktarlarda paralarım yatmakta.
Hepsini bir manastıra bağışlayacağım;
Yeter ki vaftiz edilip orada yaşayayım.

BİRİNCİ KEŞİŞ
Ah, iyi yürekli Barabas, bizim manastıra gel.

İKİNCİ KEŞİŞ
Hayır, iyi yürekli Barabas, bizim manastıra gel.
Barabas, biliyorsun-

BARABAS
Biliyorum, çok günahım var.
Sen değiştir dinimi, tüm servetim senin olacak.

BİRİNCİ KEŞİŞ
Barabas, onların kuralları çok katı.

BARABAS
Öyle olduğunu biliyorum, size katılacağım.

İKİNCİ KEŞİŞ
Gömlek giymezler, yalın ayak dolaşırlar.

BARABAS
Öyleyse bana göre değil, kararımı verdim:
Günahımı sen çıkart, her şeyim senin olsun.

BİRİNCİ KEŞİŞ
İyi yürekli Barabas, bana gel.

BARABAS
Görüyorsun, ona cevabımı verdim ama hâlâ bekliyor.[84]
Gönder onu buradan, sonra da gel benimle eve.

BİRİNCİ KEŞİŞ
Bu akşam sana geleceğim.

BARABAS
Bu gece saat birde evime gel.[85]

BİRİNCİ KEŞİŞ
Aldın cevabını, artık gidebilirsin.

İKİNCİ KEŞİŞ
Niyeymiş! Sen git.

BİRİNCİ KEŞİŞ
Ne dersen de, gitmeyeceğim.

İKİNCİ KEŞİŞ
Öyle mi? Seni göndermesini bilirim, alçak.

BİRİNCİ KEŞİŞ
Ne! Bana alçak mı diyorsun?
(Kavga ederler.)

ITHAMORE
Efendim, ayırın onları, ayırın.

BARABAS
Biraderler, bu zayıflıktan başka bir şey değil,
sakin olun.
Keşiş Bernardine, sen Ithamore'la git.
Duygularımı biliyorsun, beni onunla yalnız bırak.[86]

BİRİNCİ KEŞİŞ
Neden senin evine gidiyor o? Sav başından onu.

[84] Barabas, bu sözleri, alçak sesle İkinci Keşişe söylemektedir.
[85] Barabas, bu sözleri, yüksek sesle Birinci Keşişe söylemektedir.
[86] İkinci Keşişe, tek başına Birinci Keşişi başından savabileceğini söylemekte.

BARABAS

Çenesini kapamak için bir şey vereceğim ona.[87]
(ITHAMORE *ve* İKİNCİ KEŞİŞ *çıkarlar.*)
Jacobin tarikatını[88] kötüleyen
Ondan başka kimse duymadım.
Yoksa, onun sözlerine inandığımı mı sanıyorsun?
Birader, sen Abigail'in dinini değiştirdin.
Sana minnet borçluyum ve borcumu ödemeliyim;
Ödeyeceğim de. Ah Jacomo, gelmemezlik etme.

BİRİNCİ KEŞİŞ

Barabas, kim olacak vaftiz baban?
En kısa zamanda günah çıkartacaksın çünkü.

BARABAS

Vaftiz babalarımdan biri Ithamore olacak.
Ancak senin tarikattan kimseye tek kelime etme.

BİRİNCİ KEŞİŞ

Sana söz veriyorum Barabas.
(Çıkar.)

BARABAS

Artık korkacak bir şey kalmadı, güvencedeyim.
Çünkü, kızımın günahını çıkaran evimde.
Jacomo gelmeden onu öldürsem ne olur?
İkisini de öldürmek için öyle bir planım var ki,
Ne Yahudiler ne de Hıristiyanlar görmüştür benzerini.
Biri, kızımın dinini değiştirdi, bu nedenle ölecek;
Diğeri, öldürülmemi sağlayacak kadar bilgi sahibi,
Dolayısıyla yaşamaması gerekiyor.
Ancak, bu iki akıllı,
Evimi, malımı, her şeyimi terk edip
Oruç tutacağımı, kendimi bir güzel kırbaçlatacağımı
sanıyorlar.

[87] Bu sözleri Birinci Keşişe söylemektedir. Barabas'ın bu sözleri ironiktir. İkinci Keşişi öldüreceğini söylemekte.

[88] Dominiken rahiplerine verilen bir başka ad. Çünkü bu keşişlerin Fransa'daki ilk manastırları St. Jacques caddesindeydi. Beyaz giyisilerinin üzerine siyah pelerin giyerlerdir, diğer adları da Kara Keşişler'di (Black Friars). Fransisken Keşişleri ise beyaz pelerin giyerlerdi. Bir diğer adları da Gri Keşişler'di (Grey Friars). Her iki tarikat da dünyasal zenginliklerden uzak kalmaya yemin etmişti ve dilenerek geçinirlerdi.

Hiçbiri olmayacak bunların.
Şimdi, Keşiş Bernardine, sana geliyorum:
Seni besleyeceğim, yatıracağım, güzel sözler söyleyeceğim sana,
Sonra da ben ve güvenilir Türk'üm-
Daha fazla konuşmayayım; öyle olmalı ve olacak.
Ithamore, söyle bana, keşiş uyudu mu?
(*İçeri* ITHAMORE *girer.*)

ITHAMORE
Evet. Ama neden uyudu bilmiyorum.
Ne yaptıysam bir türlü çıkaramadım giyisilerini,
Ne de yatağa yattı, üstündekilerle uyuyor;
Korkarım niyetimizden kuşkulandı.

BARABAS
Hayır, keşişlerin âdetidir bu;
Niyetimizi bilse bile kaçabilir mi ki?

ITHAMORE
Hayır. İstediği kadar bağırsın onu kimse duyamaz.

BARABAS
Doğru. Zaten bunun için koydum onu oraya.
Diğer odaların pencereleri caddeye bakıyor.

ITHAMORE
Efendim, vakit harcıyorsunuz. Niye bekliyoruz böyle?
Ah, çok istiyorum asıldığını görmeyi.

BARABAS
Haydi, gel dostum,
Çıkar kemerini, yap güzel bir ilmek.
Keşiş, uyan.
(İKİNCİ KEŞİŞ'*in uyuduğu görülmektedir.*)

İKİNCİ KEŞİŞ
Ne! Beni boğacak mısınız?

ITHAMORE
Evet, çünkü sen günah çıkarmayı alışkanlık haline getirdin.

BARABAS
Bizi değil, atasözünü suçla: 'Günah çıkart ve geber!' Sıkı çek.

İKİNCİ KEŞİŞ
Ne! Öldürecek misiniz beni?

BARABAS
Sıkı çek, diyorum. Malımı istiyordun.

ITHAMORE
Evet. Canımızı da. Onun için çek tüm gücünle.
Güzelce halledildi efendim, hiç iz yok.

BARABAS
Her şey olması gerektiği gibi öyleyse. Kaldır şunu.

ITHAMORE
Hayır, efendim. Biraz bana kulak verin. İşte, böyle asasına dayansın.
Çok güzel. Sanki domuz pastırması dileniyormuş gibi duruyor.

BARABAS
Kim düşünür bu keşişin ölmüş olabileceğini?
Sevgili Ithamore, saat gecenin kaçı?

ITHAMORE
Bire geliyor.
(*İçeri* BİRİNCİ KEŞİŞ *girer.*)

BARABAS
Öyleyse Jacomo birazdan gelir buraya.
(BARABAS *ve* ITHAMORE *çıkar.*)

BİRİNCİ KEŞİŞ
Şansımın döneceği saat geldi. Bu mutlu saatte,
Bir kâfiri Hıristiyan yapacağım,
Katacağım altınlarını bizim hazineye.
Bir dakika, bu Barnardine değil mi? Evet, o.
Buradan geçeceğimi düşünerek

Duruyor burada, bana kötülük etmek,
Yahudiye gitmeme engel olmak için.
Barnardine!
Konuşmayacak mısın? Seni görmediğimi sanıyorsun.
Çekil diyorum buradan, bırak geçeyim.
İzin vermeyecek misin! Öyleyse zorla geçerim.
Bak, asasını da hazır etmiş.[89]
Eğer istiyorsan, başka zaman durdur beni.
(*Vurur*. BARNARDİNE *düşer*. BARABAS *ve* ITHAMORE *içeri girer*.)

BARABAS
Jacomo, bu da ne! Ne yaptın böyle!

BİRİNCİ KEŞİŞ
Bana vurmak isteyene vurdum.

BARABAS
Kimmiş? Barnardine! Ah, ölmüş!

ITHAMORE
Evet efendim, ölmüş. Bakın nasıl da akıyor beyni burnundan.

BİRİNCİ KEŞİŞ
İyi yürekli baylar, ben yaptım bu işi ama ikinizden başka kimse bilmiyor bunu. Bırakın kaçayım.

BARABAS
O zaman adamım ve ben işbirlikçin olarak asılırız.

ITHAMORE
Hayır, onu yargıca götürelim.

BİRİNCİ KEŞİŞ
İyi yürekli Barabas, bırak gideyim.

[89] Bu asa, İkinci Keşişin dayandığı asa olamaz yoksa Birinci Keşiş asanın hazır olduğunu söylemezdi, ayrıca asayı aldığında İkinci Keşişin ölü bedeni yere düşerdi. Bu asa, ya Barabas'ın bilinçli olarak bıraktığı bir asa ya da Marlowe'un düşünmeden yaptığı bir hata .

BARABAS

Kusura bakma, olmaz. Yasalar uygulanmalı.
Barnardine'in beni Hıristiyan yapmak için uğraştığını,
Benim onu kapı dışarı ettiğimi,
Onun da burada oturduğunu, sözümü tutmak,
Mallarımı ve paramı sizin tarikata vermek için
Manastırınıza gitmek niyetiyle erkenden kalktığımı,
Çünkü senin beklediğini bildirmem gerekecek.

ITHAMORE

Yazıklar olsun hepsine, efendim. Keşişler şeytan kesilip
birbirlerini öldürürken siz Hıristiyan mı olacaksınız?

BARABAS

Hayır. Bu örnek yüzünden Yahudi kalacağım.
Tanrım yardım et bana. Keşişler adam öldürüyor ha!
Görülmüş müdür bir Yahudi'nin böyle şeyler yaptığı?

ITHAMORE

Bir Türk bile daha fazlasını yapamazdı.

BARABAS

Mahkeme yarın toplanıyor; mahkemeye çıkacaksın.
Gel Ithamore, götürelim onu buradan.

BİRİNCİ KEŞİŞ

Alçaklar, ben kutsal bir kişiyim, dokunmayın bana.

BARABAS

Sana yasalar dokunacak. Biz sadece seni götüreceğiz.
Ah, başına gelenler yüzünden ağlayabilirim.
Asayı da al; onu da göstermek gerek.
Yasalar her ayrıntının bilinmesini emreder.
(Çıkarlar.)

II. SAHNE

(*İçeri* FAHİŞE *ve* PILIA-BORZA *girer.*)

FAHİŞE
Pilia-Borza, Ithamore'u gördün mü?

PILIA-BORZA
Gördüm.

FAHİŞE
Peki, mektubumu verdin mi?

PILIA-BORZA
Verdim.

FAHİŞE
Peki, ne düşünüyorsun? Gelecek mi?

PILIA-BORZA
Galiba, ama belli olmaz çünkü mektubu okuduktan sonra sanki başka dünyaların insanıymış gibi bakmaya başladı.

FAHİŞE
Niçin?

PILIA-BORZA
Kendisi gibi aşağılık bir köleye, benim gibi yakışıklı bir erkek senin gibi güzel bir kadından selam getirdi diye.

FAHİŞE
Ne dedi, peki?

PILIA-BORZA
Tek bir söz söylemedi, sadece başını salladı bana. Sanki, 'Ya, öyle mi?' dercesine. Ben de bıraktım onu, korkunç suratımın ürkütücü etkisiyle şaşırıp kalakalmış bir halde.

FAHİŞE
Nerede karşılaştın onunla?

PILIA-BORZA

Darağacının on metre ötesinde, benim bölgemde.[90] Sanırım, kellesini kurtarmak için bir yazı[91] okuyordu. İdamını izlediği rahibi eski bir atasözüyle selamladım: *Hodie tibi, cras mihi* [92] ve onu celladın insafına bıraktım. Bak işte geliyor, gösteri sona ermiş.

(*İçeri* ITHAMORE *girer.*)

ITHAMORE

Bu rahip kadar ölüme sakin giden bir insan görmedim ömrümde. Daha ilmek boynuna geçmeden atlamaya hazırdı. Cellat ipi boynuna geçirince aceleyle dua etmeye başladı. Sanki bir başka kilisede daha ayin düzenlemesi gerekiyordu. Neyse, canı nereye isterse gitsin, onun peşinden aceleyle gidenlerden biri olmayacağım. Aklıma geldi, idamı izlemeye giderken, kuzgun kanadı gibi bıyıkları, hançerinin kabzası tava sapı gibi kocaman olan bir adam çıktı karşıma. Madam Bellamira diye birinden mektup verdi bana. Öyle bir selamladı ki beni, dudaklarıyla çizmelerimi silmeye niyetli sandım. Mektupta, madam, evine gitmemi istiyordu. Acaba neden diye merak ediyorum. Kendimde bulabildiğimden daha fazlasını görüyor olabilir bende; çünkü, beni gördüğü an bana âşık olduğunu söyleyerek devam ediyor. Kim böyle bir aşka karşılık vermez? İşte evi, işte kendisi de geliyor. Keşke gelmeseydim buraya, onun yüzüne bakmaya layık değilim ben.

PILIA-BORZA

İşte mektup yazdığın bey bu.

ITHAMORE

(Kendi kendine)

'Bey' mi? Benimle dalga geçiyor. Üç kuruş değeri olan bir Türk'te beylik ne arar? Gidiyorum buradan.

FAHİŞE

Ne yakışıklı bir genç, değil mi Pilia-Borza?

90 Yankesicilik yaptığım yerde.

91 Başlangıçta, ruhban sınıfına, işledikleri suçtan ötürü laik mahkemelerde değil de kilise mahkemelerinde yargılanmaları için tanınan ayrıcalık. Ancak, bu ayrıcalık daha sonra nitelik değiştirmiştir. Suçlu, yargıçlar önünde, Latince bir yazı okur; okuyabildiğinin saptanmasıyla ve işlediği suçun ilk suçu olması koşuluyla affedilirdi. Ithamore'un idamdan kurtulma çabasında olduğunu ima ediyor.

92 Bugün sen, yarın ben.

ITHAMORE
(Kendi kendine)
İşte yine, 'yakışıklı genç'. *(Yüksek sesle)*
Bayım, yakışıklı gence mektubu siz getirmediniz mi?

PILIA-BORZA
Getirdim bayım hem de bu hanımefendiden. O da benim gibi, ailenin diğer bireyleri gibi, ayakta ya da yüzüstü hizmetinizde.

FAHİŞE
Kadınlık onurum beni durdurmaya çalışıyor
Ama artık daha fazla dayanamıyorum; hoşgeldin yakışıklı sevgilim.

ITHAMORE
(Kendi kendine)
Artık şimdi düpedüz ya da eğri büğrü çıktım yoldan.

FAHİŞE
Nereye bu kadar çabuk?

ITHAMORE
(Kendi kendine)
Gidip efendimden biraz para çalacağım kendimi güzelleştirebilmek için. *(Yüksek sesle)* Lütfen affedin beni, bir geminin yükünün boşaltılmasına nezaret etmeliyim.

FAHİŞE
Beni böyle bırakacak kadar acımasız olabilir misin?

PILIA-BORZA
Sizi ne kadar sevdiğini bir bilseniz , bayım-

ITHAMORE
Hayır, beni ne kadar sevdiği umurumda değil. Güzel Bellamira, keşke senin için efendimin servetini ele geçirebilsem.

PILIA-BORZA
Geçirebilirsiniz bayım, eğer isterseniz.

ITHAMORE

Yerüstünde olsaydı geçirebilirdim, geçirmeyi de isterdim. Ama o, kekliklerin yumurtalarını gömüp sakladığı gibi saklıyor parasını toprağın altında.

PILIA-BORZA

Yani bulmak mümkün değil mi?

ITHAMORE

Kesinlikle değil.

FAHİŞE

(PILIA-BORZA'*ya*)

Öyleyse bu aşağılık alçakla ne yapacağız?

PILIA-BORZA

(FAHİŞE'*ye*)

İşi bana bırak, sen sadece onunla tatlı tatlı konuş.

(ITHAMORE'*a*)

Ama Yahudi'nin bazı sırlarını biliyorsun; açıklanırsa ona zarar verebilirler.

ITHAMORE

Evet, şunun gibi... Neyse, kapa çeneni. Servetinin yarısını bana yollamak zorunda bırakacağım ve bu kadarla kurtulduğuna sevinecek. Kalem kâğıt verin bana. Ona yazacağım. Paramız olacak hemen.

PILIA-BORZA

En aşağı yüz altın iste.

ITHAMORE

On tane yüz bin altın. *(Yazar*[93]*)* 'Efendim, Barabas–'

PILIA-BORZA

Bu kadar alttan alma, tehdit et onu.

ITHAMORE

'Barabas efendi, bana yüz altın yolla.'

[93] Ithamore, burada kalemi alır ve kendi kendine mektubu dikte etmeye başlar. Böyle yapması, Pilia-Borza'ya mektupta değişiklikler önerme olanağı verir.

PILIA-BORZA
En aşağı iki yüz yaz.

ITHAMORE
'Bu adamla bana üç yüz altın yollamanı istiyorum senden.
Şu da sana bir uyarı olsun: Yollamazsan, gerisini sen düşün.'[94]

PILIA-BORZA
Ona itiraf edeceğini söyle.

ITHAMORE
'Yoksa her şeyi itiraf ederim.' Kaybol ve göz açıp kapayana kadar gel.

PILIA-BORZA
İşi bana bırak, ona layık olduğu şekilde davranacağım.
(Çıkar.)

ITHAMORE
Geber, Yahudi.

FAHİŞE
Haydi, yakışıklı Ithamore, yat kucağıma.
Hizmetkârlarım nerede? Hemen yiyecek bir şeyler hazırlayın;
Söyleyin tüccara bana ipekler getirsin.
Sevgilim Ithamore böyle pılı pırtıyla mı dolaşacak?

ITHAMORE
Söyleyin, kuyumcu da gelsin.

FAHİŞE
Yakışıklım, benim kocam yok, seninle evleneceğim.

ITHAMORE
Kabul ama bu sefil ülkeyi terk edelim.
Buradan Yunanistan'a, güzel Yunanistan'a gidelim.
Ben senin İason'un olurum sen de Altın Post'um.[95]
Ovaların üzerine serilen çiçek çayırların bulunduğu,

[94] 'Gerisini sen düşün' belirgin olmayan bir tehdittir. Pilia-Borza, bu tehdidin yerine daha kesin bir tehdit yazdırır.
[95] Argonautların başı İason, uzun maceralardan sonra, aradığı Altın Post'u bulur.

Baküs'ün üzüm bağlarının tüm dünyayı kapladığı,
Koruların, ormanların yemyeşil olduğu bu yerde
Ben senin Adonis'in olurum, sen de Aşk Kraliçesi.[96]
Kırlar, meyve bahçeleri, sıra sıra çuhaçiçeği,
Yabani ot ve saz yerine şeker kamışı dolu.
Sen bu korularda, gökteki Dis[97] aşkına,
Benimle yaşayacak, benim aşkım olacaksın.

FAHİŞE
Yakışıklı Ithamore'la nerelere gitmem ki.
(*İçeri* PILIA-BORZA *girer.*)

ITHAMORE
Hayrola? Aldın mı altını?

PILIA-BORZA
Evet.

ITHAMORE
Kolay mı aldın? İnek sağdırdı mı sütünü kolayca?

PILIA-BORZA
Mektubu okuyunca gözünü dikti, ayağını yere vurdu ve yan döndü. Ben de onu sakalından yakaladım, şöyle bir baktım ona, parayı yollamasının iyi olacağını söyledim. Sonra bana sarıldı, beni kucakladı.

ITHAMORE
Sevgiden değil, korkudan.

PILIA-BORZA
Sonra, bir Yahudi gibi sırıttı; senin hatırın için beni sevdiğini söyledi bana, senin ne sadık bir uşak olduğunu anlattı.

ITHAMORE
Ama o alçak yüzünden böyle pejmürde dolaşıyorum.
Şu kılığıma baksana.

[96] Adonis, Venüs'ün (Aşk Kraliçesi'nin) ünlü sevgilisidir.
[97] Dis: Yeraltı tanrısı Pluto. Ithamore'un sözleri cehaletini ortaya çıkarmaktadır.

PILIA-BORZA
Sonuç olarak, bana on altın verdi.

ITHAMORE
On mu! Bir kuruş bile bırakmayacağım cebinde.
Verin bir top kâğıt, dünyanın altınını kazanacağız onunla.

PILIA-BORZA
Beş yüz altın iste.

ITHAMORE
(Yazar)
'Yahudi efendi, canını seviyorsan beş yüz altın yolla bana. Mektubu getirene de yüz altın ver.' Söyle ona mutlaka almalıyım bu parayı.

PILIA-BORZA
Garanti veriyorum muhterem beyefendi, alacaksınız.

ITHAMORE
Neden bu kadar çok istediğimi sorarsa, söyle ona, ben yüz altından aza bir dize bile yazmam.

PILIA-BORZA
Zengin bir ozan olursunuz, bayım. Gittim.
(Çıkar.)

ITHAMORE
Al parayı, hatırım için harca onu.

FAHİŞE
Paran değil, sen önemlisin benim için.
Altına bu kadar değer verir Bellamira.
(Altını yere atar.)
Ama sana, bu kadar.
(ITHAMORE'*u öper.*)

ITHAMORE
Yine öp, tutkuyla tekrar tekrar öpüyor dudaklarımı.
Nasıl da göz süzüyor bana! Bir yıldız gibi parlıyor gözleri.

FAHİŞE
Gel canım aşkım, içeri girip birlikte uyuyalım.

ITHAMORE
Ah, bir geceye on bin gece sığdırılsaydı, yedi yıl birlikte uyusaydık uyanmadan önce.

FAHİŞE
Gel, aşk çocuğu, önce yiyip sonra uyuyalım.
(Çıkarlar.)

III. SAHNE

(*İçeri* BARABAS *girer. Bir mektup okumaktadır.*)

BARABAS
'Barabas, bana üç yüz altın yolla.'
Sadece Barabas! Ah, o alçak fahişe!
Bana Barabas demezdi.
'Yoksa itiraf edeceğim.' Buyur bakalım.
Bir elime geçirsem onu, bu yüzden *coupe de gorge.*[98]
Çapulcu kılıklı, gözleri kayan bir sefil yolladı.
Konuşurken korkunç sakalını alıp
İki üç kez kulağına dolayan,
Suratı biley taşı gibi kılıç izleriyle dolu birini.
Elleri yara bere içinde, bazı parmakları kopmuş,
Ağzını açınca domuz gibi homurdanan,
Pezevenge, üç kâğıtçıya,
Sanki, yüz karısı olan bir kabadayıya benziyordu.
Bu adamla üç yüz altın yollamalıymışım!
Umarım, sonsuza kadar orada kalmaz;
Buraya gelirse de--Ah, keşke burada olsaydı!
(*İçeri* PILIA-BORZA *girer.*)

PILIA-BORZA
Yahudi, daha fazla altın gerek bana.

[98] Boğazını keseccğim.

BARABAS
Niye? Eline beklediğinden az mı geçti?

PILIA-BORZA
Hayır. Ancak, üç yüz altın ona yetmiyor.

BARABAS
Ona yetmiyor mu bayım?

PILIA-BORZA
Hayır, bayım. Bu yüzden beş yüz altın daha almalıyım.

BARABAS
Ona vermek-

PILIA-BORZA
Vermek. Ne güzel söz.. Yerinde olsam yollardım. Bak, işte mektubu.

BARABAS
İsteteceğine kendi gelemez miydi? Lütfen söyle ona, gelsin kendisi alsın. Senin için istediği parayı hemen alacaksın.[99]

PILIA-BORZA
Evet, ama gerisini de, yoksa-

BARABAS
(Kendi kendine)
Bu alçağın hakkından gelmeliyim. *(Yüksek sesle)*
Bayım, lütfen benimle yemek yiyin, can-ı gönülden
(Kendi kendine)
zehirlenecceksiniz.

PILIA-BORZA
Hayır. Kahretsin, şu altınları verecek misin?

BARABAS
Veremem, anahtarlarımı kaybettim.

[99] Mektubu getirene verilmesi gereken yüz altın.

PILIA-BORZA
Ha, eğer sorun buysa, kasanın kilidini açabilirim.

BARABAS
Ya da kasasının durduğu odanın penceresine tırmanabilirsin.
Ne demek istediğimi anlıyorsun herhalde.

PILIA BORZA
Anlıyorum, onun için kasa odandan söz etme bana.
Yahudi, altınlar. Bil ki, seni astırabilirim.

BARABAS
(Kendi kendine)
İhanete uğradım.
(Yüksek sesle)
Yüz altın değil benim derdim.
Kızdırmıyor bu beni. Beni kızdıran,
Kendisini canımdan çok sevdiğimi bilen bir kimsenin
Böyle emreder gibi bir mektup yazması.
Bayım, biliyorsunuz, çocuğum yok;
Varımı yoğumu Ithamore'dan başka kime bırakacağım ki?

PILIA-BORZA
Çok lâf var ama hiç altın yok; altınlar!

BARABAS
Bayım, ona ve henüz tanışmadığım güzel metresinize
En içten saygılarımı iletin.

PILIA-BORZA
Konuş, verecek misin altınları?

BARABAS
İşte buradalar bayım.
(Kendi kendine)
Ah, nasıl ayrılacağım bu kadar altından!
(Yüksek sesle)
İşte, al onları dostum, severek–
(Kendi kendine)
Asıldığını görmek isterim;

Ah, sevgi engelliyor konuşmamı.
Sevmemiştir kimse uşağını benim Ithamore'u sevdiğim kadar.

PILIA-BORZA
Biliyorum, bayım.

BARABAS
Dostum, söyleyin, sizi evimde görecek miyim?

PILIA-BORZA
Yakında. Hem de pahalıya ödeyeceksiniz bayım. Hoşça kalın.
(Çıkar.)

BARABAS
Alçak, eğer gelirsen, asıl sen pahalıya ödeyeceksin.
Hiç, bana yapılan işkence yapılmış mıdır bir başka Yahudi'ye?
Hiç, çapulcu kılıklı bir serseri gelip
Önce üç yüz, sonra beş yüz altın almış mıdır ondan?
Hepsinden kurtulmanın bir yolunu bulmalıyım;
Hem de en kısa zamanda. Çünkü bu alçak,
Tüm bildiklerini anlatacak ve ben de asılacağım bu yüzden.
Buldum.
Kılık değiştirip görmeye gideceğim alçağı,
O rezil, altınlarımın keyfini nasıl çıkartıyor diye.
(Çıkar.)

IV. SAHNE

(*İçeri* FAHİŞE, ITHAMORE *ve* PILIA-BORZA *girer.*)

FAHİŞE
Sana söz veriyorum sevgilim.
Onun için, iç bitir.

ITHAMORE
Öyle mi diyorsun? Pekâlâ. Gel buraya.[100]
(FAHİŞE *'ye fısıldar*)

[100] Ithamore, Fahişeye kendisiyle kısa bir süre sonra yatağa girmesini istediğini söylüyor.

FAHİŞE
Tamam, öyle olacak.

ITHAMORE
Bu koşulla içiyorum. Şerefine.

FAHİŞE
Hayır. Hepsini iç.

ITHAMORE
İşte. Sen de beni seviyorsan tek bir damla bırakma.

FAHİŞE
Seni sevmek mi! Üç kadeh doldur bana.

ITHAMORE
Ben, elli düzine içeceğime bahse girerim.

PILIA-BORZA
Erkekçe konuştun, silah kuşanmış bir şövalye gibi.

ITHAMORE
Hey, *Rivo Castiliano.*[101] Erkek erkektir.

FAHİŞE
Şimdi de Yahudi'ye içelim.[102]

ITHAMORE
Ne! Yahudi'ye. Bana para yollasan iyi olur.[103]

PILIA-BORZA
Hiç yollamazsa ne yaparsın?

ITHAMORE
Hiçbir şey; ama bildiğim bir şey var: O, bir katil.

[101] Aksın içkiler.
[102] Fahişe, ziyafetin verilmesinde parasından yararlandıkları için Barabas'ın şerefine içmek ister.
[103] Ithamore, sanki oradaymış gibi Barabas'ın şerefine içer ve arkasından Yahudi'ye tehdit savurur.

FAHİŞE
Bu kadar yürekli bir insan olduğunu sanmazdım.

ITHAMORE
Mathias'la Vali'nin oğlunu tanırsınız; o ve ben öldürdük ikisini de, hem de dokunmadan onlara.

PILIA-BORZA
Ne güzel yapmışsınız.

ITHAMORE
Rahibeleri zehirleyen lapayı ben götürdüm; o ve ben-
Tuzağa düşürdük! Yakaladık! Sıkıca!– bir keşişi boğduk.

FAHİŞE
Sadece ikiniz.

ITHAMORE
Sadece ikimiz, kimse öğrenmedi ve de öğrenemeyecek.

PILIA-BORZA
(FAHİŞE *'ye*)
Bunu Vali'ye anlatacağım.

FAHİŞE
(PILIA-BORZA*'ya*)
Anlatılması da gerek; ancak, önce biraz daha altın alalım.
(ITHAMORE'*a*)
Gel, sevgili Ithamore, yat kucağıma.

ITHAMORE
Biraz sev beni, uzun uzun sev, çalsın müzik,
Yuvarlanırken ben senin tatlı kucağında.
(*İçeri* BARABAS *girer. Elinde bir lavta vardır.*)

FAHİŞE
Bir Fransız müzisyen. Haydi, duyalım yeteneğini.

BARABAS
Var lavtam etmek akort, güzel ses. Tıngır tıngır, önce.

ITHAMORE

Fransız'a içeceğim. Şerefine. Hık... Allah kahretsin şu sarhoş hıçkırığını.

BARABAS

Teşekkürler, mösyö.

FAHİŞE

Pilia-Borza, rica etsem, müzisyene şapkasındaki çiçekleri bana vermesini söylesen.

PILIA-BORZA

Efendi, hanımım çiçeklerini istiyor.

BARABAS

A votre commandement, madame.[104]

FAHİŞE

Ithamore'um, çiçekler ne de güzel kokuyor.

ITHAMORE

Nefesin gibi sevgilim, menekşe bile öyle kokmaz.

PILIA-BORZA

Hıh! Bence gülhatmi gibi berbat kokuyorlar.

BARABAS

(Kendi kendine)

Artık hepsinden öcümü aldım;
Çiçeklerin kokusu ölümcüldü, zehirlemiştim onları.

ITHAMORE

Çalgıcı, çal! Yoksa ince ince keserim lavtanın tellerini.

BARABAS

Pardonnez moi, daha yapmadık [illegible] şimdi var, tamamı her şey.

[104] Emrinizdeyim, madam.

ITHAMORE
Şuna bir altın ver, bana da biraz daha şarap koy.

PILIA-BORZA
Al sana iki altın, çal.

BARABAS
(Kendi kendine)
Alçak adam, nasıl da cömertçe veriyor bana benim paramı.

PILIA-BORZA
Bence çok iyi çalıyor.

BARABAS
(Kendi kendine)
Sen de benim altınımı çok iyi çaldın.

PILIA-BORZA
Parmakları sanki uçuyor.

BARABAS
(Kendi kendine)
Altınımı penceremden atarken sen daha hızlıydın.

FAHİŞE
Müzisyen, uzun zamandır Malta'da mısın?

BARABAS
İki, üç, dört aylardır, madam.

ITHAMORE
Bir Yahudi tanıyor musun, adı, Barabas?

BARABAS
Çok fazla, mösyö. Siz değilsiniz onun uşağı?

PILIA-BORZA
Onun uşağı mı?

ITHAMORE
O köylünün benim gözümde beş paralık değeri yok, böyle de ona.

BARABAS
(Kendi kendine)
Zaten biliyor.

ITHAMORE
Ne garip biri bu Yahudi. Çekirge turşusu ve tuzlanmış mantar yiyor.

BARABAS
(Kendi kendine)
Ne alçakmış! Vali bile benim kadar iyi yemez.

ITHAMORE
Sünnet olduğu günden beri temiz bir gömlek geçirmedi sırtına.

BARABAS
(Kendi kendine)
Ah rezil! Günde iki kez çamaşır değiştiririm ben.

ITHAMORE
Giydiği şapkayı, Yahuda kendini asarken mürver ağacının dibine bırakmıştı.

BARABAS
(Kendi kendine)
Tatar Han'ı bana armağan olarak yollamıştı onu.

PILIA-BORZA
Pis bir alçak o. Çalgıcı, nereye gidiyorsun?

BARABAS
Pardonnez moi, monsieur, ben var iyi olmamak.
(Çıkar.)

PILIA-BORZA
Hoşça kal çalgıcı. Yahudi'ye bir mektup daha.

FAHİŞE

Lütfen, tatlı sevgilim, bir tane daha, keskin olsun.

ITHAMORE

Hayır, artık sözlü istekte bulunacağım. Sana bin altın vermesini söyle; aynı mesajla, rahibelerin pirinci sevdiğini, keşiş Bernardine'in giysileriyle uyuduğunu anımsat. Hangisi olsa işe yarar.

PILIA-BORZA

Artık anlamını bildiğime göre bu işi bana bırak.

ITHAMORE

Anlamın anlamı var; içeri girelim haydi;
Günah değil iyiliktir mahvetmek bir Yahudi'yi.
(Çıkarlar.)

V. PERDE

I. SAHNE

(*İçeri* VALİ, ŞÖVALYELER, MARTIN DEL BOSCO *ve* SUBAYLAR *girer.*)

VALİ

Baylar, sarılın silahlarınıza,
Malta'nın savunmasını güçlendirin.
Kararlı olmanız gerekmekte
Çünkü Calymath burada bu kadar çok kaldığından
Ya kenti ele geçirecek ya da surların dibinde ölecek.

ŞÖVALYE

Ölecek çünkü asla teslim olmayacağız.

(*İçeri* FAHİŞE ve PILIA-BORZA *girer.*)

FAHİŞE

Ah, bizi Vali'ye götürün.

VALİ

Uzaklaştırın onu. O bir fahişe.

FAHİŞE

Vali, fahişe de olsam, yine de dinle beni.
Oğlunu öldürenin kim olduğunu söylemeye geldim sana.Mathias öldürmedi onu; Yahudi öldürdü.

PILIA-BORZA
Bu beyefendilerin öldürülmesinin yanı sıra
Kendi kızını ve rahibeleri zehirledi,
Bir keşişi boğdu ve kim bilir
Daha ne kötülükler yaptı.

VALİ
Bunu bir kanıtlayabilsek.

FAHİŞE
Lordum, iyi bir kanıt var. Uşağı şu anda benim evimde;
Yardımcısı olan adam, her şeyi itiraf edecek.

VALİ
Gidip hemen getirin onu.
(SUBAYLAR *çıkar.*)
Bu Yahudi'den hep korkmuşumdur.
(SUBAYLAR, BARABAS *ve* ITHAMORE *ile içeri girer.*)

BARABAS
Ben giderim, köpekler, sürüklemeyin beni.

ITHAMORE
Beni de. Sizin askerlerden hızlı koşamam; ah, karnım!

BARABAS
(Kendi kendine)
Bir gram daha fazla toz her şeyi halledecekti.
Ah, ne aptal bir salağım ben!

VALİ
Ateş yakın, demirleri kızdırın, getirin işkence aletini.

ŞÖVALYE
Hayır Lordum, durun. Belki itiraf eder.

BARABAS
İtiraf mı? Lordlarım, ne diyorsunuz?
Kim itiraf edecekmiş?

VALİ
Sen ve senin Türk. Oğlumu öldürenler sizlersiniz.

ITHAMORE
Lordum, suçluyum; itiraf ediyorum. Oğlunuz ve Mathias,
İkisi de Abigail ile nişanlanmıştı.
Bu adam sahte bir düello daveti düzenledi.

BARABAS
Mektubu kim götürdü?

ITHAMORE
Ben götürdüm, itiraf ediyorum ama kim yazdı onu?
Barnardine'i boğan, rahibeleri ve kendi öz kızını zehirleyen
kişinin ta kendisi.

VALİ
Götürün onu. Onu görmek benim için ölüm.

BARABAS
Niçin? Siz Maltalılar, dinleyin beni.
Şu bir fahişe, o da bir hırsız,
Bu ise benim kölem; mahkeme edilmek istiyorum.
Bunlardan hiçbiri benim aleyhimde tanıklık yapamaz.

VALİ
Bir kez daha diyorum, götürün şunu. Mahkemeye çıkacaksın.

BARABAS
Şeytanlar, elinizden gelen en büyük kötülüğü yapın;
Size rağmen yaşayacağım.
Madem konuştular, lanet olsun hepsine.
(Kendi kendine)
Umarım zehirli çiçekler hemen gösterir etkisini.
(SUBAYLAR, BARABAS, ITHAMORE, FAHİŞE *ve* PILIA-BORZA *ile çıkar.* İçeri MATHIAS'*ın* ANNESİ *girer.*)

ANNE
Mathias'ımı öldüren Yahudi miymiş?
Ferneze, oğlumu oğlun öldürdü.

VALİ

Sabırlı olun, sayın bayan; o öldürmüş;
Sahte bir düello daveti düzenlemiş ve birbirine düşürmüş onları.

ANNE

Yahudi nerede? Nerede o katil?

VALİ

Mahkeme onu cezalandırana kadar hapishanede kalacak.
(SUBAY *girer*.)

SUBAY

Lordum, Fahişe ve adamı öldüler;
Türk ve Yahudi Barabas da öldü.

VALİ

Öldü mü?

SUBAY

Öldü, Lordum; işte cesedini getiriyorlar.
(SUBAYLAR *ölmüş görünen* BARABAS'*ı içeri getirirler*.)

BOSCO

Onun bu ani ölümü çok garip.

VALİ

Bu sizi şaşırtmasın, bayım; tanrılar adildir.
Ölümleri, yaşamları gibi oldu; düşünmeyin onları.
Öldüklerine göre gömelim ikisini de.
Yahudi'nin cesedine gelince, surlardan aşağı atın onu,
Akbabalara, vahşi hayvanlara yem olsun diye.
Güzel, şimdi gidip kenti savunalım.[105]
(BARABAS *hariç hepsi çıkar*.)

[105] Bu anda Barabas'ın surlardan atılmış olması gerekmektedir. Ancak bunu gerçekçi bir biçimde yapmak olası değildir. Bu sorunla ilgili olarak birkaç öneri vardır: 1. Barabas yerde yatarken herkes çıkar. 2. Barabas'ı içeri taşırlar ve iç sahnenin perdesi açıldığında Barabas'ın orada yattığı görülür. 3. Barabas, sahnede yere atılır; vücut yuvarlanarak sahnenin önüne kadar gelir. Vali'nin 'Güzel' demesi, olanlardan hoşnut olduğunu göstermektedir. Bu durumda, Barabas'ın vücudu, ayağa kalkana kadar, herkesin görebileceği bir yerde durmalıdır.

BARABAS

Yalnız mıyım? Teşekkürler, uyku veren iksir.
Bu lanetli kentten öcümü alacağım;
Benim yardımımla Calymath girecek kente.
Yardım edeceğim, çocukları ve kadınları kesmelerine,
Kiliseleri yakmalarına, evleri yıkmalarına,
Benim malımı bile almalarına, topraklarıma el koymalarına.
Vali'yi bir kalyonda kürek çeken, ölesiye kırbaçlanan
Bir köle olarak görmek istiyorum.
(İçeri CALYMATH, PAŞALAR, TÜRKLER *girer.)*

CALYMATH

Bu da kim? Bir casus mu?

BARABAS

Evet soylu Lordum, nereden girip,
Kenti gafil avlayabileceğinizi size söyleyebilecek bir casus.
Adım Barabas, ben bir Yahudi'yim.

CALYMATH

Vergi yüzünden mallarının satıldığını duyduğumuz
O Yahudi sen misin?

BARABAS

Ta kendisi, Lordum.
O günden sonra, uşağım olan bir alçağı tuttular,
Beni binlerce alçaklıkla suçlamak için.
Hapse atılmıştım ama ellerinden kaçtım.

CALYMATH

Hapisten mi kaçtın?

BARABAS

Hayır, hayır.
Haşhaş ve soğuk adamotu suyu içtim;
Uyuyunca da öldüğümü sandılar,
Beni surlardan aşağı attılar. İşte böyle;
Yahudi burada ve emrinize amade.

CALYMATH
Çok iyi yapmışsın. Söyle bana Barabas,
Söylediğin gibi, Malta'nın bizim olmasını sağlayabilir misin?

BARABAS
Kaygınız olmasın, Lordum;
Bendin karşısındaki kaya oyuktur;
Suların ve kentin kanalizasyonunun
Rahatça akması için kazılmıştır.
Siz surlara saldırırken,
Ben de kanalizasyona gireceğim beş yüz askerle,
Onlarla kentin ortasına çıkacağız;
İçeri girmeniz için kapıları açacağız.
Bu yolla kent sizin olacak.

CALYMATH
Eğer bu gerçekleşirse seni Vali yaparım.

BARABAS
Gerçekleşmezse de öldürün beni.

CALYMATH
Cezanı sen belirledin; hücuma geçin hemen.
(Çıkarlar.)

II. SAHNE

(*Borular çalınır. İçeri* TÜRKLER ve BARABAS *girer.* VALİ *ve* ŞÖVALYELER'*i esir almışlardır.*)

CALYMATH
Esir alınan Hıristiyanlar gururunuz kırılsın,
Diz çöküp, muzaffer düşmanlarınızdan merhamet
dilenin.
Hani, ne oldu kibirli İspanyollara bağladığınız umuda?
Ferneze, konuş, çok daha iyi olmaz mıydı
Sözünüzü tutmanız böyle gafil avlanmaktansa?

VALİ
Ne söyleyebilirim ki! Esir alındık, boyun eğmeliyiz.

CALYMATH
Evet alçaklar, boyun eğmelisiniz; Türk boyunduruğu altında,
Öfkemize inleyerek katlanacaksınız.
Barabas, verdiğimiz söz uyarınca,
Yaptıklarına karşılık seni Vali ilan ediyoruz.
Dilediğin gibi davran onlara.

BARABAS
Teşekkürler, Lordum.

VALİ
Ah, böyle bir hain ve lanetli Yahudi'nin
Eline düştüğümüz gün, ne ölümcül bir gün!
Tanrı daha büyük bir acı verebilir miydi?

CALYMATH
Bunu biz buyurduk. Barabas,
Seni korumaları için bu yeniçerileri sana veriyoruz;
Onlara iyi davran, bizim sana davrandığımız gibi.
Şimdi de, yiğit Paşalar, harabeye dönen kentte dolaşıp,
Verdiğimiz zararı görelim.
Hoşça kal, yiğit Yahudi, hoşça kal yüce Barabas.
(CALYMATH *ve* PAŞALAR *çıkar.*)

BARABAS
Şansın açık olsun Calymath.
Şimdi de güvenliğimizi sağlamanın ilk adımı olarak,
Atın hapse Vali'yi, bu subayları,
Yardımcılarını ve ona yardım edenleri.

VALİ
Ah alçak, Tanrı seni cezalandıracak.
(BARABAS *hariç herkes çıkar.*)

BARABAS
Yeter, götürün, artık rahatsız etmesin beni.
İşte böylece, kurnazlığın sayesinde,

Elde ettiğin unvan basit, yetki küçük değil.
Artık Malta Valisiyim ben. Doğru;
Ancak, Maltalılar nefret ediyor benden.
Böyle olunca da yaşamım tehlikede.
Zavallı Barabas, yaşamın onların elinde olduğu sürece
Vali olmuşsun neye yarar?
Hayır, Barabas, bu işi halletmelisin;
Madem kötülükle elde ettin makamını,
Kararlı bir politikayla, güzelce koru onu,
En azından, yitirme çıkar sağlamadan.
Çünkü, elinde yetki bulunan
Ama ne dost edinen ne de keselerini dolduran kişi
Ezop'un sözünü ettiği eşek gibi yaşar:
Sırtında ekmek ve şarap taşır,
Ancak, gidip devedikeni geveler.
Ama Barabas daha kurnaz olacak.
Çok geç olmadan başla, fırsatın kafasının tepesi keldir,[106]
Eline geçen olanağı kaçırma;
Yap istediğin şeylerin hepsini iş işten geçmeden.
İçeri getirin!

(VALİ *bir* MUHAFIZ *eşliğinde girer.*)

VALİ

Buyrun, Lordum.

BARABAS

Evet Lord. İşte köleler böyle öğrenir.
Şimdi, orada dur, içeride bekle--

(MUHAFIZ *çıkar.*)

Seni çağırmamın nedeni şu:
Görüyorsun, yaşamın ve Malta'nın mutluluğu
Benim ellerimde; ve Barabas,
İkisiyle de dilediğini yapar.
Şimdi, söyle bana Vali, hem de açıkça,
Malta'ya ve sana ne olacağını düşünüyorsun?

VALİ

Şunu Barabas: Güç senin elinde olduğuna göre,

[106] Bir insan olarak çizilen fırsatın başının arkasının kel olduğu, bu nedenle, perçemden yakalamak (vakitlice davranmak) gerektiği söylenir.

Malta'nın mahvından başka bir şey göremiyorum;
Senden acımasız zalimlikten başka bir şey beklenmez.
Ölümden korkmuyorum, sana yaranmaya da çalışmayacağım.

BARABAS

Vali, sakin ol, o kadar öfkelenme.
Canın benim hiçbir işime yaramaz;
Yaşa, umurumda değil yaşaman;
Malta'nın mahvına gelince,
Kendini böyle bir yerden yoksun bırakmanın
Barabas için hiç de akıllıca olmayacağını düşünmüyor musun?
Bir zamanlar, senin de dediğin gibi, bu adada,
Malta'da malım mülküm vardı
Ve hep bu kentte başarılı oldum.
Şimdi de Vali olduğuma göre,
Şunun unutulmamasını sağlayacaksın:
Dostluğunu ancak dar zamanda anımsadığınız bir kişi olarak,
Şu anda çaresiz bir durumda bulunan Malta'yı kurtaracağım.

VALİ

Malta'yı Türklerden Barabas mı kurtaracak?
Hıristiyanlara Barabas mı iyi davranacak?

BARABAS

Vali, bana ne verirsin,
Türk'ün, ülkene ve sana geçirdiği
Kölelik boyunduruğunu kırarsam?
Ne verirsin bana, sana Calymath'ı teslim edersem?
Adamlarını gafil avlayıp, kent surlarının dışında
Bir binaya hapsedersem askerlerini,
Ateşe atıp yakarsam hepsini?
Bunları yapan birine ne verirsin?

VALİ

Bu planını gerçekleştirir,
Söylediğin gibi bize dürüst davranırsan,
Yapacağım duyurularla ve yollayacağım mektuplarla,
Senin için gizlice, zararını karşılamak amacıyla
Büyük miktarlarda para toplamaya çalışırım halktan ben de.
Hayır, daha da fazlası, dediklerini yap ve Vali kal sonsuza dek.

BARABAS

Hayır Ferneze, sen bunu yap ve özgürlüğünü kazan.
Vali, seni serbest bırakıyorum; benimle yaşa.
Git, kentte dolaş, gör dostlarını.
Hayır, onlara mektup yollama, kendin git,
Bakalım ne kadar para toplayabiliyorsun.
İşte elim, söz veriyorum Malta'yı özgürlüğüne kavuşturacağıma.
Planımız şöyle: Genç Selim-Calymath'ı
Büyük bir şölene davet edeceğim;
Sen de orada olacaksın,
Sana anlatacağım planı uygulamak için;
Bu sırada hiçbir tehlikeyle karşı karşıya kalmayacaksın,
Söz veriyorum, Malta sonsuza dek özgür kalacak.

VALİ

İşte elim, güven bana, Barabas.
Orada olacağım, dediklerini yapacağım.
Ne zaman?

BARABAS

Vali, hemen.
Çünkü, Calymath kenti inceledikten sonra
Türkiye'ye yelken açacak.

VALİ

Barabas, parayı toplayacağım
Ve bu gece gelirken getireceğim.

BARABAS

Öyle yap; gelmemezlik etme. Hoşça kal Ferneze.
(VALİ *çıkar.*)
Buraya kadar işler yolunda gitti;
Böylece ikisini de sevmeden, ikisiyle birlikte yaşayarak,
Planlarımla kendime çıkar sağlayacağım.
Bana en büyük çıkar sağlayan kişi
Dostum olacak benim.
Biz Yahudilerin sürmeye alışkın olduğu hayat bu.
Haksız da değiliz çünkü Hıristiyanlar da aynı şeyi yapıyor.
Evet, şimdi planı uygulamaya başlayalım:
Önce yüce Selim'in askerlerini gafil avlayalım,

Arkasından da şölen hazırlıklarına başlayalım
Ki, bir anda her şey olup bitsin.
Planlarım engellenmeye gelmez;
Gizli planlarımın neyi hedeflediğini ben biliyorum,
Onlar da canlarıyla ödeyerek tanık olacaklar buna.
(Çıkar.)

III. SAHNE

(*İçeri* CALYMATH *ve* PAŞALAR *girer.*)

CALYMATH
Böylece, kenti inceledik, yıkımı gördük;
İçeri girerken, toplarımızın gülleleriyle
Yıktığımız yerleri, kente hâkim olan
İki yüksek burcu yeniden yaptırdık.
Artık durumu, Akdeniz'in ortasındaki,
Küçük adalarla çevrili ve Calabria'ya[107] doğru giderken
Arkasında, bir zamanlar Siraküzeli Dionysos'un hüküm sürdüğü,
Sicilya bulunan bu adanın,
Ne kadar güvenceli bir yer olduğunu görüyorum;
Nasıl böyle fethedildiğine şaşıyorum.
(*İçeri bir* HABERCİ *girer.*)

HABERCİ
Malta Valisi Barabas'tan,
Yüce Calymath'a bir haber getirdim.
Majestelerinin denize açılıp,
Türkiye'ye, yüce Osmanlı'ya gideceğini duymuş,
Siz majestelerinden gelip, mütevazı şatosunu
Görmenizi ve adadan ayrılmadan
Kendisiyle yemek yemenizi rica ediyor.

CALYMATH
Onunla şatosunda yemek yemek mi?
Haberci, korkarım, savaştan çıkmış,

[107] İtalya'da bir bölge.

Henüz yağmalanmış bir kentte adamlarıma şölen vermek
Çok zahmetli ve pahalı olacaktır.
Yine de memnuniyetle Barabas'ı ziyaret ederim
Çünkü, Barabas'a çok şey borçluyuz.

HABERCİ
Selim, bununla ilgili olarak, Vali şöyle diyor:
Kasasında öyle büyük, öyle değerli,
Öyle parlak bir inci varmış ki,
Tarafsız bir gözle değer biçildiğinde, Selim ve tüm askerlerini
Bir ay boyunca ağırlamaya yetermiş.
Bu yüzden, siz majestelerinden,
Şerefinize şölen vermeden ayrılmamanızı rica ediyor.

CALYMATH
Masaları sokaklara koymadıkça, Malta'da, surların içinde,
Adamlarımın şölene katılmalarına izin veremem.

HABERCİ
Selim, bir manastır var,
Kent surları dışında;
Askerlere şöleni orada verecek ama siz evde,
Tüm paşalarınız ve yiğit dostlarınızla, evde yiyeceksiniz.

CALYMATH
Peki, Vali'ye ricasını kabul ettiğimizi söyle;
Bu yaz akşamında onunla yemek yiyeceğiz.

HABERCİ
Söyleyeceğim, Lordum.
(Çıkar.)

CALYMATH
Şimdi de yiğit paşalar, gidelim çadırlarımıza,
Düşünelim, Valimizin büyük şöleni
İçin nasıl giyineceğimizi.
(Çıkarlar.)

IV.SAHNE

(*İçeri* VALİ, ŞÖVALYELER *ve* MARTIN DEL BOSCO *girer.*)

VALİ

Yurttaşlarım, bu konuda dediklerimi yapın,
Elinde meşale tutan kişinin
Topu ateşlediğini duyana kadar
Hiç kimsenin ileri fırlamamasına özen gösterin;
Sonra gelip beni kurtarın.
Çünkü ya beni esir alırlar
Ya da kurtarırım sizi kölelikten.

BİRİNCİ ŞÖVALYE

Böyle, Türklerin kölesi olarak yaşamaktansa,
Her türlü tehlikeye atılırız.

VALİ

Tamam öyleyse, gidelim.

ŞÖVALYELER

Hoşça kalın soylu Vali.
(Çıkarlar.)

V. SAHNE

(*Elinde bir çekiçle* BARABAS ve MARANGOZLAR *yukarıda görülür.*[108] BARABAS *çok meşguldür.*)

BARABAS

İpler nasıl duruyor? Menteşeler nasıl, sıkıştırıldı mı?
Vinçler ve makaralar sağlam mı?

MARANGOZ

Hepsi sağlam.

[108] Balkonda.

BARABAS

Gevşek bir şey kalmasın. Her şey istediğim gibi olsun.
Görüyorum ki, gerçekten yetenekliymişsiniz.
Marangozlar, alın şu altını, aranızda bölüşün.
Gidip kâse kâse porto ve misket şarabı için.
İnin mahzene, tadın tüm şaraplarımı.

MARANGOZLAR

Tadacağız Lordum, teşekkür ederiz.
(MARANGOZLAR *çıkar.*)

BARABAS

Beğenirseniz, için doyasıya ve ölün.[109]
Tüm dünya yok olsun, yeter ki ben yaşayayım.
Selim-Calymath, artık bildir bana
Geleceğin haberini de içim rahat etsin.
(*İçeri* HABERCİ *girer.*)
Evet dostum, gelecek mi?

HABERCİ

Gelecek, ayrıca buyurdu tüm adamlarına
Kıyıya çıkıp Malta sokaklarında ilerlemelerini,
Şatonuzda verdiğiniz şölene gelsinler diye.

BARABAS

Şimdi, her şey istediğim gibi gidiyor;
Vali'nin parasından başka eksik yok;
İşte o da getiriyor parayı.
(*İçeri* VALİ *girer.*)
Evet Vali, miktar ne kadar?

VALİ

Gönül rızasıyla verilen yüz bin altın.

BARABAS

Yüz bin mi dedin, Vali? Eh, daha fazla olmadığına göre
Ben de bununla yetineceğim; hayır, sende kalsın
Sözümü tutmazsam eğer, vermezsin.

[109] Büyük bir olasılıkla, Barabas son iki sözcük dışında bu dizeyi marangozların ardından bağırır. Tanıkları ortadan kaldırmak için şarabı zehirlemiştir. Türklerin niyetini öğrenmelerini istememektedir.

Evet Vali, şimdi dinle planımı:
Ordusuna gelince, onlar önceden çağırıldı,
Manastıra girdiler; binanın altına,
Birkaç yere top ve variller dolusu barut yerleştirildi.
Manastır aniden havaya uçacak,
Binanın taşları kafalarına yağacak;
Kimse canlı çıkamayacak oradan.
Calymath ve adamlarına gelince,
Buraya güzel bir salon yaptırdım.
Şu ip kesildiğinde salonun döşemesi açılacak,
Kurtulmanın olanaksız olduğu derin bir çukur ortaya çıkacak.
Al, tut şu bıçağı, içeri girip,
Paşalarıyla keyifle masaya oturduğunu gördüğünde,
Kuleden bir işaret atışı yapılacak;
Bu sana, ipi kesme ve manastırı ateşe verme işaretidir.
Söyle, çok güzel olmayacak mı?

VALİ
Ah, muhteşem! Al, tut şunu Barabas,
Sözüne güveniyorum; al sana söz verdiğim şeyi.

BARABAS
Hayır Vali, önce seni tatmin edeceğim;
Herhangi bir şeyden çekinerek yaşaman gerekmeyecek.
Saklan, işte geliyorlar
(VALİ *saklanır.*)
Kentleri ihanetle satın alıp, kurnazlıkla satmak,
Krallara yaraşır bir alışveriş değil mi?
Söyleyin bana, siz, güneşin altında dünya işleriyle uğraşanlar,
Bundan daha büyük dolap çevrilmiş midir?
(CALYMATH *ve* PAŞALAR *girer.*)

CALYMATH
Gelin, yoldaş paşalarım, bakın,
Nasıl da uğraşıyor Barabas yukarıda,
Bizi salonunda ağırlamak için.
Selamlayalım onu. Tanrı seni korusun, Barabas.

BARABAS
Yüce Calymath, hoşgeldiniz.

VALİ
(Kendi kendine)
Alçak, nasıl da gülümsüyor ona!

BARABAS
Yüce Selim-Calymath,
Lütfedip çıkmaz mısınız merdivenleri?

CALYMATH
Peki Barabas, paşalar, gelin.

VALİ
(İleri çıkar)
Calymath, dur;
Çünkü Barabas'ın gösterebileceğinden
Daha fazla incelik göstereceğim sana.

ŞÖVALYE
(İçeriden)
İşaret verin.
(*Boru sesi duyulur, ip kesilir. Ortaya bir kazan çıkar.* BARABAS *kazanın içine düşer.*[110] *İçeri* ŞÖVALYELER *ve* MARTIN DEL BOSCO *girer.*)

CALYMATH
Ne demek oluyor bu?

BARABAS
İmdat, imdat, Hıristiyanlar, imdat!

VALİ
Calymath, bak, bu sana hazırlanmıştı.

CALYMATH
İhanet, paşalar ihanete uğradık, kaçın.

[110] Boru sesiyle dışarıdan işaret verilirken Vali, balkondan alt sahneye sarkan ipi keser. Arkasından iç sahnenin önündeki perdeyi çeker ve yukarı sahnede sendeleyerek geri geri gidip, perdeler arasında kaybolan Barabas, kazanın içinde görülür.

VALİ

Hayır, Selim kaçma.
Önce onun sonunu gör. Sonra kaç kaçabilirsen.

BARABAS

Ah, yardım et bana Selim, yardım edin bana Hıristiyanlar.
Vali, neden hiç biriniz yardım etmeden öyle duruyorsunuz?

VALİ

Lanetli Barabas, alçak Yahudi,
Sana ya da yakınmalarına acıyıp insafa mı geleyim?
Hayır, böylece ihanetinin cezasını çektiğini göreceğim,
Ama keşke başka türlü davransaydı diyeceğim.

BARABAS

Yani, bana yardım etmeyecek misin?

VALİ

Hayır alçak, hayır.

BARABAS

Alçaklar, bilin ki, artık bana yardım edemezsiniz;
Öyleyse Barabas, son nefesini ver,
Çektiğin acıların öfkesiyle,
Kişiliğinden ödün vermeden sona erdir yaşamını:
Vali, bil ki, oğlunu ben öldürdüm,
Kavga etmelerine neden olan mektubu ben yazdım;
Calymath, bil ki, seni devirmeyi ben planladım
Ve bu tuzaktan kaçabilseydim
Hepinizi mahvedecektim,
Lanetli köpek Hıristiyanları, kâfir Türkleri.
Şimdi, başladı ateş yakmaya,
Beni dayanılmaz acılarla kavurmaya.
Sona er yaşam, uç ruh, savur lanetini ve öl.
(Ölür.)

CALYMATH

Hıristiyanlar, söyleyin bana, ne anlama
geliyor bu?

VALİ

Kurduğu bu tuzakla senin canına kasdetmek istedi.
Selim, işte Yahudilerin yaptıkları kötülükler:
Seni öldürmeye kararlıydı
Ama ben senin yaşamını kurtarmayı yeğledim.

CALYMATH

Bize hazırladığı şölen bu muydu?
Gidelim buradan, korkarım başka kötülükler de planlamıştır.

VALİ

Hayır Selim, dur; madem burada, elimizdesin
Öyle çabucak ayrılmana izin vermeyeceğiz.
Ayrıca, gitmene izin versek bile bir şey değişmeyecek;
Kalyonlarınla buradan ayrılamazsın
Onlar için yeni adam bulmadan.

CALYMATH

Vali, sen bunu dert etme.
Adamlarımın hepsi gemilerde
Şu anda oraya gitmemi bekliyorlar.

VALİ

Boru ile işaret verildiğini duymadın mı?

CALYMATH

Duydum, ne olmuş?

VALİ

İşte o zaman ev ateşe verildi,
Havaya uçuruldu, tüm askerlerin de öldürüldü.

CALYMATH

Ah, korkunç ihanet!

VALİ

Bir Yahudi'nin konukseverliği:
İhanet ederek yıkımımıza neden olan;
İhanet ederek elimize düşürdü seni.
Şunu aklından çıkarma: Baban, Malta'ya ve bize

Verilen zararı karşılamadan
Sen buradan ayrılamazsın. Ya Malta'ya özgürlüğü verilir
Ya da Selim asla Osmanlı sultanına dönemez.

CALYMATH

Hıristiyanlar, bırakın beni Türkiye'ye gideyim,
Orada, barış anlaşmanız için şahsen uğraşayım.
Beni burada tutmak size yarar sağlamaz.

VALİ

Calymath, sabırlı ol, burada kalman,
Malta'da esir olarak yaşaman gerek;
Tüm dünya gelse de seni kurtarmaya, savunacağız kendimizi.
Suyunu içip okyanusu kurutmak daha kolaydır,
Malta'yı fethetmekten, bize zarar vermekten.
Gidelim buradan, sunalım şükranlarımızı,
Şans ya da Kadere değil, Tanrı'ya.

PARİS KATLİAMI*

* Kaynak Alınan Kitap: Christopher Marlowe, *The Complete Plays*, Penguin Books, 1984.

KİŞİLER

IX. CHARLES, *Fransa Kralı*
DÜK ANJOU, *Kralın kardeşi, daha sonra* KRAL III. HENRY
NAVARRE KRALI
PRENS CONDE, *Navarre'ın kuzeni*
DÜK GUISE
KARDİNAL LORRAINE, *Guise'in kardeşi*
DÜK DUMAINE, *Guise'in kardeşi,*
DÜK GUISE *'in Oğlu, bir çocuk*
AMİRAL
DÜK JOYEUX
EPERNOUN
PLESHE
BARTUS
İKİ POLONYALI LORD
GONZAGO
RETES
MOUNTSORRELL
MUGEROUN
YANKESİCİ
LOREINE, *bir vaiz*
SEROUNE
RAMUS
TALAEUS
RAHİP
HEKİM
İNGİLİZ ELÇİSİ
ECZACI
MUHAFIZLARIN KOMUTANI, PROTESTANLAR, ÖĞRETMENLER, ASKERLER, KATİLLER, HİZMETKÂRLAR, vs.

CATHERINE, *Fransa Ana Kraliçesi*
MARGARET, *Ana Kraliçe'nin kızı*, NAVARRE KRALI'*nın karısı*
YAŞLI NAVARRE KRALİÇESİ
DÜŞES GUISE
SEROUNE'*un* KARISI
DÜŞES GUISE'*in* NEDİMESİ

I. PERDE

I. SAHNE

(*İçeri Fransa Kralı* CHARLES, *Ana Kraliçe* CATHERINE,[1] NAVARRE KRALI, *Navarre Kraliçesi* MARGARET, PRENS CONDE, AMİRAL,[2] YAŞLI NAVARRE KRALİÇESİ *ve diğerleri girer.*)

CHARLES

Navarre Prensi, soylu kardeşim,
Prens Conde ve sevgili Amiral,
Dilerim, bu ellerin bir törenle birleşmesiyle gerçekleşen
Bu evlilik,[3] bu din anlaşması,
Yaşamlarımız ölümle noktalanana kadar bozulmaz;
Bu isteği önce yüreklerimizde tutuşturan
Doğal kral sevgisi kıvılcımları
Çocuklarımızla beslenir sonsuza dek.

NAVARRE

Siz efendimizin zaman zaman göstermiş olduğunuz lütuf,
Özellikle de bu konuda,
Beni her zaman majestelerinin emrinde tutacaktır,
Ana Kraliçe ve majestelerinin her buyruğu yerine
getirilecektir.

[1] Catherine de Medicis.
[2] Gaspard II de Coligny.
[3] Henry Navarre ile Margaret Valois arasında 1572 yılında gerçekleşen evlilik.

CATHERINE
Oğlumuz Navarre, teşekkürler.
Kızımızla evlenmen sana duyduğumuz sevgiyi gösteriyor.
Ama bildiğin gibi, farklı dinlerden olmamız
Senin aşkını engelleyebilirdi.

CHARLES
Madam, bırakın bu konuyu.
Şimdi de Lordlarım, nikâh kıyıldığına göre,
Gidip, ayine katılarak
Gerisini tamamlamanın iyi olacağını düşünüyoruz.
Kızkardeşim, bana siz eşlik ederseniz iyi olur.

MARGARET
Peki, sevgili Lordum.

CHARLES
Lordlarım, gelmeyecekler kalabilir.
Haydi anne,
Gidip bu töreni onurlandıralım.

CATHERINE
(Kendi kendine)
Kan ve acımasızlıkla bozacağım töreni.
(NAVARRE KRALI, CONDE *ve* AMİRAL *dışında herkes çıkar.*)

NAVARRE
Prens Conde ve sevgili Amiral,
Artık Guise istediği kadar köpürsün bize pek zararı
dokunamaz;
Kral ve Ana Kraliçe bizim yanımızda,
Tüm Protestanları öldürmeyi amaçlayan
Kıskanç yüreğinin kinine dur diyeceklerdir.
Duymadınız mı, geçen gece,
(Kral izin vermiş olsaydı)
Paris'teki tüm Protestanların
Katledilmesini istediğini?

AMİRAL
Lordum, şaşıyorum, gözü yukarlardaki Guise'in

Nasıl cüret edebildiğine, Kral'ın izni olmaksızın,
Böyle tehlikeli işlere bulaşmaya kalkışabildiğine.

CONDE

Lordum, Guise sizi şaşırtmamalı,
Çünkü yaptığı her şeyi, cinayeti, kötülüğü, zorbalığı,
Papa onaylıyor.

NAVARRE

Ama bulutların yukarısında oturup hükmeden tanrı
Haklı olanın dualarını duyar ve görür,
İntikamını alacaktır, Guise'in hain yüreğinin
Zamansız ölümlerine neden olduğu insanların
Dökülen masum kanlarının.

AMİRAL

Lordum, dikkat ettiniz mi
Guise'in kardeşi Kardinal'e ve Dük Dumaine'e?
Nasıl da öfkelendiler evlenmenize,
Şimdi Bourbon hanedanı geliyor,
Soyunuzu Fransa tacına bağlıyor diye?

NAVARRE

Guise'in bizden böylesine yüz çevirip,
Bizi tuzağına düşürmek için kafa patlatmasının,
Ağ atıp, ölümcül bir tuzak kurmasının nedeni de bu.
Haydi Lordlarım, kiliseye gidip tanrıya dua edelim
Fransa'nın haklarını sonsuza dek korusun,
Kutsal kitabı bu ülkede egemen kılsın diye.
(Çıkarlar.)

II. SAHNE

(*İçeri* DÜK GUISE *girer.*)

GUISE

Eğer Hymen[4] bir kez olsun evlilik törenlerinde
kaşlarını çattıysa,
Süslediyse sunaklarını donuk ışıklarla;
Eğer güneş bir kez olsun gökyüzünü kanlı bulutlarla
lekelediyse,
Dehşetle baktıysa yeryüzüne;
Eğer gün bir kez olsun dönüştüyse çirkin geceye;
Gece de aldıysa cehennemin rengini,
Bugün, bu saat, bu ölümcül gece,
Tümüyle gösterecek hepsinin gazabını.
Eczacı!

(*İçeri* ECZACI *girer.*)

ECZACI

Lordum?

GUISE

Şimdi sınayacağım ve fazlasıyla ödüllendireceğim,
Guise soyuna beslediğin sevgiyi;
Zehire bulansın diye yolladığım
O parfümlü eldivenler nerede? Halledildi mi? Konuş;
Her bir koklama bir ölüm sancısına neden olacak mı?

ECZACI

İşte burada soylu efendim;
Her kim koklarsa onları, ölecektir.

GUISE

Yani, kararından dönmedin?

ECZACI

Hayır Lordum, ölene kadar siz efendimiz ne buyurursanız yerine getireceğim.

[4] Düğün tanrısı.

GUISE

Teşekkürler sevgili dostum. Bağlılığını ödüllendireceğim.
Git öyleyse, onları Navarre Kraliçesi'ne sun;
Çünkü bizim gözümüzde çok büyük bir beladır
Fransa'da bu sapkınların ortaya çıkmasına neden olan.
Git dostum, hemen sun eldivenleri ona.

(ECZACI *çıkar.*)

Asker!

(*İçeri bir* ASKER *girer.*)

ASKER

Buyrun Lordum.

GUISE

Şimdi öne çıkıp, sana düşen acıklı bölümü oynayacaksın:
Caddeye bakan pencerelerden birinde dur,
Amiral'in at üstünde geçtiğini gördüğünde,
Ateşle tüfeğini ve öldür onu.
Kese kese altınla ödüllendireceğim seni.

ASKER

Peki Lordum.

(Çıkar.)

GUISE

Guise, artık yüreğinin derinliklerinden doğan düşünceler
Patlamaya ve kan dışında hiçbir şeyle
Asla söndürülemeyecek alevler fışkırtmaya başlıyor.
Sık sık düşündüm ve sonunda öğrendim
Tehlikenin mutluluğa giden tek yol,
Kararlılığın hedefinin ise onur olduğunu.
Herhangi bir köylünün başaracağı,
Sıradan şeylerde nasıl bir onur vardır?
Ulaşabileceğimden daha yükseklerde uçanları severim ben.
Bana yüksek piramitlere tırmanmamı
Ve tepelerine Fransa tacını dikmemi söylesinler;
Ya tırnaklarımla yerle bir ederim onları
Ya da uçarım tepelerine, yüceleri hedefleyen kanatlarımla,
Düşüşüm cehennemin dibine olacaksa bile.
Bunun için uyumam, başkaları uyuduğumu sanırken,

Bunu beklerim, başka şeyleri beklemekten hoşlanmazken.
Bu giderilemez ve üzerine hayallerimi kurduğum susuzluk yüzünden
Kral'la olan akrabalığımı dile getiriyorum sık sık;
Bunun için bu kafa, bu yürek, bu el, bu kılıç
Planlar kuruyor, düşlüyor ve eksiksiz yerine getiriyor
Çoğu kimsenin hedeflediği,
Ama kimsenin anlayamadığı, önemli konuları.
Bunun için yarattı beni Tanrı topraktan;
Bunun için bu toprak taşıyor bedenimin ağırlığını;
Bu ağırlıkla da dengeleyeceğim tacın ağırlığını;
Yoksa isyanlarla bıktıracağım tüm dünyayı.
Bunun için, İspanya'daki soylu Katolikler,
Fransız eküsü bastırayım diye Hindistan'dan gelen altınları yolluyorlar,
Bunun için Papa ödemede bulunuyor bana,
Bağladığı aylığın yanı sıra para da gönderiyor.
Ondan aldığım izinle, planlarımda dinden yararlanıyorum.
Din! *O Diabole!*
Hıh, öyle görünmesem bile, utanıyorum,
Kulağa bu kadar basit gelen bir sözcüğün
Böylesine bir önemli konuya temel oluşturmasına!
Yumuşak Kral'ın dizginlenemez zevkleri
Bedenini zayıflatmakta; ülkesini mahvedecek
Eğer onun yıktığını ben onarmazsam.
Bir çocuk gibi her gün lafla kandırıyorum onu,
Öyle ki, Kral olduğunu ancak unvanıyla kanıtlıyor.
Ben yapıyorum, o eleştirilere hedef oluyor.
Ana Kraliçe harikalar yaratıyor benim için,
Bana duyduğu sevgiyle mezara sokuyor Fransa'nın umudunu,
Hazinesini talan ediyor gereksinimlerimi karşılamak için.
Tam beş yüz din okulu var Paris'te;
Otuz bin güçlü kuvvetli insan yaşıyor
Manastır, keşişhane ve tarikat evlerinde;
Ayrıca, güçlü kuvvetli bin Katolik öğrenci,
Dahası – bildiğim kadarıyla bir manastırda
Beş yüz iri yarı Fransisken keşişi ve rahip var.
Tüm bunlar, hatta daha fazlası, eğer daha fazlasını toplayabilirsek,
Arzularımızı gerçekleştirmemize yardımcı olacak.

Öyleyse Guise,
Madem tüm kartlar senin elinde,
Karıştır, kes ama kesin kes al,
Doğru ya da yanlış, kendine bir rua.
Evet, ama, Navarre, Navarre – Fransa'da küçücük bir yer,
Yine de, onun gibi küçük bir krala yeter;
Ona bağlı sapkınların kopardıkları şamata
Avrupa'nın gözünü bağlamakta, ülkemizde sıkıntıya neden olmakta.
Onun hakkından...*(kılıcını gösterir)* ama önce Fransa'da yaşayan,
Tacı ele geçirmemizi engelleyenlerin peşinden gidelim.
Sezar'ın askerlerine dediği gibi ben de diyorum ki,
Beni sevmeyenlerden nefret etmesini öğreneceğim.
Öyle görüneyim ki, kaşlarımı çattığımda
Soluk benizli ölüm yürüsün alnımın çizgilerinde;
Öyle bir el ver ki, tuttuğunda kavrasın tüm dünyayı;
Öyle bir kulak ver ki, duysun iftiracıların dediğini;
Bir taht, bir asa, bir taç ver bana,
Öyle ki, bakanların gözleri
Durup güneşe bakanlarınki gibi kamaşsın.
Tuzak kuruldu ve etkili olacak,
Zafer için kararlılıkla çabalanırsa.
(Çıkar.)

III. SAHNE

(İçeri NAVARRE KRALI, KRALİÇE MARGARET, YAŞLI NAVARRE KRALİÇESİ, PRENS CONDE *ve* AMİRAL *girer. Onları, elinde eldivenlerle* ECZACI *karşılar ve eldivenleri* YAŞLI KRALİÇE'*ye verir.*)

ECZACI
Majesteleri, bu değersiz armağanı kabul etmenizi rica ediyorum sizden.

YAŞLI NAVARRE KRALİÇESİ
Teşekkürler dostum.
Dur, al şu parayı.
(Bir kese verir.)

ECZACI
Majestelerine içtenlikle teşekkür ediyorum.
(Çıkar.)

YAŞLI NAVARRE KRALİÇESİ
Bu eldivenler çok ağır parfüm kokuyor.
Koku başımı ağrıttı.

NAVARRE
Majesteleri, onları size veren adamı tanımıyor musunuz?

YAŞLI NAVARRE KRALİÇESİ
Pek değil ama öyle birini anımsıyorum.

AMİRAL
Yaşadığımız bu tehlikeli dönemleri düşününce
Majesteleri onları almakla hata etmiş.

YAŞLI NAVARRE KRALİÇESİ
İmdat, oğlum, Navarre! Zehirlendim!

MARGARET
Tanrı korusun, majesteleri!

NAVARRE
Son günlerde Dük Guise'ten kuşkulanıyorduk.
Siz majesteleri dikkatli olmalıydınız böylesi tehlikeli
armağanlara karşı.

MARGARET
Lordum, eğer bu doğruysa,
Majestelerini suçlamak için çok geç;
Dilerim onu hasta yapan sıradan bir rahatsızlıktır.

YAŞLI NAVARRE KRALİÇESİ
Oh, hayır, sevgili Margaret!
Ölümcül zehir beynimi etkiliyor;
Kafam çatlıyor, kalbimin atışı yavaşladı, ölüyorum!
(Ölür.)

NAVARRE
Gözümün önünde annem zehirlendi!
Ah, yüce Tanrım! Ne biçim bir devir bu!
Ah, sevgili Tanrım lütfet, benim günlerim de onunkiyle sona ersin
Ki, onunla ölüp tekrar onunla yaşayabileyim!

MARGARET
Sevgili Lordum, izin vermeyin,
Ruhumu perişan eden bu acıklı olayın
Soylu yüreğinizi hastalandırmasına,
Ansızın gelen acımızı daha da arttırmasına.

AMİRAL
Haydi Lordlarım, götürelim cenazeyi,
Onurlandıralım onu törenlerle.
(*Çıkarlarken* ASKER *tüfeğini*, AMİRAL*'in üzerine boşaltır.*)

CONDE
Amiral, yaralandınız mı?

AMİRAL
Evet Lordum. Kolumdan yaralandım.

NAVARRE
Tuzağa düşürüldük! Haydi Lordlarım,
Gidip Kral'a anlatalım bunları.

AMİRAL
Bunlar bizi öldürmek isteyen o allahın belası Guise taraftarları.
Ah, bu evlilik hepimizin sonu olacak.
(YAŞLI NAVARRE KRALİÇESİ*'ni taşıyarak çıkarlar.*)

IV. SAHNE

(*İçeri* KRAL CHARLES, *Ana Kraliçe* CATHERINE, GUISE, ANJOU *ve* DUMAINE *girer.*)

CATHERINE

Soylu oğlum ve Dük Guise,
Artık çırpınan geyiği
Ölümcül bir tuzağın içine düşürdük;
Daha önce verdiğimiz kararı uygulamaya koyabiliriz.

CHARLES

Madam, bütün dünya
Bunu çok acımasız bir davranış olarak niteleyecek;
Özellikle de verdiğimiz güvenceye dayanarak,
Onları nasıl koruduğumuzu sorgulayacaklar.
Ayrıca, yüreğim kaldırmıyor
Kadın ve erkek soyluların,
Şövalyelerin, beyefendilerin
Yalnızca batıl bir dinden oldukları için,
Salt inançları yüzünden,
Böyle acımasız bir sonla karşı karşıya kalmalarını.

ANJOU

Soylu yürekler başkalarının çektiği acılara üzülmeli;
Yine de, en bilge kişiler kendi sıkıntılarını önemser,
Kamçıya katlanmak zorunda kalmaktansa
Düşmanlarını kamçılamanın yollarını ararlar.

GUISE

Efendimiz, kanımca Anjou iyi yaptı
Siz majestelerinin konuyu tartıp,
Bu türedi sapkınlara acıyıp onlara yardım etmektense
Ülkemizin iyiliği için çalışmanız gerektiğini
söylemekle.

CATHERINE

Dilerim bu nedenler Kral oğlumun
Düşmanlardan biraz olsun çekinmesine yol açar.

CHARLES
Madam, siz majestelerine
Ve kuzenim Dük Guise'e bırakıyorum konuyu.
Verdiğiniz kararı onaylayacağım.

CATHERINE
Teşekkürler Kral oğlum. Söyle bana Guise,
Katliam için ne gibi hazırlıklar yapacaksın?

GUISE
Madam, şöyle: Bu katliamda rol alacaklar
Üzerinde beyaz haç işareti bulunan miğfer giyecekler,
Kollarına da beyaz ketenden pazubent takacaklar;
Üzerinde bunlar bulunmayan sapkın demektir,
İster kral ister imparator olsun ölecektir.
Sonra, kaleden bir top atışı yapılacak
Ve herkes dışarı çıkıp caddelere dökülecek,
Arkasından parola verilecek ve bir çan çalacak,
Bunu duyduklarında öldürmeye başlayacaklar
Ve durmayacaklar çan susana kadar;
Sonra biraz soluklanacaklar.
(*İçeri* AMİRAL*'in* HİZMETKÂR*'ı girer.*)

CHARLES
Hayrola dostum! Ne haberler var?

HİZMETKÂR
Majesteleri, Amiral'e,
Atıyla caddeden geçerken haince bir saldırı düzenlendi.
Şimdi siz majestelerinden
Kendisini hasta yatağında ziyaret etmenizi rica ediyor.

CHARLES
Haberci, söyle ona, hemen göreceğim onu.
(HİZMETKÂR *çıkar.)*
Amiral'i ne yapacağız şimdi?

CATHERINE
En iyisi siz majesteleri gidip ziyaret edin onu.
Sanki her şey yolundaymış gibi davranın.

CHARLES
Tamam. Gidip Amiral'i ziyaret edeceğim.

GUISE
Ben de gidip öldürülmesi için emir vereceğim.
(CATHERINE *ve* GUISE *çıkar.* AMİRAL *hasta yatağında görülür.*)

CHARLES
Amiral nasıllar?
Alçaklar yaraladılar mı sizi caddede?
Fransa Kralı olarak yemin ederim ki,
Krallarının sevdiği soylu bir insanı çıkar uğruna öldürmeye çalışan
O adamı bulup ölüm cezasına çarptıracağım;
Daha önce hiç uygulanmamış, yavaş yavaş öldüren işkencelerle.

AMİRAL
Ah, sevgili Lordum, Guise taraftarlarıdır,
Hiç suçumuz yokken bizleri öldürmeye kalkanlar!

CHARLES
Sevgili Amiral, emin olun,
Şahsınıza düzenlenen bu hain saldırıya yürekten üzüldüm;
Sizin korunmanıza çok önem veriyorum,
Ben bile o kadar korunmuyorum.
Kuzen, en yavuz muhafızlarımızdan yirmi tanesini al, emrin altında,
Soylu dostumuzu her türlü haince saldırıdan korumalarını sağla;
Huzurumuzu bozan lanetlenmiş insanların
Saldırı girişimlerini derhal ölümle cezalandır.
Sevgili Amiral, içiniz rahat olsun.
Her saat ziyaretinize geleceğim.

AMİRAL
Majestelerine teşekkürlerimi sunuyorum.
(Çıkarlar.)

V. SAHNE

(*İçeri* GUISE, ANJOU, DUMAINE, GONZAGO, RETES, MOUNTSORRELL *ve* ASKERLER *girer. Katliama hazırdırlar.*)

GUISE
Anjou, Dumaine, Gonzago, Retes, yemin edin
Miğferlerinizdeki ak haçlar üzerine,
Sapkın olduğundan kuşkulandığınız herkesi öldüreceğinize.

DUMAINE
Kimseye merhamet etmeyeceğime, and içerim.

ANJOU
Ben kılık değiştirdim, kimse bilmiyor kim olduğumu,
Bu yüzden gördüğüm herkesi öldüreceğim.

GONZAGO
Ben de.

RETES
Ben de.

GUISE
Haydi öyleyse! Amiral'in evine girin.

RETES
Evet, önce Amiral'in hakkından gelelim.

GUISE
Lutercilerin baş sancaktarı Amiral,
Bu katliama başlangıç olarak
Yatağında öldürülecek.
Gonzago, yolu göster onlara;
Sarın evini, tek bir canlı bile kalmasın.

ANJOU
Bu görev benim. İsviçreli askerler, siz caddeyi tutun;
Her köşebaşında da Kral'ın muhafızları bulunacak.

GONZAGO
Haydi beyler, beni izleyin.
(GONZAGO *diğerleriyle çıkar.*)

ANJOU
Kuzen, kardeşimin Amiral'in muhafızlarına
Komutan olarak atadığı kişi, efendisine ihanet edecek.
Guise, şimdi bir kez daha Katoliklerin yıldızı parlayacak;
Kafa kesilince, kollar bacaklar dağılır.

RETES
Lordum, bakın, Amiral'in evinde birileri var.
(AMİRAL'*in yatakta yattığı görülür.* GONZAGO *ve diğerleri evin içindedirler.*)

ANJOU
Tam zamanında. Haydi, bu sokakta bekleyelim
Evden çıkan hizmetkârlarını öldürelim.

GONZAGO
Amiral nerede?

AMİRAL
İzin verin, dua edeyim, ölmeden önce!

GONZAGO
Meryem anamıza dua et; şu haçı öp.
(Hançerler.)

AMİRAL
Ah tanrım, günahlarımı affet!
(Ölür.)

GUISE
Gonzago, öldü mü?

GONZAGO
Evet, Lordum.

GUISE
Öyleyse, fırlat onu aşağı.
(AMİRAL *aşağı atılır.*)

ANJOU
Şimdi kuzen, iyi bak ona;
Belki bir başkasıdır, Amiral de kaçmıştır.

GUISE
Kuzen, ta kendisi, yüzünden tanıdım onu.
Bak işte bu da askerimin kolunda açtığı yara.
Kıl payı kurtulmuş ama şimdi hakladık onu.
Ah, alçak Chatillon, rezil adam,
Lutercilerin baş sancaktarı,
Senin dinini aşağılamak için
Dük Guise senin cansız vücuduna işte böyle basar.

ANJOU
Götürün onu buradan! Kesin kafasını ve ellerini,
Gönderin Papa'ya armağan diye.
Haklı intikamımızı aldığımızda
Faucon tepesine sürükleyeceğiz cesedini.
Yaşarken haçtan bu kadar nefret eden kişi
Öldüğünde zincirlerle bağlanacak haça.

GUISE
Anjou, Gonzago, Retes, siz üçünüz de
Ben ve Dumaine kadar kararlı olursanız
Fransa'da tek bir Huguenot[5] bile kalmaz.

ANJOU
Bu haç üzerine yemin ederim ki,
Yumuşamayacağız, elimize geçen herkesi öldüreceğiz.

GUISE
Mountsorrell, gidip top atışını yap,
Daha şimdiden caddeleri tutmuş olanlar
Duysunlar parolalarını, sonra da çanı çal;
Böylece başlatalım katliamı.

[5] Fransız Protestanlarına verilen ad.

MOUNTSORRELL
Peki Lordum.
(Çıkar.)

GUISE
Şimdi de Lordlarım, gizlice işbaşına.

ANJOU
Anjou arkanda.

DUMAINE
Dumaine de.
(*Top atışı yapılır. Çan çalmaya başlar.*)

GUISE
Haydi, öyleyse gidelim.
(Çıkarlar.)

VI. SAHNE

(*İçeri* GUISE *ve adamları girer. Kılıçlarını çekmiş Protestanları kovalamaktadırlar.*)

GUISE
Tue! tue! tue!
Kimse kaçmasın! Öldürün Huguenot'ları!

ANJOU
Öldürün! Öldürün!
(Çıkarlar.)
(*İçeri koşarak* LOREINE *girer;* GUISE *ve diğerleri onu kovalamaktadır.*)

GUISE
Loreine, Loreine! Yakalayın Loreine'i!
Efendi, bu sapkınların vaizlerinden biri misin?

LOREINE
Tanrı'nın kelamının vaiziyim;
Sen ise kendine ve ona ihanet içindesin.

GUISE
'Sevgili kardeşim' – İşte Tanrı'nın kelamı!
(LOREINE *'i hançerler ve öldürür.*)

ANJOU
Durun Lordum, ilahiyi başlatayım.

GUISE
Haydi, götürün şunu buradan ve bir hendeğe atın.
(*Cesetle çıkarlar. İçeri* MOUNTSORRELL *girer ve* SEROUNE *'un kapısını çalar.*)

SEROUNE'un KARISI
(İçeriden)
Kim çalıyor kapıyı?

MOUNTSORRELL
Mountsorrell, Dük Guise yolladı beni.

SEROUNE'un KARISI
(İçeriden)
Kocacığım, aşağı gel;
Seninle konuşmak isteyen biri var burada.
Dük Guise yollamış.
(*İçeri* SEROUNE *girer.*)

SEROUNE
Benimle konuşmak için mi? Onun gibi birinden?

MOUNTSORRELL
Evet, evet, bunun için Seroune; şimdi alacaksın.
(Hançeri gösterir.)

SEROUNE
Ah, ölmeden önce dua etmeme izin ver!

MOUNTSORRELL
Elini çabuk tut.

SEROUNE
Ah İsa, Kurtarıcımız!

MOUNTSORRELL
İsa mı! Alçak!
Daha önce bir başka azizin adını anmadan
İsa'nın adını ağzına almaya cüret edersin ha?
Benim azizim *Sanctus Jacobus,* ona dua et.

SEROUNE
Ah, izin ver, Tanrıma dua edeyim!

MOUNTSORRELL
Öyleyse bunu da beraberinde götür.
(SEROUNE'*u hançeleyerek öldürür ve dışarı çıkar.*)

VII. SAHNE

(RAMUS'*ün çalışma odası. İçeri* RAMUS[6] *girer.*)

RAMUS
Sen Nehrinden gelen acıklı çığlıklar
Kitabının başındaki zavallı Ramus'ü korkutuyor;
Korkarım Guise taraftarları köprüyü geçti,
Bir kez daha bela olacaklar başıma.
(*İçeri* TALAEUS[7] *girer.*)

TALAEUS
Kaç Ramus, canını kurtarmak istiyorsan kaç!

RAMUS
Söyle bana Talaeus, niye kaçayım?

[6] Ramus (1515-1572). Ünlü Fransız mantıkçısı ve filozofu.
[7] Ömer Talon (1510-1610). Retorik profesörü, Ramus'un dostu.

TALAEUS
Guise taraftarları
Kapına dayandılar, bizi öldürmek istiyorlar.
Dinle, dinle, geliyorlar! Ben pencereden atlayacağım.

RAMUS
Sevgili Talaeus, dur.
(*İçeri* GONZAGO *ve* RETES *girer.*)

GONZAGO
Şuradaki kim?

RETES
Talaeus, Ramus'ün yatak arkadaşı.

GONZAGO
Nesin sen?

TALAEUS
Ben de Ramus gibi bir Hıristiyanım.

RETES
Bırak gitsin, o bir Katolik.
(TALAEUS *çıkar.*)

GONZAGO
Haydi Ramus, daha fazla altın ver, yoksa yiyeceksin hançeri.

RAMUS
Ah ben bir bilginim! Nasıl olsun altınım?
Tek param Kral'ın verdiği harçlık;
O da, alır almaz bitiyor.
(*İçeri* GUISE, ANJOU, DUMAINE, MOUNTSORRELL *ve* ASKERLER *girer.*)

ANJOU
Kimi yakaladınız?

RETES
Ramus'ü, Kral'ın mantık profesörünü.

GUISE
Öldürün.

RAMUS
Ah, soylu Lordum,
Ramus öldürülmeyi hak edecek ne yaptı?

GUISE
Bayım, her telden çaldınız,
Ama hiçbir şeyi derinlemesine incelemediniz.
Siz değil miydiniz *Organon*'u[8] küçümseyen,
Onun bir saçmalıklar yığını olduğunu söyleyen?
Bölücülük yapan, bütünle değil özle uğraşan
Bilge kişidir senin gözünde;
Böyleleri gidip Almanya'da vaaz versin,
Filozofların belitlerine karşı çıkıp
Argumentum testimonii est inartificiale[9] bilmecesini
Ipse dixi [10] diyerek savunsunlar.
Bunun tersini kanıtlamak için de diyorum ki, Ramus ölecek.
Yanıtın nedir buna? Senin *nego argumentum*[11]
İşe yaramaz, efendi. –Öldürün onu.

RAMUS
Ah Lordum, izin verin tek bir söz söyleyeyim!

ANJOU
Haydi, söyle bakalım.

RAMUS
Canımı kurtarmak için istemiyorum sizi durdurmayı;
Ömrümün son anında kendimi temize çıkarmak amacım.
Yazdığım şeylerin Scheckius adında birinin

[8] Aristo'nun mantık üzerine yazdığı kitap.
[9] Kanıtların ortaya koyduğu gerçek yapmacıksızdır.
[10] 'Üstat böyle diyor...' Bu ifade konuyu tartışmaya açmamak için kullanılır; çünkü, üstadın sözleri tartışılamaz.
[11] Tartışmayı reddediyorum.

Hiç hoşuna gitmediğini duydum;
Çünkü ileri sürdüğüm üç kanıtım onun tüm kanıtlarını içeriyor.
Organon'un karmaşık bir yapısı olduğunu biliyordum;
Bu nedenle, daha iyi bir biçime indirgedim.
Aristo hakkında da şunu söyleyeceğim:
Onu küçük gören kişi
Asla mantık ya da felsefede başarılı olamaz.
İşte bu yüzden din bilgini geçinen Sorbon'daki ahmaklar[12]
Tanrı'nın hizmetine verdikleri kadar
Önem vermekteler onların yapıtlarına.

GUISE
Bu köylünün nutuk atmasına niye izin veriyorsunuz?
Hançerleyin ve yollayın onu cehennemdeki dostlarının yanına.

ANJOU
Hiç böyle gururlu bir kömürcü çocuğu görmemiştim.
(RAMUS'*ü hançerleyerek öldürür.*)

GUISE
Lord Anjou, Sen Nehrine döktüğümüz
Yüz Protestan yüzerek canlarını kurtarmaya çalışıyorlar.
Ne yapalım? Korkarım kurtulacaklar.

DUMAINE
Köprüye ellerinde ok ve yay bulunan birkaç adam yerleştirin,
Gördüklerini vursunlar,
Nehrin dibine yollasınlar hepsini.

GUISE
İyi fikir Dumaine; hemen git ve öyle yapmalarını sağla.
(DUMAINE *çıkar.*)
Bu arada Lordum, acaba Navarre Kralı'nın elinden
Kendisinin ve Prens Conde'nin o çok bilmiş
Öğretmenlerini alabilmek için bir yol bulabilir miyiz?

[12] Sorbon'daki din bilginleri.

ANJOU

Bu işi bana bırak; kuzen sen burada kal;
İçeri girdiğimi görünce sen de dal arkamdan.
(ANJOU *kapıyı çalar;* NAVARRE KRALI *ve* PRENS CONDE *içeri girer; yanlarında* ÖĞRETMENLER'*i vardır.*)
Selam, Lordlarım! Nasılsınız?

NAVARRE

Lordum, diyorlar ki,
Tüm Protestanlar katledilmiş.

ANJOU

Evet, öyle; ama elden ne gelir?
Bu karmaşayı durdurmak için gereken her şeyi yaptım.

NAVARRE

Ama Lordum, söylentiye göre,
Bu katliamı gerçekleştirenlerin biri de sizmişsiniz.

ANJOU

Kim, ben mi? Yanılıyorsunuz; ben yeni kalktım yataktan.
(GUISE, GONZAGO, RETES, MOUNTSORRELL *ve* ASKERLER *öne çıkar.*)

GUISE

Huguenot'ları öldürün! Şu öğretmenleri götürün buradan!

NAVARRE

Hain Guise, çek kanlı ellerini!

CONDE

Haydi, gidip Kral'a anlatalım.
(NAVARRE KRALI *ile çıkar.*)

GUISE

Baylar gelin.
Kılıcımın ucuyla sizleri ölüme göndereceğim.
(ÖĞRETMENLER'*i hançerleyerek öldürür.*)

ANJOU

Götürün ikisini de!

(ANJOU *ve* ASKERLER *cesetlerle çıkar.*)

GUISE

Baylar, bu gecelik öfkemiz burada son bulsun.
Ancak katliamın burada sona ermesini istemiyoruz.
Gonzago, hemen Orleans'a git.
Retes, sen Dieppe'e, Mountsorrell, sen de Rouen'e;
Sapkın olduğundan kuşkulandıklarınızı bağışlamayın.
Durdurun şeytanın ayin saatini bildiren şu çanı;
Artık herkes çıkarsın miğferini,
Gizlice girsin yatağına.

(Çıkarlar.)

II. PERDE

I. SAHNE

(*İçeri yanında iki* POLONYALI LORD'*la* ANJOU *girer.*)

ANJOU

Polonyalı Lordlar, itiraf etmem gerekir ki,
Kralınızın önerdiği şeye layık değilim.
Çünkü bana söylendiğine göre,
Polonyalılar ulusça askermiş.
Bu yüzden kuşkuları giderecek,
Kurnaz düşmanlarının planlarını bozabilecek
Bilgi ve deneyime sahip bir krala layık onlar;
Yılların deneyimiyle yoğurularak
Savaşlardan, bizim Hıristiyan dünyasında yaptığımız en büyük savaşlardan,
(Her ikisi de zengin ve yüce birer imparator olan
Rus'a ve Türk'e karşı yaptığımız savaşları kastediyorum)
Yengiyle ayrılmasını öğrenmiş bir krala.
Ama kardeşim Fransa Kralı Charles ve onun meclisi,
Eğer Polonya tacını giymeye karar verirsem
Benim Fransa tacı üzerindeki hakkımı kaybedeceğimi düşünüyorlar;
Çünkü, eğer yüce Tanrı kardeşimi aramızdan alırsa,
Tahtın yasal sahibi benim.
Bu yüzden, Polonya ile şöyle bir anlaşma yapmalıyım:
Eğer Charles'ın ölümüyle Fransa tacı bana verilirse,

O zaman kendi ülkeme dönmeme razı olmalısınız.
Eğer kurulunuz bu sözü verirse,
Severek üstlenirim bu görevi,
Ülkenizin refah ve güvenliğini özenle korumaya söz veririm.

BİRİNCİ LORD
Polonya tacı ve kraliyet asası size verildiğinde,
Majesteleri, tüm bunlara, hatta daha fazlasına sahip olacaksınız.

ANJOU
Haydi Lordlarım, gidelim.
(Çıkarlar.)

II. SAHNE

(*İçeri* AMİRAL*'in cesedini taşıyan iki* ADAM *girer.*)

BİRİNCİ ADAM
Dostum, ne yapacağız Amiral'i?

İKİNCİ ADAM
Onu sapkın diye yakalım.

BİRİNCİ ADAM
Hayır! Vücudu ateşi kirletir, ateş de havayı; dolayısıyla biz de onunla birlikte zehirleniriz.

İKİNCİ ADAM
Ne yapacağız öyleyse?

BİRİNCİ ADAM
Irmağa atalım onu.

İKİNCİ ADAM
Suyu zehirler, su da balığı, balığı yiyince de bizler zehirleniriz!

BİRİNCİ ADAM
Öyleyse hendeğe atalım onu.

İKİNCİ ADAM
Hayır, hayır. İçimizde hiçbir kuşku kalmaması için, dinle beni: Onu şu ağaca asalım.

BİRİNCİ ADAM
Kabul.

(*Cesedi ağaca asar ve çıkarlar. İçeri* GUISE, *Ana Kraliçe* CATHERINE, *ve* KARDİNAL LORRAINE, HİZMETKÂRLAR*'la girer.*)

GUISE
Madam, ne diyorsunuz bizim yakışıklı Amiral'e?

CATHERINE
İnan bana Guise, o yere o kadar yakışmış ki,
Çok önceden orada görmek isterdim onu.
Şu yana yürüyelim, burası pek güzel kokmuyor.

GUISE
Haklısınız, madam.
Baylar, götürün şunu ve bir hendeğe atın.
(HİZMETKÂRLAR AMİRAL'*in cesedini götürürler.*)
Madam, anladığım kadarıyla,
Yüz kadar Huguenot var
Ormanda ayin düzenleyen,
Her gün bu saatte toplanan.
Oraya gidip hepsini kılıçtan
geçireceğim.

CATHERINE
Geçir, sevgili Guise, hiç gecikmeyelim.
Eğer bu çapulcular yeniden toparlanıp
Fransa'nın dört bir yanına dağılırlarsa,
Onları öldürmek bizim için zor olacak.
Git, hiç gecikme sevgili Guise.

GUISE

Madam, fırtınanın habercisi hortum gibi gidiyorum.
(Çıkar.)

CATHERINE

Soylu Lorraine, fark ettin mi son zamanlarda
Oğlumuz Charles nasıl da yakınıyor
Lord Guise'in, Paris'te, Huguenot'lara geceyarısı
yaptıklarından?

KARDİNAL LORRAINE

Madam, onun asi Navarre Kralı ile birlikte
Hepimizden cinayetlerin intikamını almaya
Yemin ettiğini duydum.

CATHERINE

Doğru, ama Lordum, o işi bana bırakın;
Çünkü, Catherine'in dediği olmalı Fransa'da.
Nasıl ki ben yaşıyorum, o da kesin kes ölecek,
Tacı da Henry giyecek.
Eğer annesinin isteklerine karşı gelirse,
Onu da, diğerlerini de miraslarından mahrum bırakacağım.
Tacı onlar giyecekler ama Fransa'yı ben yöneteceğim.
Karşı çıkarlarsa alaşağı ederim onları.
Haydi Lordum, gidelim.
(Çıkarlar.)

III. SAHNE

(İçeri ellerinde kitaplarla beş-altı PROTESTAN *girer ve hep birlikte diz çökerler. Daha sonra* GUISE *ve diğerleri girer.)*

GUISE

Allah belasını versin Huguenot'ların! Öldürün hepsini!

BİRİNCİ PROTESTAN

Ah, Mösyö de Guise, lütfen beni dinleyin!

GUISE

Hayır, alçak. Senin o
Kutsal Roma Kilisesi'ne küfreden dilin
Guise'in kulaklarına, onun yüreğini yumuşatacak
Hiçbir yalvarmayı sokamayacak.
Tue, tue, tue! Hiçbirini kaçırmayın.
(*Protestanları öldürürler.*)
İşte böyle, götürün hepsini.
(Cesetlerle çıkarlar.)

III. PERDE

I. SAHNE

(*İçeri* NAVARRE KRALI *ve* EPERNOUN *tarafından taşınan* KRAL CHARLES, *Ana Kraliçe* CATHERINE, KARDİNAL LORRAINE, PLESHE *ve* HİZMETKÂRLAR *girer.*)

CHARLES

Ah, bırakın beni, biraz dinleneyim şurada!
Büyük bir acı kavradı yüreğimi pençesiyle;
Ani bir acı, ölümün habercisi.

CATHERINE

Ah, böyle konuşma! Annenin yüreğini parçalıyorsun.

CHARLES

Böyle konuşmak zorundayım; acıdır beni böyle konuşturan.

NAVARRE

Rahat olun Lordum, hiç kuşkunuz olmasın,
Tanrı'nın izniyle yeniden kavuşacaksınız sağlığınıza.

CHARLES

Ah, hayır benim sevgili kardeşim Navarre!
Kabul etmeliyim ki, bir belayı hak etmiştim;
Yine de krallarının ayağını kaydırmak dışında,
Beni rahatlatan bir şey var:

Dilerim Tanrı'dan aynısı gelir can dostlarının başına!
Ah, kaldırın beni! Artık göremiyorum,
Kaslarım büzüşüyor, beynim allak bullak,
Yüreğim dayanmıyor, içim çekiliyor, ölüyorum.[13]
(Ölür.)

CATHERINE
Ne! Öldün mü? Canım oğlum, konuş annenle!
Ah, hayır, ruhu uçtu gitti bağrından,
Artık ne görüyor ne de duyuyor yaptıklarımızı!
Lordlarım, hemen Polonya'ya elçiler yollayıp
Henry'i, kardeşinin tacını giymesi, unvanını alması için
Çağırmaktan başka yapılması gereken ne var?
Epernoun, hemen git, ilgilen bu işle,
Söyle hiç gecikmeden gelsin yanımıza.

EPERNOUN
Derhal madam.
(Çıkar.)

CATHERINE
Lordlarım, cenaze töreninden sonra,
Elimizden geldiğince çabuk,
Henry'nin Polonya'dan gelip, taç giymesi için çalışalım.
Haydi, götürelim cesedi buradan.
(KRAL CHARLES*'in cesedi dışarı taşınır;* NAVARRE KRALI *ve* PLESHE *hariç herkes çıkar.*)

NAVARRE
Navarre, bu kavgalar sürdüğü sürece
Fransa'dan kaçıp ülkene gitmen
Senin yararına olacak
Çünkü bu ülkede güvencede değilsin.
Henry Polonya'dan çağırıldı,
Tahtın yasal vârisi artık benim;
Bu yüzden, elimden geldiğince hızlı davranıp
Gizlice bir ordu toplamalıyım.
Korkarım, İspanya Kralı ile birlik olan Guise

[13] IX.Charles 30 Mayıs 1574'te tüberkülozdan ölür.

Benim bu girişimimi engellemeye çalışacaktır.
Ama her zaman haklının yanında olan Tanrı,
İnayette bulunup koruyacaktır bizi sonsuza dek.

PLESHE

Dinimizin erdemleri daha birçok güzellikle birlikte ilerleyip
Düşmanlarınızın tümünü bozguna uğratacak,
Siz majestelerini haksız yere engellemeye çalışan
İspanya ve tüm Papalık güçlerine karşın,
Sonunda bu ülkenin yasal efendisi ve kralı olarak
Pampelonia'da[14] taç giyeceksiniz.

NAVARRE

Doğruluk, Pleshe; Tanrı yardımcım olursa,
Doğruluk ve Tanrı kelamı adına savaşmaya kararlıyım!
Gel Pleshe, gidelim buradan zamanımız varken.
(Çıkarlar.)

II. SAHNE

(Boru sesleri duyulur, içeriden iki üç kez 'Vive le Roi' sesleri gelir. Kral III. Henry unvanıyla taç giyen ANJOU, *Ana Kraliçe* CATHERINE, KARDİNAL LORRAINE, GUISE, EPERNOUN, MUGEROUN, YANKESİCİ *ve diğerleri girer.)*

HEPSİ

Vive le Roi, Vive le Roi!
(Boru sesleri duyulur.)

CATHERINE

Henry, bir kez daha hoşgeldin Polonya'dan!
Hoşgeldin Fransa'ya, babanın ülkesine!
Burada, korkulardan arınmış bir ülke,
Senin olanı korumaya hazır savaşçı insanlar,
Yasa koymak için uyanık bir senato,
Tahtını koruyacak sevgi dolu bir ana,

[14] Navarre eyaletinin başkenti

Ve bir kralın bunların yanı sıra arzulayabileceği her şey var.
Kral Henry, tacıyla, tüm bunlara ve daha fazlasına sahip olmaktadır.

KARDİNAL LORRAINE
Henry, uzun süre egemen ol bunlara ve daha fazlasına!

HEPSİ
Vive le Roi, Vive le Roi!
(Borular çalınır.)

HENRY
Hepinize teşekkürler. Krallara yol gösteren,
Tüm yaptıklarımızın sevginize layık olmasını sağlasın!
Öyle de olacak, talih bana yardımcı olursa,
Sizlerin düşüncelerini hak ettiğim düzeye
çıkarırsa.
Ne diyor gözdelerimiz? Henry'nin yüreğinde
Sevgi ve yüceliğe aynı anda yer yok diye mi düşünüyorlar?
Bırakın bu korkuyu çünkü artık birleşti ikisi de;
Ne bir kişi, ne yer, ne zaman, ne de durum
Yönünü değiştirebilir duyduğum sevginin.
Şimdi olduğu gibi hep yaşayacaksınız
Kralınızın lütuflarından yoksun kalmaksızın.

MUGEROUN
Biliriz, soylu yüreklerin değişime uğramadığını
Bir taç giymekle; siz majesteleri,
Polonya tacını giymiştiniz,
Fransa tacı size verilmeden önce.

HENRY
Mugeroun, söz veriyorum, dost kalacağız,
Yoldaşım olacaksın, kopsa bile fırtınalar.

MUGEROUN
Öyleyse siz majestelerinden izin istiyorum
Bu kutsal şöleni kirletenleri cezalandırmak için.
(MUGEROUN *pelerinindeki altın düğmeleri kestiği için* YANKESİCİ*'nin kulağını keser.*)

HENRY
Bu da ne demek?

YANKESİCİ
Ah Tanrım, kulağım!

MUGEROUN
Bayım, ver düğmelerimi, al kulağını.

GUISE
Sen, götür şunu.

HENRY
Dostum çek ellerini, işlediği bu suçun kefili ben olacağım.
Be adam, git, çalışma artık
Tahta çıkış günümüz sona erene dek;
Taç giyme törenleri sona erdiğine göre,
Şölen vermek kalıyor bize de;
Turnuvalar düzenleyip yarışmalı birkaç gün,
Eğlenmeli saraya yaraşır bir şekilde.
Lordlarım, gidelim, şölen bekliyor bizleri.
(*Ana Kraliçe* CATHERINE *ve* KARDİNAL LORRAINE *hariç herkes çıkar.*)

CATHERINE
Kardinal Lorraine Hazretleri, söyleyin bana,
Oğlumun eğlence düşkünlüğü hakkında ne düşünüyorsunuz?
Görüyorsunuz, aklı fikri gözdelerinde;
Tek ilgilendiği şey gününü gün etmek.
Yan gelip yatmış rehavet içinde uyurken,
Kardeşin Guise, sen ve ben
Kendimize öyle yetkiler sağlayabiliriz ki,
Tek bir kişi bile yaşayamaz iznimiz olmaksızın.
İşte o zaman Katolik dini
Güçlenir Fransa'da, kimsenin karşı çıkamayacağı
bir biçimde.

KARDİNAL LORRAINE
Madam, bana gizlice bildirildi,
Kardeşim Guise'in adam topladığı;

Püritenleri öldürmek için topladığını söylüyor.
Ancak hedefi Bourbon soyu.
Madam, siz Kral'la konuşup,
Bunun, ülkesinin yararı,
Dinin çıkarı için olduğunu söylemelisiniz.

CATHERINE

Halı, sen bana bırak
Bu işin gerçekleştirilmesini;
Eğer dediklerime karşı çıkarsa,
Hemen ortadan kaldırırım onu kardeşiyle birlikte,
O zaman da Alençon Dükü tacı giyer.
Ya dediğim olur ya da herkes ölür;
Çünkü, yaşadığı sürece Catherine Kraliçe kalacak.
Gelin Lordum, gidip Guise'i bulalım
Sonra da görüşelim bu girişimi.

(Çıkarlar.)

IV. PERDE

I. SAHNE

(İçeri DÜŞES GUISE *ve* NEDİME'*si girer.*)

DÜŞES GUISE
Git, bana kâğıt kalem getir–

NEDİME
Peki madam.

DÜŞES GUISE
Ki, sevgili efendime mektup yazabileyim.
(NEDİME *çıkar.*)
Sevgili Mugeroun, kalbimin sahibi o.
Ama Guise el koydu yüreğime çünkü onun karısıyım.
Onunla konuşmanın bir yolunu bulmayı çok istiyorum
Ama bulamıyorum, bu yüzden yazmak zorundayım
Gelip benimle herhangi bir yerde buluşsun da
Birbirimizi görmenin tadını çıkaralım diye.
(NEDİME *elinde kâğıt kalem içeri girer.*)
Koy şuraya, beni de yalnız bırak.
(NEDİME *çıkar.* DÜŞES *yazar.*)
Ah Tanrım, keşke şu mektup yazdığım tüy
Cupido'nun kanatlarından koparılmış olsaydı da
Bu dizeleri onun yüreğine kazısaydı.
(*İçeri* GUISE *girer.*)

GUISE
Sevgilim yalnız mısın? Mektup yazıyorsun ha?
Rica ediyorum, söyle, kime yazıyorsun?

DÜŞES GUISE
Lordum, dizelerimi okuduğunda
Korkarım, dizilişlerine bakıp gülecek bir kadına yazıyorum.

GUISE
İzin ver, göreyim.

DÜŞES GUISE
Ah, hayır Lordum; ancak bir kadın paylaşabilir
Yüreğimin sırlarını.

GUISE
Madam, görmeliyim.
(Kâğıdı zorla alır.)
Hiçbir erkeğin bilmemesi gereken sırların bu mu?

DÜŞES GUISE
Ah Lordum, affedin beni!

GUISE
Seni sadakatsiz ve yalancı! Ne demek oluyor bu sözler?
Ben mi çok yaşlandım? Senin şehvetin mi azdı?
Yoksa sana olan sevgim içinde belirsizleşti de,
Başkalarının yorum yapmasına mı gerek var?
Seni el üstünde tutan tüm sevgimi,
Seni canımdan çok sevdiğimi unuttun mu?
Guise'in yüceliği gözünü ve gönlünü şehvete bürüyen
bir sis mi?
Mort Dieu! Eğer rahminin meyvesi,
Tüm umutlarımı kendisine bağladığım karnındaki çocuğun
olmasa
Bu öfkeli el senin yüreğini parçalardı.
Defol kaltak! Utan insan içine çıkmaya,
Kaç, git yanımdan, yaşamak istiyorsan eğer!
(DÜŞES *çıkar.*)
Ah, iğrenç kadınlar, yalancı ve hainler!

Şimdi anlıyorum, daha başından beri,
Gözlerinin, bakışlarının ihanet tohumları ektiğini.
Ama bu dizelerin gönderileceği o alçak adam,
Kanıyla ödeyecek onun aşkını.
(Çıkar.)

II. SAHNE

(İçeri NAVARRE KRALI, PLESHE, BARTUS *ve refakatçileri davul ve borular eşliğinde girer.)*

NAVARRE
Lordlarım, dinimizi engellemek isteyenlere karşı
(Yani, bizleri ayaklarının altında çiğnemeyi,
Bu ülkede kutsal dinimizin kökünü kazımayı amaçlayan
Guise, Papa ve İspanya Kralı'nı kastediyorum;
Ancak, biliyorsunuz ki, kavgamız
Onların bizleri kılıçtan geçirmek ve ateşte yakmak için
Geliştirdikleri planlara karşı koymaktan başka bir şey değil.)
Giriştiğimiz bu savaş haklı nedenlere dayandığından
Bizler, Tanrı adına ve ülkemiz yararına kararlılıkla savaşmalıyız.
Papa'nın meclisi olmuş İspanya;
İspanya, Papa'nın savaşa ve barışa karar verdiği yer.
Guise de İspanya adına Kral'ı kışkırttı,
Bizimle savaşmak üzere ordusunu yollamasını sağladı.

BARTUS
Öyleyse bu kanlı savaşta,
Bir kral olarak tüm çabanızın,
İspanya Kralı'nın girişimlerine ve onun tüm sapkınlıklarına karşın
Dinimizin yerleşmesini sağlamak olduğunu görecekler.

NAVARRE
Artık intikam ateşi düştü
Yüreğimdeki yalçın dağların tepesine;
Kış geldiğinde yaprakların
O koyu yeşil renklerini değiştirmesi gibi,

Ben de zafer kazanıp intikamımı alınca
Görünecek intikam duygusunun kızıl rengi.
(İçeri bir HABERCİ *girer.)*
Dostum, ne haberler getirdin?

HABERCİ
Lordum, casuslarımız Fransa'dan koca bir ordunun,
Son hız buraya geldiğini söylüyorlar.
Topraklarımıza girmişler bile,
Majesteleriyle savaş meydanında karşılaşmak istiyorlar.

NAVARRE
Tanrı aşkına, bırakın gelsinler!
Kral'ın aklını çelip ordu toplamasına,
Bu iç savaşın başlamasına neden olan kişi, Guise.
Komutanlarının kim olduğunu biliyor musun?

HABERCİ
Henüz bilmiyorum Lordum, zaten onlar da bunu bekliyorlar.
Söylendiğine göre, Joyeux Dükü
Kendisini komutan yapması için Kral'a ricalarda bulunmuş.

NAVARRE
Umarım, bu onun planlarının boşa çıkmasına neden olmaz.
Keşke onun yerine Guise gelseydi!
Ama o, rahat koltuğuna uzanmış,
Güvenceyi kendisine tabure yapmış bekliyor.
Kendisi güvenlikte olduğu sürece,
Kral'a ya da ülkeye, hatta ikisine de neler olacağına hiç aldırmıyor.
Lordlarım, haydi hemen gidelim,
Savaş düzenimizi alalım.
(Çıkarlar.)

III. SAHNE

(*İçeri* KRAL HENRY, GUISE, EPERNOUN *ve* JOYEUX *girer.*)

HENRY

Sevgili Joyeux, seni başkomutan yaptım,
Asi Navarre Kralı'nın üzerine yürümek için hazır bekleyen orduma.
Sen istedin, ben de izin veriyorum gitmene,
Sana olan sevgim canını tehlikeye atmana katlanamadığı halde.

JOYEUX

Teşekkürler majesteleri, izninizle gidiyorum.
Lord Guise, Epernoun, hoşça kalın.

GUISE

Lord Joyeux'a gönülden sağlık ve başarılar diliyorum.
(JOYEUX *çıkar.*)

HENRY

Kuzen Guise, sen ve karın
Çok içten bir sevgiyle selamlayın gözdelerimizi.
Sayın bay, karınızın, benim sevgili gözdeme, arkadaşı olarak
Yazdığı mektubu anımsıyor musunuz?
(GUISE *'e boynuz işareti yapar.*)

GUISE

Bu da ne demek Lordum! Bu kadarı da fazla.
Benimle nasıl dalga geçip aşağılarsınız?
Bir krala, bir imparatora yakışmıyor bu.
İnanın, Hıristiyan âlemindeki tüm krallar
Benimle böyle alay etseler bile,
Kendilerine ve alaylarına aldırmadığımı bilmeliler.
Sizin gözdelerinizi mi seviyormuşum ben! Siz sevin onları.
Tanıdığım herkes nefret ediyor onlardan.
İşte burada, cennetteki tüm azizlerin ruhu üzerine yemin ederim ki,
Beni böylesi bir utanca boğan o alçak,
Beni böylesine öfkelendiren sözlerinizden dolayı,
Şerefimi lekelemiş olsun olmasın

Bu şırfıntının sevgisini kanıyla satın alacak!
Par la mort Dieu, il mourra!
(Çıkar.)

HENRY
İnan bana, bu alay çok dokundu ona.

EPERNOUN
Lordum, bu ikisini barıştırsak iyi olur
Çünkü Guise boş yere yemin etmez.
(İçeri MUGEROUN *girer.)*

HENRY
Mugeroun, merhaba! Guise'le kapıda karşılaşmadın mı?

MUGEROUN
Hayır efendim. Karşılaşsam ne olacaktı?

HENRY
Vallahi, karşılaşsaydın yemiştin hançeri.
Çünkü seni öldürmeye and içti.

MUGEROUN
Beni hançerleyebilir ama onu öldürene kadar yaşarım.
İyi de, niye benden ölesiye nefret ediyor?

HENRY
Çünkü karısı seni ölesiye seviyor.

MUGEROUN
Hepsi buysa, onunla bir daha karşılaştığımda
Bana duyduğu sevgiyi göstermesini sağlayacağım.
Hangi yöne gitti Guise? Yürüyüşe çıkayım
Saraydan uzak yerlerde, onunla karşılaşmak için.
(Çıkar.)

HENRY
Bu hoşuma gitmedi. Gel Epernoun,
Gidip Dük'ü bulalım, barıştıralım ikisini de.
(Çıkarlar.)

IV. SAHNE

(İçeriden boru ve trampet sesleri gelir. 'Joyeux Dükü öldürüldü' diye bir çığlık duyulur. İçeri NAVARRE KRALI, BARTUS *ve* ADAMLAR'ı *girer.)*

NAVARRE

Dük öldü, tüm ordusu dağıldı,
Zafer çelenkleriyle süslendik hepimiz.
Böylece, gördük ki, Tanrı haklıya kılavuzluk eder hep
Yeryüzündeki görkemini arttırmak için.

BARTUS

Umarım, kazandığımız bu güzel zafer
Kral'ı korkutur da sona erer nefreti;
Bir daha asker toplayıp savaşmaz,
Ya da daha yüce bir davada kullanır onları.

NAVARRE

Bu zalim savaşta kaç soylunun
Yaşamını yitirdiğini düşünmesi bile acı,
Neredeyse ölecek gibi oluyor insan.
Ama biliyoruz ki kusursuz doğruya karşı çıkanları
Tanrı her zaman yere vuracaktır.
Bunu ömrümün sonuna kadar savunacağım,
İngiltere Kraliçesi ile ordularımı birleştirip
Papalık yönetimini kovacağız ülkelerimizden,
Sınırlarından uzak tutacağız kör inanı savunanları.
Haydi, Lordlarım, bu fırtına sona erdiğine göre
Gidelim çadırlarımıza muzaffer bir biçimde.

(Çıkarlar.)

V. SAHNE

(*İçeri bir* ASKER *girer.*)

ASKER

Efendim, Dük'ü bir boynuzlu yapma cesaretini gösteren, yatak odasının kapısını maymuncukla açan size diyorum, efendim; gerçi sadece sizin olan bir şeyi çıkarıyorsunuz ama onun hoşuna gitmeyen bir şeyi sokuyor, koyuyorsunuz, dolayısıyla onun dükkânının önünü kapatıyor, bulunmamanız gereken yerin önünde dikiliyorsunuz; o sizin ev sahibiniz olduğu halde onun olanı alıyorsunuz ve onun doldurması gereken tarlayı, onun kendi malını sürüyorsunuz. Kimin malı kimde ya? Eğer tamamı kendisinin olmasa – işte sorun da burada; ben sahip olmaya gelmedim (keşke olabilsem!) ama sizi dışarıda tutmaya kararlıyım ve bunu da başaracağım, şu alet çalışırsa.

(*İçeri* MUGEROUN *girer.*)

Bu kadar çabuk mu geldiniz? Buyrun bayım!

(MUGEROUN*'a ateş eder ve öldürür. İçeri* GUISE *ve* ADAMLAR*'ı girer.*)

GUISE

(Bir kese verir)

Cesur asker, al şunu ve kaç buradan.

(ASKER *çıkar.*)

Yat orada Kral'ın sevgilisi, Guise'in nefreti!
Henry, al intikamını dilediğin gibi ya da yüreğinin elverdiği gibi,
Salt seni kızdırmak için yaptım bu işi.

(ADAMLAR*'ı* MUGEROUN*'un cesedini dışarı çıkarırlar. İçeri* KRAL HENRY *ve* EPERNOUN *girer.*)

HENRY

Lord Guise, duyduk ki asker toplamışsın,
Ancak, amacının ne olduğunu öğrenemedik,
Bizim iyiliğimize olmadığını düşünüyoruz.

GUISE

Ben Fransa tacına ihanet etmiyorum;
Ne yaptıysam, Kutsal Kitap için yaptım.

EPERNOUN

Hayır, Papa'nın ve kendi çıkarların için yaptın.
Guise, gözün yüksekte, senden başka hangi Fransız soylusu
Kral'ın onayı olmaksızın silahlanmaya cesaret eder?
Senin ihanet içinde olduğunu söylüyorum.

GUISE

Ah, alçak Epernoun! Majesteleri burada olmasaydı
Dük Guise'in ne kadar öfkelendiğini görürdün.

HENRY

Guise, sakin ol, Epernoun'u tehdit etme
Yoksa Fransa Kralı'nın öfkelendiğini göreceksin.

GUISE

Ben, Valois soyunun bir prensiyim,
Bu yüzden Bourbon'ların düşmanıyım.
Kutsal İttifak'ı imzalayanlardan biriyim,
Dolayısıyla Protestanlar nefret ediyor benden.
Bu durumda, tabii ki ihtiyatlı davranacağım,
Param olduğuna göre ordum da olacak.

EPERNOUN

Yabancı ülkelerin desteğiyle yaşayan sen,
Nasıl kendi paranla bir ordu besleyebilirsin!
Papa ve İspanya Kralı senin iyi dostların;
Yoksa bütün Fransa biliyor ne kadar fakir bir Dük olduğunu.

HENRY

Evet, irademize karşı çıkmak, dostlarımızı kısıtlamak,
Altınlarıyla onu besleyenlerin amacı.

GUISE

Lordum, daha açık konuşmak gerekirse, şöyle:
Din aşkıyla yanıp tutuşan ben,
Bulabildiğim kadar asker toplayıp
Hizipçi Püritenleri ortadan kaldırmak istiyorum.
Lordum, biliniz ki Papa üç katlı tacını satacak,
İspanya Kralı katolik Philip de,
Daha ben istemeden, buyuracak Kızılderililerine

Amerika'nın altın madenlerini boşaltmaları için.
Onları kanatları altında koruyan Navarre,
Lorraine soyunun kendine düşman olduğunu anlayacak.
Majesteleri, ordumdan çekinmeniz gereksiz,
Sizin emniyetiniz, düşmanlarınızın felaketi için var o.

HENRY
Guise, tacımızı giy ve Fransa Kralı sen ol.
Bir diktatör olarak ister savaş, ister barış
Ben bir senatör gibi *placet* [16] diye bağırırken!
Senin gururuna, kibrine katlanamıyorum.
Dağıt ordunu, yoksa, çıkaracağım bir fermanla
Seni tüm Fransa'da hain ilan ederim.

GUISE
(Kendi kendine)
Seçenek zorlu. Sahte bir tavır takınmalıyım.
(Yüksek sesle)
Efendim, size olan bağlılığımın
Ve iyi niyetimin göstergesi olarak
Siz majestelerinin elini öpüyor ve izninizi
istiyorum
Ordumu derhal dağıtmak için.

HENRY
Öyleyse, güle güle Guise; Kral ve sen dostsunuz.
(GUISE *çıkar.*)

EPERNOUN
Lordum, ona güvenmeyin; çünkü majesteleri,
Görseydiniz onun Paris'e nasıl tantanayla girdiğini,
Kent halkının armağanlarla ve gösterilerle onu nasıl
ağırladığını,
Onun hizmetinde olacaklarına söz verdiklerini–
Hayır, Guise'in ordusuyla
Papa'nın arzularını yerine getirmeyen Kral'a
Karşı çıkma cüretini gösterdiğini
Sokaklarda konuşmaktan korkmuyorlardı.

[16] Oylamada 'Kabul' anlamına kullanılan sözcük.

HENRY

Parisliler onu böyle mi karşıladılar?
Öyleyse, çok geçmeden bize ihanet edecek demektir.
Yalnız bırakın beni. Kim var orada?
(*İçeri kâğıt kalemle bir* HİZMETKÂR *girer.*)
Derhal tüm danışmanlarımı azlediyorum;
İmza atıp mührümü basacağım hemen.
(HİZMETKÂR *yazar.*)
Aklıma danışacağım ben; onlar sahtekâr;
Epernoun, sen ne dersen öyle yapacağım.

EPERNOUN

Lordum, siz majestelerinin güvenliği
Ve sizi her türlü kuşkudan kurtarabilmek için
Guise'i ortadan kaldırmak çok iyi olacak.

HENRY

Önce şunu imzalayıp mührümüzü basalım
Sonra da söylerim sana niyetimin ne olduğunu.
(Yazar.)
Bunu hemen danışma kuruluna götür.
(HİZMETKÂR *çıkar.*)
Epernoun, yumuşak ve sakin görünüyorum diye,
İçimde trajedilerin oynanmadığını düşünme.
Gizlice Blois'ya gideceğim;
Madem, Paris, Guise'in tarafını tutuyor,
Burası Fransa Kralı'nın kalabileceği bir yer değil artık,
İhanete uğrayıp ölmek istemiyorsa.
Ama kararlıyım, Guise kesin kes ölecek.
(Çıkarlar.)

V. PERDE

I. SAHNE

(*İçeri elindeki mektubu okuyarak* NAVARRE KRALI *ve* BARTUS *girer.*)

NAVARRE

Lordum, Fransa'dan gelen mektupta
Guise'in Kral'a karşı ayaklandığı,
Paris'in efendisine sırt çevirdiği yazıyor.

BARTUS

Öyleyse siz efendimizin eline iyi bir fırsat geçti,
Fransa Kralı'na duyduğunuz sevgiyi göstermek,
Düşmanlarına karşı ancak memnuniyetle kabul edeceği yardım önermek için.

NAVARRE

Bartus, öyle yapacağım. Hemen Fransa'ya git,
Orada bizim adımıza majestelerini selamla;
Guise ve işbirlikçilerine karşı
Ona her türlü yardımda bulunacağımızı söyle.
Bartus, haydi git, majestelerine saygılarımı sun,
Çok geçmeden onu ziyaret edeceğimi söyle.

BARTUS

Peki Lordum.
(Çıkar.)

NAVARRE
Pleshe!
(PLESHE *içeri girer.*)

PLESHE
Buyrun Lordum!

NAVARRE
Pleshe, hemen gidip adamlarımızı topla,
Derhal Fransa'ya yola çıksınlar;
Çünkü, Guise'e karşı Kral'a yardım etmeliyiz.
Haydi git; Fransa'ya gitme zamanı geldi, geçiyor.

PLESHE
Gidiyorum Lordum.
(Çıkar.)

NAVARRE
Korkarım, o alçak Guise, bu ünlü ülkenin,
Fransa'nın, yıkılmasına neden olacak;
Tacı ele geçirmeyi arzuluyor,
Dini kendi yararına kullanıyor;
Papa'yı ve Katolikliği egemen kılarak,
Ülkeyi tamamen Roma'daki Papalık makamına bağlamak istiyor.
Ama, Tanrı başarılı kılarsa beni girişimlerimde
Salimen Fransa'ya geri gönderirse bizi,
Ülkesini alçakça yok etmeye çalışan
Bu adamı geri püskürtüp, öldüreceğiz.
(Çıkarlar.)

II. SAHNE

(İçeri MUHAFIZLARIN KOMUTANI *ve üç* KATİL *girer.)*

KOMUTAN
Gelin baylar. Kararlı mısınız?
Nefret ediyor musunuz Guise'den ve ününden?
Onun geldiğini gördüğünüzde korkmayacak mısınız?

BİRİNCİ KATİL
Ondan korkmak mı dediniz?
Halı, burada olsaydı hemen öldürürdük onu.

İKİNCİ KATİL
Ah, yüreği elimde zıplıyor olsa şimdi!

ÜÇÜNCÜ KATİL
Ne zaman gelecek? Gelse de öldürsek.

KOMUTAN
Güzel, kararlı olduğunuzu görüyorum.

BİRİNCİ KATİL
Endişe etmeyin. Bize güvenin.

KOMUTAN
Baylar, o zaman, bu odada bekleyin;
Çünkü Guise birazdan gelecek.

KATİLLERİN HEPSİ BİRDEN
Paramızı verecek misiniz bize?

KOMUTAN
Evet, evet, korkmayın. Saklanın; işte böyle, kararlı olun.
(KATİLLER *çıkar.*)
Fransa'yı yöneten,
Işığı Protestanlar için ölümcül olan yıldız artık düşüyor;
Artık düşmeli ve yok olmalı yükseklerdeyken.
(İçeri KRAL HENRY *ve* EPORNOUN *girer.)*

HENRY
Muhafızlarımın komutanı, katiller hazır mı?

KOMUTAN
Evet, soylu Lordum.

HENRY
Kararlılar mı, silahlılar mı öldürmek için?
Nefret ediyorlar mı Guise'ten ve onun ününden?

KOMUTAN
Bana güvenin efendim.
(Çıkar.)

HENRY
Öyleyse gel mağrur Guise ve boşalt
İhtiraslı düşüncelerle dopdolu göğsünü.
Ölümümü özleyen yaşamını noktala,
Sona ersin sonsuz ihanetlerin ölümünle.
(GUISE *gelir ve kapıyı çalar.*)

GUISE
Hola, varlet, he! Epernoun, Kral nerede?

EPERNOUN
Özel odasına çekildi.

GUISE
Rica ediyorum, Guise'in burada olduğunu söyleyin ona.

EPERNOUN
Majesteleri, Dük Guise
Huzurunuza kabul edilmek istiyor.

HENRY
Bırak gelsin.
Gel Guise, gel de gör haince planlarının suya düştüğünü
Ve yok ol benim için hazırladığın çukurda.
(GUISE, KRAL'*ın önüne gelir.*)

GUISE
Günaydın majesteleri.

HENRY
Günaydın sevgili kuzenim Guise.
Bu sabah beyefendi nasıllar?

GUISE
Duydum ki majestelerinin hiç hoşuna gitmemiş
Sarayda bu kadar çok adamla bulunmam.

HENRY
Kızdığını söyleyen o kişilerin
Ve sevgili kuzen, kızdığını sanan senin suçun bu.
Akrabamdan ya da en yakın dostlarımdan
Kuşkulanmak hiç yakışmaz bana.
Kuzen, emin ol ki ben kararlıyım,
Kim kulağıma ne fısıldarsa fısıldasın
Senin bağlılığından kuşku duymamaya.
İşte böyle sevgili kuzen, hoşça kal.
(EPERNOUN *ile çıkar.*)

GUISE
İşte böyle;
Artık Kral bile Guise'den lütuf dileniyor,
Tüm gözdeleri diz çöküyor ben buyurunca.
İnsanın savaş meydanında ordusu olması gibi bir şey bu.
Kutsal Kitap üzerine yemin ederim ki,
Eski Romalılar esir aldıkları efendilerine nasıl hükmederlerse
Ben de bu eğlence düşkünü Kral'a öyle hükmedeceğim.
Görkemli arabamın ardından izleyecek beni.
Şimdi, etrafıma bakıyorum da,
Bugüne kadar geçen zamanı boşa harcamışım diyorum.
Kılıcım, sıkı dur;
Çünkü Dük Guise'in umudu sende.
(*İçeri* ÜÇÜNCÜ KATİL *girer.*)
Alçak, niye böyle korkunç görünüyorsun? Konuş.

ÜÇÜNCÜ KATİL
Ah, Lord Guise, affedin beni.

GUISE
Affetmek mi! Niye? Ne yaptın ki?

ÜÇÜNCÜ KATİL
Ah Lordum, sizi öldürmek için tutulanlardan biriyim!

GUISE
Beni öldürmek mi, alçak!

ÜÇÜNCÜ KATİL
Evet Lordum, diğerleri bitişikteki odada bekliyorlar; bu yüzden, Lordum, girmeyin o odaya.

GUISE
Yine de Sezar girecek.
Zayıf zavallı beyinler, aşağılık insanlar korksun ölümden;
Hah, birer köylü hepsi de. Dük Guise'im ben;
Prensler korku salarlar çevreye bakışlarıyla.

BİRİNCİ KATİL
(İçeriden)
Saklan, geliyor;
Sesinden tanıdım onu.

GUISE
Kül gibi bembeyaz! Çevreye bakmanın zamanı.
(BİRİNCİ *ve* İKİNCİ KATİL *girer.*)

BİRİNCİ ve İKİNCİ KATİL
Öldür şunu, öldür!
(GUISE'*i hançerlerler.*)

GUISE
Ah, ölümcül bir yara aldım! İzin verin konuşayım.

İKİNCİ KATİL
Öyleyse, Tanrı'ya yakar ve Kral'dan af dilen.

GUISE
Lafıma karışmayın. Ben asla ona ihanet etmedim;

Ne de af dileneceğim Kral'dan.
Ah, ne yaşamak için gücüm kaldı,
Ne de intikam almak için ölümsüzüm!
Köylülerin elinden ölmek, ne büyük bir acı bu!
Ah, Sixtus,[17] Kral'dan intikamımı al!
Philip,[18] Parma,[19] sizler için öldürdüler beni!
Papa, aforoz et; Philip, indir tahttan
Lanetli Valois soyunun iğrenç kolunu!
Vive la messe! Huguenot'lar, yok olun!
Sezar da böyle gitti, böyle öldü o da.[20]
(*Ölür. İçeri* KOMUTAN *girer.*)

KOMUTAN
Tamam mı? Yaptınız mı?
Biraz bekleyin, gidip Kral'ı çağırayım.
Ama hayır, işte kendisi geliyor.
(*İçeri* KRAL HENRY, EPERNOUN *ve* HİZMETKÂRLAR *girer.*)
Lordum, bakın, Guise öldürüldü.

HENRY
Ah, bu güzel manzara ilaç gibi geldi ruhuma!
Gidip oğlunu bulun da babasının cesedini görsün.
(*Bir* HİZMETKÂR *çıkar.*)
Cehennemin dibine git, Monsieur Lorraine,[21]
Binlerce insanı öldürmenin ağır suçu ile
Ve hayattayken, benim neden olduğumu söylediğin
O kanlı kavgaların anısıyla.
Hepinizin huzurunda yemin ediyorum ki
Şu ana kadar Fransa'nın gerçek kralı değildim.
Diğer ülkelerle savaşarak, iç savaşlar çıkartarak
Altınlarımı harcayan hain bu!
Douai'deki bir grup İngiliz rahibini toplayıp,
Rheims'deki seminere götürmedi mi
Gerçek Kraliçelerine ihanet[22] etmeleri için?
İspanya Kralı'nın koca donanmasının

17 Papa V. Sixtus (1521-1590).
18 İspanya Kralı II. Philip.
19 Parma Dükü (1545-1592).
20 Guise, 23 Aralık 1588'de ölür.
21 Guise'in diğer adı Henry Lorraine idi.
22 1586 yılında düzenlenen Babington Suikasti.

İngiltere'yi tehdit etmesini, beni ürkütmesini sağlamadı mı?
Artık hayatta olmayan Hençon Dükü'nü yaralamamış mıydı?
Navarre ile aramızdaki savaşta,
Ülkemi güçlendirmek için kullanmam gereken hazineyi,
Papa'yı korumak için harcatmadı mı bana?
Kısacası, beni bir keşiş yapmak,
Ya da beni öldürerek Kral olmak istiyordu.
Tüm dünya Guise'in öldüğünü öğrenecek;
Bunu duyan Hıristiyan krallar şundan emin olsunlar:
Yemin ediyorum ki, hiçbir Fransa Kralı
Benim gibi boyunduruk altında olmamıştı.

EPERNOUN
Lordum, işte oğlu.
(*İçeri* GUISE *'in oğlu girer.*)

HENRY
Çocuk, bak baban nerede yatıyor.

GUISE'in OĞLU
Babam öldürülmüş! Kim yaptı bunu?

HENRY
Onu ben öldürdüm; seni de öldüreceğim,
Onun gibi ihanet edersen bana.

GUISE'in OĞLU
Sen bir kralsın ve bu kanlı işi yaptın ha!
Öcümü alacağım.
(Hançerini saplamaya çalışır.)

HENRY
Götürün şunu zindana! Kanatlarını kırpacağım
Elime geçerse bir daha. Götürün şunu.
(*Birkaç* HİZMETKÂR, GUISE *'in* OĞLU *'nu götürür.*)
Bu hainin ölmesi neye yarar
Kardeşi Dük Dumaine hayattayken,
Şu genç Kardinal bu kadar azmışken?
(MUHAFIZ KOMUTANI *'na*)
Orleans Valisi'ne git
Ondan Dük'ü öldürmesini istediğimi söyle.

(KATİLLER'*e*)
Siz de gidip Kardinal'i boğun.
(MUHAFIZ KOMUTANI *ve* KATİLLER *çıkar.*)
Bu ikisi bir araya gelince bir tam Dük Guise eder.
Özellikle de yaşlı annemizin yardımıyla.

EPERNOUN
Lordum, bakın anneniz geliyor,
Sanki, bu haberle yıkılmış gibi.

HENRY
Bırak üzülsün, ben yeterince sevinçliyim.
(İçeri Ana Kraliçe CATHERINE *girer.)*
Anne, bu yaptığımı beğendin mi?
Guise'i öldürttüm çünkü Kral olmak istiyordum.

CATHERINE
Kral mı! Ama daha önce de Kral'dın.
Bu iş olduğuna göre Tanrı'ya dua et Kral kalmak için!

HENRY
Hayır, Kral oydu, bana hep karşı geliyordu.
Ama şimdi, Kral ben olacağım ve kendim yöneteceğim,
Boyun eğdireceğim hayatta olan Guise taraftarlarına.

CATHERINE
Acıdan konuşamıyorum.
Keşke, doğduğunda seni öldürseydim diyorum, oğlum!
Oğlum mu! Sen benim çocuğum değilsin, değiştirmişler seni;
Sana lanet okuyorum,
Senin bir din düşmanı olduğunu haykırıyorum,
Tanrı'ya ve Fransa'ya ihanet ediyorsun sen!

HENRY
Bağır, çağır, ulu sesin kısılana dek!
Guise öldürüldü, mutluyum bu yüzden.
Şimdi, silah kuşanacağım. Gel Epernoun,
İstiyorsa yiyip bitirsin yüreğini acıyla.
(EPERNOUN *ile çıkar.*)

CATHERINE
Gidin! Yalnız bırakın beni düşüncelerimle.
(HİZMETKÂRLAR *çıkar.*)
Sevgili Guise, keşke o ölseydi de sen burada olsaydın!
Kime açacağım sırlarımı şimdi?
Kim yardım edecek dinimizi yaymaya?
Protestanlar gururlanıp hakaret edecekler;
Kötü yürekli Navarre Fransa tacını ele geçirecek;
Papalık artık ayakta duramaz; her şey yıkılacak;
Hepsi de sen yoksun diye, Guise'im! Ne yapabilirim?
Üzüntü kavrıyor çabalayan ruhumu!
Madem, Guise öldü artık yaşayamam ben.[23]
(Çıkar.)

III. SAHNE

(*İçeri* KARDİNAL*'i sürükleyerek iki* KATİL *girer.*)

KARDİNAL
Beni öldürmeyin. Ben Kardinalim.

BİRİNCİ KATİL
Papa bile olsan kurtulamazsın bizden.

KARDİNAL
Ellerinizi bir din adamının kanına mı bulayacaksınız?

İKİNCİ KATİL
Senin kanını dökmek mi? Aman tanrım, hayır! Niyetimiz seni boğmak.

KARDİNAL
Hiç çıkar yol yok mu? Ölmem mi gerekiyor?

BİRİNCİ KATİL
Çıkar yol yok, hazırlan.

[23] Catherine 5 Ocak 1589'da ölür.

KARDİNAL

Ama kardeşim Dük Dumaine ve birçokları daha yaşıyor;
O lanetli Kral'dan intikamımızı alacaklardır.
Dilerim, tüm Furialar parçalar yüreğine,
Daldırırlar pençeleriyle saldırırlar onun kara ruhunu cehenneme!

BİRİNCİ KATİL

Kardinal Hazretleri, benimkini demen gerekirdi.

(KARDİNAL'*i boğarlar.*)

İyi çek.
Taş yüreklidir; onun için güçlü çek.
Haydi, götürelim buradan.

(Cesetle çıkarlar.)

IV. SAHNE

(*İçeri bir mektup okuyarak* DUMAINE *girer. Yanında başkaları vardır.*)

DUMAINE

Soylu kardeşimi Kral öldürtmüş ha!
Ah, intikamını nasıl alabilirim senin?
Sadece Kral'ı öldürmek, yeterli değil bu.
Sevgili Dük Guise, sen bizim dayanağımızdın,
Sen öldüğüne göre, desteğimiz yok artık.
Ben senin kardeşinim, intikamını alacağım,
Valois soyunu söküp atacağım Fransa'dan;
Tehlikeli düşünceleri ile kendi sonunu hazırlayacak olan
Böyle bir kralla alçakça birleşmeye çalışan,
Kibirli Bourbon'u da kendi ülkesine kovalayacağım.
Orleans Valisine buyurmuş
Bir an önce ortadan kaldırılmamı;
Ama bu engellendi:
Şimdi sıra geldi, soylu Guise'i öldürme cesaretini gösteren,
Ona ve Roma Kilisesi'ne ihanet eden herkesi öldürmeye.

(*İçeri* KEŞİŞ *girer.*)

KEŞİŞ

Lordum, kardeşiniz Kardinal Lorraine'in Kral'ın emriyle boğdurulduğu haberini getirdim size.

DUMAINE

Kardeşim Kardinal öldürüldü ve ben yaşıyorum ha!
Ah, bin insanı öldürecek güçte bu sözcükler!
Haydi, gidip adam toplayalım,
Bu zorbanın gururunu ancak savaş giderebilir.

KEŞİŞ

Lordum, dinleyin beni:
Ben Jacoben tarikatına bağlı bir keşişim,
İnançlarım bana Kral'ı öldürmemi emrediyor.

DUMAINE

İyi ama seni bu işi yapmaya iten en önemli neden ne?

KEŞİŞ

Lordum, zamanında çok günah işledim;
bunu yapan insan çok sevap kazanır

DUMAINE

Peki, fırsatı nasıl geçireceksin eline?

KEŞİŞ

Lordum, bu işi bana bırakın.

DUMAINE

Keşiş, benimle gel.
Bu işi içeride biraz daha konuşalım.
(Çıkarlar.)

V. SAHNE

(*Borular ve davullar çalınır. İçeri* KRAL HENRY, NAVARRE KRALI, EPERNOUN, BARTUS, PLESHE, ASKERLER *ve* HİZMETKÂRLAR *girer.)*

HENRY

Kardeşim Navarre, çok üzülüyorum
Bir zamanlar sana düşman olduğumuza,
Senin gibi hoş ve soylu bir kişinin savaşlarla rahatsız edilmesine.
Fransa'nın yasal kralı olarak yemin ederim ki,
Benimle barışan sana da vereceğim, sevgine karşılık olarak,
En yakın dostlarıma gösterdiğim sevgi ve bağışladığım unvanları.

NAVARRE

Ölene kadar hizmet edeceği Fransa Kralı'na
Sadık olduğunun söylenmesi yeter Navarre'a.

HENRY

Kral kardeşim Navarre'a teşekkürler.
Lutetia[24] surları önünde kamp kuralım,
Saralım bu kancık kenti kuşatmamızla,
Ta ki, bizim acıtan kollarımıza karşı koyamayarak
İğrenç karnını yere boşaltana kadar.
(*İçeri bir* HABERCİ *girer.*)

HABERCİ

Majesteleri, Paris Valisi'nin yolladığı Jacoben tarikatına bağlı bir keşiş huzurunuza kabul edilmek istiyor.

HENRY

Bırakın gelsin.
(HABERCİ *çıkar. İçeri elinde bir mektupla* KEŞİŞ *girer.*)

EPERNOUN

Bu keşişin yüz ifadesini beğenmedim;
Lordum, üstünü başını arasak iyi olur.

[24] Paris.

HENRY

Sevgili Epernoun, keşişlerimiz kutsal kişilerdir,
Krallarına kötülük yapmazlar,
Dünyanın tüm hazinelerini versen bile.
Keşiş, beni Kral'ın olarak tanıyor musun?

KEŞİŞ

Evet, soylu Lordum, bu yüzden ölürüm.

HENRY

Öyleyse yakına gel. Söyle nedir getirdiğin haber?

KEŞİŞ

Lordum,
Paris Valisi saygılarını sunuyor.
Aceleyle yazdığı şu mektupla hizmetinizde olduğunu bildiriyor,
Bir yanıt lütfetmenizi rica ediyor sizden.
(Mektubu verir.)

HENRY

Keşiş, mektubu okuyacağım, sonra da yanıtımı vereceğim sana.

KEŞİŞ

Sancte Jacobe, merhametin üzerime olsun!

(KEŞİŞ *mektubu okuyan* KRAL*'ı hançerler.* KRAL *hançeri elinden alır ve* KEŞİŞ*'i öldürür.)*

EPERNOUN

Ah, Lordum, izin verin biraz yaşasın!

HENRY

Hayır, bırak ölsün alçak,
İhanetinin cezasını cehennemde çeksin.

NAVARRE

Majesteleri, yaralandınız mı?

HENRY
Evet Navarre, ama umarım ölümcül bir yara değil bu.

NAVARRE
Tanrı korusun sizi böyle ani bir ölümden!
Hemen bir hekim getirin buraya.
(*Bir* HİZMETKÂR *çıkar.*)

HENRY
Dinsiz, kâfir sayılır
Böyle insanları kutsal kiliseden sayanlar!
Götürün şu alçak adamı, gözüm görmesin.
(HİZMETKÂRLAR, KEŞİŞ*'in cesedini dışarı taşır.*)

EPERNOUN
Ah, majesteleri yaşamasına izin verseydi
Hak ettiği cezaya çarptırırdık onu!

HENRY
Sevgili Epernoun, gök kubbenin altındaki tüm asilere,
Krallarına karşı silah çekenlere,
Örnek olacaktır ona verilen ceza.
Hemen İngiliz Elçisi'ni buraya çağır.
(*Bir* HİZMETKÂR *çıkar.*)
Kızkardeşim İngiltere Kraliçesi'ne bildireceğim bunu,
Hain düşmanlarına karşı uyaracağım onu.
(*İçeri bir* HEKİM *girer.*)

NAVARRE
Majesteleri, izin verin, hekim incelesin yaranızı.

HENRY
Lordum, derin bir yara bu.
Hekim, incele ve söyle bana ne gördüğünü.
(HEKİM *yarayı inceler. İçeri* İNGİLİZ ELÇİSİ *girer.*)
İngiliz Elçisi, Kraliçe'ne haber yolla,
Anlat, bu alçak Jacoben'in yaptığını.
Söyle ona yine de yaşayacağıma inandığımı,
Yaşarsam, Papalık yönetiminin mahvolacağını,
Hıristiyanlığın karşısında olan bu ülkenin yıkılacağını.

Kan içindeki bu eller çekip alacak üç katlı tacını başından,
Ateşe verecek lanetli Roma'yı;
Yakacağım binalarını, öptüreceğim kulelerine toprağı.
Navarre elini ver bana: İşte burada and içiyorum,
Böylesi kanlı işler yapan
Alçak Roma Kilisesi'ni yok etmeye;
Seni ve özellikle de Papalık'tan nefret ettiği için
Tanrı'nın kutsadığı İngiltere Kraliçesi'ni
Sonsuza dek seveceğime.

NAVARRE
Majestelerinin, bu sözlerini duymak,
Böylesine erdemli düşünceler beslediğini görmek,
İçime su serpiyor, rahatlatıyor beni.

HENRY
Hekim, söyle, yaşayacak mıyım?

HEKİM
Ah, Lordum, yara ölümcül;
Çünkü zehirli bir hançerle yaralanmışsınız!

HENRY
Zehirli hançer mi! Fransa Kralı ölecek mi,
Zehirli bir yara aldığı için?

EPERNOUN
Ah, keşke o lanetli alçak yaşıyor olsaydı da
Yeni icat edilmiş bir işkenceyle öldürseydik onu!

BARTUS
Çok güzel bir ölüm oldu onunki,
Cehennem zebanileri işkence etsin alçak ruhuna!

HENRY
Ah, öldüğüne göre, lanet okumayın ona!
Ölümcül zehir yüreğime işlemeye başladı!
Hekim, doğru söyle, kandırma beni – yaşayacak mıyım?

HEKİM
Ah, Lordum, kurtulmanız mümkün değil!

NAVARRE
Hekim, niye öyle konuşuyorsun? Kral yaşayabilir.

HENRY
Hayır Navarre! Fransa Kralı sen olmalısın!

NAVARRE
Çok yaşayın siz ve Fransa Kralı olarak kalın sonsuza dek.

EPERNOUN
Yoksa Epernoun da ölecek!

HENRY
Sevgili Epernoun, Kralın ölüyor.
Lordlarım, bu yiğit prensin mücadelesinde yer alın;
Çünkü o benim vârisim, sizin yasal kralınızdır.
Benim trajedimle Valois hanedanı son buluyor.
Artık Bourbon hanedanı taç giyecek;
Dilerim benimki gibi kanla sona ermez!
Soylu Navarre, ağlama, intikamımı al.
Ah Epernoun, bu mu bana duyduğun sevgi?
Kralın Henry bu çocukça gözyaşlarını siliyor,
Katolikleri güzelce doğrayabilsin diye,
Kılıcını Sixtus'un kemiklerinde bilemeni istiyor.
En fazla gözyaşı dökenler değil,
Kanını en fazla dökmeye hazır olanlardır, beni en çok sevenler.
Bu hainlerin yuvalandığı Paris'i ateşe verin.
Ölüyorum Navarre, haydi, götür beni mezarıma.
Selam gönder İngiltere Kraliçesi'ne benim adıma,
Henry'nin onun sadık bir dostu olarak öldüğünü söyle.[25]
(Ölür.)

NAVARRE
Haydi Lordlar, götürün Kral'ın naaşını;
Layık olduğu gibi güzel bir törenle gömülsün.
Onu öldürenlerden intikam almaya yemin ediyorum;

[25] III. Henry 2 Ağustos 1589'da ölür.

Roma ve Papa'nın oradaki tüm papazları
Henry'nin acıklı ölümüyle Kral olup Fransa'yı yöneten
Navarre'ın tahta çıktığı güne lanet edecekler.

(*Silahlarını yerde sürükleyerek dışarı çıkarlar.* KRAL HENRY *dört kişinin omuzlarında dışarı çıkarılır. Cenaze marşı çalmaktadır.*)

EŞİ BENZERİ BULUNMAZ FETİHLERİYLE ÇOBANKEN ÇOK GÜÇLÜ VE YÜCE BİR HÜKÜMDAR OLAN VE SAVAŞLARDAKİ ZALİMLİĞİ YÜZÜNDEN TANRI'NIN GAZABI ADI VERİLEN BÜYÜK TİMUR*

ÇEŞİTLİ KERELER LONDRA KENTİ TİYATROLARINDA SOYLU LORD AMİRAL'İN ADAMLARI TARAFINDAN OYNANDIĞI GİBİ İKİ BÖLÜME AYRILMIŞTIR. ŞİMDİ İLK KEZ BASILMAKTADIR.

LONDRA.
HOLBORNE KÖPRÜSÜ YAKINLARINDA, TABELASINDA GÜL VE TAÇ RESMİ BULUNAN MEYHANENİN YANINDA OTURAN RICHARD JONES TARAFINDAN BASILMIŞTIR.
1590.

* Kaynak Alınan Kitap: Christopher Marlowe, *Tamburlaine,* Ernest Benn Limited, 1971.

SOYLU OKUYUCULARA: VE TARİH OKUMAKTAN HOŞLANANLARA

Baylar ve tüm saygıdeğer okuyucular: Sizler için çok yüce bir fatih ve ulu bir hükümdar olan Moğol çobanı Timur'un iki bölüm halindeki trajik öyküsünü basmış bulunuyorum. Umuyorum ki, bu oyunlar ciddi uğraş ve çalışmalarınızdan sonra, Londra sahnelerinde oynandığı zaman birçoğunuzun beğeniyle izlediği gibi keyifli bir okuma olur sizler için. Bazı anlamsız ve konuyla ilgili olmayan bölümleri gereksiz bulduğum için çıkardım. Gerçi oyun sahneye konulduğu zamanlar bu aksaklıkları ağzı beş karış açık hayran hayran alkışlayanlar olduysa da, ciddi okurlara sıkıcı geleceğini düşünüyorum. Böylesine değerli bir konuyla değersiz bölümlerin bir arada bulunması bu denli görkemli bir tarihe saygısızlık yapmak olacaktır. Yazarın belagatini ve konunun yüceliğini sizlere övmem kendini bilmezlik olacaktır. Bu yüzden bu ikisini bilge yargılarınıza, bunları basan ben zavallı basımcıyı da sizlerin korumasına bırakıyorum. Lütfedip kabul ederseniz, beni, siz saygıdeğer kişilerin keyif alacağı her türlü iş ve hizmeti her zaman üstlenmem için yüreklendireceksiniz.

Daima hizmetinizde olan
R. J. [1]

[1] Richard Jones.

KİŞİLER

MYCETES,[2] *İran Şahı*
COSROE,[3] *kardeşi*
CENEUS, *İranlı bir soylu*
ORTYGIUS, *İranlı bir soylu*
MEANDER, *İranlı bir soylu*
MENAPHON, *İranlı bir soylu*
THERIDAMAS, *İranlı bir soylu*
TİMUR,[4] *Moğol çoban*
TECHELLES,[5] *dostu*
USUMCASANE,[6] *dostu*
BAYEZİD, *Türk Sultanı*
CEZAYİR SULTANI
FAS SULTANI
TUNUS SULTANI
ALCIDAMUS,[7] *Arap Emiri*
MISIR SULTANI
ŞAM VALİSİ
AGYDAS, *Med Beyi*

2 Tarihte Mycetes adında bir İran Şahı yoktur.
3 Timur'dan çok sonra yaşamış bir İran Şahı.
4 Tatar Hanı Timur'un (1336-1405) sağ bacağı ve 1363 yılında aldığı yaralardan dolayı da sağ el ve kolu sakattı. Bu yüzden Timur-i-Lenk (Aksak Timur) olarak tanınır. Bu terim düşmanları tarafından aşağılamak amacıyla kullanılmıştır. Batılılar adın nereden türediğini bilmediklerinden Timur'a, Tamburlaine ya da Tamerlane demişlerdir ve bu yüzden Marlowe'un kahramanının fiziksel aksaklığı yoktur. Timur 1360 yılında kendinden söz ettirmeye başlar, 1366 yılında Semerkand'ı alır. Hindistan, İran, Moğolistan ve daha başka birçok yerde (buna Şam'ın yağmalanması dahildir) yıllar süren savaşlar yapar. Yıldırım Bayezid'i İstanbul kuşatmasını kaldırmak zorunda bırakmasıyla Timur Batılıların gözünde önem kazanır. 1402 yılında Ankara Savaşında esir alınan Bayezid 1403 yılında ölür. Bazı tarihçiler intihar etmiş olabileceğini düşünmektedir. Tarihsel Timur ile Batılıların Timur efsanesi arasında çok az benzerlik vardır. Timur 1405 Şubatında Otrar'da ölür.
5 Daha sonra yaşamış bir asker.
6 Daha sonra yaşamış bir İran şahı.
7 Alcidamus adı, Arap Sultanına Marlowe tarafından verilmiştir.

MAGNATES, *Med Beyi*
CAPOLIN, *bir Mısırlı*
CASUS
HABERCİLER, *aralarında* PHILEMUS *da vardır*
PAŞALAR, BEYLER, MAĞRİBİLER, ASKERLER,
HİZMETKÂRLAR

ZENOCRATE,[8] *Mısır Sultanının kızı*
ANIPPE, *nedimesi*
ZABINA,[9] *Bayezid'in karısı*
EBEA, *nedimesi*
ŞAMLI BAKİRELER

[8] Marlowe'un uydurduğu bir ad. Zenocratos Yunanca 'Zeus'un gücü' anlamına gelmektedir.
[9] Bayezid'in karısının unvanı olan Despina'dan türetilmiş olabilir.

PROLOG

Sizleri usta geçinen ozanların aksak koşuklarından,
Soytarıların hiç vazgeçmedikleri şaklabanlıklarından,
Görkemli savaş otağına götüreceğiz.
Burada duyacaksınız Moğol Timur'un
Hayretlere düşüren sözlerle dünyayı tehdit ettiğini,
Göreceksiniz zorlu kılıcıyla nasıl ülkelere bela kesildiğini.
İzleyin onu bu trajik aynada;
Sonra da alkışlayın yaptıklarını, dilediğinizce.

I. PERDE

I. SAHNE

(*İçeri* MYCETES, COSROE, MEANDER, THERIDAMAS, ORTYGIUS, CENEUS, MENAPHON *ve diğerleri girer.*)

MYCETES

Kardeşim Cosroe, çok öfkeliyim
Ama duygularımı anlatmakta yetersiz kalıyorum
Çünkü gümbür gümbür konuşmak gerekiyor.
Sevgili kardeşim, anlat öfkemin nedenini beylere;
Ne de olsa benden daha akıllısın.

COSROE

Geçmişte dolu ve kar yüzünden
Güneşin pek az göründüğü
Avrupa'nın sınırlarına dayanan
Ve yiğitlikleri ve siyasetleri ile Afrika'ya egemen olmuş
Yüce fatihlerin yurdu bahtsız İran!
Artık, doğumunda Cynthia[10] ve Saturn'ün[11] bir araya geldikleri,
Zeus, Güneş ve Mars'ın etkilerini
Değişken beynine aktarmadıkları

[10] Ay tanrıçası.

[11] İtalya'nın en eski tanrılarından biri. Sonradan Yunan Kronus'uyla bir tutulmuştur. Satürn kötülük yapan, zarar veren gezegenlerin en etkilisidir ve ayın kararsızlığıyla birleşir. Böyle kötü bir birleşmenin olumsuz etkilerini ancak Zeus azaltabilir. Güneş ve Mars'ın yardımları olmayınca, Mycetes bir kralda bulunması gereken özelliklerden ve akılcı konuşma yeteneğinden yoksun kalmaktadır.

Bir adam tarafından yönetilmektesin!
Şimdi Türkler ve Tatarlar kılıçlarını sallıyorlar sana
Tüm eyaletlerini elinden almak için.

MYCETES

Kardeşim, ne demek istediğini çok iyi anlıyorum.
Astrolojiye yaptığın atıflardan görüyorum ki,
Hükümdar bilgeliğinden yoksun olduğumu düşünüyorsun.
Ama ben bilgeliğimi bilen beylere
Bilgeliğimi anlatmaları için dönüyorum:
Bu sözlerin yüzünden boynunun vurulmasını buyurabilirim–
Öyle değil mi Meander?

MEANDER

Bu kadar önemsiz bir şey için olmaz, soylu hünkârım.

MYCETES

Ciddi değilim ama yine de yapabileceğimi biliyorum.
Yaşa, evet yaşa, çünkü Mycetes böyle istiyor.
Meander, benim sadık danışmanım,
Anlat, içimde doğan üzüntünün nedenini;
Anlat, hasat zamanında benim yolcu kervanlarıma
Bir tilki gibi saldırıp, onlarla beslenen
Ve duyduğuma göre tüylerini koparmak arzusunda olan
Timur'u.
Akıllı davranmak gerekiyor bu yüzden de.

MEANDER

Çok duydum siz majestelerinin
Batıdaki adalarla kara yoluyla ticaret yapan
Persepolisli[12] tacirlerinizi soyan,
Sınırlarınızı çapulcu sürüsüyle gün be gün talan eden,
Kehanetlere kanıp Asya'yı fethetmeyi,
Silah zoruyla kendini doğunun hükümdarı ilan etmeyi
düşleyen
Bu yaman Moğol[13] hırsızı Timur'dan yakındığınızı.

[12] İran'ın eski başkenti. Araxes Irmağı üzerinde kurulmuştur.
[13] Oyunda 'Scythian' olarak geçen bu sözcük Türkçede Sakalar anlamındadır. Ancak Timur, Saka değildir ve Marlowe, 'Scythia' derken Ortelius'un haritasından yararlanmakta ve Kırım'ın hemen batısındaki, Karadeniz'e kıyı olan bölgeyi kasdetmektedir. Ama bu ad, aynı zamanda Orta ve Kuzeydoğu Asya'nın tümü anlamında da kullanılmaktadır.

Ama Asya topraklarını çiğnemesine
Ya da göçebe sancağını İran ovalarında dalgalandırmasına
fırsat kalmadan,
Siz efendimiz, Theridamas'a bin süvariyle onu yakalayıp
Majestelerinin önüne bir esir olarak getirmesini buyurdunuz.

MYCETES
Çok doğru konuşuyorsun,
Tam sana yakışan bir konuşma bu.
Bana duyduğun sevgi yüzünden Damon[14] diyorum sana.
Bu yüzden, en iyisi, eğer hepiniz onaylıyorsanız,
Bin atlımı zaman geçirmeksizin
Bu rezil Moğol'u yakalamaya göndermek gerek.
Beğendiniz mi soylu beylerim?
Şahlara yaraşır bir karar değil mi bu?

COSROE
Başka türlüsü olamaz çünkü senin ağzından çıkıyor.

MYCETES
İşte görevin, yürekli Theridamas,
Mycetes'in ordusunun başkomutanı,
İran'ın umudu, devletimizin bir baston gibi dayandığı,
Bizi ayakta tutan düşmanlarımızı bozguna uğratan desteğimiz;
Sen, kabaran öfke ve küçümsemeyle ağızlarından köpükler saçan,
Alçak Timur'u öldürmeye and içmiş
Bu bin atlımızın başına geçeceksin.
Kaşların çatık olsun giderken ama gülümseyerek dön geri,
Paris, Yunanlı bayanı[15] nasıl getirdiyse.
Çabuk dön geri, zaman uçup gidiyor,
Yaşam kısa, ölebiliriz her an.

THERIDAMAS
Efendimiz, soylu hünkârım, hiç kuşku duymayın ki,
Ay ödünç aldığı ışığını yenilemeden,
Timur ve o Tatar çapulcuları
Ya zorlu kılıçlarımızın önünde yok olacaklar
Ya da siz efendimizin ayaklarına kapanıp merhamet
dilenecekler.

[14] Klasik dostluk modeli.
[15] Helen.

MYCETES

Git cesur Theridamas, sözlerin kılıç gibi,
Tüm düşmanlarını bakışlarınla fethediyorsun.
Geri dönüşünü dört gözle bekleyeceğim
Ki, şu süt beyaz kısraklarının
Öldürülenlerin kellelerini taşıdığını,
Dizlerinden nallarına kadar kana bulandıklarını göreyim.
Çok güzel bir manzara olacak bu.

THERIDAMAS

Efendimiz, izninizle ayrılıyorum yanınızdan.
(Çıkar.)

MYCETES

Theridamas, on bin kez güle güle sana.
Ah, Menaphon, neden arkada kalıyorsun
Diğer herkes şan şöhret için ön sıralara geçmeye çalışırken?
Git, Menaphon, git Asya'ya,
İzle Theridamas'ı adım adım.

COSROE

Hayır, lütfen burada kalsın,
Menaphon'a bir hırsızla savaşmaktan
Daha önemli bir görev yaraşır.
Genel vali yap onu Asur'a
Ki, Babillilerin[16] kalplerini kazansın;
Çünkü senden daha akıllı bir yöneticileri olmazsa,
İran egemenliğine karşı ayaklanacaklar.

MYCETES

Senden daha akıllı bir yöneticileri olmazsa!
Bunlar onun sözleri Meander, kayıtlara geç.

COSROE

Şunu da ekleyin:
Tüm Asya şahlarının aptallıklarına üzülüyor.

MYCETES

Tahtımın üzerine yemin ederim ki–

[16] Marlowe, oyununu yazarken eskiden bu bölgede yaşamış ve bir süre Asur egemenliği altında kalmış Babil'i düşünmektedir. Babil, M.Ö. 539 yılında Kurus tarafından fethedilmiştir.

COSROE
Öyleyse tahtını öpmen gerek.

MYCETES
–Görkemime yaraşır ipekle kaplı tahtımın üzerine,
Bu aşağılayıcı sözler cezasız kalmayacak.
Nerede görev ve bağlılık duygusu?
Hazar'a yoksa Okyanus'a mı kaçtı?
Sana hâlâ kardeşim diyebilir miyim?
Hayır, bir düşmansın, Doğa'nın yarattığı bir canavarsın sen,
Ataların için utanç kaynağısın,
Hükümdarınla alay etmeye cesaret ettiğin için.
Meander, gel, hakarete uğradım, Meander.
(COSROE *ve* MENAPHON *hariç* MEANDER *ve diğerleriyle çıkar.*)

MENAPHON
Hayrola Lordum, şaşırıp korktunuz mu
Şah bir şah gibi tehditler savurunca?

COSROE
Ah, Menaphon, ben onun tehditlerine aldırmıyorum.
İranlı soylular ve Med garnizonunun subayları
Beni Asya hükümdarı ilan etmek için
Planlarını yaptılar bile.
Ama ruhumu derinden sarsan şu:
Bir zamanlar İran Şahı'nın adını duyduklarında
Korkudan titreyen düşmanlarımız
Şimdi karşımıza geçmiş alay edip gülüyorlar;
Beni gözyaşına boğan şey ise,
Ekvatorun ötesinden gelenler.
Doğu Hindistan'a girdiler bölük bölük,
Tüm eyaletlerimizi talan ederek
Gemilerini altın ve değerli taşlarla doldurdular.

MENAPHON
Bu duruma sevinmeniz gerek efendim;
Çünkü Kader size, bu hastalıklı imparatorluğu kurtararak
Fatih adını kazanma fırsatını tanıyor.
Afrika ve Avrupa, ülkenizin sınır komşusu olduğuna göre,
Ne de kolay geçersiniz dev gibi bir orduyla Yunanistan'a,

Bir zamanlar Kurus'un yaptığı gibi[17]
Ve onları ülkelerine çekilmeye zorlarsınız
Hıristiyan âleminin gururunun kırılmasını
istemeyeceklerinden!

COSROE
Menaphon, bu boru sesi de ne?

MENAPHON
Bakın Lordum, Ortygius ve diğerleri
Sizi İmparator ilan etmek için geliyorlar.
(*İçeri ellerinde bir taç taşıyan* ORTYGIUS, CENEUS *ve diğerleri girer.*)

ORTYGIUS
Muhteşem ve yüce Prens Cosroe,
Yüksek makamlardaki diğer İran soyluları
Ve bu güçlü ülkenin vatandaşları adına
Size bu imparatorluk tacını sunuyorum.

CENEUS
Persepolis'i savaşta tutsak edilen
Afrikalı subaylarla dolduran,
Aldıkları fidyeler sayesinde altın zırhlar kuşanan,
Kulaklarına pahalı küpeler,
Yüksek sorguçlarına parlak taşlar takan
Savaşçı askerler ve beyler
Artık surlarla kuşatılmış kentlerde boş oturmaktalar.
Ne maaş aldıklarından ne askeri disiplin altında
bulunduklarından,
Ülkeyi bir iç savaş eşiğine getirmekte
Ve açık açık Şah'ı eleştirmekteler.
Bu yüzden, beklenmedik isyanlara engel olmak için
Siz majestelerini Şah ilan edeceğiz;
Böylelikle askerler Makedonyalıların
Yüce Darius ve zengin subaylarından elde ettikleri
ganimetlere[18]
Sevindiklerinden daha çok sevinecekler buna.

[17] Kurus, Anadolu'daki Yunan kentlerini ele geçirdi ama Yunanistan'ı işgal eden Darius idi.
[18] Büyük İskender, burada sözü edilen Darius'u değil de III. Darius'u M.Ö. 333 yılında, Issus ve M.Ö. 331 yılında, Arbela'da yenmiştir.

COSROE

Madem İran elleri
Kardeşimin yönetiminde çaresiz ve zayıf düşmüş
Candan kabul ediyorum tacı,
Ülkemin yararına giyeceğim onu.
Hem de bana karşı çıkacaklara rağmen.

ORTYGIUS

Arzulanan başarıya kavuşacağımızdan emin olarak
Size taç giydiriyor, Doğu'nun, Asya'nın, İran'ın,
Medya'nın, Ermenistan'ın,
Asur'un, Arnavutluk'un,
Mezopotamya'nın, Parthia'nın,[19]
Doğu Hindistan'ın, son keşfedilen adaların[20]
Koca Karadeniz'in,
Her zaman çalkantılı Hazar Denizi'nin
İmparatoru ilan ediyoruz.
Çok yaşa Cosroe, yüce İmparator!

COSROE

Zeus izin vermesin daha fazla yaşamama
Eğer sevginizi karşılıksız bırakırsam
Ya da beni böyle onurlandıran
Askerleri daha bir sürü ülkenin fatihi yapmazsam.
Onların orduda disiplin istekleri yüzünden
Kısa sürede tek başıma ülkeye egemen olacağıma inanıyorum.
Beyler, hemen Theridamas'ın ordusuyla birleşip
Kardeşimin kuvvetlerine karşı koyalım.

ORTYGIUS

Efendimiz, tacı getirmeden önce
Sevilmeyen kardeşinizin sarayına çok yakın bir yerde
Sizi tahta çıkarmaya kalktığımızda,
Beylerin şah olmanızı engelleyecek
Kadar öfkelenmeyeceklerini biliyorduk.
Eğer engellemek isterlerse
Sizi tüm düşmanlarınızın elinden kurtaracak
On bin atlı hazır bekliyor burada.

[19] İran'da bugünkü Horasan'a denk düşen, Part İmparatorluğunun kurulduğu bölge.
[20] Büyük bir olasılıkla Batı Hint adaları kastedilmektedir. Ancak, Drake tarafından keşfedilen Endonezya adalarını da kastediyor olabilir.

COSROE
Biliyorum Lordum, hepinize teşekkürler.

ORTYGIUS
Öyleyse çalınsın borular; Tanrı Şah'ı korusun!
(Çıkarlar.)

II. SAHNE

(İçeri ZENOCRATE*'ı sürükleyen* TİMUR, TECHELLES, USUMCASANE *ve diğer beyler ve hazine taşıyan askerler girer. Aralarında* MAGNATES *ve* AGYDAS *vardır.)*

TİMUR
Haydi bayan, bunun sizi şaşkına çevirmesine izin vermeyin;
Aldığımız mücevherlere ve hazineye dokunulmayacak.
Ve siz de Suriye'de,
Babanız yüce Mısır Sultanı'nın
Kolları arasında olacağınızdan daha iyi durumda olacaksınız.

ZENOCRATE
Ah çoban, acı benim zavallı halime
Ve eğer göründüğün gibi fakir biriysen
Adamlarını zenginleştirmeye çalışma
Çaresiz bir kıza kötülük yaparak.
Biz, tüm çocukluğumun geçtiği,
Amcamın ülkesi Medya'dan bu Med beyleriyle
Elimizde onun imzasını ve mührünü taşıyan bir belge,
Koca Türk'ün[21] ordusunu geçtik;
Afrika'da[22] başımıza bir iş gelmeden
Memphis'e[23] varmayı umuyorduk.

MAGNATES
Şimdi Asya'ya gelmiş bulunuyoruz.
Yüce Tatar Hanı'ndan getirdiğimiz değerli armağanların

[21] Bayezid.
[22] Afrika ile tüm Osmanlı İmparatorluğu kastedilmektedir.
[23] Mısır'ın eski krallık dönemindeki başkenti. Nil Deltasının güneyinde, ırmağın batı kıyısında yer alır.

yanı sıra,
Elimizde Han'ın emirnamesi var
Gerektiğinde bize yardım edilmesini buyuran.

TİMUR

Ama şimdi görüyorsunuz ki, bu mektuplar ve emirnameler
Daha yüce bir insan tarafından etkisiz kılındı.
Ve eğer benim ülkemden geçerken
Hazinenize dokunulmamasını istiyorsanız,
Benden seyahat izni almanız gerek.
Başkalarından emir almaktan hoşlanmadığımdan
Sözümün geçtiği bölgelerde yardım edecek birini bulmanız
Mısır Sultanı'nın tacını ele geçirmek kadar zordur.
Onlar, ordular ve ülkeler ülkemi yıkılmaz kılana dek,
Ülkemi kurmama yardımcı olacak,
Beni esaretten koruyacak dostlarımdır.
Neyse bayan, söyleyin bana, nişanlı mısınız?

ZENOCRATE

Evet beyim – kendinize bey dediğiniz için öyle diyorum.

TİMUR

Ben bir beyim, yapacaklarım bunu kanıtlayacak;
Ama anam babamdan bir çobanım.
Bayan bu güzel yüz, bu göksel ten,
Asya'yı fethetmeyi, dünyanın başına bela kesilip,
İmparatorluğunun sınırlarını güneşin doğduğu
yerden
Battığı yere kadar genişletmeyi arzulayan
Kişinin yatağını onurlandırmalı.
Burada kalın, giymekten iğrendiğim çullar!
Bu zırh, bu savaş baltası
Timur'a daha çok yakışmakta.
Size gelince bayan, bu başarıyı ve sizin büyük
kaybınızı
Nasıl değerlendirirseniz değerlendirin,
İkisi de sizi Doğu'nun İmparatoriçesi yapabilir;
Kılıksız köylü görünümündeki bu insanlar
Öylesine yüce orduların başına geçecekler ki,
Yürüdüklerinde dağlar ağırlıklarıyla sarsılacak,

Toprağın altındaki buharın
Dışarı çıkmak için yer sarsıntısına neden olduğu gibi.[24]

TECHELLES
Yerinden kalkıp pençelerini gererek
Hayvan sürülerine saldırmaya hazırlanan
Kral aslanlara benziyor Timur üstünde zırh varken.
Önünde diz çöken kralları görür gibi oluyorum;
O da kaşlarını çatmış, alev saçan gözleriyle
Çekip alıyor kralların başlarından taçlarını.

USUMCASANE
Ve Techelles, seni ve beni,
Timur'u ölene dek terk etmeyecek bizleri, kral yapıyor.

TİMUR
Soylu bir karar bu, soylu dostlarım ve adamlarım.
Belki de bu beyler değerimizi küçümsüyor,
Abuk sabuk konuştuğumuzu düşünüyorlar.
Düşlerimizde mızraklarımızın üstünde imparatorluklar taşıyan,
Bulutlara ulaşan düşüncelere sahip olan bizleri hor görüyorlarsa,
Onları zorla yanımızda alıkoyacağız,
Kendi gözleriyle İmparator olduğumuzu görene dek.

ZENOCRATE
Tanrılar, masum insanların koruyucuları
Amacınıza ulaşmanıza asla izin vermeyecek
Sizler zavallı, çaresiz yolculara böyle zor kullanırsanız.
Madem Asya İmparatoru olarak
Ölümsüz bir üne kavuşmak istiyorsun
Bize özgürlüğümüzü geri ver.

AGYDAS
Sanıyorum, hanımın ve bizim hazinemiz
Özgürlüğümüzü satın alacak fidye olarak kabul edilebilir.
Geri verin yüksüz katırlarımızı ve develerimizi
Gidebilelim nişanlısı Alcidamus'un
Saygıdeğer hanımı beklediği Suriye'ye.

[24] O devirlerde yer sarsıntılarının yeraltı mağaralarında sıkışıp kalmış buharların patlaması sonucu oluştuğu düşünülürdü.

MAGNATES
Ve nerede konaklarsak konaklayalım
Timur hakkında tek bir kötü söz söylemeyiz.

TİMUR
Zenocrate benimle yaşamak istemiyor mu?
Ya da siz beyler emrime girmeyi istemiyor musunuz?
Bu hazineye senden fazla önem verdiğimi mi sanıyorsun?
Hindistan'ın tüm altınları bile
Benim tek bir askerimi satın alamaz.
Zenocrate, Zeus'un sevgisinden daha güzel,
Rodop'un[25] gümüşünden daha parlak,
Moğolistan dağlarının bembeyaz karından daha beyazsın.
Sen benim için doğumumda yıldızların bana söz verdiği
İran tacından daha değerlisin.
Pegasus'tan[26] daha süratli atlara binen
Yüz Tatar hizmet edecek sana,
Giysilerin Med ipeğinden yapılacak,
Zenocrate'ınkilerden daha değerli,
Daha paha biçilmez taşlarla bezenecek;
Fildişi kızağını donmuş göllerde
Süt beyaz ceylanlar çekecek,
Seni görünce hemen eriyecek
Karla kaplı doruklardan aşıracaklar seni;
Beş yüz adamla elli kollu Volga'nın
Çalkantılı sularında kazandığımız ganimetin tamamını
Sunacağız güzel Zenocrate'a, arkasından da kendimi.

TECHELLES
(TİMUR'*a*)
O da ne? Âşık mı oldun?

TİMUR
(TECHELLES'*e*)
Techelles, kadınlar şımartılmalıdır.
Ama âşık olduğum kadın bu.
(İçeri bir Asker girer.)

[25] Trakya'da bir dağ, gümüş madenleriyle ünlüdür.
[26] Mitolojide kanatlı at.

ASKER
Haber getirdim, haber!

TİMUR
Ne, nedir haber?

ASKER
Yakınlarda bin İran süvarisi var.
Şah yollamış bizi ezmek için.

TİMUR
Mısırlı beyler ve Zenocrate!
Yani şimdi mücevherlerinizi geri mi vereceğim,
Bir zaferin ardından mağlup mu olacağım?
Ne dersiniz sayın beycikler, dileğiniz bu değil mi?

AGYDAS
Mücevherlerimizi kendi isteğinizle vereceğinizi umuyoruz.

TİMUR
Bin süvari, sizleri böyle umutlandıran.
Ama durun Lordlarım ve sen soylu Zenocrate,
Elimden ancak zorla alabilirler sizleri.
Bin süvari! Biz ise beş yüz yayayız!
Bu üstün kuvvet karşısında duramayız.
Peki, zenginler mi? Zırhları gösterişli mi?

ASKER
Sorguçlu miğferleri altından,
Kılıçları mine ile bezenmiş,
Boyunlarına da kalın altın zincirler takmışlar, göbeklerine sarkan;
Her şeyleri çok gösterişli ve zengin.

TİMUR
Öyleyse aslanlar gibi savaşırız onlarla
Yoksa bir söylevle sizleri ateşlendirmemi mi bekliyorsunuz?

TECHELLES
Hayır; ödlekler, tabanları yağlayacak korkaklar

Ateşli konuşmalar bekler düşman yakınken.
Kılıçlarımız konuşacak bizim adımıza.

USUMCASANE
Haydi, gidip bekleyelim onları dağın eteğinde,
Ummadıkları bir anda saldırıp tüm gücümüzle,
Sürelim atlarını tepeden aşağı.

TECHELLES
Haydi, ilerleyelim.

TİMUR
Techelles, dur. Önce görüşme talebinde bulunalım.
(TİMUR *'un Askerleri girer.*)
Heybeleri açın ama hazineyi iyi koruyun,
Altın külçelerimizi görünecek yerlere koyun
Ki, parıltıları İranlıların gözlerini kamaştırsın.
Biz de dostane davranalım geldiklerinde;
Ama silaha başvurmaya kalkışırlarsa,
Beş yüz adamımız sonuna kadar savaşsın
Bizim olanı kaybetmeden önce.
Komutanlarına saldırırız hep birden,
Ya para hırsıyla dönen başını koparırız ya da tutsak alırız.
Fidyesinin tamamını ödeyene kadar
Boynundaki zinciri pranga yaparız kendisine.

TECHELLES
Geldiklerini duyuyorum, çıkalım mı karşılarına?

TİMUR
Kimse yerinden ayrılmasın bir adım bile,
Bir tek ben karşılayacağım tehlikeyi.
(THERIDAMAS *ve diğerleri girer.*)

THERIDAMAS
Nerede bu Timur denen Moğol?

TİMUR
İranlı, kimi arıyorsun? Timur benim.

THERIDAMAS
(Kendi kendine)

Timur bu mu? Bu Moğol çoban
Ne kadar da dopdolu Doğa'nın en değerli özelliği gururla?
Bakışları gökleri titretiyor, tanrılara meydan okuyor;
Ateş saçan gözlerini yere dikmiş
Sanki bir plan yapıyormuş
Ya da Avernus'un[27] dehlizlerini yıkmak,
Üç başlı köpeği[28] cehennemden çekip çıkarmak
istiyormuş gibi.

TİMUR
(TECHELLES'*e*)

Bu İranlı soylu ne yumuşak görünüyor,
Dış görünüşünden insanın içi anlaşılabiliyorsa.

TECHELLES
(TİMUR'*a*) Yüzünden ateşli bir kişi olduğu anlaşılıyor.

TİMUR
(TECHELLES'*e*)

Ne büyük azametle başını kaldırıyor!
(THERIDAMAS'*a*)
Korkusuz İranlı, sana bakınca
Şahının aptal olduğunu anlıyorum.
Alnındaki çizgilerden, savaşçı yüzünden, güçlü bakışlarından
Bir orduya komutanlık etmeye layık olduğun belliyken,
Nasıl olur da bin atlının komutanı yapar seni?
Bırak şahını, katıl bana,
Tüm dünyayı ele geçirelim.
Fata'ları[29] sımsıkı bağladım zincirlerle
Kendim döndürüyorum Kader çarkını,[30]
Yok olup gidecektir güneş

[27] Aeneas yeraltı dünyasına Napoli yakınlarındaki bu gölden iner. Bu yüzden yeraltı dünyasına Avernus da denir.

[28] Kerberos, cehennemin kapısında nöbet bekleyen ve içerdekilerin dışarı çıkmamasını sağlayan üç başlı köpektir.

[29] Zeus'un Themis'ten olan çocukları: Clotho, Atropos ve Lachesis. Fata'ların insanların ömürlerini belirlediğine inanılırdı. Bu ömür bir ip ile simgelenirdi. Clotho, örekedeki yünü eğirir; Atropos büker ve Lachesis keserdi. İpin kesilmesi yaşamın sona erdiği anlamına gelirdi.

[30] Kader tanrıçası: Fortuna. Romalıların en çok korktukları, en çok tapındıkları tanrıçalardan biri olan Fortuna kör talihi simgeler. Elinde bir çark, insanların hayatını yönetir.

Timur öldürülmeden ya da mağlup edilmeden önce.
Çek kılıcını koca savaşçı,
Afsunlu bedenimde bir yara açmaya çalış;
Zeus uzatıp kolunu gökyüzünden,
Darbeyi savuşturup, beni yaralanmaktan koruyacak.
Bak nasıl da yağdırmış külçe külçe altın,
Sanki niyeti askerlerimin maaşını ödemek;
Doğu'nun İmparatoru olacağımın
Kesin ve haklı bir sav olduğunu göstermek için de,
Yolladı bana Emir'in zengin ve güzel kızını
Kraliçem, haşmetli İmparatoriçem olması için.
Şanlı asker, benimle kalırsan burada,
Bin atlını benim emrimde yönetirsen,
Bu Mısır hazinesinden payına düşeni almanın yanı sıra,
Fethedilen krallıklardan, yağmalanan kentlerden
Elde edilen ganimeti taşırken terleyecek o bin at.
Birlikte yürürken yüce doruklarda,
Hazar Denizi'nin koca dalgalarıyla savaşan
Rus gemilerine binmiş Hıristiyan tacirler
Selamlayacaklar ikimizi Hazar'ın efendisi olarak.
Dünyanın konsülü olacağız ikimiz de
Yüce hükümdarlar da senatörlerimiz.
Zeus bazen çoban çuluna bürünür,[31]
Onu gökyüzüne çıkaran basamakları tırmanarak
Tanrılar gibi ölümsüz olabiliriz.
Katıl bana, bu sıradan insana
(Sıradan diyorum çünkü henüz oralarda tanınmadığım için
Uzak ülkelerde yaşayanlar bana hayranlık duymuyorlar)
Ve adım ve şerefim uzanınca
Boreas'ın[32] bronz kanatlarını çırptığı
Ya da yakışıklı Boötes'in[33] neşeli ışıklarını
saçtığı yerlere,
İşte o zaman benim yoldaşım olacaksın,
Timur'un yanında azamet içinde oturacaksın.

[31] Oyunun diğer bölümlerinde otoriteye başkaldırıyı simgeleyen Zeus, burada fanileri kaçıran biri olarak değil de yoksulluktan yüksek bir konuma gelmek isteyenler için bir örnek olarak alınmaktadır. Beşinci perdede, çobanların sevgisi, tanrısal öfkeyi dindiren bir güç olarak tanımlanmaktadır.

[32] Boreas: Kuzey rüzgârı, poyraz. Yani, en kuzeydeki bölgeler.

[33] Büyük ayı takım yıldızının en parlak yıldızı.

THERIDAMAS
Tanrıların habercisi Hermes[34] bile
Bu kadar akıl çelici savlar ileri süremezdi.

TİMUR
Apollon'un kehanetleri bile
Benim yüksekten konuşmalarım kadar güvenilir değildir.

TECHELLES
Bizler onun dostuyuz ve eğer İran Şahı
Hemen şu an beylikler verse bizlere,
Kabul etmek kayıptır bizce;
Çünkü, eminiz dostumuzun başarılı olacağından.

USUMCASANE
Hepimiz en az birer krallık alacağız
Payemize paye kattığımız fetihlerde.
Krallar muzaffer kılıçlarımız altında yere düşecek,
Ordular delişetle bizleri izleyecek,
'İşte tüm dünyanın hayran olduğu insanlar,'
Diyerek bizleri gösterecekler.

THERIDAMAS
Bu güçlü sözler nasıl da baştan çıkarıyor ruhumu.
Ne kararlı, bu soylu Moğollar!
İyi de, şahıma ihanet mi edeceğim?

TİMUR
Hayır, Timur'un sadık dostu olacaksın.

THERIDAMAS
Sözlerinle kazandın, gözlerinle fethettin beni.
Kendimi, adamlarımı ve atlarımı sana teslim ediyorum.
Theridamas yaşadığı sürece,
İyi ve kötü gününde yanında olacak.

TİMUR
Theridamas, dostum, işte elim.

[34] Hermes, tanrıların habercisi ve aynı zamanda güzel konuşma tanrısıdır ve Mycetes'in burcu Hermes'in etkisi altında bulunmadığından Mycetes güzel konuşamamaktadır.

Gökler adına and içtiğimi,
Tanrılara da tanıklık ettirdiğimi gösterir.
Böylece yüreğim seninkiyle birleşiyor
Bedenlerimiz dönüşene dek öğelerine,
Ruhlarımız yükselene kadar Tanrı katına.
Techelles, Casane, selamlayın dostumuzu.

TECHELLES
Aramıza hoşgeldin şanlı İranlı.

USUMCASANE
Uzun süre bizle ol, Theridamas.

TİMUR
Bunlar dostlarımdır bana mutluluk veren
Tacının İran Şahı'na verdiğinden fazla
Moğolistan'da heykellerine tapındığımız
Pylades[35] ve Orestes'in[36] aşkı adına and içerim ki,
Ne onlardan ne de senden ayrılacağım
Sizleri Asya ülkelerinin kralları yapmadan.
Soylu Theridamas, onlara çok önem ver,
Onlar da seni asla terk etmeyecekler ölene dek.

THERIDAMAS
Üç kez soylu Timur,
Onlar da sen de göreceksiniz
Sizleri onurlandırırken, sizler için savaşırken
Yüreğimin mutluluktan çatladığını.

TİMUR
Binlerce teşekkürler soylu Theridamas.
Şimdi, güzel bayan ve soylu beyler,
İsteyerek kalıyorsanız benimle eğer
Meziyetlerinize yaraşır onurlarla ödüllendirileceksiniz
Yoksa esir muamelesi yapılacak sizlere.

[35] Phokis Kralı Strophios'un oğlu Plades. Orestes'in en yakın arkadaşıdır. Birlikte büyümüşlerdir. Pylades, Orestes'e babasının öcünü almakta yardım eder. Tauris'e yolculuğuna da katılır. Oyunda önemli nokta, bu iki arkadaşın birbirleri için ölmeye hazır olmalarıdır.

[36] Agamennon'la Klytaimnestra'nın oğlu. Orestes, Atreus oğullarının zincirleme suçlarını anasını öldürmekle sürdürür.

AGYDAS

Şanslı[37] Timur, dilediğini yapacağız.

TİMUR

Öyleyse bayan, siz de kalıyorsunuz kesinlikle.

ZENOCRATE

Zavallı Zenocrate, kabul etmek zorundasın istemesen de!

(Çıkarlar.)

37 Bu sıfat oyun boyunca Timur için sıkça kullanılmaktadır.

II. PERDE

I. SAHNE

(İçeri COSROE, MENAPHON, ORTYGIUS, CENEUS *ve Askerler girer.)*

COSROE

Yaklaştık Theridamas'a ve yürekli Timur'a,
Bu ünlü adama, alın yazısı
Şöhret ve mucizelerle dolu insana.
Söyle bana Menaphon, sen gördün onu.
Boyu posu nasıl, neye benziyor huyu?

MENAPHON

Uzun boylu, dimdik duruşlu,
İlıtirasları gibi, yükseklere, göğe uzanıyor ve tanrısal.
İri yarı, çok kuvvetli biri.
O kadar geniş omuzlu ki
Yaşlı Atlas'ın[38] yükünü taşıyabilir.
Erkeksi omuzlarının üstünde tüm dünyadan
Daha değerli bir inci[39] bulunmakta.
Üstüne de ustalıklı bir sanatla
Keskin gözleri yerleştirilmiş.
Bu ateş saçan
Sanki yörüngelerinde dönen bir gökyüzü dolusu yıldız içeriyor.

[38] Atlas'ın yükü: Gökyüzü.
[39] İnci: Timur'un kafası.

Adımlarına ve davranışlarına
Şerefin oturduğu tahta giden yolu gösteren.
Solgun benizli – tutkularla yoğrulmuş,
Yönetmeye ve savaşmaya âşık, susamış
Geniş alnında, kırışıkken ölüm,
Gülümsediğinde ise sevgi ve dostluk barınıyor.
Göğün nefesinin krallara yaraşır bir oynaklıkla dalgalandırdığı
Kızıl saçları Akhilleus'unkiler gibi kıvırcık.
Uzun ve kaslı kolları ve parmakları
Yiğitliğini ve aşırı kuvvetini gösteriyor.
Timur'un vücudu her açıdan
Dünyayı kendine boyun eğdirecek insanınkine benziyor.

COSROE

Çok iyi çizdin canlı imgelerle
Bu muhteşem adamın yüzünü ve bedenini.
Doğa, Kaderle ve Timur'un yıldızlarıyla çatışmakta[40]
Onu hak ettiği üne kavuşturmak için.
Özellikleri onun Kaderinin efendisi,
İnsanların kralı olmaya layık olduğunu gösteriyor
Yiğitliği ve yaşamı ile
Bin yeminli ve sayıca üstün askeri
Hemen ikna edebildiğine bakılırsa.
Ordularımız kılıç kılıca geldiğinde,
Öldürücü kurşunun menziline girdiğinde,
Kardeşimin yüreğine açılan kapı önümüzde olduğu
halde parçalayamazsak
Kader ondan yana diyeceğim.
Soylu İran tacı ağır gelip de
Onun yorgun, aptal başına
Düşerse olgun bir meyve gibi ölüm
titremesiyle,
Soylu Timur güzel İran'ı
Benim naibim olarak idare edecek.

ORTYGIUS

Her girişiminde başarılı olması
Tanrı tarafından buyurulan bir adamla birleşerek

[40] Ortaçağın Doğası, Romalıların Kader tanrıçası ve Ortaçağ astrolojisinin yıldızları bir arada düşünülmektedir.

Onurumuzu korumayı amaçlayan soylu başınıza
Tacı tam zamanında yerleştirmekle iyi ettik.

CENEUS
Birkaç çoban ve biraz ganimetle
Haksızlığın ve zorbalığın karşısına dikilen,
Özgürlüğü için krallarla savaşan bu adam
Neler yapmaz, arkasında bir kral olsa;
Bir sürü beyefendiye ve soyluya önderlik etse;
Ve yüce emelleri için tıka basa dolu bir hazinesi olsa?

COSROE
Evet, bunlar emrinde olacak soylu Timur'un.
İsteksiz, iyi silahlanmamış askerleriyle Parthia'ya doğru ilerleyen,
Beni ve Timur'u cezalandırmak isteyen beyinsiz Kral'a karşı
Timur ve cesur Theridamas'la Araris Irmağı'nda buluştuğumuzda
Ordumuzdaki askerlerin sayısı kırk bine ulaşacak.
Soylu Menaphon, hemen götür beni Timur'a.

MENAPHON
Emredersiniz efendim.
(Çıkarlar.)

II. SAHNE

(*İçeri* MYCETES, MEANDER, *Beyler ve Askerler girer.*)

MYCETES
Meander'im buraya gel, haydi şu işe koyulalım.
Yemin ediyorum yüreğim
Şu alçak hırsız Timur'a ve hain kardeşim Cosroe'ya duyduğum öfkeyle dolu.
Bin atlısının elinden alınması,
Böylesi bir davranış üzüntüye boğmaz mı bir şahı?
Daha da kötüsü, kendisini sevmeyen alçakların
Başındaki tacı almaya çalışmaları?

Bence boğar; işte bu yüzden,
Tanrılar adına and içerim ki,
Aurora[41] daha başını kapısından uzatmadan
Cosroe'nun kellesini uçuracağım,
Mağrur Timur'u kılıcımla öldüreceğim.
Meander, gerisini sen tamamla, ben söyleyeceğimi söyledim.

MEANDER

Ermenistan çöllerini geçip çadırlarımızı kurduk
Tepeleri av için pusuda bekleyen
Tatar hırsızlarıyla dolu Gürcistan dağlarının eteklerine.[42]
Hemen onlarla savaşa tutuşup
Dünyayı bu iğrenç insanlardan kurtarmalıyız.
Yok eğer, burada biraz daha kalmalarına izin verirsek
Bulacakları destekle güçlerini arttıracaklar.
Bu ülke dolup taşıyor hırsızlık ve yağmayla geçinen,
Alçak Timur'un askeri olmaya layık çapulcu sürüleriyle.
O ki, armağanlarla ve vaatlerle
Bin süvarinin komutanını kandırıp
Kralına olan bağlılığını unutturan biri,
Kendine benzeyenleri çabucak ayartabilir.
Bu yüzden, canlanın ve savaşa hazırlanın.
Timur'u esir alan ya da öldürene
Albania eyaletinin valiliği verilecek.
Hain Theridamas'ın kellesini getirene
Medya valiliği ve kendisinin ve adamlarının kazandığı ganimet verilecek.
(Ama casuslarımızın söylediği ve bizim de bildiğimiz gibi)
Cosroe Timur'un yanında kalırsa
Efendimiz onun öldürülmemesini,
Kral'a yakışır yumuşaklıkla ikna edilmesini
buyurmaktalar.

(İçeri bir Casus girer.)

CASUS

Bölüğümdeki yüz atlıyla
Ovada gözcülük yaparken

[41] Şafak tanrısı Eos'un Latince adı.
[42] Mycetes, Hazar Denizi'nin güneydoğusundaki Parthia'ya ilerleyip Ermenistan'ı aşmış ve Kafkasların eteklerine ulaşmıştır. Parthia ve Ermenistan artık Cosroe'nun elindedir.

Moğol ordusunu gördük.
Atlılarımız şahın ordusundan daha kalabalık olduklarını söylüyor.

MEANDER

Sonsuz sayıda bile olsalar
Askeri disiplinden yoksun olduklarından,
Hepsi yağma peşinde koştuğundan,
Zaferden çok paraya önem verdiklerinden,
Toprağa ekilen zehirli canavar dişinden
Can bulan zalim kardeşler gibi[43]
Gelişigüzel salladıkları kılıçları
Arkadaşlarının boğazını kesecek
Onlar yenilirken biz zafer kazanacağız.

MYCETES

Soylu Meander, söyle bana,
Zehirli canavarların dişinden can bulan kardeş gerçekten var mı?

MEANDER

Ozanlar var diyor.

MYCETES

Ozan olmak ne güzel.
Meander, sen çok okumuş birisin,
Sen benim için bir hazine değerindesin.
Haydi, ver hücum emrini,
Zekân muzaffer kılacak bugün bizi.

MEANDER

Soylu askerler, darmadağınık bir halde bulunan
Bu hırsızları tuzağa düşürmek için
Para ve mücevher akıllarını başlarından
alabilir diye
Develerimizin hepsine altın yükledik.
Erler, savaş alanının her yanına atın altınları
Ve aşağılık Tatarlar bunları toplarken,

[43] Cadmus'un toprağa ektiği ejder dişlerinden silahlı adamlar büyür ve birbirlerine saldırırlar. Sağ kalan beşi Cadmus'a Thebai'yi kurmasında yardımcı olurlar.

Altından çok onur için savaşan sizler de
Bu açgözlü sefilleri kılıçtan geçirirsiniz.
Orduları dağıldığında cesetlerini çiğnerken
Canlarına mal olan altınları toplar
Ve beyler gibi yaşarsınız İran'da.
Çalınsın davullar, ilerleyin korkusuzca,
Kader oturuyor miğferlerimizin üstünde.

MYCETES

Doğruyu söylüyor dostlarım, hep doğru söyler.
Neden davullar çalınmıyor konuşurken Meander?
(Çıkarlar)

III. SAHNE

(*İçeri* COSROE, TİMUR, THERIDAMAS, TECHELLES, USUMCASANE, ORTYGIUS *ve diğerleri girer.*)

COSROE

Soylu Timur, tüm umutlarımı bağladım
Senin tanrılarca kollanan kaderine.
Sence ne olacak bu işin sonu?
Senin görüşlerin daha değerli
Benim için kehanetlerden.

TİMUR

Bir an bile kuşku duyma
Kehanetlere göre, Fatalar ve tanrılar
Timur'un girişimlerini başarılı kılacak,
Onunla kader birliği edenleri kutsayacak.
Hiç kuşku duyma, eğer benle birlik olursan,
İyi savaşıp bahtıma ve yiğitliğime
Yön vermeme yardımcı olursan,
Dünyadaki tüm insanlar ordular halinde
Toplanmaya gelecekler sancağımın altında.
Parthia'daki koca Araris Irmağı'nın suyunu içen
Xerxes'in askerleri gelecekteki ordumuzun yanında bir avuç kalacak.

Havada sallanan mızraklarımız
Ve Zeus'un korkunç yıldırımları gibi
Savurduğumuz güllelerin alevi ve dumanı
Korkutacak tanrıları Kiklop'lardan[44] daha fazla.
Güneş gibi parıldayan zırhlarımızla ilerlerken
Gökyüzünden kovalayıp ışıklarını karartacağız
Durup görkemli silahlarımızı hayranlıkla seyreden yıldızların.

THERIDAMAS
Bakın, sözleri nasıl da işliyor insanın içine
Ama eylemlerinin konuşmasını yaya bıraktığını görünce
Diliniz tutulacak, ya da öyle göklere çıkaracaksınız ki onu,
Görevini bırakıp ona katılan beni
Haklı bulup takdirle affedeceksiniz.
Efendim, Timur'un bu iki ünlü dostunu görünce
İnsan onlar gibi büyük bir sevgiyle kucaklanmak istiyor.

TECHELLES
Tüm sevgi ve bağlılığımızla
Soylu Cosroe'nun hizmetinde olduğumuzu bildiririz.

COSROE
Sözleriniz tacım kadar değerli benim için.
Sizler, Usumcasane ve Techelles,
Rhamnus'un altın kapılarını bekleyen,
Başarılı her insanın ilerlemesinde payı olan kadın[45]
Beni Asya'nın tek hâkimi yaptığında,
İşte o zaman, başarılarınız ve yiğitliğiniz
Onur ve soylulukla ödüllendirilecektir.

TİMUR
Öyleyse elini çabuk tut Cosroe tek başına hükümdar olabilmek için
Ki ben, tüm dostlarım ve askerlerim
Uzun süredir beklediğimiz şeylere kavuşalım.
Kardeşin Şah çok yakınlarda;

[44] Kardeşleri Kronos tarafından hapsedilen Kikloplar Zeus tarafından kurtarılmıştır. Oyunda, Zeus'la savaşan Titanlarla bir tutulmaktadırlar.

[45] Tanrıça Nemesis Tapınağı, Attika'daki Rhamnus kentinde bulunmaktadır. Kavram olarak tanrısal öcü simgeler. Çoğunlukla insanlarda ölçüsüzlüğü, kendine ve talihine aşırı güveni cezalandıran varlık olarak gösterilir. Bu nitelikle de tragedyada büyük rol oynar.

Savaş bu alımakla ve kurtar soylu omuzlarını
Hazar Denizi'nin tüm yalçın kayalarından
Ve kumlarından daha ağır olan o yükten.
(İçeri bir Haberci girer.)

HABERCİ
Lordum, düşmanın koca bir orduyla
Saldırmaya hazırlandığını öğrendik.

COSROE
Haydi Timur, bile kanatlı kılıcını,
Uzat güçlü kolunu bulutlara
Ki, uzansın İran Şahı'nın tacına
Ve koyabilsin onu muzaffer başıma.

TİMUR
İşte burada İran ordusunu doğrayan keskin yatağanım.
Bunlar da onun yıldırım ya da tanrının nefesi gibi
Hızla uçmasını ve aynı hızla öldürmesini sağlayacak kanatlar.

COSROE
Sözlerin kesin kes başaracağımı gösteriyor.
Haydi yiğit asker, başı çek ve saldır
Şu aptal Şah'ın ödlek ordusuna.

TİMUR
Usumcasane, Techelles, gelin.
Biz yeteriz düşmanı korkutmaya,
Hatta fazla bile geliriz imparator yaratmaya.
(Çıkarlar.)

IV. SAHNE

(*Savaş alanı.* MYCETES *elinde tacı tek başına girer. Tacını saklamaya çalışmaktadır.*)

MYCETES

Şu savaşı icat edene lanet olsun!
Aptal adamlar, bilmiyorlardı, ah bilmiyorlardı;
Yağmur gibi yağan top gülleleriyle yaralananların
Boreas'ın şiddetinden korkan
Titrek kavak yaprakları gibi döküleceğini.
Ne acınacak bir durumda olurdum
Doğa bana bilgelik aşılamasaydı!
Çünkü krallar herkesin atış yaptığı hedef tahtasına benzer,
Tam ortada da binlerce insanın vurmaya çalıştığı tacımız bulunur.
Bu yüzden kurnazlık edip
Onu iyi bir yere saklamanın akılcı olacağını düşünüyorum.
İyi akıl, hem de ahmaklardan uzak bir yere.
Artık beni tanımazlar, tanısalar da
Tacımı elimden alamazlar.
Şu çukura saklayacağım onu.

(*İçeri* TİMUR *girer.*)

TİMUR

Krallar savaş meydanındayken
Burada dolaşan şu ödlek de kim?

MYCETES

Yalan söylüyorsun.

TİMUR

Alçak adam, ne cüret bana yalancı diyorsun?

MYCETES

Defol, ben Şahım, defol, dokunma bana.
Yasaları çiğnemiş olursun, diz çöküp,
'Affınızı diliyorum soylu Hünkârım!' demezsen.

TİMUR
İran'ın akıllı Şahı sen misin?

MYCETES
Evet benim; benden bir şey mi
istiyorsun?

TİMUR
Sadece bir çift akıllı laf etmeni
istiyorum.

MYCETES
Canım ne zaman isterse o zaman ederim.

TİMUR
Bu senin tacın mı?

MYCETES
Evet; daha güzelini gördün mü?

TİMUR
Satınayı düşünür müsün?

MYCETES
Bir kelime daha edersen boynunu vurdururum.
Haydi, ver onu bana.

TİMUR
Hayır, onu ben esir aldım.

MYCETES
Yalan, onu sana ben verdim.

TİMUR
Öyleyse benim o.

MYCETES
Hayır, demek istediğim, alınana izin verdim.

TİMUR

Öyleyse ben de sana geri veririm.
İşte, tut biraz; sana ödünç veriyorum,
Askerler seni kıskıvrak yakalayana dek.
O zaman tacını kafandan çekip alacağım,
Sen yüce Timur'un dengi değilsin.

(Çıkar.)

MYCETES

Aman Tanrım, demek hırsız Timur buydu.
Şaşırdım tacımı almamasına.

(*Borular çalınır* MYCETES *dışarı koşar.*)

V. SAHNE

(*İçeri* COSROE, TİMUR, THERIDAMAS, MENAPHON, MEANDER, ORTYGIUS, TECHELLES, USUMCASANE *ve diğerleri girer.*)

TİMUR

Cosroe, dur, iki imparatorluk tacı giy.
Timur yüce eliyle sana taç giydiriyor
Ama etrafını saran bir sürü kralın
Görkemli bir törenle seni İmparator ilan ettiğini düşün.

COSROE

Ben de öyle düşünüyorum soyluların soylusu cengâver,
Taca Timur'dan başka kimse dokunamayacak.
Seni İran'a Naib ilan ediyorum,
Aynı zamanda ordularımın başkomutanı.
Meander, sen kardeşimizin kılavuzu,
Her konuda başdanışmanıydın.
O, şimdi savaşın darbesine boyun eğdiğine göre
Bize bağlılığını bildirirsen seni affedeceğiz
Ve diğerlerinden farkın olmayacak.

MEANDER

Yüce İmparator, önünüzde eğiliyor,

Tüm bağlılığım ve görev bilincimle
Siz majestelerine hizmetlerimi sunacağıma and içiyorum.

COSROE

Teşekkürler Meander, Cosroe, yönet İran'ı
Eski görkemli günlerinde olduğu gibi.
Komşu ülkelere elçiler yollayın,
Duyurun onlara İran Şahı'nın değiştiğini.
Bir şahın nasıl davranması gerektiğini bilmeyen gitti,
Gerektiğince buyurmasını bilen biri geçti tahta.
Artık güzel Persepolis'e gidebiliriz
Yirmi bin deneyimli askerle.
Kardeşimin ordusundaki beyler ve subaylar
Birazcık kayıp verince, Meander'i örnek alıp
Benim merhametli yönetimim altına girdiler.
Ortygius, Menaphon, benim güvenilir dostlarım,
Yaptıklarınızın karşılığını alacaksınız,
Bağlılığınızı sizlere daha fazla güç vererek ödüllendireceğim.

ORTYGIUS

Her zaman sizin için çalıştık,
Makamınızı layık olduğu onura kavuşturmak istedik.
Bundan böyle tüm gücümüzü ve yaşamımızı ortaya koyacağız
Onu korumak ve yüceltmek için.

COSROE

Soylu Ortygius, sana teşekkür etmeyeceğim
Daha iyi yanıtlar gösterecek duygularımı.
Soylu Timur, kardeşimin ordugâhını
Sana ve Theridamas'a bırakıyorum.
Güzel Persepolis'e arkamdan gelirsiniz
Sonra da beyinsiz kardeşimin Hıristiyanlara kaptırdığı
Hindistan'ın maden yataklarına doğru yola çıkar
Şanımızı ve zenginliğimizi arttırmak için fethederiz oraları.
Timur, dağılan askerleri toplayıp
Bana yetişene kadar, elveda.
Elveda, soylu Naib ve onun şanslı dostları.
Kardeşimin tahtına oturmaya can atıyorum.

MENAPHON
Majesteleri, kısa sürede dileğinizi gerçekleştirecek,
Persepolis'te zafer alayıyla yürüyeceksiniz.
(Çıkarlar.)
(*Sahnede yalnızca* TİMUR, THERIDAMAS, TECHELLES *ve* USUMCASANE *kalır.*)

TİMUR
Pesepolis'te zafer alayıyla yürümek!
Kral olmak çok güzel, değil mi Techelles?
Usumcasane, Theridamas,
Kral olup Persepolis'te zafer alayıyla
yürümek
Muhteşem bir şey değil mi?

TECHELLES
Ah efendim, çok güzel ve şanlı şerefli.

USUMCASANE
Kral olmak yarı Tanrı olmak demek.

THERIDAMAS
Tanrı bile bir Kral kadar görkemli olamaz.
Bence tanrıların cennetten aldıkları zevk
Bir kralın dünyada aldığıyla karşılaştırılamaz bile.
İncilerle, altınla bezenmiş
Yaşam ve ölümü bir arada bulunduran bir tacı giymek,
İsteyip elde etmek, buyurup boyun eğdirmek,
Bakarak âşık edip bakarak kazanmak...
İşte kralların gözünde böylesine çekici bir güç parıldar.

TİMUR
Söyle Theridamas, kral olmak ister misin?

THERIDAMAS
Hayır krallığı övüyorum ama kral olmaksızın yaşayabilirim.

TİMUR
Diğer dostların ne diyor? Sizler kral olmak istiyor musunuz?

TECHELLES
Evet efendim, olabilse bütün kalbimle isterim.

TİMUR
Doğru söyledin Techelles, ben de isterim.
Sizler de istersiniz dostlarım, değil mi?

USUMCASANE
Yani?

TİMUR
Yani Casane,
Dünyanın sunduğu bu kadar güzel ve az bulunur bir şeyi arzulayıp
Hiçbir şey yapmadan, aciz ve çaresiz oturacak mıyız?
Bence beklememeliyiz. Kesinkes eminim ki,
Eğer İran tacını arzuluyorsam
Onu inanılmaz bir kolaylıkla elde edebilirim.
Sizce askerlerimiz hemen desteklemez mi bizi
Böyle bir onuru hedeflesek?

THERIDAMAS
Sen onlarla konuşunca desteklerler.

TİMUR
Öyleyse Theridamas, önce deneyeceğim
İran Şahlığı'nı kendime almayı,
Senin için Parthia'yı, onlar için de Moğolistan ve Medya'yı.
Ve eğer başarırsam
Sanki Türk'ü, Papa'sı, Afrikalısı ve Yunanlısı
Dizleri üstünde, ellerinde taçları[46]
Önümüze gelmişler gibi olacak.

TECHELLES
Yani bu şaha savaş açıp
Yeni kazandığı tacı elinden mi alacağız?

[46] Timur, boyun eğdikleri zaman kendini tüm dünyanın efendisi yapacak dört egemen güçten bahsetmektedir: Türk Padişahı, Anadolu, Karadeniz'in bir bölümünü, Ege'yi ve Afrika'da birkaç eyaleti elinde bulundurmaktadır; Papa, Hıristiyanlığın ruhani lideridir; Mısır Sultanı, Afrika kıtasını simgelemektedir; Yunan İmparatoru ise, başkenti İstanbul olan Doğu Roma İmparatorluğunu (Bizans'ı) yönetmektedir.

USUMCASANE
Hemen harekete geçelim tahtına iyice yerleşmeden.

TİMUR
Dostlarım, gerçekten iyi bir şaka olacak bu.

THERIDAMAS
Yirmi bin askere saldırmak mı bir şaka?
Girişimin çok daha önemli olduğunu düşünüyorum.

TİMUR
Theridamas, kendi adına düşün, beni katma;
Çünkü Techelles vakit geçirmeksizin,
Cosroe çok yol almadan onunla savaşa tutuşacak;
Ve emeği elde ettiğine değmeyecek.
İşte o zaman Moğol Timur'un
Sadece bir şaka yaparak İran tacını kazandığını göreceksin.
Techelles, yanına bin atlı al
Ve sırf eğlenmek için onu şah yapan bizlerle
Savaşması için geri dönmesini söyle.
Ona korkaklar gibi arkadan saldırmayacağız,
Onu uyarıp asker toplamasını sağlayacağız.
Haydi, çabuk Techelles, biz seni takip edeceğiz.
(TECHELLES *çıkar.*)
Theridamas, ne diyorsun buna?

THERIDAMAS
Yürüyelim öyleyse.
(Çıkarlar.)

VI SAHNE

(*İçeri* COSROE, MEANDER, ORTYGIUS, MENAPHON *ve Askerler girer.*)

COSROE
Ne demek istiyor bu iblis çoban
Gökyüzüne doğru fırlatıp dağları
Öfkeli Zeus'a meydan okuyan[47]
Devlere özgü bir haddini bilmezlikle?
Ama nasıl Zeus onları dağların altına hapsedip
Yanan ağızlarından alevler çıkardıysa
Ben de öyle yollayacağım bu alçak sefili
Ruhunun sonsuza değin alev alev yanacağı cehenneme.

MEANDER
O ana rahmine düşerken
Göksel ya da cehennemî güçler
Katmışlar öfkeli tohumlarını.
Çünkü o insan ırkından gelmiyor,
Ürpertici gururuyla, korkusuzca
Tacı eline geçirmeye çalışıyor;
Doğuştan ihtiraslı biri o.

ORTYGIUS
Nasıl bir tanrı, iblis ya da toprağın ruhu bu?
Yoksa insan kılığına girmiş bir canavar mı?
Harcında ne bulunursa bulunsun,
Hangi yıldızın korumasında olursa olsun
Hep birlikte kafa kafaya verelim
Ve bu iblis hırsızı lanetleyip
Onur adına doğruyu savunurken
İster yeryüzünde, ister cehennemde, ister cennette
doğmuş olsun
Böylesi bir düşmanın nefreti karşısında hazırlıklı olalım.

COSROE
Sevgili Ortygius, soylu bir karar bu.
Hepimiz temiz hava soluduğumuza,
Ölünce de bedenlerimiz aynı öğelere ayrılacağına göre,

[47] Zeus tarafından Etna Yanardağı'nın altına hapsedilen Titan, Enceladus hapsedildiği yerden ateş ve duman saçar.

Umuyorum ki, yemin ederken de
Birbirimize duyduğumuz sevgiyle
Ölümü ya da yaşamı aynı kararlılıkla karşılayacağız.
Haydi, yüreklendirelim askerlerimizi
Bu nankörlük abidesiyle, taca susamış bu adamla
Savaşa tutuşmaları için,
Ve yakalım onu kan ve güçten başka
Hiçbir şeyin bastıramayacağı alevin şiddetiyle.
Beyler, sevgili askerlerim, şimdi and için
Şahınızı ve ülkenizi yıkımdan korumaya;
Vurulsun davullar, sonu belli yaşamının
Süresini belirleyen tüm yıldızlar,
Timur'un tanrılara karşı gelmesine neden olan,
İran Şahı'nın gücünü küçümseten
Acımasız yüreğine yönlendirin kılıcımı.
(Çıkarlar.)

VII. SAHNE

(COSROE *savaşmak için dışarı çıkar bir süre sonra yaralanmış olarak içeri girer. Onu* THERIDAMAS, TİMUR, TECHELLES, USUMCASANE *ve diğerleri izler.*)

COSROE
Barbar, kana susamış Timur,
Hem yaşamımı hem tacımı aldın elimden!
Theridamas, alçak hain,
Mutlu günlerimin henüz başında,
Tahtıma bile doğru dürüst oturmamışken
Devirip beni zamansız ölümüme neden oldun!
Garip bir acı işkence ediyor öfkeli ruhuma,
Ölüm çenemi bağlamış konuşamıyorum
Çünkü kılıcının açtığı yaradan içeri girdi,
Yüreğimdeki tüm damarları parçaladı.
Kana susamış, gözü dönmüş Timur!

TİMUR
Tanrı Ops'un en büyük oğlunu[48]

[48] Ops: Saturn. Zeus babası Saturn'ü devirip yerine geçer.

Bunak babasını tahtından devirmeye
Ve onun yerine göksel tahta çıkmaya iten
Egemenliğe susamışlık ve tacın güzelliği
İtti beni seninle savaşmaya.
Yüce Zeus'tan daha iyi örnek olabilir mi?
Yüreğimizde egemenlik için savaş veren
Dört öğeden bizi yaratan Doğa
Hepimizin yüksek emelleri olması gerektiğini öğretmekte.
Dünyanın hayranlık uyandıran yapısını anlayabilen,
Gezegenlerin yörüngelerini saptayabilen
Yeteneklerle donanmış ruhlarımız
Durmaksızın sonsuz bilgiye ulaşmaya çalışmakta,
Sürekli hareket eden dünyalar gibi
Kendimizi tüketmemizi, hiç durmamamızı istiyor,
Meyvelerin en olgunu, tek mutluluk, tek huzur
kaynağı olan
Bir taçla muradımıza erene kadar.

THERIDAMAS
İşte Timur'a katılmamın nedeni bu.
Çünkü o, toprak gibi ağırdır, hiç kımıldamaz
Ne de krallık taslayıp
En yükseklerdekinin üstüne çıkmaya kalkar.

TECHELLES
İşte bu yüzden bizler, Timur'un yoldaşları,
Çektik kılıçlarımızı İran Şahı'na karşı.

USUMCASANE
Zeus bunak Saturn'ü alaşağı ettiği zaman
Neptün ve Dis birer taç kazandılar;[49]
Biz de Asya'da hüküm sürmeyi umuyoruz
Timur İran'da tahta geçtiği zaman.

COSROE
Doğanın bugüne kadar yarattığı en garip insan!
Zorbalıklarına nasıl katlanabilirim bilemiyorum.
Kanı tükenmiş bedenim dondu, buz kesti,
Akan kanımla birlikte canım da çıkıyor yaramdan.

[49] Zeus babasını tahttan indirdikten sonra Neptün (Poseidon) ve Dis (Pluto) ile birlikte hüküm sürer.

Ruhum uçmaya hazırlanıyor cehenneme,
Tüm duyularımı beni terk etmeye çağırıyor.
Birbirini besleyen ateş ve nem kurudu, soğudu
Kendilerini besleyen gıdalarından yoksun kalınca
Ve şimdi korkunç ölüm
Acımasız pençesiyle kavramış kanayan yüreğimi
Bir Harpya[50] gibi parçalıyor yaşamımı.
Theridamas, Timur, ölüyorum;
Dilerim korkunç intikam bırakmaz yakanızı!
(COSROE *ölür.* TİMUR *tacı alır ve kafasına geçirir.*)

TİMUR
Furia'ların[51] kustuğu hiçbir lanet
Bırakmama neden olmayacak böylesi değerli bir ödülü.
Theridamas, Techelles ve sizler,
Kimdir size göre İran Şahı?

HEPSİ
Timur! Timur!

TİMUR
Öfkeli savaş tanrısı Mars'ın kendisi
Ve dünyanın tüm kralları bir araya gelip
Bu tacı almaya çalışsa elimden yine de giyeceğim onu
Doğu dünyasının yüce hükümdarı olarak.
Yeter ki, sizler Timur hükümdar olacak deyin.

HEPSİ
Çok yaşa Timur, Asya'da hüküm sür!

TİMUR
Tanrılar bir toplantı yapıp
Oybirliğiyle İran Şahı ilan etseler beni
Bu kadar sağlam durmaz tacım kafamda.
(Çıkarlar.)

[50] Adları 'kapıp kaçanlar' anlamına gelen Harpya'lar, kadın yüzlü, yaygın kanatlı, sivri pençeli bir çeşit yırtıcı kuştur.

[51] Roma mitosunda Furia'lar yeraltından çıkıp insanların peşine takılan kötü cinlerdir. Yunan mitosunun Erinys'leriyle bir tutulmuş ve efsaneleri birbirine karışmıştır. Erinys'ler üç kadındır: Alekto, Tisiphone ve Megaira. Suç işleyenin ve özellikle adam öldürenin peşine takılan köpekler oldukları da düşünülürdü.

III. PERDE

I. SAHNE

(*İçeri büyük bir törenle* BAYEZİD, FAS, TUNUS *ve* CEZAYİR SULTANLARI, *Paşalar ve diğerleri girer.*)

BAYEZİD

Kuzey Afrika'nın yüce sultanları, soylu paşalarım
Tatarların ve doğulu hırsızların
Timur diye birinin yönetimi altında
Hükümdarınızla dalaşmaya kalkıştığını
Ve Bizanslıların elindeki korkutucu Konstantinopolis kuşatmamızı
Kaldırmaya kalkıştığını duyuyoruz.
Bilirsiniz, ordumuz yenilmezdir;
Dolunay zamanı Akdeniz'deki
Ya da okyanustaki küçük su damlacıkları kadar çok[52]
Sünnetli Türk ve devşirme Hıristiyanla dolu.
Ne bir düşman ordusunun bize meydan okumasına katlanırız
Ne de Bizans önündeki kuşatmayı kaldırırız,
Bizanslılar teslim olmadan ya da surlar önünde cansız yatmadan.

FAS SULTANI

Şanlı hükümdar, yüce general
Nasıl olur, muhafız alayının paşalarından biri

[52] Dolunayda, denizde diğer zamanlardan daha fazla su bulunduğuna inanılırdı.

Yüce Bayezid'in elçisi olarak gitse
Timur'a Asya'dan ayrılmasının savaş nedeni olacağını,
Ölümüyle sonuçlanacağını söylese?

BAYEZİD

Paşam, hemen İran'a yola çık,
Sultanın, Türk hükümdarı,
Afrika, Avrupa ve Asya'nın yüce efendisi,
Yunanistan'ın büyük Kralı ve fatihi, Akdeniz'in,
Okyanusun ve kömür karası denizin sultanı
Dünyanın en yüce efendisinin
Arzusunun ve buyruğunun (çünkü rica etmiyoruz)
Timur'un Afrika'ya adım atmaması,
Yunanistan'da sancağını dalgalandırmaması olduğunu
Yoksa gazabımın üstünde olacağını söyle.
Söyle, onunla anlaşmaya hazırım
Çünkü duydum ki yürekli biriymiş.
Ama zavallı ordusuna güvenip
Benimle savaşacak kadar çılgınsa
O zaman onunla kal, sana böyle emrettiğimi söyle ona,
Ve eğer güneş üç kez doğup batmadan
Huzurumuza gelmezsen, ertesi gün doğumu
Onun uslanmadığının kanıtı olacak bizim için
Ve geleceğiz seni almaya onun elinden.

PAŞA

Yeryüzünün en güçlü ve yüce Sultanı,
Paşanız buyruğunuzu yerine getirecek
Ve İranlıya arzunuzu bildirecek
Yüce Türk elçisine yaraşır biçimde.

(Paşa çıkar.)

CEZAYİR SULTANI

Diyorlar ki, İran Şahı'ymış...
Ama kuşatmamızı kaldırmaya cüret etmesi için
On kez daha güçlü olması gerek
Çünkü her fani yüceliğiniz önünde titriyor.

BAYEZİD

Doğru Cezayir Sultanı, haşmetimiz karşısında da donakalıyor.

TUNUS SULTANI

Kalabalık ordunuz ilkbaharın gelmesini engelliyor
Çünkü ne yağmur düşüyor toprağa
Ne de güneş yollayabiliyor hayat kaynağı ışınlarını
Toprak bu kadar çok insanla örtülü olunca.

BAYEZİD

Muhammed adına, hepsi doğru bunların.
Nefeslerimiz kuruttu tüm ağaçları.

FAS SULTANI

Efendimiz ne yapılmasını buyuruyor
Kenti ele geçirmek için?

BAYEZİD

Cezayirli esir lağımcılara kente Carnon Dağından[53]
Kurşun borularla getirilen suyu kesmelerini buyurdum.
İki bin atlı devriye gezecek
Karadan yardım gelmesin diye;
Kalyonlarımız da denizi kontrol edecek.
Piyadelerimiz siperlere girecek
Ve Orcus'un kuyusuna[54] benzeyen ağızlarıyla toplarımız
Surları yerle bir edecek, biz de kente gireceğiz.
Böylece Bizans fethedilecek.

(Çıkarlar.)

II. SAHNE

(*İçeri* AGYDAS, ZENOCRATE, ANIPPE *ve diğerleri girer.*)

AGYDAS

Madam Zenocrate, acaba öğrenebilir miyim
Sizi bu kadar sinirli yapan,
Huzurunuzu böylesine bozan şeyin nedenini?
Bu denli güzel bir yüzün
Yürek acılarıyla sararıp solması ne kötü,

[53] İstanbul yakınlarında böyle bir dağ yoktur.
[54] Orcus: Cehennem.

Hem de Timur'un sizi zorla alıkoymasına
(Mutsuzluğunuzun en büyük nedeni bu olmalı)
Alışalı uzun zaman olmuşken.

ZENOCRATE

Gökyüzü Kraliçesi'ni[55] bile memnun edecek
Çoğalan iltifatları yüzünden
Uzun süre önce alıştım ona;
Başlangıçtaki nefretimi unuttum
Ama o zamandan beri beynimi bir başka korku,
Sona ermeyen, rahatsız edici düşünceler dolduruyor.
Yüzümü böylesine cansız gösteren onlar;
Ve eğer korktuğum başıma gelirse
Ölümün ta kendisi olacağım.

AGYDAS

Zenocrate'ın başına böyle bir şey geleceğine
Gümüş gözlü Phoebe'nin[56] aydınlattığı her şey ve gökyüzü
Parçalanıp yok olsun daha iyi!

ZENOCRATE

Ah, canım ve ruhum, onun yüreğinde çarpsın
Ama benim bedenimi toprak gibi cansız bıraksın,
Ya da onun yaşamı ve ruhuyla bütünleşsinler
Ki, Timur'la yaşayıp ölebileyim!
(*İçeri gizlice* TİMUR, TECHELLES *ve diğerleri girer.*)

AGYDAS

Timur'la mı? Ah, güzel Zenocrate,
Öyle korkunç ve barbar bir adamı,
Büyük bir küstahlıkla sizi babanıza göndermeyen,
Sizi Kraliçelik onurundan alıkoyan bir kişiyi–
Size değersiz bir cariye gibi davranan kişiyi–
Seviyormuş gibi davranın ama sevginizle onurlandırmayın.
Yüce Sultan sizden haber aldı,
Kısa bir süre sonra siz majestelerini
Bu ölümcül esaretten kurtaracaktır
Timur'u ortadan kaldırarak.

[55] Hera.
[56] Phoebe: Ay.

ZENOCRATE

Agydas, bu sözlerle beni yaralamayı bırak,
Timur hakkında, onun layık olduğu gibi konuş.
Bize karşı davranışları
Ne alçakça, ne zalimane,
Hatta krallara yaraşan bir davranış diyebilirim.

AGYDAS

Nasıl sevebilirsiniz öylesine korkunç görünen
Aklı savaştan başka bir şeye yönelmeyen birini?
Sizi kollarına aldığı zaman
Kaç bin insan doğradığını anlatacaktır;
Ondan sevgi dolu sözcükler beklerken
O sizin nazik kulaklarınızın duymaması gereken
Savaş ve kan dolu seferlerini anlatacaktır.

ZENOCRATE

Nil'in sularında ya da sabahın kollarında parıldayan
Güneş'e benziyor benim soylu sevgilim, yakışıklı Timur;
Konuşması Pierides'in kızlarıyla şan şöhret için yarışan
Musa'ların[57]
Ya da Atina için yarışan Athena ile Poseidon'un
şarkılarından daha tatlı.[58]
Ben yüce Timur'la evlensem
Tanrıların Tanrısı'nın kızkardeşi Hera'dan
Daha üstün görürüm kendimi.

AGYDAS

Bu kadar değişken bir sevgili olmayın,
Genç Arap Sultanı umut içinde yaşasın,
Siz kurtarıldıktan sonra evleneceğinizi düşünerek.
İran Şahı'yken bir zamanlar çoban olduğunu hatırladığı için
sizi seviyordu.
Ama artık yüce bir hükümdar olunca tutumu değişti.
Sevgi dolu, iç rahatlatıcı sözleri bıraktı,
Sıradan iltifatlardan başka bir şey çıkmıyor ağzından

[57] Esin perileri. Dokuz tanedir: Kalliope, Klio, Polhymnia, Euterpe, Terpsikhore, Erato, Melpomene, Thalia, Urania.

[58] Musa'lar Pierus'un kızlarıyla bir şarkı yarışması yaparlar. Benzeri bir yarışma Atina'nın yönetimini ellerine geçirmeye çalışan Athena ve Poseidon arasında yapılır.

ZENOCRATE

Öyleyse dökülsün yüzümde yol yol akacak gözyaşları
Değersizliğim yüzünden beni sevmiyor diye.

(TİMUR *ona doğru yürür, sevgiyle elini tutar, öfkeyle* AGYDAS'*a bakar ama bir şey söylemez.* AGYDAS *dışında herkes çıkar.*)

AGYDAS

Kader ve kuşkucu sevgi alt etti beni,
Çatık kaşlı öfke ve kıskançlıkla tehdit ediliyorum,
Korkunç bir intikam korkusuyla gafil avlandım;
Perperişanım ama en çok
Öfkesinin açığa vurulmayan düşüncelerinde gizli,
Kızgın ruhunun suskunluğuyla çevrili olması beni şaşırtıyor.
Alnında çirkin ölüm oturuyordu;
Bakışlarında kuyrukluyıldız gibi parıldayan yüreğinin gazabı
İntikam arzusuyla çehresinin rengini solgunlaştırmıştı.
Hyades'in[59] Kimmer[60] bulutlarıyla bir ordu oluşturduğunu
gördüğünde
(Auster ve Aquilon[61] kan ter içindeki kanatlı atlarıyla
Deniz üstünde çarpışırken mızraklarıyla, gök gürler,
Kalkanlara çarpan mızraklar şimşek çaktırır)
Denizci korku içinde yelkenleri toplar,
Denizin derinliğini inceler,
Ellerini gökyüzüne çevirip yakarmaya başlar
Kendisinin fırtınadan ve dalgalardan korunması için.
İşte böyle hissediyor Agydas,
Yılgın düşüncelerinde fırtınalar estiren,
Ruhunun yok olacağını sezdiren çatık kaşlar
karşısında.

(*İçeri elinde bir hançerle* TECHELLES *girer.*)

TECHELLES

Agydas, bak Şah seni nasıl selamlıyor.
Bunun ne anlama geldiğini tahmin etmeni istiyor.

(Çıkar.)

[59] Boğa burcundaki yedi yıldız. Kötü havaya neden oldukları kabul edilirdi. Yılda bir kez, yağmur mevsiminde doğup batarlar.

[60] Kimmer'ler efsanevi bir ulustur. Kimmer'lerin nerede yaşadıkları tartışma konusudur. Yaşadıkları ülkenin güneş görmediği söylenir. Dolayısıyla, ülkeleri ölüler ülkesiyle bir tutulmuştur.

[61] Güneybatı ve kuzey rüzgârları.

AGYDAS

Böyle olacağını tahmin etmiştim,
Kıskançlık ve sevginin öldüren bakışlarını yaşıyorum şimdi.
Korkularımı sözlerle kanıtlaması gerekmedi; çünkü sözler boşunadır,
Etkileyici bir aletle sonumun nasıl olması gerektiği gösterilirken.
Diyor ki, 'Agydas, kesinkes öleceksin,
En az acı verecek olanı seç.'
Onun ve Tanrı'nın çektirmeye kararlı olduğu acıları beklemektense,
Kendi elinle yaşamına son vermek
Daha onurlu ve daha az ıstıraplı olacaktır.
Öyleyse elini çabuk tut Agydas,
Engel ol geciken sonunun seni karşı karşıya bırakacağı acıya.
Zorbanın öfkesinden korkmaktan kurtul,
Kurtul korkulardan ve ruhuna azap çektireceği cehenneme düşmekten;
Agydas son versin Agydas'ın yaşamına–
Ve bu darbeyle sonsuza değin uyusun.

(*Kendini öldürür. İçeri* TECHELLES *ve* USUMCASANE *girer.*)

TECHELLES

Usumcasane, bak adam nasıl da anlamış
Efendimiz Şah'ın ne demek istediğini.

USUMCASANE

Gerçekten de öyle. Ayrıca çok erkekçe bir davranış Techelles.
Bu kadar anlayışlı ve onurlu olduğu için de
Götürelim bedenini buradan
Ve hak ettiği soylu cenaze töreniyle gömelim.

TECHELLES

Kabul Casane, onurlandıralım onu.

(AGYDAS'*ı dışarı taşırlar.*)

III. SAHNE

(*İçeri* TİMUR, TECHELLES, USUMCASANE, THERIDAMAS, PAŞA, ZENOCRATE, ANIPPE *ve diğerleri girer.*)

TİMUR

Paşa, böylece efendin anlamış olacaktır
Onunla Anadolu'da karşılaşmak istediğimi.
Ama o ortada yok! Hah, Türklerin ağzı kalabalıktır,
Yapabileceklerinden çok tehdit savururlar.
Benimle savaş meydanında karşılaşıp seni kurtaracaktı ha!
Zavallı Türk, şansı iyi değil
Timur'un gücüyle başa çıkacak kadar.
Şu orduma iyi bak ve taraf tutmadan söyle,
Subaylarım ve askerlerim
Afrika'yı fethedecek güçte görünmüyorlar mı?

PAŞA

Adamların yiğit ama sayıları az,[62]
Onun kalabalık ordusunu korkutamazlar.
Efendimin, dünyanın ulu komutanının emrinde,
Kendine bağlı on beş krallığın yanı sıra
Trablusgarplılar tarafından savaşa getirilen,
Moritanya küheylanlarının üstünde hazır bekleyen
On bin yeniçerisi,
Yunanistan'da iki savaşa katılmış
İki yüz bin piyadesi var.
Ve bu savaşı hemen bitirmek için
Gerektiğinde garnizonlarından
Bir o kadar daha getirtebilir.

TECHELLES

Ne kadar çok getirirse ganimet o kadar çok olur.
Kılıçlarımız altında eriyip gittiklerinde
Bizim piyadeler onların atlarına kurulacak
Ve mağrur yeniçerileri kılıçtan geçireceğiz.

TİMUR

Krallar da efendinle mi olacak?

[62] Gerçekte Timur'un ordusu çok kalabalıktır. Marlowe bilinçli olarak Timur'un ordusunun sayısını az göstermektedir.

PAŞA
Sultan'ın buyruklarını yerine getirecekler,
Ama bazıları son fethedilen ülkelerde kalacak.

TİMUR
Öyleyse yiğitçe savaşın, onların tacı sizin.
Beni Asya İmparatoru yapan bu kol
Yerleştirecek taçları muzaffer başlarınıza.

USUMCASANE
İsterse getirsin milyonlarca asker,
Batı Afrika'yı ve Yunanistan'ı insansız bıraksın,
Yine de eminiz kazanacağımıza.

THERIDAMAS
Türk Hakanı'ndan daha güçlü iki Sultan'ı
Göz açıp kapayıncaya kadar alt eden kişi,
Onu söküp atacak Avrupa'dan ve kovalayacak,
Dağılan ordusunu teslim alana ya da tümü yok olana kadar.

TİMUR
İyi dedin Theridamas, böyle konuşmaya devam et
Çünkü gelecekten emin olmak Timur'a çok yakışıyor,
Gülümseyen yıldızı ondan yana, garanti veriyor
Daha düşmanla karşılaşmadan savaşta başarılı olacağına.
Tanrı'nın gazabı adı takılan
Yeryüzünde tek korkulan kişi olan ben,
Önce Türk'ü alt edeceğim,
Arkasından da tutsak aldığınız,
Kollarından bacaklarından zincire vurduğunuz,
Ölmeyecekleri kadar yiyecek verdiğiniz,
Akdeniz'de çırılçıplak forsalığa mahkûm ettiğiniz,
Biraz soluklanmak için durduklarında
Acımasızca indirdiğiniz sopalar yüzünden
Küreklerinin başına yığılan
Her çektikleri kürekle ölümle yaşam arasında gidip gelen
Hıristiyan esirleri serbest bırakacağım.
Bunları yapanlar, Afrika'nın pisliği,
Cezayirli zalim korsanlardır;
Bu yer Hıristiyan kanı döken

Baldırıçıplak avarelerle doludur.
Ama ben yaşadığım sürece burası
Timur'un Afrika'ya ayak bastığını lanetle anacaktır.
(*İçeri* BAYEZİD *girer. Yanında Paşalar,* FAS, CEZAYİR *ve* TUNUS *Sultanları,* ZABİNA *ve* EBEA *vardır.*)

BAYEZİD
Paşalarım ve yeniçerilerim,
Efendinizin, Afrika'nın en yüce Sultanı'nın yanından ayrılmayın.

TİMUR
Techelles, hepiniz çekin kılıçlarınızı
Şu Bayezid'le savaşa tutuşacağım.

BAYEZİD
Fas, Cezayir ve Tunus Sultanları,
Siz bana efendimiz derken o Bayezid diyor!
Bakın şu Moğol sefilinin küstahlığına!
Bana bak alçak, seyislerimin bile
Birer soyluluk unvanı vardır.
Bir de kalkmış bana kabaca Bayezid diyorsun ha!

TİMUR
Ey Türk, sen de bil ki, benim seyislerim
Seni Afrika'da esir olarak dolaştıracaklar.
Sen nasıl bana Timur dersin?

BAYEZİD
Soyundan geldiğim peygamberimiz Muhammed'in mezarı
Ve kutsal Kuran üstüne yemin ederim ki,
Bu adamı iğdiş ettirip
Cariyelerime hizmet etmesi için haremime koyacağım
Ve şurada gururla duran komutanları,
Yok oluşlarını izlemeye getirdiğim
İmparatoriçemin arabasına koşulacak.

TİMUR
İran'ı fetheden kılıcım üzerine,
Yenilgin beni üne kavuşturacak bu âlemde.
Sana ne yapacağımı anlatmayacağım

Ama ordugâhımdaki tüm askerler
Gülecekler düştüğün zavallı duruma.

FAS SULTANI

Yüce Türk Hakanı ne yapmak istiyor,
Timur gibi aşağılık biriyle konuşarak?

TUNUS SULTANI

Siz Mağripliler, yiğit Berberiler,
Bu hakaretlere nasıl katlanırsınız?

CEZAYİR SULTANI

Bırakın konuşmayı, hissetsinler
Rumların bağırsaklarını deşen mızraklarımızın ucunu.

BAYEZİD

İyi dediniz dost sultanlarım,
Üçünüzün ordusu benimkiyle birleşince
Mahvedeceğiz bu aşağılık İranlıları.

TECHELLES

Güçlü, şanlı, yüce Timur,
Niye bekleyip yaşamalarına izin veriyoruz?

THERIDAMAS

Bizleri Afrika'nın Sultanları yapacak taçlarını
Kılıçlarımızla ele geçirmeye can atıyorum.

USUMCASANE

Ödlekler bile savaşır böyle bir ödül için.

TİMUR

Yiğitçe çarpışın hepiniz ve Kral olun.
Bunları ben söylüyorum, bu sözler kehanetimdir.

BAYEZİD

Zabina, kundakta zehirli yılanların çenelerini yırtan Herkül'den yiğit,

Kolları ve bacakları Typhon'un[63] tohumundan çıkan
Piçlerden daha iri olan,
Babalarının yaşına geldiklerinde
Koca yumruklarıyla surları dağıtacak
Üç oğlumun anası, şurada tahtında otur;
Geçir kafana imparatorluk tacımı,
Ben sana Timur'u ve tüm komutanlarını
Zincire vurup getirene kadar.

ZABINA
Gerçekleşsin Bayezid'in söyledikleri!

TİMUR
Zenocrate, yaşayan güzellerin en güzeli,
İnciden, elmastan daha değerli,
Timur'un tek eşi,
Gözleri yıldızlardan parlak,
Konuşması müzikten tatlı,
Bakışlarıyla bulutları dağıtan,
Kükreyen Zeus'un öfkesini yatıştıran Zenocrate:
Otur onun yanında, süsle başını tacımla,
Sanki dünyanın İmparatoriçesi'ymişsin gibi.
Yerinden kalkma Zenocrate,
Beni ve adamlarımı, zafer alayının önünde,
Onu ve Sultan'larını esir almış,
Önüme katmış, ayaklarının dibine getirdiğimi
görene kadar.
O ana kadar, al tacımı, böbürlen değerimi anlatarak
Ve onunla laf yarıştır biz kılıçla çarpışırken.

ZENOCRATE
Dilerim, sevgilim, İran Şahı,
Yara almadan, zaferle döner geri!

BAYEZİD
Tüm Avrupa'yı korkuyla titreten

[63] Adı *Ilyada*'da Typheus diye geçen Typhon, Medusa'nın oğlu Khrysaor ile Okeanos'un kızı Kallirhoe'den doğmadır. Ekhidna ile evlenerek Orthos, Kerberos, Khimaira ve Hydra gibi canavarlar üretmiştir. Hesiodos, *Thegonia*'nın başlangıcında, Typhon için bu soyağacını verdikten sonra, sonradan eklenmiş bir parçada onu yanardağ tanrısı olarak tanımlar. Titanlar gökten kovulduktan sonra Gaia Tartaros'la son bir kez birleşip Typhon'u doğurmuştur.

Türk ordusunun gücünü göreceksin.
Tüm Anadolu'yu dolduracak kadar
Türk, Arap, Mağripli ve Yahudi var ordumda.
İsterse binlercesi ölsün, doğranmış cesetleri
Duvar olacak, sur olacak geride kalanlara;
Hydra'nın[64] başları gibi, gücüm kesildikçe
Yeniden artacak eskisi kadar kuvvetli.
Boyunlarını kılıca uzatsalar
Askerlerinin kolunda takat kalmaz
Emrimdeki onca başı kesmeye.
Aptal Timur, bilmiyorsun sen
Benimle savaş alanında karşılaşmanın ne olduğunu
Çünkü askerlerimden sana hareket edecek yer yok.

TİMUR

Muzaffer kılıçlarımız bize gösterecek yolu,
Doğranmış düşmanın üstünden yürüyeceğiz,
Atlarımızla çiğneyeceğiz bağırsaklarını,
Ak Tatar tepelerinde yetişen güzel atlarımızla.
Ordum Jül Sezar'ınkine benziyor
Her savaşında zafer kazanmada.
Parshalia'da da yoldaşlarımın can attıkları gibi kanlı
bir savaş olmadı.[65]
Havada süzülen ruhlar ordusu,
Yön verin güllelerimize ve silahlarımızla uçlarına,
Kılıç darbelerimiz yaralasın duygusuz havayı
Ve dalgalanan kan kırmızısı sancaklarımızı gördüğünde
Zafer gelip konsun benim süt beyazı otağımın tepesine.
Haydi dostlarım, silah başına.
Savaşı, Türk'ü, karısını, her şeyi biz kazanacağız.
(Adamlarıyla çıkar.)

BAYEZİD

Haydi, sultanlar ve paşalar, susuzluğunu giderelim
Ödlek İranlıların kanına susamış kılıçlarımızın.
(Adamlarıyla çıkar.)

[64] Yılan ya da ejder anlamına gelen Hydra, Typhon'la Ekhindra'nın kızı ve Kerberos, Khimaira, Phiks gibi canavarların kız kardeşi sayılır.

[65] Bugünkü Farsala (Yunanistan). Jül Sezar ve Pompeius'un ordularının çarpıştığı bölge. Savaşı Pompeius kaybeder.

ZABINA

Sefil cariye, nasıl oturabilirsin benim,
Yüce Türk Hakanının karısının yanında?

ZENOCRATE

Mağrur Türk, saygısız şişman kadın,
Nasıl cariye dersin,
Ulu ve yüce Timur'un nişanlısına?

ZABINA

Yüce Moğol hırsızı Timur'un!

ZENOCRATE

Sen ve senin paşaların yüce efendisi
Onun ayaklarına kapanıp af dilediğinizde,
Size yardım etmem için bana yalvardığınızda,
Bu sözleri söylediğine pişman olacaksın.

ZABINA

Sana yalvarmak mı? Dinle beni utanmaz kadın,
Sen benim nedimemin çamaşırcısı olacaksın.
Ebea, ne dersin? İşe yarar mı?

EBEA

Hanımım, galiba kendini çok önemsiyor;
Ama ben onu diğerlerinin yanına katarım
Ve nazik elleriyle iş görmesini öğretirim.

ZENOCRATE

Anippe, duydun mu senin hizmetçinin nasıl konuştuğunu
Ve benim hizmetkârım olan hanımının ne tehditler
savurduğunu?
Bu terbiyesizlikleri yüzünden
Askerlerin yemek ve içkilerini hazırlayacaklar;
Çünkü bizim yanımıza yaklaşamayacak kadar aşağılıklar.

ANIPPE

Ama majesteleri arada sırada izin versin de
Oda hizmetçimin hoşlanmadığı işleri yapsınlar.
(İçeriden savaş boruları çalınır ve kesilir.)

ZENOCRATE

İran'ı yöneten, benim sevgili efendimi
Onun şahı yapan siz tanrılar ve güçler,
Güç verin ona Türk Bayezid'e karşı.
Düşmanları, avcılar tarafından kovalanan
Ürkek ceylan sürüleri gibi öfkeli bakışları önünden kaçsınlar
Ki, savaştan muzaffer bir komutan olarak çıktığını göreyim.

ZABINA

Muhammed, yardım iste Allah'tan,
Hıristiyanlarla ilk kez savaşa tutuştuğunda
Kutsal türbene değerli armağanlar getiren
Bayezid'le savaşma cesareti gösterenleri öldürsün,
Moğolların kafasını parçalaması için
Gökyüzünden kurşunlar yağdırsın diye.
(İçeride yine savaş boruları çalınır.)

ZENOCRATE

Artık Türkler kanlarında yüzüyorlardır,
Timur da Afrika'nın efendisi olmuştur.

ZABINA

Yanılıyorsun– Hakanım Rumları yenip
Onları Afrika'ya esir olarak götürdüğünde
Çalınan boruların sesi bu.
Ölene kadar hak ettiğin gibi davranacağım sana,
Tutsağım olarak yaşamaya hazır ol.

ZENOCRATE

Muhammed gökten inip yemin etse,
Benim soylu efendimin öldürüldüğüne ya da
yenildiğine,
Yine de inandıramaz beni;
Eminim yaşadığına ve muzaffer olacağına.
(BAYEZİD *koşarak içeri girer ve çıkar. Timur sahne dışında onu kovalar. Savaş kısa sürer. Tekrar sahneye girerler.* BAYEZİD *yenilmiştir.)*

TİMUR

Evet paşaların Sultanı, söyle kim galip?

BAYEZİD
Sen. Şansım yaver gitmedi bu lanet savaşta.

TİMUR
Nerede sana yardım eden sultanlar?
(*İçeri* TECHELLES, THERIDAMAS *ve* USUMCASANE *girer.*)

TECHELLES
Taçlarını aldık, cesetleri savaş alanını süslüyor.

TİMUR
Herkese bir taç düştü ha? İnanın krallar gibi savaştınız.
Hazineme teslim edin onları.

ZENOCRATE
Soylu efendime geri vereyim,
Böylesine başarıyla kazandığı tacını.

TİMUR
Zenocrate, ondan [66]Türk tacını al
Ve beni Afrika İmparatoru ilan et.

ZABINA
Hayır Timur, gerçi en iyiyi kazandın
Ama henüz Afrika'nın efendisi olamayacaksın.

THERIDAMAS
Hey Türk, tacı ona versen senin için iyi olur.
(THERIDAMAS, ZABINA*'dan tacı alır ve* ZENOCRATE*'a verir.*)

ZABINA
Hain alçaklar, hırsızlar, baldırı çıplaklar,
Ne cüretle bana böyle davranıyorsunuz?

THERIDAMAS
Buyurun hanımefendi, Kraliçe sizsiniz, o değil.[67]

[66] Zabina'dan.
[67] Theridamas, Zabina ile alay etmekte.

TİMUR
Hayır Theridamas, onun zamanı doldu;
Onu o mevkiye yükselten sütunlar
Benim muzaffer ayaklarımın dibinde paramparça.

ZABINA
Bayezid tutsak olsa da fidye ile kurtulabilir.

TİMUR
Dünya gelse Bayezid'in fidyesini ödeyemez.

BAYEZİD
Ah güzel Zabina, savaşı kaybettik,
Bugüne kadar bir Türk Sultanı
Düşmanlarca böylesine ağır bir yenilgiye uğratılmamıştı.
Artık kâfir Hıristiyanlar sevinecekler,
Neşeyle çalıp batıl kilise çanlarını
Yenilgimi kutlamak için zafer ateşleri yakacaklar.
Ama ölmeden önce o alçak putperestlerin
Pis kemiklerini yakacağım şenlik ateşi yerine.
Gerçi bugün savaşı kaybettik
Ama Afrika ve Rumeli'nde garnizonlarım var
Beni tekrar dünyanın hâkimi yapacak.

TİMUR
Bu surlarla çevrili garnizonları ele geçireceğim
Ve kendimi Afrika'nın efendisi ilan edeceğim.
Böylece, Doğu'dan en Batı'ya
Timur'un güçlü kolu uzanacak.
Venedik Körfezi'ne her yıl sefere çıkan,
Hıristiyanları yok etmek için boğazlarda dolaşan
Kalyonlar ve kırlangıçlar Asant Adası'nda[68] demirleyecek.
Bu arada İran donanması ve savaş gemileri
Hindistan kıtasından geçip,
Pasifik Okyanusu'nu aşıp,
Ta Persepolis'ten Meksika'ya,
Oradan da Cebelitarık Boğazı'na ulaşacaklar.
Burada Akdeniz donanmasıyla birleşip Portekiz Körfezi'ne

[68] Eski adı Zacynthus, bugünkü adı Zacinthos olan ve Venediklilerin Zante dedikleri ada. On dördüncü yüzyıldan sonra Venediklilerin elinde birkaç yüzyıl kalmıştır.

Ve İngiltere kıyılarına korku salacaklar.
Böylece tüm dünyayı sonunda ele geçirmiş olacağım.

BAYEZİD
Timur, fidyemi belirle.

TİMUR
Ne! Sen Timur'un senin altınına değer verdiğini mi sanıyorsun?
Ben mezara girmeden, Hint Sultanları
Kendileriyle barış anlaşması imzalamam için
Altın madenlerini sunacaklar bana,
Öfkemi yatıştırmak için hazineler dökecekler önüme.
Haydi, ikisini de bağlayın; biri Bayezid'i götürsün,
Kadını da sevgilimin hizmetçisi.
(BAYEZİD *ve* ZABINA'*yı bağlarlar.*)

BAYEZİD
Ah alçaklar, siz benim mübarek kollarıma nasıl dokunursunuz!
Ah Muhammed, ah Muhammed, uyuyorsun!

ZABINA
Acımasız, barbar Moğollara bizi esir düşüren Muhammed,
Lanet olsun sana.

TİMUR
Haydi, götürün şunları; bu zaferi kutlamak için de
Bir zafer alayı ve şölen düzenleyelim.
(Çıkarlar.)

IV. PERDE

I. SAHNE

(*İçeri* MISIR SULTANI, *üç dört soylu*, CAPOLIN *ve haberci girer.*)

SULTAN

Uyanın Memphisliler, dinleyin uğultusunu
Moğol borularının, dinleyin Şam kulelerini sarsan
Topların gümbürtüsünü!
Volgalı haydut, Sultan'ın kızını,
Kendine halayık yapmak için tutsak etmiş.
Bir grup harami ve serseriyle
Sancağını dalgalandırıp bizi utanca boğdu;
Siz ödlek Mısırlılar ise,
Nil'in çiçekli kıyılarında uyukluyordunuz,
Gürleyen toplar derilerinde uğuldarken hiç kımıldamadan
yatan timsahlar gibi.

HABERCİ

Ama yüce Sultan, siz majesteleri de görseydiniz
Korkunç Timur'un ürpertici bakışlarını,
Yüreklerine saldığı korku ve emreden gözleriyle
Adamlarına istediğini yaptırdığını,
Siz efendimiz de korkardınız.

SULTAN

Dinle beni sefil, o Timur denilen adam

Dinle beni sefil, o Timur denilen adam
Cehennemin efendisi Gorgon[69] kadar ürpertici bile olsa,
Sultan onun önünde bir adım geri atmaz--
Anlat, nedir gücü?

HABERCİ

Ulu Hakanım,
Zırh kuşanmış üç yüz bin asker
Yerinde duramayan atların üstünde
Kibirle geziniyorlar rahat rahat;
Beş yüz bin piyade, ellerinde kılıç, mızrak, topuz,
Sancaklarının çevresinde toplanmış;
Araç, gereç ve mühimmatları ise
Bunca asker için çok fazla.

SULTAN

Sayıları yıldızlar, hiç dinmeyen nisan yağmurları,
Sonbaharda dökülen kurumuş yapraklar kadar çok olsa bile
Yine de Sultan muzaffer ordusuyla
Onları öyle bir dağıtır, öfkesiyle yok eder ki,
Tek bir adam bile kalmaz geriye,
Düştükleri hale yas tutacak.

CAPOLIN

Hünkârım, siz de aynen öyle yaparsınız
Askerlerinizi toplayacak, güçlü ordunuzu oluşturacak
zaman bulursanız.
Ama Timur çok hızlı hareket ediyor,
Sizi hazırlıksız yakalayacak.

SULTAN

Elinden geleni ardına koymasın.
Tüm dünya onunla birlik olsa,
Şeytanın ta kendisi olsa, çünkü ona insan denemez,
Yine de bize rağmen yanında alıkoyduğu
Güzel Zenocrate'ın intikamını almak,
Ve utancını gecenin karanlığına gömmek için
Bu bilek onu Erebos'a[70] gönderecek.

[69] Gorgon: Demogorgon. Cehennemde yaşar.
[70] Erebos, yeraltı karanlığını simgeler. Ölülerin ruhları burada Charon adlı çirkin kayıkçıyı bekler.

HABERCİ

Hünkârım, anlamaya çalışın,
Çok kararlı bir insan o.
Birinci gün beyaz çadırlar kurduruyor,
Gümüş miğferine kar beyazı bir sorguç takıyor,
Ganimete doymuş, kan dökmek istemeyen
Yumuşak bir insan olduğunu göstermek için.
Ama güneş ikinci kez doğduğunda,
Kıpkızıl çadırlar kuruluyor–
İşte o zaman, ateşlenen öfkesi kanla dindirilecek,
Eli silah tutan kimse sağ kalmayacak demek.
Eğer karşı taraf bu tehditlere aldırmazsa
Renk siyaha dönüşüyor, siyah çadırlar kuruluyor;
Otağı, mızrağı, kalkanı, atı, zırhı, sorgucu simsiyah.
Kara sorguç ölüm ve cehennemin habercisi–
Cinsiyet, sınıf ve yaş ayrımı yapmaksızın
Tüm düşmanlarını ateş ve kılıçla yerle bir ediyor.

SULTAN

Acımasız haydut, savaş kurallarından, askerlikten habersiz cahil köylü!
Tek bildiği çapul ve cinayet.
Alçak adam, savaşın yüce adını lekeliyor.
Bak Capolin, bu sefil tarafından mutsuz edilen
Benim güzel kızıma, sevdiği kadına kavuşamayan
Yakışıklı Arap Emiri,
Kızımın utancının intikamını almak için,
Savaşta bizim yanımızda yer alacağı haberini gönderebilir.
(Çıkarlar.)

II. SAHNE

(*İçeri beyazlar giymiş* TİMUR, TECHELLES, THERIDAMAS, USUMCASANE, ZENOCRATE, ANIPPE *bir kafes içinde* BAYEZİD, *kafesi çeken iki zenci ve onların peşinden gelen* ZABINA *girer.*)

TİMUR
Getirin taburemi.
(BAYEZİD'*i kafesten çıkarırlar.*)

BAYEZİD
Mübarek Muhammed'in imamları,
Kurban yerine kendinizi sunun.
Kızıla boyayın sunakları kanınızla
Çatılsın kaşları gökyüzünün; ve gökteki yıldızlar
Bataklıklardan zehir toplayıp
Boşaltsınlar bu böbürlenen zorbanın ağzından içeri!

TİMUR
Işıkları hiç sönmeyen binlerce yıldızla bezeli bu evreni yaratan,
Tanrıların en büyüğü,
Benim yok edilmeme yardımcı olmaktansa
Yakıp yıkar gökyüzünün parlak çatısını.
Başıma bunların gelmesini dileyen alçak adam,
Yat yüzüstü seni küçümseyen toprağa,
Yüce Timur'a tabure ol
Ki, tahtıma çıkabileyim.

BAYEZİD
Böylesi aşağılık bir şeye katlanmam için
Önce kılıcınla karnımı deşmen,
Yüreğimi ölüme ve cehenneme kurban etmen gerek.

TİMUR
Alçak adam, Timur'un kölesi, tutsağısın sen,
Sen benim soylu ağırlığımı taşıyan
Toprağa yatamayacak, dokunamayacak kadar değersizsin.
Eğil alçak, eğil, eğil, böyle istiyor
Seni paramparça doğrayacak,

Gürleyen Zeus'un yıldırımıyla vurulan
Yüce sedir ağaçları gibi dört bir yana dağıtacak insan.

BAYEZİD

Ben nasıl eğilmiş, lanetli şeytanlara bakıyorsam
Şeytanlar, siz de bana bakın,
Sen, cehennem in korkunç Tanrısı,[71]
Yar, abanoz asanla bu iğrenç toprağı
Ki, ikimizi de yutsun hemen!
(TİMUR, BAYEZİD'*in üstüne basarak tahtına çıkar.*)

TİMUR

Artık dağılsın bulutlar, açılsın üç katlı gökyüzü[72]
Ve gökyüzünün tanrısı görsün
Hakanların belasının hakanları çiğnediğini.
Doğumumda parıldayan yıldızlar, gülümseyin;
Donuk kalsın diğer yıldızların ışığı,
Cynthia'dan ödünç parlaklık almaya tenezzül etmeyin;
Çünkü yeryüzünü tek başına aydınlatan ben,
Yavaşça yükseldim doğudan
Ve daha biraz önce çakıldım meridyen çizgisine;[73]
Dönen kürelerinize ateşler göndereceğim,
Güneş bile sizden ödünç ışık alacak.
Bu Türk'ü Anadolu'da esir alırken,
Zırhına inen kılıcım kıvılcımlar çıkardı,
Tıpkı buz gibi bir bulutun içinde kapalı kalmış
Ateş gibi sıcak havanın, dışarı çıkmaya çalışırken
Gökyüzünde patlayıp yeryüzüne yıldırımlar gönderdiği gibi.[74]
Ama ben zengin İran'a geri dönmeden
Ya da Şam'ı ve Mısır ovalarını terk etmeden
Clymene'nin ünlü akıl fukarası oğlunun[75]
Neredeyse dünyanın dingilini kavurduğu gibi
Bizim de kılıçlarımız, mızraklarımız ve güllelerimiz
Dolduracak gökyüzünü alev saçan meteorlarla.

[71] Pluto.
[72] Dünyayı çevreleyen atmosferin üç kat olduğu, en üst katın Güneş'e yakınlığından ve hareket eden yıldızların sürtünmesinden dolayı sıcak; en alt katın dünyadan yansıyan Güneş ışınları nedeniyle ılık; orta katın ise, hiçbir yerden sıcaklık gelmediği için soğuk olduğu kabul edilirdi.
[73] Timur sonsuz güce ulaştığını söylemektedir.
[74] Yıldırımların, sıkışan hava ile bulutun çarpışmasından oluştuğuna inanılırdı.
[75] Phaeton. Clymene ve Apollon'un oğlu.

Gökyüzünün rengi kızıla boyandığında
Bana kan ve savaştan başka bir şey düşündürmesin diye,
Bunu benim yaptığım söylenecek

ZABINA

Zorba Kral, zulümle, yasadışı yollarla gasp ettin İran tahtını.
Kocamla savaş meydanında karşılaşmadan önce
Hayatında imparator görmemiş olan sen,
Altın kubbeli güneş gibi parlak saraylarda
Yaşaması gereken kocamı, bu soylu insanı,
Bir kafese kapatarak nasıl hakaret edersin ona?
Nasıl çiğnersin iğrenç ayaklarınla
Ayağını Afrika'nın sultanlarının öptüğü birini?

TECHELLES

Efendim, daha acımasız bir işkence düşünmelisiniz
Bu tutsaklar çenelerini tutsunlar diye.

TİMUR

Zenocrate, kölene hâkim ol.

ZENOCRATE

O, benim hizmetkârımın esiri, o dikkat eder.
Anippe, azarla şunu;
Bir daha böyle hakaretler çıkmasın diye ağzından.

ANIPPE

Kölem, bu sözler kulağına küpe olsun;
Şaha nasıl hakaret edersin!
Bir daha yaparsan, çırıl çıplak soyar kırbaçlatırım seni.

BAYEZİD

Yenilgimle yüceleşen, yüce Timur,
Sana, dört ulu hakanın sırtına binmesi gereken
Bayezid'in sırtını çiğneten bu kibir,
Fırlatacak seni de yere, onun gibi.

TİMUR

Bayezid, adın, soyluluk unvanların, her şeyin
Terkedip seni benim oldu.

Dünyanın tüm sultanları gelse de koruyacağım adımı.
Tekrar kapatın şunu.
(BAYEZİD'*i kafese kapatırlar.*)

BAYEZİD
Ulu Bayezid nasıl kapatılır böyle bir yere?
Lanet olsun sana yardım edene.

TİMUR
Bayezid yaşadığı sürece kafese kapatılacak
Ve nereye gidersem benimle gelecek.
Ve sen, karısı, sen de doyuracaksın kocanı,
Hizmetkârlarımın masamdan topladıkları artıklarla.
Ona başka yiyecek verenler,
Onunla birlikte kapatılacaklar kafese
Ve açlıktan ölmeye mahkûm edilecekler.
Budur kararım ve böyle olacak.
Dünyanın tüm imparatorları ve kralları
Gelip taçlarını ayağımın dibine bıraksalar,
Kurtaramayacaklar onu kafesinden.
Kıyamete kadar herkes
Bayezid'e neler yaptığımı konuşacak.
Onu Anadolu'dan buraya
Şimdi önünde bulunduğumuz güzel Şam'a
Çeken Mağripliler biz nereye gidersek oraya götürecekler.
Techelles ve sevgili yoldaşlarım,
Memphis ovalarını güzellikleriyle süsleyen piramitleri andıran
Heybetli Şam kulelerini artık görebiliyoruz.
Kent duvarlarında kanatlarını açmış duran
Kutsal kuşun altın heykeli
Koruyamayacak onları yıkıcı topçu ateşimizden.
Halk, ipekli, altın işlemeli giysilerle âlem yapmakta;
Her ev bir hazine sanki,
İnsanlar, kent, hazine, hepsi bizim.

THERIDAMAS
Beyaz çadırlar kapıların önünde kuruldu,
Dostluk sancakları dikildi;
Hiç kuşkum yok,
Vali Şam'ı majestelerine teslim edecek.

TİMUR

O zaman kendisinin ve diğer herkesin yaşamı bağışlanacak.
Ama beklerse kan-kırmızısı sançağım
Kızıl çadırlar üzerinde dalgalanana kadar,
O ve kente girmemize engel olanlar ölecek.
Bir de beni karalar giymiş görürlerse,
Kara sancaklar dalgalanırsa tepelerinde,
Tüm dünyayı bile barındırıyor olsa bu kent
Kimse kurtulamayacak, kılıçtan geçirilecek tümü.

ZENOCRATE

Benim için biraz yumuşak davran,
Ne de olsa benim vatanım, benim babam.

TİMUR

Zenocrate, dünya gelse dönmem sözümden, yemin ettiysem.
Getirin Türk'ü içeri.
(Çıkarlar.)

III. SAHNE

(*İçeri* MISIR SULTANI, ARAP EMİRİ, CAPOLIN *ve sancakları taşıyan Askerler girer.*)

SULTAN

Yanında yiğit Argos'lu şövalyelerle
Vahşi Kaledonya domuzunu avlamaya çıkan Meleager'e[76]
Ya da öfkeli Themis'in güzel Aonian[77] ovalarını
Mahvetmesi için yolladığı kurdu
Güçlü kuvvetli Thebaili gençlerle öldürmeye çıkan Cephalus'a benziyoruz.[78]
Yağma, çapul ve hırsızlıktan oluşmuş,
İnsanlığın yüz karası, Tanrı'nın laneti,
Beş yüz bin başlı bir canavar
Mısır'ı talan edip başımıza bela kesildi.

[76] Kaledonyalı bir prens olan Meleager, Yunanlı kahramanlarla birlikte tanrıça Artemis tarafından yollanan yaban domuzunu avlamaya gider ve öldürür.
[77] Aonian: Thebai.
[78] Sfenks'in öldürülmesine öfkelenen Themis, bela olarak bir tilki yollar. Cephalus bu tilkiyi avlar.

Lordum, bu kişi amansız Timur'dur.
O, acımasız bir cani, aşağılık bir hırsızdır.
Kan dökerek ulaştı İran tacına;
Şimdi de ülkemizde bize kafa tutuyor.
Bu haddini bilmez hayvanı yola getirmek için
Araplarını Sultan'ın ordusuna kat,
Birleştirelim kutsal güçlerimizi
Ve tez davranalım Şam kuşatmasını kırmak için.
Böylesine aşağılık ve zorba bir baldırı çıplağın
Bir krala meydan okuması ya da taç giymesi,
Koskoca imparatorların yüceliğine sığmaz.

ARAP EMİRİ

Şanlı Sultan, geçenlerde Anadolu sınırında
Yüce Bayezid'in aldığı yenilgiyi duydunuz mu?
Ya da onun soylu Türk ve değerli eşine
Bir köle gibi davrandığını?

SULTAN

Duydum ve üzülüyorum onun kara bahtına.
Ama yüce Arabistan'ın soylu Emiri,
Şundan emin ol ki,
Bayezid'in felaket haberlerine,
Limana sığınmış bir kaptanın,
Bir yabancının rüzgârda hırpalanıp
Yalçın kayalara çarparak parçalanan
Gemisine baktığı gibi umursamaz bir gözle bakıyorum.
Ama onun acınası durumuna üzüldüğümden,
Tanrı'ya ve Bayezid'e söz veriyorum,
Bu andımı İbis'in[79] kutsal adıyla pekiştiriyorum:
Timur, bir hakanın kutsal kişiliğine karşı
Böylesine aşağılık davranışlarda bulunduğu,
Güzel Zenocrate'ı bu kadar uzun süre
Şehvetini dindirmek için cariye olarak alıkoyduğu güne,
Hatta saate lanet edecektir.

ARAP EMİRİ

Duyduğumuz acı ve öfke, alacağımız intikamı çabuklaştırsın,
Görsün Timur işlediği suçlara karşılık olarak

[79] Mısır'ın kutsal kuşu.

Tanrının ve bizim, onun başına ne belalar açacağımızı.
Yanıyorum mızrağımı miğferinde kırmaya,
Muzaffer bileğinin gücünü sınamaya;
Çünkü, korkarım, şöhret çok bonkör davrandı
Timur'un adını dünyanın her yanında duyurmada.

SULTAN
Capolin, güçlerimizi denetledin mi?

CAPOLIN
Mısır ve Arabistan'ın yüce efendileri,
Ordularınızın toplam sayısı,
Çöldeki ormanlarda vahşi hayvan avına çıkan
Avcılar gibi neşeli, korkusuz ve dayanıklı
Yüz elli bin süvari ve iki yüz bin yiğit piyade.

ARAP EMİRİ
İçimde bir ses başarılı olacağımızı söylüyor.
Timur, görebiliyorum
Adamlarının ve senin tümüyle yok olacağını.

SULTAN
Öyleyse dalgalandırın sancaklarınızı,
Çalınsın askerlerimizi Şam surlarına yöneltecek davullar.
Timur, sıkı dur, ulu Sultan
Ve yanında yüce Arap Emiri
Geliyorlar alçaklığına, rezilliğine,
Ün saldığın hırsızlıklarına ve yağmalarına son vermeye,
Senin şerefsiz Moğolları ve köle İranlıları
Kılıçtan geçirip dağıtmaya.
(Çıkarlar.)

IV. SAHNE

(*Ziyafet masaları kurulmuştur. İçeri, tepeden tırnağa kırmızılar giyinmiş* TİMUR, ZENOCRATE, THERIDAMAS, TECHELLES, USUMCASANE, *kafesinin içinde* BAYEZİD, ZABINA *ve diğerleri girer.*)

TİMUR

Dalgalansın kan kırmızı sancaklarımız Şam önünde,
Yansıtsınlar kızıllıklarını suratlarına
Daha öfkemi tatmadan kent surlarında
Yarı ölü, titreyerek dolaşanların.
Öyleyse, enfes bir ziyafet çekip
Şarap kadehlerimizi kaldıralım
Miğferlerinizi altınla doldurmak ve Şam yağmanızı
Kolkhis'in[80] altın postunun İason için olduğu kadar
Değerli yapmak isteyen savaş Tanrısı'nın şerefine.
Bayezid, aç mısın?

BAYEZİD

Evet, zalim Timur, öylesine açım ki,
Senin kanlı yüreğini bile severek yerim.

TİMUR

Seninki daha kolay çıkar, kendi kalbini çıkar, karına ve sana yeter.
Haydi Zenocrate, Techelles, herkes çöksün başına yemeğin.

BAYEZİD

Hayır, yıkılın yere ve sindiremeyin yediğiniz yiyeceği!
Siz görünmez olabilen Furia'lar,
Avernus[81] gölünün dibine dalın,
Ellerinizle taşıyıp cehennem zehirini
Boşaltın Timur'un kadehine!
Ya da Lerna'nın kanatlı ejderleri,[82]

[80] Argonautlar seferinin kahramanı İason, Yunanistan'ın en seçkin yiğitlerini bir araya getirerek Argo gemisini yaptırır ve Karadeniz seferine çıkar. Görevi, altın postu amcası Pelias'a getirmektir. İason, bu görevi başarıyla tamamlar.

[81] Aeneas'ın yeraltına indiği, Napoli yakınlarındaki göl. Bu yüzden, adı yeraltı dünyası anlamına gelmektedir.

[82] Lerna ejderi: Dokuz kafalı bir yılan olan 'Hydra' adlı ejderi, Hera, Argos Bölgesi'ndeki Lerna bataklığına salmıştı. Herakles zehir saçan kafalarını bir bir koparmış ve ölümsüz olan kafasını da bir kayanın altına gömmüş. Herakles oklarının ucuna bu ejderin zehirinden sürmüştü.

Bir yana bırakın iğnelerinizi
Ve dökün zehirinizi şu zorbanın çanağına.

ZABINA
Dilerim bu şöleñ felaket getirir
Şehvet düşkünü Trakya Kralı'na,
Kendi çocuğunu yediren Prokne'ninki gibi![83]

ZENOCRATE
Efendim, nasıl sineye çekersiniz esirlerinizin korkunç lanetlerini?

TİMUR
Tanrısal Zenocrate, görsünler istiyorum
Düşmanlarımın lanetinin bana keyif verdiğini.
Gökteki Tanrı'dan gelen gücüm,
Tüm lanetleri onların kafalarına yöneltmeye yeter.

TECHELLES
Madam, rica ederim, mazur görün onları, böyle konuşmak onlara iyi geliyor.

THERIDAMAS
Ama majesteleri doyurulmalarına izin verirse onlar için daha iyi olacaktır.

TİMUR
Efendi, neden yemiyorsun? Kendi etini yiyemeyecek kadar hanım evladı mısın?

BAYEZİD
Önce şeytanlar parça parça etsin seni.

USUMCASANE
Alçak, kiminle konuştuğunu biliyor musun?

[83] Prokne ile evli olan Tereus, karısının kızkardeşi Philomela'nın ırzına geçer ve olanları anlatmasın diye dilini koparır. Kocasından intikam almak isteyen Prokne, oğlu Itys'i öldürüp etini Tereus'a yedirir.

TİMUR

Rahat bırakın şunu, haydi dostum ye, al kılıcımın ucundan, yoksa deşerim yüreğini.

(BAYEZİD *yiyeceği alır ve ayağıyla çiğner.*)

THERIDAMAS

Efendim, ayağıyla çiğnedi.

TİMUR

Alçak adam, al onu ve ye, yoksa kollarını ince ince doğrayıp yediririm sana.

USUMCASANE

Hayır, daha iyisi karısını öldürtelim ona. O zaman karısı kesinlikle aç kalmaz. Kendisine de bir aylık yiyecek çıkar.

TİMUR

İşte hançerim, hakla karını hâlâ şişmanken, biraz daha yaşarsa yakınmaktan verem olacak, o zaman da yemeye değmez.

THERIDAMAS

Muhammed'in buna izin vereceğini mi sanıyorsunuz?

TECHELLES

Engel olamıyorsa verecektir.

TİMUR

Haydi, başla yemeğe, ne, yemiyor musun? Belki de bugün sulanmamıştır; biraz içecek verin şuna.

(BAYEZİD*'e içmesi için su verirler ama o yere döker.*)

Dostum, canın istiyorsa, açlıktan mecbur kalıp yiyene kadar oruç tut. Zenocrate, şu Türk ve karısı şölende iyi bir gösteri olmuyor mu?

ZENOCRATE

Oluyor efendim.

THERIDAMAS

Bence müzik konserinden daha iyi.

TİMUR

Yine de müzik Zenocrate'ı neşelendirebilir. Lütfen söyle,
neden bu kadar üzgünsün. İstediğin bir şarkı varsa Türk sana
söyler. Neden üzgünsün?

ZENOCRATE

Efendim, babamın kentini kuşatılmış görmek,
Doğduğum ülkenin tarumar edileceğini bilmek.
Ruhuma acı vermesin de ne yapsın?
Efendim, içinizde birazcık sevgi varsa
Ya da siz majestelerine beslediğim aşk
Sizden karşılık hak ediyorsa,
Güzel Şam'ın çevresindeki kuşatmayı kaldırın
Ve babamla dostluk anlaşması imzalayın.

TİMUR

Zenocrate, Mısır, Zeus'un ülkesi bile olsa,
Kılıcımla ona boyun eğdiririm.
Dünyanın üç bölgeden[84] oluştuğunu ileri sürüp,
Ele geçireceğim bölgeleri saymayan
O kör coğrafyacıların yanıldığını kanıtlayacağım.
Ve şu kalemle[85] oraları haritaya katacağım.
Alacağım bölgelere, kentlere
Senin ve benim adımı vereceğim Zenocrate.
Buradan, Şam'dan başlayan dikey bir çizgi çekeceğim.
Böyle bir kayıba katlanıp babanı kurtarmamı mı istiyorsun?
Söyle Zenocrate.

ZENOCRATE

Onur hep şanslı Timur'un olsun;
Ama yine de izin verin onun için yalvarayım efendim.

TİMUR

İçin rahat olsun, babana bir zarar gelmeyecek,
Ne de güzel Zenocrate'ın akrabalarına;
Teslim olup canlarını kurtarmak isterlerse.
Yoksa, zor kullanacağım beni imparatorları olarak
tanımaları için.
Çünkü Mısır ve Arabistan benim olmalı.

[84] Asya, Avrupa, Afrika.
[85] Kılıcı.

(BAYEZİD'*e*)

Sefil, ye; benim çanağımdan yediğin için şanslı saymalısın kendini.

BAYEZİD

Öfkeden kaynayan boş midem
Vücudumun her yanından kan çekiyor.
Yaşamamı sağlıyor ama amansız ölüm hızla yaklaşıyor.
Damarlarımda kan kalmadı, kaslarım kuru, kaskatı,
Eklemlerim uyuştu; yemezsem öleceğim.

ZABINA

Ye Bayezid, onlara inat yaşayalım, tanrıların acıyıp bizi özgür bırakacağını umarak.

TİMUR

Hey Türk, temiz bir tabak ister misin?

BAYEZİD

Evet zorba ve biraz daha yiyecek.

TİMUR

Ağır ol dostum, az yemen gerek; çok yersen midene oturur.

THERIDAMAS

Gerçekten öyle olur Lordum, özellikle de bu kadar az yürüdüğü ve az spor yaptığı için.

(İçeri yeniden taç biçiminde yiyecekler getirilir.) [86]

TİMUR

Theridamas, Techelles, Casane, ele geçirmek istediğiniz leziz şeyler bunlar, değil mi?

THERIDAMAS

Evet efendim ama krallardan başka kimse bunlarla beslenmemeli.

TECHELLES

Biz görelim yeter, bir tek Timur çıkarabilir onların tadını.

[86] Belki de, şölende sadece taç biçimi verilmiş şekerlemeler bulunuyordu.

TİMUR

İşte bu Mısır Sultanı, bu Arap Emiri, bu da Şam Valisi. Alın bu taçları ve bana bağlılık yemini edin.Theridamas, seni Cezayir Sultanı, Techelles, seni Fas Sultanı ve Usumcasane, seni Tunus Sultanı ilan ediyorum. Hey Türk, ne diyorsun buna...Bunlar senin sultanların değil!

BAYEZİD

Uzun süre senin de kalmayacaklar.

TİMUR

Fas, Cazayir ve Tunus Sultanları,
Sizler şanslı Timur'la at koşturdunuz
Dünyanın buzla kaplı bölgesinden
Nemli sabahın kızıl çardaklarına,
Oradan da güneşin kavurduğu bölgeye;[87]
Size bahşettiğim bu unvanları hak edin yiğitlik ve cömertliği nizle.
Sıradan insanlar olarak doğmanız lekelemeyecek şanınızı,
Çünkü güçten kaynaklanır onur
Ve onun Kral yaptıkları layıktırlar bu unvana.

THERIDAMAS

Siz majesteleri, cömertçe bağışladınız bu unvanları,
Daha büyük başarılarla layık olduğumuzu kanıtlamazsak,
Geri alın hepsini ve birer köle yapın bizleri.

TİMUR

İyi dedin Theridamas; kutsal Fata'lar[88]
Beni Mısır'ın başına geçirdiğinde
Antarktika'ya ilerlemeyi planlıyoruz
Ayağımızın altındaki ülkeleri[89] fethedip,
Hiçbir imparatorun ulaşamadığı üne kavuşarak.
Zenocrate, sana taç giydirmiyorum.
Ben daha yüce onurlara erişene kadar.

(Çıkarlar.)

[87] Elizabeth döneminde, Tataristan ve Moğolistan'ın dünyanın kuzeyinde kar ve buz ülkesi olduğu
[88] düşünülürdü. Timur, kuzeyden doğuya, oradan da güneye, tropik bölgelere ilerlemiştir.
[89] Marlowe, burada, Hıristiyan ve pagan inançlarını birleştirmektedir.
Güney yarımküreyi kasdetmektedir.

V. PERDE

I. SAHNE

(İçeri ŞAM VALİSİ *girer. Yanında üç dört kişi ve ellerinde defne dalları tutan dört bakire vardır.)*

VALİ

Bu adam, daha doğrusu, bu savaş tanrısı
Hâlâ surlarımızı ve kulelerimizi yıkıyor.
İnatla ona karşı koymaya devam edersek
Ya da Sultan'ın ordusu tarafından kurtarılmayı umarsak,
Bile bile mahvımıza yol açacağız,
Tehdit altındaki yaşamlarımızdan umutlarımızı keseceğiz.
Görüyoruz ki, çadırlar değişmiş,
Sonuncu ve en amansız renge bürünmüşler.
Kömür karası sancakları her yerde dalgalanıyor
Ve kentimizi tam bir yıkımla tehdit ediyor.
Savaş kurallarına göre,
Canlarımızı onun merhametine teslim etsek bile,
Korkarım ününün bir parçası olarak gördüğü
Ve tüm dünyayı tir tir titretmeyi amaçladığı
Tutumunda bir değişiklik olup da ya da merhamete gelerek
Yaşamlarımızı bağışlayacağını hiç sanmıyorum.
Bu yüzden, onurları ve yaşamları ona bağlı olan
Şu masum bakirelerimizin lekesiz dualarının,

Gözyaşlarıyla sırılsıklam yüzlerinin ve içten yakarmalarının
Öfkesini dindirip yüreğini yumuşatmasını
Ve bizlere merhametli bir fatih gibi davranmasını dileyelim.

BİRİNCİ BAKİRE

Yakarmalarımız ya da dualarımız
Kimi karılarınız, kimi çocuklarınız olan
Tüm kadınların yüreklerinden gelen gözyaşları,
Sizlerin inatçı yüreklerine işleseydi,
Ve selametimizi düşündürseydi sizlere
Sadece surlar tehdit altındayken,
Ölümümüzün habercileri olan bu çadırlar kurulmazdı
Ve de bizim gibi çaresizlerden medet ummazdınız.

VALİ

Güzel bakireler, vatanınızı aklınızdan çıkarmayın,
Şeref aşkımızı yabancı güçlerin esiri olmaktan
Acımasız boyundurukları altına girmekten hoşlanmadığımızı
Ve tüm kurtuluş umutlarını yitirmedikçe
Sizleri ve kendimizi esarete mahkûm edecek kadar
Korkak olmadığımızı düşünün.
Bu yüzden, sizlerin ve bizim selametimiz için,
Onurunuz, özgürlüğünüz, yaşamlarınız
Bizimkilerle bir tutulduğundan,
Bizim gibi siz de katlanın yıldızımızın kinine,
Timur'un gazabına, savaşın korkunçluğuna
Ya da her şeye kadir tanrıların bu zor koşulların
Üstesinden gelmeniz için bir kenarda tuttuğu aracılar olun.
Affedildiğimiz müjdesini getirin gülümseyen bakışlarınızla.

İKİNCİ BAKİRE

Yüce Tanrı'dan ve Mısır'ın kutsal koruyucularına
Diz çökmüş, yürekten yalvarıyoruz
Sözcüklerimizi süslemeleri, görünüşümüze merhamet katmaları için.
Umarız, bu yöntem başarılı olur,
Timur'un gözlerinden ve kulaklarından
Yüreğine merhamet duyguları iletebiliriz.
Sunduğumuz bu zafer nişanlarının[90]

[90] Defne dalları.

Onun muzaffer alnını süslemesini,
Öfkeyle kırışan alnını gizlemesini,
Asık suratını gölgelemesini
Merhametli ve bağışlayıcı bakışlarla bakmasını sağlayın.
Efendim, ve siz sevgili hemşerilerim, gidin;
Biz zavallı bakireler de
Elimizden geldiğince onu ikna etmeye çalışalım.

VALİ

Güle güle, soylu bakireler;
Kentimiz, özgürlüğümüz ve canlarımız salimen dönmenize bağlı.
(Bakireler hariç herkes çıkar.)
(İçeri TİMUR, TECHELLES, THERIDAMAS, USUMCASANE *ve diğerleri girer.* TİMUR *baştan aşağı karalar giyinmiştir ve çok dalgındır.)*

TİMUR

Demek güvercinler korkup yuvalarından çıktılar, ha!
Ah zavallı ahmaklar, ilk siz mi nasibinizi alacaksınız
Şam'ın engel olunamaz yıkımından?
Benim yöntemimi bilirler, niye yolladılar sizleri
Merhamet ışıkları saçan süt beyaz sancaklarım
Sizlerin küçümseyen bakışlarınıza yansırken?
Şimdi, öfke ve kabaran sonsuz kin,
Kömür karası çadırlarımdan dehşet duyguları saçarken
Boyun eğdiğinizi söylemek çok geç olmuyor mu?

BİRİNCİ BAKİRE

Yeryüzünün şanslı Kralı ve İmparatoru,
Soyluluk ve onur anıtı,
Kutsal güçlerin dünyayı kendisi olması için yarattığı,
Tahtında kutsal Kharit'lerin[91] oturduğu,
Doğanın tüm yeteneklerinin ve göksel görkemin
Soylu kişiliğinde toplandığı kişi;
Acıyın durumumuza, ah, acıyın zavallı Şam'a!
Acıyın, ak saçlarında onur ve saygının hep hüküm sürdüğü yaşlılara;
Acıyın, zifaf yatağına, burada kocalar mutluluklarının doruğundayken,

[91] Kharit'ler (Grace), göze hoş olanı simgeleyen tanrıçalardır. Güzelliğin kaynağı olarak kabul edilirler. Adları parlaklık, ışıltı, güzellik anlamına gelen 'kharis' sözcüğüyle ilgilidir. Zeus'un Eurynome'den olan kızları. Adları: Euphrosyne, Aglaia ve Thalia'dır.

Şimdi acı ve kan dolu gözyaşlarıyla
Karılarının halel gelmemesini istedikleri
vücutlarını;
Karılarının yanakları ve yürekleri
Kimsenin bükemediği güçlü bileğinizin
Onları birbirinden ayıracağı,
Ruhlarını huzurdan yoksun bırakacağı düşüncesiyle azap içinde;
Hepsi sapsarı kesilmiş, kurumuş, ölmek üzereler.
Kederliler, asanızı tuttuğunuz, meleklerin öptüğü, Furialaların çekindiği
Merhametli elinizi acımasız valimiz
reddettiği için;
Üzgünler, özgürlüklerini, yaşamlarını, sevgililerini
kaybedecekleri için.
Bu yüzden, bu insanlar için, bizim gibi insanlar için,
Bizim için, kundaktaki bebekler için,
Egemenliğinize karşı çıkmayı akıllarından bile geçirmeyen tüm insanlar için
Acıyın, lütfen acıyın kutsal hakan,
Kabul edin, diz çöken bu zavallı kentin teslim olmasını,
Bunun göstergesi olarak da kabul edin
Herkesin sizi sayan birer kul olarak yürekten yolladığı
Ve soylu alnınızı süslemesini arzuladığı
Mısır tacını simgeleyen bu çelengi.

TİMUR

Bakireler, boşuna engellemeye çalışıyorsunuz
Şerefim üzerine yemin ettiğim şeyin yapılmasını.
Bakın kılıcıma, ne görüyorsunuz ucunda?

BAKİRELER

Sadece korku ve ölümcül çelik, efendimiz.

TİMUR

Öyleyse beyinleriniz korkuyla bulanmış;
Çünkü, orada Ölüm oturuyor, zalim Ölüm,
Keskin kenarına yerleşmiş görev yapıyor.
Ama siz onu orada göremeyeceksiniz diye mutluyum.
Ölüm süvarilerimin mızraklarında şimdi,
Mızrakların ucunda zayıf bedenini besliyor.

Techelles, hemen emir ver birkaç kişiye de
Bu bayanlara hizmetkârım Ölüm'ü göstersinler,
Kızıllar giyinmiş oturuyor mızraklarında.

HEPSİ
Ah, acıyın bizlere!

TİMUR
Götürün şunları diyorum, götürün ve gösterin Ölüm'ü.
(TECHELLES *ve diğerleri Bakireleri götürür.*)
Ne Gihan Nehri'nin[92] altın dalgalarının tüm zenginliğine
Ne de öfkeli savaş tanrısını bırakıp
Benimle yatmaya kalksa, Venüs'ün sevgisine
Değiştirmem savaş kurallarımı,
Ne de affederim bu mağrur Mısırlıları.
Yaşamlarının bağışlanmasını kabul etmediler
Ve bilirler ki, öfkeli yıldızlar, ölüm ya da kader gibi
Kesindir kurallarım değişmez.
(TECHELLES *girer.*)
Süvarilerin bakirelere Ölüm'ü gösterdi mi?

TECHELLES
Evet efendim ve diktiler Şam surlarına
Doğranmış bedenlerini.

TİMUR
Bu manzara Teselya zehiri içmişler gibi ruhlarını mahvedecek.
Lordlarım, haydi gidin, kılıçtan geçirin diğerlerini.
(TİMUR *hariç hepsi çıkar.*)
Ah güzel Zenocrate, kutsal Zenocrate,
Güzellik, sana yakıştırılacak sıfatların en çirkini;
Ülkene duyduğun derin sevgi,
Ve Kral babanın zarar göreceği endişesi yüzünden
Karmakarışık saçlarınla siliyorsun gözyaşlarına boğulmuş yüzünü
Ve gündoğumunda gümüş renkli saçlarını sallayan Flora[93] gibi
Musa'ların anası Güzelliğin yuvalandığı
Ve yaşlar akıtan gözlerine bakarak
Hakkında fildişi kalemiyle ciltler dolusu yazı yazdığı

[92] Cennetteki ikinci ırmak.
[93] Roma mitolojisinde bahar ve çiçek tanrıçası.

Parıldayan yüzüne safir taşları,
Yeryüzüne yağmurla erimiş inciler serpiyorsun.
O gözler ki, Ebena[94] gökyüzüne adım attığında
Ve sen gecenin sessizliğinde düşünceli düşünceli yürürken
Gecenin zengin örtüsünü, ayı, yıldızları ve meteorları
aydınlatıyorlar.
O gözlerde kristal zırhlı melekler
Benim düşüncelerimle sonucu belli olmayan bir savaş yapar
Mısır'ın özgürlüğü ve Sultan'ın yaşamı için.
Sultan'ın yaşamı için Zenocrate kendini yiyip bitiriyor,
Zenocrate üzülünce ruhum
Şam etrafındaki ordumun kuşatmasından
Daha yoğun bir kuşatma altına giriyor.
Ne İran Şahı, ne de Türk
Yenilgi düşüncesiyle rahatsız etmemişti beni
Zenocrate'ın rahatsız ettiği kadar.
Çektiğim acılar 'Güzellik nedir?' diye soruyor.
Ozanların kalemleri, efendilerinin duygularını,
Onlara esin kaynağı olan güzelliği,
Düşüncelerini ve hayranlık duyulan konuları dile getirebilseydi;
Ölümsüz koşuklarıyla damıttıkları
Tanrısal özün tümü,
Sanki bir aynaya bakıyormuşçasına
Bize insan aklının doruklarını gösteriyorsa–
Bir şiirle bunlar amaçlansa
Ve hepsinde güzellik övülse bile,
Yine de, huzursuz kafalarında
Hiçbir şeyin söze dökemeyeceği
Bir düşünce, bir güzellik, bir hayranlık kalır.
Ama hiç yakışmıyor erkekliğime,
Askeri disiplinime, yiğitliğime,
Doğama ve adımın yarattığı dehşete
Böylesine kadınsı, zavallı düşünceler beslemek!
Sadece Güzelliğe hak ettiği övgüleri düzerken
Bir erkeğin ruhu derinden etkilenir–
Aşk, şöhret, yiğitlik ve zafer tutkunu olan her savaşçı
Düş gücüne yön veren güzelliğe ihtiyaç duyar.
Güzelliğin alevlere bürünmüş gökyüzünde
Tanrıların Tanrısına diz çöktüren,

[94] Ebena: Gece.

Çoban ateşinin sevgi dolu sıcaklığında ısınmasına
Ve samandan kulübelerinde yaşamasına
Neden olduğunu görüp boyun eğiyorum ikisine de.
Soylu olmamama rağmen
Tüm dünyaya şunu ilan ediyorum ki,
Yiğitliğin en yüksek noktasıdır utku
Ve gerçek soylulukla donatır erkekleri.
Kim var orada?
(İçeri iki üç Hizmetkâr girer.)
Bayezid'e bugün yemek verildi mi?

HİZMETKÂR
Evet, efendim.

TİMUR
Getirin onu buraya ve söyleyin kentin yağmalanıp yağmalanmadığını.
(Hizmetkârlar çıkar.)
(*İçeri* TECHELLES, THERIDAMAS, USUMCASANE *ve diğerleri girer.*)

TECHELLES
Kent bizim efendim.
Yepyeni fetih ve yağma olanakları geçti elimize.

TİMUR
Çok iyi Techelles, başka haber var mı?

TECHELLES
Sultan ve Arap Emiri birlikte
Üzerimize büyük bir hızla ilerliyorlar
Sanki tek çareleri buymuş gibi.

TİMUR
Techelles, emin ol başka çareleri yok.
(*Hizmetkârlar kafese konulmuş* BAYEZİD*'i ve* ZABINA*'yı getirirler.*)

THERIDAMAS
Efendim, artık eminiz, zafer bizim.
Ama kıymayalım soylu Sultan'ın canına
Çünkü güzel Zenocrate çok üzülüyor babasının durumuna.

TİMUR

Theridamas, bu işle şahsen ilgileneceğiz.
Çünkü güzel Zenocrate fethediyor tüm yürekleri.
Taburem, savaşı kaybedersem,
Özgürlüğüne ve kaybettiklerine kavuşacağını düşünüyorsun.
Dostlarım, o burada, çadırlarda kalsın
Biz savaş hazırlıklarını tamamlayana kadar.
Bizim için dua et Bayezid, gidiyoruz.

(BAYEZİD *ve* ZABINA *dışında herkes çıkar.*)

BAYEZİD

Git ama zaferle dönme asla!
Sarsın etrafını milyonlarca insan
Ve açsınlar bedeninde milyonlarca yara!
Keskin, çatal uçlu oklar yağsın atının üstüne!
Furia'lar kara Cocytus[95] gölünden çıkıp
Gelsinler yeryüzüne ve ellerindeki meşalelerle
Kovalasınlar seni zehirli mızrakların üstüne!
Büyülü bedenini delik deşik etsin
Her biri zehire daldırılmış kurşunlar,
Gürleyen toplar paramparça etsin vücudunu
Fırlatsınlar seni kartalların uçtuğu yüksekliklere!

ZABINA

Savaş meydanındaki tüm kılıçlar ve mızraklar
Ait oldukları yere, göğsüne girsin;
Açılan her yaradan aksın kan,
Dinmeyen acılar dağlasın yüreğini
Ve delilik cehenneme yollasın lanetli ruhunu!

BAYEZİD

Ah güzel Zabina, onun gücüne lanetler yağdırabiliriz,
Tanrılar kaşlarını çatabilir, yeryüzü öfkeyle sarsılabilir
Ama kılıcını güçlü kılan yıldız o kadar etkili ki,
Göklere egemen, tanrılara meydan okuyor
Kimmer Styx'inden[96] ya da Kader'den daha fazla.
İşte bu yüzden yaşamak zorundayız bu iğrenç durumda,
Utanç içinde, açlık ve dehşet içinde,

[95] Hades'te bir ırmak. Marlowe ise, bir göl olarak düşünmektedir.
[96] Kimmer: Kara. Styx: Ölülerin bir kıyısından öbür kıyısına taşındığı yeraltı ırmağı.

Doldurarak midelerimizi gerisin geriye yansıyan lanetlerimizle
Ve kâbuslarımızı sona erdirme umudumuz olmadan.

ZABINA

Yok mu bir Muhammed, bir Tanrı,
Şeytan, Kader ya da umut
Şu rezil, iğrenç esaretimizi sona erdirecek?
Yeryüzü, yarıl da görsün cehennem zebanileri,
Titreyen ruhların dinmeyen inlemelerle
Elysium'a[97] gidebilmek için çirkin kayıkçının etrafında
döndükleri,
Erebus'un kavruk kıyıları kadar
Umutsuz ve korku dolu bir cehennem.
Neden yaşamalıyız biz zavallılar, biz dilenciler, biz esirler?
Bayezid, neden yaşayıp
Bir yuva kuralım kendimize gökyüzünde[98]
Böyle bir esaret içindeyken?
Tüm dünya bizi görsün, alay etsin diye mi,
Bir zamanki yüceliğimizin zaferleriyle
Biz bu iğrenç, aşağılık esareti tadarken?

BAYEZİD

Ah, yaşam daha iğrenç geliyor acılar içindeki beynime
Cehennemin her köşesini kokuşmuş havayla dolduran,
Tüm ruhları umarsız acılara boğan
Styx yılanlarının berbat kokulu kusmuklarından!
Ah, nefret edilesi şeyler gösteren,
Tacımın, şerefimin, adımın
Bir hırsızın boyunduruğu altına girdiğini gösteren gözlerim,
Neden hâlâ güneşin lanet ışıklarıyla besleniyor da
Acılar içindeki ruhuma gömülmüyorsunuz?
Şan ve şerefle büyüyen
Karımın, Kraliçemin, İmparatoriçemin,
Emrimdeki on beş kraliçenin Kraliçesi'nin
Nasıl da aşağılandığını,
En aşağılık işler yaptırılarak lekelendiğini,
Utanca, horlanmaya ve sefalete mahkûm edildiğini
görüyorsunuz.

[97] Öteki dünya.
[98] Umut içinde yaşasın.

Ah, Bayezid, dokunaklı sözlerle
Zabina'nın yüreğini şenlendirip
Ruhlarımızı dinmeyen gözyaşlarında eritmek istiyorsun.
Ama keskin bir açlık kavramış, kemiriyor,
Düşüncelerimin kaynaklandığı yeri.
Ah zavallı Zabina, Kraliçem, Kraliçem,
Yüreğimin ateşini dindirmek için biraz su getir bana,
Bir daha serinlet, rahatlat beni
Ki, kısalan yaşamım süresince
Akıtabileyim ruhumu kollarına,
Anlatması olanaksız lanetli esaretimize duyduğum
Öfke ve nefret yüzünden dile getiremediğim sevgi
sözcükleriyle.

ZABINA

Soylu Bayezid, yaşamını uzatmaya çalışacağım
Çektiğim acı fırtınasını dindirecek ya da azaltabilecek
Kanım ya da soluğum olduğu sürece.

(Dışarı çıkar.)

BAYEZİD

Bayezid, madem ölümünü sağlayacak
Diğer yolların tümü kapalı, kısalt lanetli günlerini
Kafanı kırıp, beynini saçarak yere.
Ah, ölümsüz Zeus'un en büyük ışığı,
Acılarımla dolu lanetli gün,
Sakla artık çirkin yüzünü sonsuz gecede
Ve kapat pencerelerini ışık saçan gökyüzünün.
Bırak çirkin karanlık, paslı arabasıyla,
Fırtınalar içeren kapkara bulutlara sarılı arabasıyla,
Boğsun yeryüzünü hiç dağılmayan sisle;
Ve atları çıkarsın burunlarından
Asi rüzgârlar ve ürkütücü gök gürültüleri
Ki, yaşasın bu dehşet içinde Timur
Ve benim ıstırap içinde eriyip havaya karışan ruhum
Sonsuza değin işkence etsin onun acılar çeken beynine.
Öyleyse yarsın hissiz soğuğun kaskatı mızrağı
Solmuş yüreğimi tam ortasından
Ve delik açsın nefret edilesi yaşamımın çıkıp gitmesi için.

(*Kafasını kafesin demirlerine çarpar. İçeri* ZABINA *girer.*)

ZABINA

Ne görüyorum! Kocam ölmüş!
Kafası ikiye bölünmüş, beyni dışarı fırlamış!
Bayezid'in, efendimin, Padişahımın beyni!
Ah Bayezid, kocam, efendim,
Ah Bayezid, ah Türk, ah Sultan – suyunu vereyim mi? Hayır. Ona süt ve ateş getirdim, kanımı getirdim ona, parça parça edin beni, ucunda yanan ateş olan bir kılıç verin bana. Kahrolsun Timur, kahrolsun! Çocuğuma gidin, haydi, haydi, haydi. Ah, kurtarın yavrumu, kurtarın onu, kurtarın! Ben, biraz önce konuştum onunla. Güneş batmıştı. Beyaz, kırmızı, kara sancaklar, burada, burada, buradaydı. Fırlat suratına yemeği. Timur, Timur! Gömün askerleri. Cehennem, ölüm, Timur, cehenem! Hazırlayın arabamı, tahtımı, mücevherlerimi, geliyorum, geliyorum, geliyorum!

(ZABINA *kafasını kafese çarpar ve kendini öldürür. İçeri* ZENOCRATE *ve* ANIPPE *girer.*)

ZENOCRATE

Zavallı Zenocrate, görmek zorunda kaldın
Şam'ın surlarının Mısırlıların,
Babanın kullarının, vatandaşlarının kanıyla boyandığını;
Caddelerin, insanların, yaşam savaşı veren yaralı bedenlerin
Kopmuş kol ve bacaklarıyla dolu olduğunu.
Ama en kötüsü, bakışlarıyla
Öfkeli savaş tanrısının kılıcını kırıp aşka yumuşaklıkla yaklaşmasını sağlayacak,
Gün gibi parlak bakirelerin, tertemiz genç kızların
Süvarilerin mızraklarının ucunda havaya kaldırılıp
Suçları yokken acımasız bir ölüme kurban gitmelerini görmekti.
Binicileri titreyen mızraklarını doğrultup saldırıya geçtiğinde,
Gümbürdeyen nallarıyla insanları çiğneyen
Güçlü, acımasız Tatar küheylanları
Toprağı eşmeye, kendilerini dizginlemeye başladılar
Onların ne kadar güzel olduklarını gördüklerinde.
Ah, dünyada en çok Zenocrate'ı sevdiğini söyleyen Timur,
Sen misin bunların nedeni?

Bu ölenlerin yaşamı Zenocrate için daha değerlidir
Kendi yaşamından hatta, senin sevgin dışında, her şeyden fazla.
İşte bir başka vahşet tablosu!
Ah zavallı gözler, yüreğimin düşmanları,
İçler acısı manzaralara boğuldunuz,
Yine de anlatıyorsunuz ruhuma daha başka acıklı öyküler!
Bak, Anippe bak, nefes alıyorlar mı?

ANIPPE

Nefes almıyorlar, hissetmiyorlar, kımıldamıyorlar.
Ah hanımım, esaretleri ve acımasız Timur'un zalimliği
Zorladı onları buna.

ZENOCRATE

Ah dünya, derinliklerinden çıkan su kaynaklarıyla[99]
Islat yanaklarını zamansız öldüler diye;
Korktuğunu ve üzüldüğünü göstermek için sarsıl ağırlıkları altında.
Birer soylu olarak doğmalarını sağlayan
Ama böyle vahşi bir sonla ölmelerine izin veren gökyüzü, yüzün kızarsın.
Kaypak yücelikten gurur duyanlar,
Dünyevi görkemi başlıca hedefleri yapanlar,
İşte görün Türk'ü ve yüce Sultanını!
Ah Timur, sevgilim, soylu Timur,
Asalar ve kaypak taçlar peşinde koşan sen,
Bak Türk'e ve yüce melikesine;
Seni kollayan yıldızların denetiminde olan sen,
Her gece gözlerinde zaferle uyuyan sen,
Ve daima savaşın tereddütlerini ve çark etmelerini savuşturmuş olan sen,
Aynı felaketin başına geleceğini düşünüp,
Korkuyla bak Türk'e ve yüce Sultanına!
Ah yüce Zeus, kutsal Muhammed,
Affedin sevgilimi, ah affedin, bağışlayın
Dünyadaki başarılara ve merhamete duyduğu nefreti.

[99] Yeraltı rüzgârları sonucu meydana gelen yer sarsıntılarıyla, ortaya su kaynaklarının çıktığına inanılırdı.

Acımasız bir biçimde kovaladığı fetihlerin
Aynı acımasızlıkla onun yaşamını mahvetmesine izin vermeyin,
Tıpkı bu yüce Türk ve talihsiz Sultanına olduğu gibi!
Ve affedin onların bunca zaman acı çekerek yaşadıklarını izleyen,
Merhamet duygusuyla etkilenmeyen beni de.
Ah Zenocrate, neler gelecek senin başına?

ANIPPE
Hanımım, üzmeyin kendinizi, emin olun,
Sevdiğiniz adam Kader'e öyle egemen ki,
Artık duracak, döndürmeyecek çarkını,
Sizin başınızı süsleyecek şerefler için savaşan
Güçlü kolunda can olduğu sürece.
(İçeri PHILEMUS *(Bir Haberci) girer.)*

ZENOCRATE
Philemus, sende mi kötü haber getirdin?

PHILEMUS
Hanımefendi, babanız ve Arap Emiri,
Siz majestelerinin ilk nişanlısı,
Aeneas'ın üzerine yürüyen Turnus[100] gibi
Mızraklarla donanmış, Mısır'a geliyorlar,
Efendimiz şaha karşı savaşa hazırlar.

ZENOCRATE
Utanç ve görev duygusu, sevgi ve korku
Ruhuma binlerce acı salıyor.
Zaferi kim kazansın isteyeyim
Zavallı duygularım böylesine bölünmüşken,
Görev duygusu beni lanetlenmiş yüreğimden böyle uzaklaştırırken?
Babam ve ilk nişanlım,
Canıma, şimdiki aşkıma karşı savaşacaklar;
Sadakatsizliğim duygularıma güvenilmemesine neden oluyor,
Yaptıklarımın tüm dünyada kötü görülmesine yol açıyor.
Ama Troyalıların ıstıraplarını dindirmek için

[100] Rutul'ların Kralı, Aeneas İtalya'ya gelince onunla hem siyasal hem de kişisel nedenlerle çarpışır ve Troyalı kahramanın elinden can verir.

Tanrılar nasıl Lavinia'yı Turnus'un elinden alıp
Aeneas'ın sevgisini ölümcül bir biçimde arttırdılarsa[101]
Aynı şekilde, acılarını sona erdirmeleri,
Ülkemi ve sevgilimi barıştırmaları için
Karşı konulamaz güçleriyle
Timur'a savaşmadan bir zafer kazandırmalı,
Umut ettiğim gibi bir barış anlaşması imzalattırmalılar.
İşte o zaman, kutsal güçlerin önceden belirledikleri gibi
Babamın ve yakışıklı Arap'ın yaşamları güvence altında olacak
(*Savaş boruları çalınır. Zaferi* TİMUR *kazanır. Daha sonra* ARAP EMİRİ *yaralı olarak içeri girer.*)

ARAP EMİRİ
Bu alçak zorbanın askerlerini
Hangi lanetli güçler yönlendiriyor ki,
Düşmanları hiçbir biçimde kurtulamıyor
Ne de Kader alabiliyor ellerinden zaferi?
Yıkıl yere Emir, ölümcül bir yara aldın,
Bırak görsün Zenocrate'ın güzel gözleri
Onun uğruna bu rezil silahları kuşandığını
Ve yine onun uğruna bu silahlarla öldüğünü,
Sevginin tanığı olarak kanını bıraktığını geride.

ZENOCRATE
Lordum, böylesi bir aşka bu tür bir tanık değmez!
Bak Zenocrate'a, kaderinin acılarına asla egemen olamadığı
sefil yaratığa;
Gör nasıl yaralanmış yüreğinden senin için
Senin güzel vücudunun benim için yaralandığı gibi.

ARAP EMİRİ
Yüreğim mutlulukla dolu olacak
Çünkü tanrısal Zenocrate'ı gördüm.
Onu görmek için hayatımı zevkle verirdim;
Oysa, şimdi o yaralarıma merhem oluyor

[101] Kral Latinus'un kızı. Aeneas Latium'a gelmeden önce Lavinia Rutulların Kralı Turnus'la nişanlıdır, ama dedesi Faunus onun evlenmesine engel olur; kızı dışarıdan gelecek bir yabancıya, Latinlerin egemenliğini dünyaya yayacak olan bir kahramana vermek gerektiğini bildirir. Bir süre sonra İtalya'ya ayak basan Aeneas'ı Kral Latinus iyi karşılayıp kendisine damat olacak adam olduğu kanısına varır ve Lavinia'yı Aeneas'a verir. Ama Troya soyundan bütün kişilere düşman olan tanrıça Hera, Lavinia'nın anasının Turnus'la birlik olup bu evlenmeye karşı koymasını sağlar. Aeneas Turnus'la teke tek savaşa girer, kazanır ve Lavinia ile evlenir.

Sanki hiç yara almamış gibiyim.
Ah, çektiğim ölüm acıları
Duygularımı ifade etmek için dilime bir saat zaman verseler
Bu değersiz esarette seninle karşılaşmama
Yol açan bazı tatlı rastlantıları konuşsak.
Ve senin ilgini ve sevgini kazanabilsem!
Yüzün, uçup giden ruhumdan
Tüm acıları uzaklaştırıyor
Ve ölüm daha fazla sevinç duymamı engellediğinden
Üzüntüden arınan yüreğim huzurla duruyor
Çünkü biliyorum, arzuladığım elin kapatacak gözlerimi.
(Ölür.)
(*İçeri* TİMUR *girer. Peşinde* MISIR SULTANI, TECHELLES, THERIDAMAS, USUMCASANE *ve diğerleri vardır.*)

TİMUR
Gel, Zenocrate'ın mutlu babası,
Senin Sultan unvanından daha yüksek bir unvan bu.
Sağ kolum seni esir aldı
Ama Prenses kızın serbest bırakacak seni.
Daha önceleri Fırat gibi, Nil gibi
Koca ve derin kan ırmaklarında yıkanan
Kılıcımın gazabını o yatıştırdı.

ZENOCRATE
Mutlu ruhumu üç kat daha şenlendiren bir manzara
Sultan babamın, muzaffer sevgilimin
Acımasız savaşından sağ salim çıktığını görmek!

SULTAN
Mısır'ı ve tacımı yitirdim ama
Seni gördüğüme seviniyorum tek kızım, sevgili Zenocrate'ım.

TİMUR
Lordum, zaferi ben kazandım
Bu yüzden üzülme yenildiğine.
Çünkü her şeyi sana geri vereceğim,
Ayrıca Mısır tacının gücünden fazla güç vereceğim sana.
Savaş tanrısı yerini bana bıraktı
Beni dünyanın başkomutanı yapmak için.

Beni silah kuşanmış gören Zeus korkudan sararmış
Onu tahtından alaşağı ederim diye;
Nereye gitsem Fatallar[102] kan ter içinde,
Tüyler ürpertici Ölüm kendini oraya buraya atıyor,
Durmadan kılıcımın önünde eğiliyor;
Yağmurun pek seyrek yağdığı Afrika'ya
Muzaffer ordumla geldiğimden beri,
Koca yaralardan çıkan bulutlardan
Kan kırmızısı sağanaklar yağdı sık sık.
Bu öyle bir hava olayı ki, dünyayı dehşete düşürüp
İçtiği her damla kanla korkuyla titremesine neden olabilir.
Styx Irmağının kıyılarında milyonlarca ölü bekliyor
Charon'un kayığının geri dönmesini;
Cennet ve cehennem, ünümü tüm evrene yaymak için
Çeşitli savaşlarda öldürdüğüm insanların ruhlarıyla dolu.
Şuraya bakın Lordum,
İşte size garip anlamları olan bir manzara:
Padişahlar ve hakanlar cansız yatıyorlar ayaklarımın dibinde.
Anlaşılan o ki, biz savaştayken
Yalnız bıraktığımız Türk ve yüce Sultanı
Son vermişler çaresizlik içinde tutsak yaşamlarına.
Onların yanı sıra Emir de öldü.
Hepsi zaferimi kutsayan gücümün göstergesi.
Onunla savaşmaya kalkışan olduğunda
Kanlarının dökülebileceğini gösteren bir ayna,
Tam Timur'a yakışan manzaradır bunlar.

SULTAN

Ünlü Timur, tüm kralların
Taçlarını ve ülkelerini teslim etmek zorunda oldukları
Allah ve Muhammed güçlü kılmış bileğini!
Ve eğer senin durumundaki bir kişiye yaraşan bir biçimde
Zenocrate'a şerefli bir biçimde davrandıysan,
Yenilgime memnun olduğumu söyleyeceğim.

TİMUR

Görüyorsun, onun kişiliğinin ve durumunun görkeme
ihtiyacı yok;
Ve eğer namusunun lekelendiğini düşünüyorsan,

[102] Timur'un hizmetkârlığını yapmaktadırlar.

Tanrı şahidimdir ki, tanrısal kişiliği lekelenmedi.
İşte bu yüzden artık daha fazla beklemeyeyim
Alnını İran tacıyla süslemek için.
Ama burada huzurumda bekleyen
Ve layık olduklarını kanıtladıkları için taç giyen krallar,
Kendilerini tahta çıkaracak bu elle,
Şimdi, burada ellerini birleştirecekler
Ve onu burada İran Melikesi ilan edecekler.
Ne diyor soylu Sultan ve Zenocrate?

SULTAN
Ona duyduğun sevgi için
Şükranlarımı sunuyorum sana.

TİMUR
Öyleyse, hiç kuşkum yok, güzel Zenocrate
Hemen kabul edip ikimizi de sevindirecek.

ZENOCRATE
Yoksa duygularımı inkâr etmiş olurum.

THERIDAMAS
Öyleyse koyalım tacı,
Böylesine yüce bir tahta çıkmayı bekleyen başına.

TECHELLES
Elim görevini yapmak için hazır bekletiyor;
Çünkü düğünde hepimiz dinlenme fırsatı bulacağız.

USUMCASANE
Efendim, işte taç, yardım edin başına koymamıza.

TİMUR
Öyleyse otur tanrısal Zenocrate,
Seni İran'ın ve Timur'un gücünün boyun eğdirdiği
Tüm krallıkların ve eyaletlerin
Melikesi ilan ediyoruz.
Başında zafer çelengiyle aşkım,
Kardeşi Zeus'a dağlar fırlatan devler yenildikleri zaman
Hera nasıl baktıysa,

Benim aşkım da, zaferlerimi kutlayan bakışlarla bakıyor.
Ya da Latona'nın ok atan kızı gibi[103]
Beni daha fazla zafer kazanmaya teşvik ediyor.
Soylu Zenocrate, seni hoşnut etmek için
Mısırlılar, Mağripliler, Asyalılar,
Berberistan'dan Batı Hindistan'a herkes,
Efendine her yıl vergi verecek.
Ve Afrika'dan Ganj kıyılarına kadar
Uzanacak güçlü kolu.
Ve şimdi de, askeri başarılarıyla ülkeler fetheden
Lordlarım ve sevgili dostlarım,
Çıkartın zırhlarınızı, giyin kırmızı urbalar,[104]
Etrafınızda soylu insanlarla çıkın kraliyet tahtlarınıza
Ve ülkelerinizi yönetmek için yasalar koyun,
Asın silahlarınızı Alkides'in[105] kapısına
çünkü Timur barış ilan ediyor tüm dünyaya.
İlk nişanlın Arap Emiri'ni,
Yüce Türk ve güzel Sultanı'yla,
Onlara layık bir törenle gömeceğiz
Ve tüm bu cenaze törenlerinden sonra
Evlilik bağımızı resmileştireceğiz.

(Çıkarlar.)

Birinci Bölümün ve Beşinci Perdenin sonu.

103 Avcıların tanrıçası Artemis.
104 Yasakoyucular kırmızı renkli giyisiler giyerler.
105 Alkides, Herakles'e verilen bir addır.

BÜYÜK TİMUR'UN KANLI FETİHLERİNİN İKİNCİ BÖLÜMÜ*

KARISI VE SEVGİLİSİ GÜZEL ZENOCRATE'IN ÖLÜMÜNE DUYDUĞU KORKUNÇ ÖFKE, ÜÇ OĞLUNA VERDİĞİ ÖĞÜTLER, ONLARI EĞİTMESİ VE ÖLÜMÜ.

LONDRA
ED. WHITE İÇİN E. A. TARAFINDAN BASILMIŞTIR. VE SAİNT PAUL KİLİSESİ'NİN KÜÇÜK KUZEY KAPISININ YAKINLARINDAKİ, TABELASINDA TOP RESMİ BULUNAN MEYHANENİN BİTİŞİĞİNDEKİ KIRTASİYE DÜKKÂNINDA SATILACAKTIR.
1606

* Kaynak Alınan Kitap: Christopher Marlowe, *Tamburlaine*, Ernest Benn Limited, 1971.

KİŞİLER

Prolog
ORCANES, *Türk Sultanı.*[1]
GAZELLUS, *Byron Valisi.*[2]
URIBASSA, *Orcanes'in hizmetkârı.*
SIGISMOND, *Macar Kralı.*[3]
FREDERICK, *Buda Prensi.*
BALDWIN, *Bohemia Prensi.*
CALLAPINE, *Bayezid'in oğlu, Timur'un tutsağı.*[4]
ALMEDA, *Callapine'ın gardiyanı.*
TİMUR, *İran şahı.*
CALYPHAS, *oğlu.*
AMYRAS, *oğlu.*
CELEBINUS, *oğlu.*[5]
THERIDAMAS, *Cezayir Sultanı.*
TECHELLES, *Fas Sultanı.*
USUMCASANE, *Tunus Sultanı.*
TRABZON KRALI
SURİYE SULTANI
KUDÜS SULTANI
AMASYA BEYİ
BALSERA KOMUTANI
OĞLU, *Balsera komutanının.*
PERDICAS
BABİL VALİSİ

1 Marlowe, bu adı Orhan Bey'den esinlenerek kullanmıştır.
2 Bu isimde bir kişi daha geç bir tarihte yaşamıştır.
3 Timur ile aynı dönemde yaşamış Macar Kralı. Marlowe, 1444 yılında yapılan Varna Savaşı'na yol açan olayları daha erken bir tarihe almaktadır. Bu tarihteki Macar Kralı'nın adı Vladislav'dır.
4 Bayezid'in, Süleyman Çelebi ve Mehmet Çelebi adında iki oğlu vardır. Callapine adının okunuşu Çelebi'yi çağrıştırmaktadır.
5 Timur'un iki oğlu vardır. Adları: Miranşah ve Şahruh'dur. Üçüncü oğul Marlowe tarafından uydurulmuştur.

MAXIMUS
Bir Subay, Haberciler, Hizmetkârlar, Hekimler, Askerler, Öncüler, Kentliler, Beyler.
ZENOCRATE, *İran Melikesi, Timur'un karısı.*
OLYMPIA, *Balsera Komutanı'nın karısı.*
Türk Cariyeler.

PROLOG

Geçenlerde sahneye geldiğinde
Timur'un halk tarafından çok beğenilmesi
Ozanımıza ikinci bölümü kaleme aldırdı.
Bu bölümde ölüm onun yükselmesini durduruyor
Ve öldüren Fata'lar tüm zaferlerini yerle bir ediyor.
Ancak güzel Zenocrate'a ne olduğunu,
Onun hazin cenaze töreninde
Kaç kenti ortadan kaldırdığını
Kendisi,[6] huzurunuzda ayrıntılarıyla anlatacak.

6 Timur.

I. PERDE

I. SAHNE

(*İçeri kösler ve borular eşliğinde Anadolu Hükümdarı* ORCANES, BYRON *Valisi* GAZELLUS, URIBASSA *ve adamları girer.*)

ORCANES

Babasını demir bir kafese kapatan
O alçağın esiri olarak Mısır'da yaşayan
Yüce Bayezid'in oğlu, kutsal efendimiz ulu Callapine tarafından atanan
Doğu ellerinin seçkin hükümdarları,
Güzel Anadolu'dan çıkıp ilerledik iki yüz fersah
Ve şimdi Macar Hükümdarı Sigismond'un
Barış anlaşması imzalamak için bizimle buluşacağı
Tuna kıyısında
Ordumuz savaşa hazır beklemekte.
Hıristiyan'la barış görüşmesi yapalım mı
Yoksa nehri geçip onunla savaşalım mı?

GAZELLUS

Anadolu'nun hükümdarı, barış imzalayalım;
Doyduk Hıristiyan kanına
Ayrıca savaşmamız gereken daha büyük bir düşman var–
Mağrur Timur, şimdi Asya'da

Guyron'un[7] başını tutmuş muzaffer ordusuyla,
Amacı Türk ellerini kana bulamak.
Efendimiz, kuvvetlerinizi ona yöneltmelisiniz.

URIBASSA

Dahası, Kral Sigismond Hıristiyan âleminden,
Kendi savaşçı Macar ordusundan daha fazla
Slovak, Alman, İsviçreli ve Danimarkalı süvari toplamış.
Kargıları, mızrakları ve keskin baltalarıyla
Topraklarımızı elimizden alabilirler.

ORCANES

En kuzeydeki en kısa paralelden,
Buzlu denizlerle çevrili,
Koca Polyphemos[8] gibi devasa,
Uzun boylu, güçlü insanların yaşadığı Grönland'dan
Milyonlarca asker aşıp gelse buz denizini,
Tüm Avrupa katılsa bu orduya,
Yine de Türklerin kılıcı kesecektir hepsinin boğazını
Ve bu geniş ovayı bir kan gölüne çevirecektir;
Trabzon'a kadar ulaşan Tuna suları[9]
Bu Hıristiyanların doğranmış cesetlerini
Kızıla boyanmış dalgalara sarıp
Memleketteki dostlarımıza armağan olarak götürecektir.
Tuna'nın aktığı Akdeniz
Bu savaşla kanlı deniz olacaktır.
Güzel İtalya'nın yelken açan denizcileri
Denizde yüzen bu Hıristiyanların cesetlerinin
Yığınlar halinde kalyonlarına çarptığını,
Dünyanın tüm zenginlikleriyle süslenmiş
Güzel Europa'nın[10] boğasının üzerinden inip
Yas kıyafetlerine büründüğünü görecekler.

[7] Ortelius'un haritalarında 'Guiron' Anadolu'dan pek fazla uzak değildir. Bu yüzden, bir sınır kenti olarak düşünülebilir. Ancak, Marlowe oyunda Guyron'u bir ırmak olarak düşünmektedir.

[8] Odysseia'da sözü edilen Polyphemos bir Kyklop'tur (tek gözlü dev). Deniz Tanrısı Poseidon'un oğlu olarak gösterilir. Tanrı'nın Odysseus'a karşı dinmez bir hınç, amansız bir kin beslemesi de bu oğlunun tek gözünü kör etmesinden dolayıdır.

[9] Marlowe, Tuna Nehri'nin denize karışırken iki güçlü akıntı oluşturduğunu düşünmektedir. Akıntılardan biri Trabzon'a kadar gitmekte, diğeri de boğazlardan geçip Ege Denizi'ne kavuşmaktadır. Her iki akıntı da öldürülen Hıristiyan askerlerini taşıyacak, hem Türk kentlerine Türklerin kazandığı zaferi müjdeleyecek hem de İtalyalı tüccarlar arasında korku salacaktır.

[10] Agenor'un kızı. Zeus onu görünce hemen âşık olur ve bir boğa kılığına girer. Güzel boğayı gören Europa boğanın sırtına oturur. Zeus Europa'yı Girit'e götürür. Europa, bu arada Zeus'a, Minos ve Rhadamanthys adında iki çocuk doğurur.

GAZELLUS

Yeryüzünün efendisi yiğit Orcanes,
Madem Timur ülkemizi fethetmek için tüm ordularını toplamış,
Kahire'den kuzeye, İskenderiye'ye ve sınır kentlerine ilerlemekte,
Macar Kralı Sigismond ile barış imzalayıp
Anadolu'ya saldırmaya hazırlanan mağrur Timur'a karşı
Kuvvetlerimizi hazır tutmamız gerekiyor.

ORCANES

Byron Valisi, çok doğru konuştun,
İmparatorluğumun merkezindeki ülkemi kaybedersem
Tüm Türk İmparatorluğu yıkılır;
İşte bu yüzden Hıristiyanlarla savaşmayacağız.
Slovak, Alman, İsviçreli, Danimarkalı süvariler
Korkutmuyor Orcanes'i, sadece yüce Timur–
O da değil de onu koruyan Kader korkutuyor.
Güçsüz Sigismond'u yutmaya yetecek sayıda
Yunan, Arnavut, Sicilyalı,
Yahudi, Arap, Türk, Mağripli,
Anadolulu, Suriyeli, Mısırlı
Yugoslav ve Rumelili topladık
Ama onlar bile yetmez Timur'la savaşmaya.
Dünya kadar asker getiriyor savaşa,
Moğolistan'dan bugüne kadar hiçbir denizcinin yelken açamadığı
Hint Okyanusu'nun dev dalgalarla dövdüğü
Hindistan'ın doğusuna kadar tüm bölgelerden.
Tüm Asya Timur için silaha sarılmış.
Yengeç dönencesinden[11]
Oğlak dönencesinin güneyindeki Amazon'a
Oradan da Ege'deki adalara kadar
Tüm Afrika Timur için silaha sarılmış;
İşte bu yüzden beyler, Hıristiyanlarla barış imzalamalıyız.

[11] Yengeç Dönencesinin meridyenle kesiştiği yer Afrika'da Mozambik'in batısıdır.

II. SAHNE

(*İçeri davullar ve borular eşliğinde, adamlarıyla* SIGISMOND, FREDERICK *ve* BALDWIN *girer.*)

SIGISMOND

Orcanes, elçilerimizin sana söz verdiği gibi,
Komutanlarımızla Tuna Nehri'ni geçtik
Ya barış imzalamak ya da savaşa tutuşmak için.
İstediğini seç, Romalıların yaptığı gibi,
Kınından sıyrılmış bir kılıç sunuyorum sana,
Savaş istiyorsan kılıcı bana salla,
İstediğin barışsa kılıcı geri ver bana,
Ben de kınına sokacağım
Kabul ettiğimi göstermek için.

ORCANES

Sigismond, dur. Unutuyor musun
Toplarımla döverek Viyana surlarını sarstığımı,
Tıpkı koca dünyanın
Gökyüzünün ekseni etrafında dönerken sarsıldığı gibi?
Senin korkak askerlerinin kafasına yağmur gibi kurşun,
Top güllesi ve ok yağdırdığım zaman,
O zamanlar Palatine Kontu olan seninle,
Bohemya Kralı ve Avusturya Dükünün
Yolladığı elçilerin dizleri üstünde bana gelip
Hepinizin adına barış istediğini unutuyor musun?
Unutuyor musun, kuşatmayı kaldırmam için
Üzerinde, Zeus'un korkunç yıldırımlarını tutan
Kral kartalın resmi bulunan
Altınlarla dolu arabalar yolladığını?
Bunları bilip hâlâ nasıl savaş isteyebilirsin?

SIGISMOND

Viyana kuşatıldığında oradaydım.
O zaman Palatine Kontu idim ama şimdi Kralım.
Zorunluluktandı yaptıklarımız.
Ama şimdi Orcanes, bakarsan soylu orduma toprağı
göremezsin;

Bağdat'ın yüksek kulelerinden birine çıkmış
Bir kişiye Arabistan çölleri
Ya da Apeninler'in karlı tepesindeki bir seyyaha okyanus
Ne kadar geniş ve büyük görünürse
O kadar kalabalık görünüyorlar.
Sen de kalkmış bana diz çökmemi,
Anadolu Hükümdarı'yla barış anlaşması imzalamamı
söylüyorsun!

GAZELLUS

Anadolu ve Macar hükümdarları,
Barış için geldik Türk ülkesinden;
Birbirimize meydan okumak için değil.
Her ikinize de yakışacak anlaşmak.

FREDERICK

Biz de aynı niyetle geldik Avrupa'dan
Eğer komutanınız kabul etmez, küçümserse,
Çadırlarımız kurulu, askerlerimiz hazır bekliyor
Daha parmağınızı oynatmadan üstünüze saldırmaya.

ORCANES

Biz de hazırız savaşa ama eğer Sigismond
Bir dost olarak konuşuyorsa ve koşul dayatmıyorsa,
İşte kılıcı, barış ilan edilsin
Elçilerimizin önerileri doğrultusunda
Daha önceden belirlenen koşullarla.

SIGISMOND

Öyleyse ben de kınına sokuyorum
Ve elimi uzatıyorum sana.
Bir daha asla kılıcımı çekmemek
Ya da sana veya müttefiklerine saldırmamak üzere.
Yaşadığım sürece seninle dost kalacağım.

ORCANES

Sigismond, yeminle pekiştir sözünü,
Tanrı'nın ve İsa'nın huzurunda yemin et.

SIGISMOND

Dünyayı yaratan, ruhumu kurtaran Tanrı'nın
Ve kutsal bakirenin oğlu İsa huzurunda yemin ederim ki,
Bu barış bozulmayacaktır.

ORCANES

Allah'ın peygamberi, Kur'an'ı bize getiren,
Öldüğünde bir tabuta konulan mübarek vücudu
Göğe yükselip Mekke'deki görkemli tapınağın üstünde duran
Muhammed üzerine yemin ederim ki,
Bu barış bozulmayacaktır.
İmzaladığımız anlaşma koşullarının ve yeminlerimizin
Birer kopyasını dostluğumuzun tanığı olarak saklayalım.
Sigismond, herhangi bir Hıristiyan kralı
Ülkene saldırıda bulunursa,
Söyle onlara Anadolu Hükümdarı Orcanes'in
Bu anlaşmayı Tuna Nehri kıyısında imzaladığını,
Korkudan titreyip hemen geri çekileceklerdir.
İşte böyle korkarlar benden tüm ülkeler.

SIGISMOND

Bir kâfir kral ya da hükümdar
İstila ederse Anadolu'yu, Sigismond yollayacaktır
Ülkemin belkemiği, gözbebeği
Korkusuz Alman şövalyeleriyle desteklenen
Savaşa hazır yüz bin süvari.

ORCANES

Sigismond, teşekkür ederim ama ben savaşa gidersem
Tüm Anadolu, Afrika ve Rumeli
Takip eder sancağımı, gümbürdeyen köslerimi.
Haydi, bir şölen kuralım çadırlarımızda.
Ordumuzun büyük bölümünü
Güzel Anadolu'ya ve Trabzon'a yollayacağım
Mağrur Timur'la karşılaşmaya giderken beni beklesinler diye.
Dostum Sigismond ve Macar soyluları,
Haydi, katılın şölenimize
Sonra gideriz ülkelerimize.

(Çıkarlar.)

III. SAHNE

(*İçeri* CALLAPINE *ve Gardiyan* ALMEDA *girer.*)

CALLAPINE
Soylu Almeda,
Batı dünyasının efendisi olmak için doğan
Ama zalim Timur tarafından buraya kapatılan
Bayezid'in oğlu Callapine'ın zavallı durumuna acı.

ALMEDA
Lordum, acıyorum ve yüreğimin derinliklerinden
Özgür kalmanızı diliyorum ama öfkesi ölüm olan kişi,
Benim soylu efendim, ünlü Timur,
Size bundan daha fazla özgürlük tanımıyor.

CALLAPINE
Keşke konuşmam da yapmayı düşündüğüm
İşler kadar etkili olsaydı;
Eminim ki buradan ayrılıp benimle gelirdin.

ALMEDA
Dünyada olmaz, bu nedenle beni etkilemeye çalışmayın.

CALLAPINE
Benim soylu Almeda'm yine de dinle beni.

ALMEDA
Bayım, lütfen bu konuda konuşmayın.

CALLAPINE
Kahire yakınlarında–

ALMEDA
Bayım, dedim size, kaçmaktan söz etmeyin.

CALLAPINE
Birazcık anlatayım, soylu Almeda.

ALMEDA

Pekâlâ, ne varmış?

CALLAPINE

Kahire yakınlarında İskenderiye Körfezi'ne dökülen
Darote adlı bir ırmak[12] var. Burada donanmama bağlı
Bir Türk kalyonu demir atmış yatıyor,
Benim nehir ağzına gitmemi bekliyor
Eninde sonunda hür kalacağını umarak.
Gemiye çıktığımda, yelken açıp
Hemen Akdeniz'e çıkacak
Ve Kıbrıs ve Girit adalarının arasına vardığımızda
Türk sularına girmiş olacağız.
İşte o zaman yüzden fazla kralın
Diz çöküp, bana 'Hoşgeldiniz' dediklerini göreceksin.
Pırıl pırıl altından bunca taç arasından
Dilediğini seç, hepsi emrinde.
Sana Hıristiyan forsalarla dolu bin kalyon vereceğim;
Boğaz'ı [13] geçip, İspanya kıyılarından
Gemiler getirecekler sana
Zengin Amerika'nın altınlarıyla dolu.
Çalgı çalmada, aşk şarkıları söylemede usta,
Pygmalion'un[14] fildişi kızı
Ya da biçim değiştiren Io[15] kadar güzel
Yunanlı bakireler hizmetinde olacak.
Çıplak zenciler çekecek arabanı;
Caddelerden zafer alayıyla geçerken,
Arabanın tekerleklerinin altına
Türk halıları yayılacak
Ve kralların gözüne layık
Değerli halılar asılacak duvarlarına.
Berberi atlarının üzerinde
Kırmızı ipekliler giymiş yüz paşa önünde ilerleyecekler.

12 Nil Nehri'nin Kahire ile İskenderiye arasındaki bölümü.
13 Cebelitarık Boğazı.
14 Heykeltraş Pygmalion kadınlardan nefret ederdi. Ama günün birinde fildişinden bir kadın heykeli yapar ve yaptığı heykle âşık olur. Pygmalion'un delicesine yaptığı heykele âşık olduğunu gören aşk tanrıçası Venüs heykeli canlandırır.
15 Io, Argos Kralı İnakhos'un kızıdır.Günün birinde Zeus güzel Io'yu görür ve ona vurulur. Hera bunu öğrenince büyük bir kıskançlığa kapılır. Zeus da sevgilisini karısının öfkesinden korumak için onu beyaz bir inek haline dönüştürür.

Phoebus[16] yarıküresinden sıçrayıp
Antipodes adalarında batana kadar,
Tüm dünyayı kaplayan o güzel örtü gibi
Işıldayan değerli taşlarla bezeli
Altından bir göl gelir
Seninle gelecek her gittiğin yere.
Dahası da var ama hepsini anlatamıyorum.

ALMEDA

Şu kalyon ne kadar uzakta dediniz?

CALLAPINE

Soylu Almeda, yarım fersah bile çekmez buradan.

ALMEDA

İyi ama kalyona çıkarken görmezler mi bizi?

CALLAPINE

Denize uzanan bir tepe ile
Bu tepenin yanındaki büyük kayanın arasında
Yelkenlerini toplamış, serenini indirmiş bekliyor.
O kadar iyi saklanmış ki, kimse bulamaz.

ALMEDA

Bunu beğendim, ama söyleyin bana efendim, eğer sizi bırakırsam sözünüzde duracak mısınız? Hizmetim karşılığında kral olacak mıyım?

CALLAPINE

Sultan Callapine'ın sözü;
Muhammed adına yemin ederim ki,
Taç giyip Kral ilan edileceksin, dostum olacaksın.

ALMEDA

Öyleyse ben de yemin ediyorum, söz veriyorum,
Yüce Timur'un hizmetindeki gardiyan olarak–
Çünkü şu anda resmi unvanım bu–
Timur silahlı bin adam bile yollasa
Bu yüce girişimi engellemek için,

[16] Güneş.

Yine de sizi buradan kurtaracağım
Ya da öleceğim, geri getirmektense.

CALLAPINE
Teşekkürler soylu Almeda, elimizi çabuk tutalım.
Zaman harcayıp gecikmeyelim.

ALMEDA
Lordum, ne zaman derseniz ben hazırım.

CALLAPINE
Öyleyse hemen, hoşça kal lanetli Timur!
Gidiyorum babamın intikamını almaya.
(Çıkarlar.)

IV. SAHNE

(*İçeri* TİMUR ve ZENOCRATE *girer. Yanlarında üç oğlu,* CALYPHAS, AMYRAS ve CELEBINUS *vardır, davullar ve borular çalmaktadır.*)

TİMUR
Işınları gökyüzünün lambalarından parlak,
Neşeli bakışlarıyla havadaki bulutları dağıtan
Ve ona kristal bir giysi giydiren
Işıyan Zenocrate, dünyanın güzel gözü,
Şimdi dur şurada,
Mısır ve Türk imparatorluklarının
Sınırını oluşturan Larissa[17] ovasında,
Birer hükümdar olacak,
Her biri dünyayı yönetecek
Oğullarının arasında.

ZENOCRATE
Soylu Timur, ne zaman bırakacaksın şu silahları
Ve koruyacaksın kutsal kişiliğini
Acımasız bir savaşın zararlarından ve tehlikelerinden?

[17] Gaza'nın güneyinde bir liman kenti. Ortelius, kenti Suriye ve Osmanlı toprakları arasında gösterir.

TİMUR

Güneş dünyanın etrafında dönüşünü durdurduğunda,
Askerlerimin üzerinde yürüdüğü toprak
Yükselip boynuzlu aya değdiğinde,
Daha önce değil soylu Zenocrate.
Doğrul ve otur güzel bir melike gibi.
İşte böyle şimdi oturuyor görkemle ve şaşâayla;
Benim için fethettiğim tüm zengin ülkelerden
Daha değerli olan oğullarım da,
Onun yanında, analarının yüzüne bakıyorlar–
Yine de bence görünüşleri biraz kadınsı.
Timur'un oğullarında olması gereken askerce görünüş yok.
Birbirine karışan hava ve su[18]
Oğullarımda yiğitlik ve zekâ olmadığını söylüyor;
Tüyleri süt gibi beyaz ve yumuşacık–
Oysa bir kirpinin dikenleri gibi kapkara
Ve demir kadar, çelik kadar sert olmalıydılar–
Savaşamayacak kadar çelimsiz görünüyorlar.
Parmakları, lir tıngırdatmak,
Kolları, kadınların boynuna sarılmak,
Bacakları, zıplayıp dans etmek için yaratılmış.
Benden olma çocuklar değil de, piç olduklarını düşünüyorum,
Ama biliyorum Timur'dan başka erkek tanımayan
Senin rahminden çıktıklarını.

ZENOCRATE

Soylu efendim, annelerine benziyorlar;
Ama canları istediğinde yürekleri cengâver babalarınınki
gibi olur.
Şu güzel çocuk, en gençleri;
Daha geçenlerde bir Moğol küheylanına binip
Bir çember çizdirdi ona
Sonra da hedefledi mızrağıyla bir eldiveni,
Değdirince mızrağını eldivenine
Hemen çekiverdi dizginleri
Ve atı dört ayağı üstünde öyle bir zıplattı ki,
Düşecek diye korkuyla haykırdım.

[18] Antik ve ortaçağ felsefesine göre maddeler dört ana öğeden oluşmaktadır. Empedokles'in bu öğretisini benimseyen Aristoteles maddelerin hava, su, ateş ve topraktan oluştuğunu ileri sürer. Bu felsefeye göre, soğukkanlılığa neden olan suyun nemli ve soğuk özellikleri ile öfkeye neden olan havanın nemli ve sıcak özellikleri insan bedeninde ağır basıyorsa toprak ve ateş daha az bulunacağından kişinin kararsız ve yumuşak başlı olacağına inanılırdı.

TİMUR
Aferin oğlum, bir kalkan, mızrak,
Zırh, at, miğfer ve balta vereceğim sana
Ve sana düşmana nasıl saldıracağını,
Ölümcül kargılar arasında nasıl koşacağını öğreteceğim.
Eğer savaşmayı sever ve izimden yürürsen,
Hükümdar olup benimle yönetecceksin ülkeleri,
Demir kafeslere kapatacaksın imparatorları.
Eğer ağabeylerini aşarsan başarılarınla,
Onlardan daha fazla erdeme sahip olduğunu kanıtlarsan,
Daha önce hükümdar olursun
Ve çocukların analarının rahminden taçla doğarlar.

CELEBINUS
Evet babacığım, yaşarsam göreceksin,
Emrimdeki kralların sayısı seninkilere eşit olacak;
Ve o kadar kalabalık bir orduyla ilerleyeceğim ki,
Görünce tüm dünya korkuyla titreyecek.

TİMUR
Çocuk, bu sözlerin inandırdı beni, oğlum olduğuna.
Yaşlanıp silah kullanamaz hale geldiğimde
Sen ol dünyanın başına bela.

AMYRAS
Efendim, niye ben de onun gibi
Adlandırılmıyorum dünyanın belası diye?

TİMUR
Hepiniz dünyanın belası olun
Yoksa Timur'un oğulları değilsiniz.

CALYPHAS
Efendim, kardeşlerim savaşırken
Ben soylu annemin yanında kalmak istiyorum;
Onlar yeter tüm dünyayı fethetmeye,
Zaten siz de benim için yeterince kazandınız.

TİMUR
Piçoğlu piç, bir ödlek peydahlamış seni,

Yüce Timur'un çocuğu değilsin;
Fethettiğim tüm bu ülkelerden
Bir karış bile alamayacaksın
Alt edilmez, yiğit bir yüreğin olmadıkça.
İran tacını giyecektir
Kafasında en derin,
Bağrında en çok yara izi bulunan;
Öfkelenince gözünden yıldırımlar saçan,
Ve çatık alnının çizgilerinde
İntikam, savaş, ölüm ve zulüm bulunan.
Çünkü ancak savaş meydanı kızıl sıvıyla örtüldüğünde
Ve doğranan askerlerin beyinleriyle kaplandığında
Kraliyet tahtım daha yükseklere çıkacaktır.
Ve o tahta oturmak isteyen kişi,
Elinde silah, boğazına kadar kan içinde yüzmelidir.

ZENOCRATE

Lordum, oğullarınız prenslerle konuşmanız
Kaygıya kapılmalarına neden oluyor
Daha savaşın ne gibi tehlikeler içerdiğini yaşamadan.

CELEBINUS

Hayır anne, bu konuşmalar tam bize göre;
Babamın tahtı bir kan denizinin içinde bile olsa,
Bir gemi donatırım ona ulaşmak için,
Şah unvanını yitirmektense.

AMYRAS

Ben de yüzerim kan gölü içinde
Ya da ayakları Türklerin kemiklerinden,
Gövdesi cesetlerden bir köprü yapardım,
Şah unvanını yitirmektense.

TİMUR

Güzel çocuklar, ikiniz de şah olacaksınız
Uzatarak doğudan batıya muzaffer kollarınızı,
Ve sen bayım, taç giymek istiyorsan
Türk Padişahı ve beyleriyle karşılaştığında
Onun başından çekip almalısın,
Kırmalısın kafatasını kılıcınla.

CALYPHAS

Birisi onu tutarsa indiririm kılıcımı
Ve deşerim karnını gırtlağına kadar.

TİMUR

Hem tut hem deş yoksa ben seni deşerim,
Çünkü hemen saldıracağız üzerlerine.
Theridamas, Techelles ve Casane
Söz vermişlerdi bana katılmaya, Larissa ovasında,
Ordularıyla Türk ordusuna karşı.
Çünkü Muhammed üzerine yemin ettim
Bu ülkeyi imparatorluğumun bir parçası yapmaya.
Zenocrate, borular çalınıyor, geliyorlar.

V. SAHNE

(*Davul ve boru eşliğinde* THERIDAMAS *ve adamları içeri girer.*)

TİMUR

Theridamas, Cezayir Sultanı, hoşgeldin.

THERIDAMAS

Efendim, yüce ve güçlü Timur, dünyanın hâkimi,
Bırakıyorum soylu ayaklarınızın dibine
Tacımı, kendimi ve tüm ordularımı.

TİMUR

Teşekkürler yiğit Theridamas.

THERIDAMAS

Sancağım altında on bin Yunanlı
Ve Cezayir ve Afrika'nın sınır kentlerinden
Kırk bin yiğit asker toplandı.
Hepsi de Anadolu'yu yerle bir etmeye yeminli;
Yelken açmaya hazır beş yüz kırlangıç[19]
Denizdeki görevlerini yerine getirmeyi bekliyorlar,
efendim.

[19] Cezayir Sultanı olarak Theridamas, Timur'un Bayezid'i yenmeden önce korsan olarak nitelediği kuvvetleri getirmiştir.

Cezayir'den Trablusgarb'a yelken açıp
Çabucak Anadolu'ya ulaşacak
Ve kıyıdaki kaleleri dövecekler.

TİMUR
İyi konuştun Theridamas, alabilirsin tacını.

VI. SAHNE

(*İçeri* TECHELLES *ve* USUMCASANE *girer.*)

TİMUR
Tunus ve Fas Sultanları hoşgeldiniz.

USUMCASANE
Muhteşem ve eşsiz Timur,
Ben ve komşum Fas Sultanı,
Türk seferinde size yardımcı olmak için
Yüz bin deneyimli asker getirdik.
Azamor'dan[20] deniz kenarındaki Tunus'a kadar
Berberistan'da adam kalmadı.
Zırh kuşanmış tüm adamlarımı
Ve tacımı memnuniyetle size teslim ediyorum.

TİMUR
Teşekkürler Tunus Sultanı, alabilirsin tacını.

TECHELLES
Görünüşüyle bu aşağılık dünyayı titreten,
Yüce Timur, yeryüzündeki Tanrımız,
Size Fas tacı ile
Savaş eğitimi görmüş Mağribiler'den oluşan
Ordumu teslim ediyorum.
Kömür karası yüzleri düşmanlarını kaçırıyor,
Korkuyla titretiyor onları,
Sanki Türklerle yapacağınız savaşta
Size yardım etmek isteyen yeraltı tanrısı[21]

[20] Fas'ın Atlantik kıyısında bir kent.
[21] Pluto. Furia'lar Pluto'nun hizmetindedir.

Alevden sancaklar taşıyan çirkin Furialarla
Ve korkunç acılar çektiren milyonlarca zebanisiyle
Cehennemin kara duvarlarını delmiş gibi.
Tesella'dan[22]Biledull'a[23]
Berberistan'da adam kalmadı, herkes toplandı sizin için.

TİMUR

Teşekkürler Fas Sultanı, tacını alabilirsin.
Sevgili dostlarım, dost hakanlar,
Varlığınız beni büyük bir mutluluğa boğuyor;
Zeus'un gökyüzündeki sarayının tüm kristal kapıları
Ardına kadar açılmış olsa ve ben girsem içeri,
Cennetin görkemini görmek için,
Sevindiremez beni sizleri gördüğümden fazla.
Şimdi bu ovada bir şölen verelim,
Arkasından ilerleyelim ordumuzla Türkiye'ye,
Boreas'ın[24] binlerce yağmur bulutundan
Yağdırdığı yağmur damlalarından
Sayıca daha fazla olan askerlerimizle.
Anadolu'nın mağrur padişahı Orcanes
Tüm beyleriyle korkudan öylesine titreyecek ki,
Yerdeki taşlar Deukalion'un[25] tufanında olduğu gibi,
İnsana dönüşse bile yenilecektir.
Öyle bir dökeceğim ki Türklerin kanını,
Zeus kanatlı habercisini[26] yollayacak bana,
Kılıcımı kınına sokup savaş meydanını terk edeyim diye.
Güneş bu manzarayı görmeye daha fazla dayanamayıp
Kafasını Thetis'in[27] kucağına gömecek
Ve atlarını Boötes'in[28] emrine verecek;
Çünkü bu savaşta dünyanın yarısı yok olacak.
Neyse, dostlarım, söyleyin bana–
Nasıl geçirdiniz benden uzak günlerinizi?

22 Oran'ın güneyinde bir bölge.
23 Kuzey Afrika'da bir bölge.
24 Kuzey rüzgârı.
25 Deukalion ve karısı Pyrra'nın tufandan sonra yere fırlattıkları taşlardan insan ırkı yeniden doğar.
26 Hermes.
27 Deniz tanrıçası.
28 Genellikle öküz sürücüsü olarak resmedilir.

USUMCASANE

Efendim, Berberilerim
Sırtlarında zırhları dört yüz mil ilerlediler
Ve on beş aydan fazla bir süre kuşatma yaptılar,
Biz sizi Sultan'ın sarayında bıraktıktan sonra
Güneydeki Guallatia'yı[29] ve tüm İspanya kıyılarını ele geçirdik;
Dar Cebelitarık Boğazı'nı geçtik
Ve Kanarya adalarına egemenliğimizi kabul ettirdik.
Adamlarım tek bir gün bile dinlenmediler,
Savaşmayı bırakmadılar bir gün olsun,
Bu yüzden efendim, izin verin biraz dinlensinler.

TİMUR

Dinlenecekler Casane, gerçekten hak etmişler.

TECHELLES

Ben ise, Nil boyunca ilerledim Machda'ya,
Süt beyaz giysiler giyen Büyük John dedikleri
Yüce Hıristiyan papazının
Üç katlı Papalık tacını ele geçirdim
Ve ona egemenliğimi tanıyacağına yemin ettirdim.
Oradan Cazates'e ilerledim
Ve Amazon'larla savaştım,
Kadın oldukları için barış imzaladım
Ve kuvvetlerimle Zanzibar'a, Afrika'nın batı bölgesine yürüdüm
Ve Etiyopya Denizi'ni,[30] ırmakları ve gölleri gördüm
Ama burada ne erkek vardı ne de çocuk!
Bu yüzden yönümü Manico'ya çevirdim,
Karşı koyan olmadı ordumla ilerlerken.
Sonunda Byather kıyılarından geçip
Zencilerin yaşadığı Cubar'a ulaştım,
Burayı fethettikten sonra Nubia'ya ilerledim
Ve başkenti Borno'yu ele geçirdim,
Kral'ı esir aldım ve zincire vurup Şam'a getirdim.[31]

[29] Biledulgerid'in güney batısında, Libya Çölü'nün batısında bir kent ve bölge.
[30] Etiyopya Denizi: Atlantik Okyanusu.
[31] Marlowe, Techelles'in seferlerini anlatırken Ortelius'un haritasından yararlanmıştır. Buna göre, Techelles, Etiyopya'daki Machda'ya kadar Nil'i takip eder ve burada Prester John'u yener. Daha sonra yine Nil'i takip ederek Nil'in kaynağına yakın bir yerde bulunan Cazates'e gider, Zanzibar'ı işgal eder ve Güney Afrika'nın büyük bir bölümünü fethetmiş olur. Arkasından kuzeye yönelir. Byather'den (Biafra) geçip Cubar'a gelir. Daha sonra Nubia'ya yönelen Techelles, başkent Borno'yu alır.

TİMUR

Çok iyi Techelles. Theridamas ne diyor?

THERIDAMAS

Afrika'dan yola çıkıp
Avrupa'nın içlerine ilerledim.
Tyros[32] Irmağı dolaylarındaki
Stoka, Padalia ve Codemia'yı fethettim.[33]
Sonra denizi aşıp Oblia'ya
Ve şeytanların dans ettiği Kara Ormanlar'a vardım,
Onları cezalandırmak için burayı ateşe verdim;
Daha sonra oranın halkı tarafından
Mare Magiore[34] adı verilen denizi aştım.
Yine de askerlerim durmayacaklar
Anadolu Padişahı diz çökmedikçe önünüzde.

TİMUR

Öyleyse kutlayacağız, yiyeceğiz, içeceğiz.
Ahçılar boğacaklar bizi nadide yiyeceklere,
Dünyanın en leziz yemeklerine.
Lachryma Christi[35] ve Calabria şarapları
İçecek erlerimiz kadehlerde–
O'nu[36] alt edince de,
İçine Hint incisi ve mercan konmuş erimiş altın içecekler.
Haydi, vakit varken yiyip içelim hepimiz.

(Çıkarlar.)

32 Dinyester Irmağı.

33 Dinyester Irmağı Podolya eyaletinin güney sınırını oluşturmaktadır. Stoka, Dinyester'in üzerindedir. Codemia ise, kuzeydoğuda bir başka ırmağın üzerinde bulunmaktadır. Codemia ile Oblia arasında sık Kara Ormanlar (Nigra Silva) bulunmaktadır.

34 Karadeniz.

35 Güney İtalya'da üretilen tatlı ve kırmızı bir şarap.

36 Orcanes.

II. PERDE

I. SAHNE

(*İçeri* SIGISMOND, FREDERICK, BALDWIN *ve adamları girer.*)

SIGISMOND

Şimdi söyleyin Buda[37] ve Bohemya beyleri,
Nedir düşüncelerinizi alevlendiren,
Silaha sarılmanıza neden olan?

FREDERICK

Eminim, majesteleri hatırlıyordur
Şu kâfir Türklerin ve putperestlerin yakın zaman önce
Zula kenti[38] ile Tuna arasında
Nasıl acımasızca döktüklerini Hıristiyan kanını,
Daha geçenlerde, Varna[39] ve Bulgaristan'dan Roma[40]
surlarına kadar
Nasıl ordumuzu kovaladıklarını
Bu nedenle, iş siz majestelerinin
Zaman ve asker avantajınızı kullanıp
Bu dinsizlerden intikam almanıza kalıyor.

37 Budapeşte.
38 Ortelius'un haritasına göre, Zula, Tuna'nın kuzeyinde Rascia bölgesinde bir kenttir.
39 Varna'nın Bulgaristan'da bir kent olmasına karşın Marlowe burayı bir bölge olarak düşünmektedir.
40 'Roma' sözcüğünün Marlowe tarafından yanlış kullanıldığı düşünülmektedir. Marlowe'un 'Romania' sözcüğünü yanlış yazdığı ya da 'Roma'nın, Konstantinopolis (İstanbul) olabileceği yolunda düşünceler bulunmaktadır.

Majesteleri, Türklerin yüreğine dehşet salan
Timur'un gelişi yüzünden,
Orcanes, Cutheia[41] ve Orminius Dağı arasında bulunan
ordusunu
Belgasar, Acantha,[42] Antioch[43] ve Caesarea'ya,
Suriye ve Kudüs Sultanları'na yardıma yolladı.
Efendim, bu yüzden, bu fırsattan yararlanın,
Geride kalanların üzerine saldırın–
Onları bozguna uğratmakla
Hıristiyanlarla savaşmaya cüret eden
Tüm putperestleri korkutmuş olursunuz.

SIGISMOND
İyi ama hatırlamıyor musunuz
Sultan Orcanes ile geçenlerde barıştığımızı,
Barış antlaşması imzalayarak
Ve İsa üzerine yemin ederek?
Mesleğimizin şanına hiç yakışmaz,
Döneklik demektir bu.

BALDWIN
Hiç de değil efendim,
Yüreklerinde din ve imandan eser bulunmayan
Bu kâfirlere Hıristiyan âleminin kutsal yasalarını uygulayıp,
Sözümüzde durmak zorunda değiliz.
Üzerine yemin ettikleri dinin
Bizim için bir güvence oluşturmadığını düşünmek
Akılcı bir politika[44] olur.
Dolayısıyla ettiğimiz yeminler,
Silaha davranıp zafer kazanmamızı engellememeli.

SIGISMOND
Ettikleri yeminin bize pek fazla
Güvence sağlamadığını kabul etsem bile,
Onların inançlarını, onurlarını ve dinlerini
Böylesine lekeleyen zayıflıkları,
Aynı şekilde davranma küstahlığına itmemeli bizi.

41 Bugünkü Kütahya.
42 Ortelius'un haritasına göre bu kentler Anadolu'dadır.
43 Bugünkü Antakya.
44 Politikada kurnazlık ve ikiyüzlülük. Makyavelizm.

İnancımız sağlam, sarsılmaz,
Dürüst, haktan yana ve bozulmaz olmalıdır.

FREDERICK

Majesteleri, emin olun,
Yemininize böylesine sadık kalmanız kör inanca hizmettir.
Tanrı'nın bize verdiği, Hıristiyanların katledilmesinin
intikamını alma
Ve bu kâfirlerin günahlarını cezalandırma fırsatını
kaçıracak mıyız?
Tanrı'nın buyruğunu yerine getirip öldürmeyen
Saul, Balaam[45] ve diğerlerinin başına geldiği gibi,
Tanrı'nın intikamı ve korkunç öfkesi,
Kuşkusuz bizim günahkâr kafalarımıza yağacaktır,
Eğer bize sunulan bu zafere sırtımızı dönersek.

SIGISMOND

Öyleyse sarılın silahlara Lordlarım, hemen saldıralım;
Tüm kuvvetlerimize emir verelim,
Kâfirin üstüne derhal saldırmaları için
Ve kapalım Tanrımızın sunduğu zaferi.
(Çıkarlar.)

II. SAHNE

(ORCANES, GAZELLUS, URIBASSA *ve adamları girer.*)

ORCANES

Gazellus, Uribassa ve sizler,
Yalçın Orminus dağından aşıp
Dost beylerin ordumuzu ve bizi beklediği
Güzel Anadolu'ya doğru ilerleyelim,
Larissa yakınlarında
Silahlarının gümbürtüsüyle
Tanrı'nın ve insanların yüreklerini sarsan
Büyük ordusuyla bekleyen
Zalim Timur'la karşılaşmak için.

[45] Balaam'ın durumu Sigismond'unkinden farklıdır. Balaam Tanrı'ya karşı gelmez. Saul ise, Tanrı'nın isteğine karşı gelerek Amelekitleri yok olmaktan kurtarır.

GAZELLUS
Bugüne kadar hiç karşılaşmadığı büyük bir orduyla
Gururlu yüreğini titretmeye geldik.
Yüz kral yirmişerli gruplar halinde ona meydan okuyacak;
Her grupta yüzer bin asker olacak–
Yıldırımlar yağsa bulutlardan
Ve düşse kafamıza dolu gibi,
Bu mağrur Moğol'a yardım amacıyla,
Yine de cesaretimiz, çelikten kafalarımız
Ve sonsuz sayıdaki askerlerimiz
Savaşta onu alt edecektir.

URIBASSA
Hiç görülmedik biçimde kalabalık olan ordumuzdan
Dehşete düşmekten başka bir şey yapamayan
Hıristiyanların Kralı nasıl da mutlu görünüyordu
Sizinle barış imzaladığında.
(İçeri bir Haberci girer.)

HABERCİ
Yüce Sultanım, soylu beyler, silah başına!
Hıristiyanların hain ordusu
Ordumuzun sayıca azlığını fırsat bilip
Üzerimize yürümekteler
Ve kararlılar savaşıp bizi yok etmeye.

ORCANES
Dönekler, alçaklar, lanet Hıristiyanlar!
Onun İsa, benim de Muhammed üzerine
Yemin ederek imzaladığımız
Şu elimde tuttuğum anlaşma ne olacak?

GAZELLUS
Allah belasını versin hepsinin,
Peygamberleri İsa'ya hiç değer vermeyen,
Arkadan vurarak bizi yok etmeye çalışanların.

ORCANES
Hıristiyanlar nasıl böyle yalancı olabilir
Ya da biçimi yüce Tanrı'nın biçimine benzeyen

İnsanın yüreği ihanete nasıl yuva olabilir?
Hıristiyanların dediği gibi İsa varsa–
Ama yaptıklarıyla onu inkâr ediyorlarsa–
Ölümsüz Zeus'un oğluysa,
Onun kolunun gücüne sahipse,
Eğer adı ve onuru onun için değerliyse,
Peygamberimiz kutlu Muhammed'in bizim için değerli olduğu kadar
Alsın şu belgeleri kulunun hainliğinin kanıtı olarak!
(Barış antlaşmasını parça parça eder.)
Cynthia, çek parıldayan örtünü,
Bir yol aç gökyüzünde
Ki, yükseklerde oturup hiç uyumayan
Tek bir yerle sınırlandırılmayan,
Kutsal varlığıyla her yeri dolduran Tanrı,
Sonsuz gücü ve saflığıyla
Görsün ve cezasını versin bu alçağın ihanetinin.
Her şeye kadir diye bilinen İsa,
İnançlı yüreklerin tapınmasına layık
Gerçek bir Tanrı olduğunu kanıtlamak istiyorsan,
Bu hainin cezasını ver
Ve bizleri koruyamayacak kadar az sayıdaki kuvvetlerimize,
Dönek Hıristiyanların hain ordusunu
Yok etme gücü ver.
Beyler, silah başına, bağıralım 'İsa adına' diye–
Zafer bizim olacak eğer İsa varsa.
(Çıkarlar.)

III. SAHNE

(*Savaş boruları çalınır. İçeri* SIGISMOND *girer. Yaralıdır.*)

SIGISMOND
Hıristiyan ordusu bozguna uğradı,
Tanrı göklerden intikam yağdırdı
Lanetli ve iğrenç dönekliğim yüzünden.
Ah, günahların adil ve korkunç cezalandırıcısı
İzin ver, hak ettiğim bu ölümcül yara

Yüzünden çektiğim şerefsiz acılar
Alsın canımı da günahlarımın kefaretini ödeyeyim
Ve işlediğim günah yüzünden gelen bu ölüm
Öbür dünyada senin sonsuz rahmetine nail olsun.
(Ölür.)
(*İçeri* ORCANES, GAZELLUS, URIBASSA *ve diğerleri girer.*)

ORCANES
Hıristiyanlar kendi kanları içinde yüzüyorlar,
İsa ya da Muhammed bana yardımcı oldu.

GAZELLUS
Bak işte dönek Macar, alçaklığı yüzünden
Kanlar içinde, cansız yatıyor!

ORCANES
Alçak vücudu yem olacak kurda kuşa
Ve esen rüzgâr korkunç günahını fısıldayacak
Her bir ağacın yaprakları arasında.
Şimdi ruhu cehennemin ırmaklarında kavruluyor
Ve alevlerin ortasında yetişen
Ama Flora gibi büyüyüp serpilen,
Cehennem zebanilerinin kafaları kadar büyük meyveleri olan
Cehennemin zehirli ağacı zakkumla besleniyor.
Zebaniler onun alevlerden zincirlere vurulu ruhunu
Orcus'un yanan ağzına götürecekler;
Sonsuza dek acı içinde kıvranacak orada.
Gazellus, ne diyorsun, onun,
İsa'nın adaletine ve Tanrı'nın gücüne
Bağladığımız ve Cynthia'nın ışıkları gibi
Apaçık görülen bu yenilgisine?

GAZELLUS
Efendim, bu sadece savaşın bir cilvesi
Ama çoğunlukla tanrısal adaletin
Bir göstergesi olarak nitelendiriliyor.

ORCANES
İsa'ya şükranlarımı sunacağım
Muhammed'e haksızlık yapmadan;

Çünkü zaferimizde onun payı var.
Bu kâfir, dinini küçük düşürdü,
Hem Tanrı'ya hem insanlara döneklik ederek öldü.
Bu yüzden kurtlar kuşlar leşini yesin diye
Nöbet tutacağız bu ovada,
Haydi Uribassa, duyur buyruğumu.

URIBASSA
Peki efendim.
(URIBASSA *ve diğerleri cesetle çıkar.*)

ORCANES
Şimdi de Gazellus, tez davranıp buluşalım
Ordum ve kardeşlerim Kudüs,
Suriye, Trabzon ve Amasya Beyleri ile.
Kutlayalım Yunan şarabı dolu Anadolu kadehleriyle
Güzel zaferimizi ve onun kötü kaderini.
(Çıkarlar.)

IV. SAHNE

(*Perde çekilir* ZENOCRATE, *yatağında yatmaktadır. Yanında* TİMUR *oturmaktadır. Başında üç hekim ilaç hazırlamakta ve* THERIDAMAS, TECHELLES, USUMCASANE *ve üç oğlu* [CALYPHAS, AMYRAS *ve* CELEBINUS] *beklemektedir.*)

TİMUR
Kapkara en parlak günün güzelliği;
Gümüş dalgalar üzerinde azametle dans eden
Gökyüzünün sonsuz ateşinin altın topu,
Işınlarını besleyen yakıttan artık yoksun.
Tükenmişlik ve utanç duygusuyla
Alnını kara bir bulutla bağlıyor;
Yeryüzünü sonsuz geceye boğmaya hazır.
Ona yaşam ve ışık veren,
Gözlerinin fildişi çardaklarından ateş saçan
Ve her ruhu canlı ateşiyle dengeleyen Zenocrate,
Kıskançlığından bir başka eş kabul etmeyen
Öfkeli göklerin gazabı yüzünden

Son nefesinin huzurunu içine çekmekte;
Artık her şey ölümün cehennemi sisleri ardında kaybolmakta.
Melekler cennetin surlarında nöbet tutuyor
Ölümsüz ruhları uyarmak için
Göksel Zenocrate'ı ağırlasınlar diye.
Bu iğrenç yeryüzüne sevgiyle bakan
Apollon, Cynthia ve bu iğrenç yeryüzüne şevkatle bakan,
Sönmek bilmeyen ışıklar;
Artık aşağılara aydınlık saçmayın;
Tanrısal Zenocrate'ı kabul etmek üzere semayı süsleyin.
Ölümlülerin gözlerine sonsuz görme duyusu kazandıran
kristal sular,
Cennetin gümüşten ırmakları gibi
Göksel Zenocrate'ı ağırlamak için akıyorlar.
Kralların Kralı'nın önünde
Şarkı söyleyip dans eden melekler
Şarkı ve müzikleriyle göksel Zenocrate'ı ağırlıyorlar.
Bu güzel ve eşsiz harmonide
Ruhlarımıza bu müziği salan tanrı
Uzatıyor kutsal elini en yüksek azametiyle
Göksel Zenocrate'ı ağırlamak için.
Öyleyse, kutsal bir vecd,
Duygularını Tanrı'nın en yüksek gökteki sarayına ulaştırsın;
Öyle ki, hayatım bana tatlı Zenocrate'ın
Tükenmekte olan günleri kadar kısa gelsin.
Hekimler, hiçbir ilacın yararı yok mu ona?

HEKİM

Efendim, majesteleri birazdan göreceksiniz–
Bu nöbeti savuşturursa zoru atlatmış olacak.

TİMUR

Söyle bana güzel Zenocrate'ım, nasılsın?

ZENOCRATE

Efendim, diğer eceler gibiyim;
Bu zayıf, fani beden,
Bedene belirli bir süre sağlık veren
Yaşamsal havadan payına düşeni aldığında
Kaçınılmaz ve gerekli değişimle sona yaklaşıyor.

TİMUR

Böyle bir değişimle asla karşı karşıya kalmasın aşkım.
Senin tatlı varlığın yaşatıyor beni;
Senin sağlıkla süslenmiş tanrısal varlığın
Güneşe ve yıldızlara ışık saçıyor.
Yokluğunda ise güneş ve ay kararıyor
Tıpkı ay tutulmasında olduğu gibi.[46]
Aşkım, sonsuza değin yaşa, beni de yaşat;
Öleceksen de beni yanında götür.

ZENOCRATE

Efendim, sonsuza değin yaşayın,
Ah, efendim hiç ölmesin
Ya da daha önce sönsün bu alevden küre
Ki imparatorluğunuzu gökyüzünde kurasınız
Ve bu aşağılık dünya size mezar olmasın.
Eğer ben ölünce siz de ölürseniz,
Sizinle cennette buluşacağım umuduyla
Huzur bulan ruhum umutsuzluğa boğulur, yüreğim parçalanır
Ve öfke yok eder şu anki iç huzurumu.
Aşkım, bırak öleyim, bırak öleyim,
Bırak tek aşkın ölsün sabır ve sevgiyle;
Üzülür ve öfkelenirsen öte dünyada mutlu olamayacağım.
Ölmeden önce efendimi bir kez öpeyim
Ve efendimi öperken öleyim.
Ama madem biraz daha yaşayacağım
Sevgili oğullarımla vedalaşayım,
En son anımı hak eden soylu dostlarımla da.
Elveda sevgili evlatlarım, ölümünüz benimkine,
Yaşamlarınız ise babanızınkine benzesin.
Efendim, biraz müzik çalınırsa, acılarım dinecek.

(Müzisyenler çağırılır.)

TİMUR

Sevgilimin bedenine acılar çektiren,
Ölümsüz tanrının belasına bela olan
Mağrur öfke, dayanılmaz nöbet!
Cupido'nun yuvası, dünyayı sevgi ve hayranlıkla yaralayan gözler

[46] Ay tutulmasında, ortalık aydınlık olduğu halde, aralarında dünya olduğu için, güneş ve ay görünmez.

Maalesef artık soluk ve içlerine korkunç ölüm çöreklenmiş,
Bakışları ruhumu derinden yaralıyor.
Onun kutsal güzelliği cenneti büyüledi,
Troya Savaşı'ndan önce yaşasaydı
Güzelliğiyle Yunanlıların silaha sarılmasına,
Tenedos'ta[47] bin geminin toplanmasına
Neden olan Helen'in adından
Homeros'un İlyada'sında söz bile edilmezdi;
Onun adı bulunurdu yazdığı her dizede
Ya da eski Roma'nın övünç kaynağı
O aşk şairleri onu bir kez görmüş olsalardı,
Ne Corinna'nın ne de Lesbia'nın[48] adını anarlardı.
Her şiirin konusu Zenocrate olurdu.

(*Müzik duyulur ve* ZENOCRATE *ölür.*)

Öldü mü? Techelles, çek kılıcını,
Sapla yeryüzüne de ikiye ayrılsın,
İnelim yeraltındaki mağaralara
Fata'ları saçlarından sürüklemeye
Fırlatmaya onları cehennemi çevreleyen
Üç nehrin[49] içine, güzel Zenocrate'ı aldılar diye.
Casane, Theridamas, sarılın silaha!
Yükseltin tabyaları bulutlara kadar,
Yerle bir edin gökyüzünü top ateşiyle.
Yıkın güneşin parlak sarayını,
Parçalayın yıldızlarla dolu gökyüzünü;
Çünkü kapıp götürdü sevgilimi kadın düşkünü Zeus
Onu göklerin görkemli ecesi yapmak için.
Göksel Zenocrate, isterse Tanrı kollarına alıp seni,
Kevser ve şerbet sunsun sana–
Benim burada öfkeden gözü dönmüş,
Sabırsız, çaresiz ve çılgın bir halde
İanus'un tapınağının[50] paslı kapısını yıkıp,
Bu kanlı sancağın altında benimle yürüsünler diye
Salıverdiğim ölüm ve dehşet saçan savaşla
Birlikte ilerlememi sağlayan çelikten kargımı kırdığımı
göreceksin–

47 Bozcaada.
48 Catullus ve Ovid'in aşk şiirlerinde adları geçen kadınlar.
49 Cehennemin çevresinde Lethe, Styx ve Phlegethon ırmakları bulunmaktadır.
50 Roma inançlarına göre kapıların Tanrısı'dır. İanus'un, Forum meydanındaki tapınağı bronzdandı ve doğuya ve batıya açılan kapıları bulunurdu. Kapılar savaş zamanında ardına kadar açılır, barış zamanında ise, kapatılırdı.

Ve Büyük Timur'un bu haline acırsan
İn cennetten ve yine yaşa benimle!

THERIDAMAS
Sevgili efendim, sakin olun, öldü.
Bu öfke onu geri getiremez.
Sözlerin yararı olsaydı, seslerimiz parçalardı gökyüzünü;
Gözyaşları işe yarasaydı, tüm dünyayı sele boğardık;
Üzüntü işe yarasaydı, parçalanmış yüreklerimizden kanlar dökülürdü.
Hiçbir şeyin yararı yok çünkü o öldü efendim.

TİMUR
Çünkü o öldü! Sözlerin yüreğimi deliyor.
Ah, soylu Theridamas, daha fazla konuşma–
Ölmüş olsa bile bırak yaşadığını düşüneyim
Ve besleyeyim o yok diye ölmekte olan zihnimi.
Ruhun nereye uçarsa uçsun sen benimle kalacaksın;
Mumyalanacaksın amber, ıtır ve kâfurla;
Kurşun değil, altın bir tabuta konulacaksın
Ve ben ölene değin gömülmeyeceksin.
Sonra Mausoleus'unki gibi[51]
Görkemli bir mezarda dinleneceğiz ikimiz de;
Tek bir kitabemiz olacak,
Ve kılıcımla fethettiğim tüm ülkelerin dilinde yazılacak.
Bu lanetli kenti ateşe vereceğim;
Çünkü bu kent elimden aldı sevgilimi.
Yanan evler yas tutuyorlarmış gibi duracak
Ve buraya dikeceğim heykelini
Ve geçit resmi düzenleyeceğiz önünde,
Yas tutan, Zenocrate için üzülüp ağlayan ordumla.
(Perde çekilir.)

[51] Karya Kralı Mausoleus'un dünyanın yedi harikasından biri olarak kabul edilen anıt mezarının kalıntıları Bodrum'dadır.

III. PERDE

I. SAHNE

(*İçeri Trabzon ve Suriye Beyleri girer. Birinin elinde bir kılıç, diğerinin elinde bir asa vardır; arkalarından Anadolu Sultanı* ORCANES *ve* KUDÜS *Sultanı girer. Ellerinde imparatorluk tacı bulunmaktadır. Daha sonra* CALLAPINE *ve onun ardından Beyler ve* ALMEDA *girer.* ORCANES *ve* KUDÜS *Sultanı,* CALLAPINE*'a taç giydirirler. Diğerleri de ona asayı verir.*)

ORCANES

Callapinus Cyricelibes ya da Cybelius[52] diye bilinen, yüce Sultan Bayezid'in oğlu ve şehzadesi, Allah'ın ve peygamberi Muhammed'in izniyle Anadolu, Kudüs, Trabzon, Suriye, Amasya, Rumeli, Yugoslavya, Carmonia[53] ve babasına bağlı yüz otuz ülkenin Sultanı; çok yaşa Türklerin Sultanı Callapinus!

CALLAPINE

Anadolu'nun soylunun soylusu beyleri,
İmparatorluğumun sağladığı tüm olanaklarla
Ödüllendireceğim bağlılığınızı;
Kötü kader yüzünden parçalanan
İmparatorluk tahtı, soylu efendim ve babam Bayezid
Tahtta olduğu zamanki kadar güçlenirse

[52] Bu unvan tarihçi Lonicerus tarafından verilmektedir.
[53] Carmania, Anadolu-Suriye sınırındadır.

Göreceksiniz bu Moğol hırsızı,
Bu mağrur ve zorba İran Şahı
Bizi sayacak ve egemenliğimizi tanıyacak
Ve ödeyecek babamızın uğradığı haksızlıkların cezasını;
Böylece dünya çıkaracak bizi utanç listesinden.
Kuşku duymuyorum siz sadık kullarımın
Bu alçak düşmana karşı hazırlıklı olduğunuzdan.
Erdemleri nedeniyle herkesin padişah olarak tanıdığı
Yüce Bayezid'in şehzadesi,
Ruhlarda Türklük duygusu canlandırıyor,
Babasının katlandığı utancı unutmadan;
Herhangi bir kuşku duymanıza gerek yok,
Büyük Timur'un güçlü kılıcını
Bunca zaman yalnız bırakmayan mağrur Kader'in
Artık eskisi gibi kaypak olacağından
Ve güçlü ordumuzla Kader'in bizden yana olduğu savaşla
Başırnızı eskisi gibi yüksekte tutacağımızdan.
Zaten Tanrı bu nedenle kaçmamı sağladı,
Ruhuma çektirilen zulümden,
Şu yanımdaki dost zindancının yardımlarıyla.
Ve şimdi uğradığımız haksızlıkların üzüntüsüyle dolu Zeus,
Lanetli Timur'un gururunu ayaklar altına alıp
Başırnıza onurlar yağdıracak.

ORCANES

Silahlı yüz bin adamım var–
Büyük bir orduyla karşılaştırıldığında
Bir avuç oldukları halde
Dönek Hıristiyan'ı alt ettiklerinden
Sayılarının Nil ve Fırat ırmaklarının suyunu içmeye,
Güçlerinin de dünyayı fethetmeye yeteceğini düşünüyorlar.

KUDÜS BEYİ

Ben de Kudüs'ten, Judaea'dan,
Gaza'dan, Askalon'dan bir o kadar asker getirdim.
Sina Dağı'na çıkıp sancaklarını dalgalandırdıklarında
Gökyüzünde çok renkli bulutlar gibi durmakta
Ve doğmakta olan günün güzel olacağını müjdelemekteler.

TRABZON BEYİ

Ben de Trabzon'dan, Chio'dan,
Famastro'dan, Amasya'dan,
Tüm Karadeniz kıyılarından
Riso, Sancina ve ünlü Fırat'ın
Doğduğu yere komşu kentlerden
Bir o kadar asker getirdim.
Alçak Moğol'un ateşe verdiği kentlerinin
Aleviyle alevlendi cesaretleri
Ve yeminliler bu sefilin zalim yüreğini yakmaya.

SURİYE BEYİ

Halep, Soldino, Trablusgarp
Ve memleketim Şam'dan toplanmış
Tam yetmiş bin askerle Suriye'den geldim,
Buluşup yardım etmeye dost sultanlara.
Hepimiz bu Timur'a karşı birleşip
Siz efendimizin ayaklarının dibine
Esir olarak bırakacağız onu.

ORCANES

Demek oluyor ki, savaşa hazırız,
Geleneksel savaş düzenimiz olan
Hilal biçiminde dizileceğiz.
Hilalin boynuzları kirlenmiş havaya saçacak
Bu mağrur Moğol'un zehirli beynini.

CALLAPINE

Şimdi de soylu beyler,
Beni düşmanımın elinden kurtaran
Bu dostuma verdiğim sözü tutup
Onu Kral ilan etmenin gerekli ve onurlu olduğunu
düşünüyorum.
Çünkü biliyorum, tam bir beyefendi o.

ALMEDA

Kral olmak için pek de gerekli değil bu; bakın Timur bir hiçken
padişah oldu.

KUDÜS BEYİ
Majesteleri, bir gün saptayıp
Verdiğiniz sözlerin hepsini yerine getirebilirsiniz;
Siz majesteleri için taç giydirmek sıradan bir şey.

CALLAPINE
Almeda, yakında tutacağım sözümü.

ALMEDA
Majestelerine teşekkür ederim.
(Çıkarlar.)

II. SAHNE

(*İçeri* TİMUR *ve* USUMCASANE, *üç oğlu* (CALYPHAS, AMYRAS, CELEBINUS) *girer. Dört asker* ZENOCRATE*'in tabutunu taşımakta, davullar bir matem marşı çalmakta, kent yanmaktadır.*)

TİMUR
Evet, yansın bu lanetli kentin kuleleri,
Gökyüzünün en üst katına çıksın alevler
Ve tutuştursunlar buğuları,[54]
Yanan meteor biçimini alarak,
Habercisi olsun kentlilere ölüm ve yıkımın.
Burcumun tepe noktasına
Gökyüzü yok olana değin yaşayacak,
Yeryüzünden durmadan gelen artıklarla beslenen,
Bu toprakları ölüm ve açlıkla tehdit eden
Parlak bir yıldız asılsın.
Uçan ejderler, yıldırım, korkunç gökgürültüsü
Alazlasın bu güzel ovaları ve kapkara etsin onları
Furiaların saklandıkları Lethe, Styx ve Phlegethon'la
çevrili ada [55] gibi.
Çünkü sevgili Zenocrate'ım öldü.

[54] Rönesans meteorolojisinde buhardan daha hafif olan buğu, atmosferin en üstüne çıkar ve orada bulunan ateşin etkisiyle parlar ve ejder, mızrak vb. biçimler alarak göze görünür.
[55] Hades'in etrafındaki bu üç ırmak birer hendek gibi düşünülmektedir.

CALYPHAS

Onun anısına dikilen bu sütunun üzerinde
Arapça, İbranice ve Yunanca olarak şunlar yazıyor:
Bu kent Büyük Timur tarafından yakılmıştır
Ve yasaklamaktadır insanlara yeniden inşasını.

AMYRAS

Buraya da matem bayrağı dikilecek,
Üzerinde bir prenses olarak doğduğunu
Ve Doğu'nun Sultanı'nın karısı olduğunu gösteren
İran ve Mısır armaları bulunacak.

CELEBINUS

Şuraya konulacak yazıtta
Bütün erdemleri ve güzellikleri anlatılacak.

TİMUR

Şurada da Zenocrate'ın resmi duracak
Dünyanın hayran olduğu güzelliğini göstermek için.
Tanrısal Zenocrate'ın buraya asılan güzel resmini görmeye
Gökyüzünden tanrılar gelecek;
Ekvator'dan aşağı hiç geçmemiş kimselerin
Güzel yüzlerini görmedikleri
Güney yarıküredeki yıldızlar,
Birer hacı gibi bizim yarıküreye gelecekler
Zenocrate'ı görebilmek için.
Larissa ovasını süslemeyeceksin,
Hep kollarımın arasında kalacaksın.
Kuşattığım her kent ve kalede
Kraliyet çadırımın üzerine konulacaksın
Ve savaş meydanında bir orduyla savaşa tutuştuğumda
Bu bakışlar askerlerim üzerinde
Sanki savaş tanrıçası Bellona
Tüm düşmanlarımızın kafasına
Kınından sıyrılmış kılıçlar ve yanan sülfür
Yağdırıyormuş duygusu uyandıracak.
Evet beylerim, mızraklarınızı bir kez daha kaldırın havaya.
Haydi soylu Casane, daha fazla ağlama.
Oğullarım, ağıt yakmayı bırakın–

Bu kent annenizin ölümüne sonsuza dek yas tutacak,
Anneniz öldü diye bir kül yığını haline gelerek.

CALYPHAS

Onun için denizlerdeki sular kadar gözyaşı döksem,
Yine de üzüntüm dinmez.

AMYRAS

Yüreğim de yandı kül oldu
Annemin ölümüne duyduğum acı ve üzüntüyle.

CELEBINUS

Annemin ölümü durdurdu beynimi,
Üzüntü konuşmamı engelliyor.

TİMUR

Evlatlarım, toparlayın kendinizi ve sözlerime kulak verin;
Sizlere savaşın inceliklerini öğretmek istiyorum.
Öğreneceksiniz yerde nasıl yatılır,
Bataklıkları nasıl aşarsınız zırhlarınızla,
Nasıl katlanırsınız kavuran sıcağa, donduran soğuğa
Ya da açlığa ve susuzluğa, savaşın zorluklarına;
Arkasından da kale surlarına tırmanmasını,
Bir kaleyi kuşatmasını, bir kentin altını oymasını,
Koca kentleri havaya uçurmasını.
Daha sonra da adamlarınız için nasıl bir kale yapacağınızı,
Engebeli arazilerde en sağlam kalenin nasıl yapılacağını.
En uygunu beşgen biçiminde olanıdır;
Çünkü böyle bir kalede
Saldırının gelebileceği köşeler geniş açılı,
Zor olduğu yerlerde ise dar açılı tutulabilir.
Hendekler derin kazılmalı,
Siperler dar ve dik,
Surlar yüksek ve geniş,
Tabyalar büyük ve dayanıklı olmalı,
Top yuvaları yapmalı, duvarlarda destek bulunmalı
Ve altı bin asker barındırmalı.
Derin hendekler, dehlizler
Ve hendeği korumak için potemler[56] bulunmalı;

[56] Kaleden dışarıya uzanan gizli yeraltı yolu.

Tabyaları güllelerden korumak için
Yüksek koruganlar yapmalı,
Tüfek kullananların ardına saklanacağı barbatalar[57] olmalı,
Kazamatlı duvarlara[58] toplar yerleştirmeli, mühimmat koymalı;
Böylelikle de kale dışından,
Her yönden gelebilecek saldırıları tarayabilir,
Karşı tarafın toplarını havaya uçurabilir,
Düşmanı yok edip, surlarda delik açılmasını önleyebilirsiniz.
Karada işinize yarayacak bu şeyleri öğrendikten sonra,
Açık ve kolay bir biçimde
Öğreteceğim sizlere suyu nasıl boşaltabilirsiniz,
Nasıl aşabilirsiniz gölleri, derin ırmakları,
Körfezleri, çayları ve küçük denizleri ayaklarınızı ıslatmadan;
Ve nasıl yapılır dalgalı bir denizde
Koca bir kayanın iç kısmına,
Korunaklı ve ele geçirilmez bir kale.
Bunu da öğrenince artık askersiniz,
Büyük Timur'a layık oğullarsınız demektir.

CALYPHAS

Efendim, bunları yapması çok tehlikeli,
Daha öğrenmeden yaralanabiliriz, hatta ölebiliriz.

TİMUR

Alçak, sen hem Timur'un oğlusun
Hem de ölmekten ya da bir kılıç darbesiyle
Koskoca bir yara almaktan korkuyorsun ha!
Sen hiç gördün mü bir top güllesinin
Süvariler ve ateşli silahlarla desteklenen
Mızraklı askerlerin ortasına düştüğünü,
Parçalanan kolların bacakların göklere savrulduğunu
Ve havayı toz zerrecikleri gibi doldurduğunu?
Ölümden nasıl korkabilirsin, ödlek adam?
Görmedin mi, süvarilerimin düşmana saldırdığını,
Kollarından yaralandıklarını, ellerinin kesildiğini,
Mızraklarını akan kanlarıyla boyadıklarını
Ama akşam olunca çadırımda içki içtiklerini?
Boşalan damarlarını kana dönüşen

57 Arkasına saklanarak atış yapmaya yarayan dişli korkuluk duvarları.
58 İçi boş kutu halinde duvar.

Şarapla doldurduklarını görmedin mi?
Ve hâlâ yaralanmaktan korktuğun için savaştan kaçıyorsun ha!
Bak bende, kralları alt eden,
Ordusuyla dünyayı dolaşan babanda,
Hiç yara bere yok;
Savaşlarda bir gram bile kan kaybetmedi
Ama bakın kolunu kesecek sizlere öğretmek için.
(Kolunu keser.)
Ne kadar derin olursa olsun,
Bir yaranın hiç önemi yok;
Kan, savaş tanrısının gösterişli üniformasıdır.
Şimdi bir askere benzedim ve bu yara
Bana bir görkem ve zarafet kazandırıyor,
Sanki altın kaplı, elmas, zümrüt, yakut
Ve en güzel Hint incileriyle bezenmiş
Bir taht, burada bir çadıra kurulmuş
Ve ben de Şam'ın surlarına zincire vurulmuş olarak getirdiğim
Afrika Fatihi'nin[59] giydiği işlemeli kaftanı kuşanmış gibiyim.
Gelin çocuklarım, dokunun yarama
Ve yıkayın ellerinizi kanımda,
Ben manzarayı izleyip gülerken–
Şimdi söyleyin çocuklarım,
Ne düşünüyorsunuz bir yara hakkında?

CALYPHAS
Ne diyeceğimi bilemiyorum,
Bence çok kötü görünüyor.

CELEBINUS
Yaranın hiç önemi yok; baba, beni de yarala.

AMYRAS
Beni de, efendim.

TİMUR
Gel evlat, ver kolunu.

CELEBINUS
Al babacığım, seninkini kestiğin gibi güzelce kes.

[59] Bayezid.

TİMUR

Yaralanmayı göze alman benim için yeterli.
Oğlum, tek bir damla kanın dökülmeyecek
Türk ordusuyla karşılaşana dek–
Ama o zaman, kalabalık saflara korkusuzca dal,
Umursamadan darbeleri, kan akan yaraları ve ölümü;
Larissa'nın yanan surları,
Yaptığım savaş konuşması ve gördüğünüz yaram,
Büyük Timur'un dostlarına yakışır yiğitlikte olmayı
öğretsin size.
Usumcasane, haydi ilerleyelim
Şu pis Türklerin kalelerini ve kentlerini
Ateşe vermeleri için önden yolladığımız
Techelles ve Theridamas'a doğru.
Kovalayalım o ödlek, korkak kaçağı
Ve alçak, hain Almeda'yı,
Ateş ve kılıç onları bir köşeye kıstırana değin.

USUMCASANE

Soylu efendime ihanet eden
O lanetli, alçak hain Almeda'nın
Bağırsaklarını kılıcımla deşmeye can atıyorum.

TİMUR

Görelim bakalım korkak Callapine
Bizimle savaşmaya cesaret edecek mi;
Ensesine ayağımızla basarak
Babasının esaretinden daha fazlasını çektirelim ona.
(Çıkarlar.)

III. SAHNE

(İçeriye, yanlarında adamlarıyla [Askerler ve İstihkâmcılar] TECHELLES *ve* THERIDAMAS *girer.)*

THERIDAMAS

Timur'dan ayrılıp kuzeye,
Suriye sınırına kadar ilerledik.

Balsera'ya[60] geldik, en güçlü kaleleri burası,
Ülkenin tüm hazinesi burada.

TECHELLES
Öyleyse getirelim hafif toplarımızı,
Miyaneleri,[61] havayileri,[62] ve şaykaları[63] siperlere;
Dolduralım hendekleri yıkılan surların taşlarıyla
Ve girelim içeri altını almak için.
Sizler ne diyorsunuz askerler?

ASKERLER
Evet girelim efendim, haydi girelim.

THERIDAMAS
Ama durun biraz, boru çalıp görüşme isteyin.
Timur'un dostu iki kralın
Koca bir orduyla duvarların önünde durduğunu görünce,
Savaşmadan teslim olabilirler.
(*Borular çalınır. Surların üzerinde karısı* OLYMPIA *ve oğluyla birlikte Kale Komutanı görünür.*)

KOMUTAN
Ne istiyorsunuz, beyler?

THERIDAMAS
Komutan, kaleni bize teslim et.

KOMUTAN
Size mi! Niye? Kalemden bıktığımı mı sanıyorsunuz?

TECHELLES
Hayır komutan, yaşamaktan bıkmışsın demektir,
Timur'un dostlarına karşı koyarsan.

THERIDAMAS
Cezayir'den gelen bu istihkâmcılar

[60] Ortelius'un haritasında, Suriye'nin kuzeyinde Passera kenti bulunmaktadır. Marlowe'un bu sözcüğü yanlışlıkla Balsera diye yazdığı düşünülmektedir.
[61] Miyane (minion), 7.5 cm. çapında hafif bir top.
[62] Havayi (falconet), 16.ve 17. yüzyıllarda kullanılan hafif bir top.
[63] Şayka (saker), kuşatmalarda ve gemilerde çokça kullanılan bir tür hafif top.

Toplar atılırken bile,
Senin kalenden yüksek
Toprak ve çalı çırpıdan bir tepe oluştururlar,
Kalenin tabyalarını ve siperlerini
Top ateşiyle öyle bir döverler ki,
Molozlar siperleri doldurur.
İçeri girdiğimizde Tanrı bile kurtaramaz
Seni, karını ve aileni elimizden.

TECHELLES
Komutan, bu Mağribiler kesecekler
Kurşun borularla kaleye gelen suyu.
Kale duvarlarının önündeki siperlerde
İçeri erzak sokulmasın diye bekleyecekler,
Dışarı çıkmaya çalışanı da öldürecekler.
Bu yüzden komutan, teslim ol savaşmadan.

KOMUTAN
Timur'un dostu olan sizler,
Muhammed'in kardeşi bile olsanız,
Teslim etmem, elinizden geleni ardınıza koymayın–
Tabyalar yapın, top ateşine tutun, siperler kazın, dehlizler açın,
Suyu kesin, yardım gelmesini engelleyin
Yine de kararlıyım; güle güle.
(Surlardan ayrılır.)

THERIDAMAS
İstihkâmcılar haydi, asamı vurduğum yere
Söylediğim boyutlarda siperler kazın;
Toprağı kale duvarlarına doğru yığın,
Sizleri koruyabilecek yüksekliğe gelene kadar;
Kendinizi fazla göstermeyin ki,
Kurşunlara kimse hedef olmasın.

İSTİHKÂMCILAR
Başüstüne, efendim.
(İstihkâmcılar çıkar.)

TECHELLES
Kaleyi kurtarmaya gelen bir ordu var mı diye

Yüz atlı ovayı tarayacak.
Theridamas, ikimiz siperlere sokalım adamlarımızı
Ve oktantla[64] kalenin siperlere olan
Yüksekliğini ve uzaklığını ölçelim
Ki, görelim topçularımız
Yatay atışlarla surları dövebiliyor mu.

THERIDAMAS
Sonra da nezaret edelim
Mühimmatın siperlerden tabyalara getirilmesine.
Topçularımızı tüfek ateşinden korumak için
İki metre eninde toprak duvarlar yapalım;
Aralarından da toplarımız gürlesin.
Surların yıkılması, toz, duman, alev,
Top patlaması, yankısı ve askerlerin bağırışlarıyla
Kulaklar sağır olsun, parlak gökyüzü kararsın.

TECHELLES
Borular ve davullar çalınsın hemen
Askerler, erkekçe savaşın, kale sizin!
(Çıkarlar.)

IV. SAHNE

(*İçeri karısı* OLYMPIA *ve oğlu ile birlikte Komutan girer.*)

OLYMPIA
Haydi efendim, hemen kaçalım buradan,
Düşmanın arkasına çıkan dehlizden.
Kaleyi kurtarma umudu kalmadı artık.

KOMUTAN
Böğrümden giren ölümcül bir kurşun
Kalbimi deldi, ölüyorum.
Ciğerimin yandığını hissediyorum;
Vücudumu besleyen tüm damarlar parçalandı;
Tüm bağırsaklarım yaradan akan kanla yıkandı.

[64] Topçuların kullandığı bir uzaklık ve yükseklik ölçme aleti.

Elveda, sevgili karıcığım! Sevgili oğlum, elveda! Ölüyorum.
(Ölür.)

OLYMPIA

Ölüm, nereye gittin, niye izin veriyorsun yaşamamıza?
Güzel ölüm, gel geri, ikimizi de al!
Aynı anda son bulsun yaşamlarımız,
Aynı anda mezara konulsun bedenlerimiz.
Ölüm, neden gelmiyorsun?
Bu, senin habercin olmalı–
(Bir hançer çıkarır.)
Çirkin Ölüm, aç kara kanatlarını,
Götür ruhlarımızı onunkinin yanına.
Söyle bana soylu oğlum, ölmeye hazır mısın?
Bu zalim, zorba Moğollar,
İçlerinde acıma duygusu bulunmayan Mağripliler
Bizi parça parça doğrayacak,
İşkence masasına yatıracak
Ya da bundan daha korkunç bir işkence düşünecekler.
Onun için seni seven annen öldürsün seni;
Şimdi o kar beyazı boynunu keseceğim
Ve acıdan ve yaşamaktan kurtaracağım seni.

OĞUL

Anne öldür beni, yoksa ben öldüreceğim kendimi.
Sanıyor musun ki, onun öldüğünü göre göre yaşayabilirim?
Ver hançerini bana anneciğim ya da öldür beni–
Moğollar bana işkence edemeyecek
Soylu anneciğim, indir hançeri, babama kavuşayım.
(Oğlunu hançerler.)

OLYMPIA

Ah Muhammed, eğer bu günahsa,
Gökyüzünün tanrısından affedilmemi dile
Ve sana ulaşmadan arındır ruhumu günahlarından!
(*İçeri adamlarıyla* THERIDAMAS *ve* TECHELLES *girer.*)

THERIDAMAS

Bayan, ne yapıyorsunuz?

OLYMPIA

Kendimi öldürüyorum, oğlumu öldürdüğüm gibi,
Zalim Moğollar parçalamasınlar diye
Babasınınkiyle yaktım cesedini.

TECHELLES

Çok cesurca bir hareket; asker karısına da bu yaraşır.
Bizimle büyük Timur'a geleceksin;
Ne kadar kararlı olduğunu duyunca,
Seni bir kral ya da bir beyle evlendirir.

OLYMPIA

Ölen kocam daha değerliydi benim için
Beylerden, krallardan, imparatorlardan:
Ve onun uğruna son veriyorum yaşamıma.

THERIDAMAS

Hayır bayan, bizimle Timur'a giderseniz,
Muhammed'den daha büyük biri olduğunu görürsünüz. O'nun
Yüzündeki görkem, Zeus'un sınırları,
Güzel Thetis gibi kristal bir giysi içinde,
Parıldayan bir çardakta oturan Cyntia'ya
Kadar uzanan koca sarayından daha fazla.
O, Kader'i ayaklarının altında çiğnedi;
Yüce savaş tanrısını esiri yaptı;
Kızıl giysiler içinde, kınından sıyrılmış kılıçlarla,
Ölüm ve Fatalar el pençe divan duruyor huzurunda.
Önlerinde, bir aslanın sırtına binmiş Rhamnusia[65] var ;
Elinde kan dolu bir miğfer,
Doğranmış askerlerin beyinlerini serpiyor yere;
Çirkin Furialar yanında koşuşturuyor,
Bekliyorlar dünyanın başına bela olsunlar diye emir vermesini;
Yaşamının doruk noktasının üstünde uçuyor
Giysisi rüzgârdan, kartal kanatlı şöhret,
Altın borusunu öttürüyor,
Yayıyor yüce Timur'un adını
O, şanlı gökyüzünün çerçevesini oluşturan
Düz çizginin zıt iki kutbuna kadar.
Güzel bayan, gözleriniz işte bu adamı görecek. Haydi.

[65] Nemesis.

OLYMPIA

Dizleri üstünde diz çökmüş, burada kalmak,
Oğlunun ve kocasının vücutlarıyla beslenen
Ateşe kendisini atmak için yalvaran
Bu kadının döktüğü gözyaşlarına acıyın.

TECHELLES

Bayan, Doğa'nın, Cennet'in parlayan lambalarından örnek alarak,
Sonsuz karmaşaya biçim verdiği zaman
Gösterdiği yetenekten daha fazlasıyla meydana getirdiği
Böylesine güzel bir yüzü
Yakmaktansa bizi yakar ateş.

THERIDAMAS

Bayan, size delicesine âşığım.
Bizimle gelmelisiniz, başka yolu yok.

OLYMPIA

Öyleyse, nereye götürürseniz götürün, aldırmıyorum;
Dilerim, Kader'in çizdiği yolculuğumun sonu
Lanetli yaşamımın sonu olur.

TECHELLES

Hayır bayan, mutluluğunuzun başlangıcı olacak bu.
Bu nedenle isteyerek gelin.

THERIDAMAS

Askerler, haydi komutanla buluşalım;
O, şu anda Anadolu'da,
Türk ordusuna saldırmaya hazırlanıyor olmalı.
Bu kaleyi talan ederken aldığınız
Altın, gümüş ve incileri eşit olarak paylaşın aranızda.
Bu bayana da iki kat fazlası verilecek hazinemizden.
(Çıkarlar.)

V. SAHNE

(*İçeri adamlarıyla birlikte* CALLAPINE, ORCANES, KUDÜS BEYİ, TRABZON BEYİ, SURİYE BEYİ, ALMEDA *ve arkalarından bir Haberci girer.*)

HABERCİ

Ulu Hünkârım,
Tanrı'nın yeryüzündeki büyük askeri, yüce Callapine,
İran Şahı Timur, buraya, Halep'e geldi ordusuyla–
Siz efendimizin tazılarının
Yaralı ceylanı uluyarak kovaladıkları
İda Dağı'ndaki[66] ormanın rüzgârda sallanan
Yapraklarından daha fazla sayıları–
Amacı Anadolu'nun surlarını[67] kuşatarak
Kenti ateşe vermek, her yeri yakıp yıkmak.

CALLAPINE

Benim ordum da onunki kadar kalabalık;
Frigya'dan[68] tuzlu dalgalarıyla
Kıbrıs'ı döven denize kadar
Dağları, vadileri ve ovaları kaplamakta.
Türk beyleri, komutanlar, cesur olun,
Bileyin kılıçlarınızı, doğramak için Timur'u,
Oğullarını, komutanlarını ve dostlarını–
Muhammed adına, bir tanesi bile canlı kalmayacak!
Bu savaşın yapılacağı ova
Kazanacağımız zaferin anısına
Sonsuza değin İranlıların mezarı diye anılacak.

ORCANES

Kendine Zeus'un gönderdiği bela,
Dünyanın efendisi, yeryüzünün tanrısı diyen adam
Çıktığı seferi durduracak;
Timur'un siz efendimizin elinden Anadolu'da öleceğini bilen
Binlerce zebaninin hiç sönmeyen ateşlerini savurdukları,
Koca pençelerini uzattıkları,

[66] Çanakkale bölgesindeki Kaz Dağı'nın eski adı.
[67] Burada Marlowe, Anadolu'yu bir kent olarak düşünmektedir.
[68] Batı Anadolu'da bir bölge.

Dişlerini göstererek sırıttıkları
Ve ruhunu içeri almak için kapısında bekledikleri
Cehenneme tepesi üstü düşecek.

CALLAPINE
Beyler, söyleyin bana askerlerinizin sayısını
Ve krallık ordumuzun toplam ne kadar olduğunu.

KUDÜS SULTANI
Filistin ve Kudüs'ten
Altmış bin savaşçı Yahudi geldi,
Siz majestelerine sayımızı söylediğimizden bu yana.

ORCANES
Arabistan çöllerinden
Ve güzel Semiramis'in yeniden yaptırdığı
Güzel kentin[69] kutsal topraklarından,
Siz efendimize sayımızı son söylediğimizden bu yana,
Kırk bin savaşçı piyade ve süvari geldi.

TRABZON KRALI
Siz efendimize sayımızı son söylediğimizden bu yana,
Küçük Asya'daki Trabzon'dan,
Savaşta kaçmak nedir bilmeyen,
Zafer kazanmadan asla geri dönmeyen
Tam elli fazla Türk ve Anadolulu daha geldi.

SURİYE SULTANI
Siz efendimizin topraklarındaki
Suriye'deki Halla[70] ve komşu kentlerden
On bin süvari ve otuz bin piyade geldi,
Siz efendimize sayımızı son söylediğimizden bu yana.
Böylece tüm ordunun sayısı
Altı yüz bin yiğit savaşçıya çıktı.

CALLAPINE
Öyleyse, hoşgeldin Timur, ölümüne.
Haydi yiğit beyler, savaş meydanına–

69 Babil.
70 Ortelius'a göre, Halep'in güney-doğusunda bir kent.

İranlıların mezarına–
Düşmanlarımızı nasıl doğradığımızı görmek için
Zeus'la birlikte gökyüzünden bakan Muhammed'e
Dağlar kadar cansız insan kurban edelim.
(*İçeri* TİMUR *girer. Yanında üç oğlu* [CALYPHAS, AMYRAS, CELEBINUS], USUMCASANE *ve adamları vardır.*)

TİMUR
Şuraya bak Casane, bir sürü kral
Bilmece anlatıyormuş gibi kafa kafaya vermişler.

USUMCASANE
Efendim, bet beniz attı hepsinde sizi görünce!
Zavallılar, sanki ölümleri çok yakınmış gibi duruyorlar.

TİMUR
Doğru söylüyorsun Casane çünkü ben buradayım!
Ama ben öldürmeyip onları esir alacağım.
Siz zavallı Türk beyleri,
Geldim, Yunan kampına, Yunanlılara meydan okumak
Ve kendini rakibi acımasız Akhilleus'a
Göstermek için gelen Hektor gibi.
Bu benzetmeyle sizleri şereflendiriyorum
Çünkü Hektor'un kılıç kullanan en ünlü şövalye Akhilleus'a yaptığı gibi
İçinizden herhangi birini teke tek çarpışmaya davet etsem
Biliyorum hepiniz reddedeceksiniz korkuyla
Ve kaçacaksınız eldivenimden[71] akrep görmüş gibi.

ORCANES
Ordun yeterince kalabalık değil diye korktuğun için
Teke tek çarpışmak istiyorsun bizimle.
Çoban çocuğu, aşağılık Timur,
Düşünmeye başla sonunu. Bu kılıç kesecek boğazını.

TİMUR
Alçak, çobanın oğlunun doğumunda,
Gökler gülümseyerek bakıyordu ona

[71] O devirlerde düelloya davet eden tarafın yere bir eldiven atılması âdettendi.

Kıyamete kadar birbirleriyle çatışacak yıldızları[72] bir araya getirdi
Ve karar verdi Timur'dan daha yüce bir fatih yaratmamaya.
Seni ve şuradaki alçağı,[73] şu Türk köpeğine,
Efendisine olan görevini unutturup
Baştan çıkaran o sefil alçak Callapine'a
Öyle acılar çektirecek ki,
Timur'un doğduğu güne lanetler yağdıracaksınız.

CALLAPINE

Mağrur Moğol, böbürlenip durma,
İntikamını alacağım babama ve bana yapılan kötülüklerin.

KUDÜS SULTANI

Muhammed aşkına, zincire vuracağız onu,
Yunan adalarını soyup yağmalayacak bir kadırgaya,
Hıristiyanların yanına koyacağız forsa olarak;
Böylece eski mesleğine dönüş yapacak,
Bence bu sefilden çok iyi hırsız olur.

CALLAPINE

Hayır, savaş sona erdiğinde,
Hepimiz bir araya gelip kafa kafaya vereceğiz
Vücuduna ve ruhuna en fazla acıyı çektirecek işkenceyi düşünmek için.

TİMUR

Callapine efendi, bir daha kaçmayasın diye
Boynuna bir ağırlık bağlayacağım;
Böylece, ikide bir gelip seni kontrol etmeyeceğim.
Sana gelince, kral bozuntusu, sana gem taktıracağım,
Atlarım gibi koşum takılacak sana, arabamı çekeceksin ;
Durunca da telden kırbaçla kırbaçlanacaksın.
Yemle yetinmeyi ve bir ahırda,
Tahta üstünde yatmayı öğreteceğim sana.

ORCANES

Timur, daha önce diz çöküp önümüzde
Hayatını bağışlamamız için yalvaracaksın bize.

[72] Jupiter ve Venüs. 'Bu birleşme kıyamete kadar gerçekleşmeyecek.'
[73] Almeda.

TRABZON KRALI
Koca ordumuzun askerleri
Kıskıvrak bağlayıp Sultanımızın çadırına getirecekler seni.

SURİYE SULTANI
Hepsi bir ağızdan yemin etti seni öldürmeye
Ya da zincire vurup sonsuz işkencelere boğmaya.

TİMUR
Baylar, karnınızı iyi doyurun; biliyorsunuz yakında arabama koşacağım sizleri.

CELEBINUS
Bak baba, zindancı Almeda nasıl bakıyor bize.

TİMUR
Alçak, hain, Allahın belası dönek,
Yer yarılsa da içine girsem diyeceksin!
Öfkeli bakışlarımda ölümü görmüyor musun?
Alçak, öfkemi yatıştırmak için
Git de at kendini uçurumdan
Ya da deş karnını, çıkart yüreğini,
Yoksa işkence edeceğim sana;
Kızgın demirle, erimiş kurşunla dağlayacağım iğrenç bedenini,
İşkence masasında eklemlerini ayıracağım birbirinden,
Yaşadığın sürece hiçbir şey koruyamayacak seni
Timur'un öfkesinden.

CALLAPINE
Sana rağmen Kral olacak o.
Gel Almeda, al şu tacı.
Seni burada, Mekke yakınlarındaki
Roso Denizi'yle[74] sınırdaş olan
Ariadan'ın[75] Kralı ilan ediyorum.

ORCANES
Alsana be adam!

[74] Kızıldeniz.
[75] Marlowe'un gelişigüzel seçtiği, Afrika'da bir kent.

ALMEDA
Soylu efendim, izin verin alayım.

CALLAPINE
Ondan izin mi istiyorsun? Alsana şunu.

TİMUR
Efendi, al tacı da kral sayısı yarım düzine olsun.
Efendi, madem kralsın artık sen de soyluluk dağıtmalısın.

ORCANES
Dağıtacak ve kafanı arınasına koyacak.

TİMUR
Hayır, sancağına bir deste anahtar assın, bir zamanlar zindancı olduğunu hatırlatan; ki, onu yakaladığımda anahtarlarla kırayım kafasını ve seni de kapatayım ahıra, kan ter içinde arabamı çektiğin için.

TRABZON KRALI
Haydi, savaş meydanına gidelim de, şu alçağı öldürelim.

TİMUR
(Bir askere)
Dostum, kamçıları hazırla ve getir arabamı çadıra;
Çünkü, savaş sona erer ermez, törenle askerler arasında dolaşacağım.
(THERIDAMAS *ve* TECHELLES *adamlarıyla girerler.*)
N'aber kralcıklar– bakın işte öcüler geldi,
Başlarınızdaki saçlar diken diken olacak
Ve kafalarınızdaki taçlarınız ayaklarınızın dibine düşecek.
Theridamas ve Techelles, hoşgeldiniz–
Şu güruhu görüyor musunuz, şu Kral'ı tanıyor musunuz?

THERIDAMAS
Evet efendim, Callapine'ın zindancısıydı.

TİMUR
Ama şimdi gördüğünüz gibi Kral olmuş; Theridamas, dikkat et ona da, biz savaşırken saklamasın tacını, İran'ın aptal Şahı gibi.

SURİYE SULTANI

Hayır Timur, emin ol öyle yapmak zorunda kalmayacak.

TİMUR

Bayım, sen bilmiyorsun.
Askerlerim ve sevgili dostlarım,
Her zaman yaptığınız gibi, birer fatih gibi savaşın.
Bu güzel günde zafer sizin olacak.
Benim öfkeli görünüşüm ordularımız arasında uçan
Güzel Zafer'in üzerime konmasına neden olacak,
Hepinize defne yapraklarından çelenkler giydirecek.

TECHELLES

Savaş sona erip
Zengin Anadolu bizim olunca,
Adamlarımızın hazineleri nasıl ter içinde sırtlarında
taşıyacaklarını
Düşündükçe gülesim geliyor.

TİMUR

Hepinizi hemen Kral yapacağım;
Haydi savaşın Türkler, ya da teslim olun.

ORCANES

Hayır, alçak Timur, seninle savaşacağız.
(Farklı yönlerden çıkarlar.)

IV. PERDE

I. SAHNE

(*Borular çalınır.* AMYRAS *ve* CELEBINUS, CALYPHAS'*ın uyuduğu çadırdan çıkarlar.*)

AMYRAS

Şu mağrur Türklerin altın taçları
Bir araya gelip gökyüzünün görkemini
Yarı yarıya karartan güneşler gibi parıldıyor.
Kardeşim, düşüncelerimizden daha hızlı uçan
Ve muzaffer kanatlarıyla orduları doğrayan
Öfkeli kılıcını takip edelim babamızın.

CELEBINUS

Çadırdaki miskin kardeşimizi çağır.
Eğer babam onu savaş meydanında görmezse,
Göğsündeki fırında alevlenecek öfkesi
Ve yüreğine ölümcül bir yıldırım yollayacak.

AMYRAS

Hey kardeşim! Bu kadar düşkün müsün uykuya ki,
uyanamıyorsun
Bizim ve babamızın mahvına neden olacak
Düşmanlarımızın davulları
Ve gürleyen topları kulaklarımızın dibinde gümbürderken?

CALYPHAS

Defolun aptallar, babamın bana ihtiyacı yok.
Ne de sizlere; sizler yetişkin bir insan gibi bilge olmaktan çok
Çocukça bir cüretе sahipsiniz.
Ordumuzun yarısı benimle kalıp uyusa bile,
Babam yeter düşmanı korkutmaya;
Ona yararımızın dokunacağını düşünerek
Şerefine gölge düşürüyorsunuz.

AMYRAS

Ne, savaştan kaçmaya cüret mi ediyorsun?
Babamın senin ödlekliğinden nefret ettiğini,
Savaşta bulunman için seni hep uyardığını,
Kendisi düşmanın en kalabalık olduğu yere dalmış
Düşmanlarımızı yok ederken
Bizim de lekesiz kılıçlarımızı kanla yıkamamızı istediğini
bilmiyor musun?

CALYPHAS

Dostum, insan öldürmenin ne demek olduğunu biliyorum–
Ama vicdanımı sızlatıyor benim.
Öldürmek bana zevk vermiyor
Ne de kana aldırıyorum susuzluğumu giderecek şarap varken.

CELEBINUS

Korkak çocuk! Utan, ayıp, gel buraya.
Erkekliğin ve ailenin yüz karasısın.

CALYPHAS

Haydi, haydi, yiğit delikanlı, sen ikimiz için savaş,
Şuradaki yiğit kardeşimi de götür
İkinci bir Mars[76] olduğunu kanıtlayabilecek bir kişi olarak.
Beni çok memnun edecektir
İkinizin de savaşta bir dolu başarılar kazandığınızı
Ve sanki sizlerden ayrı kalmamam için
Narin bedenlerinizi geride bıraktığınızı duymak.

AMYRAS

Yani gelmiyor musun?

[76] Savaş tanrısı.

CALYPHAS
İyi bildin.

AMYRAS
Tataristan'ın ortasındaki yalçın Zona Mundi Dağları
İnciye dönüşse ve kalmam için bana verilse bile,
Babamın öfkesini üstüme çekmeye cesaret edemem;
Yiğit ordusuyla muzaffer olunca
Kazanmamızı istediği şereflerde
Oğullarının payının bulunmadığını öğrenir diye.

CALYPHAS
Şeref sizin olsun, ben keyfime bakarım;
Bilgeliğim affettirecektir korkaklığımı.
Bana gerek yoksa, niye gideyim savaşa?
(*Borular çalınır* AMYRAS *ve* CELEBINUS *içeri koşarlar.*)
Kurşun yağıyor her yandan,
Gidip bin adam öldürsem bile,
Eninde sonunda ben de ödüllendirilirim bir kurşunla
Hem de hiç savaşmayandan çok daha çabuk.
Savaşa gidip ne öldürsem ne yararlılık göstersem
Yine de yaralanabilirim,
Ve babamın tacı dahil hiçbir şeyin yararı olmaz.
Ben kâğıt oynayacağım. Perdicas!
(*İçeri* PERDICAS *girer.*)

PERDICAS
Buyrun efendim.

CALYPHAS
Haydi, kâğıt oynayıp vakit geçirelim.

PERDICAS
Kabul efendim ama nesine oynayacağız?

CALYPHAS
Babamın esir alacağı Türk cariyelerinin en güzelini önce öpmesine.

PERDICAS

Kabul.

(Açık çadırda kâğıt oynarlar.)

CALYPHAS

Perdicas, benim bir korkak olduğumu söylüyorlar. Ben, altından tül giyen çıplak bir kadından tülü çıkarır da yatağıma girer diye korktuğum kadar korkarım onların boru seslerinden, kılıçlarından, toplarından.

PERDICAS

Efendim, siz böyle bir korku yüzünden asla geri çekilmezsiniz.

CALYPHAS

Keşke babam ne kadar yiğit olduğumu görmek için bir defalığına böyle bir savaşın ön saflarına yollasa beni!

(Borular çalınır.)

Amma da şamata yapıyorlar! Eminim çok geçmeden birilerinin canı yanacak.

(*İçeri askerlerle birlikte* TİMUR, THERIDAMAS, TECHELLES, USUMCASANE, AMYRAS, CELEBINUS *girer. Türk Sultanları'nı* [ORCANES, KUDÜS, TRABZON *ve* SURİYE SULTANLARI] *esir almışlardır.*)

TİMUR

Sefiller, bakın oğullarım nasıl hakkından geldi gururunuzun
Ve nasıl da koyun gibi güdüyorlar sizleri kılıçla.
Evlatlarım, getirin şunları ve söyleyin bana
Savaşlar tanrıları ışıl ışıl parıldatmaz mı?
Yüreğinizi arzuyla yakıp tutuşturmuyor mu
Hep askerlik yapıp cesaret sergilemek için?

AMYRAS

Efendim, şu kralları serbest bırakalım mı
Gidip, bize karşı daha fazla asker toplasınlar diye?
Böylece savaşı şansımızla değil de,
Eşsiz kuvvetimiz ve yiğitliğimizle kazandığımızı
görür herkes.

TİMUR

Hayır Amyras, hayır, Kader'i böyle zorlama,
Yiğitliğini hep yeni hasımlarla besle,
Doyurma onu eski ve yenik düşmüş düşmanla.
Hani nerede şu alçak ödlek,
Oğlum değil, adıma ve görkemime ihanet eden biri o.
(*İçeri gider ve* CALYPHAS'*ı getirir.*)
Miskinlik ve rezillik abidesi,
Şerefimi lekeleyen utanç kaynağı;
Gözlerimin aleviyle tutuşan,
Utançla yaralanan, umutsuzlukla parçalanan yüreğim,
Senin gibi rezil birini
Askeri yasaları uygulayarak cezalandırmaktan başka
Bir düşünceyi nasıl barındırabilir içinde?

THERIDAMAS

Majesteleri, lütfen affedin onu.

TECHELLES ve USUMCASANE

Hepimiz yalvarıyoruz majestelerimiz, onu affedin.
(Diz çökerler.)

TİMUR

Ayağa kalkın, aşağılık, şerefsiz askerler!
Askeri adalet nedir bilmez misiniz?

AMYRAS

Sevgili efendimiz, bu kez affedin onu;
Bundan sonra zorla götürürüz savaşa.

TİMUR

Oğullarım kalkın, size savaş kurallarını,
Askerliğe değer verenlerin ne yapmaları gerektiğini
öğreteceğim.
Ah, dünyaya gözümü açtığım,
Askerliği seven bu bedenin alevini tattığım Semerkand,
Güzel kent, kızarsın yüzün, kızarsın,
Şerefine sürülen bu lekeden,
Derin bir sevgiyle sana sarılan

Alnına sürülen bu lekeyi
Jaertis Irmağı'nın[77] bile asla temizleyemeyeceği bu
şerefsizlikten dolayı!
Zeus, geri al şunun korkak ruhunu;
Maddesi, içinde senin hamurundan ölümsüz bir ruh besleyen
Timur'un eti ve kemiğinden oluşan böyle bir ruh,
Layık değil, bedeninin ölümsüz bir parçası olmaya.
Bu hamur beni yiğit, mağrur, ihtiraslı yapıyor;
Tahtını ele geçirip, gökyüzünde dönen küreleri etkilemek için
Hazırım sana savaş açmaya.
Çünkü bu dünya, bu atmosfer
Dar geliyor Timur'a.

(CALYPHAS'ı *hançerler.*)

Yüce dostun Muhammed adına yemin ederim ki,
Benim kanımdan olan birine yeryüzünün tortusundan,
Dört ana maddenin artıklarından, pisliğinden yaratılmış,
İçinde yiğitlik, kuvvet ve zekâ yerine
Aptallık, miskinlik ve aylaklık bulunan
Böyle bir ruh vermekle,
Kafana dağlar fırlatan,
Yüce Atlas'ın taşıdığı yükü sarsan,
Senin korkudan titreyerek gökyüzünde saklanmana,
Görülmeyesin diye kara bir bulut şekline girmene neden
olandan
Daha tehlikeli bir düşman yarattın.[78]
Ve siz, güneş gibi parladığı halde
Timur'un gücünü görmeyi reddeden,
Asya'nın hastalıklı itleri,
Şimdi görüp Timur'un gücünü ve yüceliğini,
Anlayacaksınız sizinle onun arasındaki farkı.

ORCANES

Bu yaptığın barbarlıkla, lanetli zorbalıkla,
Gösteriyorsun aramızdaki farkı.

KUDÜS SULTANI

Kazandığın zaferler öylesine kanlı ki,
Zorbalıklarınla neden olduğun

[77] Hazar Denizi'ne akan bir ırmak.
[78] Titanlarla Zeus'un savaşına atıf.

Kan ve ateş meteorlarıyla dolan gökyüzü
Kan ve ateş yağdıracak kafana,
Kavurucu damlaları kaynayan beynini delecek
Ve kanımızla kanımızın intikamını alacak senden.

TİMUR

Sefiller, saldığım dehşet, yaptığım zorbalıklar için
(Eğer savaşın adaletine zorbalık diyorsanız)
Yukarıdan izin verildi bana,
Tanrı'nın nefret ettiği kişilerin kibirini yok etmek için;
Zeus dünyanın efendisi ilan etmedi beni,
Şahsen bana taç giydirmedi
Cömertlik yapmam, soylu davranmam için.
Ama madem yüce bir adım var,
Tanrı'nın gazabı, yeryüzünün belası diyorlar bana;
Bu sıfatlara savaş, kan, ölüm ve zulümle
Layık olmaya çalışmalıyım
Ve bana meydan okuyarak
Gökyüzünün sonsuz görkeminin gücüne
Karşı gelen sefilleri mahvetmeliyim.
Theridamas, Techelles, Casane,
Yağmalayın şu mağrur Türklerin çadırlarını, otağlarını,
Alın cariyelerini, gömdürün onlara şu kadın kılıklıyı:
Çünkü ellerini asla kirletmemeli
Bir asker böylesine korkak bir çocuğa dokunarak.
Sonra da getirin o Türk orospularını çadırıma,
Kafama göre davranacağım onlara.
Bu arada, götürün şunu içeri.

ASKERLER

Peki, efendim.
(*Askerler* CALYPHAS'*ın cesedini alarak çıkar.*)

KUDÜS SULTANI

Ah, alçak canavar, hayır, cehennem zebanisi–
Onların zulümleri bile seninkinin yanında hiç kalır,
Ne de böylesine nefretle uygularlar!

ORCANES

Rhadamanth, Aeacus,[79] cezalandırın onu;
Çektiği acıları arttıran nefretiniz,
Yok etsin ruhlarınıza acı çektiren nefretini!

TRABZON KRALI

Dilerim gün ışığı kör eder
Öfke ve ateşten oluşan böyle acımasız duyguları
Yüreğine yansıtan görme duyusunu!

SURİYE SULTANI

Dilerim ne ruh ne damar besler
Onun zalim yüreğini;
Sıvıdan ve insanda merhamet duygusu uyandıran
Kandan yoksun kalan kalbi,
Öfkeyle kurur ve sıcaktan kavrulur!

TİMUR

Uluyun köpekler! Gem vuracağım ağızlarınıza,
Kapatacağım çenenizi, gırtlağınıza kadar sokup parlak çeliği;
Nefretimin size çektireceği acılarla öyle haykıracaksınız ki,
Çektiğiniz işkenceler yankılanacak tüm dünyada.
Tıpkı dişisiz kaldıklarında homurdanarak etrafta koşuşturan
Ve onları bulamadıklarında öfkeli böğürmeleri
Gökyüzünde yankılanan azgın Cimbri[80] boğaları gibi.
Bugüne kadar hiç uygulanmamış yöntemlerle
Kentlerinizi, altın saraylarınızı
Ele geçirip yağmalayacağım, yakıp kül edeceğim
Ve bulutlara kadar yükselen alevlerle
Gökyüzü tutuşacak, yıldızlar damla damla eriyecek
Sanki ülkesinin gururu ayaklar altına alındı diye
Muhammed gözyaşı döküyormuş gibi görünecek.
Ölümsüz Zeus'un, bir görüntü ya da sesle,
'Timur'um, dur' dediğini duyana kadar
Dünyaya dehşet salmaya devam edeceğim.
Cennetin kulelerinde nöbet tutan
Askerlere benzeyen meteorları

[79] Zeus'un oğulları ve ölülerin yargıçları.
[80] M.Ö ikinci yüzyılda Roma ordularını birkaç kez yenilgiye uğratan bir Kelt boyu.

Fır fır döndüreceğim gökyüzünde
Ve havada yanan mızraklarını kıracağım
Muhteşem zaferlerimi kutlamak için.
Getirin şunları çadırımıza.
(Çıkarlar.)

II. SAHNE

(OLYMPIA *tek başına sahneye girer.*)

OLYMPIA
Zavallı Olympia, buraya geldiğinden beri
Hiç dışarı çıkmadan ağladın,
Kapattın kendini bir çadırın içine
Gözyaşlarıyla yanaklarını kirlettin,
Ağlamaktan ölüye döndün.
Yaşamına son verecek bir yol bul,
Amacı şerefini lekelemek olan o adamın
İğrenç teklifini kabul etmektense.
Tuzlu gözyaşlarınla ıslattığın bu topraklarda
Kendini zehirleyebileceğin bitki yetişmiyor,
İç çekişlerinle yankılanan havada
Seni öldürecek kokular ya da buharlar yok,
Ne de sakladığın bir kılıç var yaşamına son verecek;
O yüzden bu buluş yardımcı olsun sana.
(*İçeri* THERIDAMAS *girer.*)

THERIDAMAS
Olympia, seni çadırımda aradım
Ama güzelliğinle aydınlattığın bu yerin
Boş ve karanlık olduğunu görünce,
Öfkeden kudurmuş bir biçimde,
Her yerde sana baktım koşarak;
Zeus kanatlı oğlu Hermes'i yolladı sandım
Seni buradan götürmesi için–
Ama şimdi buldum seni, korkum geçti.
Söyle Olympia, kabul edecek misin teklifimi?

OLYMPIA

Yüreğimi dağlayan üzüntü ve acı hariç
Efendim ve sevgili oğlumun ölümüyle
Mezara gömdüm tüm duygularımı.
Aşk artık yasak bana, sadece ölümü düşünüyorum,
Matemdeki biri için en uygun konu bu.

THERIDAMAS

Olympia, bakışlarınla Cynthia'nın okyanusları
Etkilediğinden daha fazla etkilediğin bu adama acı.
Seni görünce yüreğim mutluluktan kabarıyor,
Yanımdan ayrılınca içim çekiliyor.[81]

OLYMPIA

Efendim, acıyın bana, çekin kılıcınızı,
Açın vücudumda bir kapı,
Bu hapishaneden kurtulup
Kocam ve sevgili oğluma kavuşmak için çırpınan
Acılı ruhum uçup gitsin.

THERIDAMAS

Hâlâ mı kocanı ve oğlunu düşünüyorsun?
Bırak bunları sevgilim, dinle beni.
Güzel Cezayir'in Kraliçesi olacaksın,
Saf altından pahalı giysiler giyeceksin,
Sarayımın mermer kulelerinde
Tahtında oturan Venüs gibi durup
Soylu gözlerinin gördüğü her şeye sahip olacaksın.
Ben de silahlarımı çıkarıp seninle oturacağım,
Seninle sevgi üzerine konuşarak yaşamımı geçireceğim.

OLYMPIA

Kulaklarım böylesi konuşmalardan değil,
Ölümle başlayan, ölümle biten
Konuşmalardan hoşlanıyor.
Ben sevemem, Kraliçe olacaksam bile.

[81] Ay'ın (Cyntia) gel-git'e neden olması gibi, Olympia da varlığı ya da yokluğuyla Theridamas'da benzeri değişikliklere neden oluyor.

THERIDAMAS
Bayan, hiçbir şey seni etkileyemiyorsa
Ben de başka bir yol bulurum seni razı etmek için.
Aşkım o kadar aşkın ve sabırsız ki,
İsteklerim yerine gelmeli ve gelecek, sen de teslim olacaksın–
Haydi, gel çadıra.

OLYMPIA
Durun soylu efendim, şerefimi lekelemezseniz,
Size asla bulamayacağınız bir armağan veririm.

THERIDAMAS
Nedir?

OLYMPIA
Usta bir simyacının
Saf balsamdan ve madenlerden elde ettiği bir yağ.
İçinde, metafizik bilimle ve ruhların büyülü sözleriyle
Kıvama getirilmiş mermer özü var.
Eğer bu yağı cildinize sürerseniz
Ne kurşun, ne kılıç, ne de mızrak işler size.

THERIDAMAS
Bayan, şaka mı yapıyorsunuz?

OLYMPIA
Kanıtlamak için boğazıma süreceğim yağı,
İndirin hançerinizi ve sonra da ucuna bakın,
Körleştiğini göreceksiniz.

THERIDAMAS
Madem çok seviyordun kocanı ve bu da o kadar etkiliydi,
Neden ona vermedin?

OLYMPIA
Efendim, amacım öyle yapmaktı
Ama aniden ölünce elimden bir şey gelmedi.
Yalan söylemediğimi görmeniz için,
Hemen basit bir gösteri yapayım;
Üzerimde deneyin.

THERIDAMAS

Peki Olympia, sonra da saklayacağım onu,
Doğu dünyasının en değerli armağanı olarak.

(OLYMPIA *boğazına yağ sürer.*)

OLYMPIA

Efendim, şimdi saplayın hançerinizi ve bakın ucuna,
Darbe şiddetli olursa ucu körleşecek.

THERIDAMAS

Peki, Olympia–

(Hançeri saplar.)

Ne, öldürdüm mü onu? Alçak, öldür kendini de!
Sevgilimi öldüren bu kolu kes;
Çağımızın bilgeleri dünyadaki tüm güzellikler kadar
Güzellik bulurlardı seni inceleselerdi!
Artık benim için cehennem daha güzel cennetten;
Tüm yıldızların ışıklarını ödünç aldığı
Gökyüzünün parlak gözünden daha parlak bir lamba
Cehennemin karanlığında dolaşıp duruyor;
Artık lanetlenmiş ruhlar acı hissetmiyorlar
Çünkü tüm Furialar ona bakıyor.
Yeraltının hükümdarı[82] kur yapıyor sevgilime,
Oyunlar, gösteriler düzenliyor onuruna,
Koca hazinesinin kapılarını açıyor
Bu iffet kraliçesini buyur etmek için.
Ülkemin tüm hazinesini harcayacağım
Büyük bir törenle gömmek için onu.

(Cesedi alıp çıkar.)

[82] Hades.

III. SAHNE

(*İçeri, ağızlarına gem takılmış* TRABZON KRALI *ve* SURİYE SULTANI*'nın çektiği arabada oturan* TİMUR *girer. Sol elinde dizginler, sağ elinde bir kırbaç vardır ve onları kırbaçlamaktadır. Arkasından* TECHELLES, THERIDAMAS, USUMCASANE, AMYRAS, CELEBINUS *ve beş, altı asker tarafından getirilen* ORCANES *ve* KUDÜS SULTANI *girer.*)

TİMUR

Deh, Asya'nın şımarık beygirleri!
Sürücüsü yüce Timur'ken,
Böylesine güzel bir arabayı
Günde ancak yirmi mil mi çekebiliyorsunuz?
Esir alındığınız Asphaltis'ten[83]
Buraya, Byron'a kadar onurlandırmadım mı sizleri?
Gökyüzünün altın gözünü çeken,
Burunlarından sabahı üfüren,
Bulutların üzerinde doludizgin koşan atlar bile
Gurur duymamışlardır sürücüleriyle,
Siz sefillerin yüce Timur'la gurur duymanız gerektiği kadar.
Kral Aegeus'un insan etiyle beslediği,
Azgın, inatçı ve şımartılınca güçlerinin bilincine varan Trakya atlarını[84]
Ehlileştiren Herakles'in bileği bile
Benim bükülmez yiğit bileğimden
Daha kutsal ve yiğit değildi.
Sizleri azgınlaştırmak, istediğim kıvama getirmek için
Kan kadar çiğ etle beslenecek,
En sert Moskado şarabından kova kova içeceksiniz.
Böyle yaşayabilirseniz ne âlâ,
Yaşayın ve çekin arabamı,
Rüzgâra kapılmış bulutlardan daha hızlı.
Yoksa hayvanlar gibi ölün,
Uğursuz kara kuzgunlara tünek olun.
Tanrıların Tanrısı Zeus'un yolladığı belayım;
İşte, bu da,[85] görev nişanım
Bana bu adı ve görkemi veren tanrıdan.

[83] Babil yakınlarında bir katran gölü.
[84] Theseus'un babası Aegeus değil, Trakya Kralı Diomedes, insan etiyle beslenen ve Herakles'in on iki görevinden biri olarak ehlileştirdiği vahşi atların sahibiydi.
[85] Kamçıyı göstermektedir.

AMYRAS
Efendim, bana da bir araba verilsin de,
Boşta duran şu iki Kral çeksinler.

TİMUR
Soylu evladım, gençler bu rahatlıktan yararlanamaz.
Yarın arkadaşları dinlenirken
Onlar çekecek arabamı.

ORCANES
Ah, yeraltında hüküm süren
Zeus kadar güçlü tanrı,
Bereketli Sicilya'da yaptığın gibi gel;
Toprağın tüm zenginliklerini gözden geçir
Ve Ceres'in[86] bahçesindeki meyveleri toplayan güzel
Proserpina'yı [87]
Aşk ve şeref uğruna, onu Kraliçe yapmak için kaçırdığın gibi
Senin korkunç gücüne aldırmayan bu kibirli adamdan
Nefret ettiğin, öfke duyduğun için ve onu yok etmek için gel,
Fırlat onu tepetaklak cehennemin dibine!

THERIDAMAS
Majesteleri, iğrenç dişlerinin arasından küfürler savuran,
Hadlerini son derece aşan şunlara,
Lanetler yağdıran çenelerini kapatmak için
Ehlileştirilmemiş atlara yapıldığı gibi gem takmalısınız.

TECHELLES
Hayır, ağızlarındaki dişleri döküp
Koparalım hiç durmayan dillerini.

86 Demeter.
87 Persephone, Demeter'in kızıdır. Bir gün çiçek toplarken yer yarılmış, Tanrı Hades gelerek onu kaçırmıştır. Umutsuzluktan ne yapacağını bilemeyen Demeter her yerde kızını aramış, sonunda her şeyi gören güneş tanrısı Helios, Persephone'nin bulunduğu yeri söylemiştir. Bunun üzerine Demeter Olympos'tan kaçar. Demeter'in küsmesiyle toprağın bereketi kalmaz, insanlar kıtlık tehlikesine uğrarlar. Zeus çözüm olarak, Persephone'nin yılın üçte ikisini, yani çiçek açma ve meyve zamanını annesi Demeter'in, geri kalan üçte birini, yani kışı, kocası Hades'in yanında geçirmesine karar verir. Böylelikle, toprağa yeniden bereket gelir.

USUMCASANE

Majesteleri, bu atların ağızlarından
Küfür dökülmesini engellemek için
İyi bir yol buldular zaten.

(CELEBINUS, ORCANES'*e gem vurur.*)

CELEBINUS

Buna ne diyorsunuz sayın Kral?
Niye konuşmuyorsun?

KUDÜS SULTANI

Ah, bir zorbanın tohumundan türeyen zalim piç.
Nasıl da benziyor zalim babasına
Alay ve işkence ederken.

TİMUR

Evet Türk, iyi dinle, bu çocuk
Daha yükseklere tırmanması gereken kişi.
Bu çocuk yağmalayacak, talan etmediğim kentleri,
Eğer Zeus dünyanın bana layık olmadığına karar verip,
Ben üçlü dünyayı[88] ele geçirmeden,
Gökyüzünde parlak Aldebaran'ın[89] yanına,
Göğün üç burcunun üstüne yerleştirirse.
Şimdi, getirin yanıma Türk cariyeleri
Ödüllendireceğim onları
İşe yaramaz oğlumun cenaze töreninde.

(Cariyeler getirilir.)

Asphaltis ovalarında aslanlar gibi savaşan askerlerim nerede!

ASKERLER

Buradayız efendim.

TİMUR

Durun yiğit askerler, her biriniz bir kraliçe alın–
Kralların cariyelerinden demek istiyorum–
Alın, paylaşın şunları, mücevherlerini de.
Her arzunuzu yerine getirsinler.

88 Asya, Afrika ve Avrupa.
89 Boğa burcundaki parlak kızıl yıldız.

ASKERLER
Majestelerine teşekkür ederiz.

TİMUR
Uyarıyorum sizleri, kadın yüzünden kavga etmeyin;
Kim kavga ederse ölecektir.

ORCANES
Alçak zorba, bu iğrenç zaferini
Böyle lekeleyecek misin
Şu zavallı suçsuz kadınları
Şehvetle yanıp tutuşan askerlerine teslim ederek?

TİMUR
Sefil insanlar, öyleyse nefsinize hâkim olun,
Ardınızda bir sürü orospuyla çıkmayın karşıma.

CARİYELER
Efendimiz, acıyın bize. Onurumuzu kurtarın!

TİMUR
Sefiller, daha gitmediniz mi ganimetlerinizi alarak?
(Askerler cariyeleri alarak kaçarlar.)

KUDÜS SULTANI
Ah, acımasız, cehennem zulmü bu!

TİMUR
Onurunuzu kurtarmak ha! Gerçekten zamanı gelmişti;
Onurun ne olduğunu öğrenmeden kaybettiniz.

THERIDAMAS
Efendim, amaçları bizi esir alıp,
Bu kaltakların önünde alaya alarak yürütmekti.

TİMUR
Aynı gösteriyi onlar bize yapacak şimdi.
Askerlerimiz de orospularıyla eğlenecek.
Bundan sonra çıkacağımız Babil seferinin
Hazırlıklarına başlayana kadar
Ganimetleriyle canlarının çektiği kadar oynaşsınlar.

TECHELLES

Efendim, öyleyse vakit harcamayalım,
Hemen hazırlanalım Babil'i almak için.

TİMUR

Hazırlanacağız Techelles– Beygirler, ileri!
Asya'nın koca kralları, diz çökün, titreyin,
Ülkeler yıkan, krallar alt eden,
Hazinelerini hazinesine katan
Bu belanın geldiğini duyunca.
Anadolu'nun kuzeyindeki Karadeniz,
Batısındaki Akdeniz, kuzeydoğusundaki Hazar Denizi
Ve güneyindeki Kızıldeniz–
Hepsi dolup taşacak
İran'a götüreceğimiz ganimetlerle.
İşte o zaman doğduğum kent Semerkand
Ve onun gururu ve güzelliği
Jaertis Irmağı'nın kristal suları
En uzak ülkelerde bile ün kazanacak;
Çünkü gökyüzünü kıskandıracak
Ve Troya Kalesi'nin ününü cehenneme gönderecek olan
Parlak kuleli kraliyet sarayımı orada yaptıracağım.
Altın zırh kuşanıp güneş gibi yürüyeceğim caddelerde
Esir aldığım bölük bölük krallarla.
Miğferimde üç tüy olacak,
Üzerinde bulunan ve havada dans eden elmaslar,
Her mevsim yeşil ve süslü Selinus'un[90]
Yüksek kutsal dağında
Herycina'nın[91] beyaz alnından daha beyaz tomurcuklarla
süslü,
Cennetten gelen en hafif esintide bile
Narin tomurcukları tek tek sallanan
Göklere tırmanan bir badem ağacı gibi
Üç kıtanın imparatoru olduğumu gösterecek.
İşte o zaman ben,
Parlak kristaller döşenmiş, yıldızlarla bezenmiş yollarda
Ulu kartallar tarafından çekilen
Alev alev yanan parlak arabasına binmiş,

[90] Sicilya'da bir kent.
[91] Venüs. Bu adı, Sicilya'daki Eryx Dağı'ndan almaktadır.

Tüm tanrıların hayranlıkla ayakta izlediği
Satürn'ün soylu oğlu[92] gibi oturacağım arabamda–
İşte böyle ilerleyeceğim Semerkand caddelerinde,
Ruhum bu bedenden ayrılıp
Samanyolunda Zeus'la buluşana kadar.
Babil'e dostlarım, Babil'e!

(Çıkarlar.)

[92] Zeus.

V. PERDE

I. SAHNE

(*Surlarda* BABİL VALİSİ *görünür. Yanında* MAXİMUS *ve başkaları vardır.*)

VALİ
Ne diyorsun Maximus?

MAXİMUS
Efendim, düşmanın açtığı gedik
Yenileceğimizi gösteriyor kesinlikle;
Hayatımızı ve kenti ellerinden kurtarma umudu
Hemen hemen kalmadı.
Bu yüzden efendim, çekin teslim bayrağını,
Zaten halk da dua ediyor teslim olalım da
Timur'un korkunç öfkesi dinsin diye.

VALİ
Alçak, ülkenin ve adının şerefinden çok
Sefil yaşamına mı önem veriyorsun?
Benim yaşamım, makamım,
Kentim ve ülkemin geleceği
Düşünebileceğin her şey kadar değerli değil mi?
Ünlü Limnasphaltis Gölümüz
İçine düşen her şeyi
Cehennemin kapılarından daha sağlam
Surlara dönüştürürken,

Hiç mi umut yok yıkılan surlarımızı onarıp
Düşmanın kaleye girmesini engellemek için?
Ne biçim bir ödlek~~lik~~ cesaretimizi kırıyor
Düşmana karşı böyle bir savunmamız varken,
Onun[93] tehditkâr bakışlarından başka
Bizi korkutacak bir şey yokken?
(*Surlarda kent halkından biri görünür.* VALİ*'nin önünde diz çöker.*)

KENTLİ

Efendim, eğer bir kez olsun merhametle bir şey yaptıysanız
Ve şimdi de yaşamlarımızı kurtarmak istiyorsanız,
Teslim olduğunuzu bildiren bayrağı çekin;
Ki, Timur merhamete gelsin acıklı durumumuz karşısında
Ve bize insaflı bir fatih gibi davransın.
Gerçi bugün acımasız kuşatmasının son günü,
Genç yaşlı kimseye acımayacak
Ama kentte Gürcistanlı Hıristiyanlar var,
Timur onlara her zaman acıyıp yardım etmiştir.
Eğer onları elçi olarak yollarsanız
Timur'un bizi affetmesini sağlayabilirsiniz.

VALİ

Ruhum nasıl da acılar içinde kıvranıyor,
Ünlü Babil kentinin esir düşme utancını kabullenen
Ödleklerle dolu olduğunu gördükçe!
(İçeri bir başka KENTLİ *girer.)*

İKİNCİ KENTLİ

Efendim, kalbimizi kazanmak istiyorsanız,
Teslim edin kenti, kurtarın karılarımızı ve çocuklarımızı.
Yoksa, kendimi bu surlardan atacağım
Ya da daha başka ve hızlı bir ölüm seçeceğim
Timur'un öfkesini tatmaktansa.

VALİ

Alçaklar, korkaklar, vatan hainleri,
Geberip düşün cehennemin çukuruna da,
Binlerce zebani dinmeyen acılar çektirsin sefil yüreklerinize.

[93] Timur'un.

Umurumda değilsiniz; teslim etmeyeceğim kenti
Ben yaşadığım sürece.
(*İçeri Askerlerle birlikte* THERIDAMAS *ve* TECHELLES *girer.*)

THERIDAMAS
Babil'in çaresiz valisi,
Kendinizi ölümden, bizi de zahmetten kurtarmak için
Hemen teslim et kenti.
Yoksa, bugüne kadar hiçbir hainin çekmediği acıları
Çekeceğinden emin ol.

VALİ
Zorba adam, asıl sensin hain.
Ne pahasına olursa olsun bu kenti savunacağım.
Çağırın askerleri kenti savunmaları için.

TECHELLES
Aptal Vali, teslim ol–
Kuşatmamızın üçüncü gününde bize hâlâ direnen
Aptallara yaptığımız öneriden
Daha fazlasını yapıyoruz size.
Görüyorsun, hazırız son saldırı emrini vermeye,
Bundan sonra ateşkes istekleri kabul edilmeyecektir.

VALİ
Saldırın, hem de tüm gücünüzle; asla teslim olmayacağız.
(*Borular çalınır. Askerler surlara tırmanır. Yukardakiler surları terk eder. İçeri* TİMUR *girer Karalar giyinmiştir, arabasını* TRABZON KRALI *ve* SURİYE SULTANI *çekmektedir. Yanında* USUMCASANE, AMYRAS *ve* CELEBINUS *vardır. Onları* ORCANES ve KUDÜS SULTANI *takip etmektedir.*)

TİMUR
Güzel Babil'in görkemli binaları,
Bulutlara değen, denizcilere yol gösteren
Yüksek kuleleri, top ateşinin gücüyle sürüklenip
Limnasphalthis Gölü'nün ağzını doldurdu ve
Bir köprü oluşturdu yıkılan surlara;
Belus, Ninus ve Büyük İskender'in[94]

[94] Belus, Babil'in, efsaneye göre, kurucusu ve Poseidon'un oğlu; Ninus, Ninovah İmparatorluğu'nun kurucusu. Karısı Semiramis Babil'in ünlü duvarlarını yaptırmıştır. Büyük İskender M.Ö. 331 yılında Babil İmparatorluğu'nu yıkar.

Zaferle yürüdükleri bu yerde yürüyor Timur;
Kralların cesetler üzerinde çektikleri arabasının tekerlekleri
Asurluların kemiklerini parçalıyor.
Güzel Semiramis'e Asyalı hükümdarların
Kur yaptıkları, dans ettikleri bu yerde şimdi askerlerim yürüyor;
Güzel Asurlu kadınların
Hera'nın görkemiyle yürüdükleri caddelerde
Benim süvarilerim çekiyorlar amansız kılıçlarını
Kızgın sözcüklerle ve ürküten bakışlarla.
(*İçeri esir aldıkları* BABİL VALİSİ *ile* THERIDAMAS *ve* TECHELLES *girer.*)
Yanınızdaki kim dostlarım?

TEHERİDAMAS
İnatçı Babil Valisi.
Kenti alırken bizi uğraştıran,
Siz majestelerini küçümseyen adam.

TİMUR
Bağlayın şu alçağı– zincire bağlanıp sallandırılacak
Fethedilen bu kentin harabeleri üzerinde.
Bayım, gökyüzünün ateşli bölgesinin[95]
Altındaki bölge, alev alev yanan kuyruklarıyla
Dünyayı tehdit eden meteorlarla,
Alev saçan yıldızlarla dolu olsa bile,
İnsanlar kızıl çadırlarımdan daha fazla korkar;
Ama sen hiç korkmadın.
Hatta yüce Zeus'un korkunç habercisi,
Dünyanın tüm krallarına kılıcıyla diz çöktüren ben bile,
Senin teslim olmanı sağlayamadım,
Kentin kapıları açılmadı bir türlü.
Alçak adam, cehennemin paslı kapılarına şöyle bir dokunsam
Üç başlı Kerberos başlar havlamaya,
Kara Zeus'u[96] uyandırır önümde diz çöksün diye.
Alevler yağdırdım, yine de giremedim içeri surlar yıkılana kadar.

[95] Atmosferin üç katmandan oluştuğu, en dıştaki katmanın ise ateşten olduğuna inanılırdı.
[96] Yeraltındaki ölüler ülkesinin tanrısı Hades.

VALİ

Vücudumla kapatabilseydim surlarda açılan delikleri,
Giremezdin içeri zalim Timur.
Esir alamazdı beni çadırlarının kan kırmızı rengi
Ne de Tanrıların Tanrısı'nın gazabı olan sen;
Çünkü topların surları döverken bile
Titremedi yüreğim ne de yitirdim cesaretimi.

TİMUR

Ama şimdi titreteceğim onu. Götürün şunu,
Zincire vurup surların üstüne asın;
Askerler kurşuna dizip öldürsün bu sefili.

VALİ

Acımasız canavar, yeraltında yaşayan biri olmalı senin anan.
Cehennem yolladı seni dünyanın başına bela olasın diye.
Elinden geleni ardına koyma. Ne ölüm ne Timur,
Ne işkence ne acı korku salabilir korkusuz yüreğime.

TİMUR

Götürün şunu, parça parça edilsin vücudu.

VALİ

Timur, Limnasphaltis Gölü'nde
Babil'in tüm zenginliklerini aşan altın bulunmakta;
Kent kuşatıldığında saklamıştım.
Bağışla hayatımı, sana vereyim.

TİMUR

Hayatını kurtarmak istiyorsun ha? Hani korkmuyordun?
Nereye sakladın?

VALİ

Babil'in batı kapısının tam karşısında
Altı oyuk sahilde.

TİMUR

Birkaçınız gidip getirin altınları.
(Askerler çıkar.)
Sizler de idam edin şunu!

Götürün buradan, bir daha konuşmasına izin vermeyin.
Sanırım yiğitliğin uçup gitti karşımda.
(*Askerler* VALİ*'yi götürür.*)
Bu iş bitince Babil'den ayrılacağız,
Büyük bir hızla İran'a ilerleyeceğiz.
Beygirler nefes nefese, yoruldular.
Çıkartın koşumları, yeni at gerek bana.
(*Askerler* TRABZON KRALI*'nın ve* SURİYE SULTANI*'nın koşumlarını çıkarırlar.*)
Yapacakları en iyi şeyi yapıp
Beni onurlandırdıklarına göre,
Götürüp hemen asın şu ikisini de.

TRABZON KRALI
Aşağılık zorba, barbar, zalim Timur!

TİMUR
Götürün şunları. Theridamas, idam edilmeleriyle ilgilen.

THERIDAMAS
Peki efendim.
(THERIDAMAS, TRABZON KRALI *ve* SURİYE SULTANI *ile çıkar.*)

TİMUR
Gelin Asya Kralları, görev başına,
Dostlarınızın kaderi sizleri beklemekte.

ORCANES
Senin arabanı çekmektense,
Bu aşağılık ve iğrenç muameleye katlanıp,
Soyluluğumuzu ayaklar altına almaktansa
Moğol atlarının bizi parça parça etmesini yeğleriz.

KUDÜS SULTANI
Timur, ödünç ver hançerini,
Yüreğime saplayayım onu;
Bin kez ölmek bile acı çektirmez
Böyle aşağılanmak kadar.

AMYRAS
Efendim, hiç susmayacaklar onlara gem vurmazsanız.

TİMUR
Gem vurun şunlara, sonra da arabama bineceğim.
(*Gemler vurulur.* BABİL VALİSİ *zincire vurulmuş olarak görülür.* THERIDAMAS *tekrar içeri girer.*)

AMYRAS
Efendim, bakın Vali ne de güzel sallanıyor!

TİMUR
Gerçekten güzel oğlum, aferin!
Lordum önce sen ateş et, diğerleri seni izler.

THERIDAMAS
Öyleyse başlayalım.
(THERIDAMAS *ateş eder.*)

VALİ
Bağışlayın hayatımı, yatıştırsın bu yara
Yüce Timur'un ölümcül öfkesini.

TİMUR
Asla, Asphaltis Gölü sıvı altın olsa
Ve seni kurtarmak için fidye olarak verilse bana
Yine de öleceksin. Hep birden ateş edin.
(Ateş ederler.)
Şimdi Bağdat Valisi gibi sallanıyor;
Vücudundaki kurşunların sayısı
Bağdat surlarındaki delikler kadar.
Şimdi de kentlilerin ellerini ayaklarını bağlayıp atın göle.
Buraya Tatarlar ve İranlılar yerleştirilecek,
Kente hâkim olabilmek için bir kale yaptıracağım
Ve İran Şahı'nın kendine bağladığı tüm Afrika ülkeleri
Babil'de bana vergi ödeyecek.

TECHELLES
Efendim, karıları ve çocukları ne olacak?

TİMUR

Techelles, erkek, kadın, çocuk,
Hepsini suya atıp boğun,
Tek bir canlı kalmasın Babil'de.

TECHELLES

Hemen halledeceğim; askerler, gelin.
(TECHELLES, *Askerlerle çıkar.*)

TİMUR

Casane, nerede Türklerin Kur'an'ı
Ve bir zamanlar peygamber olduğuna inandığım
Muhammed'in camilerinde bulunan
Ve hurafelerin yazılı olduğu tüm kitaplar? Hepsi yakılacak.

USUMCASANE

Burada efendim.

TİMUR

Çok iyi, hemen bir ateş yakın.
(Ateş yakarlar.)
İnsanlar boşuna Muhammed'e inanıyorlar,
Kılıcım milyonlarca Türk'ü cehenneme gönderdi,
Tüm imamları, akrabalarını, dostlarını doğradı,
Yine de Muhammed kılıma dokunamadı.
Şimşekler çaktırıp yıldırımlar yağdıran
Öfke ve intikam dolu bir tanrı var,
Ben onun kamçısıyım ve ondan emir alacağım.
Casane, at şunları ateşe.
(Kitapları yakarlar.)
Muhammed, gücün varsa eğer
Gel aşağı ve bir mucize yarat.
Layık değilsin sana tapılmasına
Eğer sesini çıkarmıyorsan,
Tüm dininin yazılı bulunduğu
Kitapların ateşe atılmasına.
Neden yollamıyorsun aşağı güçlü bir kasırga
Kur'an'ını tahtına, Allah'la birlikte
Oturduğun yere çeksin diye?
Ya da neden bir bela salmıyorsun

Kılıcını çekmiş sana meydan okuyan
Ve aptalca yasalarını aşağılayan Timur'un başına?
Askerler, Muhammed cehennemde,
Timur'un sesini duyamıyor.
Tapınacak başka bir Tanrı bulun.
En iyisi gökyüzünde yaşayan tanrı
Çünkü gerçek Tanrı O, ondan başka Tanrı yok.
(*İçeri* TECHELLES *girer.*)

TECHELLES

Majestelerinin buyruğunu yerine getirdim,
Asphaltis Gölü'nde boğulan binlerce insan
Taşmasına yol açtı gölün sularının.
Balıklar insan eti yiyor
Şaşkınlıkla bir o yana bir bu yana yüzüyorlar,
Asafoetida[97] yuttuklarında yaptıkları gibi
Suyun yüzüne çıkıp hava almaya çalışıyorlar.

TİMUR

Sevgili dostlarım, artık yapmamız gereken
Burada yeterince asker bırakıp
Hemen İran'a yola çıkmak
Ve tüm bu zaferleri kutlamak.

THERIDAMAS

Evet sevgili efendim, hemen İran'a gidelim,
Vali'yi de surlardan indirip
Kent yakınlarında yüksek bir tepeye bırakalım.

TİMUR

Tamam; askerler, dediği gibi yapın –
Durun, birden bire rahatsızlandım.

TECHELLES

Ne cesaret edebilir Timur'u rahatsız etmeye?

[97] Keskin kokulu, tababette kullanılan bir çeşit reçine.

TİMUR

Birşey Techelles ama bilmiyorum ne.
Düşün yola sefiller. Ne olursa olsun,
Hastalık ya da ölüm, beni alt edemez.
(Çıkarlar.)

II. SAHNE

(*İçeri* CALLAPINE, AMASYA BEYİ, *Komutanlar ve askerler davul ve boru eşliğinde girer.*)

CALLAPINE

Amasya Beyi, şu sıralarda muhteşem ordumuz Asya'da ilerliyor,
Fırat ve Dicle Irmakları'nın süratle aktığı yerdeler;
Buradan Limnasphaltis Gölü'nün ortasındaki,
Timur'un kuşatmadan yorgun düşmüş
Ordusuyla konakladığı güzel Babil'i görebiliriz.
Burada hazır bekleyip,
Toparlanmalarına fırsat vermeden saldırıp,
Allah ve Muhammed'in yardımıyla
Ağır yenilgimizin intikamını alabiliriz.

AMASYA BEYİ

Efendim, hiç kuşku duymayın, onu alt edeceğiz.
Canavar denizler kadar kan içiyor,
Yine de susuzluğunu gidermek için dafa fazla istiyor.
Türklerin kılıcı tepetaklak cehenneme yollayacak onu;
Ve kahraman kralların çektiği o iğrenç leş[98]
Kuşlara yem olacak çünkü hiçbir mezar
Adi zorba Timur'a kucak açmayacak.

CALLAPINE

Anamla babama yaptıklarını,
Feci ölümlerini, kendi esaretimi,
Timur'un esir aldığı beylerimi düşündükçe

[98] Timur.

Bin kez hazırım ölmeye
Alçaklıklarının intikamını almak için.
Ah, kutsal Muhammed, gördün sen de
Milyonlarca Türk'ün Timur'un elinde öldüğünü,
Krallıkların yıkıldığını, güzel kentlerin yağmalanıp yakıldığını;
Tek bir ordu kaldı senin için savaşacak,
Yardım et itaatkar hizmetkârın Callapine'a
Ve tüm bu yenilgilerden sonra
Lanetli Timur'a karşı zafer kazanmasını sağla.

AMASYA BEYİ
Efendim, korkmayın, görüyorum,
Yüce Muhammed bürünmüş mor giyisilere
Ve başında Apollon'un tacından daha parlak bir çelenk,
Gökyüzünde askerleriyle ilerliyor,
Timur'a karşı sizinle birleşmeye geliyor.

KOMUTAN
Ünlü komutan, yüce Callapine,
Gökten inen Allah ve Muhammed'inse
Ordularınızla savaşmak için,
Yine de sizin koca ordunuz hepsiyle başa çıkabilir,
Mağrur Timur'a diz çöktürür,
Siz majestelerinin ayaklarının dibinde merhamet dilendirir ona.

CALLAPINE
Komutan, Timur'un ordusu kalabalık,
Bizden daha talihli
Ve dünyayı çaresizliğe iterek kazandığı başarılar karşısında
Çekingenliğe kapılıyoruz, planlarımız suya düşüyor.
Ama Cynthia en görkemli olduğu anda[99] küçülmeye başlar.
O da öyle olacak umarım;
Çünkü burada en az yirmi değişik ülkenin en seçkin adamları var;
Çiftçisi, din adamı, taciri, hepsi burada.
Tüm Anadolu Callapine için silaha sarıldı
Ve asla silahlarımızı bırakmayacağız, ordularımızı dağıtmayacağız
Timur yenilene kadar.
Zorbaların zorbasını alt ederek,

[99] Dolunay zamanında.

Ebedileşeceğim gün bugündür.
Haydi askerler, pusuya yatıp bekleyelim onu,
Eğer ordusunun başında değilse.
Ve savaş bütün şiddetiyle başlamadan saldırırsak
Zafer bizim olacaktır kesinkes.
(Çıkarlar.)

III. SAHNE

(*İçeri* THERIDAMAS, TECHELLES *ve* USUMCASANE *girer.*)

THERIDAMAS
Ağla gökyüzü, eriyip yok ol gözyaşlarında!
Doğduğu gece onun kaderini çizen yıldızlar, kayın
Ve çağırın gökyüzünde parlayan tüm lambaları,
Yararsız ışıklarını dünyaya göndersinler,
Cılız etkilerini havaya saçsınlar diye.
Gizleyin güzelliğinizi sonsuz bulutlarla;
Çünkü cehennem ve karanlık, kurdular kara çadırlarını
Ve Kimmer ruhlarının ordularıyla birlik olan ölüm
Savaşıyor Timur'un yüreğini alt etmek için.
Sizin onun tahtına yağdırdığınız,
Varlığıyla tanrıları onurlandıran
Sevginize meydan okuyan bu korkaklar,
Şimdi gizlice onun ruhuna saldırıyorlar
Ve efendimizi ele geçirmeye çalışıyorlar.
Ama eğer o ölürse görkeminize leke düşecek,
Dünya büküp boynunu cennet cehennem oldu diyecek.

TECHELLES
Siz sonsuz tahtlarda hüküm süren,
Bu koca dünyaya yön veren güçler,
Yükselmesine yardımcı olduğunuz kişinin düşmesine
izin vererek
Neden olmayın düşmanlarınızın sevinmesine.
Doğduğunda onun yaşamı, sağlığı ve görkemi
Nasıl Tanrı tarafından kutsanıp yönlendirilmişse

Yine aynı şekilde, Tanrım, kıyamete kadar
O doğumu, o yaşamı, o sağlığı ve o görkemi onurlandır.

USUMCASANE

Tanrım, yüzün kızarsın adın lekelenirse
Ayağın baş olmasına izin vererek;
İzin verme, şeytanların meleklerin tahtına çıkıp
Meleklerin cehennem çukuruna düşmesine,
Yiğit yüreğinin böylesine bir utanca katlanmasına;
Onlar cezalarının son bulduğunu düşünüp,
Zeus kadar güçlü olduklarını sanıp
Sana karşı silaha sarılsalar da,
Yine de onlara hissettir Timur'un gücünü;
Senin hizmetkârın ve görkeminin göstergesi olan bu güç
Yok edilemeyecek kadar büyüktür;
Çünkü o ölürse görkemine gölge düşer
Dünya büküp boynunu, cennet cehennem oldu der.

(*İçeri esir* ORCANES *ve* KUDÜS SULTANI *tarafından çekilen arabasında* TİMUR *girer. Yanında* AMYRAS, CELEBINUS *ve Hekimler vardır.*)

TİMUR

Hangi haddini bilmez Tanrı işkence çektiriyor bedenime,
Fethetmeye çalışıyor yüce Timur'u?
Dünyanın dehşeti adı verilen ben
Hastalık yüzünden insan mı olacağım artık?
Techelles ve sizler, çekin kılıçlarınızı,
Ruhuma acı çektireni korkutun.
Haydi, gelin Tanrı'nın ordularına hücum edelim,
Gökyüzünde kara sancaklar dalgalandıralım
Tanrıların öldürüldüğünü göstermek için.
Ah dostlar, ne yapacağım? Ayakta duramıyorum.
Haydi, taşıyın beni
Timur'un sağlığını bu kadar kıskanan tanrılarla savaşmaya.

THERIDAMAS

Ah, sevgili efendim, bırakın böyle sabırsızca konuşmayı;
Hastalığınızı arttırıyor bu sözler.

TİMUR

Niye, oturup acı mı çekeyim?
Hayır. Vurun davulları, intikamımı almak için,
Saldıralım mızraklarımızla ve delelim yüreğini
Dünyayı sırtında taşıyanın;[100]
Ki, eğer ölürsem yok olsun gökyüzü de yeryüzü de.
Theridamas, koş Zeus'un sarayına,
Söyle ona, yollasın hemen Apollon'u[101]
İyileştirsin diye beni;
Yoksa ben indiririm onu aşağı.

TECHELLES

Soylu efendim, kımıldamayın, bu acı dinecek;
Sürmemeli, çünkü çok şiddetli.

TİMUR

Sürmemeli mi Techelles? Sürmeyecek çünkü öleceğim.
Bak, kölem, çirkin canavar Ölüm
Tit tir titriyor, sararıp solmuş korkudan;
Ölümcül okunu bana yöneltmiş
Her bakışımda kaçıyor;
Başka yöne bakınca da gizlice geliyor.
Alçak, defol, git savaş meydanına!
Geliyorum doldurmak için kayığını[102]
Bedenleri parça parça edilmiş binlerce ruhla–
Bak nereye gidiyor! İşte, yine geliyor
Çünkü yerimden kımıldamıyorum!
Techelles, haydi ilerleyelim
Ve yoralım Ölümü cehenneme ruh taşıtarak.

HEKİM

Majesteleri, lütfen şu ilacı için, öfkenizi yatıştıracak,
sakinleşmenizi,
Bazı yumuşak huylu cinlerin sizi yönetmesini sağlayacak.

TİMUR

Söyle, ne düşünüyorsun hastalığım hakkında?

[100] Atlas'ın.
[101] Şeytanı kovan tanrı Apollon zamanla tababet tanrısı olarak düşünülmüştür.
[102] Ölüm, ruhları kayığıyla öte dünyaya taşıyan kayıkçı olarak düşünülüyor.

HEKİM

İdrarınızı inceledim, tortulu ve koyu,
Bu da tehlikeyi arttırıyor.
Damarlarınız aşırı derecede sıcak;
Bu yüzden, kanınızdaki plazma kuruyup yok olmuş;
Kimilerine göre dört ana öğenin bir parçası değil de,
Daha göksel ve saf bir madde olan kandaki sıvı ve sıcaklık
Neredeyse kaybolmuş.
Yaşamın temelini oluşturan bunların yokluğu, ölümünüzün habercisi.
Dahası, efendim, çok kritik bir gün bugün.[103]
Sizin gibi hasta olanlar içinse çok tehlikeli;
Damarlarınızın yanında bulunan arterlerinizin taşıdığı,
Kalbinizin pompaladığı can veren maddeler
Kavrulmuş, cansız kalmış;
Ve tababete göre, kanda bu özellikler olmaksızın
Ruh yaşamını sürdüremez.
Ama siz majesteleri bugünü atlatırsanız,
Kuşkusuz yakında tamamen iyileşirsiniz.

TİMUR

Öyleyse yaşamsal organlarımı dinlendirip,
Ölmeden bugünü atlatacağım.

(İçeriden boru sesleri gelir. Bir Haberci girer.)

HABERCİ

Efendim, siz majestelerinin elinden kaçan Callapine yeni bir ordu toplamış ve savaş meydanında bulunmadığınızı duyunca derhal size saldırı hazırlıklarına girişmiş.

TİMUR

Hekimlerim, bakın Zeus nasıl da yolladı
Acılarımı dindirecek bir ilaç;
Bakışlarım onları kaçıracak ve peşlerine düşersem,
O alçağın askerlerinden bir tanesi bile sağ kalmayacak
Benimle yeni bir savaşa tutuşmak için.

[103] Hekime göre Timur'un burcu o gün parlak değildir.

USUMCASANE

Efendim, majestelerini bu kadar güçlü görmek beni mutlu ediyor.
Varlığınızla düşmanın ödünü koparacaksınız.

TİMUR

Biliyorum Casane. Çekin, sefiller![104]
Ölümcül hastalığıma rağmen kendimi göstereceğim onlara.
(*Borular çalınır.* TİMUR *içeri gider ve diğerleriyle birlikte tekrar geri döner.*)
İşte, tabanları yağladı alçaklar, korkaklar,
Yaz günü güneşi gören sis gibi dağıldılar.
Savaş meydanında biraz daha kalabilseydim
Callapine tekrar kölem olurdu eminim.
Ama farkındayım savaşçı gücümün tükendiğinin;
Boşuna savaşıyorum, boşuna meydan okuyorum
Beni bu aşağılık dünyadan çok daha yükseklerdeki
Daha yüce bir tahta oturtmak isteyen güçlere.
Bir harita verin bana,
Bakalım dünyada fethetmediğim nereler kalmış,
Oğullarım bitirecek başlattığım şeyi.
(Biri bir harita getirir.)
İşte buradan, Ermenistan ve Hazar Denizi dolaylarından,
İran'a doğru ilerledim;
Arkasından Anadolu'ya yöneldim,
Burada Türk'ü ve karısını esir aldım;
Sonra Mısır ve Arabistan'a girdim
Ve işte şurada, İskenderiye yakınlarında,
Akdeniz ve Kızıl Deniz'in
Birbirlerine yüz fersahtan az bir mesafe yaklaştıkları yerde,
Bir kanal [105] açmak istedim,
İnsanlar kısa yoldan Hindistan'a gidebilsin diye.
Buradan Etiyopya Denizi[106] boyunca inip
Çad gölü yakınlarındaki Nubia'ya gittim,
Oğlak dönencesini aşarak
Zanzibar'a kadar her yeri fethettim;

[104] Krallardan arabasını çekmelerini istiyor.
[105] Pliny, Akdeniz ile Kızıl Deniz'in bir kanal aracılığıyla birleştirilmesi düşüncesinin ilk olarak Mısır'ın efsanevi firavunu Sesostris tarafından ortaya atıldığını söyler.
[106] Kızıl Deniz.

Sonra Afrika'nın kuzeyine çıkarak
Sonunda Yunanistan'a
Oradan da Asya'ya,
İradem dışında kaldığım yere geldim.
Başladığım yer olan Moğolistan'dan
Gidiş dönüş yaklaşık beş bin fersah çekiyor.
Evlatlarım, bakın, dünyalar kadar yer uzanıyor
Yengeç dönencesi ile meridyenin[107]
Birleştiği noktanın batısında,
Güneşin batıp gözden kaybolduğunda
Batıda aydınlattığı yerler.[108]
Ölecek miyim buraları fethedemeden?
Evlatlarım, bakın burada
Asya'yı, hatta tüm dünyayı satın alacak
Altın madenleri, değerli ilaçlar ve eşsiz taşlar bulunmakta.
Ve bakın Antarktika'nın batısına,
Bugüne değin görülmeyen büyüklükteki
Kara parçasında, gökyüzünü süsleyen
Tüm yıldızlardan daha parlak inciler var.
Ölecek miyim buraları fethedemeden?
Sevgili oğullarım, ölümün bana yaptırmadığı şeyleri
Ölüme rağmen sizler yapın.

AMYRAS

Ah babacığım,
Siz majestelerinin ölümüyle kırık ve yaralı
Yüreklerimiz kanarken
Nasıl bir istek ve yaşam kıvılcımı barındırabiliriz içimizde?
Sizin bedeninizle can bulan
Zavallı bedenimize ruhunuz yaşam veriyor.

CELEBINUS

Çektiğimiz acılar ruhumuzu deliyor, hiç umut kalmadı
Çünkü bizi yaşatan sizsiniz.

TİMUR

Oğullarım,
İçimdeki ateşli ruhu barındıramayacak kadar güçsüz olan

[107] Greenwich'ten geçen başlangıç meridyeni.
[108] Amerika kıtaları.

Bu beden ölmek zorunda,
Yüreklerinizde kendinden eşit miktarlarda bırakarak:
Sizin değerli bedenleriniz arasında bölünen bedenim
Ölsem bile hep yaşatacak ruhumu
Ve sizin çocuklarınızda sonsuza değin yaşayacağım.
Haydi, kaldırın beni de,
Tahtımı ve unvanımı oğluma terk edebileyim.

(AMYRAS'a)

Al kamçımı ve soylu tacımı,
Bin kraliyet arabasına
Ki, göreyim ölmeden önce taç giydiğini –
Dostlarım yardım edin de şu son işi halledeyim.

(Timur'a arabadan inmesi için yardım edenler.)

THERIDAMAS

Efendim, çok acıklı bir değişim bu,
Ruhlarımızın yok olmasından daha çok acı çektiriyor bize.

TİMUR

Çık tahta oğlum,
Göreyim, babanın tahtına ne kadar yakışıyorsun.

(AMYRAS'a taç giydirirler.)

AMYRAS

Taş yürekli olmam gerekir
Mutluluk duyarsam yaşadığım ve hissettiğim için,
Eğer bedenim sonsuz acılarla yok olmuyorsa
Ve hala dünyevi zenginliklerden zevk alıyorsa!
Ah babacığım, tıkanmışsa
Ölümün ve cehennemin kulakları yakarışlarıma
Ve kıskanç kader ruhumu mutluluktan yoksun bırakıyorsa;
Yüreğimin derinliklerinden gelen duygularıma karşı koyup
Sadece ve sadece ölmek isterken
İsteksiz bacaklarımı harekete geçirerek
Beni mutlu etmeyen tacı almaya nasıl kalkabilirim?

TİMUR

Oğlum, izin verme sevginin onura üstün gelmesine,
Ne de yasakla kendine
Zorunluluk yüzünden kabullenmen gereken yüceliği.

Çık tahta oğlum ve elindeki ipek dizginlerle
Gem vur şu beygirlerin ihtiraslarına.

THERIDAMAS
Efendim, majestelerine boyun eğmelisiniz;
Çünkü Kader ve zorunluluk böyle istiyor.

AMYRAS
Tanrılar, tanığım olun, nasıl kırık bir yürekle
Ve perişan bir halde çıkıyorum bu tahta–
(Arabaya biner.)
Yok edin yanıp tutuşan, acı çeken ruhumu
Babam ölmeden önce.

TİMUR
Getirin güzel Zenocrate'ın tabutunu,
Koyun yanına ölümcül koltuğumun,[109]
Cenaze törenimin bir parçası olsun.

USUMCASANE
Yani majesteleri hiç rahatlama hissetmiyor mu?
Kan ağlayan yüreklerimiz
Kurtulma ümidinizle şenlenmeyecek mi?

TİMUR
Hayır Casane, yeryüzünün efendisi,
Ruhuma işkence çektiren kör canavar,
Benim için akıttığınız bu gözyaşlarını göremez;
Bu yüzden hep arttırıyor zalimliğini.

TECHELLES
Öyleyse, bir tanrı karşı koysun onun kutsal gücüne,
Ölümün gazabına ve zorbalığına;
Ki, gözyaşına susamış, dinmeyen nefreti ona yönelsin.
(ZENOCRATE*'in tabutunu getirirler.*)

TİMUR
Gözlerim, keyfini çıkartın bu görüntünün

[109] Otururken öleceği koltuğu kasdetmektedir.

Ve ruhum seni görme yeteneğine kavuştuğunda
Delin tabutu ve altın kefeni,
Doyurun açlığınızı göksel bir sevinçle.
Oğlum, hüküm sür, bela ol şu kölelere, mahvet onları
Sürerek arabanı babanın elleriyle.
Üstlendiğin görev
Gökyüzünde gezinen Phoebe'nin [110]
Fildişi yanaklarını dağlayan,
Ve tüm dünyayı ateş kusan Etna'ya döndüren
Cleymene'nin çılgın oğlunun[111] görevi kadar önemli.
Bu yüzden örnek olsun o sana,
Onunki kadar tehlikeli bir tahtta hüküm sürerken
Korku salmasını öğren yüreklere;
Çünkü eğer bedenin Pytheus'un[112] ışığı gibi
Saf ve ateşli düşüncelerle dolu olmazsa
Bu kibirli ve asi beygirler bunu fırsat bilip
Seni sürükler ve parça parça ederler Hippolytus[113] gibi
Kafkas Dağları'ndan daha yalçın ve dik dağlar arasında.
Araban benden daha zayıf birisi tarafından
Kullanılmaya katlanamaz
Tıpkı Tanrı'nın arabasının kibirli Phaeton'a katlanamadığı gibi.
Elveda oğullarım, sevgili dostlarım elveda
Bedenim hissediyor, ruhum ağlıyor
Benim varlığımdan yoksun kalacağınızı görerek.
Çünkü Tanrı'nın gazabı Timur'un ölmesi gerekiyor.

(Ölür.)

AMYRAS

Çarpışsın yer ve gök, sona ersin her şey
Çünkü tüketti yeryüzü en güzel meyvesini
Ve söndürdü gökyüzü yaşayan en parlak ışığını.
Lanetlesin yer ve gök onun zamansız ölümünü
Çünkü ikisi bir araya gelse bile değerleri onunki kadar olamaz.

(Çıkarlar.)

110 Ay Tanrıçası.
111 Phaeton. Cleymene ve güneş tanrısı Apollon'un oğlu.
112 Apollon'e verilen bir başka ad.
113 Hippolytus atları tarafından sürüklenir ve parçalanarak ölür.